

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum 10 december 2025
Betreft Tweede halfjaarbericht politie 2025

Onze referentie
7005312

Bijlagen
9

Bijgaand zend ik uw Kamer een afschrift van het tweede halfjaarbericht politie 2025 dat ik op 10 december 2025 naar de Tweede Kamer heb gestuurd.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Foort van Oosten

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum 10 december 2025
Betreft Tweede halfjaarbericht politie 2025

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille
Politieorganisatie en -
Middelen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jen
v

Inleiding

In dit halfjaarbericht informeer ik uw Kamer over de staat van de politie.

Onze referentie
6904785

Voordat ik uw Kamer informeer over de stand van zaken bij de politie wil ik mijn oprechte waardering en respect uitspreken voor de politiemedewerkers. In mijn eerste maanden als minister van Justitie en Veiligheid heb ik uit eerste hand kunnen ervaren hoe zij zich, iedere dag opnieuw, inzetten voor de veiligheid van onze samenleving.

Bijlage(n)
9

In deze brief zal ik ingaan op de ontwikkelingsrichting voor een toekomstbestendige politie, de begroting 2026 en meerjarenbegroting politie, de neutrale uitstraling van boa's, pilots inzake aanvullende bewapening voor de Mobiele Eenheid (ME) en de veiligheidsagenda 2027-2030.

Daarnaast treft u bijgaand een aantal bijlagen. In bijlage 1 vindt u de visueel kerncijfers politie. In bijlage 2 vindt u de stand van zaken IV en ICT. In bijlage 3 vindt u de moties, toezeggingen en aanvullende verzoeken. In bijlage 4 vindt u de stand van zaken internationaal en Caribisch. In bijlage 5 vindt u het onderzoeksrapport over de sterkteverdeelsystematiek. In bijlage 6 vindt u de beantwoording van vragen van de Eerste Kamer. In bijlage 7 vindt u de beleidsreactie en het rapport Sorgdrager. In bijlage 8 vindt u het rapport Schneiders.

Doorontwikkeling politie

Het veranderend veiligheidsvraagstuk vraagt scherpe keuzes van alle partners binnen de politiefunctie en zeker ook van de politie zelf. We vinden het allemaal belangrijk dat de politieorganisatie bij de tijd blijft en toekomstbestendig is. Om richting te geven aan de doorontwikkeling van de politieorganisatie heeft de korpschef de strategische agenda 'stevig staan in deze tijd' gepresenteerd. In navolging daarvan wordt nu door de politie gewerkt aan een concrete uitwerking hiervan: wat betekent dit voor het politiewerk en welke consequenties heeft dit voor hoe de politie georganiseerd moet zijn.

In het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (hierna: LOVP) voeren de korpschef en ik doorlopend het fundamenteel gesprek¹ met de gezagen over de taken die de

¹ In de volgende paragraaf wordt hier nader op ingegaan.

politie nu en in de toekomst zou moeten uitvoeren en op welke wijze dit binnen de gestelde financiële kaders gerealiseerd kan worden. Dit is een gezamenlijke zoektocht die op onderdelen ook pijnlijke keuzes vraagt.

Keuzes voor een toekomstbestendige politie

De politie moet blijvend kunnen veranderen om het maatschappelijk vertrouwen te houden, de strijd tegen criminelen niet te verliezen en er te zijn als dat nodig is om de orde en rust te bewaren. Om richting te bepalen voor een toekomstbestendige politie wordt in het LOVP hierover het fundamenteel gesprek gevoerd.

Datum
10 december 2025

Onze referentie
6904785

Maatschappelijke ontwikkelingen zoals digitalisering, sociale media, geopolitieke ontwikkelingen, toenemende polarisatie en een krappe arbeidsmarkt hebben impact op het politiewerk. De maatschappij verwacht en vraagt steeds meer van de politie als het gaat om het borgen van veiligheid, maar er zal altijd een spanning blijven bestaan tussen enerzijds de vraag naar en behoefte aan veiligheid en anderzijds de daarvoor beschikbare mensen en middelen. Daar tegenover staat dat het gebruik van technologie nieuwe mogelijkheden biedt en daarmee kansen ontstaan voor nieuwe manieren van werken door het slim combineren van mensen, gebouwen en technologie. Dit vraagt om keuzes. Hierover zijn het afgelopen jaar gesprekken met de gezagen gevoerd in het LOVP om verschillende keuzes, binnen de gestelde kaders, integraal af te wegen. Het doel is gezamenlijk en overwogen te komen tot een richting voor de politie.

Zo wordt met de gezagen in het LOVP gesproken over welke keuzes nodig zijn voor de ontwikkelrichting in de opsporing. Waar criminaliteit voorheen vooral op straat voorkwam, vindt 40% van de criminaliteit nu plaats in het online domein. Het is nodig dat er meer balans komt tussen de toenemende omvang van digitale criminaliteit en de inzet van politie daarop.

De capaciteit van de organisaties in de strafrechtketen is schaars en het is dus belangrijk dat de beschikbare capaciteit vooral wordt ingezet voor de feiten die er het meest toe doen en waarbij de inzet van het strafrecht daadwerkelijk verschil kan maken. Het Openbaar Ministerie werkt momenteel aan geactualiseerde uitgangspunten voor opportuniteit voor de aanpak van veelvoorkomende criminaliteit. Het doel daarvan is om bij de inzet van het strafrecht beter rekening te kunnen houden met maatschappelijke en technologische ontwikkelingen en veranderingen in het criminaliteitsbeeld. Het handelingsperspectief om bepaalde criminaliteitsvormen via een andere weg dan het strafrecht af te doen heeft hierbij nadrukkelijk de aandacht. Interventies samen met ook andere partners binnen de politiefunctie kunnen een alternatief zijn. Het betreft een beweging die in de komende jaren, onder gezag van het Openbaar Ministerie, gefaseerd zal plaatsvinden.

Tevens is een omslag nodig in de schaal waarop online criminaliteit wordt aangepakt ten opzichte van traditionele, veelvoorkomende criminaliteit die vooral lokaal wordt aangepakt. Daders van online criminaliteit (bijvoorbeeld bankhulpdeskfraude) maken lokaal slachtoffers, maar acteren vaak nationaal of

zelfs internationaal. Een puur lokale aanpak is niet effectief om hiertegen op te treden, maar vergt het verder ontwikkelen van een bovenlokale aanpak.

Daarnaast wordt in het LOVP met de gezagen ook gesproken over welke keuzes nodig zijn om een maatschappelijk verbonden politie te behouden, door zichtbaar en bereikbaar te blijven, op basis van nieuwe manieren van werken: het slim combineren van mensen, gebouwen en technologie. Hierbij wordt ingezet op de juiste combinatie van fysiek contact op straat, contact vanuit permanente fysieke locaties, mobiele vormen van fysiek contact, innovatieve loketten, digitale/online kanalen en andere manieren om in contact te komen met de politie. Het leven van veel burgers speelt zich in toenemende mate online af en zij verwachten dat ook de politie online zichtbaar en bereikbaar is, zoals bijvoorbeeld via politie.nl en social media. Aandacht gaat verder uit naar het vinden van een betere balans tussen proactief en reactief politiewerk. Het snel kunnen reageren op incidenten door de politie is van grote betekenis voor de samenleving, maar het lokale politiewerk is nu te vaak verschaald tot deze zogenoemde incidentafhandeling.

Huisvesting is één van de elementen die een rol spelen bij de zichtbaarheid en bereikbaarheid van de politie. Dit krijgt voor een belangrijk deel vorm op lokaal niveau. Afstemming met (regio)burgemeesters is een belangrijk onderdeel van het proces van vormgeven en uitvoeren van huisvestingsbeleid. De uitgangspunten van het landelijk huisvestingsbeleid van de korpschef zijn na bespreking met de regioburgemeesters in het LOVP vastgesteld binnen het gestelde financiële kader. Centraal uitgangspunt daarin is om één teambureau te hebben voor ieder basisteam, waar nodig ondersteund met politieposten van verschillende aard en omvang. Bij de vorming van de nationale politie is de politiechef van iedere regionale eenheid op basis van deze uitgangspunten met de betrokken burgemeesters en regioburgemeester een huisvestingsplan overeengekomen. In dat proces heeft zorgvuldige afstemming plaatsgevonden over bijvoorbeeld de keuze van locaties en benodigde nieuwbouw of verbouw. Sinds 2015 worden deze plannen geleidelijk aan gerealiseerd. Vanzelfsprekend zal hierbij de afstemming met burgemeesters en regioburgemeesters blijvend worden gezocht en waar nodig geïntensiveerd, zeker ook wanneer er een wijziging van het oorspronkelijke plan aan de orde is. De korpschef heeft mij laten weten dat zij binnen haar organisatie, bij de politiechefs van de regionale eenheden, hiervoor opnieuw aandacht zal vragen. Ik benadruk, dat in iedere regionale eenheid waar daaraan behoefte bestaat kan worden gesproken over de actuele stand van geplande transities in de huisvesting van de eenheid. Een geëigende plek hiervoor is bijvoorbeeld de lokale driehoek of het overleg in de regio's met de regioburgemeester, alle andere burgemeesters van die regio, de hoofdofficier van justitie en de politiechef van de betreffende regionale eenheid.

De opbrengsten uit de gesprekken met de gezagen in het LOVP worden door de korpschef betrokken bij de uitwerking van de strategische agenda voor de doorontwikkeling van de politieorganisatie en het politiewerk, ook om de interne bedrijfsvoering op orde te brengen. Hiervoor zijn sporen ingezet die de komende tijd nader zullen worden verkend en uitgewerkt. Voorop staat dat de politieorganisatie in staat moet blijven snel mee te kunnen bewegen met de

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille
Politieorganisatie en -
Middelen

Datum
10 december 2025

Onze referentie
6904785

maatschappelijke ontwikkelingen. De korpschef gaat aan de slag met de verkenning van een herontwerp van een aantal taakgebieden. Zoals het moderniseren van de dienstverlening op basis van een goede balans tussen mens en technologie, rekening houdend met de manier waarop de samenleving zich ontwikkelt. Tevens wordt de interne bedrijfsvoering en operatie meer in balans gebracht, waarbij financiële sturing expliciet wordt belegd. Daarnaast worden beleid en uitvoering organisatorisch geïntegreerd.

Begroting 2026 en meerjarenbegroting politie

In het eerste halfjaarbericht politie 2025² is de Tweede Kamer geïnformeerd over de meerjarenbegroting van de politie en de financiële opgave. Voor 2026 bestaat een financiële restantopgave van €46 miljoen. De korpschef zal de operationele slagkracht ontzien bij het realiseren van de financiële opgave voor 2026. Bij het treffen van beheersmaatregelen zullen de basisteams (gebiedsgebonden politie en opsporing) in 2026 buiten beschouwing worden gehouden. Ook wordt in 2026 niet getornd aan de instroom. Voor 2026 is de landelijke financiële opgave vertaald naar de eenheden. Zoals besproken in het LOVP, treffen de eenheden waar nodig in overleg met het gezag maatregelen om de financiële opgave in te vullen. In 2026 blijft uitbreiding van de bezetting in de meeste eenheden mogelijk, maar enkele eenheden hebben een opgave om de bezetting te beperken.

De financiële opgave voor de meerjarenbegroting loopt op tot een structureel bedrag van €350 miljoen vanaf 2030. Voor het maken van keuzes voor het op orde brengen van de meerjarenbegroting vanaf 2027 en verder treft de korpschef samen met de gezagen voorbereidingen. De keuzes zijn nog niet gemaakt. Het streven is om deze keuzes o.a. te baseren op de organisatievisie van de korpsleiding en met inachtneming van bestaande financiële kaders. Hierbij wordt ingezet op het behoud van de operationele slagkracht; op voorhand kan echter niets worden uitgesloten.

Het past niet bij het karakter van een demissionair kabinet en mij als demissionair minister van Justitie en Veiligheid om verstrekkende, meerjarige besluiten hierover te nemen. Ik wil mijn opvolger en het volgende kabinet enige ruimte geven dit gesprek zorgvuldig te voeren en tot structurele oplossingsrichtingen te komen bij het uitvoeren van de moties³ over de financiële opgave van de politie.

Het streven van de korpschef is in het LOVP van juni 2026 de meerjarenbegroting 2027-2031 te bespreken die op orde is. U wordt hierover in het eerste halfjaarbericht 2026 nader geïnformeerd.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille
Politieorganisatie en -
Middelen

Datum
10 december 2025

Onze referentie
6904785

² Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1277

³ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1262; Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1282; Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1285; Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1286; Kamerstukken II 2025/26, 28684, nr. 803

Neutrale uitstraling buitengewoon opsporingsambtenaar (boa)

Op 6 juni 2025 heb ik het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar in verband met de instelling van een verbod op het dragen van zichtbare uitingen van godsdienst of levensovertuiging voor geüniformeerde buitengewoon opsporingsambtenaren naar de Raad van State gestuurd voor advies. De Raad van State heeft op 17 november 2025 haar advies gepubliceerd⁴. Ik neem dit advies ter harte en zal met een wetsvoorstel komen tot juridische borging van de neutrale uitstraling van het boa-uniform.

Ik hecht aan de neutraliteit van boa's bij hun taakuitvoering en in contact met het publiek. Boa's oefenen een bijzondere overheidstaak uit, waarbij zij onder voorwaarden gebruik kunnen maken van onder andere dwangmiddelen en de geweldsbevoegdheid. Het aanwenden van politiebevoegdheden en/of geweldsmiddelen grijpt diep in op de rechten en grondrechten van burgers. Dit brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee en vraagt om een neutrale houding en uitstraling.

Pilots aanvullende ME-bewapening

In de brief van 7 november jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over pilots met aanvullende ME-bewapening⁵. Daarin heb ik mijn voornemen geuit om toestemming te verlenen aan het verzoek van de korpschef om de Mobiele Eenheid enkele geweldsmiddelen operationeel te laten beproeven. Hierbij kan ik u meedelen dat de politie mij heeft laten weten dat het operationeel gezien haalbaar zou moeten zijn om de Mobiele Eenheid nog in december te laten starten met pilots met een grotere dispenserunit pepperspray, en het toevoegen van een traanverwekkende stof aan de waterwerper. De traanverwekkende stof, waarvan nu wordt onderzocht of deze kan worden toegevoegd aan de waterwerper, is OC. Dat is dezelfde stof die in de reguliere bussen pepperspray wordt gebruikt en ook in de grotere units pepperspray. Technisch gezien is het al mogelijk om OC mee te mengen aan de waterwerper. Indien er aanleiding toe is, kan het lokaal gezag besluiten tot daadwerkelijke inzet van een waterwerper waaraan OC is toegevoegd.

Veiligheidsagenda 2027-2030

Artikel 18 van de Politiewet 2012 stelt dat de minister van Justitie en Veiligheid, gehoord het College van procureurs-generaal en de regioburgemeesters, ten minste eens in de vier jaar de landelijke beleidsdoelstellingen vast stelt ten aanzien van de taakuitvoering van de politie. Met de landelijke beleidsdoelstellingen wordt een aantal belangrijke accenten gelegd, maar ze bestrijken slechts een deel van de taakuitvoering van de politie. Nieuwe landelijke beleidsdoelstellingen moeten op 1 januari 2027 in werking treden. Het proces om te komen tot een nieuwe Veiligheidsagenda vergt tijd en bestaat uit meerdere fasen, waaronder het kiezen van inhoudelijke thema's en formuleren van concrete doelstellingen daarop. Vanwege de eerder in deze brief

⁴ Kamerstukken I 2025/26, W16.25.00139/II

⁵ Kamerstukken II 2025/26, 28684, 1299

benoemde financiële opgave van de politie past het om hierbij terughoudendheid te betrachten. Met het OM, de regioburgemeesters en de politie ben ik dit proces inmiddels gestart. Ik zal uw Kamer over de voortgang hiervan geïnformeerd houden.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Foort van Oosten

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille
Politieorganisatie en -
Middelen

Datum
10 december 2025

Onze referentie
6904785

Kerncijfers politie bij het tweede Halfjaarbericht 2025

Hoe ontwikkelt de nationale politie zich en welke trends zijn te zien? Onderstaande kerncijfers geven inzicht hierin. De thema's 'Politie en de samenleving', 'De toerusting van de politieorganisatie' en 'De ontwikkeling van politiewerk' komen aan de orde. De grafieken zijn gebaseerd op de meest recente gegevens uit verschillende bronnen, zoals gepubliceerde cijfers van de politie, het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Veiligheidsmonitor.

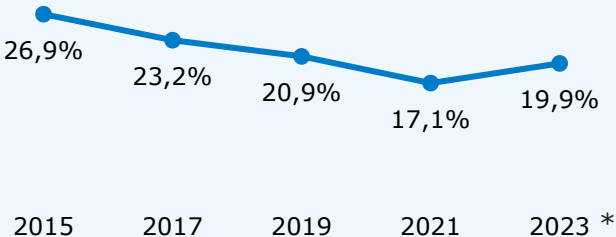
Politie en de samenleving

Slachtofferschap

In 2023 geeft 19,9% van de Nederlanders aan slachtoffer te zijn geweest van een of meer vormen van traditionele criminaliteit (vandalisme-, vermogens- of geweldsdelict) Online criminaliteit laat in 2023 een lichte daling zien. Waar in 2021 16,9% van de Nederlanders aangaf slachtoffer te zijn geweest van online criminaliteit is dat met 15,6% in 2023 afgenomen.

Slachtoffer van traditionele criminaliteit

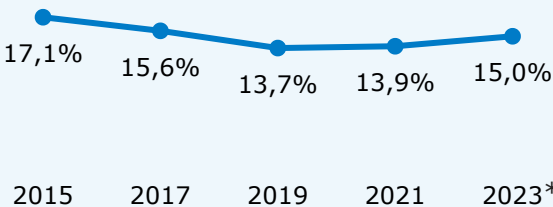

*Dit zijn de meest recente cijfers. De Veiligheidsmonitor wordt ééns per twee jaar uitgevoerd.

Onveiligheidsgevoel

In 2023 geeft 15,0% van de Nederlanders aan zich weleens onveilig te voelen in de eigen buurt, vergeleken met 13,9% in 2021. Daarbij voelde 2,2% zich in 2023 vaak onveilig in de eigen buurt, dit is een kleine stijging t.o.v. 2021.

Voelt zich weleens onveilig in eigen buurt

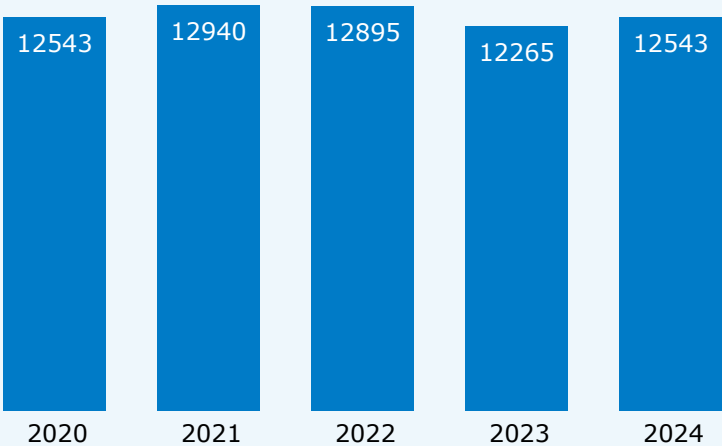

Bron: [Veiligheidsmonitor 2023](#)

Geweld Tegen Politieambtenaren (GTPA)

In 2024 werden politiemedewerkers 12.543 keer geconfronteerd met agressie en geweld. Geweld tegen politieambtenaren en door politieambtenaren kunnen in hetzelfde incident optreden. De drie onderstaande geweldsincidenten komen in 2024 net als voorgaande jaren het vaakst voor en maken ongeveer driekwart (74,7%) van het totaal aantal incidenten uit.

Aantal incidenten GTPA

Drie meest voorkomende geweldsincidenten (2024)

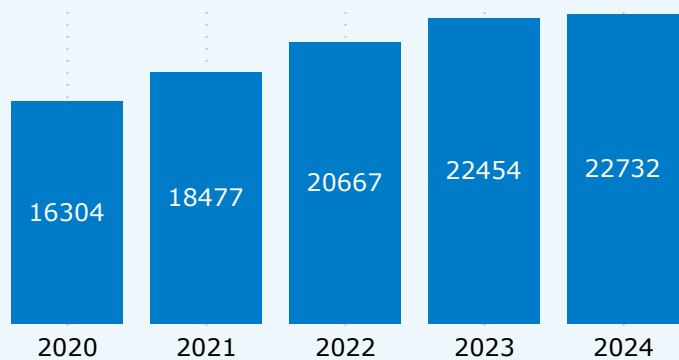

Bron: [Jaarverantwoordingen 2020 t/m 2024](#)

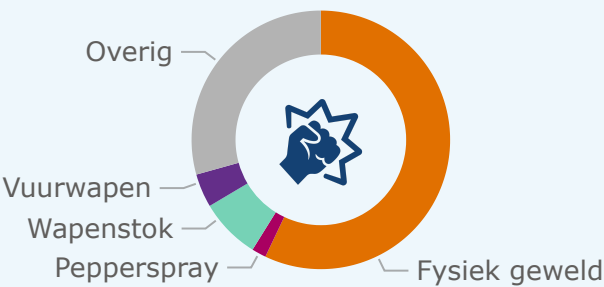
Geweld Door Politieambtenaren (GDPA)

Ieder politieoptreden is er op gericht om de situatie te de-escaleren. Door de aard van het politiewerk komen er situaties voor waarin de politie genoodzaakt is geweld toe te passen. In 2024 zijn er in totaal 22.732 incidenten geweest waarbij de politie geweld heeft moeten inzetten. In 2024 betreft 57,0% van de geweldstoepassingen fysiek geweld (toepassen van controletechnieken, duwen en trekken). Daarnaast zijn er geweldsmiddelen gebruikt, waaronder pepperspray (1,8%) en de wapenstok (7,6%). Bij het gebruik van het vuurwapen (4,2%) wordt een ruimere definitie gehanteerd: niet alleen het schieten, maar ook het richten of het gericht houden van het vuurwapen, valt onder het gebruik ervan.

Aantal incidenten GDPA

Soort geweldstoepassing door politieambtenaren (2024)

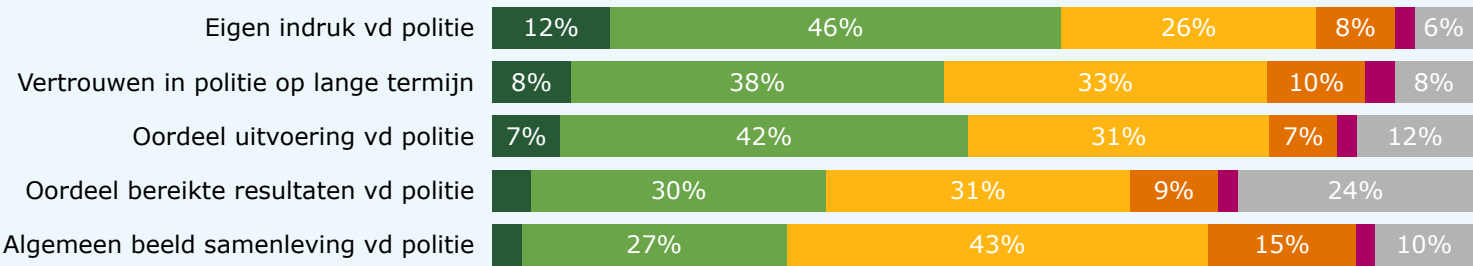

Bron: [Jaarverantwoordingen politie 2020 t/m 2024](#), [Geweldsaanwending door politieambtenaren 2024](#)

Vertrouwen in en de reputatie van de politie onder burgers

Met de vertrouwen en reputatiemonitor voert Motivaction in opdracht van de politie onderzoek uit naar het vertrouwen dat burgers in de politie hebben. Het vertrouwen van burgers in de politie was net als voorgaande jaren in 2024 gemiddeld goed en stabiel volgens de normering van de rapportage. De vraag over resultaten van politie scoort iets lager, maar nog steeds is meer dan 60% van de bevroagde bevolking positief.

Scoring (bevroagde) bevolking naar vertrouwen in politie (2024)

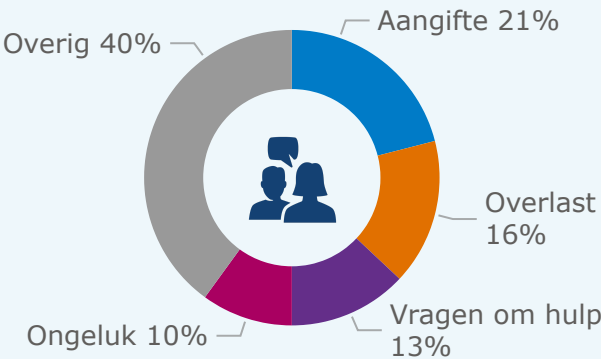
● Zeer positief ● Positief ● Enigszins positief ● Som van Negatief ● Zeer negatief ● Weet niet

Bron: [Rapportage Motivaction 2024](#)

Contact met de politie

Net als voorgaande jaren zijn de belangrijkste aanleidingen voor contact het doen van aangifte, overlast, vragen om hulp en een ongeluk. Op aspecten van het contact, zoals vriendelijkheid, duidelijke communicatie, goed luisteren, begripvol en de snelheid waarmee geholpen werd, scoort de politie een 7 of hoger. Tevredenheid met het resultaat scoort het laagst met 6,9. Vriendelijkheid scoort het hoogst met een 7,7. De gemiddeldes op de aspecten in 2024 zijn vergelijkbaar met de gemiddeldes in 2023.

Aanleidingen voor contact (2024)

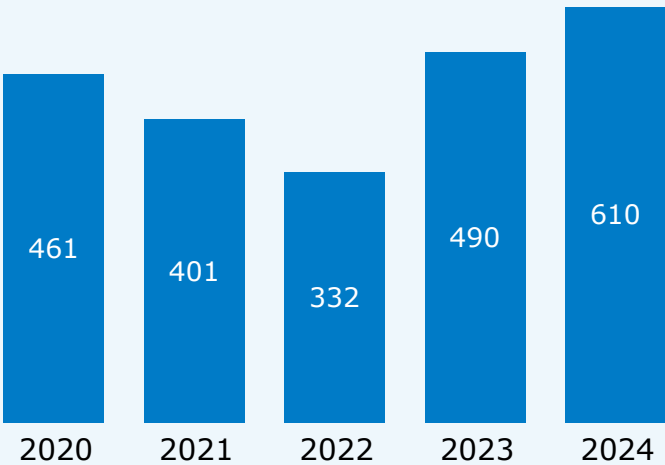

Bron: [Rapportage Motivaction 2024](#)

Disciplinaire onderzoeken

Disciplinaire onderzoeken zijn interne onderzoeken die de vraag beantwoorden of op basis van relevante feiten en omstandigheden sprake is van plichtsverzuim door politieambtenaren. Het aantal afgeronde disciplinaire onderzoeken is in 2024 (610) gestegen ten opzichte van 2023 (490). De stijging wordt waarschijnlijk veroorzaakt door betere registratie, beoordeling en weging van meldingen.

Aantal afgeronde disciplinaire onderzoeken

De **drie meestvoorkomende gedragingen die tot disciplinaire maatregelen leiden** (2024) vielen net als voorgaande jaren in onderstaande categorieën:

Ongepaste gedragingen in privésfeer: **30,8%**

Misbruik bedrijfsmiddelen en overtreding interne regels: **22,5%**

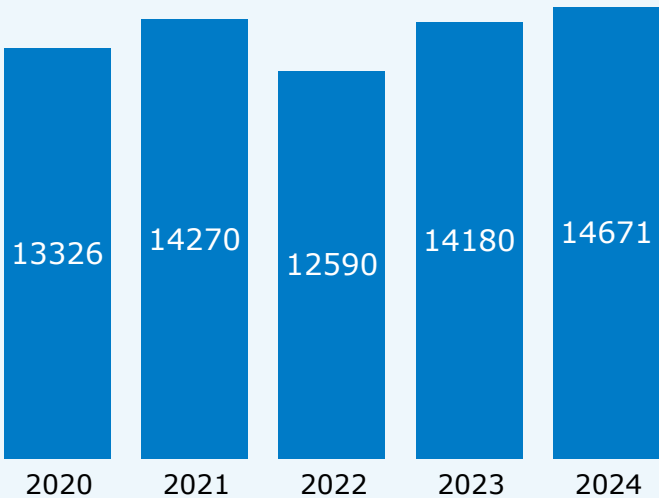
Lekken, misbruiken en/of achterhouden van informatie: **20,8%**

Bron: [Jaarverantwoordingen politie 2020 t/m 2024](#)

Ontvangen klachten

Er kunnen klachten ingediend worden over het optreden van politieagenten. De klachtbehandeling is gericht op het herstel van vertrouwen van burgers in de politie, het leren van klachten en op imagoverbetering. Kanttekening: niet alle klachten zijn ontvankelijk en zullen dus ook niet allemaal door de politie in behandeling worden genomen.

Aantal ontvangen klachten

Bejegening/houding /gedrag: **2948**

Onjuiste actie: **1861**

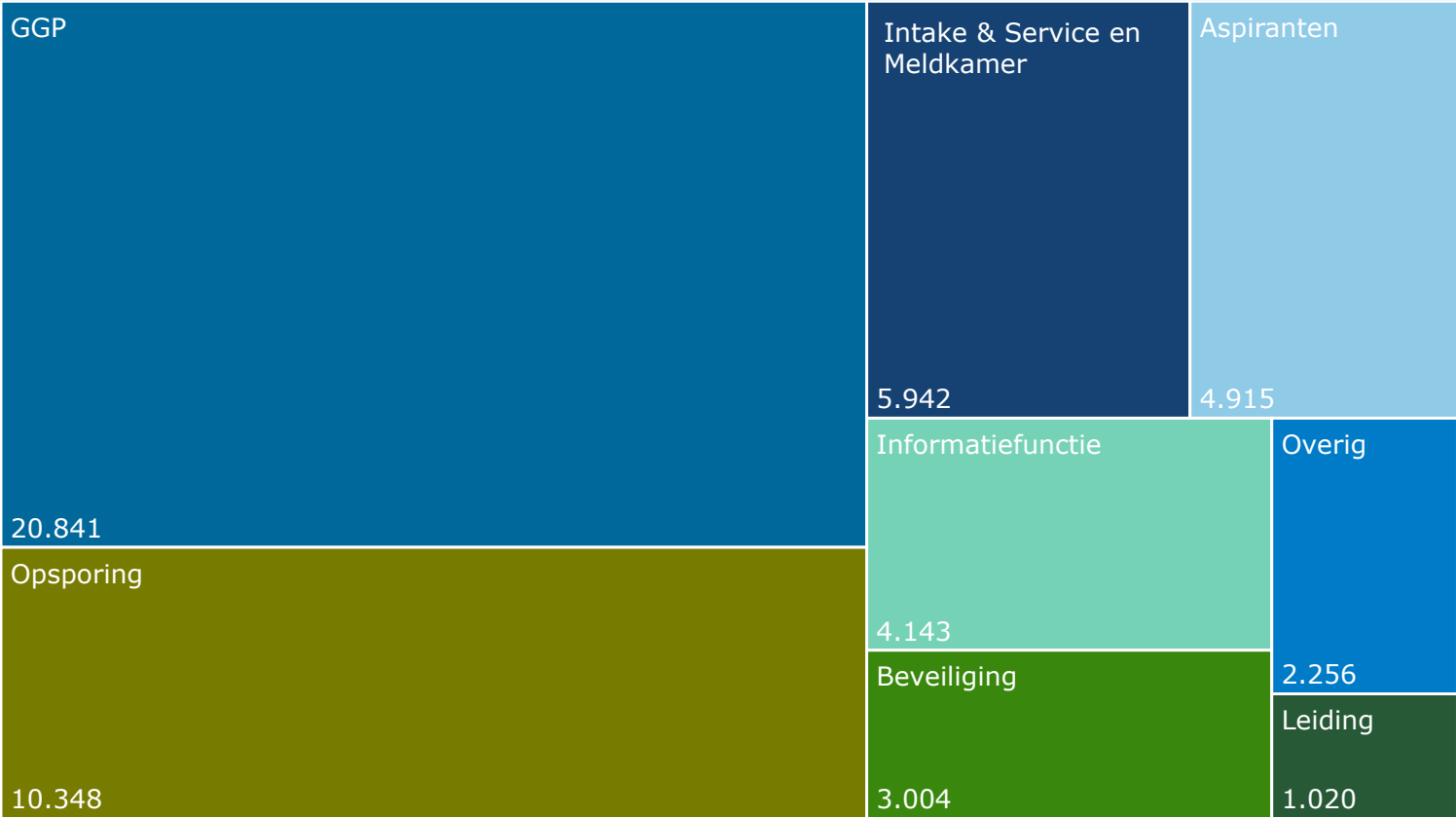
Geen/onvoldoende actie: **1724**

De **drie meestvoorkomende klachten** (2024) vielen net als voorgaande jaren in de onderstaande categorieën:

Bron: [Jaarverantwoordingen politie 2020 t/m 2024](#)

Werksoorten operationele sterkte: bezetting

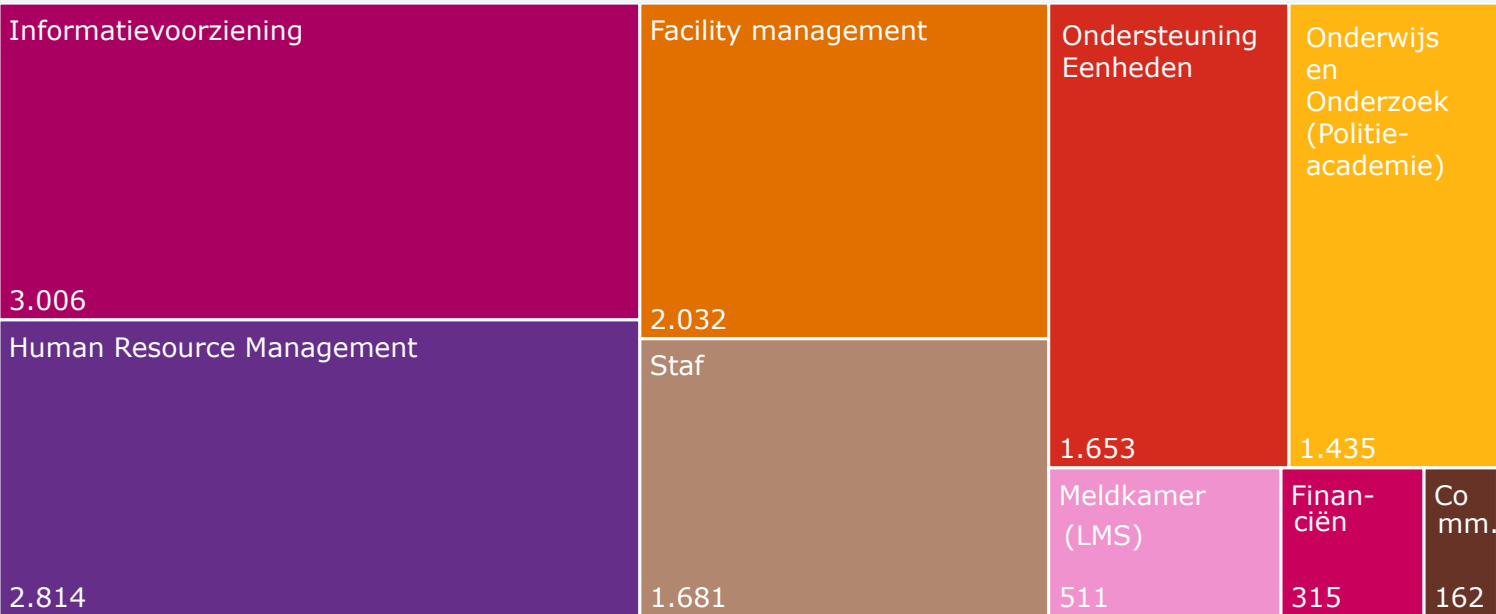
Het operationeel politiepersoneel is onderverdeeld in categorieën volgens het Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie. 39,7% van de totale operationele bezetting valt in de categorie Gebiedsgebonden Politie, 19,7% is Opsporing.

Bron: Politie (peildatum 31-08-2025)

Organisatie opbouw niet-operationele sterkte: bezetting

Het personeel van de politie kent het onderscheid tussen operationeel personeel (uitvoering) en niet-operationeel personeel (ondersteuning). Dit onderscheid is vastgelegd in regelgeving. Deze organisatorische indeling laat de relatieve omvang zien van verschillende organisatie-onderdelen. Het werk dat door de niet-operationele sterkte verricht wordt kan voor een deel gezien worden als overhead en voor een deel niet.

Bron: Politie (peildatum 31-08-2025)

De toerusting van de politieorganisatie

Uitgaven ministerie van Justitie en Veiligheid (waarvan deel naar de politie*)

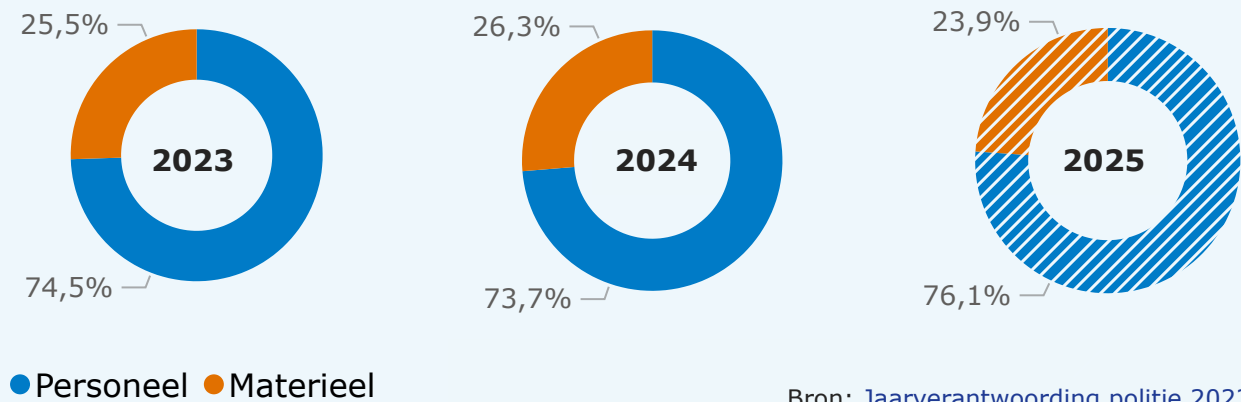

De totale uitgaven van het ministerie van Justitie en Veiligheid en de politie stijgt de laatste jaren. Het deel dat naar de politie gaat bedroeg in 2024 8,0 miljard euro.

Bron: [Jaarverslag JenV 2020 t/m 2024](#)

Verdeling uitgaven van de politie

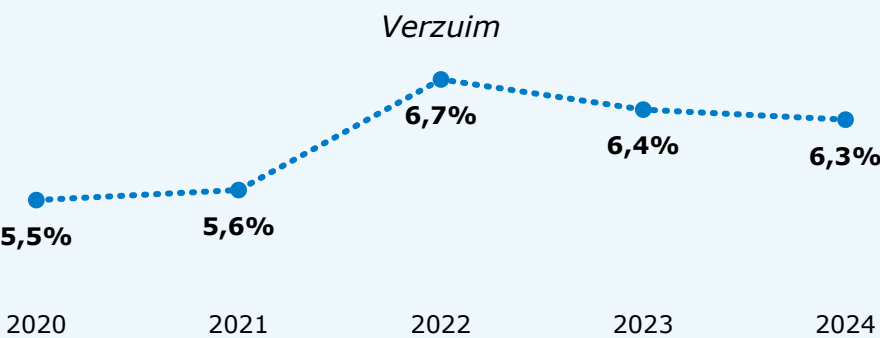
Het grootste gedeelte van het politiebudget wordt uitgegeven aan personeel. Daarin is een lichte stijging verwacht in 2025 ten opzichte van 2024. Materiële kosten bestaan uit kosten voor fysieke politiebureaus, vervoersmiddelen en ICT.

Bron: [Jaarverantwoording politie 2023 en 2024](#), [Begroting en beheerplan politie 2025-2029](#)

Verzuim

Het gemiddeld verzuim is in 2024 gedaald naar 6,3%. Hiermee is het verzuim licht afgenomen maar blijft de politie boven de norm die gesteld is voor het percentage verzuim van 5,9%. Politie hanteert de verzuimdefinitie van het CBS waarin verzuim langer dan twee jaar niet is meegenomen, al komt dit bij politie wel voor.

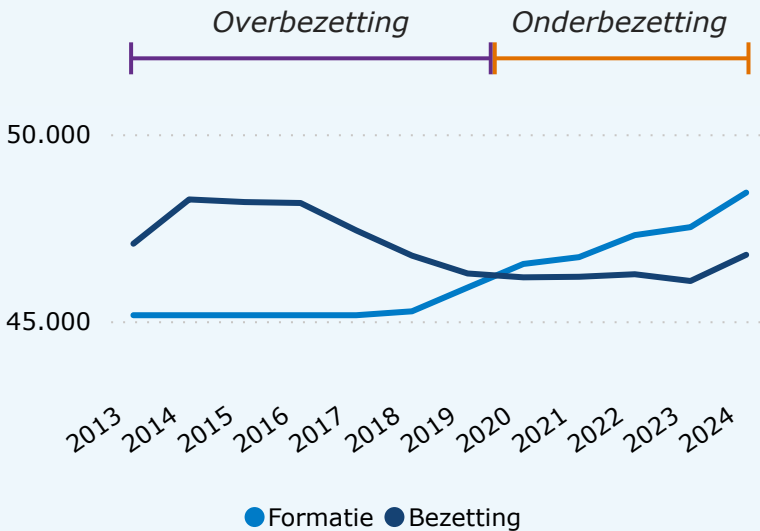

Bron: CBS, [Jaarverantwoording politie 2020 t/m 2024](#)

Formatie en bezetting operationele sterkte (exclusief aspiranten)

De operationele formatie van de politie is door verschillende kabinetsintensiveringën verhoogd. De omvang van de te realiseren uitbreiding blijft groeien, waardoor de benodigde tijd om formatie en bezetting in balans te brengen ook toeneemt. Sinds 2020 is er sprake van onderbezetting, mede als gevolg van de pensioengolf en de krapte op de arbeidsmarkt.

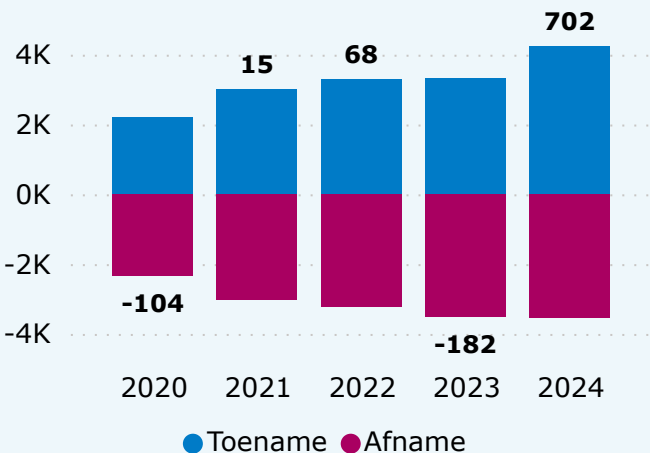
Bron: [Jaarverantwoording politie 2013 t/m 2024](#)

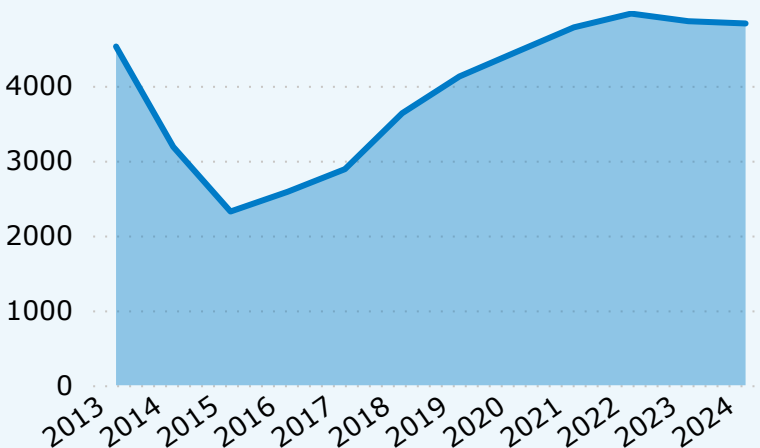
Het realiseren van uitbreiding operationele sterkte

Operationele sterkte betreft alle functies waarbij medewerkers direct contact hebben met de burger en/of een directe inhoudelijke bijdrage leveren aan de uitvoering van de politietaken. In 2024 is de bezetting van de opgeleide operationele sterkte (exclusief aspiranten) per saldo met 702 fte's toegenomen tot 46.777 fte's. In 2024 zijn er 4833 (fte) aspiranten.

Opgeleide operationele sterkte

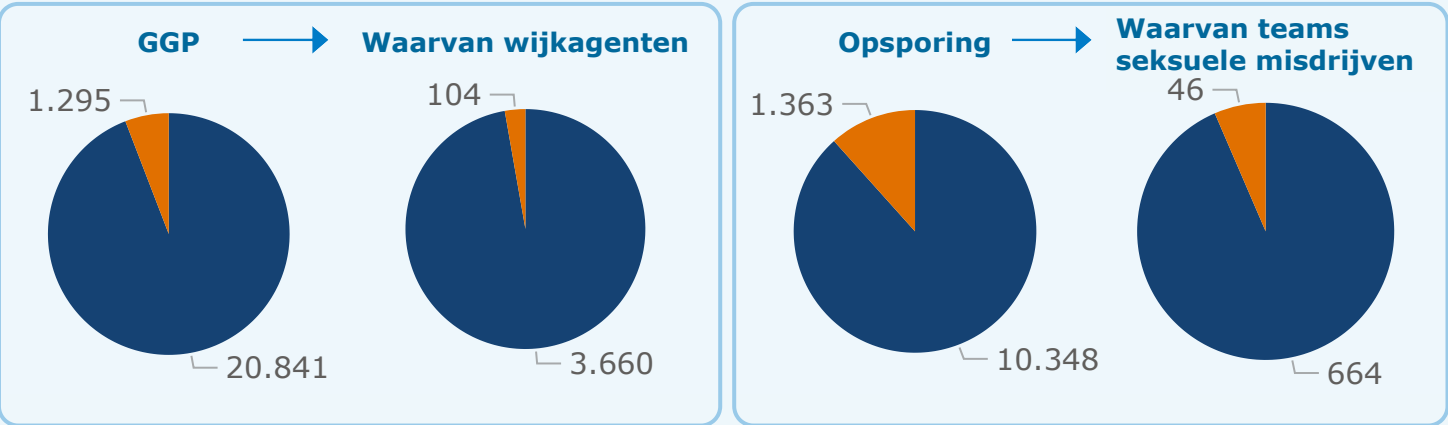
Fte bezetting aspiranten

Bron: [Jaarverantwoording politie 2013 t/m 2024](#)

Gebiedsgebonden politie (GGP) en Opsporing

In de werksoorten GGP in de basisteams en opsporing is sprake van onderbezetting. Onderbezetting is de formatieve ruimte die niet ingevuld is. Aan de norm van 1 wijkagent op 5.000 inwoners is met deze bezetting voor 101% voldaan.

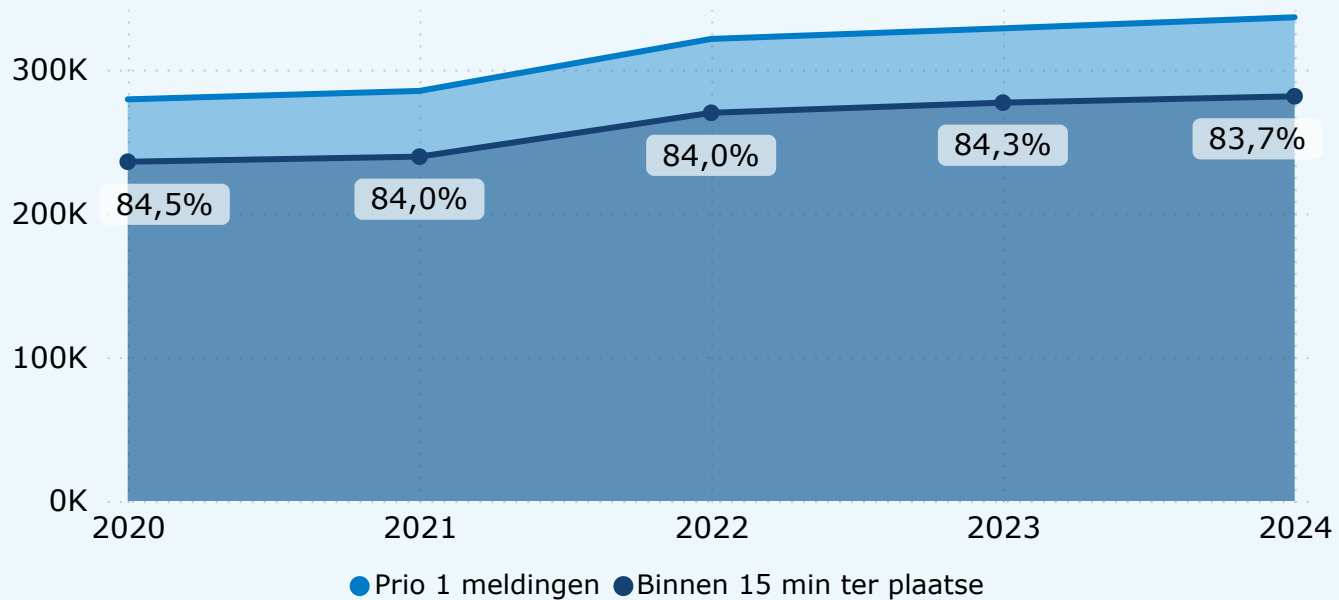

Bron: Politie (peildatum 31-08-2025)

Reactietijd prio 1-meldingen 112

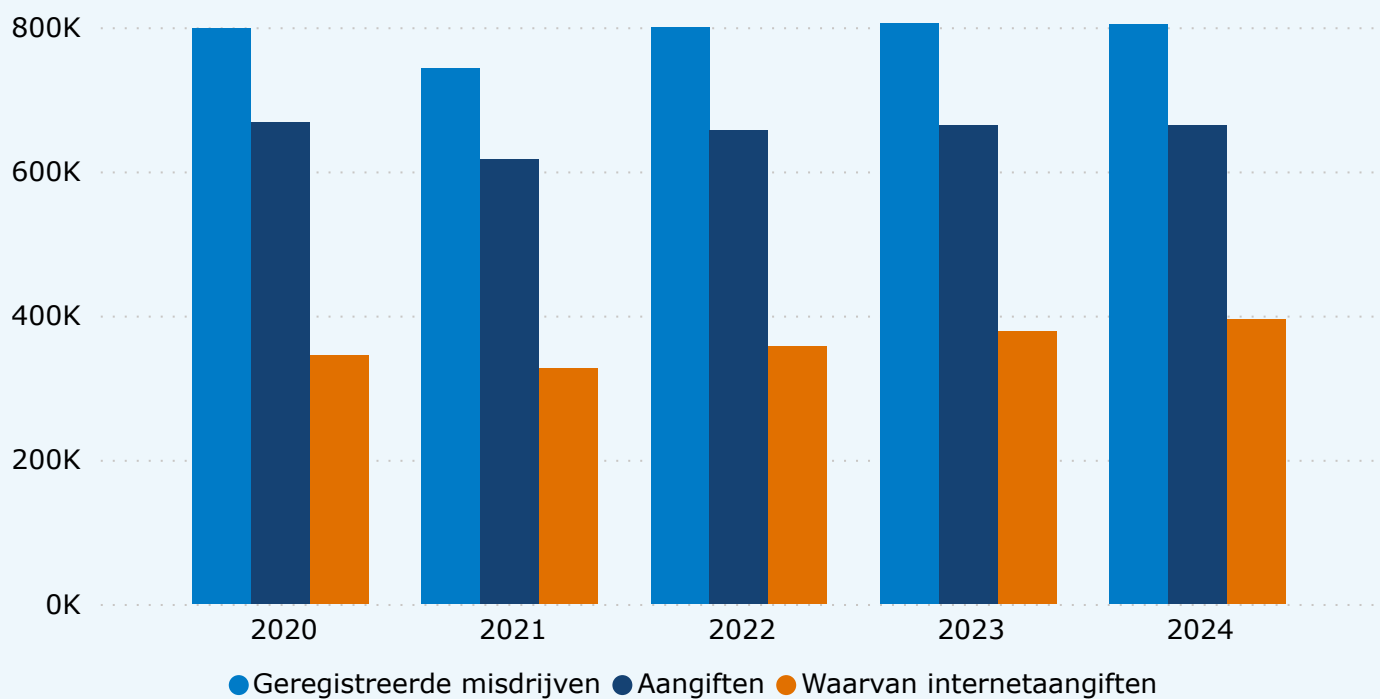
Het landelijk aantal prio 1-meldingen is in 2024 (336.379). Dit aantal betreft de prio 1-meldingen die via de regionale meldkamers zijn binnengekomen en waar inzet op is gepleegd. Bij 83,7% van het landelijk aantal prio 1-meldingen is de politie het afgelopen jaar binnen 15 minuten ter plaatse.

Bron: data.politie.nl

Misdrijven & aangiften

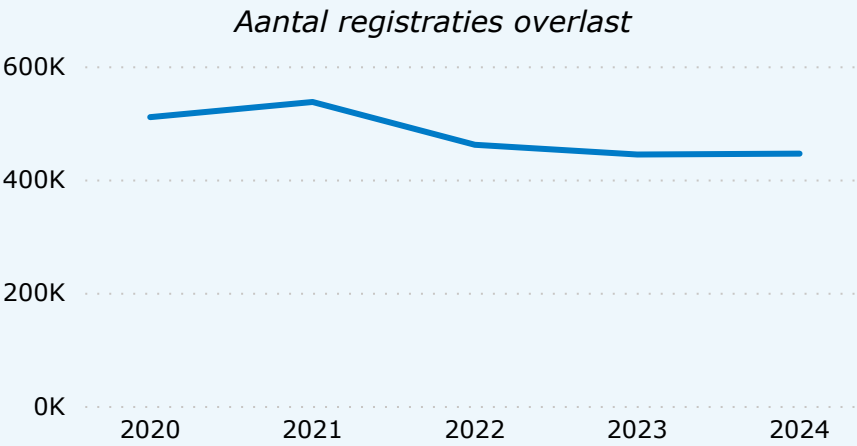
Geregistreerde misdrijven zijn strafbare feiten die door de politie worden vastgelegd in een proces-verbaal. Na een aantal jaar een afname te hebben gezien van het aantal geregistreerde misdrijven, is er sinds 2021 sprake van een lichte stijging met 803.155 geregistreerde misdrijven in 2024. Er is een vergelijkbare ontwikkeling te zien in het aantal aangiften die zijn ingediend.

Bron: data.politie.nl

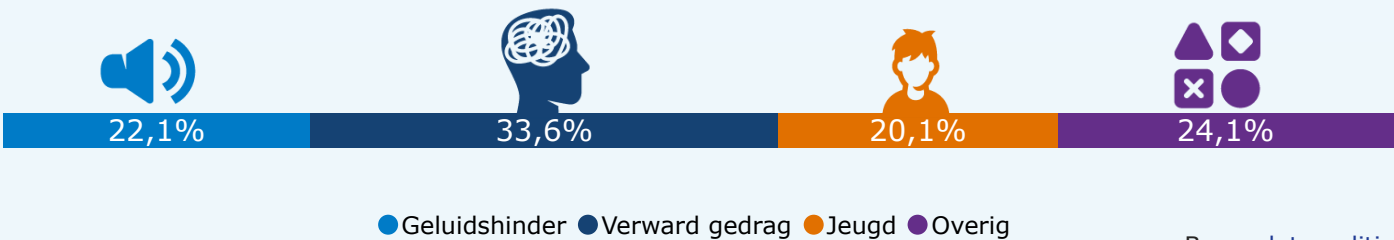
Overlast

Overlast is een situatie waarin er hinder wordt ondervonden van een toestand, persoon, object of iets anders. De totale geregistreeerde overlast in 2024 is 445.720.

Uitsplitsing overlast (2024)

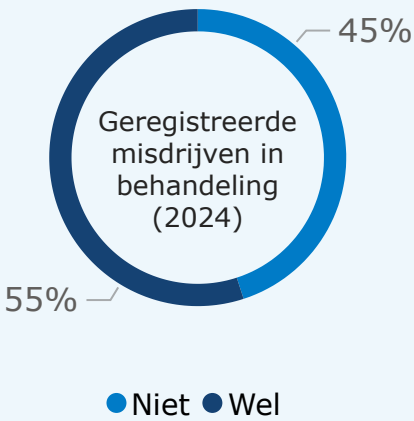
Waar overlast door geluidshinder en door jeugd is afgenomen, zet de stijgende lijn van overlast door personen met verward gedrag (E33-incidenten) zicht voort.

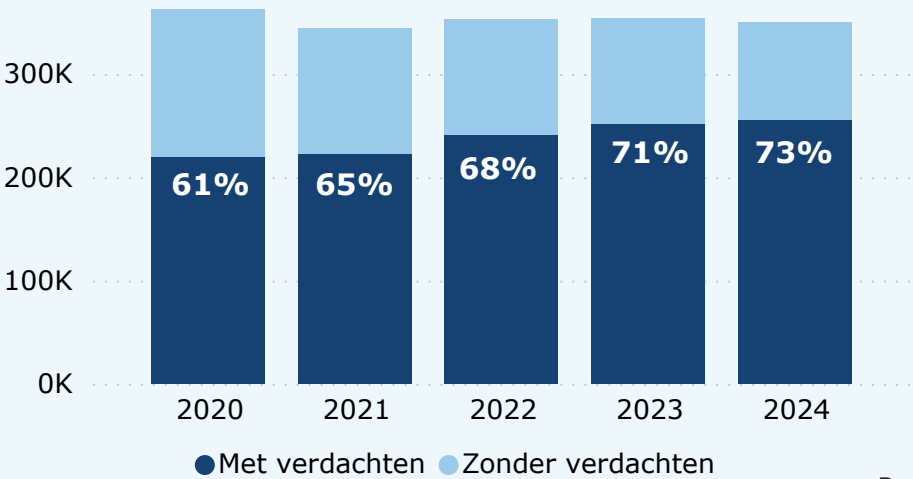
Bron: data.politie.nl

Strafrechtelijk werk

Voor ongeveer de helft van het totale aantal geregistreeerde misdrijven wordt geen opsporingsonderzoek gestart, vaak omdat er opsporingsindicaties ontbreken. Voor de andere helft wordt naar aanleiding van het misdrijf een opsporingsonderzoek gestart. Hiervan wordt een deel vroegtijdig beëindigd, bijvoorbeeld door beperkte vervolgings-mogelijkheden, grotere effectiviteit van niet strafrechtelijke interventies of uit capaciteitsoverwegingen. Indien opsporingsonderzoeken, met of zonder verdachten, worden afgerond, volgen beslissingen zoals het inzenden naar het Openbaar Ministerie of het opleggen van een strafbeschikking.

Afgeronde onderzoeken met en zonder verdachten

Bron: [Strafrechtketenmonitor 2020 t/m 2024](#)

bijlage

Stand van zaken IV

Onze referentie
6885285

Bijlage nummer	2
Horend bij	Tweede halfjaarbericht politie

Stand van zaken Informatievoorziening en ICT

In onderstaande paragrafen wordt teruggeblikt op de hoofdlijnen van de informatievoorziening (hierna: IV)-ontwikkelingen bij de politie. Na enkele actualiteiten wordt ingegaan op de onderwerpen IV-vernieuwing, continuïteit en wet open overheid.

Ook de IV-kolom stond het eerste halfjaar in het teken van de (voorbereidingen voor de) NAVO-top. Er is een veelheid aan maatregelen geïmplementeerd om de weerbaarheid van onze digitale omgeving zo goed als mogelijk vorm te geven. Dit betrof zowel technische, als organisatorische, maatregelen. De politie kijkt met een tevreden gevoel terug op ieders inzet en de gerealiseerde resultaten. In juli is het Openbaar Ministerie getroffen door een ernstige verstoring en de impact hiervan op de (al dan niet digitale) politieprocessen heeft de politie de afgelopen periode flink beziggehouden. Vanuit de politie is (IV-)ondersteuning geboden aan het Openbaar Ministerie, onder meer door het leveren van werkplekken.

In het vorige Halfjaarbericht Politie¹ is ingegaan op de doorlichting van de informatievoorziening door EY. Er is een programmaorganisatie opgezet om de bevindingen uit de eindrapportage op te pakken. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij reeds lopende verbetertrajecten. De duurzame borging van verbeteringen is binnen dit programma een belangrijke component. Monitoring op realisatie en borging is ingeregeld, zodat de voortgang kan worden bewaakt.

IV-vernieuwing

De politie boekt voortgang op de grote IV-programma's en -projecten, maar kent ook knelpunten. Vrijwel alle IV-programma's hebben te maken met het risico op uitloop van trajecten vanwege de druk op de beschikbare capaciteit, kennis en kunde, mede als gevolg van de besparingsopdracht bij de politie en het toepassen van de wet DBA.

Enkele bijzonderheden worden hieronder toegelicht.

Vervanging Financieel Management Systeem (FMS+)

Als onderdeel van het grote programma Modernisering IV Bedrijfsvoering werkt de politie aan FMS+: het gefaseerd vervangen van de huidige systemen voor

¹ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1277

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6885285

financieel beheer en management, inkoop- en contractmanagement, logistiek- en middelenbeheer en portfolio- en projectmanagement.

De eerste helft van dit jaar heeft in het teken gestaan van voorbereidingen op de Europese Aanbesteding van de Integratie Beheer partij. Er is inmiddels een partij Geselecteerd en het contract is definitief gegund. Ook heeft de afgelopen maanden toetsing plaatsgevonden op FMS+ door het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT). Het advies van AcICT en de opvolging daarvan ontvangt uw Kamer separaat.

Programma Vernieuwing Interceptie (PVI)

De landelijke uitrol van het nieuwe tapsysteem nadert het einde. Het programma PVI bezig met het afronden en overdragen van de werkzaamheden naar de lijnorganisatie. Per 1 oktober is decharge verleend van de opdrachtgever.

Summ-IT

Summ-IT is het belangrijkste systeem voor de opsporing en helpt bij het vastleggen en analyseren van gegevens door 20.000 gebruikers binnen de politie en bijzondere opsporingsdiensten. De leverancier heeft aangegeven dat de tarieven voor Summ-IT flink verhoogd moeten worden om de ondersteuning van Summ-IT voort te kunnen zetten. Er is overeengekomen dat de politie eigenaar wordt van de broncode van Summ-IT 7 en de KMAR van Summ-IT 8. Met de bijzondere opsporingsdiensten zijn afspraken gemaakt over de overname en het eigenaarschap van Summ-IT.

Programma Vernieuwend Registreren (PVR)

PVR realiseert een stabiele en duurzame operationele registratieve voorziening voor de politie. De opdracht is om de 12 operationele registratieve (legacy)applicaties te vernieuwen en verder te digitaliseren binnen de applicatie RAPP – Registratieve Applicatie Politie Processen - en daarmee te vervangen. De afgelopen periode is weer nieuwe functionaliteit in productie gebracht. Op het gebied van functionaliteit zijn de nieuwe acties 'Machtiging binnentreden' en 'Binnentreden' nu beschikbaar in RAPP alsmede het kunnen afschermen van gegevens van een slachtoffer, aangever en getuige op het proces verbaal in verband met nieuwe wetgeving vanaf 1 juli jl. Ook is er veel tijd ingezet op onderhoud en beheer.

Continuïteit

Servicedesk ICT

In de eerste 7 maanden van dit jaar was het aantal geregistreerde meldingen hoger dan dezelfde periode in 2024. Deze stijging is vooral veroorzaakt door de NAVO-top. Het betrof bijvoorbeeld vaak verzoeken om hulp bij het instellen van smartphones door veel vervangingsaanvragen in voorbereiding op de NAVO-top. Ook maatregelen voor cyberveiligheid vanwege de NAVO-top, zoals vaker inloggen en/of aanmelden en licentiecontrole veroorzaakten een hoger aanbod.

PRIO-1 verstoringen

Een verstoring wordt als een PRIO-1 verstoring gemarkeerd als het een dienst met serviceprofiel hoog betreft en de impact en urgentie van de verstoring ook beiden hoog zijn. Ten opzichte van 2024 ligt het aantal PRIO-1 verstoringen flink hoger

(379 t.o.v. 201). Een groot deel betreft de Basisvoorziening Identiteitsvaststelling (BVID). De redenen voor de verstoringen zijn divers van aard en hier is aandacht voor in de strafrechterketen. 80% van alle PRIO-1 verstoringen is op tijd afgehandeld en daarmee is voldaan aan de norm van de SLA.

Wet open overheid

In het kader van de Wet open overheid (Woo) zijn in het eerste kwartaal van 2025 bij de politie 14 extra fte's gestart voor afhandeling van Woo-verzoeken. Daarnaast is de politie gestart met de maandelijkse publicatie van een klachtoordelenoverzicht op politie.nl, daarmee vooruitlopend op de wettelijke verplichting van actieve openbaarmaking. Het kost extra inspanning om de juiste kennis en capaciteit op specifieke rollen in te vullen en te behouden, mede in het licht van de recente bezuinigingen en de wet DBA. Grotendeels lukt dit, maar dit blijft een risico.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6885285

bijlage

Moties, toezeggingen en aanvullende verzoeken

Onze referentie
6882033

Bijlage nummer	3
Horend bij	Tweede Halfjaarbericht politie 2025
Datum	5 december 2025

Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op een aantal moties, toezeggingen en aanvullende zaken. Het gaat hierbij om de volgende onderwerpen:

Inhoudsopgave

Politiepersoneel en -middelen.....	3
Toezegging inzake doorstroommogelijkheden na de basispolitieopleiding.....	3
Motie inzake bedreigingen politiemedewerkers.....	4
Motie inzake het borgen van de lifestyleneutraliteit van de agent in uniform.....	5
Toezegging inzake vervroeging evaluatie geweldsmiddelen basispolitiezorg.....	6
Motie inzake het gebruik van de selectiepaal.....	6
Zichtbaarheid en benaderbaarheid.....	7
Motie inzake een huisvestingsplan per regio.....	7
Motie inzake een pas op de plaats bij de sluiting van politiebureaus.....	7
Sterkteverdeelsystematiek.....	7
Moties inzake politieverdeelsystematiek.....	7
Boa's.....	8
WODC-onderzoek boa domein IV.....	8
Verkenning toegang BVV en SKDB boa's.....	8
Reactie OV-NL op de schriftelijke reactie rapport 'Handhaven in het OV'.....	9
Besluit team bijzondere bijstand boa's.....	10
Politiegegevens en cold cases.....	10
Toezegging inzake een ultieme poging voor verlenging van de bewaartermijn politiegegevens en Motie inzake de wettelijke mogelijkheid creëren om politiegegevens te bewaren voor het oplossen van cold cases.....	10
Motie inzake een betere aanpak van cold cases.....	13
Motie inzake een single point of contact bij het Landelijk Expertisecentrum	
Persoonsvermissingen.....	16
Online criminaliteit.....	16
Toezegging inzake massaal slachtofferschap.....	16
Motie inzake digitale aangifte cyberaanvallen en delicten.....	16
Reactie op inspectierapport hackbevoegdheid.....	17
Toezegging inzake het blijvend te informeren van de Kamer rondom het datalek.....	17
Zeden en geweld tegen vrouwen.....	17
Toezegging inzake instroom in teams seksuele misdrijven.....	17

Motie inzake update werkvoorraad zedenzaken.....	19
Motie inzake het specialistisch team over verkorten doorlooptijd.....	21
Motie inzake verplichte bijscholing voor politiemedewerkers over huiselijk geweld, stalking, intieme terreur en femicide.....	21
Motie inzake handhaving tegen digitale intimidatie en stalking.....	22
Publiek-private samenwerking.....	24
Toezegging inzake de korpscheftaken.....	24
Toezegging inzake publiek private samenwerking bij winkeldiefstal.....	25
Reactie WODC rapport Met vereende krachten.....	27
Overig.....	29
Motie inzake de strafbaarstelling van de verkoop en aanschaf van nep politie-uniformen en toezegging inzake lacunes in de aanpak van nepagenten.....	29
Motie inzake aanbevelingen Ombudsman rapport "Blind vertrouwen?".....	30
Motie inzake forensische geneeskunde.....	32
Rapportage adviescommissie LO&LX.....	33
Toezegging inzake visie op de politiefunctie.....	34
Herzieningstraject wet wapens en munitie.....	35
Reactie rapport Aanhoudend dienstbaar.....	35
Onderzoek Nederlandse Arbeidsinspectie in relatie tot C2000.....	36

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Politiepersoneel en -middelen

Toezegging inzake doorstroommogelijkheden na de basispolitieopleiding

Tijdens het commissiedebat criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit heb ik toegezegd uw Kamer, voorafgaand aan het commissiedebat politie in december, te informeren over 'de bevorderingsstop voor hoofdagenten'¹. Naar aanleiding van deze toezegging neem ik uw Kamer mee in de ontwikkelingen en afspraken omtrent het loopbaanpad en -perspectief van politiemedewerkers na afronding van de basispolitieopleiding.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Loopbaanpad en overgangsbeleid niveau 4

Samen met de politie als gezamenlijk werkgever is in het arbeidsvoorwaardenakkoord 2015-2017 en 2028-2020 sector politie de afspraak gemaakt over het loopbaanpad niveau 4 met de politievakbonden. Dit loopbaanpad is voor politiemedewerkers die de basispolitieopleiding niveau 4 hebben afgerond en instromen in de Gebiedsgebonden Politie (GGP). Deze politiemedewerkers starten op het functieniveau Medewerker GGP (schaal 6) en stromen, na twee jaar werkervaring, door naar het functieniveau Generalist GGP (schaal 7). Na 8 jaar zetten deze medewerkers de volgende stap naar het functieniveau Senior (schaal 8) in een ander team. Dit betreft een gegarandeerd loopbaanpad voor politiemedewerkers bij voldoende functioneren.

Aansluitend op deze afspraak over het loopbaanpad is overgangsbeleid afgesproken voor het zittende personeel met een basispolitiediploma niveau 4. Jaarlijks worden er 500 Generalisten op hun eigen werkplek bevorderd naar Senior. En, tot en met 2032, komen er 250 vacatures op Seniorniveau beschikbaar en waarvoor deze doelgroep een voorrangspositie heeft.

Afspraken over aanpassing loopbaanpad en overgangsbeleid

In het nieuwe arbeidsvoorwaardenakkoord 2025-2027 kwamen de werkgever en de politievakbonden overeen om het loopbaanpad en het overgangsbeleid aan te passen, met als doel om de ongewenste effecten weg te nemen. Deze ongewenste effecten zijn dat politiemedewerkers vastzitten aan een langdurig loopbaanpad, dit loopbaanpad de doorstroom van andere politiemedewerkers belemmert, dat politiemedewerkers met een loopbaanpad minder initiatief nemen met betrekking tot hun eigen ontwikkeling en een overbezetting op de Senior functie. Ook werd het gegarandeerde loopbaanpad bij voldoende functioneren toegepast als automatische bevordering, waardoor er politiemedewerkers tot Senior zijn bevorderd zonder dat zij voldeden aan de benodigde competenties. Deze ongewenste effecten hebben nadelige gevolgen voor de kwaliteit van de uitvoering van de politietaak.

Voor de nieuwe instroom in de Gebiedsgebonden Politie wordt het loopbaanpad aangepast. De garantie op doorstroom van het functieniveau Medewerker (schaal 6) naar Generalist (schaal 7) blijft bestaan. In deze periode van twee jaar volgen politiemedewerkers het leertraject van start- naar vakbekwaam waarna ze, bij voldoende functioneren, gegarandeerd een volgende stap kunnen maken. Wel wordt onderzocht welke criteria er moeten gelden om de stap van Generalist

¹ Kamerstukken II 2025/26, TZ202509, nr.91

(schaal 7) naar Senior (schaal 8) te kunnen maken. Het uitgangspunt hierbij is dat politiemedewerkers na bevordering in staat zijn om de functie van Senior in volle omvang uit te voeren. Hiervoor wordt, in overleg met de politievakbonden, een zorgvuldige plaatsingsprocedure ontwikkeld. Hierbij blijft het uitgangspunt een bevordering naar Senior, maar op basis van geschiktheid en beschikbare formatie.

De aanpassing in het overgangsbeleid houdt in dat de voorrangsregel, voor de betreffende doelgroep, in de vakgebieden waarvoor geen basispolitiediploma niveau 4 is vereist, wordt afgeschaft. Hierdoor krijgen politiemedewerkers, die niet onder het overgangsbeleid vallen, gelijke doorstroommogelijkheden, zoals bij het vakgebied Intelligence. Binnen het vakgebied Gebiedsgebonden Politie blijft deze voorgangsregel wel bestaan.

Zowel de aanpassing van het loopbaanpad als de aanpassing van het overgangsbeleid, betreft geen bevorderingsstop naar de Seniorfunctie (schaal 8), maar een verbetering van het beleid om de benoemde ongewenste effecten weg te nemen. Met deze toelichting wordt de toezegging afgedaan.

Motie inzake bedreigingen politiemedewerkers

Naar aanleiding van het commissiedebat Slachtofferbeleid van 2 juli jl. is de motie van het lid Crijns aangenomen om ervoor te zorgen dat persoonsgegevens van politiemedewerkers onder geen beding openbaar gemaakt worden².

Politiemedewerkers zetten zich dagelijks in voor onze veiligheid. Dit kan alleen als zij veilig hun werk kunnen uitvoeren. Hierbij ligt er zowel een verantwoordelijkheid bij de werkgever als bij de politiemedewerkers zelf om risico's te verkleinen. De werkgever kan politiemedewerkers de mogelijkheid bieden om afgeschermd te werken. Bijvoorbeeld door te werken onder nummer, gebruik te maken van gezicht bedekkende kleding of verwijdering van (persoons)gegevens uit interne databases. Tegelijkertijd wil de politie een transparante en benaderbare politieorganisatie zijn. Om deze reden werken politiemedewerkers niet afgeschermd, tenzij hiervoor zwaarwegende overwegingen zijn. De politie kijkt altijd eerst naar mogelijkheden om risico's op een andere, minder ingrijpende wijze te verminderen voordat er afschermingsmaatregelen worden getroffen. Het afgeschermd werken is tijdelijk en gericht van aard en onderscheidt zich hiermee van de teams die continu vanuit de heimelijkheid werken. Momenteel werkt het Programma 'Voorbereid op agressie en geweld' van mijn ministerie samen met onder anderen de politie, het Openbaar Ministerie en de Rechtspraak aan een integrale aanpak op afgeschermd werken. De verwachting is om begin volgend jaar te komen tot een gedeelde visie op afgeschermd werken met praktische handelingsperspectieven. In het arbeidsvoorwaardenakkoord 2025-2027 sector politie ben ik samen met de politie als werkgever en de politievakbonden overeengekomen dat het streven van de politie is om het huidige beleid met betrekking tot afgeschermd werken te laten aansluiten op deze visie en handelingsperspectieven.

Ondanks deze maatregelen kunnen politiemedewerkers vanwege hun werkzaamheden te maken krijgen met (be)dreigingen. Deze (be)dreigingen

² Kamerstukken II 2025/26, 33552, nr. 147

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

hebben een grote impact op het privéleven en mentale welzijn van politiemedewerkers. Sinds 1 januari 2024 is de wet inwerking getreden die het gebruik van persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden (doxing) strafbaar stelt. In 2024 zijn er 23 doxing zaken van politiemedewerkers geregistreerd. De politie als werkgever ondersteunt haar medewerkers op verschillende manieren tegen doxing. De werkgever biedt een bedreigde politiemedewerker sociale, emotionele of juridische hulp. Hiervoor is een handelingskader voor teamchefs opgesteld. Dit handelingskader is gericht op maatregelen die de politie neemt tegen mensen die politiemedewerkers online intimideren of privégegevens publiceren, zoals de begeleiding bij het aangifteproces wanneer er sprake is van een strafbaar feit.

Daarnaast hebben politiemedewerkers zelf een verantwoordelijkheid om het risico op doxing te minimaliseren, bijvoorbeeld door gebruik te maken van afgeschermd sociale media accounts. De politie blijft zich inzetten om het bewustzijn van politiemedewerkers op het gebied van digitale veiligheid te versterken. Hiermee acht ik de motie afgedaan.

Motie inzake het borgen van de lifestyleneutraliteit van de agent in uniform

Naar aanleiding van de motie van lid Michon-Derksen informeer ik uw Kamer over het geldende kader bij deelname van politiemedewerkers in uniform aan iftars en andere religieuze bijeenkomsten en de wijze waarop de Gedragscode lifestyle-neutraliteit hierbij richtinggevend is.³

De politie is er voor alle burgers, ongeacht afkomst, geloof of levensovertuiging. De grondwet is hierbij het uitgangspunt en geldt als fundament voor de beroepsidentiteit van alle medewerkers. Tegelijkertijd bouwt een effectieve politie bruggen naar alle gemeenschappen in de samenleving. Door deze maatschappelijke verankering is de politie zichtbaar voor burgers en wordt de afstand tussen politie en de samenleving verkleind. De politie staat bij voorkeur tussen burgers en niet tegenover hen. Dit versterkt het vertrouwen in de politie en vergroot haar legitimiteit.

De politie organiseert verschillende bijeenkomsten in het teken van betekenisvolle dagen. Ook woont de politie bijeenkomsten van derden bij. Dergelijke momenten kunnen waardevol zijn voor het vergroten van wederzijds begrip en het versterken van contacten binnen de gemeenschappen. Het aangaan en onderhouden van relaties en samenwerken met burgers, sleutelfiguren en maatschappelijke partners uit alle groepen in de samenleving is essentieel voor goed politiewerk, mits dit gebeurt vanuit de professionele rol en binnen de geldende kaders. De beroeps- en gedragscode vormt hierbij het uitgangspunt. Deze schrijven voor dat politiemedewerkers bij hun optreden in uniform geen uiting geven aan persoonlijke overtuigingen, religie of levensstijl.

De korpschef heeft nadrukkelijk aangegeven dat politiemensen wel aanwezig kunnen zijn bij betekenisvolle bijeenkomsten, maar vanuit de beroeps- en gedragscode niet actief mogen deelnemen aan religieuze handelingen, zoals de

³ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1264

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

oproep tot gebed of het uitspreken van een preek. Het uitgangspunt is dat medewerkers van de politie enkel deelnemen aan dergelijke bijeenkomsten wanneer dit past binnen hun functie en de doelstellingen van de politietaak, bijvoorbeeld in het kader van wijkgericht werken, netwerkvorming, het verbeteren van de samenwerking, het vroegtijdig opvangen van signalen en het bevorderen van de laagdrempeligheid en benaderbaarheid van de politie voor burgers. De aanwezigheid vindt dan plaats namens de organisatie, niet op persoonlijke of religieuze gronden. In geval van deelname dient steeds duidelijk te zijn dat de politiemedewerker optreedt als professional en vertegenwoordiger van het gezag. De deelname is daarmee geen identificatie met, of voorkeur voor, een bepaalde religie of overtuiging. Deze uitgangspunten worden nader geëxpliciteerd in de reguliere lijn, onder andere binnen de Netwerken Divers Vakmanschap (NDV) en vanuit het programmateam Politie voor Iedereen (PVI) in de eenheden.

Binnen de eigen organisatie is er uiteraard wel ruimte voor persoonlijke overtuigingen en geloofsbeleving. De korpsleiding blijft in gesprek met haar medewerkers over de invulling van het politiewerk en de manier waarop zij verbinding maakt met groepen in de samenleving. De korpsleiding ziet daarbij toe op de neutraliteit en op de juiste interpretatie en uitvoering van de beroeps- en gedragscode. Hiermee acht ik de motie afgedaan.

Toezegging inzake vervroeging evaluatie geweldsmiddelen basispolitiezorg

Op 20 april 2021 heeft in de Eerste Kamer de behandeling plaatsgevonden van het (toenmalige) wetsvoorstel geweldsaanwending opsporingsambtenaar.⁴ Daarbij is gesproken over een voorgenomen evaluatie van onder meer het stroomstootwapen, die aanvankelijk gepland stond in 2027. Op verzoek van Kamerleden Recourt, Rombouts en Vos, heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd dat de evaluatie zou worden vervroegd, zodat deze in 2025 zou worden uitgevoerd⁵. In dat verband kan ik meedelen dat conform de toezegging momenteel een brede evaluatie wordt uitgevoerd, waarin alle geweldsmiddelen waarover politiemedewerkers in de basispolitiezorg beschikken in beschouwing worden genomen. De resultaten van deze evaluatie worden naar verwachting in het najaar van 2026 opgeleverd en met uw Kamer gedeeld.

Motie inzake het gebruik van de selectiepaal

In de motie van het lid Michon-Derkzen⁶ wordt opgeroepen om op te houden met de inzet van een selectiepaal. Deze selectiepaal kan worden ingezet op controles op personen of voertuigen om zo zichtbaar gerandomiseerd/aselectief te controleren en is onder andere ingezet in Amsterdam. Daar is met behulp van burgerparticipatie gekeken is hoe de politie op zichtbaar aselechte wijze steekproeven zou kunnen uitvoeren. Zoals toegezegd tijdens het tweeminutendebat op 2 september ben ik hierover in gesprek gegaan met de korpsleiding en het LOVP. In die gesprekken is benadrukt dat politieagenten worden opgeleid om op professionele wijze controles te kunnen uitvoeren. Ik

⁴ Kamerstukken I 2020/21, 34641, Handelingen, nr. 35, item 7

⁵ Kamerstukken I 2020/21, T03305

⁶ Kamerstukken II, 2024-2025, 29628, nr. 1284

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

vertrouw op de professionaliteit van onze politieagenten, met of zonder inzet van een extra hulpmiddel. Tevens is in de gesprekken bevestigd dat het conform het politiebesteding aan de lokale driehoek is om in het geval van controle- en preventief fouilleeracties de voorwaarden en dus de eventuele inzet van dergelijke middelen te bepalen. De inzet van een selectiepaal neemt niet weg dat er altijd ruimte is voor de professionele inschatting van de agent ter plekke. Ik beschouw de motie hiermee als afgedaan.

Zichtbaarheid en benaderbaarheid

In het verlengde van mijn brief van 21 februari 2025⁷, het halfjaarbericht politie van 12 juni 2025⁸ en het commissiedebat politie van 2 juli 2025 ga ik hieronder in op de wijze waarop ik de moties van het lid Van Nispen en Michon-Derkzen c.s. met betrekking tot huisvesting heb afgedaan.

Motie inzake een huisvestingsplan per regio

De motie Michon-Derkzen c.s. van september 2025 verzoekt de regering te bewerkstelligen dat er een huisvestingsplan per regio komt, en dat dit door de politie expliciet wordt afgestemd met de (regio)burgemeesters en de beheerder van de politie. Middels de tekst in de hoofdbrief van dit halfjaarbericht beschouw ik de motie als afgedaan⁹.

Motie inzake een pas op de plaats bij de sluiting van politiebureaus

De motie Van Nispen verzoekt de regering om een pas op de plaats te maken met het sluiten van politiebureaus¹⁰. In het halfjaarbericht van 12 juni jl.¹¹ heeft mijn ambtsvoorganger al toegelicht dat de consequenties van een dergelijke pas op de plaats verstrekking zijn en onlosmakelijk verband houden met het proces dat de korpschef in gang heeft gezet voor keuzes om de meerjarenbegroting sluitend te maken. Omdat keuzes ten aanzien van de huisvesting onlosmakelijk samenhangen met andere delen van de politiebegroting, zal de opvolging van de motie Van Nispen worden betrokken bij het proces dat de korpschef in gang heeft gezet. Alleen op die manier kunnen zorgvuldige keuzes worden voorbereid die bij een ongewijzigd financieel kader moeten worden gemaakt. Hiermee beschouw ik de motie als afgedaan.

Sterkteverdeelsystematiek

Moties inzake politieverdeelsystematiek

Naar aanleiding van een brief van de regioburgemeesters en het Openbaar Ministerie (OM), de motie van der Plas c.s.¹², de motie van der Werf en Kuik¹³ en de motie Kuik¹⁴ is een nieuwe verdeelsystematiek voor politiesterke vormgegeven, omdat de huidige systematiek op onderdelen verouderd is en niet

⁷ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1253

⁸ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1277

⁹ Kamerstukken II 2025/26, 29628, nr. 1283

¹⁰ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1231

¹¹ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1277

¹² Kamerstukken II 2022/23, 36200, nr. 87

¹³ Kamerstukken II 2022/23, 29628, nr. 1176

¹⁴ Kamerstukken II 2022/23, 36251, nr. 10

meer past in de huidige tijdsgeest. Deze nieuwe systematiek zal enkel gebruikt worden voor het verdelen van *eventuele nieuwe* sterkte over de regionale eenheden. Er is dus geen sprake van een herverdeling van de huidige sterkte (formatie) over de regionale eenheden. Ik benadruk dat het onderzoek niet gaat over de totaal benodigde politiesterkte of over de sterkteverdeling tussen de landelijke en regionale eenheden. Tenslotte gaat het onderzoek over de verdeling van operationele sterkte over de regionale eenheden en niet over de verdeling van niet-operationele sterkte.¹⁵

De nieuwe verdeelsystematiek moet actueel, dynamisch, toekomstbestendig en transparant zijn. Daarom is de werklast gemeten die zij hebben door de opgaven waar de regionale eenheden voor staan. Vervolgens is gekeken hoe deze werklast het best gemeten kan worden op basis van omgevingskenmerken. Bij deze berekening zijn ook aspecten als beschikbaarheid en bereikbaarheid betrokken. Op basis hiervan is een nieuwe – zo objectiveerbaar mogelijke – systematiek voor het verdelen van (nieuwe) sterkte opgesteld. Bij de totstandkoming zijn de politie, het OM en de regioburgemeesters nauw betrokken. Ook het betrekken van de eenheden en de plattelandsregio's is een belangrijk onderdeel van het proces geweest, zoals gevraagd in de motie Wijen-Nass (BBB).¹⁶ De nieuwe verdeelsystematiek is besproken in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) en daarna door mij vastgesteld. In bijlage 5 treft u het onderzoeksrapport met het nieuwe verdeelmodel aan. Hiermee beschouw ik de bovengenoemde moties als afgedaan.

Boa's

WODC-onderzoek boa domein IV

In het eerste Halfjaarbericht Politie 2025 is uw Kamer geïnformeerd over het onderzoek dat wordt uitgevoerd naar het juridische en praktische functioneren van het zesde domein binnen het boa-bestel; het domein generieke opsporing. Destijds is door mijn voorganger aangegeven dat werd verwacht dat het mogelijk zou zijn uw Kamer in het najaar van 2025 over de uitkomst van dit onderzoek te informeren. Inmiddels is gebleken dat wegens de complexiteit en uitgebreidheid van het domein en in het verlengde daarvan ook het onderzoek, het onderzoek later dan in eerste instantie door de onderzoekers ingeschat gereed zal zijn. Naar verwachting verschijnen de resultaten van het onderzoek aan het begin van het jaar 2026.

Verkenning toegang BVV en SKDB boa's

Het ministerie van JenV zet al geruime tijd in op verbetering van de informatiepositie van boa's, specifiek in identificatiesituaties van personen die geen identiteitsbewijs kunnen tonen. In mijn brief van 2 oktober jl. heb ik uw Kamer toegezegd dat ik uw Kamer voor het eind van 2025 een update geef over de stand van zaken van de verkenningen naar de mogelijkheden van toegang tot de Basisvoorziening Vreemdelingen (BVV) en Strafrecht ketendatabank (SKDB) voor boa's.

¹⁵ In de praktijk is het onderscheid tussen OS en NOS niet altijd gemakkelijk te maken. Er is daarom voor gekozen om het onderzoek te richten op alle sterkte, behalve de staf en de bedrijfsvoering. Dit is komt het dichtst bij het onderscheid tussen OS en NOS.

¹⁶ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1275

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Uit gesprekken met werkgevers en andere relevante stakeholders, het rapport 'Handhaven in het OV', dat is uitgevoerd in opdracht van OV-NL, de brancheorganisatie van openbaar vervoerbedrijven, en de gesprekken die gevoerd zijn binnen het kader van de diepgaande beschouwing van het boa-bestel gebleken dat er meer stappen benodigd zijn om de informatiepositie te verbeteren. Daarom zijn de afgelopen maanden de mogelijkheden verkend om boa's toegang tot de SKDB en, gezamenlijk met het ministerie van Asiel en Migratie, de BVV te geven.

Uit de verkenningen blijkt dat er een gedeeld beeld bestaat over de problematiek en het doel om tot een meer zelfstandige identiteitsvaststelling door boa's te komen. Momenteel worden met de partijen die verantwoordelijk zijn voor de SKDB, de juridische en technische vraagstukken nader uitgewerkt. Ten aanzien van de BVV geldt dat toegang voor boa's om een wetswijziging vraagt. Deze wordt door de minister voor Asiel en Migratie uitgewerkt, waar nodig in samenspraak met mijn departement. Omdat deze wijziging niet binnen afzienbare tijd gerealiseerd kan worden wordt ondertussen naar mogelijkheden op de korte termijn gezocht.

Uw Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang op de diverse trajecten die gezamenlijk moeten leiden tot een betere informatiepositie van boa's zodat zij vaker zelfstandig over kunnen gaan tot identificatie van personen als de situatie daarom vraagt.

Reactie OV-NL op de schriftelijke reactie rapport 'Handhaven in het OV'

De Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid heeft mij verzocht te reageren op de schriftelijke reactie van OV-NL naar aanleiding van de reactie van SIenW en mij op het rapport 'Handhaven in het OV'.

Voor een reactie op het punt van OV-NL dat ziet op de uitbreiding van de (informatie)bevoegdheden van boa's, verwijs ik naar de toelichting onder 'verkenning toegang BVV en SKBD'. Hierin geef ik inzicht in de voortgang van deze verkenningen en met welke partijen de benodigde gesprekken aanvullend zijn gevoerd. Dit zijn noodzakelijke stappen die moeten worden genomen om deze verkenningen op een juiste manier vorm te geven.

Daarnaast vraagt OV-NL om een aanvullend gesprek over de uitleg van de politietaak binnen het kader van de samenwerking tussen politie en boa's in geval van identificatiesituaties. Over de juridische houdbaarheid van samenwerking tussen politie en boa op het gebied van ondersteuning bij identificatiesituaties (op afstand) is in de reactie op het rapport 'Handhaven in het OV' en in mijn brief van 2 oktober jl. toelichting gegeven. Mede naar aanleiding van de positieve resultaten van pilots op dit terrein werken JenV en IenW samen aan de brede juridische borging van deze werkwijzen zoals toegepast in de pilots. Mijn ministerie is graag bereid tot contact met OV-NL, mocht dat aanvullend gewenst zijn.

Besluit team bijzondere bijstand boa's

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Op 26 juli 2021 heeft mijn ambtsvoorganger aan de korpschef tijdelijk toestemming verleend om een groep van 120 administratief technisch en huishoudelijk boa's die deel uitmaken van het team bewaken en beveiligen van de politie, in het kader van een experiment, onder voorwaarden bewapend in te zetten in het lage segment van het stelsel bewaken en beveiligen. Vanwege de positieve ervaring die daarmee is opgedaan, heb ik op verzoek van de korpschef besloten om deze toestemming permanent onder voorwaarden te verlenen.

Politiegegevens en cold cases

Toezegging inzake een ultieme poging voor verlenging van de bewaartermijn politiegegevens¹⁷ en motie inzake de wettelijke mogelijkheid creëren om politiegegevens te bewaren voor het oplossen van cold cases¹⁸ en motie van het lid Mutluer om de aanpak van cold cases te versterken¹⁹

Op 11 april jl. heeft mijn ambtsvoorganger u geïnformeerd²⁰ over het voornemen om politiegegevens waarvan de in de Wet politiegegevens voorgeschreven bewaartermijn is verstreken, te vernietigen. Tijdens het Commissiedebat politie op 16 april jl. heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd een ultieme poging te doen om nogmaals te bezien wat er mogelijk is op het gebied van het verlengen van de bewaartermijn²¹. Ook heeft mijn voorganger de korpschef gevraagd een plan van aanpak aan te leveren voor de stappen die nodig zijn voor de vernietiging van deze gegevens. Dit proces loopt nog. Voordat ik de ultieme poging afrond, vind ik het van belang om het plan van aanpak van de politie eerst te ontvangen, te bestuderen en te kunnen bespreken met de korpschef. Mijn inzet is om uw Kamer over de uitkomsten daarom nader te informeren in het volgende halfjaarbericht politie.

Los daarvan heeft het lid Mutluer een plan ingediend voor een effectieve aanpak van cold cases. Ik verwelkom dit plan ook zeer. Hetzelfde geldt voor de door uw Kamer aangenomen motie van het lid Mutluer verzoekt om de aanpak van cold cases te versterken.²² Deze versterking moet ertoe leiden dat meer levensdelicten en ernstige zedendelicten worden opgelost en dat de aanpak niet ongelijk en versnipperd is, omdat deze per eenheid verschilt. De motie hoort bij het plan 'Naar een landelijke aanpak van cold cases', dat een initiatief is van genoemde kamerlid en de Federatie Nabestaanden Geweldslachtoffers. Omdat mijn voorganger en ik belang hechten aan een goede uitvoerbaarheid van de aanpak van cold cases, heb ik de korpschef gevraagd om inzichtelijk te maken wat er nodig is om deze aanpak te versterken. Het actieplan voor de versterking van cold cases van politie nog niet afgerond.

Het actieplan versterking aanpak cold cases van politie, dat ik in het voorjaar verwacht, zal in ieder geval de volgende onderdelen bevatten:

¹⁷ Kamerstukken II 2024/25, TZ202504, nr. 122

¹⁸ Kamerstukken II 2025/26, 29628, nr. 1258

¹⁹ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1292

²⁰ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1254

²¹ Kamerstukken II 2024/25, TZ202504, nr. 122

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

1. **Doorontwikkeling van een of meer cold-case-voorzieningen, inclusief een contactpunt voor vragen over cold cases.** Binnen elke regionale eenheid is bij de regionale recherche voorzien in een basisvoorziening ten behoeve van de aanpak van cold cases. Deze hebben de landelijke opdracht hierop regie te voeren op de aanpak. In een aantal eenheden is besloten tot een aanvulling op de basisvoorziening met een cold case team. In deze eenheden voeren deze teams onderzoeken naar cold cases zelf uit; terwijl in de andere eenheden reguliere opsporingsteams dit doen na voordracht door de cold case-voorziening. Dit betekent dat in bepaalde eenheden opsporingscapaciteit in beginsel is gereserveerd voor het oplossen van cold cases, terwijl dit in andere eenheden niet aan de orde is. Daar worden rechercheurs uit reguliere teams ingezet op cold cases. De medewerkers van de vaste cold case teams kunnen in overleg tussen de officier van justitie en de politie worden ingezet voor onderzoek in actuele zaken. Ik deel de opvatting van de politie dat de verbetering van de aanpak cold cases niet ligt bij vorming van verbijzonderde cold case teams of een landelijk team cold cases, maar dat de capaciteit en de voor het onderzoek noodzakelijke expertises uit de brede opsporingscapaciteit moet komen omdat dit de flexibiliteit van de opsporing vergroot. Dit betekent dat de schaarse opsporingscapaciteit zowel kan worden besteed aan het onderzoeken van nieuwe ernstige misdrijfzaken als aan het onderzoek aan cold cases. Wel ziet de politie ruimte voor verbetering van de cold case (basis)- voorzieningen.
2. **Nieuwe definitie.** Van belang is te vermelden dat de politie en het openbaar ministerie hebben afgesproken om opzettelijk levensdelicten, zeer ernstige zedendelicten of andere zeer ernstige delicten waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van 12 jaar of meer is gesteld onder de definitie van cold case te laten vallen. Voor de aanpak langdurige vermissingen en onbekende doden die niet meer onder de cold case-aanpak vallen, verwijs ik u naar mijn reactie op de motie van het voormalig lid Wijnen-Nass hieronder.
3. **Overzicht en digitalisering.** Wanneer een zaak als cold case wordt aangemerkt betekent dit dat het onderzoek op een regionale lijst van cold cases komt die administratief en operationeel worden beheerd door de politiemedewerkers in de cold case (basis)-voorzieningen. Alle cold cases worden opgenomen in de het daartoe bestemde informatiesysteem van politie (Summit). Niet alles kan tegelijk. De politie digitaliseert nieuwe cold cases en oude cold cases. Bij de oude cold cases kent de politie prioriteit toe aan het verder in kaart brengen en digitaliseren van moord-, doodslag -en ernstige zedenfeiten. Het is aan de officier van justitie om het oppakken van cold cases te prioriteren in afstemming met de politie.
4. **Landelijk prioriteringsmodel.** Momenteel voeren politie en Openbaar Ministerie een verkenning uit naar een landelijk prioriteringsmodel. Uiteindelijk doel hiervan is landelijk meer eenduidigheid en uniformiteit te krijgen in de prioritering van cold cases.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

- 5. Best practices inzet studenten, universiteiten, hoge scholen en oud-rechercheurs.** In de praktijk is er een aantal initiatieven ontstaan waarbij studenten, universiteiten en hoge scholen en oud-rechercheurs worden ingezet bij de aanpak van cold cases. Meer diepgaand zal de politie bezien of er best practices zijn om de cold case (basis)-voorziening(en) te versterken, en of er eventueel nog wettelijke belemmeringen zijn en deze bespreken met mijn departement. Zoals u bekend is, zitten er bij de politievrijwilligers beperkingen aan de opleidings- en benodigde begeleidingscapaciteit.

Daarnaast kan ik u, deels mede namens de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid als volgt informeren.

Er is de afgelopen jaren hard gewerkt aan het vullen van de operationele bezetting, onder meer door middel van de reguliere instroom bij de gebiedsgebonden politie en de specialistische zij-instroom in de opsporing. Vanaf 2026 komt er ook een directe instroomroute in de opsporing beschikbaar. Via deze route kunnen straks rechercheurs instromen met een verkorte opleiding van een aantal maanden, zonder dat ze de brede politieopleiding volgen. De politie geeft aan geen behoefte te hebben aan een opleiding voor cold case rechercheurs omdat de inzetbare kennis en vaardigheden onderdeel zijn van het reguliere recherchewerk, tactisch dan wel specialistisch. Politievrijwilligers volgen, passend bij hun werkzaamheden, dezelfde opleiding (basispolitieopleiding, politiespecifieke boa-opleiding of politieopleiding voor specifieke inzet) als de beroepskrachten. Daarbij maken politievrijwilligers geen onderdeel uit van de formatie en bezetting van de politieorganisatie. Politievrijwilligers mogen dan ook niet gezien worden als oplossing voor de capaciteitsproblematiek. Ze verrijken het politiewerk met hun specifieke kennis, kunde en ervaring en met de frisse blik waarmee ze naar de organisatie kijken.

Een aantal nabestaanden en achterblijvers van cold cases willen graag het onderzoeksdossier ontvangen. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat ze willen weten hoe de laatste momenten van hun dierbare waren of willen weten of de politie wel alles heeft gedaan wat mogelijk is. Het WODC gaat een onderzoek starten naar de kennisname van slachtoffers van (proces)stukken en in het bijzonder hoe met verzoeken van slachtoffers tot kennisname wordt omgegaan. De aanbeveling uit het plan Mutluer om onafhankelijk onderzoek te doen naar de uitbreiding van de mogelijkheden tot verstrekking van dossiers aan nabestaanden en achterblijvers, zal hierin worden meegenomen. Het onderzoek zal eind 2026 gereed zijn. Een ander punt dat is aangedragen is dat de financiële ondersteuning van nabestaanden en achterblijvers vanuit het Schadefonds Geweldsmisdrijven volgens dit plan van Mutluer opgehoogd moet worden. In de Meerjarenagenda Slachtofferbeleid 2025-2028²³ is opgenomen dat in verband met een eerlijkere en evenwichtigere verdeling van overheidsmiddelen voor slachtoffers, een gelijkere behandeling van slachtoffers van ernstig geweld en zeden, meer duidelijkheid en voorspelbaarheid voor slachtoffers (en verdachten) en snellere beschikbaarheid van financiële middelen voor slachtoffers, gekeken wordt naar een aantal oplossingsrichtingen. Te denken valt aan een grotere rol voor het Schadefonds

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Geweldsmisdrijven door een verhoging van de (maximale) tegemoetkoming voor slachtoffers van ernstige geweld- en zedendelicten en nabestaanden (en daarmee het verkleinen van het verschil tussen de voorschotregeling (strafproces) en de bedragen bij het Schadefonds). Een aantal van deze oplossingsrichtingen zullen in de komende periode nader worden verkend. Besluitvorming hierover is aan het volgende kabinet. In de Meerjarenagenda is evenwel ook benoemd, dat financiële middelen om aan de resterende onevenwichtigheden invulling te geven nu niet voorhanden zijn.

Tot slot wordt in het plan van Mutluer gevraagd om meer ondersteuning door politie, het OM en Slachtofferhulp Nederland. Bij de doorontwikkeling van een of meer cold case-voorzieningen wordt ook gekeken naar het creëren van een contactpunt zoals hierboven aangegeven. Slachtofferhulp biedt ondersteuning aan nabestaanden en achterblijvers door hen te begeleiden tijdens hernieuwde onderzoeken en hen te informeren over ontwikkelingen. Hierover zijn reeds bestaande afspraken met politie en Openbaar Ministerie over bijvoorbeeld het doorverwijzen van slachtoffers naar Slachtofferhulp. Dit zorgt ervoor dat nabestaanden en achterblijvers betrokken blijven bij het proces en zij de juiste psychosociale, juridische en/of praktische ondersteuning vanuit SHN ontvangen indien gewenst.

Motie inzake een single point of contact bij het Landelijk Expertisecentrum Persoonsvermissingen

Hierbij informeer ik u nader over de na het tweeminutendebat Criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit d.d. 10 september jl. door uw Kamer aangenomen motie van het lid Wijen-Nass om te voorzien in een single point of contact (SPOC) bij het Landelijk Expertisecentrum Persoonsvermissingen (LOEP). Het LOEP wordt volgens de motie geacht te fungeren als landelijke coördinatiepunt voor langdurige vermissingen en onbekende doden, zodat nabestaanden, politie en convenantpartners een duidelijk aanspreekpunt hebben en wordt geborgd dat zaken niet blijven liggen, maar actief worden opgevolgd.²⁴

Het LOEP fungeert al als landelijk coördinatiepunt voor de DNA-database vermiste personen en onbekende doden, waarbij gegevens van langdurige vermissingen en onbekende doden waarbij geen strafrechtelijke verdenking is worden opgeslagen en uitgewisseld met onder meer andere landen. Ook zijn zij coördinerend in het contact met landelijke burgerzoeksteams, zoals het Veteranen Search Team. De politie gaat verkennen of deze coördinatiefunctie op onderdelen versterkt zou kunnen worden. Ik kom hierop terug in het volgende halfjaarbericht politie.

Online criminaliteit

Toezegging inzake massaal slachtofferschap

In het commissiedebat Politie van 2 juli 2025 is toegezegd om terug te komen op vragen van het lid Six Dijkstra (NSC) aangaande notificatie van slachtoffers van gedigitaliseerde criminaliteit²⁵. Zoals ook aangegeven tijdens het debat is het door een wijziging in het Besluit politiegegevens voor de politie mogelijk geworden om structureel slachtoffer(- en dreigings)informatie te delen met het NCSC, die op

²⁴ Kamerstukken II 2025/26, 29911, nr. 487

²⁵ Kamerstukken II 2024/25, TZ202507, nr. 015

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

basis daarvan slachtoffers kan notificeren binnen de betreffende doelgroep zoals in de bestrijding van cybercrime vaak gebeurt. De politie heeft aangegeven dat het van belang kan zijn om dergelijke informatie in het kader van de bestrijding van gedigitaliseerde criminaliteit eveneens breder te delen dan nu mogelijk is. Deze wens zal de politie nader inventariseren en bespreken met het departement. Indien dit leidt tot beleidsvoorstellen, dan wordt uw Kamer hierover nader geïnformeerd via de halfjaarberichten politie. Hiermee beschouw ik de toezegging als afgedaan.

Motie inzake digitale aangifte cyberaanvallen en delicten

In het vorige halfjaarbericht politie²⁶ is uw Kamer op de hoogte gebracht van de stand van zaken van de implementatie van een digitale aangiftemogelijkheid voor ondernemers bij cyberaanvallen en gedigitaliseerde cyberdelicten²⁷, te beginnen met ransomware. De politie heeft laten weten dat het streven om dit najaar de online aangiftemogelijkheid te realiseren vertraging heeft opgelopen, vanwege technische uitdagingen waarmee de politie gedurende het traject is geconfronteerd. De komende periode staat in het teken van gebruikers- en acceptatietesten, realisatie is voorzien voor het eerste kwartaal van 2026.

Reactie op inspectierapport hackbevoegdheid

Op 26 september 2025 is het jaarverslag 2024 van de Inspectie JenV over het toezicht op de wettelijke hackbevoegdheid²⁸ naar uw Kamer gestuurd. De Inspectie concludeert dat er door politie met voldoende aandacht, tijd en prioriteit wordt gewerkt aan het realiseren van het kwaliteitssysteem, iets wat de Inspectie ziet als basisvoorwaarde voor effectief systeemtoezicht. De aanbeveling van de Inspectie om de planning voor de realisatie van het kwaliteitssysteem aan te passen is overgenomen. Daarnaast is door de Inspectie gekeken naar een aantal belangrijke onderdelen van het kwaliteitssysteem, waaronder de afdelingscultuur, kennis van medewerkers en de lijnverantwoordelijkheid. De Inspectie concludeert dat de open cultuur bij het uitvoerende team een goede basis vormt voor het kwaliteitssysteem. Daarnaast worden enkele risico's onderkend die betrekking hebben op de juridische kennis bij medewerkers, kennis over het kwaliteitssysteem en het zijn van een lerende organisatie. De politie neemt de aanbevelingen van de Inspectie over.

Toezegging inzake het blijvend te informeren van de Kamer rondom het datalek

Tijdens het commissiedebat datalek bij de politie van 27 november 2024 heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd uw Kamer te informeren over nieuwe ontwikkelingen rondom de cyberaanval bij de politie van 23 september 2024, voor zover de veiligheid dat zou toelaten²⁹. Op 27 mei 2025 is uw Kamer hier voor het laatst over geïnformeerd, na deze brief hebben zich geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan³⁰. Ik beschouw de toezegging daarom als afgedaan.

Zeden en geweld tegen vrouwen

²⁶ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1277

²⁷ Kamerstukken II 2024/25, 26643, nr. 1251

²⁸ Kamerstukken II 2025/26, 29628, nr. 1298

²⁹ Kamerstukken II 2024/25, TZ202411, nr. 121

³⁰ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1256

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Toezegging inzake instroom in teams seksuele misdrijven

Tijdens het commissiedebat Zeden en (on)veiligheid van vrouwen van 3 april jl. heeft de voormalig staatssecretaris van Justitie en Veiligheid de Kamer toegezegd te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn, voor politiemedewerkers in opleiding, om na de basispolitieopleiding sneller de vakspecialistische opleiding tot zedenrechercheur te kunnen volgen en daarbij ook mee te nemen dat de ESI-opleiding vol zit.³¹ De toezegging is gedaan tegen de achtergrond van de zorgen bij uw Kamer over de onderbezetting in de teams seksuele misdrijven.³² Samen met de politie heb ik aandacht voor de achterblijvende bezetting van de teams seksuele misdrijven. Daarbij merk ik op dat ook andere teams binnen de politieorganisatie te maken hebben met onderbezetting en er dus in de volle breedte maatregelen en keuzes nodig zijn. Naar aanleiding van deze toezegging informeer ik uw Kamer als volgt.

Van start- naar vakbekwaam

Na afronding van de basispolitieopleiding (PO21) volgen de nieuwe politiemedewerkers het landelijke leertraject van start- naar vakbekwaam Medewerker GGP. Het uitgangspunt van dit traject is leren van en door het werk. Tijdens dit traject werken politiemedewerkers voornamelijk binnen de Gebiedsgebonden Politiezorg (GGP). Tijdens het wijkwerk in de GGP krijgen politiemedewerkers te maken met een breed scala aan meldingen, waaronder die van zeden en dragen zij bij aan vroegsignalering en preventie op dit thema. Daarnaast draaien de nieuwe politiemedewerkers een periode mee binnen de Veelvoorkomende Criminaliteit (VVC). Tijdens hun werkzaamheden bij de VVC komen politiemedewerkers in aanraking met het behandelen van (strafbare) feiten op het terrein van seksuele misdrijven. Ook is hier aandacht voor het herkennen en vastleggen van signalen ten behoeve van verwijzingen naar de teams seksuele misdrijven.

Dit leertraject van start- naar vakbekwaam, binnen de GGP, is essentieel voor politiemedewerkers om vakbekwaam te worden en vormt het fundament voor het vakmanschap in de basispolitiezorg. Hierom is het niet wenselijk om politiemedewerkers uit dit traject te halen en meteen door te laten stromen richting de teams seksuele misdrijven. Dit zou alleen een verplaatsing van de capaciteitsproblematiek tussen vakgebieden zijn met nadelige gevolgen voor de uitvoering van de politietaak. Wel moeten GGP-politiemedewerkers, vanaf drie jaar na afronding van de basispolitieopleiding, voor minimaal twee jaar wisselen van context, zoals in een team seksuele misdrijven. Ook wordt begin 2027 het landelijk uniforme traject van start- naar vakbekwaam geëvalueerd. Hierbij wordt, afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie, bekeken of 'seksuele misdrijven' als onderwerp nog specifiek in het traject wordt opgenomen.

Directe instroom

In het eerste halfjaarbericht politie van 2025 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de vier instroomroutes in de Tactische Opsporing, waaronder in de teams seksuele misdrijven. Deze routes zijn 1) interne doorstroom vanuit de GGP, 2) de bachelor rechercheur, 3) directe instroom als specialist (politiemedewerker met een

³¹ Kamerstukken II 2024/25, 34843, nr. 122

³² Zie bijlage 1 voor het actuele beeld van de bezetting van de teams seksuele misdrijven.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

specifieke inzet, ESI) op onder ander het werkterrein seksuele misdrijven en 4) vanaf het tweede kwartaal 2026 de nieuwe directe instroom op mbo-niveau in de Tactische Opsporing. Bij alle instroomroutes is het volgen van en certificering voor Handelen in Zedenzaken verplicht. Via de nieuwe directe instroomroute in de opsporing zullen nieuwe medewerkers bekwaam worden gemaakt voor het vak rechercheur door het volgen van een korte algemene politieopleiding voor een executieve aanstelling in combinatie met vakgericht leer-, ontwikkel- en opleidingsaanbod. De doorstroommogelijkheden en -voorwaarden van deze politiemedewerkers, van Medewerker naar Generalist Tactische Opsporing, zoals in een team seksuele misdrijven, wordt bekeken.

De differentiatie in instroomroutes in de Tactische Opsporing, en zeker de mogelijkheden van directe instroom, biedt kansen om meer en/of sneller vacatures bij de teams seksuele misdrijven in te vullen. Tegelijkertijd blijft het door de pensioenuitstroom, waardoor er relatief veel ervaren politiemedewerkers uitstromen, en de krappe arbeidsmarkt een uitdaging om de bezetting op peil te houden. Voor het werk in de teams seksuele misdrijven is een goede mix aan functies benodigd die niet alleen via directe instroom bewerkstelligd kan worden. Daarnaast is het werk in de teams seksuele misdrijven niet voor iedereen. Het vraagt specifieke competenties van de politiemedewerkers. Met deze toelichting wordt de toezegging, door de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, afgedaan.

Motie inzake update werkvoorraad zedenzaken

Sinds 2022 wordt uw Kamer naar aanleiding van een motie van de leden Michon-Derkzen en Van der Werf halfjaarlijks geïnformeerd over de werkvoorraad op het terrein van zedenzaken en de afspraken om deze werkvoorraad terug te dringen.³³ Hieronder ga ik in op het actuele beeld van de werkvoorraden in zedenzaken.

Tabel Werkvoorraden politie op het terrein van zedenzaken (bron: politie)

Cijfers zedenzaken	Stand 02-11-2020	Stand 02-11-2021	Stand 02-11-2022	Stand 02-11-2023	Stand 02-11-2024	Stand 02-11-2025
Aantal geregistreerde incidenten ³⁴	10.143	10.743	13.343	12.016	12.398	13.401
Voorraad aantal zedenzaken	3.464	3.577	3.607	3.398	3.159	3.484
Aantal aangiftes langer dan 6 maanden in	1074	1093	1180	1100	921	999

³³ Kamerstukken II 2021/22, 31015 nr. 249.

³⁴ Dit zijn niet allemaal strafbare feiten, want niet elke vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag is strafbaar en zedenincidenten bestaan niet alleen uit meldingen van burgers. Als een wijkagent een bezoek brengt aan een veroordeelde zedendelinquent of als een agent een bekende schennispleger in een afgelegen gebied aantreft, dan wordt dat ook vastgelegd en als incident geregistreerd. Dit verklaart waarom lang niet alle geregistreerde zedenincidenten resulteren in een aangifte maar wel werk met zich meebrengt voor de politie.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

voorraad ³⁵						
Aantal aangifte	2.375	2.602	2.912	2.779	2.949	3.594
Aantal verdachten openbaar ministerie	1.739	1.883	2.102	2.241	2.033	2.236

Uit de geactualiseerde cijfers over de werkvoorraden bij de teams seksuele misdrijven (peildatum: 2 november 2025) blijkt dat de stijging in het aantal geregistreerde zedenincidenten (meldingen) en aangiften van seksuele misdrijven die we in de tweede helft van 2024 zagen in 2025 doorzet. Dit beeld sluit aan bij de verwachting die er was bij de invoering van de Wet seksuele misdrijven op 1 juli 2024. Tegen deze achtergrond zien we dat de werkvoorraad zedenzaken ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar iets is toegenomen en dat het aantal aangiftes dat langer dan zes maanden in voorraad licht stijgt. Verder zijn er meer zaken ingestuurd bij het openbaar ministerie ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Dit betekent dat er onder toenemende druk grote inspanningen worden geleverd door de teams seksuele misdrijven. Zij verdienen daarvoor een compliment; en het vraagt van de korpschef en mijzelf ook om deze situatie te (blijven) monitoren.

Maatregelen

Een efficiënte en effectieve aanpak van zedenzaken heeft prioriteit omdat elk slachtoffer van seksueel geweld alle bescherming, begeleiding en ondersteuning verdient die hij of zij nodig heeft. De afgelopen jaren is de formatie van de teams seksuele misdrijven daarom flink uitgebreid om de werkvoorraden terug te dringen en de verwachte stijging van het aantal meldingen en aangiften als gevolg van de invoering van de Wet seksuele misdrijven op 1 juli 2024 te kunnen opvangen. Door de pensioenuitstroom (relatief veel ervaren politiemedewerkers stromen uit) en de krappe arbeidsmarkt blijft het echter een uitdaging om de bezetting op peil te houden. Elders in dit halfjaarbericht ga ik in op een aantal ontwikkelingen binnen het korps die, hoewel geen quick fix voor de huidige onderbezetting, op termijn kunnen leiden tot meer (aanvullende) instroom bij de teams seksuele misdrijven. Kort gezegd, wordt er afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie van het traject van start- naar vakbekwaam bekeken of 'seksuele misdrijven' als onderwerp nog specifiek in het traject kan worden opgenomen. Ook worden de mogelijkheden en voorwaarden verkend om politiemedewerkers vanuit de directe instroom in de Tactische Opsporing te laten doorstromen naar onder andere de teams seksuele misdrijven.

Ook spannen de organisaties in de strafrechtketen zich gezamenlijk in om de doorlooptijden in zedenzaken te verkorten. De afgelopen jaren zijn hiertoe onder de noemer van het Actieplan versterken ketenaanpak zedenzaken verschillende

³⁵ De cijfers in deze tabel over het aantal aangiftes langer dan zes maanden in voorraad zijn (voor alle jaren) aangepast ten opzichte van eerder verstrekte cijfers. De politie heeft ook de zaken in beeld willen brengen die al in behandeling waren, maar waaraan in het registratiesysteem nog geen een team seksuele misdrijven gekoppeld was.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

maatregelen genomen. Zoals gemeld in de voortgangsbrief over de strafrechtketen³⁶ die voor de zomer aan uw Kamer is verzonden, laten de resultaten over 2024 zien dat de inspanningen onder het Actieplan resultaat beginnen op te leveren, vooral bij het openbaar ministerie. De politie heeft in 2024 de doorlooptijden gelijk weten te houden en tegelijkertijd is de voorraad oude zaken (ouder dan een jaar) gehalveerd (van 32% naar 16%). Uw Kamer ontvangt nagenoeg gelijktijdig met dit halfjaarbericht politie de volgende voortgangsbrief over de strafrechtketen waarin de resultaten over de eerste helft van 2025 zijn opgenomen. Verder ontvangt uw Kamer een update over het voornoemde Actieplan in de eerstvolgende voortgangsbrief seksuele misdrijven, die naar verwachting begin 2026 aan uw Kamer wordt verzonden.

Behalve via het strafrecht kan er in zedenzaken ook voor een andere afdoening gekozen worden, passend bij de behoeften van het slachtoffer. In dit verband is een belangrijke ontwikkeling dat de toegang tot hulpverlening voor slachtoffers van seksuele misdrijven wordt verbeterd via het traject 'goed georganiseerd landschap van hulp-, meld- en steunpunten'. In de voortgangsbrief over de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, die binnenkort aan uw Kamer wordt verzonden, zal de staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg een update geven over de ontwikkelingen binnen dit traject.

Motie inzake het specialistisch team over verkorten doorlooptijd

Op 28 mei jl. vond het Tweeminutendebat Zeden en (on)veiligheid van vrouwen plaats met de voormalig staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. Tijdens dit debat is de motie van de leden Mutluer (GL/PvdA) en Van der Werf (D66) ingediend, naar aanleiding van ervaringen die door de politie in het kader van een pilot in Rotterdam-Oost zijn opgedaan met het verkorten van de doorlooptijd bij huiselijk geweld³⁷. Tijdens de pilot heeft een huiselijk geweld-team zich exclusief gericht op complexe/risicovolle zaken. Dit had een versnellend effect op de doorlooptijd omdat aangiftes van huiselijk geweld niet in de 'bulk' van andere onderzoeken terechtkwamen (de doorlooptijd tussen aangifte en aanhouding liep terug van 30 dagen naar 8 dagen).

De motie verzoekt te bevorderen dat dit type specialistische researchteam voor hoogrisico stalking en complexe huiselijk geweldzaken landelijk wordt uitgerold binnen de politie-eenheden, en dat de Kamer hierover wordt geïnformeerd. De politie heeft aangegeven dat de bevindingen van de pilot via het netwerk van de portefeuille Zorg en Veiligheid met de andere eenheden gedeeld worden. Daarbij wordt gekeken naar de succesfactoren van de pilot en hoe deze een plek kunnen krijgen in landelijke en regionale ontwikkelingen. Op die manier kan er landelijk van de pilot worden geleerd en kan, waar passend bij de lokale context, de werkwijze op andere plekken worden overgenomen. De uiteindelijke beslissing voor prioritering en de inrichting van een dergelijk specialistisch team blijft een verantwoordelijkheid van de regionale eenheden, omdat er lokale verschillen zijn waardoor het niet logisch is om dezelfde werkwijze één op één landelijk toe te passen en omdat de organisatie en inzet van specialistische teams altijd ten koste

³⁶ Kamerstukken II 2024/25, 29279, nr. 974.

³⁷ Kamerstukken II 2024/25, 29279, nr. 968

zal gaan van andere opsporingscapaciteit en zaken. Ik beschouw de motie hiermee als afgedaan.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Motie inzake verplichte bijscholing voor politiemedewerkers over huiselijk geweld, stalking, intieme terreur en femicide

Tijdens het tweeminutendebat politie op 2 september 2025 is de motie van Michon-Derkzen (VVD) c.s. ingediend. De motie verzoekt de regering te onderzoeken of verplichte bijscholing over het herkennen van en handelen bij huiselijk geweld, stalking, intieme terreur en femicide voor politiemedewerkers mogelijk is³⁸.

Binnen de politie wordt continu geïnvesteerd in kennis, deskundigheid en bewustzijn van alle politiemedewerkers, die van medewerkers in de basisteams in het bijzonder, om signalen van huiselijk geweld, femicide, (ex-partner)stalking en kindermishandeling goed te herkennen. Dit doet de politie vanuit de landelijke aanpak Veiligheid Voorop waarbij zij vroegtijdig met partners samenwerkt, hulp biedt aan hen die deze nodig hebben en ingrijpt als dat nodig is. De politie investeert hierin zowel in de basisopleiding als daarna.

Alle politiemedewerkers leren tijdens de basispolitieopleiding hoe zij signalen kunnen herkennen en moeten handelen als er sprake is/kan zijn van huiselijk geweld, stalking, intieme terreur of femicide.

Daarnaast kunnen politiemedewerkers ter verdieping vervolgoopleidingen volgen zoals: huiselijk geweld, kindermishandeling en stalking, eerdergerelateerd geweld, zicht op seksuele misdrijven en frontoffice seksuele misdrijven. Deze opleidingen helpen politiemedewerkers om nog beter signalen te herkennen en vroegtijdig met partners samen te werken en in te grijpen als dat nodig is.

Net als uw Kamer zie ik het belang van bijscholing voor politiemedewerkers over het herkennen van en handelen bij huiselijk geweld, stalking, intieme terreur en femicide. Daarom zal, met de middelen die met het amendement van het lid Mutluer (GL/PvdA) beschikbaar komen voor het ministerie van Justitie en Veiligheid voor de aanpak van femicide, de politie zich verder richten op interne deskundigheidsbevordering binnen de politie. Daartoe worden in 2025 en 2026 scholings- en trainingsmiddelen doorontwikkeld en ingezet, onder meer voor de regisseurs Zorg & Veiligheid. Deze regisseurs fungeren als coördinator en interne vraagbaak voor de aanpak van onder meer huiselijk geweld – waar intieme terreur, stalking en femicide onder valt – en kindermishandeling. Alle eenheden hebben nu de opdracht om na te gaan wat passend is om binnen de teams regie te borgen. Ik beschouw de motie hiermee als afgedaan.

Motie inzake handhaving tegen digitale intimidatie en stalking

De motie van de leden Michon-Derkzen (VVD) en Van der Werf (D66) die is ingediend bij het Tweeminutendebat zeden en (on)veiligheid van vrouwen op 28 mei jl. verzoekt het kabinet te verkennen hoe de handhaving op het gebied van digitale (seksuele) intimidatie en stalking eruit kan zien om effectiever op te

³⁸ Kamerstukken II 2024/25, 29279, nr. 970

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

treden en slachtoffers beter te beschermen.³⁹ Deze motie raakt aan de bredere zorgen die er bij uw Kamer en in de samenleving zijn over de (on)veiligheid van vrouwen en de toename van online seksueel geweld. Duidelijk is dat beide vraagstukken om een brede en integrale aanpak vragen, waarin de politie een van de organisaties is van waaruit gewerkt wordt aan de veiligheid van vrouwen. Ik verwijs in dit verband naar de beleidsreactie⁴⁰ op het rapport 'Online seksueel geweld' die recent aan uw Kamer is verzonden. Daarin ben ik ingegaan op het samenstel van toezicht en handhaving bij online seksueel geweld en de mogelijkheden én beperkingen op het gebied van handhaving en opsporing binnen de digitale context. Aanvullend daarop ga ik hieronder in op de handhaving van online (seksuele) intimidatie en stalking door de politie en relevante ontwikkelingen waar door de politie op wordt ingezet. Met die toelichting wordt de motie afgedaan.

Door de digitalisering van de samenleving zien we al geruime tijd dat veiligheidsproblemen steeds vaker een hybride of volledig online karakter hebben. We zien deze ontwikkeling ook terug op het terrein van seksueel geweld en stalking. Dit eist een andere manier van werken door de politie. In de strategische agenda 2025-2030 van de politie 'Stevig staan in deze tijd' is het onderwerp digitale transformatie daarom aangewezen als één van de drie grote transformatiethema's. Met de gezagen vindt hierover het gesprek plaats in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP). Als onderdeel van de digitale transformatie wordt bijvoorbeeld ingezet op het versterken van kennis en vaardigheden van digitale opsporing in de basisteams en het bouwen van een landelijke voorziening gedigitaliseerde criminaliteit, die zal zorgen voor meer regie op dit thema tussen de eenheden.⁴¹

Online (seksuele) intimidatie

Met de Wet seksuele misdrijven (WSM), die op 1 juli 2024 in werking is getreden, zijn meer vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, ook online, strafbaar gesteld. Onder andere is seksuele intimidatie in het openbaar zelfstandig strafbaar gesteld als overtreding tegen de openbare orde.⁴² Deze strafbaarstelling ziet zowel toe op de fysieke als op de online openbare ruimte. In het geval van online seksuele intimidatie gaat het om ongewenst seksueel gedrag dat plaatsvindt via het internet, zoals via sociale media, WhatsApp, (video)chat, e-mail, op websites of chatgroepen die voor een breed publiek toegankelijk zijn en daarmee met een (fysieke) openbare plaats gelijk te stellen zijn. De handhaving en opsporing van seksuele intimidatie wordt opgepakt binnen de gebiedsgebonden politie, waarbij de inzet lokaal wordt bepaald door het bevoegd gezag. Eerste ervaringen met de nieuwe strafbaarstelling laten zien dat strafrechtelijk optreden door de politie vooral aan de orde is in de fysieke wereld, bijvoorbeeld bij heterdaadsituaties of naar aanleiding van een melding en/of aangifte. Als het gaat om online seksuele intimidatie wijzen de eerste ervaringen erop dat de politie vooral op basis van een concrete melding en/of aangifte door het slachtoffer opsporingsonderzoeken opstart. Sinds de inwerkingtreding van de WSM is online seksuele intimidatie 236 keer als incident door de politie geregistreerd. Naar aanleiding van de motie van

³⁹ Kamerstukken II 2024/25, 29 279, nr. 970.

⁴⁰ Kamerstukken II 2024/25, 34 843, nr. 128.

⁴¹ Kamerstukken II 2024/25, 36600 VI, nr. 32.

⁴² Artikel 429ter Wetboek van Strafrecht.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

de leden Michon-Derkzen en Eerdmans⁴³ wordt de effectiviteit van de handhaving van de strafbaarstelling van seksuele intimidatie door de politie en – in het kader van een pilot – door boa's geëvalueerd. Ik verwacht dat het onderzoek inzicht zal geven in de mogelijkheden om de handhaving en opsporing van seksuele intimidatie, zowel in de fysieke als in de online openbare ruimte, te versterken. Het onderzoek dient daarmee ook als een verkenning hoe de handhaving op het gebied van online (seksuele) intimidatie eruit kan zien om effectiever op te treden en slachtoffers beter te beschermen. De uitkomsten van het evaluatieonderzoek worden rond de zomer van 2026 verwacht en zullen met uw Kamer worden gedeeld.

Online stalking

In het geval van (online) stalking kan een slachtoffer dit melden bij de politie. De politie overweegt dan per casus of een stopgesprek met de stalker zinvol is. Dit betreft veelal gevallen waarin de stalking nog niet lang aan de gang is en nog niet is geëscaleerd. De stalker moet na een stopgesprek ál het contact met het slachtoffer stoppen. Dit omvat ook het digitale contact. De ervaring leert dat veel stalkers stoppen na een dergelijk gesprek. Als een stalker na een stopgesprek toch doorgaat, vraagt dit om een andere reactie. Het slachtoffer kan bijvoorbeeld aangifte doen en/of een contact- of locatieverbod aanvragen. Omdat er niet altijd voldoende bewijs is, heeft de politie soms (nog) geen mogelijkheden om de stalker bij een aangifte aan te houden en strafrechtelijk in te grijpen. In die gevallen is het toch belangrijk dat de politie meldingen blijft ontvangen zodat alle waarnemingen vastgelegd worden in een politieregister. De politie verzamelt informatie om daarmee uiteindelijk (met 'gestapelde' feiten) strafrechtelijk op te kunnen treden en de stalker te vervolgen. Voor het aanvragen van een contact- of locatieverbod kan een slachtoffer advies inwinnen bij het Juridisch Loket of een advocaat en kan er bijvoorbeeld hulp bij worden geboden door Slachtofferhulp Nederland. Een contactverbod omvat elke vorm van contact, dus ook digitaal. Met betrekking tot digitaal contact ervaart de politie in de praktijk soms een gebrek aan bevoegdheden of mogelijkheden een contact- of locatieverbod online te handhaven, met name als er gebruik wordt gemaakt van anonieme social media-accounts of onbekende telefoonnummers. Ik zal daarom in de komende periode in afstemming met de betrokken organisaties verkennen of de bestaande bevoegdheden volstaan of dat aanvullende beleidsmatige of wetgevende maatregelen nodig zijn.⁴⁴ Betreft de stalker een (ex-)partner dan is er sprake van een vroegtijdige samenwerking en gezamenlijke interventie vanuit de aanpak Veiligheid Voorop. Bovendien zijn er naar aanleiding van aanbevelingen van de Inspectie Justitie en Veiligheid ontwikkelingen op het gebied van het verbeteren van het contact met en ondersteuning voor slachtoffers van (ex-)partnerstalking in gang gezet. Daarbij zet de politie samen met partners bijvoorbeeld in op het goed organiseren van interne casusregie waarbij elk basisteam minimaal twee casusregisseurs (ex-)partnerstalking moet hebben. Hier hoort ook het zicht houden op overtredingen van (online) locatie- en gebiedsverboden bij.

⁴³ Kamerstukken II 2022/23, 36222, nr. 37.

⁴⁴ Zie ook de beantwoording van de schriftelijke vragen van het lid Mutluer (GL/PvdA) over de effectiviteit en handhaafbaarheid van contact- en locatieverboden, met name in digitale context; Kamerstukken II 2025/26, 2025D47930.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Publiek-private samenwerking

Toezegging inzake de korpscheftaken.

Tijdens het commissiedebat politie 2 juli jl. heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd terug te komen op de vraag van het lid Aardema (PVV) over particuliere beveiligers ten dienste van betaald voetbalorganisaties⁴⁵.

In 2024 is gestart met de ambtelijke voorbereiding wat betreft de herziening van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr) met alle betrokken partners (de branche, de politie, KMar, DGPenV en Justis) voor wat betreft de persoonsgebonden pas. Naar aanleiding hiervan is er een conceptwetsvoorstel opgesteld. De uitvoeringstoets van de politie is onlangs, begin oktober 2025 in concept, ontvangen. De consequenties van de uitvoeringstoets worden momenteel in kaart gebracht. Zodra de uitvoeringstoets definitief aangeleverd wordt door de politie zal de internetconsultatie worden gestart, uiterlijk het tweede kwartaal van 2026, maar naar verwachting zelfs al het eerste kwartaal van 2026. Hiermee beschouw ik de toezegging als afgedaan.

Toezegging inzake publiek private samenwerking bij winkeldiefstal

Winkeldiefstal wordt ervaren als een groot probleem. Binnen het Actieprogramma Veilig Ondernemen (AVO) 2023-2026 wordt door de overheid en het bedrijfsleven structureel en intensief samengewerkt om criminaliteit te voorkomen en terug te dringen, zo ook voor winkeldiefstal. Publieke en private partners hebben gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld om de aanpak van winkeldiefstal middels PPS te versterken, conform de motie Michon-Derkzen (VVD).⁴⁶

Voor de zomer zijn de contouren van dit plan in het eerste halfjaarbericht politie met de Tweede Kamer gedeeld.⁴⁷ In lijn met de toezegging⁴⁸ bij het commissiedebat politie van 2 juli 2025 en naar aanleiding van uw informatieverzoek d.d. 27 november 2025 met betrekking tot de signalen van Stichting Fraudeaanpak Detailhandel, informeer ik u graag over de voortgang van dit plan.

Het plan kent vijf actielijnen:

(1) *Zicht op de problematiek*

Het is onduidelijk hoe groot de problematiek rondom winkeldiefstal daadwerkelijk is, omdat er niet van alle winkeldiefstallen aangifte wordt gedaan bij de politie. Er wordt middels onderzoek en monitoring een beeld vergaard van de problematiek. Dit betreft onder andere het onderzoek naar de aard, omvang en modus operandi van het WODC. De verwachte oplevering van het rapport is begin volgend jaar. Daarnaast werken we in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek

⁴⁵ Kamerstukken II 2024/25, TZ202507, nr. 015

⁴⁶ Kamerstukken II 2024/25, 36600, nr. 81

⁴⁷ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1277, bijlage 1200262.

⁴⁸ Kamerstukken II 2024/25, TZ202507, nr. 014

aan het verkennen van de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB). De MCB is een slachtofferenquête onder ondernemers en moet een meer objectieve, cijfermatige basis gaan geven van de aard en omvang van criminaliteit tegen en via bedrijven (waaronder winkeldiefstal).

(2) Bewustwording en handelingsperspectief

Er wordt ingezet op het bieden van handvatten aan ondernemers. We zijn volop bezig met het verspreiden van de [toolbox winkelcriminaliteit](#). Daarnaast hebben we in oktober de [e-learning winkeldiefstal](#) van Platform Veilig Ondernemen (PVO-NL) gelanceerd, en zullen we deze ook verder delen. Ook richten we ons op de doorontwikkeling van het collectief winkelverbod en het trainen van winkelpersoneel.

(3) Gebiedsgerichte inzet

De preventieve aanpak van winkeldiefstal kan verder worden versterkt door inzet te plegen op plaatsen waar de problematiek het grootst is. Met inzet die zich richt op de winkelgebieden waar de meeste incidenten plaatsvinden, kunnen maatregelen specifiek worden toegepast om daarmee de impact te vergroten. We zetten in op samenwerking met lokale ondernemers en regionale PVO adviseurs. Daarnaast verkennen we in 2026 de rol van het lokale bestuur en ontwikkelen we handvatten voor gemeenteambtenaren.

(4) Verbeteren van de afhandeling

Vanuit de politiek, private en publieke partijen wordt er herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de knelpunten in de (strafrechtelijke) afhandeling van winkeldiefstal. Er is de afgelopen maanden om deze reden door politie, OM en JenV gewerkt aan een concept leidraad winkeldiefstal als hulpmiddel voor de beoordeling om gelet op de situatie een afweging te maken welke interventie, het meest passend is. De leidraad winkeldiefstal is gericht op meer duidelijkheid aan de ondernemer te geven over de prioritering door de strafrechtsketen en een betere aansluiting daarop. Er zijn pilots vormgegeven die de werking van de leidraad in de praktijk toetst, voorafgaand aan de landelijke toepassing ervan. De pilots starten begin 2026. Hiernaast hebben de politie, OM en JenV de afgelopen maanden een verkenning gedaan naar het Belgische lik-op-stuk beleid.

(5) Handvatten uit het buitenland en de wetenschap

Voor het versterken van de aanpak is nadrukkelijk gekeken naar effectieve inzet in het buitenland en vanuit (wetenschappelijk) onderzoek. We hebben een uitvraag gedaan naar PPS aanpakken van winkeldiefstal bij andere Europese lidstaten. De inzichten uit deze aanpakken zijn meegenomen in de verdere acties van het plan van aanpak.

In het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC) van 10 november j.l. zijn de publieke en private partners in gesprek gegaan over de aanpak van winkeldiefstal. Het plan is daarbij vastgesteld, waarbij verschillende aandachtspunten in de uitvoering en evaluatie van de pilots (onder actielijn vier) en het Actieprogramma Veilig Ondernemen worden meegenomen. Daarbij worden ook de uitkomsten uit de pilots gezien als mogelijk voorbeeld voor andere sectoren met gelijksoortige problematiek, zoals binnen de horecabranche. Vanuit de

detailhandelbranche zijn VNO-NCW/MKB-Nederland, InRetail en het Retail Veiligheidsoverleg vertegenwoordigd in het NPC.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

De inzet vanuit het plan sluit ten dele aan bij de bevindingen over winkeldiefstal in het WODC-onderzoek Met vereende krachten, waarvan de beleidsreactie is opgenomen in dit halfjaarbericht. In het NPC in het voorjaar van 2026 zal naar verwachting worden gesproken over de knelpunten in de publiek-private samenwerking bij de directe aansprakelijkstelling, waaronder de gegevenslevering. Winkeldiefstal is een van de delicten waarbij dit speelt. Dit blijft een complex vraagstuk, waarbij meer tijd nodig is voor afstemming met de PPS-partijen.

Reactie WODC rapport Met vereende krachten

Hierbij informeer ik u nader over het WODC-onderzoek 'Met vereende krachten? Lessen uit praktijkervaringen met publiek-private samenwerking (PPS) in het kader van de politietoets'.

Handreikingen

De onderzoekers geven de volgende algemene handreikingen mee voor de doorontwikkeling van PPS:

1. Ontwikkel een beleidsvisie met betrekking tot PPS op specifieke politietaken en specificeer hierin de doelen die de politieorganisatie hiermee voor ogen heeft. Er liggen nog belangrijke keuzes die deels politiek en deels binnen politie en justitie moeten worden gemaakt.
2. Behoud laagdrempelige mogelijkheden om een PPS te starten, maar vereis een expliciete strategie om deze te bestendigen of op te schalen.
3. Organiseer regulering en toezicht omtrent de verantwoordelijkheden van private en maatschappelijke partners in, zonder disproportioneel optreden te legitimeren.
4. Verduidelijk het mandaat van private partners, met name bij civielrechtelijke afdoening.
5. Zoek naar mogelijkheden voor gegevensdeling binnen PPS en overweeg hierbij (beperkte) verruiming van wet- en regelgeving.

Als de wens bestaat om de PPS zo door te ontwikkelen dat taken van de politie verder naar private en maatschappelijke partners moeten worden overgeheveld, is dit volgens onderzoekers nadrukkelijk een politieke vraag. Het ministerie van Justitie en Veiligheid en de politieorganisatie moeten deze beantwoorden in interactie met politiek, mogelijke partners en samenleving.

Reactie op de onderzoeksbevindingen

Het rapport biedt goede handvaten voor het waar nodig verbeteren, doorontwikkelen of beëindigen van (PPS)verbanden, waarin de politie participeert. Deze publiek-private- samenwerkingen zijn op verschillende wijzen ontstaan en verschillende betrokkenen participeren, faciliteren, bevorderen of jagen deze samenwerking aan. Uit het rapport blijkt dat een (publiek-private) samenwerking complex is in relatie tot het doel van de samenwerking en de bijbehorende taakverdeling en de resultaten van de samenwerking. Daarover zijn geen algemene uitspraken te doen, maar is afhankelijk van het fenomeen waar het PPS verband op gericht is. Er zijn dan ook verschillende belangen die worden gediend en er kunnen diverse knelpunten ontstaan. De zienswijze van het bevoegd gezag is daarbij ook van belang.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Waar het de gegevensdeling betreft, vind ik het belangrijk dat de onderzoekers constateren dat lang niet altijd vaststaat dat de privacywetgeving (AVG, Wpg, Wjsg) daadwerkelijk een juridische barrière vormt. In plaats daarvan lijkt er sprake van te grote terughoudendheid vanwege onzekerheden omtrent die wetgeving. De onderzoekers pleiten er in de eerste plaats dan ook voor om meer juridische duidelijkheid te verkrijgen voordat er gekeken wordt naar een verruiming van de bestaande regels of een uitzonderingspositie. Het is, al met al, volgens de onderzoekers de vraag of een uitzondering op de privacywetgeving het veelgenoemde knelpunt op het gebied van informatie-uitwisseling wegneemt: de insinuatie van wettelijke belemmeringen maskeert wellicht andere drempels en onvolkomenheden binnen de PPS.

Dit betekent dat per PPS in beeld zal moeten worden gebracht of en in hoeverre gegevensdeling een knelpunt is voor de effectiviteit en in hoeverre wetgeving daarvoor een oplossing kan bieden. Dit past ook bij de oproep vanuit de Tweede Kamer om te onderzoeken wanneer gegevensdeling noodzakelijk is, maar nu niet kan plaatsvinden omdat (sectorale) wettelijke grondslagen onvoldoende zijn toegesneden op de mogelijkheden die de AVG biedt, en deze leemten te adresseren.⁴⁹ Verder heeft, bij het commissiedebat bescherming persoonsgegevens en digitale grondrechten van 18 maart 2025, de toenmalige staatssecretaris Rechtsbescherming de toezegging gedaan te zullen kijken naar onderwerpen voor een revisie van de Uitvoeringswet AVG (UAVG).⁵⁰ Daarbij zullen waar mogelijk ook de conclusies uit het onderhavige rapport en de bevindingen uit de praktijk worden betrokken.

Opvolging

De bevindingen van dit onderzoek zullen daar waar relevant worden meegenomen in verschillende lopende (beleids)trajecten.

- Ik heb u in het eerste halfjaarbericht politie 2025⁵¹ geïnformeerd over het plan om de aanpak van winkeldiefstal te versterken middels publiek-private samenwerking conform de motie Michon-Derksen.⁵² De bevindingen uit dit rapport zijn en worden meegenomen in de gesprekken met de private partijen, politie en het Openbaar Ministerie. Op 10 november jl. is het versterken van de aanpak van winkeldiefstal besproken in het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing.
- Ten aanzien van mensenhandel sluiten enkele aanbevelingen aan op acties die worden opgepakt via het actieplan van het programma Samen tegen Mensenhandel. Zo staat onder actielijn 5 van het genoemde actieplan het verbeteren van informatiedeling en gegevensverwerking centraal.
- Waar het gaat om persoonsvermissingen zal de politie de constateringen gebruiken om haar werkwijze verder aan te scherpen. In tegenstelling tot hetgeen het rapport aangeeft werkt mijn departement aan het wetsvoorstel zoekmiddelen urgente personen.
- Het vraagstuk van de gegevensdeling tussen de betrokkenen bij de Electronic Crime Taskforce is onderwerp van overleg tussen mijn

⁴⁹ Kamerstukken II 2024/25, 36264

⁵⁰ Kamerstukken II 2024/25, TZ202504, nr. 081

⁵¹ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1277

⁵² Kamerstukken II 2024/25, 36600, nr. 81

departement, financiële instellingen (o.a. de banken) en politie. Ik zal uw Kamer hier separaat over informeren.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Daarnaast zal mijn departement met de politie verkennen in hoeverre de lessen uit dit rapport nog nader kunnen worden verdiept en vervolgens of ze ook toegepast kunnen worden bij andere publiek-private samenwerkingen waarin de politie participeert.

Het onderzoek biedt goede aangrijpingspunten voor het evalueren en doorontwikkelen van de verschillende (publiek-private) samenwerkingen tussen politie en private partijen. Mijn departement en de politie gaan hiermee voortvarend aan de slag zoals hierboven weergegeven. Daarbij zal mijn departement ook zoals hierboven aangegeven bezien in welke mate nieuwe wetgeving kan bijdragen aan het wegnemen van knelpunten.

Overig

Motie inzake de strafbaarstelling van de verkoop en aanschaf van nep politie-uniformen en toezegging inzake lacunes in de aanpak van nepagenten

De motie Boswijk (CDA) c.s. verzoekt de regering de verruiming van de strafbaarstelling van de verkoop en aanschaf van nep politie-uniformen te onderzoeken⁵³ zodat ook de aanschaf van uniformen ter voorbereiding van misdrijven met een lagere strafmaat, zoals oplichting en identiteitsfraude, strafbaar kan worden gesteld. Daarnaast heb ik toegezegd met de politie in gesprek te gaan over lacunes die zij ervaren in de aanpak van oplichting door nepagenten⁵⁴. Middels onderstaande tekst beschouw ik deze motie en toezegging als afgedaan.

Wat betreft de ervaren lacunes door politie bij de aanpak van oplichting door 'nepagenten' heeft de politie aangegeven het vooral als een lacune te ervaren dat de strafmaat van oplichting in eigen woning ten opzichte van oplichting buiten de eigen woning gelijk is, terwijl oplichting in de eigen woning een veel grotere impact heeft op slachtoffers. Naar aanleiding van het signaal van de politie en de motie Boswijk en Mutluer⁵⁵ onderzoek ik daarom de mogelijkheden voor een hogere strafmaat voor oplichting in eigen woning. Indien het mogelijk blijkt de strafmaat te verhogen voor oplichting in eigen woning dan wordt daarmee automatisch ook de aanschaf van 'nepuniformen' ter voorbereiding van oplichting in eigen woning strafbaar als voorbereidingshandeling.

Daarnaast is de politie zelf actief bezig met de aanpak van nepagenten. Op www.politie.nl staan tips over hoe je kan voorkomen dat je slachtoffer van nepagenten wordt en een handelingsperspectief voor als je slachtoffer bent geworden van 'nepagenten'. Ook liep in dit kader afgelopen zomer een succesvolle publiekscampagne met Omroep MAX voor meer awareness.

⁵³ Kamerstukken II 2025/26, 29628, nr. 1266

⁵⁴ Kamerstukken II 2024/25, TZ202504, nr. 123

⁵⁵ Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1266

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Daarnaast is strafrechtelijk nu al zo geregeld dat het dragen van een (nep) politie-uniform en het zich voordoen als politieagent strafbaar kan zijn op grond van artikel 196 van het Wetboek van Strafrecht (Sr). Verder kan het dragen van een (nep) politie-uniform onderdeel vormen van het delict oplichting als de betrokkene daarmee het oogmerk heeft om, kort gezegd, zichzelf of een ander wederrechtelijk te bevoordelen. Daarnaast kan het zich voordoen als een politieagent, strafverzwarend werken bij diefstal (artikel 311, eerste lid, onder 5°, en 312, tweede lid, onder 3°, Sr).

Ook de verkoop van nep politie-uniformen kan strafbaar zijn. Bij ernstige strafbare feiten (misdrijven waarop een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld) kan in voorkomende gevallen sprake zijn van een strafbare voorbereidingshandeling (artikel 46 Sr). Maar ook bij minder ernstige strafbare feiten kan sprake zijn van strafbaarheid. Zo is denkbaar dat degene die een ander een nep politie-uniform verschaft in voorkomende gevallen medeplichtig is aan het vervolgens daarmee gepleegde misdrijf (artikel 48 Sr).

Verder geldt dat de politiehuisstijl, waar onder andere het modelrecht van het politie-uniform en het merkrecht van het politielogo onder vallen, intellectueel eigendom van de politie is. Omdat (onder andere) het logo van de politie auteursrechtelijk is beschermd, kan het aanbieden van voorwerpen – waaronder bijvoorbeeld een uniform – waarop het politielogo voorkomt (zonder dat daarvoor vooraf toestemming is gegeven) strafbaar zijn op grond van artikel 31 e.v. van de Auteurswet. Verder is denkbaar dat de verkoop van nep politie-uniformen in voorkomende gevallen strafbaar is op grond van artikel 337 Sr. Daarnaast kan tegen de verkoop van nep politie-uniformen worden opgetreden op grond van het eigendoms-/merkenrecht. De politie heeft haar merk en logo via een merkgemachtigde gedeponneerd bij het Benelux Merkenbureau om misbruik te voorkomen. Deze merkgemachtigde helpt ons in Nederland en Europa om op te treden tegen de verkoop van namaakuniformen. De politie handhaaft reeds op schendingen van het modelrecht op het politie-uniform en van het merkrecht op het politielogo, onder meer door aanbiedingen van namaakuniformen en namaakpolitielogo's van internet te laten verwijderen. Daarnaast kan misbruik van onechte politie-uniformen door iedereen gemeld worden op www.politie.nl via het formulier 'meld misbruik politiehuisstijl'. Hier wordt volgens de politie actief gebruik van gemaakt.

Motie inzake aanbevelingen Ombudsman rapport "Blind vertrouwen?"

In het vorige halfjaarbericht politie heb ik uw Kamer toegezegd op de laatste aanbevelingen van het rapport "Blind vertrouwen?" van de Nationale Ombudsman (hierna: Ombudsman) terug te komen. De overige aanbevelingen zijn behandeld in de beleidsreactie en in het eerste halfjaarbericht politie 2025⁵⁶. Ook is eerder in het tweede halfjaarbericht politie in 2023 een toelichting gegeven op de procedure om te komen tot registratie van Contra Terrorisme Extremisme en Radicalisering (CTER) incidenten, de rol van het Openbaar Ministerie als gezag en de kanalen voor informatie-uitwisseling en signaleringen⁵⁷. Zoals toegezegd in de beleidsreactie heeft er het afgelopen jaar een verkenning plaatsgevonden naar of en zo ja, hoe toezicht op registraties van CTER incidenten en signaleringen van de

⁵⁶ Kamerstukken II 2024/25, 29754, nr. 733 en Kamerstukken II 2024/25, 29628, nr. 1277

⁵⁷ Kamerstukken II 2023/24, 29628, nr. 1193

betrokken instanties versterkt moet worden, met als scope die onderdelen van het proces die uitstralingseffecten hebben voor burgers, zoals signaleringen en informatie-uitwisseling met het buitenland.

De Inspectie van Justitie en Veiligheid (IJenV) is verantwoordelijk voor toezicht op het CTER-domein als geheel, waarbij de focus ligt op de kwaliteit van de taakuitvoering van het systeem en niet op individuele casuïstiek. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is verantwoordelijk voor toezicht op gegevensverwerking onder de Wet politiegegevens (waar registraties van CTER-incidenten onder vallen) en doet aan klachtbemiddeling voor burgers. De AP heeft daarbij de bevoegdheid over individuele casuïstiek te oordelen in het kader van de Wet politiegegevens. IJenV heeft tijdens de verkenning aangegeven dat zij geen wettelijke beperking zien voor het uitoefenen van toezicht op systeemniveau bij de politie. Dit geldt niet voor toezicht op systeemniveau over het gehele CTER-domein⁵⁸. In algemene zin heeft IJenV wel aangegeven een eigenstandige informatiepositie te willen ten opzichte van politie. Dit punt komt aan de orde in de komende herziening van de Wet politiegegevens en is daarom buiten beschouwing van deze verkenning. Ook de AP heeft in de verkenning aangegeven geen leemte te zien in het toezicht en voldoende instrumenten in handen te hebben voor het uitoefenen van hun taak. Beide toezichthouders hebben slechts beperkte capaciteit en moeten daarom keuzes maken in wat ze wel en niet oppakken bij het vervullen van hun toezichtstaak. Het CTER-domein is een complex werkveld. Zowel de Inspectie als AP zijn van mening dat er voldoende organisaties betrokken zijn bij het toezicht in dit domein. Zij geven aan dat het toevoegen van een extra toezichthouder geen extra waarborgen of extra duidelijkheid richting de burger zal opleveren. Zowel zij als andere partijen die zijn gesproken in het kader van de verkenning herkennen zich niet in de vergelijking die de Ombudsman maakt met het toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Uit de verkenning is wel naar voren gekomen dat er op het vlak van CTER nog weinig wordt samengewerkt door beide betrokken toezichthouders. Ik zal vanuit mijn ministerie een gesprek faciliteren met deze partijen om, waar mogelijk en passend, de samenwerking op dit onderwerp op te zoeken, met specifieke aandacht voor het vinden van consensus bij overlappende onderwerpen in toezicht. De AP heeft aan het ministerie laten weten dat zij ondertussen bezig zijn met een verkenning naar hoe het inzageproces in het algemeen meer integraal kan worden ingericht voor burgers. Beide organisaties hebben tot slot aangegeven dat extra aandacht nodig is voor de proportionaliteit en subsidiariteit van gegevensverstrekking van en naar derde landen omdat wanneer informatie eenmaal gedeeld is met het buitenland er weinig tot geen grip meer op is.

De Ombudsman en mijn ambtsvoorganger hebben ook in een gesprek over deze materie benadrukt hoe cruciaal bewustwording is binnen betrokken organisaties over de mogelijke impact die maatregelen zoals signaleringen kunnen hebben op het leven van burgers. Juist deze eerste afweging binnen de betrokken taakorganisaties is een belangrijke waarborg binnen het proces in het kader van proportionaliteit en subsidiariteit van maatregelen met uitstralingseffecten richting burgers. Ik vind het van belang om juist daar extra op in te zetten. In het vorige halfjaarbericht heb ik reeds aangegeven dat zowel politie als de KMar inzetten op het vergroten van kennis over dit onderwerp bij medewerkers, bijvoorbeeld middels uitbreiding van periodieke trainingen. Het werkproces voor signaleringen is verder verbeterd, in afstemming met relevante instanties, waardoor een verplichte afweging op het gebied van proportionaliteit en subsidiariteit moet

⁵⁸ IJenV heeft geen wettelijke grondslag voor toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, gemeenten, Koninklijke Marechaussee en Openbaar Ministerie (er is wel een afstemmingsprotocol Inspectie JenV – OM)).

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

worden gegeven bij de aanvraag van een signalering. Om aanvragers te begeleiden op dit gebied, zijn aanvullende richtlijnen opgesteld die helpen bij het maken van een degelijke onderbouwing. De verwachting is dat met deze verbetering er een zorgvuldigere afweging gemaakt wordt op het gebied van subsidiariteit en proportionaliteit ten aanzien van de rechten van burgers. Eerdere aanpassingen in dit werkproces hebben onder andere geleid tot meer bewustwording over bijvoorbeeld de duur van een signalering en een betere herleidbaarheid van gegevens. Ook zal periodiek bij de politie een analyse gemaakt worden van alle op dat moment lopende art 36.3 signaleringen⁵⁹. Hoewel deze analyse arbeidsintensief is, kan deze van grote meerwaarde zijn omdat het kan dienen als input voor interne kwaliteitsmonitoring over signaleringen. Daarnaast hebben de politie en KMar een kwaliteitsoverleg her-ingesteld, waarin wordt gesproken over vastlegging van artikel 10 gegevens, zoals het themaregister CTER⁶⁰, het werkproces en opschoningen. Tenslotte vind ik het van belang om te benadrukken dat ook per individuele casus door het Openbaar Ministerie wordt afgewogen op grond van de voor hen geldende wetgeving of informatie-uitwisseling met het buitenland of een internationale signalering noodzakelijk en proportioneel wordt geacht.

Zoals ook toegelicht in de beleidsreactie hecht ik er waarde aan om te benadrukken dat de werkwijze ten opzichte van de start van de opkomst van CTER als fenomeen is aangepast, geprofessionaliseerd en waarborgen ten aanzien van deze processen zijn verbeterd. Ik heb er vertrouwen in dat met de eerdere en sinds het onderzoek van de Ombudsman genomen maatregelen er voldoende waarborgen in het proces zijn ingebouwd. Hiermee beschouw ik de motie van het lid El Abassi als afgedaan⁶¹.

Motie inzake forensische geneeskunde

De motie van de leden Van Nispen en Mutluer⁶² verzoekt de regering "ervoor te zorgen dat de drie pijlers van de forensische geneeskunde bij elkaar gehouden worden". De motie spreekt over de volgende drie pijlers: forensisch medisch onderzoek, lijkschouw en medische arrestantenzorg.

Het is belangrijk om aan te geven dat forensisch medisch onderzoek en lijkschouw enerzijds en medische arrestantenzorg anderzijds naar aard en doel heel verschillende functies in het Nederlandse strafrechtelijke stelsel zijn. Forensisch medisch onderzoek en lijkschouw zijn gericht op de waarheidsvinding in het strafrechtelijke onderzoek. De medische arrestantenzorg dient een ander doel: het belang van de gezondheid van de arrestant in de politiecel.

Conform het advies van de commissie Hoes ziet het kabinet de medische arrestantenzorg als een private taak vanuit een publieke verantwoordelijkheid.⁶³ Er zijn voldoende aanbieders om van een markt te kunnen spreken en daarmee bestaat er op grond van de Aanbestedingswet een verplichting om de medische arrestantenzorg aan te besteden. De aanbestedingsregels zorgen er juist voor dat

⁵⁹ Dit zijn signaleringen van personen met het oog op onopvallende controles, onderzoekscontrole of gerichte controles is toegestaan met het oog op de voorkoming, de opsporing, het onderzoek of de vervolging van strafbare feiten, met het oog op de tenuitvoerlegging van een strafrechtelijk vonnis en ter voorkoming van gevaar voor de openbare veiligheid. Zie voor een uitgebreide uitleg de Verordening (EU) nr. 2018/1862.

⁶⁰ Kamerstukken II 2023/24, 29628, nr. 1193

⁶¹ Kamerstukken II 2024/25, 36600 VI, nr. 97

⁶² Kamerstukken II 2025/26, 29628, nr. 1287

⁶³ Kamerstukken II, 2018/19, 22628, nr. 38.

de kwaliteit kan worden gewaarborgd en dat er een breder beroep kan worden gedaan op de arbeidsmarkt.

In maart 2025 heeft de politie het voorgenomen gunningsbesluit bekend gemaakt in het kader van de aanbesteding van de medische arrestantenzorg. In uitspraken in juli en december 2025 heeft de rechter uitgesproken dat dit gunningsbesluit in stand kan blijven.

Datum
12 juni 2025
Onze referentie
6882033

Momenteel wordt medische arrestantenzorg door forensisch artsen, basisartsen, huisartsen en verpleegkundigen uitgevoerd. Dit blijft ook na de aanbesteding mogelijk. Dus hoewel de medische arrestantenzorg niet exclusief is voorbehouden aan forensisch artsen blijft het mogelijk dat een aanbieder forensisch artsen inzet om medische arrestantenzorg te verlenen. Hiermee sluit de motie aan bij bestaand beleid en beschouw ik de motie als afgedaan.

Rapportage adviescommissie LO&LX

De adviescommissie LO&LX⁶⁴ onder leiding van dhr. Schneiders heeft sinds 1 november 2024 in opdracht van de korpschef de doorontwikkeling van de landelijke eenheden gevolgd. Op verzoek van de Kamer werd hierbij ook voorzien in rapportages die met de Kamer worden gedeeld. De rapportage is als bijlage 8 bij dit halfjaarbericht gevoegd. De doorontwikkeling van de twee landelijke eenheden gaat, aan de hand van twee veranderagenda's, de afgelopen maanden de goede kant op. De commissie benoemt echter ook het risico dat de doorontwikkeling vanaf 2026 onder druk komt te staan van maatregelen die genomen moeten worden om de begroting van de politie in 2026 en verder sluitend te krijgen.

Na het verschijnen van de eerste rapportage⁶⁵ werd duidelijk dat er in het kader van het sluitend krijgen van de politiebegroting 2026 ook maatregelen worden genomen die (de doorontwikkeling van) de landelijke eenheden raken. Beide landelijke eenheden leveren net als de regionale eenheden een bijdrage aan het oplossen van het tekort op de begroting voor 2026 door hun bezetting te beperken, wat voor de LO en vooral de LX betekent dat zij minder kunnen groeien dan oorspronkelijk beoogd. Daarnaast ondervinden de beide eenheden effect van de taakstelling bij het Politiedienstencentrum (PDC). Een fors aantal veranderopgaven vergt in meer of mindere mate extra inzet van het PDC, bijvoorbeeld bij herinrichting van domeinen of de invulling van nieuwe landelijke taken. De commissie constateert daarbij dat de inzet van speciaal voor de doorontwikkeling ingerichte capaciteit bij het PDC hapert en dringt aan op het geven van zekerheid over de mate waarin de eenheden in 2026 op ondersteuning vanuit het PDC kunnen rekenen. De korpschef heeft laten weten dat er niet zal worden getornd aan de capaciteit die bij het PDC is ingericht voor LX en LO en dat afspraken worden gemaakt over de gewenste dienstverlening.

Ik vind het goed om, zoals de commissie dat ook benoemt in haar rapportage, te erkennen dat er ontzettend veel werk is verzet om twee toekomstbestendige eenheden met een nieuwe werkcultuur en nieuw leiderschap te vormen, zowel in de betrokken eenheden als elders in het korps. De eenheden hebben

⁶⁴ Het betreft hier de eenheid Landelijke Expertise en Operaties (LX) en de eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO).

⁶⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 29 628, nr. 1227

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

veranderagenda's opgesteld om prioritering te geven aan de veranderopgaven en om in te zetten op een bestendige verbetering van werkcultuur en leiderschap. De afgelopen periode zijn mooie resultaten behaald, bijvoorbeeld het afronden van het ontwerp voor de landelijke voorziening Cybercrime van het domein High Tech and Environmental Crime of de vormgeving van de nieuwe organisatie binnen het domein Bewaken, Beveiligen & Beschermen, die in samenspraak met medewerkers tot stand is gekomen. Zoals de commissie echter terecht aangeeft in haar rapport, kunnen de maatregelen die binnen het korps genomen moeten worden in het kader van de financiële opgave, ook impact hebben op de veranderagenda's van de LO en de LX, en groei die eerder was voorzien. Ik begrijp dat dit hard kan aankomen bij al die mensen die zich inzetten om deze transitie mogelijk te maken. Naar aanleiding van de rapportage heeft de korpsleiding aangegeven nogmaals te kijken of de veranderopgaven bij de landelijke eenheden de juiste prioritering hebben gekregen binnen de bredere afweging die wordt gemaakt binnen het korps.

De korpschef en ik zijn in gesprek over keuzes voor de langere termijn, uiteraard in afstemming met de gezagen. Ik vind het van belang dat de commissie de beweging ondersteunt die de korpschef in gang heeft gezet waar het gaat om het formuleren van een nieuwe organisatievisie (eerder benoemd in de hoofdbrief) en de bereidheid om fundamentele keuzes te maken als het nodig is. De commissie roept op, in geval blijkt dat het meerjarige financiële kader daartoe noodzaakt, dat het beter is om óók voor de twee landelijke eenheden fundamentele keuzes te maken vanuit het vak en niet vast te blijven houden aan de doorontwikkeling conform de oorspronkelijke plannen. Ik ben het daarmee eens.

De commissie heeft het afgelopen jaar een zeer waardevolle bijdrage geleverd aan het verder brengen van deze transitie. Ik wil, mede namens de korpschef en betrokken politiechefs, mijn diepe waardering uitspreken voor hun inzet. Zoals de commissie terecht aangeeft, is de transitie een proces van lange adem die op alle niveaus om aandacht blijft vragen. De doorontwikkeling van de landelijke eenheden zal daarom ook de komende jaren onderwerp van gesprek blijven tussen de korpschef en mijzelf.

Toezegging inzake visie op de politiefunctie

Uw Kamer is eerder meegenomen in het whitepaper politiefunctie en daaruit volgende activiteiten die voortkomen uit de bijbehorende ontwikkelagenda. Trajecten voortkomend uit de visie op de politiefunctie zijn strategisch van aard en worden daarom betrokken bij de gesprekken die worden gevoerd in het LOVP over meer fundamentele keuzes waar de politie voor staat. Hierover zal, indien opportuun, uw Kamer in de halfjaarberichten politie worden geïnformeerd. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de toezegging om periodiek terug te komen op de politiefunctie⁶⁶ en beschouw ik deze als afgedaan.

Herzieningstraject wet wapens en munitie

Mijn voorganger heeft op 4 juli 2023⁶⁷ gereageerd op het eindrapport 'Ringen rond de Roos' opgesteld door commissie Wet wapens en munitie (Wwm), geleid door de

⁶⁶ Kamerstukken II 2022/23, TZ202210, nr. 185

⁶⁷ Kamerstukken II 2022/23, 33033, nr. 37.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

heer van Dam. In deze brief is aangegeven dat de commissie Wwm, gelet op de complexiteit van het onderwerp en de beperkte beschikbare tijd, de verschillende thema's niet volledig heeft kunnen uitwerken. Op 7 december 2023⁶⁸ is uw Kamer geïnformeerd dat mijn ministerie de door de Commissie Wet wapens en munitie geconstateerde knelpunten en adviezen nader uitwerkt. Uit deze analyses bleek dat er achter de knelpunten fundamentele vraagstukken zitten die nader moeten worden onderzocht en waarvoor beleidskeuzes moeten worden gemaakt. Op basis van deze bevindingen is besloten dat deze fundamentele vraagstukken eerst moeten worden uitgewerkt aan de hand van het Beleidskompas, voordat met de knelpunten op een goed onderbouwde en beleidsverantwoordelijke wijze aan de slag kan worden gegaan.

Het huidige stelsel van legaal wapen- en munitiebezit bestaat uit samenhangende regels en verplichtingen voor vergunninghouders en betrokken overheden. Wijzigingen binnen dit stelsel dienen in samenhang te worden gezien, met als doel een proportioneel en toekomstbestendig stelsel en het beperken van de risico's voor de veiligheid van de samenleving. Daarbij is zorgvuldigheid van groot belang bij de ontwikkeling van een nieuwe Wet wapens en munitie.

De nadere uitwerking binnen de kaders van het Beleidskompas vindt momenteel plaats. De uitgebrachte adviezen van de commissie Wwm worden hierin betrokken. Alle bestaande knelpunten in het vergunningstelsel zullen in kaart worden gebracht (inclusief de knelpunten uit het rapport 'Ringen rond de Roos') en er zal gekeken worden naar toekomstbestendige oplossingen voor deze knelpunten. Wijzigingen binnen dit stelsel worden in samenhang gezien. In het voorjaar van 2026 zal ik de Tweede Kamer informeren over deze uitwerking. Hierna zal de voorbereiding voor een wetsvoorstel starten.

Reactie rapport Aanhoudend dienstbaar

Op 15 mei jl. heb ik het WODC rapport Aanhoudend dienstbaar⁶⁹ naar uw Kamer gestuurd. Het rapport biedt inzicht in de aard van de inzetten en werkzaamheden die Aanhoudings- en ondersteuningsteams respectievelijk Ondersteuningsgroepen in het jaar 2023 in Nederland hebben verricht.

Omdat voor 2002 Aanhoudings- en ondersteuningsteams ('arrestatieteams') alleen mochten worden ingezet om vuurwapengevaarlijke verdachten aan te houden, werden aanhoudingen die te risicovol werden geacht voor de basispolitiezorg, verricht door Aanhoudingseenheden van de Mobiele Eenheid (ME). Deze Aanhoudingseenheden traden dan buiten ME-verband op en werden intern bij de politie aangeduid als zogenoemde 'Ondersteuningsgroepen'. De onderzoekers hebben vastgesteld dat deze groepen door de jaren heen zowel qua verschijningsvorm en uitrusting maar met name wanneer indringende werkwijzen werden toegepast, meer zijn gaan lijken op Aanhoudings- en ondersteuningsteams die thans deel uitmaken van de Dienst Speciale Interventies (DSI). Overigens wordt in het rapport aangegeven dat de Ondersteuningsgroepen hun taak professioneel uitvoeren.

⁶⁸ Kamerstukken II 2023/24, 29628, nr. 1193, bijlage 2.

⁶⁹ Kamerstukken II 2024/25, 2025D21522

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

Het optreden van deze groepen kan een grote impact hebben op verdachten en burgers. Daarom moet de beslissing om deze groepen in te zetten, zijn voorzien van daarbij passende waarborgen. Bij de behandeling van enkele strafzaken is dit onderwerp van debat geweest.

Op basis van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport Aanhoudend Dienstbaar zal het komende jaar beleidsmatig worden gekeken naar de plaats van de Ondersteuningsgroep binnen het geweldmonopolie alsmede de waarborgen die lichtvaardige inzet moeten voorkomen. Mijn departement doet dat in nauwe samenwerking met de politie. Over de uitkomst daarvan zal ik uw Kamer berichten.

Onderzoek Nederlandse Arbeidsinspectie in relatie tot C2000

In maart 2023 hebben de politievakbonden in een gezamenlijke brief aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid hun zorgen geuit over voorvallen waarbij agenten geen contact konden krijgen met collega's en met de meldkamer. Daaropvolgend hebben de politievakbonden een klacht ingediend bij de Nederlandse Arbeidsinspectie over C2000. Naar aanleiding hiervan is de NLA gestart met een onderzoek naar C2000 in relatie tot de arbeidsveiligheid voor agenten. Op basis van dit onderzoek heeft de NLA in september 2023 een tweedelige eis tot naleving aan de korpschef van politie opgelegd. De politie is daaropvolgend via briefings medewerkers extra gaan inlichten over het gebruik van het C2000-systeem. Daarnaast zijn de meldkamers uitgerust met kaarten waarop te zien is wanneer hulpverleners in een gebied met verminderde dekking komen. Verder zijn in diverse opleidingen van de politie instructies opgenomen waardoor agenten leren wat ze moeten doen als C2000 niet werkt, bijvoorbeeld in gebieden met verminderde dekking. Het (veilig) gebruik van de systemen en middelen, door ervoor te zorgen dat hulpverleners de kennis en kunde hebben om met de randapparatuur zoals portofoons om te gaan, is een verantwoordelijkheid van de werkgever. Daarom heeft de NLA handhavingsbesluiten opgelegd aan de politie, op basis van de werkgeversverantwoordelijkheid die de politie heeft voor de agenten op straat.

Aangezien de politie volgens de NLA niet tijdig had voldaan aan de gestelde eisen, heeft de NLA in oktober 2024 een beschikking tot last onder dwangsom opgelegd. Over het verbeterprogramma en de getroffen maatregelen informeerde ik eerder per brief de Tweede Kamer op 11 april 2025⁷⁰. Op 31 oktober 2025 is de deadline van de NLA verlopen. De NLA heeft de politie verteld dat zij in november 2025 het onderzoek zal voortzetten om vast te stellen of de politie al dan niet heeft voldaan aan de besluiten. Pas na afronding van het onderzoek hoort de politie of zij aan de handhavingsbesluiten heeft voldaan.

De politie zet het verbeterprogramma ook de komende maanden voort. Er zijn namelijk nog meer maatregelen in voorbereiding (zoals een verplichte e-learning) die bovenop de gerealiseerde verbeteringen komen. Het ministerie van Justitie en Veiligheid gaat, in samenwerking met de Landelijke Meldkamer Samenwerking, binnen het verbeterprogramma onverwijld door met het optimaliseren van de beschikbaarheid en dekking van C2000, zowel in de meldkamers als op straat.

⁷⁰ Kamerstukken II 2024/5, 29628, nr. 1254

Voorbeelden daarvan zijn het verbeteren van de dekking van C2000 door het bijplaatsen van masten in gebieden met verminderde dekking, het robuuster maken van het radiobediensysteem van C2000, het sluiten van nieuwe C2000 contracten en het verminderen van verstoringen van C2000 door externe factoren zoals zonnepanelen. Het is daarbij goed te realiseren dat 100% dekking nooit mogelijk zal zijn, bijvoorbeeld door veranderingen in de bebouwde omgeving.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6882033

bijlage

Internationaal en Caribisch

Onze referentie
6885568

Bijlage nummer	4
Horend bij	Tweede Halfjaarbericht Politie 2025

Inleiding

Criminelen en hun activiteiten stoppen niet bij de fysieke grenzen van Nederland. Daarom werkt de politie ook op Europees en internationaal niveau en in het Caribisch deel van het Koninkrijk aan het bestrijden van verschillende criminaliteitsfenomenen zoals mensenhandel, cybercriminaliteit en drugshandel. In deze bijlage geef ik een uiteenzetting van de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen half jaar binnen het instrumentarium ten behoeve van de internationale politiesamenwerking.

Politiesamenwerking in EU verband

Pyrorichtlijn

Naar aanleiding van de non-paper over het verbod op mogelijke vormen van vuurwerk/explosieven zijn in de Europese raads werkgroep Rechtshandhaving (*Law Enforcement Working Party* – LEWP) Raadsconclusies¹ onderhandeld die zijn aangenomen op de JBZ Raad van 12 juni. Ten aanzien van vuurwerk roept de Raad onder andere op om de maximum hoeveelheid flitspoeder in vuurwerk te reguleren, de Pyrorichtlijn te versterken op het gebied van misbruik, de illegale online handel aan te pakken en daarbij de volledige vuurwerkketen – van fabrikant tot verkoper – beter te monitoren. Het resultaat is bereikt door de Commissie, de EU lidstaten in de Raad en het Europese Parlement te informeren en bewust te maken van zowel het nationaal noodzakelijk belang als het EU belang.

Daarnaast evalueert de Europese Commissie momenteel de Pyrorichtlijn. De komende periode wordt duidelijk hoe de Commissie verder zal gaan met de uitkomsten van de evaluatie en welke planning daarbij hoort. Op basis daarvan zullen vanuit Nederland vervolg acties richting de Commissie worden ingezet.

Mandaat Europol

Ook is er in het kader van de triloog in Europees verband gesproken over het voorstel van de Europese Commissie over de aanpassing van de Verordening Migrantensmokkel, waardoor het mandaat van Europol wordt aangepast. In juni 2024 was door de Raad een afgezwakte versie van het oorspronkelijke voorstel politiek goedgekeurd. Het compromis dat in de triloog met het Europees Parlement

¹ Council Conclusions on combating trafficking of weapons and fighting threats derived from firearms and pyrotechnic articles, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9907-2025-INIT/en/pdf>

is bereikt, is ook door Nederland gesteund en goedgekeurd op de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 13 en 14 oktober.

Daarnaast is in de LEWP ProtectEU, de nieuwe Interne Veiligheidsstrategie van de Europese Commissie voor de komende vijf jaar, gepresenteerd. Het eerste belangrijke voorstel voor de politie wordt het voorstel voor de uitbreiding van Europol. Daar wordt nu een door de Commissie een impact assessment voor opgesteld en de lidstaten en andere stakeholders worden gevraagd om input. Het voorstel wordt in het tweede kwartaal van 2026 verwacht.

Richtlijn informatie-uitwisseling

De politie werkt ondertussen hard aan de implementatie van reeds gepubliceerde Europese wet- en regelgeving. Richtlijn (EU) 2023/977 betreffende de uitwisseling van informatie tussen de rechtshandhavingsautoriteiten van de lidstaten stelt dat:

- lidstaten te alle tijde een centraal contactpunt (*single point of contact*) dienen aan te wijzen voor de coördinatie en het faciliteren van de uitwisseling van informatie;
- gevraagde informatie beschikbaar dient te worden gesteld:
 - in dringende gevallen binnen acht uur, indien de informatie direct ter beschikking staat tot het centrale toegangspunt;
 - in dringende gevallen binnen drie dagen, indien de informatie verkregen dient te worden bij een andere overheidsinstantie of private partij;
 - in reguliere, niet spoedeisende, gevallen binnen zeven dagen.
- het centraal contactpunt louter de door Europol beheerde applicatie voor de uitwisseling van informatie (SIENA, *Secure Information Exchange Network Application*) gebruikt voor de uitwisseling van informatie in de zin van deze richtlijn.

De richtlijn is aan het begin van dit jaar omgezet in nationaal recht (Stcrt 2025, 14538). De politie, meer specifiek de Dienst Landelijke Intelligence Organisatie (DLIO), is in deze ministeriële regeling aangewezen als het centraal contactpunt.

De politie levert in het eerste kwartaal van 2026 een *minimum viable product* (MVP), een basale versie van het *case management system* (CMS, VIRPOL) dat de gevraagde uitwisseling van informatie moet gaan faciliteren, op. In deze basale versie is het mogelijk om informatie afkomstig uit het kanaal van Europol (SIENA, *Secure Information Exchange Network Application*) binnen te halen en te beantwoorden via het *case management system*. De doorontwikkeling is hiermee nog niet ten einde. Ook de uitwisseling van informatie via de kanalen van Interpol en Sirene (Schengeninformatiesysteem) wordt in de toekomst onder het centraal toegangspunt gebracht.

Internationale en bilaterale politiesamenwerking

Benelux politiesamenwerking

Het Benelux politieverdrag is per 1 oktober 2023 in werking getreden. Zoals uw Kamer eerder is geïnformeerd² geldt voor sommige artikelen uit het verdrag dat voor de daadwerkelijke toepassing een nadere regeling in de vorm van een

² Kamerstukken 2022/23, 29628, nr. 1174, bijlage 2

uitvoeringsovereenkomst is opgesteld. Voor de uitvoeringsovereenkomst artikel 15 betreffende de raadpleging van elkaars politiedatabanken in een gemeenschappelijke politiepost, zoals in Baarle-Hertog, Baarle-Nassau, is een bepaling opgenomen dat toepassing kan plaatsvinden zodra de verdragspartijen (Nederland en België) aan elkaar melden dat zij technisch en organisatorisch klaar zijn. Ditzelfde geldt voor de uitvoeringsovereenkomst artikel 16 voor de raadpleging van voor de politie toegankelijke databanken tijdens gemengde patrouilles en gemeenschappelijke controles. Zowel Nederland als België hebben alle interne procedures vereist voor de inwerkingtreding voltooid, waardoor deze uitvoeringsovereenkomsten per 15 juli 2025 van toepassing zijn.

Bezoek Spanje

Vanuit de korpsleiding van politie is in juni 2025 een bezoek gebracht aan Madrid. Daar is gesproken met de Spaanse *Policia Nacional*, onder andere over de bestrijding van cocaïne netwerken. Ook is tijdens dit bezoek de communicatiecampagne gelanceerd voor Meld Misdaad Anoniem gericht op de Nederlandse woongemeenschap in Spanje. De campagne is ontwikkeld op initiatief van de Nederlandse politie en moet bijdragen aan een betere informatiepositie in de aanpak van georganiseerde criminaliteit door bewustwording te creëren, kennis over signalen te vergroten en drempels om te melden te verlagen.

Memorandum of Understanding Zuid-Korea

De Nederlandse politie heeft al meerdere jaren een goede samenwerking met de Zuid-Koreaanse Politie op het gebied van bestrijding cybercriminaliteit. Hier ligt een Memorandum of Understanding (MoU) aan ten grondslag. Het MoU gaat over het inzetten op verdere versterking in deze samenwerking op dat gebied en is op 12 juni jl. verlengd. Het doel is om hierdoor cybercrime beter te kunnen bestrijden, onder meer door het uitwisselen van informatie, gezamenlijke onderzoeken, het bewaren van digitaal bewijs, het ondersteunen van opleidingen en het delen van beleidsinformatie om een veilige digitale omgeving te waarborgen.

Memorandum of Understanding Kroatië

Op 17 oktober 2025 is een MoU getekend door de Kroatische politie en de Nederlandse Politie. Het MoU gaat over het gezamenlijk aanpakken van grensoverschrijdende criminaliteit, zoals de illegale handel in drugs en wapens, mensensmokkel, mensenhandel, witwassen en terrorisme. Met de MoU wordt de samenwerking verder uitgediept door onder andere uitwisseling van kennis, ervaring en *best practices*, en de ontwikkeling van gezamenlijke strategieën die inspelen op de veiligheidsvraagstukken van nu.

Interpol European Committee

Afgelopen juni is Inge Godthelp (politechef Eenheid Landelijke Expertise en Operaties) verkozen als lid van het Interpol European Committee. Dit is een gremium dat zich bezighoudt met de agendavoering voor de European Regional Conference waar de strategische prioriteiten voor de Europese regio worden vastgesteld.

Interpol pilot met silver notices

Interpol maakt gebruik van verschillende gekleurde *notices* om internationale politie-informatie te delen. Ook op verzoek van Internationale tribunalen en het Internationale Strafhof kunnen *notices* worden uitgevaardigd om personen op te sporen die worden gezocht voor het plegen van misdrijven binnen hun rechtsgebied, met name genocide, oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de

menselijkheid. Ze kunnen ook worden uitgevaardigd op verzoek van de Verenigde Naties in verband met de uitvoering van sancties die door de Veiligheidsraad zijn opgelegd.

Notices zijn internationale verzoeken om samenwerking of waarschuwingen/signalerings waarmee de politie in de lidstaten kritieke informatie over criminaliteit kan delen. Elke kleur *notice* heeft een specifieke functie: een *red notice* verzoekt om personen die gezocht worden voor vervolging of om een straf uit te zitten, op te sporen en te arresteren; een *yellow notice* verzoekt om te helpen bij het opsporen van vermiste personen, zoals minderjarigen; en een *green notice* waarschuwt voor personen die worden beschouwd als een mogelijke bedreiging voor de openbare veiligheid. Recent is de nieuwe *silver notice* geïntroduceerd als pilotproject. Deze *notice* heeft als doel om criminele activa te identificeren en op te sporen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om geld, onroerend goed of andere bezittingen die verband houden met criminele activiteiten. Het helpt om te zorgen voor een snellere en efficiëntere samenwerking tussen landen om zulke activa in kaart te brengen en mogelijk in beslag te nemen. Het betreft een 2-jarige pilot waar momenteel 51 landen binnen Interpol aan meedoen.

Voor Nederland is deze pilot een goede aanvulling op het reeds bestaande Asset Recovery Offices netwerk. Hierbij is er nu aandacht voor informatiedeling met meer landen dan alleen Europese landen. Samen met o.a. de FIOD en het OM heeft de politie meerdere casussen getoetst voor geschiktheid voor deze pilot waarbij rekening is gehouden met meerdere factoren waaronder misbruik van informatie in ontvangende landen en de AVG-wetgeving. Dit heeft ertoe geleid dat afgelopen september Nederland de eerste twee casussen heeft geleverd voor een *silver notice*.

Tijdens de Algemene Vergadering van Interpol 2025 zijn de interim resultaten van de pilot gepresenteerd en tijdens de Algemene Vergadering van 2026 worden de definitieve uitkomsten evenals een advies omtrent het doorzetten verwacht.

Overzicht liaisons en plaatsingen

Onderhavig overzicht van internationale plaatsingen is opgesteld voor 2025. Het betreft de internationale plaatsingen waarover op het moment van schrijven besluitvorming heeft plaatsgevonden of welke reeds gerealiseerd zijn. Flexibiliteit van de inzet is een belangrijk uitgangspunt en dat betekent dat de politie gedurende het jaar nieuwe plaatsingen kan realiseren, inzet kan beëindigen of tijdelijk ergens extra capaciteit kan plaatsen.

1. Gecombineerd Benelux LO-netwerk³

De Liaison Officers van de Nederlandse politie en de Koninklijke Marechaussee, maken samen met de Liaison Officers van de Geïntegreerde politie België deel uit van het Benelux netwerk dat hier in het geheel is opgenomen. Het betreft het netwerk zoals dat begin 2026 gerealiseerd zal moeten zijn.

Liaison Officers	Werklocatie	Werkgebied
Amerika's		
Verenigde Staten - NP	Washington	VS / Canada / Bahama's
Suriname - NP	Paramaribo	Suriname / Frans Guyana / Guyana / Trinidad & Tobago
Mexico	Mexico stad	Mexico / Belize / Honduras / Guatemala / Nicaragua en El Salvador
Dominicaanse Republiek - NP	Santo Domingo	Oostelijk deel Caribisch gebied / Cuba / Haïti / Dominicaanse Republiek / Jamaica

³ Nederlandse politie = NP; Koninklijke Marechaussee = RM; Geïntegreerde politie België = GP

Colombia - NP	Bogota	Colombia / Costa Rica / Panama / Bolivia / Peru / Guatemala/
Colombia - NP	Cartagena	taakaccent havens/ondermijning
Peru	Lima	Peru / Chili en Bolivia
Curaçao - NP	Willemstad	Caribische Koninkrijksdelen / Venezuela
Brazilië - NP	Brasilia	Brazilië / Argentinië / Paraguay / Uruguay
Brazilië Kmar	Brasilia/Sao Paulo	taakaccent luchthavens, besluitvormingsproces loopt nog
Verenigde Staten - GPI	Washington	Bahama's / Canada / Mexico / VS
Brazilië - GPI	Brasilia	Brazilië / Paraguay / Uruguay / Argentinië

Azië & Oceanië		
China - NP	Beijing	China / Japan / Zuid-Korea / Macau / Mongolië
Australië - NP	Canberra	Australië / Nieuw-Zeeland
Thailand - NP	Bangkok	Thailand / Myanmar / Singapore / Laos / Vietnam / Cambodja / Sri Lanka
Georgië	Tbilisi	<i>LO Rusland teruggetrokken t.g.v. oorlog in Oekraïne. Post voortgezet vanuit Georgië</i> (incl. Oekraïne / Armenië / Azerbeidzjan / Oezbekistan / Wit-Rusland / Kazachstan / Tadzjikistan / Kirgistan / Turkmenistan
Verenigde Arabische Emiraten - NP	Dubai	Verenigde Arabische Emiraten / Oman / Qatar / Saoedi Arabië / Koeweit / Bahrein / Yemen / Djibouti / Jordanië
Filipijnen (KST) - NP	Manilla	Filipijnen / Indonesië / Maleisië
Hongkong - NP	Hongkong	Hongkong / Singapore
Libanon - KMar	Beiroet	Libanon/Jordanië/Syrië
Thailand - GPI	Bangkok	Indonesië / Singapore / Thailand / Vietnam / Maleisië / Laos / Cambodja
Rusland - GPI	Moskou	Armenië / Kazachstan / Kirgistan / Oezbekistan / Russische Federatie / Tadzjikistan / Wit-Rusland

Afrika		
Marokko - NP	Rabat	Marokko / Senegal / Mauritanië / Gambia
Ghana - NP	Accra	Ghana / Ivoorkust
Kenia-2 Kmar	Nairobi	Kenia/ Tanzania/ Zuid-Afrika/ Ethiopië/ Seychellen.
Kenia-1 - KMar	Nairobi	Kenia / Tanzania / Somalië / Zuid en Noord Soedan/ Ethiopië/ Eritrea / Seychellen
Tunesië - KMar	Tunis	Tunesië/ Algerije / Libië / Egypte
Nigeria - KMar	Abuja	Nigeria / Ghana / Benin / Burkina Fasa / Ivoorkust / Togo
Marokko - KMar	Rabbat	Marokko / Senegal / Gambia
Marokko - GPI	Rabat	Kaapverdië / Gambia / Mali / Marokko / Mauritanië / Senegal / Tunesië

Europa		
---------------	--	--

Frankrijk - NP	Parijs	Frankrijk / Monaco
Duitsland - NP	Düsseldorf	Duitsland
Spanje - NP	Madrid	Spanje / Malta
Italië - NP	Rome	Italië / Oostenrijk / Zwitserland / Liechtenstein
Turkije - NP	Ankara	Turkije / Irak
Servië - NP	Belgrado	Servië / Montenegro / Noord-Macedonië / Bosnië / Slovenië
Roemenië - NP	Boekarest	Roemenië / Bulgarije / Hongarije Moldavië
Portugal (MAOC) - NP	Lissabon	Portugal / Kaapverdië
Verenigd Koninkrijk - NP	Londen	Verenigd Koninkrijk / Ierland
België - NP	Brussel	België - Luxemburg
Kroatië - NP	Zagreb	Kroatië / Bosnië / Slovenië / Montenegro
Polen - NP	Warschau	Polen / Hongarije
Albanië - NP	Tirana	Albanië/ Kosovo
Turkije Kmar	Istanbul	Turkije
Griekenland - KMar	Athene	Griekenland/ Grieks-Cyprus
Spanje - KMar	Madrid	Spanje/ Malta /
Verenigd Koninkrijk - KMar	Londen	Verenigd Koninkrijk/Ierland
Albanië - KMar	Tirana	Albanië/ Bulgarije / Noord-Macedonië / Kosovo.
Frankrijk - KMar	Parijs	Frankrijk
Spanje - GPI	Madrid	Spanje/ Andorra / Portugal
Albanie - GPI	Tirana	Albanië/ Griekenland / Noord-Macedonië / Kosovo / Montenegro
Italië - GPI	Rome	Italië / Malta / San Marino
Roemenië - GPI	Boekarest	Roemenië / Bulgarije / Moldavië / Servië / Oekraïne
Turkije - GPI	Istanbul	Turkije / Georgië / Pakistan
Verenigd Koninkrijk - GPI	Londen	Verenigd Koninkrijk / Ierland

2. Flexibel Inzetbare Liaison Officers

Naast de Liaison Officers die vast op een post geplaatst zijn, maakt de politie gebruik van Flexibel Inzetbare Liaison Officers (FILO's) die vanuit Nederland werkzaam zijn. Met de inzet van FILO's kan sneller en gericht op criminele trends worden ingespeeld door de flexibiliteit van de inzet in geografisch opzicht als wat betreft de aandacht voor criminele fenomenen (en de koppeling daartussen).

FILO's	Werkgebied
NP FILO CTER	wereldwijd
KMar FILO small boats (Calais)	Flexibel o.b.v. actualiteit
GPI FILO	Centraal Afrikaanse Republiek

3. Multilaterale plaatsingen

Naast de inzet van LO's en FILO's, investeren de politie en KMar ook in multilaterale plaatsingen ten behoeve van één of meerdere fenomenen dan wel ten behoeve van kennisontwikkeling en/of strategische beleidsontwikkeling.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieel Beleid en
Taakuitvoering
Internationale en Caribische
aangelegenheden

Onze referentie
6885568

Plaatsingen
INTERPOL
INTERPOL Lyon - Coordinator Disaster Victim Identification (DVI)
INTERPOL Singapore - Remote Innovation & Technology Crime Officer bij het INTERPOL Innovation Centre Directorate, Adaptive Policing Lab (remote secondment vanuit den Haag)
Interpol Lyon - Assistant Director Legal Support to Programmes in INTERPOL's Legal Support to Programmes Sub-Directorate, Executive Directorate Legal Affairs (EDLA).
Europol
Europol - Head of Department Serious & Organised Crime, Operations Directorate
Europol - Seconded national expert Governance Directorate, Innovation Lab
Europol - Seconded national expert European Cybercrime centre (EC3), EC3 Operations Unit, AP Cyborg Team, Operations Directorate
Cyber LO - Joint Cybercrime Action Taskforce (J-CAT)/European Cybercrime Center (EC3)
CTER LO - Joint Liaison Team/European Counter Terrorism Centre (ECTC)
UNODC Wenen
Consultant human rights and gender sensitive policing
European Commission - DGHOME
Seconded National Expert at European Commission/DGHOME /Unit Innovation and Security Research
European Centre of Excellence for Civilian Crisis Management (CoE)
Senior Advisor Civilian CSDP HJA cooperation
Permanente Vertegenwoordiging EU (Brussel)
Politiemedewerker
Permanente Vertegenwoordiging VN (New York)
Police Advisor (PolAd)

Politiële bijdragen aan missies

Ook het afgelopen half jaar zijn er vanuit politie functionarissen uitgezonden naar conflictgebieden in het kader van internationale (vredes)missies, in lijn met de eerder door dit kabinet gestelde kaders voor internationale inzet van Nederlandse militairen, civiele experts en politiefunctionarissen.⁴ Voor een nadere toelichting hierop verwijs ik u naar het Eerste Halfjaarbericht Politie 2025.

Overzicht uitgezonden politiefunctionarissen (peildatum 12 november 2025)

⁴ Kamerstukken II 2024/25, 29521 nr. 493

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieel Beleid en
Taakuitvoering
Internationale en Caribische
aangelegenheden

Onze referentie
6885568

Missienaam	Aantal uitgezonden politiefunctionarissen
OVSE Westelijke Balkan	1
EULEX Kosovo	1
EUMM Georgië	4
EUMA Armenië	9
EUAM Oekraïne	1
EUCAP Somalië	4
EUBAM Libië	3
EUCAP Sahel Mali	4
EUPOL COPPS (Palestijnse gebieden)	1
OSC (Israël en Palestijnse gebieden)	1
EUAM Irak	4
EUSDI Golf van Guinee	1
Totaal	34

Een verdeelmodel voor de toekomst

Verdeling van toekomstige sterkte
over regionale politie-eenheden

Datum

15 september 2025

Opdrachtgever

Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV)

Onderzoeksteam

■■■■■■■■■■ (projectleider)

■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■ (eindverantwoordelijk vennoot)

Referentie

GJ304/Rapport

/ Managementsamenvatting

De politie in Nederland kent tien regionale eenheden. De totale sterkte in deze regionale eenheden wordt vastgesteld door de minister van Justitie en Veiligheid (JenV). Van deze totale sterkte dient elke eenheid een bepaald percentage te realiseren. Deze percentages zijn vastgelegd in de bijlage van het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'. De verdeling waar dit toe leidt, is gebaseerd op de verwachting van de verdeling van financiële middelen voor 2015 over de toenmalige regiokorpsen. Deze verwachting (voor het jaar 2015) komt uit 2012. Sinds die periode hebben zich grote veranderingen voorgedaan in zowel de organisatie van de politie, alsook in de aard van het politiewerk. In oktober 2022 verzochten de Regioburgemeesters en het College van Procureurs-Generaal van het Openbaar Ministerie (OM) de minister om te komen tot een herijking en modernisering van de verdeelpercentages. Het doel is om deze nieuwe verdeelsleutel te gebruiken wanneer er in de toekomst eventueel nieuwe sterkte beschikbaar komt. Het is expliciet niet de bedoeling om de bestaande sterkte van de eenheden te herverdelen.

Dit voorliggende rapport beschrijft het onderzoek dat we hebben uitgevoerd om te komen tot deze geactualiseerde verdeelsleutel. Deze verdeling moet voldoen aan een aantal belangrijke criteria: hij moet eerlijk zijn (werklast georiënteerd), uitlegbaar zijn en een goede balans zijn tussen complexiteit en de toegevoegde waarde van die complexiteit. Daarnaast moeten er geen grote verschillen van jaar op jaar ontstaan, maar moet het model wel meebewegen met veranderingen in de maatschappij en dus actualiseerbaar zijn. Ten slotte is het ook van belang om geen perverse prikkels in het model te introduceren.

Het onderzoek was alleen gericht op het komen tot een verdeling over de regionale eenheden. De verdeling tussen landelijke eenheden enerzijds en regionale eenheden anderzijds was geen onderdeel van het onderzoek. Ook over de totaal benodigde hoeveelheid sterkte van de politie als geheel of de regionale eenheden in het bijzonder worden in dit onderzoek geen uitspraken gedaan. De verdeling die we hebben ontwikkeld is verder alléén gericht op de operationele sterkte (OS) en niet op de niet-operationele sterkte (NOS).¹ De exacte wijze waarop deze verdeling ingevoerd en gebruikt zal worden (de implementatieagenda) valt buiten scope van ons onderzoek.

Het onderzoek dat we hebben uitgevoerd bestond uit twee fases:

1. Het in beeld brengen van taken en activiteiten en het doen van werklastberekeningen.
2. Het vertalen van de verdeling van deze werklast naar een model dat bestaat uit objectieve omgevingskenmerken.

In de eerste fase hebben we eerst in kaart gebracht welke activiteiten en taken van de regionale eenheden van belang zijn voor de verdeling van sterkte. Deze activiteiten zijn vervolgens allemaal ingedeeld in een aantal verschillende clusters. Voor elk cluster van activiteiten is hierna de werklast van de regionale eenheden in kaart gebracht. Hierbij is niet alleen gekeken naar de (in het verleden) gerealiseerde werklast, maar ook naar de werklast die nodig zou zijn geweest voor vragen die niet beantwoord konden worden vanwege bijvoorbeeld capaciteitsgebrek. Het resultaat van deze eerste

¹ In de praktijk is het onderscheid tussen OS en NOS niet altijd gemakkelijk te maken. We hebben daarom, in overleg met de bestuurlijke kopgroep, de praktische keuze gemaakt om het onderzoek te richten op alle sterkte, behalve de staf en de bedrijfsvoering. Dit is de werkbare optie die het dichtst bij het onderscheid tussen OS en NOS komt.

fase geeft een goed beeld van de verdeling van (vraag naar) werklast over de regionale eenheden. Dit beeld is echter niet gemakkelijk te actualiseren.

Het doel van de tweede stap was om de berekende verdeling van werklast zo goed mogelijk te vertalen naar een model dat wel te actualiseren is. Daarnaast is het van belang om het model los te maken van eventuele momentopnames die in de berekende werklast kunnen zitten. Op basis van de werklast is daarom een model ontwikkeld dat bestaat uit objectieve omgevingskenmerken. Hierbij kan het gaan om demografische, fysieke, geografische en sociaaleconomische factoren. Voor elk cluster van activiteiten is een apart model ontwikkeld. Hiervoor hebben we regressieanalyses uitgevoerd. Een regressieanalyse is een wiskundige, objectieve methode waarbij het optimale verband tussen de werklast enerzijds en de omgevingskenmerken anderzijds wordt bepaald. Op een statistische wijze wordt ten eerste bepaald welke omgevingskenmerken relevant zijn, en ten tweede hoe zwaar elk van deze kenmerken gewogen moet worden om de werklast zo goed mogelijk te beschrijven.

Het resultaat na deze tweede stap is dus voor elk cluster een model dat bestaat uit verschillende omgevingskenmerken. Al deze modellen hebben we ten slotte gecombineerd tot één overkoepelend model. Hierbij hebben we rekening gehouden met het feit dat sommige clusters meer activiteiten (en meer werklast) bevatten dan andere clusters. Het eindresultaat is ten slotte een model dat bestaat uit 27 omgevingskenmerken. Elk van deze omgevingskenmerken kent een eigen gewicht: sommige kenmerken spelen een grotere rol in de verdeling van sterkte dan andere kenmerken.

De belangrijkste omgevingskenmerken in het verdeelmodel zijn de volgende:

- ▶ Inwoners van 25 t/m 64 jaar. Het aantal inwoners is logischerwijs van belang voor de benodigde politiesterkte. In een regio met meer inwoners, zal typisch meer politiewerk zijn. Uit de regressieanalyse komt naar voren dat het aantal inwoners van 25 t/m 64 jaar in grotere mate samenhangt met het werk dan bijvoorbeeld het aantal inwoner van 18 jaar of ouder. Dit is dan ook de reden dat dit specifieke omgevingskenmerk de grootste bijdrage heeft in het model.
- ▶ Bijstandsontvangers. Hoewel het aantal bijstandsontvangers als belangrijke factor in het model is opgenomen, betekent dit niet dat de personen die bijstand ontvangen ook daadwerkelijk de directe reden zijn waarom er politiecapaciteit nodig is. Deze omgevingsfactor is (net als vele andere factoren) een manier waarop de algemene sociaaleconomische status van een regio kan worden benaderd. Deze sociaaleconomische status van een regio is een belangrijke drijfveer voor de hoeveelheid politiewerk in de betreffende regio. Het aantal bijstandsontvangers is uiteraard niet gelijk aan de sociaaleconomische status, maar is daar wel een belangrijk onderdeel van. Dit laatste is naar alle waarschijnlijkheid de reden waarom dit omgevingskenmerk zo prominent in het verdeelmodel is opgenomen.
- ▶ Bedrijven. Voor verschillende clusters blijkt deze omgevingsfactor een rol te spelen in de vraag naar politiecapaciteit. Onder de definitie hiervan vallen alle typen bedrijven, van productiebedrijven tot dienstverleners, horeca en winkels. Naar verwachting is dit omgevingskenmerk wel direct te relateren aan politiewerk, aangezien ook bedrijven (naast burgers) een vraag naar politie kennen. Als er meer bedrijven zijn in een regio, zal deze vraag dus over het algemeen ook groter zijn.
- ▶ Particuliere huishoudens. Dit omgevingskenmerk lijkt erg op het eerstgenoemde kenmerk wat betreft de reden waarom deze in het model is opgenomen. Het aantal particuliere huishoudens

geeft namelijk een maat van de omvang van de populatie in de regio. Het feit dat dit kenmerk ook afzonderlijk voorkomt in het model, duidt erop dat niet alleen het aantal inwoners, maar juist ook het aantal huishoudens van belang is. Een voorbeeld waarbij dit duidelijk wordt is politie-inzet bij het afhandelen van inbraken. Als er meer huishoudens zijn, zijn er meer plekken waar ingebroken kan worden. Dit is onafhankelijk van het aantal mensen per huishouden. Voor deze specifieke taak is het aantal huishoudens dus belangrijker dan het totaal aantal mensen.

Naast dit algemene verdeelmodel zijn er nog drie specifieke taken waarvoor afzonderlijke sterkte wordt toegewezen aan specifieke eenheden. Het gaat hierbij om de volgende activiteiten:

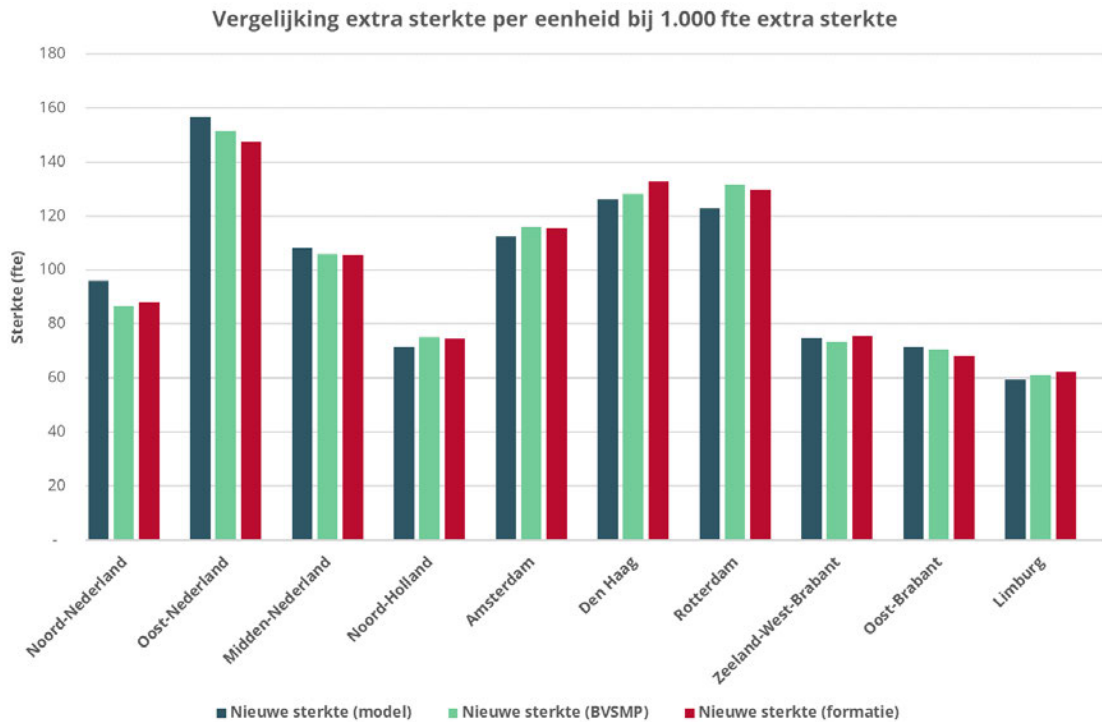
- ▶ Grensbewaking zeehaven (eenheid Rotterdam)
- ▶ Landelijke monitorcentrale bewaken en beveiligen (eenheid den Haag)
- ▶ De aanmeldcentra Budel en Ter Apel (eenheden Oost-Brabant en Noord-Nederland)

Deze taken zijn echter relatief klein: samen vormen zij minder dan 1% van de totale verdeling, terwijl het algemene verdeelmodel (met 27 omgevingskenmerken) meer dan 99% van de capaciteit verdeelt.

Het sterktemodel dat we in dit onderzoek hebben ontwikkeld is alleen bedoeld om eventuele nieuwe sterkte te verdelen over de regionale eenheden. Om in beeld te brengen wat het effect van dit model is, gaan we daarom als voorbeeld uit van een *hypothetische situatie* waarbij er landelijk 1.000 fte aan extra sterkte beschikbaar zou komen voor de regionale eenheden. Voor elke eenheid zijn in de figuur op de volgende pagina drie kolommen opgenomen.

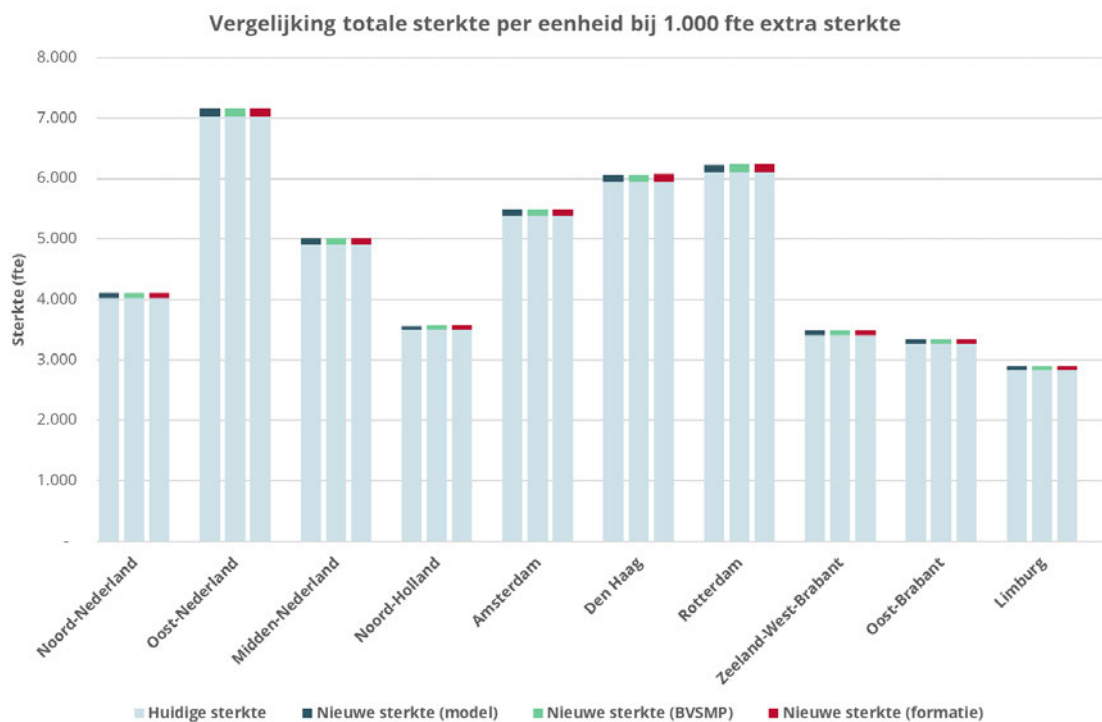
- ▶ In de linker kolom is de sterkte weergegeven die de eenheid extra zou ontvangen als de 1.000 extra fte wordt verdeeld volgens het model dat we in dit onderzoek hebben ontwikkeld.
- ▶ In de middelste kolom is de sterkte weergegeven die de eenheden zouden ontvangen als de 1.000 fte zou worden verdeeld volgens de verdeelsleutel uit het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'.
- ▶ In de rechter kolom is ten slotte weergegeven welke extra sterkte eenheden zouden ontvangen als de 1.000 fte zou worden verdeeld naar rato van de formatie in 2025.² De reden om ook deze verdeling weer te geven, is omdat dit de huidige feitelijke verdeling tussen de eenheden weerspiegelt.

² Deze formatie is bepaald op basis van het 'Begroting en beheerplan 2025-2029' ([Link](#)). In het bijlagenboek hiervan, dat niet openbaar beschikbaar is, is de totale formatie per eenheid opgenomen. Hiervan zijn de formatie voor de niet-operationele sterkte (NOS) van de Dienst Bedrijfsvoering Regionale Eenheid en de staf afgetrokken, evenals de doelformatie voor de toekomst.

Figuur 1. De extra sterkte die elke eenheid zou ontvangen als er landelijk 1.000 fte extra sterkte beschikbaar zou komen. Hier wordt een vergelijking gemaakt tussen de sterkte die eenheden zouden krijgen met het nieuwe model (blauw), de verdeelsleutel uit het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie' (groen) en de formatie volgens het 'Begroting en beheerplan 2025-2029' (rood).

Deze figuur geeft dus weer hoeveel extra sterkte de eenheden zouden ontvangen (volgens verschillende verdeelsleutels) als er landelijk 1.000 fte aan extra sterkte beschikbaar zou komen. Het betreft hier alleen de extra sterkte. Het is van belang om dit in perspectief te zetten. Om dit te kunnen doen, hebben we onderstaand nog een tweede figuur opgenomen. Hierin is voor elke eenheid weergegeven op welke totale sterkte deze eenheid uit zou als er landelijk 1.000 fte beschikbaar zou komen en deze zou worden verdeeld volgens de drie eerder genoemde methoden. Wederom zijn er voor elke eenheid drie kolommen opgenomen. Elk van deze kolommen bevat een groot lichtgrijs deel. Dit lichtgrijze deel geeft de huidige sterkte van de eenheden weer. Logischerwijs is dit deel voor elk van de drie staven (per eenheid) even groot. De gekleurde delen van de staven geven de extra sterkte weer die eenheden zouden ontvangen als er landelijk 1.000 fte extra beschikbaar zou komen. Deze gekleurde delen zijn dus exact gelijk aan de gekleurde staven uit bovenstaande grafiek.

Figuur 2. De totale sterkte waar de eenheden op uit zouden komen als er landelijk 1.000 fte extra sterkte beschikbaar zou komen. De lichtgrijze delen representeren de huidige sterkte. De blauwe delen de nieuwe sterkte als deze verdeeld zou worden via het in dit onderzoek ontwikkelde sterktemodel. De groene delen de nieuwe sterkte als deze verdeeld zou worden volgens het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie', en de rode delen de nieuwe sterkte als deze verdeeld zou worden naar rato van de huidige formatie (volgens het 'Begroting en beheerplan 2025-2029'.

Tussen de drie mogelijke manieren om de 1.000 fte te verdelen over de regionale eenheden lijkt in deze figuur weinig verschil te zitten. De reden hiervoor is dat deze 1.000 fte slechts een fractie is van de totale sterkte die de eenheden nu al hebben.

Voor de volledigheid is in de tabel op de volgende pagina opgenomen welk percentage elke eenheid ontvangt met het nieuwe verdeelmodel (tweede kolom). Daarnaast zijn ook de cijfers achter bovenstaande figuur opgenomen. In de derde kolom staat het aantal fte dat elke eenheid zou krijgen als er landelijk 1.000 fte extra sterkte beschikbaar zou komen en dit volgens het nieuw ontwikkelde model zou worden verdeeld (blauwe kolom in bovenstaande figuur). In de vierde en vijfde kolom staan ten slotte de aantallen fte die elke eenheid zou ontvangen als de verdeling gedaan zou worden volgens het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie' (vierde kolom, groen in bovenstaande figuur) of de formatie (vijfde kolom, rood in bovenstaande figuur).

Regionale eenheid	Aandeel nieuw model	Extra sterkte bij landelijk 1.000 fte extra sterkte		
		Via model	Via BVSMP	Via formatie
Noord-Nederland	9,610%	+96	+87	+88
Oost-Nederland	15,667%	+157	+151	+147
Midden-Nederland	10,798%	+108	+106	+106
Noord-Holland	7,158%	+72	+75	+75
Amsterdam	11,242%	+112	+ 116	+115
Den Haag	12,618%	+126	+ 128	+133
Rotterdam	12,285%	+123	+132	+130
Zeeland - West-Brabant	7,500%	+75	+74	+76
Oost-Brabant	7,168%	+72	+70	+68
Limburg	5,954%	+60	+ 61	+62
Totaal	100%	+ 1.000	+ 1.000	+ 1.000

Tabel 1. De verdeelpercentages van het ontwikkelde sterkte model (tweede kolom) en een overzicht van de extra sterkte die elke eenheid zou ontvangen als er landelijk 1.000 fte extra sterkte beschikbaar zou komen, volgens de drie eerder benoemde mogelijke verdeelsleutels.

Het is van belang om aan te geven dat deze vergelijking niet als doel heeft om te bepalen welke verdeling beter of juist minder goed is. Een dergelijk oordeel is ook niet mogelijk vanuit deze vergelijking. De drie mogelijke manieren om sterkte te verdelen kennen een andere achtergrond en dienen ook in dat licht te worden gezien. De verdeling in de huidige formatie (net als die in het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie') is een gegeven. Aan deze verdelingen liggen verschillende historische overwegingen en ontwikkelingen ten grondslag. Voor de verdeling die in dit onderzoek is ontwikkeld, zijn andere uitgangspunten gehanteerd om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de actuele werkelijkheid. Enige verschillen tussen de verdeelsleutels zijn dus te verwachten. Desalniettemin zijn afwijkingen tussen de drie verdeelmethode beperkt. Er zijn verschillende, op elkaar inwerkende redenen die samen kunnen hangen met de verschillen die zichtbaar zijn. Een precieze verklaring hiervoor is dan ook niet te geven. Ten eerste kan de werklust van de regionale eenheden over de tijd zijn veranderd. Daarnaast kunnen bepaalde bestuurlijke keuzes ook tot verschillen hebben geleid. Een voorbeeld hiervan is het feit dat de herijking van het BVS (het HBVS) nooit volledig, en met beperkte aanpassingen, is toegepast. Dit werkt door in de verdeling in het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'. Dit werkt vervolgens ook weer door in de huidige formatie, aangezien deze is gebaseerd op de verdeling van het politiebudget. In deze verdeling van financiële middelen was ook rekening gehouden met diverse bijzondere bijdragen voor specifieke taken en situaties, die in de huidige sterkteverdeling niet meer als bijzondere bijdragen bestaan. Verder zijn er sinds 2013 verschillende besluiten met formatieve consequenties genomen waarbij de verdeling van de werklust van de politie niet altijd maatgevend is geweest. Ook dit kan resulteren in verschillen met de verdeling die is ontwikkeld in dit onderzoek, aangezien deze verdeling zich primair baseert op de verdeling van de werklust van de politie over Nederland.

/ Inhoud

/	Managementsamenvatting	3
/ 1	Achtergrond en aanleiding	11
1.1	De organisatie van de politie	11
1.2	De verdeling van sterkte	12
1.3	Vraagstelling	14
/ 2	Onderzoeksmethodiek	16
2.1	Doel van het onderzoek	16
2.2	Scope van het onderzoek	17
2.3	Betrokkenen bij het onderzoek	18
2.4	Opzet van het onderzoek	18
/ 3	Takenanalyse en clustering	21
3.1	Activiteiten van de politie	21
3.2	Clusterindeling	22
/ 4	Werklast	30
4.1	Niveaus van vraag naar werklast	30
4.2	Referentie jaren	32
4.3	Werklastberekeningen per cluster	32
/ 5	Omgevingskenmerken	42
5.1	Afwegingskader	42
5.2	Selectie van omgevingskenmerken	44
/ 6	Verdeelmodellen	46
6.1	Regressieanalyses	46
6.2	Verdeelmodellen per cluster	47
6.3	Combinatie van clusters	54
6.4	Resultierend verdeelmodel	58
6.5	Uitwerking van het verdeelmodel	59
6.6	Adviezen over het onderhoud van het model	63
/ A	Begeleiding van het onderzoek	65
/ B	Overzicht activiteiten	66
/ C	Overzicht werklastberekeningen	80
/ D	Overzicht omgevingskenmerken	97
/ E	Regressieanalyses	164

/ F	Sterktemodel	171
/ G	Overzicht methodologische keuzes	172

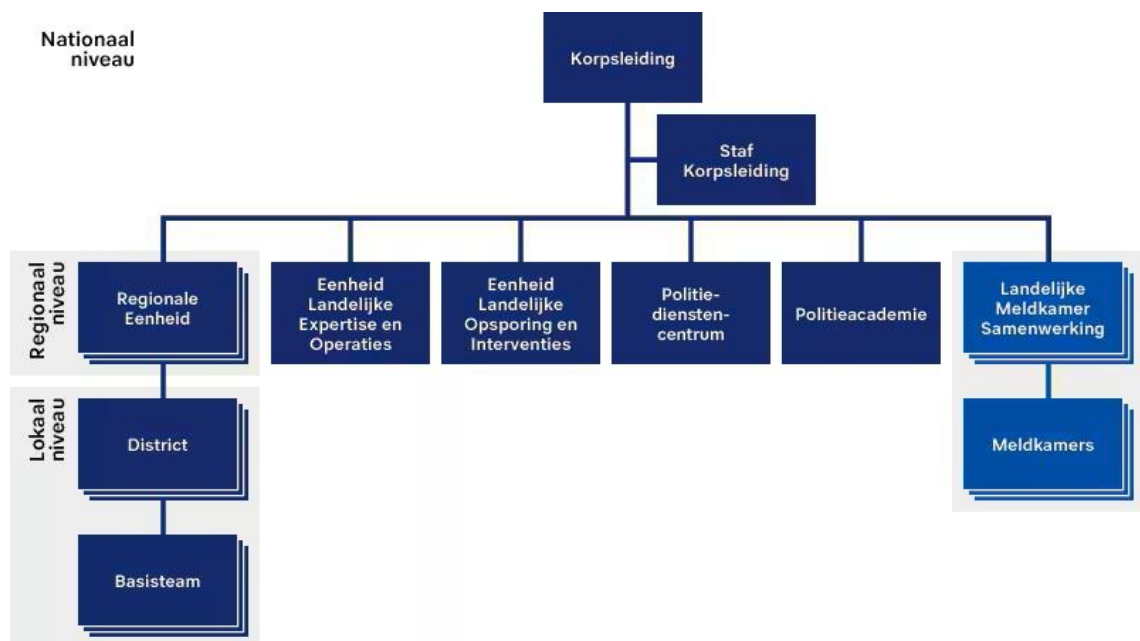
/ 1 Achtergrond en aanleiding

In dit hoofdstuk gaan we achtereenvolgens in op de wijze waarop de politie anno 2025 is georganiseerd, de historische ontwikkeling van sterkteverdeling binnen de politie en de vraagstelling.

1.1 De organisatie van de politie

Sinds 1 januari 2013 kent Nederland een Nationale Politie. Tot die tijd bestond de Politie uit 25 grotendeels zelfstandig opererende regiokorpsen en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Door de vorming van de Nationale Politie gingen die 26 korpsen op in één nationaal politiekorps. De Nationale Politie bestond vanaf dat moment uit tien regionale eenheden, een landelijke eenheid (LE), een Politiedienstencentrum (PDC), de Politieacademie en een hoofdkantoor in Den Haag van waaruit de Korpsleiding en Staf opereren. De tien meldkamers zijn ondergebracht binnen de tien regionale eenheden, maar werken in de praktijk samen in de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS).

Vanaf 1 januari 2024 is de Landelijk Eenheid opgeheven en kent de politie twee nieuwe landelijke eenheden: de Eenheid Landelijke Expertise en Operaties (LX) en de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO).

Figuur 3. Organogram Nationale Politie, bron: politie.nl

Iedere regionale eenheid bestaat uit de eenheidsstaf, vijf diensten en een aantal districten met onder meer robuuste basisteams. Een robuust basisteam werkt voor een gehele gemeente, een deel van een (grotere) gemeente of voor meerdere (kleinere) gemeenten. Het team voert de kerntaken van de politie uit: de basispolitiezorg, zoals bijvoorbeeld incidentenafhandeling, opsporing van veel voorkomende criminaliteit, wijkzorg en intake (o.a. van aangiften) & service. De politiemedewerkers in het basisteam werken samen met de andere basisteams binnen het district, met de

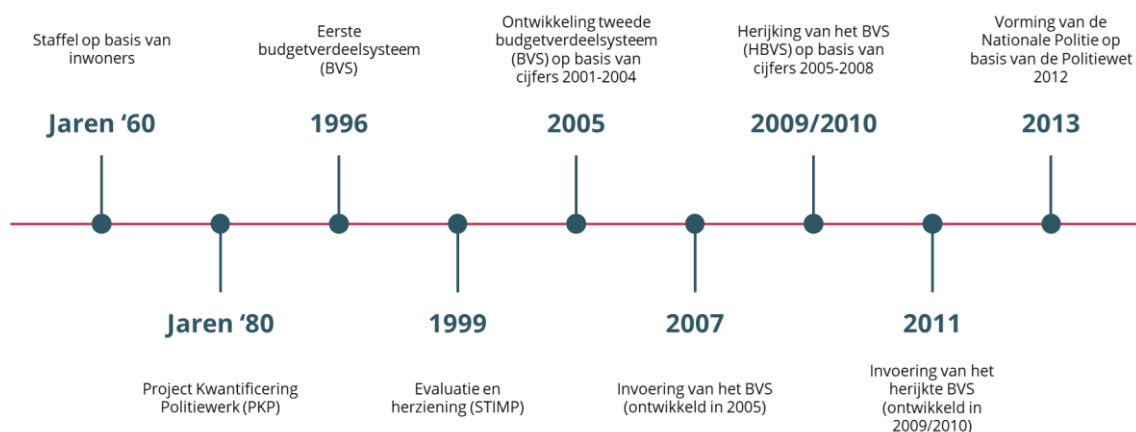
districtsrecherche (waar delicten met een hoge impact op het slachtoffer worden aangepakt) en met externe partners op lokaal niveau, zoals gemeenten, het Openbaar Ministerie (OM), reclassering en jeugdzorg. De eenheid wordt aangestuurd door de politiechef, die verantwoordelijk is voor de totale politiezorg in de regio.

Op lokaal niveau opereert de politie voor openbare orde vraagstukken onder het gezag van de burgemeester. Bij strafrechtelijke handhaving (opsporing) treedt de politie op onder het gezag van de officier van justitie van het Openbaar Ministerie. De minister van Justitie en Veiligheid (JenV) is eindverantwoordelijk voor het goed functioneren van de politie als geheel. De korpschef is als werkgever verantwoordelijk voor de leiding en het beheer van de politie en legt verantwoording af aan de minister van Justitie en Veiligheid.

1.2 De verdeling van sterkte

Sinds de jaren zestig wordt de sterkte van de politie verdeeld over de onderdelen die op lokaal niveau opereren. Meestal ging dat om sterkte (fte's) of een equivalent daarvan. Tussen 2007 en 2013, toen de Nationale Politie van start ging, werd daadwerkelijk geld (budget) verdeeld.

Onderstaand figuur laat op de hoofdlijnen zien welke verdeelsystemen voor de politie op welke momenten zijn ontwikkeld.

Figuur 4. Tijdlijn van ontwikkeling en herijking van verdeelsystemen van de Nederlandse politie.

De eerste sterkteverdeling in de jaren zestig was nog heel rudimentair, op basis van het aantal inwoners. Door voortschrijdend inzicht werd duidelijk dat ook de omvang van het werk een rol zou moeten spelen in de verdeling van sterkte. Vanaf de jaren tachtig is de impact van het werk in verschillende stappen toegevoegd aan de sterkteverdeling, in eerste instantie door de uitkomsten van Project Kwantificering Politiewerk (PKP).

Het budgetverdeelsysteem (BVS)

In 1996 is het eerste budgetverdeelsysteem (BVS) ontwikkeld. Het BVS was een mengvorm tussen sterkte- en budgetverdeling. Het systeem verdeelde zogenaamde budgetverdeelenheden (bve's) over de 25 toenmalige regiokorpsen. Ieder regiokorps kreeg vervolgens het aantal bve's maal een normbedrag per bve als budget voor de personele en materiele kosten. Dat normbedrag was min of meer een gemiddelde van de kosten per fte. Op dat moment is ook de tweedeling geïntroduceerd tussen een analyse van het werk op basis van politiedata enerzijds en een daadwerkelijke verdeling

op basis van formules met omgevingskenmerken anderzijds. Belangrijke redenen voor het introduceren van de verdeelformules op basis van omgevingskenmerken waren onder andere:

- ▶ Een stabiel systeem, dat meebeweegt met veranderingen in de omgeving.
- ▶ Niet te beïnvloeden door verschillen in of veranderingen van registratie.
- ▶ Eenvoudiger te updaten.

Het vanaf 2005 ontwikkelde (tweede) budgetverdeelsysteem verdeelde daadwerkelijk budget. Het werk van de politie vormde nog steeds het fundament van de systematiek. Door het toevoegen van zogenaamde middensommen werd nu echter ook rekening gehouden met het feit dat sommige typen van politiewerk meer geld kosten, zoals opsporing bijvoorbeeld. Dat kan komen doordat de betreffende medewerkers gemiddeld genomen een hogere schaal hebben of dat het betreffende type politiewerk een groter beroep moet doen op ondersteunende diensten.

Het herijkte budgetverdeelsysteem (HBVS)

Het HBVS is wat de naam ook uitdrukt: een herijking (H) van het BVS uit 2005. Er zijn een aantal inhoudelijke veranderingen doorgevoerd en er is actuelere data gebruikt om de uiteindelijke verdeling te bepalen. Het HBVS is ontwikkeld door een analyse te doen van de relatieve werklast voor zoveel mogelijk gemeentes van de zes (destijds) belangrijkste taken: Handhaving (gesplitst in Wijkagenten en overige handhaving), Intake & Service (gesplitst in Telefonie en overige Intake & Service), Noodhulp en Opsporing.

De werklastanalyse voor elk van deze taken is vervolgens vertaald naar een formule op basis van omgevingskenmerken, die zo goed mogelijk paste op die berekende werklast per gemeente. De som van de afzonderlijke gemeenten binnen een regionale eenheid (bij het ontwikkelen waren dat nog de 25 politieregio's) leidde tot het aandeel van die regionale eenheid. Iedere regionale eenheid kreeg zo een aandeel van elk van de zes taken. De zes taken hebben ieder weer een eigen weging in de totale uitkomsten. De combinatie van de aandelen op de zes afzonderlijke taken en de weging van die zes taken resulteerde uiteindelijk in een aandeel voor iedere regionale eenheid. De invoering van dit herijkte BVS vond plaats in 2012.

Vorming nationale politie en effect op invoering HBVS

In april 2011 werden de plannen aangekondigd om een Nationale Politie te vormen, die zou gaan bestaan uit tien regionale eenheden. Dit besluit had ook betekenis voor de 'sterkteverdeling':

- ▶ Er zou geen budget meer worden verdeeld, maar (echte) sterkte.
- ▶ In 2012 was begonnen met de geleidelijke invoering van het HBVS. Deze werd echter gestopt. Omdat de vorming van de Nationale Politie ook een personele reorganisatie betekende was het namelijk noodzakelijk om een stabiel aantal formatieplaatsen te hebben voor de tien nieuwe regionale eenheden. Als de geleidelijke invoering van HBVS was doorgezet, zouden die formatieplaatsen ook na de start van de Nationale Politie nog hebben 'bewogen', wat onhandig is bij een reorganisatie.

De huidige verdeling

Met de komst van de Nationale Politie stopte dus de verdeling van de financiële middelen over de regionale politiekorpsen en verdween ook het HBVS. In verband met de vorming van de Nationale Politie is eind 2012 het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie' opgesteld.³ In dit besluit is ook de verdeling van sterkte over de tien regionale eenheden opgenomen. Hoewel het besluit sindsdien een aantal keer is gewijzigd, is de verdeelsleutel ongewijzigd gebleven. Deze verdeling is gebaseerd

³ Zie 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie' ([Link](#)).

op de vastgestelde verdeling van de politiesterkte voor 2015, zoals opgenomen in de brief van 24 maart 2011 over de gevolgen van de herijking van het BVS. Het destijds opgenomen doel voor de verdeling van politiesterkte voor 2015 was gebaseerd op de verdeling van het politiebudget in datzelfde jaar. Dit betrof zowel de algemene bijdrage (verdeeld met het HBVS), als een groot aantal bijzondere bijdragen die de 25 regionale politiekorpsen voor uiteenlopende doelen ontvingen. De verdeling tussen de 25 toenmalige regiokorpsen zijn vervolgens opgeteld naar de tien regionale eenheden. Deze uiteindelijke verdeling is dus niet alléén gebaseerd op de verdeling uit het HBVS.

In het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie' is vastgelegd dat de minister jaarlijks de totale omvang van de te realiseren operationele sterkte van de politie bepaalt, dat de minister bepaalt welk deel daarvan naar de Landelijke Eenheid en regionale eenheden gaat en dat de minister de verdeling over de regionale eenheden bepaalt.

Dit besluit vormt tot op heden de basis voor de verdeling van de politiesterkte over de regionale eenheden. Hoewel de verdeling in dit besluit nooit is aangepast, heeft de feitelijke verdeling van de politiesterkte vanaf 2013 om uiteenlopende redenen wel wijzigingen ondergaan, onder andere door specifieke toekenning van politiesterkte voor specifieke onderdelen van het politiewerk. Redenen hiervoor zijn bijvoorbeeld verschuiving van politiewerk in de politieorganisatie als gevolg van onder meer reorganisaties (zoals de invoering van het Inrichtingsplan Nationale Politie).

1.3 Vraagstelling

Hiervoor schetsten we dat de verdeling van de formatie over de tien regionale eenheden nog steeds grotendeels is gebaseerd op de HBVS-verdeling uit 2011. Deze is inmiddels sterk gedateerd.

In oktober 2022 verzochten de Regioburgemeesters en het College van Procureurs-Generaal van het Openbaar Ministerie de minister om te komen tot een herijking van het HBVS voor de politie. Aanleiding daarvoor was de breed gedeelde conclusie dat het HBVS verouderd is, niet bedoeld is geweest om sterkte mee te verdelen maar bedoeld is geweest voor de verdeling van budget en niet meer geactualiseerd is sinds het in gebruik is genomen. In december 2022 is een motie aangenomen in de Tweede Kamer waarin ook wordt gevraagd om de huidige herijking van het budgetverdeelsysteem van de politie te herzien en te moderniseren, en hierbij zorg te dragen voor een eerlijke verdeling ten aanzien van het platteland.

Het verzoek uit oktober 2022 en de motie van enkele maanden later hebben geleid tot de vraag om te komen tot een vernieuwde sterkteverdelingssystematiek voor de politie⁴. Deze sterkteverdelingssystematiek dient actueel, dynamisch, objectiveerbaar en transparant te zijn en te bestaan uit verschillende fasen:

1. Ontwikkeling van een breed gedragen methode om de werklast en opgaven waarmee de regionale eenheden te maken krijgen inzichtelijk te maken;
2. Omzetten van de inzichtelijke werklast en opgaven naar een systematiek waarmee zo objectiveerbaar mogelijk een verdeling gemaakt kan worden tussen de eenheden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de volgende uitgangspunten:
 - a. Systematiek voor de regionale eenheden;
 - b. Gebaseerd op de werklast en opgaven van de regionale eenheden;

⁴ Europese aanbesteding Vernieuwen sterkteverdelingssystematiek politie t.b.v. DG Politie en Veiligheidsregio's (PBTT – PBI), 28 september 2023

- c. Zo objectieverbaar mogelijk;
 - d. Toekomstbestendig met ruimte voor een meer flexibele en wendbare politieorganisatie (zie de paragrafen na deze opsomming voor meer informatie over de uitgangspunten).
3. Vulling van de verdelingssystematiek met actuele data op een zodanige wijze dat deze actualiseerbaar is en blijft in de toekomst⁵;
 4. Uitvoering van een nulmeting waarbij doorgerekend wordt wat dit zou betekenen qua verdeling van sterkte over de eenheden;
 5. Agendering en voeren van het secretariaat voor de 'kopgroep' en de ambtelijke ondersteuningsgroep, waarbij Opdrachtgever beslissingsbevoegd is binnen deze kopgroep

In de rest van dit rapport beschrijven we de methodiek die we hebben gehanteerd om dit onderzoek uit te kunnen voeren, en de resultaten waar dit toe hoeft geleid, inclusief het resulterende verdeelmodel.

⁵ Het actualiseren van het model wordt vooral gedaan door jaarlijks de meest recente versies van de omgevingskenmerken in het verdeelmodel te gebruiken. Doordat deze omgevingskenmerken jaarlijks iets zullen veranderen (vanwege demografische en sociaal-economische ontwikkelingen), zal ook de resulterende verdeling elk jaar iets veranderen. Deze verandering (de actualisatie van het model) weerspiegelt de veranderingen in de maatschappij en daarmee de veranderingen in vraag naar politiesterkte.

/ 2 Onderzoeksmethodiek

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de methode die we hebben gebruikt in ons onderzoek. We beschrijven eerst het uiteindelijke doel en de scope van het onderzoek. Hierna geven we een beschrijving van de verschillende partijen die zijn betrokken bij het onderzoek. Ten slotte gaan we kort in op de verschillende stappen in het onderzoek. Hierbij verwijzen we telkens naar de plek in dit rapport waar een meer gedetailleerde omschrijving kan worden gevonden.

2.1 Doel van het onderzoek

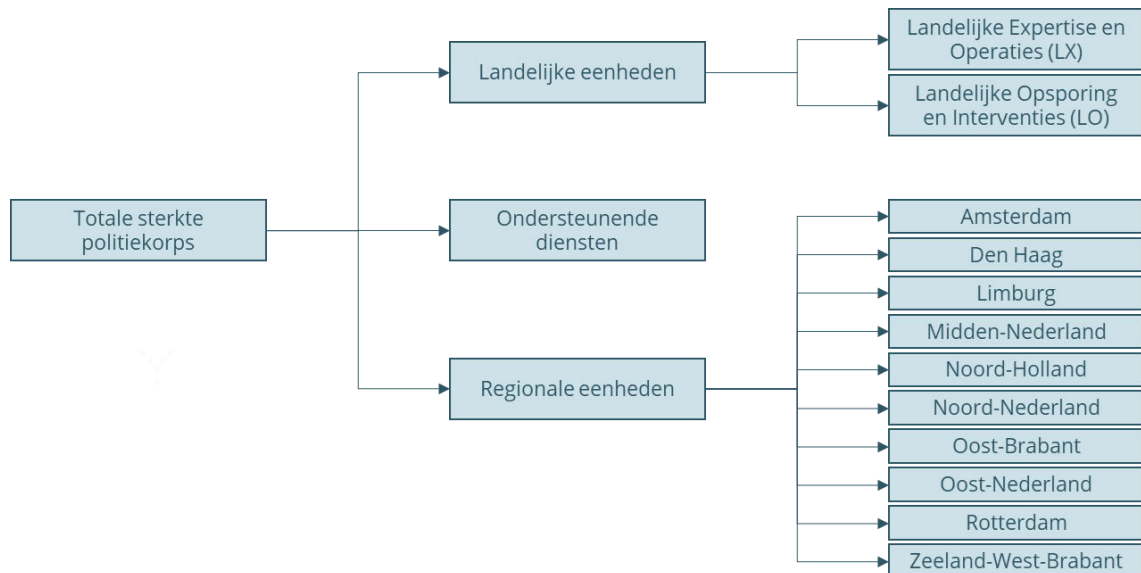
Het doel van ons onderzoek is om een model te ontwikkelen waarmee eventuele nieuwe sterkte verdeeld kan worden over de regionale eenheden. Dit beoogde model moet voldoen aan een aantal eisen die vooraf zijn vastgesteld. In onderstaande tabel zijn deze eisen opgenomen. Het is niet mogelijk om tegelijkertijd in dezelfde mate aan al deze eisen te voldoen. Zo kan het bijvoorbeeld nodig zijn om in te boeten op de eenvoud van het model, om te zorgen dat het in grotere mate werklast georiënteerd is. Vanwege deze reden is er dus ook geen onderlinge weging tussen deze eisen.

Eisen	Omschrijving
Werklast-georiënteerd	Het model moet gericht zijn op een zo eerlijk mogelijke verdeling van de sterkte, passend bij het werk. Hierbij is het van belang om onderscheid te maken tussen de totale vraag naar werk en de huidige inzet van sterkte om dat werk uit te voeren. Als dit onderscheid niet goed wordt gemaakt, leidt dat er namelijk toe dat eventuele scheefheden in de huidige verdeling, ook doorwerken in het nieuwe verdeelmodel.
Uitlegbaar	Het is van belang dat het model inhoudelijk, op een logische, navolgbare wijze aansluit bij het werk. Het model moet herkenbaar zijn voor de regionale eenheden en andere betrokken partijen.
Eenvoudig	Er moet een goede balans zijn tussen de complexiteit van het model en de toegevoegde waarde van die complexiteit.
Stabiel	De uitkomsten van het model moeten niet teveel verschillen van jaar op jaar. Dit zorgt ervoor dat jaarlijkse actualisaties van het model niet leiden tot totaal verschillende uitkomsten. Doordat er geen grote verschillen ontstaan tussen bij jaarlijkse actualisaties, hebben de regionale eenheden duidelijkheid, wat het gemakkelijker maakt om meerjarenplanningen te maken.
Actualiseerbaar	Het model moet meebewegen met veranderingen in de vraag naar werk. Enerzijds met het model dynamische (autonome) veranderingen meenemen, en anderzijds moet het ook mogelijk zijn om grote veranderingen in de inrichting van politietaken in het model te laten doorwerken.
Geen prikkelwerking	Het uiteindelijke model mag niet beïnvloedbaar zijn door regionale eenheden. Dit betekent dat er geen prikkels mogen zijn voor eenheden om bepaalde keuzes te maken, alleen maar om dat deze zouden leiden tot een groter aandeel in de verdeling van nieuwe sterkte.

Tabel 2. Overzicht van eisen waar het te ontwikkelen model aan moet voldoen.

2.2 Scope van het onderzoek

Voordat we een beschrijving geven van de wijze waarop het onderzoek is opgezet, is het belangrijk om toe te lichten waar het onderzoek wel en niet over gaat. Het politiekorps in Nederland is verdeeld over twee landelijke eenheden, tien regionale eenheden en een aantal ondersteunende diensten. Dit is in onderstaande figuur schematisch weergegeven.

Figuur 5. Schematische weergave van de opdeling van het politiekorps in landelijke eenheden, regionale eenheden en ondersteunende diensten.

De minister van Justitie en Veiligheid (JenV) stelt vast welke operationele sterkte de korpschef van het politiekorps dient te realiseren. De minister stelt ook vast hoeveel van deze sterkte aan de landelijke eenheden, de ondersteunende diensten en de regionale eenheden wordt toegewezen. De operationele sterkte die is toegewezen aan de regionale eenheden, wordt vervolgens verdeeld over de tien eenheden (rechtsonder weergegeven in bovenstaande figuur). De verdeelsleutel die hiervoor wordt gehanteerd, is opgenomen in het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'. Ons onderzoek richt zich specifiek op deze verdeling over de tien regionale eenheden. Dit onderzoek richt zich dus op geen enkele wijze op de totale sterkte van het politiekorps, of de toedeling hiervan aan de drie genoemde onderdelen (de middelste kolom in bovenstaande figuur).

Parallel aan de opdeling in organisatieonderdelen in bovenstaande figuur, is de sterkte van de politie ook op te delen in operationele sterkte (OS) en niet-operationele sterkte (NOS). Ons onderzoek richt zich in principe alleen op de operationele sterkte. Dit komt overeen met de sterkte die momenteel wordt verdeeld via het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'. In de praktijk is het verschil tussen OS en NOS niet altijd duidelijk te maken. Zo zijn er bijvoorbeeld functies die op papier niet-operationeel zijn, maar die in de praktijk ook activiteiten uitvoeren ten behoeve van het operationele proces. We hebben daarom, in overleg met de bestuurlijke kopgroep, de praktische keuze gemaakt om het onderzoek te richten op alle sterkte, behalve de staf en bedrijfsvoering. In grote lijnen komt dit overeen met de operationele sterkte. Uit een analyse van de formatieoverzichten van de regionale eenheden blijkt dat dit meer dan 95% van de totale formatie betreft. Hieronder vallen ook de werkzaamheden van aspiranten. Aangezien de huidige verdeling in het 'Besluit verdeling sterkte en

middelen politie' ook de sterkte van aspiranten omvat, nemen we de werkzaamheden van aspiranten ook mee in ons onderzoek.

Zoals eerder benoemd is ons onderzoek gericht op het komen tot een model om eventuele nieuwe sterkte, die wordt toegewezen aan de regionale eenheden, te verdelen over deze eenheden. Als dit model uiteindelijk gerealiseerd is, zijn er verschillende manieren waarop dit ingevoerd kan worden. De exacte wijze waarop dit wordt gedaan, de zogeheten invoeringsagenda, valt ook buiten de scope van ons onderzoek.

In het kort kunnen we dus stellen dat de sterkte binnen scope van ons onderzoek zo goed als mogelijk gelijk is gehouden aan de sterkte waarop de verdeelsleutel over de regionale eenheden in de bijlage van het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie' toeziet. Het enige verschil is dat het model waar ons onderzoek toe moet leiden, bedoeld is voor het verdelen van eventuele *nieuwe* sterkte, en niet voor het herverdelen van de huidige sterkte.

2.3 Betrokkenen bij het onderzoek

Bij het onderzoek waren verschillende partijen betrokken. Ten eerste gaat het hierbij om partijen die betrokken waren bij de begeleiding van het onderzoek. Daarnaast zijn er ook partijen inhoudelijk betrokken (bijvoorbeeld voor de aanlevering van gegevens), en is er contact geweest met partijen waar het deelmodel invloed op zal gaan hebben.

De **opdrachtgever** van het onderzoek was het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV). Daarnaast werd de begeleiding verzorgd door een **bestuurlijke kopgroep** en een **ambtelijke ondersteuningsgroep**. In beide gremia is de voortgang van het onderzoek telkens besproken, evenals de aannames en keuzes die zijn gemaakt gedurende het onderzoek. De belangrijkste keuzes in de gehanteerde methodiek zijn genomen met bestuurlijk commitment. Een overzicht van deze keuzes is terug te vinden in [bijlage G](#). De samenstelling van deze gremia is terug te vinden in [bijlage A](#). Wij willen de deelnemers van beide gremia op deze plek graag bedanken voor hun tijd en inzet gedurende dit onderzoek.

Er zijn ook een aantal partijen gevraagd om inhoudelijke input te leveren voor het onderzoek. Ten eerste gaat het hierbij om de regionale eenheden. Bij alle tien de eenheden hebben we gesprekken op locatie gevoerd. Daarnaast zijn er ook expertsessies georganiseerd met deelnemers vanuit de eenheden. Ten slotte zijn ook andere belanghebbende partijen betrokken, bijvoorbeeld door presentaties te geven over de opzet en voortgang van het onderzoek. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de adviseurs van de regioburgemeesters, het Korps Management Team Overleg (KMTO), de hoofdofficieren van justitie en het vooroverleg van het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP).

2.4 Opzet van het onderzoek

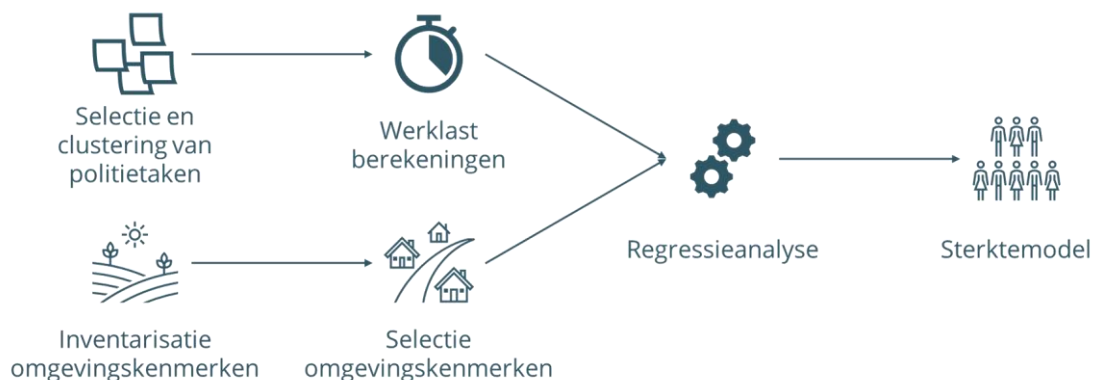
Het onderzoek dat we hebben uitgevoerd om tot een model te komen om eventuele toekomstige nieuwe sterkte mee te verdelen, bestaat uit twee fases.

In de eerste fase hebben we de vraag naar sterkte, of de werklust, van de eenheden in kaart gebracht. Dit onderdeel vormt de basis van het onderzoek. Hiervoor is niet alleen gekeken naar de huidige (werkelijke inzet van de eenheden, maar bijvoorbeeld ook naar de vraag naar inzet vanuit de

maatschappij, waar op dit moment niet aan voldaan kan worden. Het resultaat van dit eerste onderdeel geeft een verdeling van de totale werklast over de verschillende eenheden. Het nadeel hiervan is echter dat dit niet eenvoudig te actualiseren is. Een actualisatie hiervan is namelijk alleen mogelijk door de volledige werklast van alle eenheden opnieuw in kaart te brengen.

Om te zorgen dat er een model ontstaat dat wel te actualiseren is, kent het onderzoek daarom nog een tweede fase. In deze tweede fase vertalen we de werklast naar objectieve omgevingskenmerken. Hieronder verstaan we alle mogelijke demografische, geografische, fysieke en sociaaleconomische kenmerken van de regio's waarin de eenheden opereren. Deze omgevingskenmerken worden geselecteerd zodat ze, gezamenlijk, het best mogelijke verband vertonen met de eerder in kaart gebrachte werklast. Dit uiteindelijke model van omgevingskenmerken (wat de werklast dus zo goed mogelijk benaderd) is wel gemakkelijk te actualiseren. De reden hiervoor is dat elk van de omgevingskenmerken waar het model uit bestaat, jaarlijks geüpdatet kan worden met de nieuwe waarde van dat omgevingskenmerk. Door dit te doen, wordt het model als geheel (en dus de verdeling van nieuwe sterkte) ook automatisch geactualiseerd.

In onderstaande figuur is schematisch het proces weergegeven dat we hebben gevolgd gedurende dit onderzoek. Hierna beschrijven we elk van deze stappen kort, waarbij we verwijzen naar de plek in het rapport waar de betreffende stap in meer detail wordt beschreven.

Tabel 3. Schematische weergave van het proces dat in dit onderzoek is gevolgd.

Selectie en clustering van politietaken

Om de werklast van de eenheden te kunnen bepalen, hebben we eerst onderzocht welke activiteiten en taken daarvoor van belang zijn. Hierbij zijn we gestart met een literatuuronderzoek om te komen tot een eerste lijst, die vervolgens met alle tien de eenheden is besproken en afgestemd. De uiteindelijke activiteiten zijn vervolgens gegroepeerd in logisch samenhangende clusters. Deze clustering is van belang om een homogener beeld te krijgen, maar ook om het uiteindelijke model flexibeler te maken. De takenanalyse en clustering staat in meer detail beschreven in [hoofdstuk 3](#).

Werklastberekeningen

De volgende stap van het onderzoek bestond uit het berekenen van de werklast per cluster van activiteiten. Zoals eerder benoemd is hier niet alleen gekeken naar de huidige (werkelijke) inzet van de eenheden, maar ook naar inzet waar wel vraag naar is, maar die momenteel niet geleverd wordt (bijvoorbeeld omdat er capaciteitstekort is). Voor de verschillende clusters van taken zijn

verschillende methodes gebruikt om de werklast te bepalen. In [hoofdstuk 4](#) staat voor elk cluster in detail beschreven hoe de werklast berekend is. De werklast is bepaald op het niveau van individuele gemeenten. Door de werklast voor elk van de gemeenten binnen een regio op te tellen, ontstaat de werklast van de betreffende regionale eenheid. De reden om de werklast per gemeente te bepalen, is dat dit de uiteindelijke vertaling naar een model van omgevingskenmerken betrouwbaarder maakt.

Inventarisatie omgevingskenmerken

Na het bepalen van de werklast, moet deze worden vertaald naar een model waarin de sterkte door middel van omgevingskenmerken wordt verdeeld over de eenheden. Welke omgevingskenmerken de werklast het best beschrijven, wordt uiteindelijk analytisch bepaald. Hiervoor is het echter wel van belang dat we alle mogelijk relevante omgevingskenmerken in de analyse meenemen. In deze stap van het onderzoek hebben we daarom eerst een inventarisatie gedaan van alle kenmerken die bepalend zouden kunnen zijn voor het werk van de regionale eenheden. Ook hierbij zijn we gestart vanuit een literatuurstudie, waarna we in gesprekken met alle tien de eenheden hebben besproken welke kenmerken volgens hen mogelijk relevant zouden kunnen zijn. Deze uiteindelijke longlist van omgevingskenmerken is ten slotte besproken met de begeleidende gremia, waarbij nog een aantal aanvullingen zijn toegevoegd. De volledige lijst met omgevingskenmerken die zijn gesuggereerd is terug te vinden in [bijlage D](#).

Selectie omgevingskenmerken

De longlist van omgevingskenmerken is vervolgens beoordeeld op een aantal verschillende aspecten. Hierbij is niet alleen gekeken naar de mogelijk verklarende kracht van de kenmerken, maar ook naar andere belangrijke criteria. Het gaat dan bijvoorbeeld om de stabiliteit van het omgevingskenmerk, de betrouwbaarheid van de bron en of deze omgevingskenmerken een stigmatiserend karakter hebben. Op basis van de beoordeling op al deze criteria is uiteindelijk besloten om het betreffende omgevingskenmerk al dan niet mee te nemen in de analyse. De beoordeling van alle kenmerken op deze criteria, en de selectie waar dit uiteindelijk toe heeft geleid, zijn terug te vinden in [hoofdstuk 5](#).

Regressieanalyse

Na het berekenen van de werklast per cluster, en het inventariseren van omgevingskenmerken, was de volgende stap in het onderzoek om de werklast zo goed mogelijk te beschrijven met behulp van deze omgevingskenmerken. Dit is gedaan door middel van een regressieanalyse. In een dergelijke analyse wordt voor elk cluster, via een wiskundige procedure, de optimale combinatie van omgevingskenmerken gezocht om de werklast mee te beschrijven. Deze analyse hebben we volledig objectief uitgevoerd, wat betekent dat de uiteindelijke selectie van omgevingskenmerken voor het model puur gebaseerd is op de wiskundig beste verklaring van de werklast. De regressieanalyse wordt in meer detail beschreven in [hoofdstuk 6](#) en [bijlage E](#).

Sterktemodel

Vanuit de vorige stap in het onderzoek is voor elk cluster een model van omgevingskenmerken ontstaan dat zo goed mogelijk aansluit bij de eerder berekende werklast voor dat cluster. Om te komen tot een uiteindelijk sterktemodel, moeten deze clusters worden gecombineerd tot één overkoepelend model. In deze laatste stap hebben we verschillende opties voor deze combinatie verkend en besproken met de begeleidende gremia. Voor het uiteindelijke sterktemodel waar dit toe leidt hebben we ten slotte inzichtelijk gemaakt wat dit betekent voor de verschillende regionale eenheden voor een eventuele situatie waarin er extra sterkte beschikbaar zou komen. De combinatie van clusters en de resultaten waar het model toe leidt zijn terug te vinden in [hoofdstuk 6](#).

/ 3 Takenanalyse en clustering

We starten dit hoofdstuk met een beschrijving van de wijze waarop we zijn gekomen tot de activiteiten van de politie die we hebben meegenomen in dit onderzoek. Hierna gaan we dieper in op de clusters waarin we deze activiteiten hebben gegroepeerd.

3.1 Activiteiten van de politie

Om de (vraag naar) werklast van de regionale eenheden te kunnen bepalen, hebben we eerst in kaart gebracht welke taken de eenheden hebben en welke activiteiten zij uitvoeren. Hiervoor zijn we van start gegaan met een literatuurstudie, om zo te komen tot een eerste lijst. We hebben hierbij eerst gekeken naar de taken die zijn meegenomen in het herijkte budgetverdeelsysteem (HBVS).⁶ Daarnaast hebben we gekeken naar het 'Inrichtingsplan Nationale Politie'⁷ en de inzetkaders capaciteitsmanagement van de politie. Ook hebben we de quick scan naar ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op het HBVS⁸ onderzocht, evenals de WODC-onderzoeken 'Continuïteit in de bekostiging van politie, openbaar ministerie en rechtspraak'⁹ en 'Onderzoek naar toegenomen mobiliteit en veranderingen in criminaliteit'.¹⁰

Op basis van deze literatuurstudie zijn we gekomen tot een longlist van taken en activiteiten. Idealiter zouden deze allemaal worden meegenomen in het onderzoek. Dit is praktisch echter onhaalbaar en gelukkig ook niet nodig. Zo zullen taken die relatief klein zijn, weinig invloed hebben op de verdeling, evenals taken die in alle eenheden dezelfde inzet vragen. Vanuit deze longlist hebben we daarom een selectie van activiteiten gemaakt op basis van onderstaande criteria.

Criteria	Beschrijving
Omvang	Een activiteit die heel klein is, zal weinig effect hebben op de verdeelsleutel. Voor dergelijke activiteiten is het niet noodzakelijk om ze mee te nemen bij de het berekenen van de werklast. In de basis moet het dan wel gaan om activiteiten die voor alle eenheden klein zijn.
Afbakening	Activiteiten dienen dusdanig te isoleren te zijn van andere activiteiten, dat eenduidig (voor elke eenheid op gelijke wijze) bepaald kan worden welke inzet hier wel / niet onder valt.
Onderscheidend vermogen	Activiteiten die in verschillende regio's naar verwachting een andere (relatieve) inzet vragen, zijn belangrijk om mee te nemen
Actualiteit	Voor de verdeelsystematiek is het van belang om extra aandacht te hebben voor activiteiten die in de afgelopen periode zijn ontstaan, of sterk in omvang zijn veranderd. Via deze activiteiten worden relevante maatschappelijke ontwikkelingen meegenomen.

Tabel 4. Overzicht van de criteria waaraan activiteiten moeten voldoen om ze mee te nemen in het onderzoek.

⁶ Zie 'Herijking van het budgetverdeelsysteem van de Nederlandse politie' ([Link](#)) en het bijlagenoverzicht van het rapport ([Link](#)).

⁷ Zie 'Inrichtingsplan Nationale Politie' ([Link](#))

⁸ Zie 'Quick scan ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op HBVS' ([Link](#))

⁹ Zie 'Continuïteit in de bekostiging van politie, openbaar ministerie en rechtspraak' ([Link](#))

¹⁰ Zie 'Onderzoek naar toegenomen mobiliteit en veranderingen in criminaliteit' ([Link](#))

De shortlist die hierna is ontstaan, hebben we individueel besproken met alle tien de regionale eenheden. In deze gesprekken hebben eenheden verschillende aanvullingen en aanscherpingen gedaan. Na deze gesprekken hebben de eenheden ook de kans gekregen om intern af te stemmen en schriftelijk nog te reageren op onze voorgestelde lijst van activiteiten. Tenslotte is de lijst met activiteiten en taken ook afgestemd met de ambtelijke ondersteuningsgroep en de bestuurlijke kopgroep. De volledige lijst met activiteiten die in kaart zijn gebracht tijdens dit onderzoek is terug te vinden in [bijlage B](#). Hierbij is per activiteit ook aangegeven of deze uiteindelijk is meegenomen, of is afgefallen op basis van een van de eerder genoemde criteria.

Specifieke uitzonderingen

Er zijn drie activiteiten die slechts door één of twee eenheden worden uitgevoerd, en waarvan de inzet niet door objectieve omgevingskenmerken bepaald wordt. Van dergelijke activiteiten is het niet wenselijk om deze in het verdeelmodel op te nemen, omdat de werklast hiervoor scheef verdeeld zal zijn over de eenheden, terwijl deze scheve verdeling niet door een omgevingskenmerk beschreven kan worden. Dit zou uiteindelijk leiden tot een model dat niet optimaal aansluit bij de werklast. Om dit te voorkomen is in overleg met de begeleidende gremia besloten om deze drie activiteiten buiten de verdeling de houden, en de sterkte hiervoor achteraf toe te kennen aan de betreffende eenheden. Het gaat hierbij om de activiteiten in onderstaande tabel

Activiteit	Omschrijving	Eenheden
Grensbewaking Zeehaven	In de haven van Rotterdam voert de regionale eenheid de taak van grensbewaking uit die op andere plekken in Nederland uit wordt gevoerd door de marechaussee.	Rotterdam
Landelijke monitorcentrale bewaken en beveiligen	Vanuit de landelijke monitorcentrale worden constant beelden van verschillende locaties in heel Nederland in de gaten gehouden.	Den Haag
Aanmeldcentra Budel en Ter Apel	Door heel Nederland liggen asielzoekerscentra (AZC's), maar er zijn slechts twee plekken waar asielzoekers zich melden en een asielaanvraag indienen.	Noord-Nederland en Oost-Brabant

Tabel 5. Overzicht van de activiteiten die specifiek buiten het verdeelmodel worden gehouden, en waarvoor de sterkte achteraf wordt toebedeeld.

3.2 Clusterindeling

De activiteiten die na het toepassen van de eerdergenoemde criteria zijn meegenomen, zijn gegroepeerd in verschillende clusters. Nadat voor elk van deze clusters de werklast is bepaald, en een verdeelmodel is ontwikkeld, zullen deze weer worden opgeteld tot één volledig model. Er zijn drie belangrijke redenen waarom we de activiteiten, werklastberekeningen en modellen doen op het niveau van deze clusters.

- **Homogeniteit.** Een aantal activiteiten zullen inhoudelijk met elkaar samenhangen. Dit kan er bijvoorbeeld toe leiden dat veel inzet op de ene activiteit, automatisch samenhangt met weinig inzet op de andere activiteit. Voor dit soort activiteiten kan het dus voorkomen dat de ene eenheid meer sterkte inzet voor de ene activiteit, terwijl een andere eenheid meer sterkte inzet voor de andere activiteit. Als de activiteiten los worden bekeken, lijken er dus grote verschillen te zijn tussen de eenheden op beide activiteiten. Als de activiteiten samen (in één cluster) worden

bekeken, zijn deze verschillen veel kleiner. Dit homogener beeld voor inhoudelijk samenhangende activiteiten zorgt uiteindelijk voor een beter passend model.

- ▶ **Causaliteit.** Als er helemaal geen clusters gehanteerd zouden worden, zou het model worden gebaseerd op de totale inzet voor alle activiteiten. Dit betekent ook dat er uiteindelijk alleen omgevingskenmerken in het model terecht komen die de totale werklast zo goed mogelijk beschrijven. Deze omgevingskenmerken hangen dus niet inhoudelijk samen met individuele (clusters van) activiteiten. Als de werklast voor een (deel van de) activiteit(en) in de toekomst toeneemt, kan dit dus niet goed worden beschreven door de ontwikkeling van omgevingskenmerken. Door te werken met clusters vergroten we dus de inhoudelijke samenhang tussen de benodigde inzet voor (clusters van) activiteiten en de omgevingsfactoren.
- ▶ **Flexibiliteit.** Het is mogelijk dat er in de toekomst grote veranderingen plaatsvinden in de taken van de regionale eenheden. Hierbij doelen we niet op autonome ontwikkelingen zoals een toename in de vraag naar capaciteit door een toename van de bevolking, maar op beleidsmatige ontwikkelingen. Zo kan er bijvoorbeeld worden besloten om een deel van de taken over te hevelen van de regionale eenheden naar de landelijke eenheden. Door een model te ontwikkelen met behulp van clusters, kunnen dergelijke grote wijzigingen worden doorgevoerd op individuele clusters. Een voorbeeld hiervan kan zijn om een cluster van taken die worden overgeheveld van regionale naar landelijke eenheden volledig uit het model te halen.

De indeling in clusters die we hanteren in dit onderzoek is in de basis gebaseerd op de samenhang van activiteiten. Daarnaast is ook rekening gehouden met groepen taken waarvan het mogelijk is dat hier in de nabije toekomst veranderingen in plaats zullen vinden. Deze activiteiten zijn met het oog hierop in een apart cluster gegroepeerd. In onderstaande figuur zijn de clusters die we hanteren weergegeven. Voor de eerste twee clusters (handhaving en opsporing) werken we met een aantal subclusters.

Figuur 6. Weergave van de clusters die we in dit onderzoek hanteren.

In de rest van dit hoofdstuk beschrijven we elk van deze clusters in meer detail, waarbij we specifiek aangeven welke activiteiten en taken zijn meegenomen onder elk cluster. De volgorde waarin we deze clusters beschrijven is gebaseerd op de uiteindelijke omvang (in fte) van elk van deze clusters. Activiteiten die wel zijn onderzocht, maar uiteindelijk niet zijn meegenomen in de berekening van de

werklust voor deze clusters worden onderstaand niet genoemd. Deze activiteiten zijn wel terug te vinden in het uitgebreide overzicht in [bijlage B](#).

3.2.1 Handhaving

Het cluster Handhaving bestaat uit vier subclusters:

- ▶ Handhaving – Lokaal
- ▶ Handhaving – Ondersteuning
- ▶ Handhaving – Arrestantentaken
- ▶ Handhaving – Korpscheftaken

Handhaving – Lokaal

Het gaat hier om de toezicht- en handhavingstaken die door de basisteams worden uitgevoerd. Het betreft zowel de reactieve toezicht- en handhavingstaken als de probleemgerichte (proactieve) toezicht- en handhavingstaken.

Bij de **reactieve** taken is er meestal een directe aanleiding, zoals een incident, een evenement of demonstratie. Bij de proactieve **toezicht**staken gaat het primair om toezichthouden om (idealiter) incidenten te voorkomen, zoals bijvoorbeeld bij horecatoezicht. Ook controles op verkeer of andere thema's vallen hieronder. Tot slot gaat het hier om probleemgerichte aanpak van veiligheidsvraagstukken. Deze laatste categorie heeft bijna altijd een (verzameling) van incidenten als aanleiding en daarmee ook een reactief aspect. Omdat van de aanpak zelf vaak geen goed te meten registraties zijn, hebben we deze activiteit ondergebracht bij het onderdeel **toezicht** van lokale handhaving.

Activiteiten Lokaal 1: Reactief

- ▶ Toezicht bij evenementen (categorie B en C), demonstraties en wedstrijden van Betaald Voetbal Organisaties (BVO)
- ▶ Incidenten personen met onbegrepen gedrag
- ▶ Vermissingen

Activiteiten Lokaal 2: Toezicht

- ▶ Toezicht houden & Handhaven
- ▶ Horecatoezicht t.g.v. overlast door publiek van of naar horeca-inrichtingen.
- ▶ Afhandelen milieu-incidenten en preventieve milieu-aanpak (anders dan controles)
- ▶ Uitvoeren controles
- ▶ Aanpak verkeersincidenten
- ▶ Aanpakken jeugdproblematiek
- ▶ Coachen van studenten door praktijkcoaches.

Handhaving – Ondersteuning

Het betreft hier de taken die ondersteunend zijn aan de handhavingstaken op lokaal niveau (zoals bijvoorbeeld inzet van kwaliteitsgroepen) of eigenstandige handhavingstaken (zoals infrastructuur). In beide gevallen zijn het taken die op regionaal niveau zijn georganiseerd.

Activiteiten

- ▶ Infrastructuur
- ▶ Crisis & Conflictbeheersing (CCB), m.u.v. B,B&B

- ▶ Inzet Kwaliteitsgroepen (AE, ME, VE) t.b.v. grotere evenementen, demonstraties, voetbal en TGO's (Teams Grootschalige Opsporing).
- ▶ SGBOS (Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden)
- ▶ Beslaghuis
- ▶ Buitenrechtelijke afdoening
- ▶ Inzet Surveillancehonden

Handhaving – Arrestantentaken

Het gaat hier om het insluiten en verzorgen van arrestanten in de verschillende arrestantencomplexen binnen de regionale eenheden en het vervoer van arrestanten naar de rechtbank (bij voorgeleidingen) en naar Huizen van Bewaring, als die zich binnen het arrondissement van de betreffende regionale eenheid bevinden.¹¹ Ook het toezicht in rechtbanken of gerechtshoven valt hieronder. Deze taken zijn georganiseerd op het niveau van de eenheid, en worden overwegend uitgevoerd in de arrestantencomplexen of in de rechtbank c.q. het gerechtshof. Eén enkele eenheid heeft de rechtbanktaken uitbesteed.

Activiteiten

- ▶ Arrestantenzorg: Het verzorgen en het vervoeren van arrestanten en het toezicht houden in de rechtbanken.

Handhaving – Korpscheftaken

Het team korpscheftaken verleent vergunningen die te maken hebben met vuurwapenbezit zoals schietsport of jacht, het mogen werken met explosieven of het mogen werken als particuliere beveiliging of rechercheur. Het team oefent ook het toezicht uit op alle vergunninghouders. Deze activiteiten vinden plaats op het niveau van de Regionale Eenheid.

Activiteiten

- ▶ Toezicht op en handhaving van Wet Explosieven Civiel Gebruik (WECG)
- ▶ Toezicht op en handhaving van Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (WPBR)
- ▶ Toezicht op Buitengewoon Opsporingsambtenaren
- ▶ Toezicht op en handhaving van de Wet Wapens en Munitie (WWM)

3.2.2 Opsporing

Het cluster opsporing bestaat uit drie subclusters:

- ▶ Opsporing – Lokaal
- ▶ Opsporing – Regionaal
- ▶ Opsporing – Ondersteuning.

Opsporing – Lokaal

Het betreft hier de opsporingsonderzoeken die door basisteams en districtsrecherches worden gedaan. Dat zijn vooral Veel Voorkomende Criminaliteit (al dan niet op heterdaad), High Impact Crimes en probleemgerichte opsporing. Een aantal daarvan heeft betrekking op specifieke thema's zoals dierenpolitie, huiselijk geweld en milieutaken. Ook de ZSM-beslistafel valt hieronder. Deze is

¹¹ Buiten-arrondissementaal vervoer wordt gedaan door DV&O.

soms districtelijk en soms regionaal georganiseerd, maar gaat over de opsporingszaken die op lokaal niveau plaatsvinden.

Activiteiten

- ▶ Tactisch onderzoek m.b.t. aangehouden verdachten
- ▶ Veel Voorkomende Criminaliteit (VVC), m.b.t. niet-aangehouden
- ▶ Probleemgerichte Opsporing zoals Woninginbraken of Hennep
- ▶ Digitaal & cybercrime
- ▶ Dierenpolitie
- ▶ Huiselijk geweld
- ▶ Milieutaken
- ▶ High Impact Crime (zoals geweldcriminaliteit, jeugdcriminaliteit, vermogenscriminaliteit)
- ▶ ZSM-beslistafel
- ▶ Uitvoering Rechtshulpverzoeken (dit wordt ook gedaan door andere organisatieonderdelen, afhankelijk van de specifieke vraag).

Opsporing – Regionaal

Het betreft hier de grotere en vaak langlopende opsporingsonderzoeken die betrekking hebben op zware en/of georganiseerde criminaliteit, Criminele Samenwerkingsverbanden en ondermijning. Hieronder vallen zowel incidentgedreven onderzoeken (er is een incident of aangifte) als probleemgerichte onderzoeken (er is informatie of er zijn signalen).

Hieronder vallen ook een aantal opsporingsthema's die vanwege hun specialistische aard centraal zijn georganiseerd.

Activiteiten

- ▶ Tactische Opsporing tbv zware en/of georganiseerde criminaliteit
- ▶ Team Grootchalige Opsporing (TGO)
- ▶ Criminele Samenwerkingsverbanden (CSV)
- ▶ Digitale criminaliteit & cybercrime
- ▶ Drugs
- ▶ Financiële en Economische criminaliteit
- ▶ Ondermijning
- ▶ Kinderporno
- ▶ Mensensmokkel
- ▶ Milieu-onderzoeken
- ▶ Terrorisme / CTER
- ▶ Zeden
- ▶ Inzet Kwaliteitsgroepen (AE, ME, VE) voor opsporingsactiviteiten

Opsporing – Ondersteuning

Hieronder vallen de activiteiten van de organisatie-onderdelen die geen eigenstandige opsporingsonderzoeken draaien, maar waarvan de activiteiten ondersteunend zijn aan de onderzoeken die plaatsvinden op regionaal niveau en binnen de districten en basiseenheden. Deze ondersteunende activiteiten zijn zelf op regionaal niveau georganiseerd.

Activiteiten

- ▶ Financiële opsporing
- ▶ Digitale opsporing

- Afnemen DNA-swaps
- Forensische Opsporing
- Observatie & Interceptie
- Heimelijkheid
- Opsporingsondersteuning (inclusief digitale en financiële opsporing)
- Coördinatie Internationale rechtshulpverzoeken.

3.2.3 Incidentenafhandeling

Het betreft hier het werk rondom het afhandelen van de spoed, nu en later incidenten door de basisteams.

Activiteiten

- Inzet op en afhandeling van de spoed en nu
- Inzet op en afhandeling van incidenten 'later'

Het werk rondom het afhandelen van incidenten met vermissingen of personen met onbegrepen gedrag wordt vaak in eerste instantie opgepakt door de eenheden van incidentenafhandeling. In het uiteindelijke model is de werklast hiervan echter opgenomen bij het subcluster 'Handhaving – Lokaal', omdat het extra werk is dat een eenheid niet kan oppakken en tegelijkertijd beschikbaar kan zijn voor spoedeisende meldingen.

3.2.4 Wijkzorg

Het gaat hier om de activiteiten van de wijkagenten in de basisteams.

Activiteiten

- Activiteiten van de wijkagenten.
- Netwerken

3.2.5 Intelligence

De bestaande intelligence-organisatie (die nu is vormgegeven in de Dienst Regionale Informatie Organisatie) is in transitie. Meer dan 12 jaar na de planvorming die de basis vormde voor de Nationale Politie zijn er nieuwe inzichten over de rol, bijdrage en werking van Intelligence. De tien Intelligence organisaties willen naar deze nieuwe situatie toegroeien. Bij het formuleren van onderstaande activiteiten is de beoogde situatie als uitgangspunt gehanteerd, voor zover dat mogelijk was. Daar wil de Intelligence organisatie immers naartoe bewegen en het is tegelijkertijd een toekomstbestendigere situatie voor het nieuwe sterktemodel. De activiteiten vinden primair plaats op het niveau van de regionale eenheid, maar sommige activiteiten worden gedeconcentreerd uitgevoerd.

Activiteiten

- Real time intelligence center
- Voorbereiding werk intelligence
- Business intelligence en kwaliteit
- EPICC / IRC
- Intelligenceknooppunten
- Inwinning
- Regionale informatie

- RID-WIV
- Specialistische ondersteuning (ondersteuningsdesk)

3.2.6 Coördinatie en Sturing

Het betreft hier de activiteiten de leidinggevend en van de coördinerende rollen in de basisteams en de districten. Naast leidinggevende taken is dit bijvoorbeeld de dagelijkse coördinatie door de Operationeel Commandant (OpCo), de diensten van de HulpOfficier van Justitie en de operationele sturing van de Officier van Dienst.

Activiteiten

- Dagelijkse coördinatie door Operationeel Commandant (OpCo) van werk, mensen, middelen en van inzet op incidenten (alle chef van dienst taken).
- Ondersteuning OpCo
- Diensten HulpOfficier van Justitie (hOvJ)
- HOvJ Huisverbod
- Operationele sturing door (Hoofd) Officier van Dienst Politie ((H)OvD-P).
- Leiding en bedrijfsvoering door de teamchef en administratief medewerker op het basisteam.

3.2.7 Meldkamer

Dit cluster betreft de uitgifte van de spoedeisende meldingen door de Meldkamer (of het Operationeel Centrum zoals het officieel heet). Alle activiteiten vinden plaats op regionaal niveau, binnen de Dienst Regionaal Operationeel Centrum (DROC).

Activiteiten

- Activiteiten van de meldkamer. Deze zijn in één activiteit gevat in dit onderzoek, maar bestaan onder andere uit:
 - Intake van de telefoontjes
 - Regie op de uitgifte van de meldingen
 - Coördinatie op regie en intake
 - Operationele Sturing (OvD OC)
 - Back-office activiteiten
 - Voorbereiden verbindingstaken
 - Uitvoeren verbindingstaken t.b.v. SGBO en ME
 - Netwerken in of extern
 - Collegiale ondersteuning
 - Mobiliteit en persoonlijke ontwikkeling
 - Administratieve ondersteuning
 - Coachen van o.a. nieuwe medewerkers
 - Personeelszorg
 - Tactisch besturen

3.2.8 AVIM

Het betreft hier de activiteiten van de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (vroeger bekend als Vreemdelingenpolitie). De afdeling doet onderzoek naar de identiteit en de verblijfsrechtelijke status van vreemdelingen. De afdeling onderzoekt ook grootschaliger criminaliteit, zoals mensenhandel, mensensmokkel en (online) identiteitsfraude. Deze activiteiten vinden plaats op eenheidsniveau binnen de dienst Regionale Recherche. De AVIM-activiteiten voor de aanmeldcentra

in Ter Apel en Budel zijn buiten beschouwing gelaten (zie ook de toelichting bij de werklustberekening voor dit onderdeel).

Activiteiten

- Migratiecriminaliteit en mensenhandel
- Identiteitsonderzoek
- Handhaving en toezicht
- HOvJ diensten

3.2.9 Bureauopenstelling

Het betreft hier de activiteiten ten behoeve van de openstelling van de politiebureaus zoals receptiefunctie en opvang publiek en het opnemen van aangiften op het bureau. Dit laatste gebeurt meestal op afspraak. Dit werk gebeurt binnen de basisteams en is onderdeel van het werkproces Intake & Service. Voor deze activiteiten is, zoals in het volgende hoofdstuk toegelicht wordt, niet gekeken het al dan niet open zijn van een bureau.

Activiteiten

- Bureauopenstelling: receptiefunctie en opvang publiek.
- Informeren en terugkoppeling naar slachtoffers wat er gebeurd is met de aangifte.
- Opnemen van aangiftes op het bureau.

3.2.10 Regionaal Service Centrum (RSC)

Het betreft hier de activiteiten die op eenheidsniveau gebeuren binnen het Regionaal Service Centrum. Het gaat primair om dienstverlening naar de burger zoals het beantwoorden van telefoontjes op het 0900-8844 nummer, het verwerken van internetaangiften etc. Alle activiteiten vinden plaats op regionaal niveau, binnen de Dienst Regionale Operationele Samenwerking (DROS).

Activiteiten

- De werkzaamheden van het RSC zijn als één activiteit meegenomen in dit onderzoek. Deze werkzaamheden omvatten onder andere:
 - Beantwoorden telefoontjes/klantverzoeken
 - Verwerken internetaangiften
 - Opnemen van telefonische aangiften
 - Leiding en ondersteuning

3.2.11 Bewaken, Beveiligen en Beschermen

Het betreft hier de inzet voor Bewaken, Beveiligen en Beschermen (voorheen Bewaken en Beveiligen) van dynamische en statische objecten en de maatregeladvisering daarover. De werkzaamheden vinden zowel plaats op eenheidsniveau als binnen de basisteams.

Activiteiten

- De werkzaamheden voor dit cluster zijn als één activiteit meegenomen in dit onderzoek. Deze werkzaamheden omvatten onder andere:
 - Domeinregisseur
 - Adviseurs B&B
 - Team B&B
 - Bewakingseenheid (BE)

/ 4 Werklast

We starten dit hoofdstuk met een beschrijving van wat precies bedoelt wordt met werklast. Hierna gaan we in op de berekeningen die zijn gedaan om de werklast van elk cluster te bepalen. We gaan hierbij in op de gebruikte methode, het niveau van werklast dat hiermee in beeld wordt gebracht, de gebruikte bronnen en de belangrijkste aannames die we hebben gedaan. In [bijlage C](#) zijn de berekeningen voor de werklast binnen elk cluster in meer detail opgenomen.

4.1 Niveaus van vraag naar werklast

Het fundament waarop we het uiteindelijke verdeelmodel baseren, wordt gevormd door de werklast van de regionale eenheden. Hoewel we hierbij de term 'werklast' gebruiken, doelen we niet uitsluitend op de daadwerkelijk inzet van de regionale eenheden. Deze daadwerkelijke inzet is namelijk grotendeels afhankelijk van de beschikbare capaciteit. Als we alleen naar de werkelijke inzet zouden kijken, krijgen eenheden die momenteel veel capaciteit hebben, automatisch ook in het nieuwe verdeelmodel veel sterkte toebedeeld krijgen.

In het onderzoek onderscheiden we drie niveaus van werklast. Deze drie niveaus zijn:

1. **Werklast op basis van werkelijke inzet.** Hierbij wordt de werklast gebaseerd op de huidige, werkelijke inzet van eenheden. Het is belangrijk om te vermelden dat er hierbij niet per eenheid wordt gekeken naar het werkelijke aantal ingezette uren. Omdat deze inzet (zoals bovenstaand beschreven) afhankelijk is van de huidige verdeling, zou het nieuwe verdeelmodel dus ook het huidige verdeelmodel volgen. Om toch de werklast op basis van de werkelijke inzet te bepalen, gaan we voor activiteiten bijvoorbeeld uit van de *landelijke gemiddelde tijd* die het kost om die activiteit uit te voeren. Deze normtijd vermenigvuldigen we voor elke eenheid vervolgens wel met het *aantal* keer dat deze activiteit door de betreffende eenheid is uitgevoerd. Zo gaan we enerzijds wel uit van de werkelijke inzet, maar hanteren we wel landelijk gemiddelde normtijden. Dit zorgt er ook voor dat eventuele inrichtingskeuzes en verschillen in efficiëntie geen invloed hebben op de werklastberekening. Deze berekeningen zijn (vrijwel) volledig gebaseerd op beschikbare data en daarmee dus objectief te noemen.
2. **Werklast van de onbeantwoorde vraag.** In principe is er een vrijwel oneindige vraag naar inzet vanuit de politie. Dit betekent dat geen enkele eenheid de volledige vraag naar inzet kan beantwoorden. In de praktijk is het zeer waarschijnlijk dat de mate waarin de vraag naar inzet beantwoord kan worden, verschilt per eenheid. Om een model te ontwikkelen waarin deze verschillen kleiner worden, is het van belang om niet alleen naar de werkelijke inzet te kijken, maar ook naar de inzet die *niet* wordt geleverd, terwijl hier wel vraag naar is. In de praktijk zullen deze berekeningen deels objectief en deels subjectief zijn.
3. **Werklast van de ongestelde vraag.** Als de vraag naar inzet relatief vaak onbeantwoord blijft, kan dat ertoe leiden dat de vraag in de toekomst niet meer gesteld wordt. Als er bijvoorbeeld met aangiften van inwoners relatief weinig gedaan wordt (vanwege capaciteitsproblemen), dan zullen inwoners de aangifte in de toekomst naar verwachting minder vaak gaan doen, wetende dat er toch geen inzet op wordt gepleegd. Ook de mate waarin er sprake is van ongestelde vragen, verschilt waarschijnlijk tussen de eenheden. De werklast voor ongestelde vragen is echter niet op een objectieve wijze in beeld te brengen. Dit betekent dat deze berekeningen altijd op hypothesen en aannames gebaseerd zullen zijn.

Voor de werklasterberekeringen vormt het eerste niveau (de werklaster op basis van de werkelijke inzet) de basis. Daarnaast hebben we voor een groot deel van de clusters ook de werklaster voor de onbeantwoorde vraag in kaart kunnen brengen. In de rest van dit hoofdstuk lichten we voor elk cluster toe in welke mate dit gelukt is.

Waarom de ongestelde vraag niet is meegenomen in het model

We hebben ook onderzocht welke mogelijkheden er zijn om het derde niveau van werklaster (werklaster van de ongestelde vraag) mee te nemen. Enerzijds kan dit niveau namelijk leiden tot een model dat de verschillen in serviceniveau tussen de eenheden verkleint. Anderzijds zijn deze berekeningen dusdanig gebaseerd op hypothesen en aannames, dat dit de objectiviteit (en daarmee mogelijk ook het draagvlak) van het verdeelmodel verkleint. Uiteraard is het niet voor alle clusters logisch om werklaster op basis van de ongestelde vraag mee te nemen. Onderstaand lichten we de mogelijkheden die we in dit onderzoek in kaart hebben gebracht om niveau 3 mee te nemen kort toe.

- ▶ Voor het cluster 'Handhaving' zou bijvoorbeeld gekeken kunnen worden naar de verhouding tussen het aantal incidenten en het aantal *high-impact crimes*. De aanname hierachter is dat er bij *high-impact crimes* geen spraken is van een ongestelde vraag. Voor gemeenten waar deze verhouding fors onder het gemiddelde ligt, zou het aantal incidenten (kunstmatig) opgehoogd kunnen worden. Een groot nadeel hiervan is dat incidenten niet in elke eenheid op dezelfde manier worden geregistreerd. Dit betekent in principe dat het bepalen van werklaster op deze wijze (deels) wordt bepaald door registratieverschillen. Het is niet mogelijk om aan te geven hoe groot deze registratieverschillen precies zijn.
- ▶ Voor het cluster 'Intelligence' zouden we de capaciteit voor het Real-Time Intelligence Center (RTIC) kunstmatig kunnen ophogen, naar rato van de ophoging voor het cluster 'Handhaving'. Hetzelfde zouden we ook kunnen doen voor de capaciteit in het cluster 'Regionaal Service Centrum (RSC)' Hier geldt uiteraard hetzelfde nadeel voor als voor dat cluster.
- ▶ Voor 'Bureauopenstelling' zouden we het gemiddeld aantal aangiften voor gemeenten mét en gemeenten zonder een bureau kunnen bepalen. De verhouding hiertussen zou vervolgens gebruikt kunnen worden om het aantal aangiften (en ontboden verdachten) in gemeenten zonder bureau kunstmatig op te hogen. Hierbij zouden we dus aannemen dat er in gemeenten zonder bureaus, een grotere ongestelde vraag is naar werklaster. De hypothese die hierachter zit is dat inwoners die verder moeten reizen, eerder afzien van aangifte. Het nadeel hiervan is dat het onbekend is in hoeverre deze hypothese correct is, en hoe groot dit eventuele effect in werkelijkheid is.
- ▶ Voor 'Opsporing' zouden we ten slotte onderscheid kunnen maken tussen "haalcriminaliteit" en "brengcriminaliteit". Vervolgens zouden we voor elke gemeente de verhouding hiertussen kunnen bepalen. Voor gemeenten waarbij deze verhouding fors onder het gemiddelde ligt, zouden we de incidenten voor "haalcriminaliteit" op kunnen hogen. Impliciet wordt hierbij dus aangenomen dat als er veel "brengcriminaliteit" is, eenheden minder "haalcriminaliteit" zullen hebben. Daarnaast zit hier de aanname in dat eenheden met relatief weinig "brengcriminaliteit", meer "haalcriminaliteit" zullen hebben. Dit hoeft uiteraard niet het geval te zijn, omdat eenheden zelf besluiten hoe zij hun capaciteit inzetten. Indien er capaciteit beschikbaar is omdat er relatief weinig "brengcriminaliteit" is, hoeft deze capaciteit dus niet per se ingezet te worden voor "haalcriminaliteit".

De verschillende mogelijkheden die er zijn om de werklaster van het derde niveau mee te nemen, kennen dus forse nadelen. Het is niet aan te geven hoe groot deze nadelen precies zijn. Daarmee is het dus ook niet duidelijk of het meenemen van dit derde niveau zou zorgen voor een model dat beter, of juist slechter aanpast bij de werkelijkheid. Om deze reden is er, na overleg met de bestuurlijke kopgroep dan ook besloten om dit derde niveau van werklaster niet mee te nemen.

4.2 Referentiejaren

Het kan voorkomen dat een eenheid in een specifiek jaar te maken heeft gehad met een incidentele grote of juist kleine inzet voor een bepaalde taak. Voor de werklasterkeningen is het van belang om juist een goed beeld te krijgen van de structurele werklaster. We hebben daarom waar mogelijk de werklaster voor meerdere jaren berekend. Hierbij hebben we de jaren 2019, 2022 en 2023 meegenomen. Het jaar 2023 is het meest recente jaar waarover (de meeste) gegevens beschikbaar zijn. De reden om 2020 en 2021 niet mee te nemen, is omdat deze jaren vanwege de COVID-pandemie een vertekend beeld geven. Het jaar 2019 is vervolgens wel meegenomen om zo toch een meerjarig beeld te krijgen. Hoewel het belangrijk is om meerdere jaren mee te nemen, is het ook van belang om het model te baseren op een zo recent mogelijke berekening. We hebben er daarom voor gekozen om een weging toe te passen. Voor de totale werklaster wegen we het jaar 2023 met een factor 1/2. Het jaar 2022 wegen we met een factor 1/3 en het jaar 2019 met een factor 1/6. Dit betekent dus effectief dat het jaar 2023 anderhalf keer zo zwaar telt als 2022 en drie keer zo zwaar als 2019. Het jaar 2022 telt twee keer zo zwaar mee als 2019. Door wel uit te gaan van meerdere jaren, maar deze jaren gewogen mee te nemen, worden incidentele uitschieters in de werklaster zoveel mogelijk gemitigeerd, maar sluit de werklaster wel zoveel mogelijk aan bij de meest recente ontwikkelingen.

4.3 Werklasterkeningen per cluster

De wijze waarop we de werklasterkeningen hebben uitgevoerd, verschilt per cluster. In deze paragraaf lichten we voor elk cluster kort toe welke methodiek we hebben toegepast. In [bijlage C](#) is een meer uitgebreide beschrijving opgenomen van al deze methodes. Bij het berekenen van de werklaster zijn we in zoveel mogelijk gevallen uitgegaan van zowel werklaster op basis van huidige inzet (niveau 1), als van werklaster van de onbeantwoorde vraag (niveau 2). Daarnaast is voornamelijk gebruik gemaakt van objectieve data. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om meldingen uit het Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS), of data uit het systeem Basisvoorzieningen Capaciteitsmanagement (BVCM). Onderstaand beschrijven we de werklasterkeningen voor elk van de clusters in meer detail.

4.3.1 Handhaving

Het subcluster 'Handhaving – Lokaal' bevat een deel met de werklasterkening van het reactieve werk (voor evenementen, demonstraties, voetbal en incidenten met personen met onbegrepen gedrag en vermissingen), en een deel met de verdeelde capaciteit voor proactief toezicht. Onderstaand lichten we deze delen apart toe.

Handhaving – Lokaal: Reactief

Het reactieve deel van dit subcluster bestaat uit werklaster voor evenementen, demonstraties en voetbal, en werklaster voor personen met onbegrepen gedrag en vermissingen.

Evenementen, demonstraties en voetbal

Methoden

Het aantal geregistreerde evenementen / demonstraties / voetbalwedstrijden per gemeente wordt (in verschillende categorieën) vermenigvuldigd met landelijk gemiddelde normtijden hiervoor. Voor evenementen onderscheiden we categorie-B en categorie-C evenementen. Voor demonstraties wordt

onderscheid gemaakt tussen inzet voor kleine (1-10 deelnemers), middelgrote (11-100 deelnemers) en grote (meer dan 100 deelnemers) demonstraties. Voetbalwedstrijden worden gewogen aan de hand van historische gegevens over politie-inzet per voetbalclub, om zo te reflecteren dat er bij sommige clubs vaker inzet nodig is, en bij sommige (mogelijk dezelfde) clubs per keer ook méér inzet nodig is.

Naast de 'reguliere' inzet voor evenementen, demonstraties en voetbalwedstrijden, hebben we ook in beeld gebracht hoe vaak er extra inzet vanuit de Mobiele Eenheid (ME) of Aanhoudingseenheid (AE) nodig is. Hoewel dit relatief weinig voorkomt, vraagt dit wel een zeer grote inzet op de momenten dat het gebeurt. Ook voor deze inzet werken we met een methodiek waarbij het aantal keer dat deze situaties zich voordoen wordt vermenigvuldigd met een (landelijk gemiddelde) normtijd per keer.

Niveau van uitkomsten

Door gebruik te maken van landelijk gemiddelde tijden en daadwerkelijk registreerde aantallen is sprake van niveau 1 en 2 (gerealiseerde werklast plus de onbeantwoorde vraag).

Aannames en bijzonderheden

Voor de werklastberekeningen hebben we een aantal belangrijke aannames gedaan. Ten eerste zijn we er vanuit gegaan dat evenementen van categorie-A geen noemenswaardige invloed hebben op de *verdeling* van sterkte tussen de eenheden. Daarnaast hebben we ook aangenomen dat de totale tijd die wordt besteed aan categorie-B evenementen, gelijk is aan de totale tijd die wordt besteed aan categorie-C evenementen. De wijze waarop voetbalwedstrijden zijn gewogen om rekening te houden met risico's (hoe vaak zijn er incidenten) en omvang (hoeveel inzet is er per incident nodig) is in principe ook een aanname. Hiervoor is echter geen betere inschatting beschikbaar.

Personen met onbegrepen gedrag & Vermissingen

Methode

Het aantal registraties incidenten personen met onbegrepen gedrag is vermenigvuldigd met een gemiddelde normtijd per registratie (productiedekking).

Het aantal vermissingen van meerderjarige en minderjarige personen is vermenigvuldigd met een gemiddelde normtijd (productiedekking).

Niveau van uitkomsten

Door gebruik te maken van landelijk gemiddelde tijden en daadwerkelijk registreerde feiten is sprake van niveau 1 en 2 (gerealiseerde werklast plus de onbeantwoorde vraag).

Aannames en bijzonderheden

Omdat er 'slechts' twee categorieën zijn, is de aanname is dat de gemiddelde 'zwaarte' van een incident, in termen van politiewerk, niet verschilt per eenheid. Dat betekent dat verschillen in verdeling worden veroorzaakt door verschillen in aantallen.

Handhaving – Lokaal: Toezicht

Methode

De capaciteit voor toezicht is verdeeld over de gemeentes met behulp van een veiligheidsindex: een index die de relatieve onveiligheid van een gemeente moet vatten. De veiligheidsindex per gemeente is het product van 2 andere indexen. De eerste is het aantal incidenten en misdrijven per inwoner (ten opzichte van het gemiddelde aantal per inwoner voor Nederland). Hierin worden high impact crimes (Zeden, Berovingen, Woninginbraken en Cybercrime) vijf keer zo zwaar meegewogen. De

tweede index is gericht op slachtofferschap en wordt berekend op basis van het aandeel van de inwoners dat meldt slachtoffer te zijn geweest van een incidenten (wederom ten opzichte van het gemiddelde voor Nederland).

De veiligheidsindex bepaalt het gewicht per inwoner dat een gemeente krijgt. Door dit voor elke gemeente te doen, kan vervolgens het aandeel van elke gemeente worden bepaald. Dit is het aandeel dat de gemeente toegewezen krijgt ten opzichte van de totaal beschikbare capaciteit voor deze activiteiten.

Van de toegewezen capaciteit wordt vervolgens de aanwendbare capaciteit uit het cluster 'Incidentenafhandeling' in mindering gebracht (mits de capaciteit voor toezicht groter is dan de aanwendbare capaciteit).

Als laatste wordt er rekening gehouden met een ondergrens: een minimaal aantal fte per 1.000 inwoners voor elke gemeente.

Niveau van uitkomsten

Door te werken met de indexen wordt er een gewicht bepaald voor elke gemeente. Hierin zit zowel werklast van niveau 1 als niveau 2 verwerkt. Ook het hanteren van een ondergrens zorgt ervoor dat er rekening wordt gehouden met werklast uit niveau 2.

Aannames en bijzonderheden

De ondergrens die wordt gehanteerd betreft 0,05 fte per 1.000 inwoners.

Handhaving – Ondersteuning

De capaciteit van dit subcluster wordt over de gemeenten verdeeld naar rato van de capaciteit van het subcluster 'Handhaving – Lokaal'.

Handhaving – Arrestantentaken

De capaciteit van dit subcluster wordt over de gemeenten verdeeld naar rato van het totaal van de capaciteit van het subclusters 'Opsporing – Lokaal' en 'Incidentenafhandeling'.

Handhaving – Korpscheftaken

Methode

Voor dit cluster is het onderzoek van Bureau Impactanalyse getoetst en als uitgangspunt genomen. Hierbij is op het niveau van activiteiten (zoals bijvoorbeeld het scannen van documenten) het aantal keer dat deze activiteit is gedaan vermenigvuldigd met de tijd die per keer nodig is hiervoor.

Niveau van uitkomsten

De werklast voor de korpscheftaken bevat niveau 1 en 2 (gerealiseerde werklast en onbeantwoorde vraag): het aantal fte's voor het werk waar nu vraag naar is. Door het gebruikte methodiek is er in beginsel geen onbeantwoorde vraag meer. Voor dit subcluster gaan we er vanuit dat er geen sprake kan zijn van een ongestelde vraag (niveau 3).

Aannames

Een algemene aanname is dat de gehanteerde standaardtijden gelden voor alle eenheden. Daarnaast zijn eventuele efficiency besparingen, of het afstoten van bepaalde taken, niet meegenomen.

4.3.2 Opsporing

Opsporing – Lokaal

Methode

Voor de basisteams is de werklast berekend door middel van normtijden vermenigvuldigd met activiteiten. Voor 23 delictscategorieën aan incidenten is een normtijd per incident opgesteld op basis van onderzoek van Bureau Impactanalyse.

Voor niet-Nederlandse verdachten en niet-Nederlandse slachtoffers is een opslag gehanteerd. Om ook niveau 2 in beeld te brengen is gekeken naar het aandeel vroegtijdig beëindigde onderzoeksdossiers en wordt het werk dat hiervoor nodig zou zijn geweest ook meegenomen.

Voor rechtshulpverzoeken is de werklast van de inkomende rechtshulpverzoeken berekend met een gemiddeld normtijd per rechtshulpverzoek.

De capaciteit van de districtsrecherche is ten slotte verdeeld over de gemeentes naar rato van de capaciteit van de basisteams.

Niveau van uitkomsten

Voor basisteams zijn niveau 1 (afgeronde dossiers) en niveau 2 (niet-afgeronde dossiers) inzichtelijk. Voor de regionale inzet is grotendeels dezelfde verdeelsleutel gehanteerd, waardoor hier ook impliciet niveau 2 is meegenomen.

Aannames en bijzonderheden:

De werklast wanneer er sprake is van niet in Nederland woonachtige verdachten en slachtoffers wordt zwaarder gewogen. Voor het aantal niet in Nederland woonachtige verdachten wordt een factor 3 gehanteerd, en voor niet in Nederland woonachtige slachtoffers een factor 2. De normtijden op basis van het onderzoek van Bureau Impactanalyse bevatten de benodigde tijd voor de in BVH werkelijk geregistreerde combinaties van Activiteiten en Formulieren. De laatste aanname is dat vroegtijdig beëindigde onderzoeksdossiers niet zijn uitgevoerd, maar wel uitgevoerd hadden moeten.

Opsporing – Regionaal

Methode

Het werk in het subcluster 'Opsporing – Regionaal' is opsporing van zware en georganiseerde criminaliteit en specialistische opsporing.

De capaciteit voor specialistische opsporing is verdeeld op basis van een index. De waarde van de index is bepaald op basis van de werklast van het opsporingswerk dat bij de basisteams ligt. De index van een gemeente is de werklast per 1.000 inwoners ten opzichte van het gemiddelde van Nederland.

De benodigde capaciteit voor zware criminaliteit wordt groter wanneer er ook meer regulier opsporingswerk is. Het verband tussen de twee is echter niet lineair, maar exponentieel. Meer werk in regulier opsporingswerk leidt in de regel tot een nog grotere toename van werk in dit subcluster. Er ontstaat probleemcumulatie en daarmee de noodzaak voor proactief handelen, preventie en grotere onderzoeken.

Om te bepalen hoeveel meer werk er precies ontstaat voor dit subcluster, hebben we van de verhoudingen tussen de staffels uit het HBVS (en welk aandeel van de gemeentes in welke klasse viel)

een exponentiële relatie gemaakt. Door deze relatie te hanteren, kan het niet gebeuren dat gemeenten die erg veel op elkaar lijken, toch net in verschillende staffels vallen en dus een heel verschillende werklast krijgen toebedeeld.

De index wordt via die exponentiële relatie vertaald naar een gewicht per inwoner dat een gemeente krijgt. Dit gewicht wordt afgezet tegen het landelijk totaal, om zo het aandeel te bepalen dat de gemeente krijgt toegewezen van de totaal te verdelen capaciteit.

Voor de thema's 'Cybercriminaliteit' en 'Kinderporno' is in de clusterbijeenkomsten aangegeven dat deze niet geografisch gebonden zijn, maar dit hiervoor in grote mate grensoverstijgend wordt gewerkt. Voor deze thema's hebben we een kwart van het werk verdeeld naar rato van het werk van de basisteams. Van de overige driekwart hebben we elke regio een gelijk deel (één tiende) gegeven. Ten slotte hebben we het werk van een regio verdeeld over de gemeenten binnen die regio naar rato van het aandeel werk van de basisteams dat die gemeente binnen die regio had.

Niveau van uitkomsten

Door te werken met de indexen wordt er een gewicht bepaald voor elke gemeente. Hierin zit zowel werklast van niveau 1 als niveau 2 verwerkt.

Aannames en bijzonderheden:

We nemen hierbij aan dat de klassen en bijbehorende staffelwaarden uit het HBVS een goede verhouding geven tussen gemeente met relatief weinig opsporingswerk en relatief veel werk. Daarnaast hebben we ook aangenomen dat 25% van het werk rondom Cybercrime en Kinderporno geografisch gebonden is, en 75% grensoverstijgend.

Opsporing – Ondersteuning

De capaciteit van dit subcluster wordt over de gemeenten verdeeld naar rato van de capaciteit van de subclusters 'Opsporing – Lokaal' en 'Opsporing – Regionaal'.

4.3.3 Incidentenafhandeling

Methode

Om te berekenen hoeveel eenheden er in een gebied moeten rijden om de reactietijden te halen wordt gebruik gemaakt van een noodhulpformule. De noodhulpformule is in het verleden door AEF ontwikkeld door simulaties te doen in verschillende gebieden, met verschillende meldingenintensiteit en op verschillende reactiepercentages.

Deze noodhulpformule legt het verband tussen de intensiteit van incidenten (het aantal incidenten met prioriteit 1-3 per km²) en de efficiëntie per incident (het aantal incidenten per auto-uur) voor de eenheden die rijden voor incidentenafhandeling.

Eén van de factoren die de werklast voor het cluster Incidentenafhandeling bepaalt, is het reactiepercentage. In de praktijk ligt dit reactiepercentage al meer dan 15 jaar op of nabij de 85%.¹² In overleg met de kopgroep is besloten uit te gaan van deze huidige werkelijkheid bij het bepalen van de verdeling van de werklast. Verder is er ook een ondergrens ingesteld. Deze ondergrens is een maximum oppervlakte die per eenheid bediend kan worden.

¹² Zie bijvoorbeeld "Kerncijfers politie bij het eerste halfjaarbericht 2024".

Eenheden die ingeroosterd zijn, zijn ook beschikbaar voor andere werkzaamheden. Voor elke gemeente is berekend hoeveel werk er is voor het aanrijden naar en afhandelen van de prioriteit 1-3 incidenten. Deze tijd is vergeleken met de berekende capaciteit. Dit is de bezettingsgraad van de eenheden. Deze bezettingsgraad geeft dus aan welk percentage van de tijd noodhulpeenheden daadwerkelijk bezig zijn met het afhandelen van incidenten. Het is aannemelijk dat agenten die tijd over hebben, deze (kunnen) aanwenden voor bepaald handhavingswerk.

In de werklasterkening gaan we er vanuit dat er altijd minimaal 40% vrije ruimte voor een noodhulpeenheid moet zijn om diens beschikbaarheidsfunctie voor spoedeisende meldingen goed te kunnen vervullen. Eenheden moeten namelijk ten alle tijden hun werkzaamheden kunnen neerleggen en afbreken wanneer er een incident plaatsvindt. Wanneer noodhulpeenheden in een gemeente méér dan 40% van hun tijd niet (hoeven te) besteden aan incidentenafhandeling, hebben we aangenomen dat de overgebleven tijd (exclusief 40%) besteed zal worden aan handhaving. Als voorbeeld: stel dat de noodhulpeenheden in een gemeente 30% van hun tijd besteden aan het afhandelen van incidenten. In dat geval besteden zij dus 70% van hun tijd niet aan incidenten. We gaan er vanuit dat noodhulpeenheden 40% van hun tijd nodig hebben om ten alle tijden beschikbaar te kunnen zijn. Dit betekent dat er in dit voorbeeld nog 30% (70% minus 40%) over is om te besteden aan handhaving.

De capaciteit die noodhulpeenheden volgens onze werklasterkeningen kunnen besteden aan handhaving, wordt in mindering gebracht op de capaciteit per gemeente in het subcluster 'Handhaving – Lokaal'.

Niveau van uitkomsten

Door gebruik te maken van landelijk gemiddelde tijden, maar anderzijds wel van de werkelijke hoeveelheden incidenten per gemeente, is sprake van niveau 2.

Aannames en bijzonderheden:

Voor dit cluster zijn een aantal aannames gebruikt. In de berekening van de intensiteit aan incidenten per km², zijn we uitgegaan van alle incidenten met prioriteit 1 t/m 4. De reden hiervoor is dat er grote administratieverschillen bestaan als alleen wordt gekeken naar prioriteit 1 t/m 3. Het reactiepercentage waar we vanuit zijn gegaan is, in samenspraak met de kopgroep, vastgelegd op 85%. De ondergrens waarmee we rekenen is 228 km² per eenheid (gelijk aan de ondergrens die momenteel ook wordt gebruikt). Dit komt neer op 0,07 fte per km². We hebben verder aangenomen dat tijd die eenheden niet voor noodhulp inzetten, voor zover dit meer dan 40% is, ingezet wordt voor handhaving. Verder hebben we aangenomen dat er twee agenten per auto rijden en er sprake is van 9-uurs diensten met drie diensten per etmaal. De werklasterkening voor incidentenafhandeling die gericht is op vermiste personen en personen met onbegrepen gedrag is niet meegenomen in dit cluster, maar in het subcluster 'Handhaving – Lokaal'.

4.3.4 Wijkzorg

Methode

We zijn uitgegaan van de wettelijke norm van één wijkagent op 5.000 inwoners. De ervaring is echter dat wijkagenten niet alleen maar taken uitvoeren die onder dit cluster vallen. In de praktijk draaien wijkagenten ook diensten op de noodhulp. Tijdens deze diensten zijn ze primair met andere taken bezig, die onder andere clusters vallen. Het grootste deel hiervan, valt onder het cluster Incidentenafhandeling. In het inrichtingsplan van de Nationale Politie staat dat wijkagenten 80% van

hun tijd werkzaamheden verrichten ten behoeve van de wijk.¹³ We zijn er daarom vanuit gegaan dat zij 20% van hun tijd taken uitvoeren die onder het cluster 'Incidentenafhandeling' vallen. Deze capaciteit hebben we daarom in mindering gebracht op dat cluster om dubbeltelling te voorkomen.

Niveau van uitkomsten

De uitkomsten betreffen niveau 1 en 2 (gerealiseerde werklast plus de onbeantwoorde vraag).

Aannames en bijzonderheden

Conform het inrichtingsplan is ervan uitgegaan dat wijkagenten 80% van de tijd in de wijk aan het werk zijn. Dat is in de werklastberekening opgenomen door de overige 20% van de inzet van wijkagenten in mindering te brengen op het cluster 'Incidentenafhandeling'.

4.3.5 Intelligence

Methode

Er zijn meerdere werksessies met experts georganiseerd. Deze medewerkers zijn betrokken bij het vormgeven van de nieuwe werking van intelligence, waardoor de inschattingen relevant zijn voor een toekomstbestendig model. In de sessies zijn alle taken gedefinieerd, is een minimaal benodigde inzet benoemd, zijn de functies en rollen gecategoriseerd en is toegewerkt naar een percentage / volume per eenheid.

Niveau van uitkomsten

Bij de berekening van de werklast voor 'Intelligence' is voor sommige activiteiten een ondergrens gehanteerd. Daarmee zit er deels een combinatie van niveau 1 en 2 in de uitkomsten. Om tot de uiteindelijke uitkomsten te komen, is het resterende volume uit de formatiebenchmark (de capaciteit die in totaal aan intelligence wordt besteed) verdeeld over de eenheden. Dat deel betreft daarmee alleen de gerealiseerde werklast (niveau 1).

Aannames en bijzonderheden

In de berekening zijn we er vanuit gegaan dat de capaciteit voor het real-time intelligence center (RTIC) per eenheid over de gemeenten is verdeeld naar rato van het aantal spoedeisende incidenten die behoren tot het werk van de incidentenafhandeling in de betreffende gemeenten. De capaciteit voor de andere taken is verdeeld naar rato van de werklast die gemeenten hebben voor het cluster 'Opsporing'.

4.3.6 Coördinatie en Sturing

Methode

De verdeling van de capaciteit in dit cluster over de gemeenten is gedaan naar rato van het aandeel dat elke gemeente heeft op de andere "lokale" subclusters: 'Handhaving – Lokaal', 'Wijkzorg', 'Incidentenafhandeling', 'Bureauopenstelling' en 'Opsporing – Lokaal'.

Niveau van uitkomsten

Omdat de verdeling is gedaan naar rato van de verdeling van andere (sub)clusters, wordt ook het niveau van deze clusters weerspiegeld.

Aannames en bijzonderheden

¹³ In de praktijk wordt deze 80% in sommige teams overigens niet eens gehaald.

De aanname die wordt gebruikt is dat de werklast voor dit cluster inderdaad schaalt met de werklast van de genoemde clusters.

4.3.7 Meldkamer

Methode

Voor dit cluster is een analyse van Bureau Impactanalyse gebruikt. Daarin is gebruik gemaakt van een zogenaamde Erlang-C formule (een statistische formule die berekent welke bezetting nodig is bij verschillende aantallen telefoontjes of andere 'signalen' per uur) om de noodzakelijke bezetting te bepalen. Vervolgens is er capaciteit toegerekend aan verschillende activiteiten in het kader van coördinatie, vervolgwerk en werk voor de eigen organisatie.

Niveau van uitkomsten

De uitkomsten voor de meldkamer betreffen niveau 1 en 2: het aantal fte's voor de 'noodzakelijke bezetting' is namelijk gebaseerd op wat nodig is voor de binnengekomen telefoontjes respectievelijk de uitgezette meldingen. In theorie is er daarmee geen sprake (meer) van een onbeantwoorde vraag.

Aannames en bijzonderheden:

Het onderdeel 'Intake en regie' binnen dit cluster is gebaseerd op de Erlang-C resultaten, voor de overige taken is het kader gehanteerd dat in de impactanalyse van Bureau Impactanalyse is voorgesteld. Voor de eenheden waarbij de inzet voor de onderdelen 'coördinatie en regie' en 'operationele sturing' hoger lag dan de inzet van de meeste andere eenheden, is het overschot verdeeld over de taken 'netwerken in- of extern' en 'collegiale ondersteuning'. De reden hiervoor is dat deze eenheden (administratief) relatief weinig inzet hadden op deze taken. Ten slotte bleek de inzet op 'verbindingstaken' sterk te verschillen, afhankelijk van de regionale context. De inzet uit het voorgestelde kader is overgenomen. Hierbij is een minimum gehanteerd, zodat iedere eenheid een basiscapaciteit heeft om deze taken uit te voeren.

4.3.8 AVIM

Methode

Per eenheid is de inzet voor AVIM bepaald ten opzichte van de totale inzet van die eenheid. Hierna is het landelijke gemiddelde percentage van de capaciteit voor AVIM ten opzichte van de totale capaciteit bepaald. Met een statistische toets is vervolgens gekeken of er eenheden waren die meer afweken van het gemiddelde dan verwacht mag worden. Dit bleek het geval te zijn voor de twee eenheden waar de landelijke aanmeldcentra zich bevinden. Op basis van de andere 8 eenheden is vervolgens opnieuw het landelijke gemiddelde bepaald (ditmaal zonder sterk afwijkende eenheden). Dit landelijk gemiddelde is vervolgens voor elke eenheid gehanteerd. Voor de eenheden met landelijke aanmeldcentra is het verschil tussen hun werkelijke inzet en de landelijk gemiddelde inzet apart gezet om later als specifieke taak toe te voegen (zie [paragraaf 3.1](#)).

Niveau van uitkomsten

De uitkomsten voor dit cluster zijn gerelateerd aan de uitkomsten van de andere clusters. Het is daarom niet mogelijk om voor dit cluster individueel te benoemen over welk niveau het gaat. Het niveau van dit cluster representeert de niveaus in alle andere clusters. Daarbij geldt wel dat het gebruik van het landelijk gemiddelde percentage ervoor zorgt dat niveau 2 (in ieder geval deels) mee is genomen).

Aannames en bijzonderheden:

De capaciteit die wordt ingezet voor de aanmeldcentra in Ter Apel en Budel is buiten beschouwing gelaten, omdat deze niet bij andere eenheden voorkomen.

4.3.9 Bureauopenstelling

Methode

Er is gestart vanuit het niveau aan openstelling uit het dienstverleningsconcept, dat bij de vorming Nationale Politie is opgesteld. Er is gekeken hoeveel openstellingsuren er daarmee in totaal in Nederland en dus gemiddeld per inwoner zijn. Hierbij is vervolgens naar rato van het aantal inwoners een aantal openstellingsuren per gemeente bepaald. Voor elk uur openstelling is één medewerker gerekend. Daarnaast is, op basis van de werkelijke hoeveelheid aangiftes en de benodigde tijd per aangifte, bepaald hoeveel extra medewerkers er nodig zouden zijn per gemeente.

Niveau van uitkomsten

De uitkomsten bevatten zowel niveau 1 als niveau 2. Belangrijk hierbij is dat er bij de werklust berekeningen niet is gekeken naar het aantal fysieke bureaus dat daadwerkelijk aanwezig is in een gemeente.

Aannames en bijzonderheden

Eén belangrijke aanname is dat het dienstverleningsconcept nog altijd actueel is. Verder hebben we op basis van onderzoek van Bureau Impactanalyse 144 minuten per aangifte gerekend als normtijd. Ten slotte zijn we er ook van uit gegaan dat een medewerker voor intake & service volledig beschikbaar is voor de baliefunctie. Het opnemen van aangiftes gebeurt dan dus op afspraak en door een extra medewerker.

4.3.10 Regionaal Service Centrum (RSC)

Methode

Voor dit cluster hebben we gebruik gemaakt van een berekening met behulp van de Erlang-C formule voor het aantal benodigde medewerkers voor het beantwoorden van 0900-8844 telefoontjes. Dit is vervolgens aangevuld met capaciteit op basis van normtijden maal werkelijke aantal activiteiten voor de overige activiteiten in dit cluster.

Niveau van uitkomsten

De uitkomsten voor het RSC betreffen niveau 1 en 2: het aantal fte voor het behandelen van de klantverzoeken is namelijk gebaseerd op wat nodig is voor de binnengekomen telefoontjes. Dit geldt ook voor de internet- en telefonische aangiftes. In theorie is er daarmee geen sprake (meer) van een onbeantwoorde vraag.

Aannames en bijzonderheden

Voor het opnemen van telefonische aangiftes en het verwerken van internetaangiftes is de aanname gedaan dat dit werk te plannen is, en dat er geen kwantitatieve norm geldt voor hoe snel dat gedaan moet worden.

4.3.11 Bewaken, Beveiligen en Beschermen

Methode:

De inventarisatie van het programma 'Bewaken, Beveiligen en Beschermen' van het aantal feitelijke en formatieve fte's is als uitgangspunt genomen. Hierbij zijn zowel de adviestaak over te nemen

maatregelen als de daadwerkelijke uitvoering meegenomen. Vanuit dit programma is uiteraard alleen de inzet voor de regionale eenheden meegenomen, niet de inzet van de landelijke eenheden.

Niveau van uitkomsten:

Het is lastig om aan te geven welk niveau de uitkomsten van dit cluster precies weerspiegelen. Er is in ieder geval rekening gehouden met formatieve uitbreidingen van de laatste jaren vanwege de toename van werkzaamheden. Het volume in de basiseenheden is in zekere zin een theoretisch volume: soms wordt het niet volledig ingezet, soms wel, en soms moet er bijgeschakeld worden.

Aannames en bijzonderheden:

Voor dit cluster gaan we er ten eerste (impliciet) vanuit dat de capaciteit uit de inventarisatie voor 100% wordt ingezet op dit cluster. Voor de werklasterkening is voor iedere taak uitgegaan van het maximum van formatie of bezetting. De aanname daarbij is dat, wanneer er sprake is onderbezetting (als de formatie groter is dan de feitelijke bezetting), er vacatures zijn die nog ingevuld moeten worden. Als er sprake is van overbezetting (de feitelijke bezetting is groter dan de formatie), is de aanname dat dit komt omdat er meer werk is dan met het aantal formatieplaatsen afgehandeld kan worden. Voor dit cluster waren de gegevens alleen op het niveau van regionale eenheden beschikbaar. De vertaling naar capaciteit per gemeente is gedaan naar rato van het aandeel van de gemeente in de betreffende eenheid op alle andere clusters (exclusief AVIM).

/ 5 Omgevingskenmerken

In het vorige hoofdstuk zijn de werklasterkeningen per cluster beschreven. Het resultaat van deze eerste fase van het onderzoek is, per cluster, een overzicht van de (vraag naar) werklaster van elk van de regionale eenheden. In de volgende fase van het onderzoek wordt deze werklaster vertaald naar een model dat bestaat uit objectieve omgevingskenmerken. Deze omgevingskenmerken zijn openbaar beschikbaar en worden ieder jaar geüpdatet door de beheerder van deze gegevens. Door de omgevingskenmerken in het sterktemodel jaarlijks te actualiseren, wordt het model als geheel dus ook geactualiseerd. Dit is de belangrijkste reden om het model op te bouwen vanuit deze omgevingskenmerken. Omdat het model uiteindelijk dus bestaat uit omgevingskenmerken, is het belangrijk dat hier de best passende kenmerken voor worden geselecteerd. In dit hoofdstuk lichten we eerst toe hoe we beoordeeld hebben of omgevingskenmerken al dan niet geschikt waren voor een sterktemodel. Daarna beschrijven we de wijze waarop we omgevingskenmerken hebben verzameld en welke omgevingskenmerken er uiteindelijk zijn meegenomen in de analyses.

5.1 Afwegingskader

Omgevingsfactoren kunnen allerlei demografische, geografische, fysieke en sociaaleconomische kenmerken van een regio zijn. Welke omgevingskenmerken er uiteindelijk in het sterktemodel terecht komen, wordt bepaald met behulp van een regressieanalyse. Deze analyse wordt in meer detail toegelicht in [hoofdstuk 6](#). De input van deze regressieanalyse bestaat uit twee onderdelen: de berekende werklaster per eenheid enerzijds en een groot aantal mogelijke omgevingskenmerken anderzijds. Bij deze analyse wordt vanuit al deze omgevingskenmerken een kleinere set gekozen. Dit wordt zo gedaan dat deze kleinere set aan omgevingskenmerken zoveel mogelijk lijkt op de berekende werklaster.

In principe kunnen er zoveel omgevingskenmerken worden getoetst in de regressieanalyse als men wil. Vanwege de manier waarop de analyse wordt gedaan, zal altijd de meest optimale set worden gekozen. Echter zijn niet alle omgevingskenmerken geschikt of wenselijk om in een sterktemodel op te nemen. Daarbij spelen ook andere overwegingen dan alleen de mate waarin het omgevingskenmerk bijdraagt aan een model dat de werklaster zo goed mogelijk benadert. Zo kan een omgevingskenmerk bijvoorbeeld minder geschikt zijn als deze niet jaarlijks beschikbaar wordt gesteld, of als de partij die dit kenmerk verstrekt, geen onafhankelijke partij is.

Om te kunnen bepalen of mogelijke omgevingskenmerken ook passend zijn voor een sterktemodel, hebben we eerst een afwegingskader ontwikkeld. Dit kader is van belang omdat het omgevingskenmerken niet alleen op hun verklarende kracht beoordeeld, maar ook op andere relevante criteria. In onderstaande tabel is het afwegingskader dat we hiervoor hanteren weergegeven. Dit afwegingskader is tijdens het onderzoek afgestemd met de ambtelijke ondersteuningsgroep en de bestuurlijke kopgroep.

criterium	Uitwerking
Werklast georiënteerd	De verdeling moet de behoefte aan werklast reproduceren. Dit betekent dat de individuele omgevingskenmerken verband moeten houden met de werklast van de eenheden. Feitelijk komt dit erop neer dat het om een goed verklarende factor moet gaan.
Aspecifiek	Het omgevingskenmerk mag niet te sterk samenhangen met één specifieke taak. Eenheden hebben namelijk de vrijheid om het beschikbare personeel naar eigen inzicht over taken te verdelen. Een factor die teveel met één taak samenhangt, zou suggereren dat dit niet het geval is.
Globaal	Als een omgevingskenmerk niet globaal is, betekent dit dat de factor voor slechts één of enkele gemeenten een significante waarde heeft. Omgevingskenmerken die niet globaal genoeg zijn, doen afbreuk aan de objectiviteit van de verdeling.
Objectief	Een omgevingskenmerk wordt objectief genoemd als de eenheden hier geen directe invloed op uit kunnen oefenen. Een objectieve factor voorkomt automatisch ook negatieve prikkels.
Stabiel	Eenheden zijn gebaat bij enige voorspelbaarheid van de verdeling. Het is dus onwenselijk dat de verdeling bij jaarlijkse actualisaties veel veranderingen laat zien. Om te zorgen dat het model deze stabiliteit vertoont, moeten de omgevingskenmerken (in combinatie met hun gewichten) ook enige stabiliteit kennen.
Flexibel	Hoewel stabiliteit een criterium is voor omgevingskenmerken, is flexibiliteit dat ook. Op lange termijn moeten de omgevingskenmerken de dynamiek van de werklast die de eenheden ervaren kunnen volgen.
Uitlegbaar	De combinatie van omgevingskenmerk en gewicht dient een plausibel verband te houden met de ervaren werklast. Hoewel een omgevingskenmerk op zichzelf inhoudelijk goed kan passen bij de ervaren werklast, kan het gewicht dat deze krijgt in een verdeling minder uitlegbaar zijn. Het is ook van belang dat een omgevingskenmerk niet met een negatief gewicht wordt opgenomen als een positief gewicht inhoudelijk verwacht zou worden, of andersom.
Duidelijk	De definitie van het omgevingskenmerk dient eenduidig en helder te zijn. Bij voorkeur is deze ook niet te complex.
Beschikbaar	Om het verdeelmodel jaarlijks te kunnen actualiseren, dienen de omgevingskenmerken jaarlijks beschikbaar te zijn op gemeentelijk niveau. Hierbij dient ook de definitie van de omgevingskenmerken niet te veranderen.
Betrouwbaar	Omgevingskenmerken worden vaak door een derde partij verstrekt. Het is van belang dat de deze derde partij een onafhankelijke rol heeft en dat er geen enkele twijfel kan bestaan over de betrouwbaarheid van het omgevingskenmerk.
Kwalitatief hoogstaand	De kwaliteit van het omgevingskenmerk dient vastgesteld te kunnen worden, en voldoende te zijn voor het opnemen in een verdeelmodel. De waarden die het omgevingskenmerk heeft moeten voor elke gemeente voldoende goed aansluiten bij de werkelijke waarde.
Betaalbaar	Aan het jaarlijks actualiseren van omgevingskenmerken zullen kosten zijn verbonden. Afhankelijk van de bronhouder en de bewerkingen die gedaan moeten worden, kunnen deze kosten hoger of lager liggen.
Geen risico op stigmatisering	Sommige omgevingskenmerken (zeker waar het demografische kenmerken betreft) kunnen het risico hebben op een stigmatiserende werking. Dit type omgevingskenmerken opnemen in een model is onwenselijk.

Tabel 6. Het afwegingskader dat is gebruikt om omgevingskenmerken te beoordelen.

Het is van belang om te vermelden dat we géén onderlinge weging tussen de criteria hanteren. Het oordeel of de positieve kanten van een omgevingskenmerk opwegen tegen de negatieve kanten is namelijk subjectief. Met behulp van dit afwegingskader hebben we alle omgevingsfactoren die in dit onderzoek zijn verzameld beoordeeld.

5.2 Selectie van omgevingskenmerken

De regressieanalyse kiest de best mogelijke set van omgevingskenmerken uit de volledige lijst van omgevingskenmerken die we aanbieden. Het is daarom van belang om vooraf goed te inventariseren welke omgevingskenmerken belangrijk kunnen zijn. Van elk van deze omgevingskenmerken moet het wel aannemelijk zijn dat deze ook daadwerkelijk samenhangt met de inzet van politiesterkte. De uitkomst van het sterktemodel hangt namelijk af van deze omgevingskenmerken. Als deze zich in de toekomst ontwikkelen (bijvoorbeeld doordat ze groeien), zal het sterktemodel zich dus op dezelfde manier ontwikkelen.

Het aanbieden van omgevingsfactoren waarvan het niet direct logisch is dat ze een samenhang met de vraag naar politiesterkte hebben brengt een risico met zich mee. Het kan namelijk zo zijn dat een dergelijke factor voor de jaren waarin we de werklast hebben berekend, toevallig veel overeenkomsten vertoont met die werklast. Echter betekent dit niet dat de dynamiek van deze omgevingsfactor ook overeenkomsten vertoont met de dynamiek van de werklast. Met andere woorden: ontwikkelingen van de omgevingsfactor zijn niet per se gekoppeld aan ontwikkelingen in de vraag naar politiecapaciteit. Als dit soort omgevingsfactoren in het sterktemodel terecht zouden komen, zou het model zich dus ontwikkelen op dezelfde manier als deze omgevingsfactoren. Dit zou betekenen dat het model in de toekomst minder goed zou aansluiten bij de vraag naar politiesterkte.

Het is dus belangrijk om zoveel mogelijk omgevingskenmerken mee te nemen, zolang het aannemelijk is dat deze kenmerken samenhangen met de vraag naar politiecapaciteit. Voor het verzamelen van deze omgevingskenmerken zijn we in dit onderzoek gestart bij het Herijkte Budgetverdeelsysteem (HBVS). Net als het model dat we in dit onderzoek hebben ontwikkeld, bestond ook het model van het HBVS uit objectieve omgevingskenmerken. Deze eerste lijst hebben we vervolgens aangevuld met kenmerken die in gepubliceerde onderzoeken naar voren komen. Daarnaast hebben we ook naar eigen inzicht omgevingskenmerken toegevoegd waarvan een samenhang met de inzet van politiesterkte aannemelijk is. Vervolgens zijn we met alle tien de regionale eenheden in gesprek te gaan om de lijst met omgevingskenmerken verder aan te vullen. Hierna is de lijst nog verder aangevuld in werksessies met medewerkers vanuit de politie. Ten slotte is de lijst afgestemd met de ambtelijke ondersteuningsgroep en bestuurlijke kopgroep.

Uiteindelijk hebben we in dit onderzoek 174 omgevingskenmerken in beeld gebracht. Sommige van deze omgevingskenmerken lijken vrij veel op elkaar. Zo hebben we bijvoorbeeld zowel het aantal inwoners van 18 t/m 64 jaar, als het aantal inwoners van 25 t/m 64 jaar als omgevingskenmerk opgenomen. Feitelijk zijn dit twee verschillende definities van eenzelfde soort kenmerk. Het is niet wenselijk om twee verschillende definities van hetzelfde kenmerk allebei in het sterktemodel op te nemen. Om deze reden zijn de omgevingskenmerk gegroepeerd in 70 verschillende categorieën. In ons onderzoek hebben we ervoor gezorgd dat er per categorie maximaal één omgevingskenmerk in het sterktemodel terecht komt. Door de verschillende omgevingskenmerken binnen dezelfde categorie in eerste instantie wel allemaal mee te nemen, garanderen we dat in de regressieanalyse het best verklarende omgevingskenmerk gekozen kan worden. Als dat is gebeurd, worden de overige omgevingskenmerken uit diezelfde categorie niet langer aangeboden.

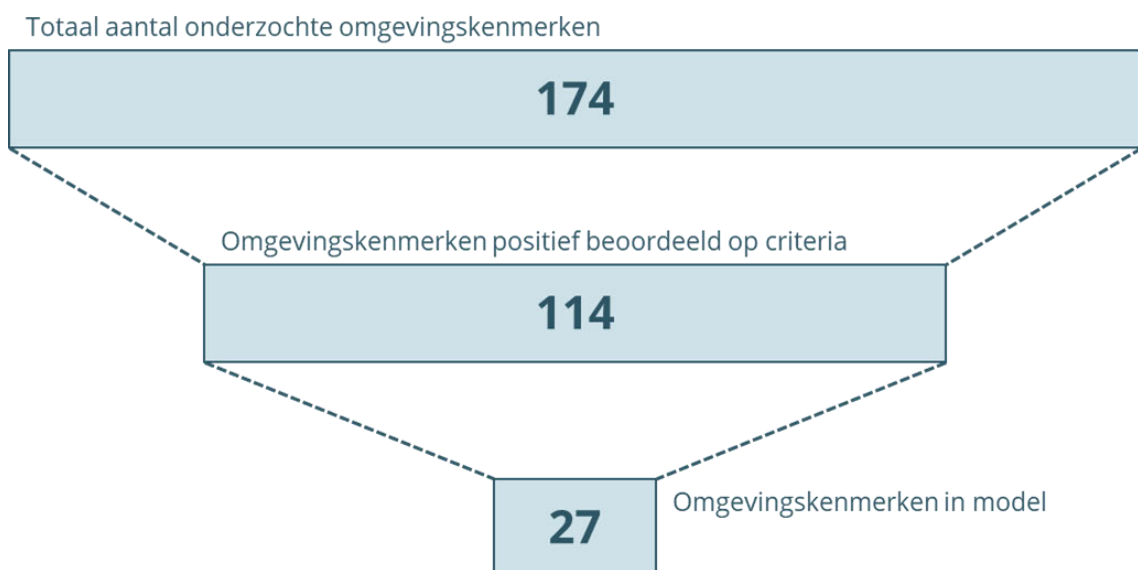
In het proces vanaf het verzamelen van de omgevingskenmerken tot aan het opnemen van een deel hiervan in het sterktemodel kunnen we drie stappen onderscheiden.

1. **Inventariseren en verzamelen.** In deze eerste stap hebben we, zoals hierboven beschreven, zoveel mogelijk omgevingskenmerken verzameld die een logische samenhang vertonen met de

inzet van politiecapaciteit. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een lijst van 174 omgevingskenmerken. Al deze omgevingskenmerken worden in detail beschrijven in [bijlage D](#).

2. **Beoordelen.** Alle 174 omgevingskenmerken hebben we beoordeeld volgens het afwegingskader uit de vorige paragraaf. Op basis van deze beoordeling is van een deel van de omgevingskenmerken besloten om deze niet verder mee te nemen in het onderzoek. Na deze selectie op basis van het afwegingskader bleven er nog 114 omgevingskenmerken over. De beoordeling op elk van de criteria uit het afwegingskader, en een beschrijving waarom bepaalde omgevingskenmerken hierna zijn afgefallen, zijn ook opgenomen in de beschrijvingen in [bijlage D](#). Op basis van het afwegingskader is ook voor het omgevingskenmerk 'niet-Westerse migratieachtergrond' besloten dat deze niet geschikt is om in een model op te nemen vanwege het stigmatiserende karakter. Hierbij sluiten we in dit onderzoek aan bij de eerdere toezegging van het ministerie van Justitie en Veiligheid aan de Tweede Kamer om dit kenmerk niet te gebruiken in het verdeelmodel. Om daarnaast ook objectief aan te tonen dat dit omgevingskenmerk niet van belang is voor een verdeelmodel, hebben we alternatieve modellen opgesteld waarbij dit kenmerk wel is aangeboden. Uit deze analyses bleek dat er ook statistisch geen reden is om dit omgevingskenmerk mee te nemen in een verdeelmodel.
3. **Toetsen in de regressieanalyse.** Ten slotte zijn deze 114 omgevingskenmerken via een regressieanalyse getoetst. Voor elk cluster heeft dit geleid tot de set van omgevingskenmerken die gezamenlijk de berekende werklast zo goed mogelijk beschrijven. In totaal zijn er na deze stap uiteindelijk 27 omgevingskenmerken opgenomen in het sterktemodel.

Voor de omgevingskenmerken die in de regressieanalyse zijn getoetst is telkens de data genomen van het meest recente jaar dat beschikbaar was. In onderstaande figuur zijn deze aantallen omgevingskenmerken na elke stap schematisch weergegeven.

Figuur 7. Schematische weergave van de ontwikkeling van het aantal omgevingskenmerken van de start (inventarisatie) tot het eind (het sterktemodel).

/ 6 Verdeelmodellen

In dit hoofdstuk presenteren we de sterktemodellen die we in dit onderzoek hebben ontwikkeld. Eerst geven we een korte toelichting op de methodiek die we hiervoor hebben gebruikt, namelijk een regressieanalyse. In [bijlage E](#) worden de technische details van deze regressieanalyse verder beschreven. Met deze analyses hebben we eerst voor elk cluster apart een sterktemodel ontwikkeld. Deze modellen (per cluster) presenteren we ook in dit hoofdstuk. Hierna beschrijven we de methode die we hebben gevolgd om deze modellen per cluster samen te voegen tot het uiteindelijke verdeelmodel. Ten slotte geven we inzicht in dit resulterende model en beschrijven we de uitkomsten waar dit model toe leidt.

6.1 Regressieanalyses

Om van de werklust die we hebben berekend te komen tot een sterktemodel dat uitgaat van objectieve omgevingsfactoren, maken we gebruik van een regressieanalyse. Een regressieanalyse is een wiskundige methode om de relatie te bepalen tussen de werklust enerzijds en één of meerdere omgevingskenmerken anderzijds. De regressieanalyses worden steeds uitgevoerd op één cluster. Voor verschillende clusters worden dus verschillende regressieanalyses gedaan, wat leidt tot verschillende modellen (per cluster).

Om een regressieanalyse uit te voeren, is het van belang om de werklust van de eenheden goed te kunnen vergelijken. Om dit mogelijk te maken, wordt er gekeken naar werklust *per inwoner*. Ook voor de omgevingskenmerken wordt gekeken naar de score per inwoner, dus bijvoorbeeld naar het aantal huurwoningen *per inwoner*. In een regressieanalyse worden er stapsgewijs omgevingskenmerken toegevoegd aan het model. Het startpunt hierbij is altijd een model waarin alléén het aantal inwoners als omgevingskenmerk is opgenomen (omdat dit is gebruikt om de werklust vergelijkbaar te maken). Vervolgens wordt iteratief het omgevingskenmerk toegevoegd dat, samen met de al eerder gekozen kenmerken, tot de beste verklaring leidt van de werklust. De mate waarin een model de werklust verklaard, wordt de *verklaringsgraad*, of R^2 (R-kwadraat) genoemd. In [bijlage E](#) wordt de wijze waarop deze verklaringsgraad wordt berekend in detail beschreven. We drukken de verklaringsgraad uit tussen de 0% en 100%, waarbij hogere percentages betekenen dat een model beter aansluit bij de werklustmetingen. In het intermezzo in paragraaf PM wordt toegelicht hoe de waarde van de verklaringsgraad van de modellen geïnterpreteerd kan worden.

Tijdens de regressieanalyse worden dus telkens omgevingskenmerken toegevoegd om zo goed mogelijk aan te kunnen sluiten bij de berekende werklust. Extra omgevingskenmerken betekenen ook dat het model complexer wordt. In de regressieanalyse wordt daarom na toevoeging van een omgevingskenmerk steeds berekend of de toename in verklaring van de werklust wel opweegt tegen de toename in complexiteit van het model. Als dit niet het geval is, stopt de regressieanalyse met het toevoegen van omgevingskenmerken. Op dat moment is het statistisch optimale model bereikt. Op het model dat zo ontstaat hebben we vervolgens nog een controle gedaan om te zorgen dat de omgevingskenmerken die het bevat, niet teveel op elkaar lijken (correleren). Ook dit wordt in meer detail toegelicht in [bijlage E](#).

6.2 Verdeelmodellen per cluster

Zoals eerder beschreven hebben we voor elk cluster apart een model ontwikkeld om de werklust binnen dat betreffende cluster over de regionale eenheden te verdelen. Voor een groot deel van de clusters is dit gedaan door middel van een regressieanalyse (zoals beschreven in de vorige paragraaf en in meer detail in [bijlage E](#)). Voor een aantal clusters is geen eigenstandige regressieanalyse gedaan. De modellen van deze clusters zijn verkregen door modellen uit andere clusters te gebruiken of te combineren. In deze paragraaf beschrijven we voor elk cluster hoe het verdeelmodel tot stand is gekomen, en uit welke factoren dit bestaat. We beschrijven hierbij eerst alle clusters waarvoor een regressieanalyse is gedaan, en daarna de clusters waarvan het model is gebaseerd op modellen van andere clusters. Voordat we dit doen, geven we eerst een toelichting op de wijze waarop de resultaten van de regressieanalyses gelezen en geïnterpreteerd moeten worden.

6.2.1 Het interpreteren van de verdeelmodellen

Voor elk cluster waarvoor een regressieanalyse is gedaan, is onderstaand een tabel opgenomen met de resultaten hiervan. Deze tabel bestaat uit drie kolommen. De eerste kolom bevat de omgevingskenmerken die in het model zijn opgenomen. De tweede kolom geeft aan welk percentage van de totale werklust in dit cluster wordt verdeeld via elk omgevingskenmerk. De derde kolom geeft ten slotte aan wat de verklaaringsgraad is van het model. Onderstaand lichten we toe hoe deze laatste twee kolommen geïnterpreteerd moeten worden.

Aandeel van elk omgevingskenmerk in de verdeling

In de tweede kolom is voor elk omgevingskenmerk een percentage opgenomen. Dit percentage geeft aan welk deel van de werklust in het betreffende cluster wordt verdeeld door middel van het betreffende omgevingskenmerk. Logischerwijs tellen alle percentages in deze kolom dus op tot exact 100%. Als er dus in totaal 100 fte aan werklust in een bepaald cluster zou zitten, en bij één van de omgevingskenmerken is in de tweede kolom een percentage van 25% opgenomen, dan betekent dit dus dat er 25 fte wordt verdeeld via dit omgevingskenmerk. Stel dat dit het omgevingskenmerk 'woningen' betreft, en stel dat er landelijk tien miljoen woningen zijn. Een eenheid waarin in totaal één miljoen woningen staan, heeft dus een aandeel van 10% in dit omgevingskenmerk. Als er dan 25 fte wordt verdeeld via dit omgevingskenmerk, zou deze eenheid dus in totaal 2,5 fte toegewezen krijgen. Bij de meeste omgevingskenmerken is in de tweede kolom van de tabellen een positief percentage opgenomen. Het is echter ook mogelijk dat omgevingskenmerken een negatief percentage van de werklust verdelen. Hoewel dit in eerste instantie tegen-intuïtief lijkt, wordt in onderstaand intermezzo toegelicht waar deze negatieve percentages vandaan komen en hoe ze geïnterpreteerd kunnen worden.

Intermezzo: negatieve gewichten en verdeelpercentages

Eerder in dit hoofdstuk is toegelicht dat elk omgevingskenmerk in het verdeelmodel een eigen gewicht heeft. Deze gewichten worden berekend zodanig dat de verklaaringsgraad van het model als geheel zo hoog mogelijk wordt. Het kan hierbij voorkomen dat de gewichten *negatief* zijn. Dit betekent dat er met het betreffende omgevingskenmerk een negatieve hoeveelheid sterkte wordt verdeeld. In de tabellen met de resultaten per cluster uit zich dit in een negatief percentage dat wordt verdeeld via dat omgevingskenmerk.

Wiskundig is er geen enkel probleem met negatieve gewichten. Desalniettemin is het van belang om ook inhoudelijk goed te begrijpen waarom een negatief gewicht voorkomt. Er zijn drie

belangrijke redenen waarom een negatief gewicht kan voorkomen. Onderstaand lichten we deze redenen toe.

Een inhoudelijk negatief gewicht

Het kan simpelweg inhoudelijk logisch zijn dat een bepaald omgevingskenmerk ervoor zorgt dat eenheden minder sterkte nodig hebben. Als voorbeeld: als het zo zou zijn dat er in relatief rijke buurten minder politiesterkte nodig is, dan zou een omgevingskenmerk als 'gemiddeld inkomen' met een negatief gewicht in een model terecht kunnen komen. In de resultaten van ons onderzoek komt deze situatie echter niet voor.

Het voorkomen van dubbeltellingen

Zoals eerder benoemd wordt de regressieanalyse niet direct uitgevoerd op de totale werklast, maar op de werklast *per inwoner*. Hiervoor worden ook alle omgevingskenmerken per inwoner bekeken. Desalniettemin is het voor veel omgevingskenmerken zo dat de waarde (per inwoner) nog steeds groeit met het aantal inwoners. Een voorbeeld hiervan is het aantal bijstandsontvangers. Het aantal bijstandsontvangers per hoofd van de bevolking ligt in gemeenten met veel inwoners gemiddeld gezien hoger dan in gemeenten met weinig inwoners. Het omgevingskenmerk bijstandsontvangers (per inwoner) bevat dus eigenlijk impliciet ook al de dynamiek van het omgevingskenmerk 'inwoners'. Als dit voor meerdere omgevingskenmerken in een model het geval is, wordt dus impliciet de dynamiek van het aantal inwoners meerdere keren meegenomen. Dit betekent dus eigenlijk dat het aantal inwoners meerdere keren wordt meegeteld. Omdat deze dubbeltelling ongedaan te maken, kan het omgevingskenmerk 'inwoners' zelf vervolgens een *negatief* gewicht toegewezen kregen.

Inzoomen op een belangrijker omgevingskenmerk

Als een omgevingskenmerk een negatief gewicht heeft, verdeelt dit kenmerk een negatieve hoeveelheid fte. Als er dus in totaal 100 fte aan werklast in een bepaald cluster zou zitten, en een omgevingskenmerk verdeelt hier -20% van, dan zou dit omgevingskenmerk -20 fte verdelen. Nadat dit is gedaan, is er dan nog 120 fte aan werklast over om te verdelen via de andere omgevingskenmerken in het model. Omdat deze werklast hoger ligt dan de werklast waar we oorspronkelijk mee begonnen, kunnen de overige omgevingskenmerken in totaal meer werklast verdelen. Deze andere omgevingskenmerken worden in feite dus belangrijker. In dit geval zegt het negatief gewicht dus eigenlijk dat het betreffende omgevingskenmerk minder belangrijk is, en dat dit het beste gebruikt kan worden om meer ruimte te geven aan andere, belangrijkere omgevingskenmerken.

Verklaringsgraad van de verdeelmodellen

Zoals eerder in dit hoofdstuk beschreven worden de omgevingskenmerken één voor één, stapsgewijs toegevoegd aan het model. In de tabellen die we onderstaand per cluster presenteren, is de volgorde waarin de omgevingskenmerken zijn toegevoegd van boven naar beneden terug te zien. Dit betekent dus ook dat elke tabel begint met het aantal inwoners als omgevingskenmerk. Na toevoeging van elk omgevingskenmerk wordt de verklaringsgraad (of R^2) berekend van het model zoals het er op dat moment uitziet. De manier waarop dit gebeurt wordt in detail uitgelegd in [bijlage E](#). In de derde kolom van elke tabel is dus terug te zien hoeveel de verklaringsgraad stijgt bij toevoeging van elk van de omgevingskenmerken.

Een model met een hogere verklaringsgraad sluit in principe beter aan bij de eerder berekende werklast. Of een model ook 'goed genoeg' presteert, is echter lastiger om te zeggen. Hoewel dit een

deels een subjectief oordeel is, is het wel van belang om enig inzicht te geven in de betekenis van een bepaalde verklaringsgraad. Een verklaringsgraad van 60% betekent bijvoorbeeld níet dat het model slechts 60% van de werklast verklaart. Ten eerste is het belangrijk om nogmaals te benoemen dat de waarde van de verklaringsgraad is afgezet tegen de situatie waarin de simpelweg de gemiddelde werklast wordt toebedeeld aan elke gemeente. Die situatie zou dus corresponderen met een verklaringsgraad van 0%. Als een model een verklaringsgraad van 60% heeft, betekent het dat van álle factoren die mogelijk invloed zouden kunnen hebben op de werklast, maar liefst 60% in het model is meegenomen. In de overige 40% zullen ook toevalligheden zitten. Dit betekent ook dat een verklaringsgraad van 100% nooit behaald zal worden.

Voorbeeld: de verklaringsgraad

Om een voorbeeld te geven van de betekenis van de verklaringsgraad, gebruiken we een metafoor waarin we een landkaart willen tekenen van een bepaald gebied. Dit gebied is de werklast, terwijl de landkaart die we tekenen het model is. Het doel is om tot een landkaart te komen die niet alleen vandaag bruikbaar is, maar ook in de toekomst gebruikt kan worden om de weg te vinden door het gebied. In dit geval is de verklaringsgraad het detailniveau (bijvoorbeeld de schaal) van de kaart. Om je weg goed te kunnen vinden, is het van belang dat dit groot genoeg is. Alle belangrijke wegen, bruggen en hoogteverschillen moeten op de kaart staan. Als dit het geval is, is de kaart bruikbaar en zal de verklaringsgraad 'hoog genoeg' zijn.

Als de kaart gedetailleerder wordt, zal de verklaringsgraad stijgen. Vanaf een bepaald moment heeft dit een negatief effect. Op het moment dat elke omgevallen boom en elk bospad wordt opgenomen in de kaart, past de kaart weliswaar beter bij de werkelijkheid van vandaag, maar is deze minder bruikbaar voor de toekomst. Als de omstandigheden veranderen (de omgevallen boom wordt opgeruimd, of het bospad groeit dicht), geeft de kaart niet langer de correcte route aan. Uit deze metafoor concluderen we dat een té hoge verklaringsgraad niet per se betekent dat er sprake is van een bruikbaar model.

Hoewel een verklaringsgraad van 60% niet hoog klinkt, is het in de praktijk vaak genoeg om actie op te ondernemen. Als een analyse in 60% van de gevallen de juiste plekt aanwijst waar een misdaad plaats zal vinden, dan loont het om specifiek op die plekken meer te surveilleren. Een verklaringsgraad van 60% moet dus niet worden aangezien voor 'een zesje'. De verklaringsgraad die we in onderstaande tabellen telkens opnemen, is de verklaringsgraad op het niveau van individuele gemeenten. Als we kijken naar regionale eenheden als geheel, zal de verklaringsgraad een stuk hoger uitvallen. De reden hiervoor is dat negatieve en positieve uitschieters op gemeentelijk niveau elkaar grotendeels zullen opheffen.

6.2.2 Handhaving – Lokaal

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-208%	
Bijstandsontvangers	77%	63%
Inwoners van 25 t/m 64	175%	71%
Bedrijven	57%	76%
Kernen	-4%	80%
Middelgrote demonstraties	9%	81%
Landbouwbedrijven	-4%	81%

Tabel 7. Het resulterende model voor het cluster Handhaving – Lokaal.

Het aantal inwoners in dit model kent een fors negatief gewicht. Voor het grootste deel wordt de ruimte die hiermee ontstaat gebruikt door het omgevingskenmerk 'inwoners van 25 t/m 64'. Ook het aantal kernen en landbouwbedrijven kennen een negatief gewicht, hoewel dit relatief klein is.

6.2.3 Handhaving – Korpscheftaken

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-25%	
Bijstandsontvangers	41%	54%
Eenpersoonshuishoudens	46%	62%
Regionale centrumfunctie	34%	66%
Mediaan vermogen	2%	69%
Zitplaatsen voetbalstadions	3%	70%

Tabel 8. Het resulterende model voor het cluster Handhaving – Korpscheftaken.

6.2.4 Opsporing – Lokaal

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-165%	
Bijstandsontvangers	44%	49%
Particuliere huishoudens	48%	57%
Grenspendelbewegingen van werknemers	4%	62%
Bedrijven	15%	67%
Mediaan vermogen	1%	70%
Inwoners van 25 t/m 64	129%	73%
Verhuismobiliteit	15%	75%
Verkeersongevallen	8%	76%

Tabel 9. Het resulterende model voor het cluster Opsporing – Lokaal.

Het aantal inwoners in dit model kent een fors negatief gewicht. Voor het grootste deel wordt de ruimte die hiermee ontstaat gebruikt door het omgevingskenmerk 'inwoners van 25 t/m 64'.

6.2.5 Opsporing – Regionaal

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-183%	
Bijstandsontvangers	64%	50%
Bedrijven	41%	59%
Grenspendelbewegingen van werknemers	5%	66%
Mediaan vermogen	2%	70%
Inwoners van 25 t/m 64	153%	73%
Verhuismobiliteit	19%	76%

Tabel 10. Het resulterende model voor het cluster Opsporing – Regionaal.

Het aantal inwoners in dit model kent een fors negatief gewicht. Voor het grootste deel wordt de ruimte die hiermee ontstaat gebruikt door het omgevingskenmerk 'inwoners van 25 t/m 64'.

6.2.6 Incidentenafhandeling

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-123%	
Oppervlakte land	45%	88%
Huurwoningen	21%	93%
Verkeersongevallen	24%	95%
Landbouwbedrijven	-13%	96%
Inwoners van 25 t/m 64	88%	97%
Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum	25%	97%
Bedrijven	34%	97%

Tabel 11. Het resulterende model voor het cluster Incidentenafhandeling.

De verklaaringsgraad voor dit cluster heeft weinig betekenis. De reden hiervoor is dat de werklast is berekend door middel van de noodhulpformule. In deze formule speelt de oppervlakte van een gemeente een belangrijke rol. Het omgevingskenmerk 'oppervlakte land' zit dus impliciet verwerkt in de werklast. Het is dan ook niet verrassend dat het eerste omgevingskenmerk dat in dit model wordt opgenomen 'oppervlakte land is'. De verklaaringsgraad hiervan ook logischerwijs zeer hoog (88%). Het aantal inwoners in dit model kent een fors negatief gewicht. Voor het grootste deel wordt de ruimte die hiermee ontstaat gebruikt door het omgevingskenmerk 'inwoners van 25 t/m 64'.

6.2.7 Intelligence

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-152%	
Particuliere huishoudens	108%	38%
Grenspendelbewegingen van werknemers	6%	46%
Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum	18%	53%
Bedrijven	55%	56%
Uitkeringsontvangers tot AOW-leeftijd	49%	59%
Verhuismobiliteit	16%	60%

Tabel 12. Het resulterende model voor het cluster Intelligence.

Het aantal inwoners in dit model kent een fors negatief gewicht. Voor het grootste deel wordt de ruimte die hiermee ontstaat gebruikt door het omgevingskenmerk 'particuliere huishoudens'.

6.2.8 Meldkamer

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-37%	
Huurwoningen	36%	41%
Verkeersongevallen	27%	61%
Werkloosheid	49%	69%
Verhuismobiliteit	24%	74%

Tabel 13. Het resulterende model voor het cluster Meldkamer.

6.2.9 Bureauopenstelling

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-55%	
Huurwoningen	15%	64%
Verhuismobiliteit	15%	69%
Inwoners van 25 t/m 64	91%	73%
Huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum	25%	76%
Gemiddelde WOZ-waarde	1%	78%
Banen	8%	79%

Tabel 14. Het resulterende model voor het cluster Bureauopenstelling.

Het aantal inwoners in dit model kent een negatief gewicht. De ruimte die hiermee ontstaat wordt waarschijnlijk vooral gebruikt door het omgevingskenmerk 'inwoners van 25 t/m 64'.

6.2.10 Regionaal Service Centrum (RSC)

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-168%	
Huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum	8%	51%
Werkloosheid	22%	59%
Specialistische GGZ-cliënten	7%	63%
Inwoners van 25 t/m 64	115%	65%
Woningvoorraad	82%	67%
Verkeersongevallen	8%	69%
Landbouwbedrijven	-3%	71%
Arbeidsongeschiktheid	18%	72%
Verhuismobiliteit	11%	74%

Tabel 15. Het resulterende model voor het cluster Regionaal Service Centrum (RSC).

Het aantal inwoners in dit model kent een fors negatief gewicht. Voor het grootste deel wordt de ruimte die hiermee ontstaat gebruikt door het omgevingskenmerk 'inwoners van 25 t/m 64'.

6.2.11 Bewaken, Beveiligen en Beschermen

Voor dit cluster is het model tot stand gekomen via een regressieanalyse. Het uiteindelijke model dat hier het resultaat van was, ziet er als volgt uit.

Omgevingskenmerk	Verdeelt	R ²
Inwoners	-262%	
Ambassades	28%	82%
Particuliere huishoudens	87%	89%
Inwoners van 25 t/m 64	196%	91%
Mediaan vermogen	1%	91%
Huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum	25%	92%
Bedrijven	22%	92%
Grenspendelbewegingen van werknemers	2%	93%

Tabel 16. Het resulterende model voor het cluster Bewaken, Beveiligen en Beschermen.

Het aantal inwoners in dit model kent een fors negatief gewicht. Voor het grootste deel wordt de ruimte die hiermee ontstaat gebruikt door het omgevingskenmerk 'inwoners van 25 t/m 64'. Het eerste omgevingskenmerk dat wordt opgenomen in dit model is 'ambassades'. Dit is te verwachten, aangezien vrijwel alle ambassades in de regionale eenheid Den Haag liggen, en deze eenheid ook een fors grotere werklust heeft voor dit cluster.

6.2.12 Handhaving – Ondersteuning

Omdat de werkzaamheden in dit cluster voornamelijk ondersteunend zijn aan de taken in het cluster 'Handhaven – Lokaal', is het model voor dat cluster ook gebruikt voor dit cluster.

6.2.13 Handhaving – Arrestantentaken

Het model voor dit cluster is een combinatie van de twee clusters die van invloed zijn op de capaciteit die nodig is voor arrestantentaken, namelijk:

- ▶ Opsporing – Lokaal
- ▶ Incidentenafhandeling

De twee modellen zijn niet direct bij elkaar opgeteld, maar gewogen naar de onderlinge omvang van deze clusters. In [paragraaf 6.3](#) wordt in meer detail toegelicht hoe deze onderlinge omvang is bepaald.

6.2.14 Opsporing – Ondersteuning

Het model voor dit cluster is een combinatie van de volgende clusters:

- ▶ Opsporing – Lokaal
- ▶ Opsporing – Regionaal

De twee modellen zijn niet direct bij elkaar opgeteld, maar gewogen naar de onderlinge omvang van deze clusters. In [paragraaf 6.3](#) wordt in meer detail toegelicht hoe deze onderlinge omvang is bepaald.

6.2.15 Wijkzorg

Voor dit cluster zijn we uitgegaan van de wettelijke norm van één wijkagent op 5.000 inwoners. In feite bestaat het model van dit cluster dus uit één omgevingskenmerk, namelijk 'inwoners'.

6.2.16 Coördinatie en Sturing

Het model voor dit cluster is een combinatie van de volgende clusters:

- ▶ Handhaving – Lokaal
- ▶ Opsporing – Lokaal
- ▶ Incidentenafhandeling
- ▶ Bureauopenstelling
- ▶ Wijkzorg

Deze modellen zijn niet direct bij elkaar opgeteld, maar gewogen naar de onderlinge omvang van deze clusters. In [paragraaf 6.3](#) wordt in meer detail toegelicht hoe deze onderlinge omvang is bepaald.

6.2.17 AVIM

Het model voor dit cluster is verkregen door de modellen van alle andere clusters te combineren. Hierbij zijn de modellen niet direct bij elkaar opgeteld, maar gewogen naar de onderlinge omvang van deze clusters. In [paragraaf 6.3](#) wordt in meer detail toegelicht hoe deze onderlinge omvang is bepaald.

6.3 Combinatie van clusters

In de vorige paragraaf is voor elk van de clusters het verdeelmodel opgenomen dat we in dit onderzoek hebben ontwikkeld. Uiteindelijk zullen al deze verdeelmodellen gecombineerd moeten worden tot één sterktemodel. De clusters verschillen onderling in omvang. Er zit bijvoorbeeld veel meer werklust in het cluster 'Handhaven – Lokaal' dan in het cluster 'AVIM'. Bij het combineren van verdeelmodellen tot één overkoepelend model is het van belang om hier rekening mee te houden. Het verdeelmodel van het cluster 'Handhaven – Lokaal' zou dus zwaarder moeten wegen dan het verdeelmodel van het cluster 'AVIM'.

Om de verdeelmodellen per cluster te kunnen combineren, is het dus van belang om te bepalen hoe zwaar elk cluster moet wegen in die combinatie. In dit onderzoek hebben we hier verschillende

methoden voor in beeld gebracht. In overleg met de ambtelijke ondersteuningsgroep en bestuurlijke kopgroep hebben we er uiteindelijk voor gekozen om deze weging te doen aan de hand van de huidige formatie. Onderstaand beschrijven we deze methodiek eerst in meer detail. Daarna geven we een kort overzicht van andere methodes die zijn overwogen, en waarom hier niet voor is gekozen.

Om te bepalen hoe zwaar het verdeelmodel van elk cluster moet wegen in het gecombineerde verdeelmodel, hebben we gebruik gemaakt van het formatieoverzicht van 1 januari 2024. Hierbij hebben eerst bepaald hoeveel van de huidige formatie er binnen de clusters van ons onderzoek zou vallen (qua werkzaamheden). Dit hebben we als volgt gedaan.

- ▶ We zijn gestart vanuit de totale omvang van de formatie. Hier zijn ook de aspiranten in meegenomen.
- ▶ Omdat ons onderzoek zich alleen richt op de sterkte voor uitvoerende werkzaamheden, hebben we de formatie van alle staf-functies en de dienst bedrijfsvoering hier uitgehaald.
- ▶ Ten slotte zijn er drie specifieke functies die niet binnen onze clusters vallen, maar die wel in de formatie zijn opgenomen. Het gaat hierbij om de volgende functies.
 - ▶ Grensbewaking Zeehaven (Rotterdam)
 - ▶ De landelijke monitorcentrale bewaken en beveiligen (Den Haag)
 - ▶ De aanmeldcentra Budel en Ter Apel (Noord-Nederland en Oost-Brabant)

Deze functies hebben we uit de totale omvang gehaald. In tegenstelling tot de staf-functies wordt deze sterkte echter aan het eind weer opgeteld bij de uitkomsten van het verdeelmodel.

Na deze stappen weten we dus van hoeveel fte in de huidige formatie de werkzaamheden onder alle clusters gezamenlijk vallen.

Door vervolgens per cluster te bepalen van hoeveel fte de werkzaamheden onder dat cluster zouden vallen, kunnen we elk cluster afzetten tegen het totaal. Hierbij ontstaat voor elk cluster een percentage ten opzichte van dit totaal. Dit percentage is ten slotte de mate waarin het verdeelmodel van dat cluster bij zal dragen aan het totaal. In ons onderzoek hebben we dit als volgt gedaan.

- ▶ Voor het cluster 'Wijkzorg' hebben we géén gebruik gemaakt van de huidige formatie. In plaats daarvan zijn we uitgegaan van de wettelijke norm van één wijkagent op 5.000 inwoners. Op basis van het aantal inwoners in 2024 volgt dan de hoeveelheid fte die in de huidige formatie in het cluster 'Wijkzorg' zou moeten zitten. Door deze uitkomst af te zetten tegen de totale omvang van de formatie die we eerder hebben bepaald, komen we erop uit dat het cluster 'Wijkzorg' in totaal 8% van het totale verdeelmodel zal bepalen.
- ▶ Voor het cluster 'Bewaken, Beveiligen en Beschermen' is het niet mogelijk om de huidige inzet te bepalen op basis van het formatieoverzicht, omdat deze niet allemaal gelabeld is. Recent is er echter wel een inventarisatie uitgevoerd door het programma 'Bewaken, Beveiligen en Beschermen'. Om te bepalen van hoeveel fte de werkzaamheden onder dit cluster zouden vallen, zijn we dus uitgegaan van deze inventarisatie.¹⁴ Door deze uitkomst af te zetten tegen de totale omvang van de formatie, komen we erop uit dat dit cluster 2% van het totale verdeelmodel zal bepalen.
- ▶ De inzet van de basisteams valt onder verschillende clusters, terwijl hier in de formatie geen onderscheid in wordt gemaakt en al deze sterkte simpelweg als 'basisteam' is opgenomen. De totale werkzaamheden van de basisteams zouden neerkomen op De werkzaamheden van de basisteams vallen onder de clusters: 'Bureauopenstelling', 'Opsporing – Lokaal',

¹⁴ Ook in de werklasterkeningen zijn we uitgegaan van deze inventarisatie.

'Incidentenafhandeling' en 'Handhaving – Lokaal'.¹⁵ Om de totale omvang van de basisteams te verdelen over deze clusters, hanteren we de volgende methode.

- ▶ Voor 'Bureauopenstelling', 'Opsporing – Lokaal' en 'Incidentenafhandeling' zijn de werklasterkeningen op zo'n manier gedaan dat eigenlijk alle activiteiten die onder deze clusters vallen volledig zijn meegenomen. Met andere woorden: de uitkomsten van de werklasterkeningen voor deze clusters komen overeen met de daadwerkelijke sterkte die nodig is voor deze clusters. Hier is één belangrijke kanttekening bij te maken. Voor het cluster 'Incidentenafhandeling' hebben we meldingen van prioriteit 1 t/m 4 meegenomen bij het komen tot een *verdeling* van de werklaster. De reden hiervoor was dat dit (vanwege administratieve verschillen tussen de eenheden) een passender beeld gaf. Om de *omvang* van dit cluster te bepalen, gebruiken we echter alleen de meldingen van prioriteit 1 t/m 3, omdat die beter aansluiten bij de werkzaamheden die onder die cluster vallen. Met deze methode bepaald het cluster 'Bureauopenstelling' uiteindelijk 2% van het totale verdeelmodel. Het cluster 'Opsporing – Lokaal' bepaalt 13% van het totale verdeelmodel, en het cluster 'Incidentenafhandeling' in totaal 10% van het totale verdeelmodel.
- ▶ Nadat we de omvang van de drie genoemde cluster (vanuit de resultaten van de werklasterkeningen) hebben bepaald, trekken we deze af van de totale omvang van de basisteams. De omvang die dan nog overblijft, moet dan wel de omvang van het cluster 'Handhaving – Lokaal' zijn. Door dit af te zetten tegen de eerder berekende totale omvang van de formatie, komen we erop uit dat dit cluster 22% van het totale verdeelmodel bepaalt.
- ▶ Van alle overige clusters was het mogelijk om vanuit de formatie direct te bepalen hoeveel fte aan werkzaamheden tot deze clusters behoorde.

Op basis van deze methodiek hebben we dus bepaald welk deel van de totale verdeelsleutel er door iedere verdeelsleutel van de individuele clusters wordt bepaald. In onderstaande figuur is deze verdeling weergegeven.

¹⁵ In feite valt ook het cluster 'Wijkzorg' onder de basisteams. Aangezien we de omvang van dit cluster eerder al apart hebben bepaald, nemen we dit hier niet nogmaals mee.

Figuur 8. Weergave van de onderlinge verhoudingen waarin de verdeelmodellen per cluster voorkomen in het totale sterktemodel.

Voor de volledigheid is deze relatieve omvang van de clusters in het totale model ook in onderstaande tabel opgenomen. Deze cijfers komen overeen met de procentuele verdeling in bovenstaande figuur. Vanwege de afrondingen wijkt het totaal iets af van 100%.

Cluster	Relatieve omvang
Handhaving – Lokaal	22%
Opsporing – Lokaal	13%
Incidentenafhandeling	10%
Wijkzorg	8%
Intelligence	7%
Opsporing – Regionaal	7%
Opsporing – Ondersteuning	6%
Coördinatie en Sturing	6%
Handhaving – Ondersteuning	5%
Handhaving – Arrestantentaken	4%
AVIM	2%
Meldkamer	2%
Regionaal Service Centrum (RSC)	2%
Bureauopenstelling	2%
Bewaken, Beveiligen en Beschermen	2%
Handhaving – Korpscheftaken	1%

Tabel 17. De relatieve omvang van de clusteers in het totale model.

Om te bepalen hoe zwaar het verdeelmodel van elk cluster dient mee te tellen in de uiteindelijke sterkteverdeling, zijn we dus uitgegaan van de *verhoudingen* van de huidige inzet op de activiteiten in deze clusters. Hierbij hebben we wel een aantal uitzonderingen gemaakt voor clusters waarvan de omvang op een andere manier betrouwbaarder te bepalen was. Ook is er voor de clusters die onder de basisteams vallen gekeken naar de werklasterkeningen, omdat er in de formatie geen uitsplitsing naar deze clusters mogelijk is.

Een andere optie was geweest om de verhoudingen van de werklasterkeningen die we hebben berekend in de werklasterkeningen per cluster aan te houden. Als we in de werklasterkeningen alle activiteiten en taken van de regionale eenheden in kaart hadden gebracht, dan was dit een mogelijke optie geweest. In werkelijkheid zijn de werklasterkeningen gericht op het bepalen van de *verdeling* van de werklasterkeningen tussen de eenheden, en niet op het bepalen van de absolute hoeveelheid werklasterkeningen. Hierdoor was het niet noodzakelijk om alle activiteiten en taken mee te nemen, maar alleen de taken die relatief groot zijn, of verschillen qua inzet tussen de eenheden (zie ook PM). Het is niet duidelijk welk deel van de activiteiten er voor elk cluster wel of niet is meegenomen. Wat wel zeker is, is dat dit voor elk cluster anders is. De uitkomsten van de werklasterkeningen gebruiken om te bepalen hoe zwaar elk cluster zou moeten wegen in het uiteindelijke verdeelmodel, is dus niet passend.

Een andere alternatieve methodiek zou zijn de onderlinge omvang van de clusters in het totale sterktemodel (deels) te baseren op gewenste ontwikkelingen. Hiermee zou het model beter aan kunnen sluiten bij de toekomstige situatie. Het nadeel hiervan is echter dat er moet worden bepaald welke toekomstige ontwikkelingen hiervoor worden meegenomen, en wat het effect daarvan zou zijn op de omvang van de clusters. Omdat dit subjectieve keuzes zouden zijn, is besloten om deze methode niet te hanteren.

6.4 Resultierend verdeelmodel

In de vorige paragrafen hebben we beschreven hoe de verdeelmodellen van alle individuele clusters eruit zien, en hoe deze clusters gewogen moeten worden om te komen tot het totale model. Als we de beschreven methodiek volgen om deze clusters samen te voegen, dan komen we uiteindelijk tot een sterktemodel dat bestaat uit 27 omgevingskenmerken. In onderstaande tabel zijn deze omgevingskenmerken benoemd. In de tweede kolom is aangegeven hoe belangrijk elk van deze kenmerken is in het model. Dit percentage geeft aan welk deel van de sterkte die verdeeld wordt met dit model, wordt verdeeld naar rato van het betreffende omgevingskenmerk. Vanwege de afrondingen in deze tabel tellen de percentages niet exact op tot 100%.

Omgevingskenmerk	Verdeelt
Inwoners van 25 t/m 64	115%
Bijstandsontvangers	39%
Bedrijven	33%
Particuliere huishoudens	20%
Verhuismobiliteit	7%
Oppervlakte land	6%
Verkeersongevallen	6%
Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum	5%
Huurwoningen	4%
Uitkeringsontvangers tot AOW-leeftijd	4%
Middelgrote demonstraties	3%

Woningvoorraad	2%
Grenspendelbewegingen van werknemers	2%
Werkloosheid	2%
Huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum	1%
Ambassades	1%
Mediaan vermogen	0,4%
Arbeidsongeschiktheid	0,4%
Eenpersoonshuishoudens	0,3%
Regionale centrumfunctie	0,3%
Banen	0,2%
Specialistische GGZ-cliënten	0,2%
Zitplaatsen voetbalstadions	0,02%
Gemiddelde WOZ-waarde	0,01%
Kernen	- 1%
Landbouwbedrijven	- 3%
Inwoners	- 145%

Tabel 18. Het resulterende verdeelmodel, waarbij voor elk omgevingskenmerk is aangegeven hoeveel procent van de totale verdeling door dat kenmerk wordt bepaald.

Net zoals in de verdeelmodellen van de individuele clusters het geval is, zijn er ook in het totale verdeelmodel drie omgevingskenmerken opgenomen met een negatief gewicht. Zoals beschreven in het intermezzo in [paragraaf 6.2.1](#) zijn deze negatieve gewichten niet onverwacht, en kunnen ze inhoudelijk verklaard worden. Eén van de redenen dat bijvoorbeeld het aantal inwoners met een negatief gewicht is opgenomen, is dat veel van de andere omgevingskenmerken ook schalen met het aantal inwoners. Impliciet is de dynamiek van het aantal inwoners dus al meerdere keren (via andere omgevingskenmerken) opgenomen in het model. Door het omgevingskenmerk 'inwoners' zelf met een negatief gewicht op te nemen, wordt deze dubbeltelling ongedaan gemaakt.

In het bovenstaande model zijn de drie specifieke taken (grensbewaking zeehaven, de landelijke monitorcentrale bewaken en beveiligen, en de aanmeldcentra Budel en Ter Apel) nog niet meegenomen. De verdeling hiervan moet achteraf dus nog worden opgeteld bij bovenstaand model. In onderstaande tabel is opgenomen welk percentage van de totale verdeling door het algemene verdeelmodel wordt bepaald, en welk deel voor de drie specifieke taken bedoeld is.

Onderdeel sterkteverdeling	Omvang in sterkteverdeling
Algemeen verdeelmodel	99,1%
Grensbewaking zeehaven	0,3%
Landelijke monitorcentrale bewaken en beveiligen	0,2%
Aanmeldcentra Budel en Ter Apel	0,4%

Tabel 19. De verhouding tussen de sterkte die via het sterktemodel wordt verdeeld, en de sterkte die wordt toebedeeld voor specifieke taken.

6.5 Uitwerking van het verdeelmodel

In de vorige paragraaf zijn alle omgevingskenmerken van het verdeelmodel opgenomen. Als deze kenmerken voor elke gemeente met de betreffende gewichten worden vermenigvuldigd, ontstaat het aandeel dat elke gemeente heeft in dit verdeelmodel. Door vervolgens alle gemeenten binnen een regionale eenheid op te tellen, volgt ten slotte het aandeel dat deze eenheid heeft in het

verdeelmodel. In onderstaande tabel is de uiteindelijke sterkteverdeling die we zo verkrijgen weergegeven. Zoals eerder beschreven is in deze verdeling rekening gehouden met alle sterkte voor uitvoerende werkzaamheden. De sterkte voor staf en bedrijfsvoering is buiten beschouwing gelaten. Verder zijn ook alle aspiranten meegenomen bij het komen tot deze verdeelsleutel. In de onderstaande percentages zijn de aandelen voor de specifieke functies al inbegrepen. Deze tabel betreft dus de finale verdeelpercentages die uit ons onderzoek komen.

Regionale eenheid	Aandeel
Noord-Nederland	9,610%
Oost-Nederland	15,667%
Midden-Nederland	10,798%
Noord-Holland	7,158%
Amsterdam	11,242%
Den Haag	12,618%
Rotterdam	12,285%
Zeeland - West-Brabant	7,500%
Oost-Brabant	7,168%
Limburg	5,954%

Tabel 20. De verdeelpercentages per eenheid waar het ontwikkelde sterktemodel toe leidt.

Vergelijking met andere verdeelsystematieken

Voorafgaand aan dit onderzoek is afgesproken dat het verdeelmodel uitsluitend gebruikt gaat worden voor eventuele nieuwe sterkte, als deze beschikbaar komt. Als dit onderzoek niet gedaan zou zijn, zou eventuele nieuwe sterkte worden verdeeld via de percentages die zijn opgenomen in het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'. De verdeling van het model dat bovenstaand is toegelicht, kan dus ten eerste worden vergeleken met de verdeling uit dit besluit.

Hoewel de verdeling van het Besluit verdeling sterkte en middelen politie deel uitmaakt van de regelgeving, is het een verdeling die zichtbaar maakt hoe de politiestructuur verdeeld was vlak voor het ontstaan van de Nationale Politie, niet een gewenste verdeling voor de inrichting van de Nationale politie die pas daarna vorm kreeg. Daarom vergelijken we de verdeling op basis van het nieuw ontwikkelde model ook met de verdeling van de formatie. We gebruiken hiervoor de gegevens uit het Begroting en beheerplan 2025-2029.¹⁶ Specifiek gaan we uit van de totale formatie per eenheid, minus de formatie voor de niet-operationele sterkte (NOS) in de Dienst Bedrijfsvoering Regionale Eenheid, minus de formatie voor de NOS in de staf. Ten slotte nemen we ook de totale (OS en NOS) doelformatie niet mee, aangezien deze momenteel nog geen onderdeel uitmaakt van de huidige sterkte. Dit overzicht is een momentopname van een voortdurend verschuivende formatie. Deze vastgestelde, gewenste verdeling wijkt ook af van de daadwerkelijke verdeling op basis van de bezetting van dat moment. De verdeling is geleidelijk ontstaan na allerlei formatiewijzigingen die sinds 2013 zijn doorgevoerd en geaccordeerd via de jaarlijkse vaststelling van begroting en beheerplan. De vergelijking met deze verdeling laat daarmee zien wat de afwijking is van de formatieve verdeling zoals die stapsgewijs in de loop van de jaren is ontstaan als gevolg van allerlei besluiten met formatieve gevolgen.

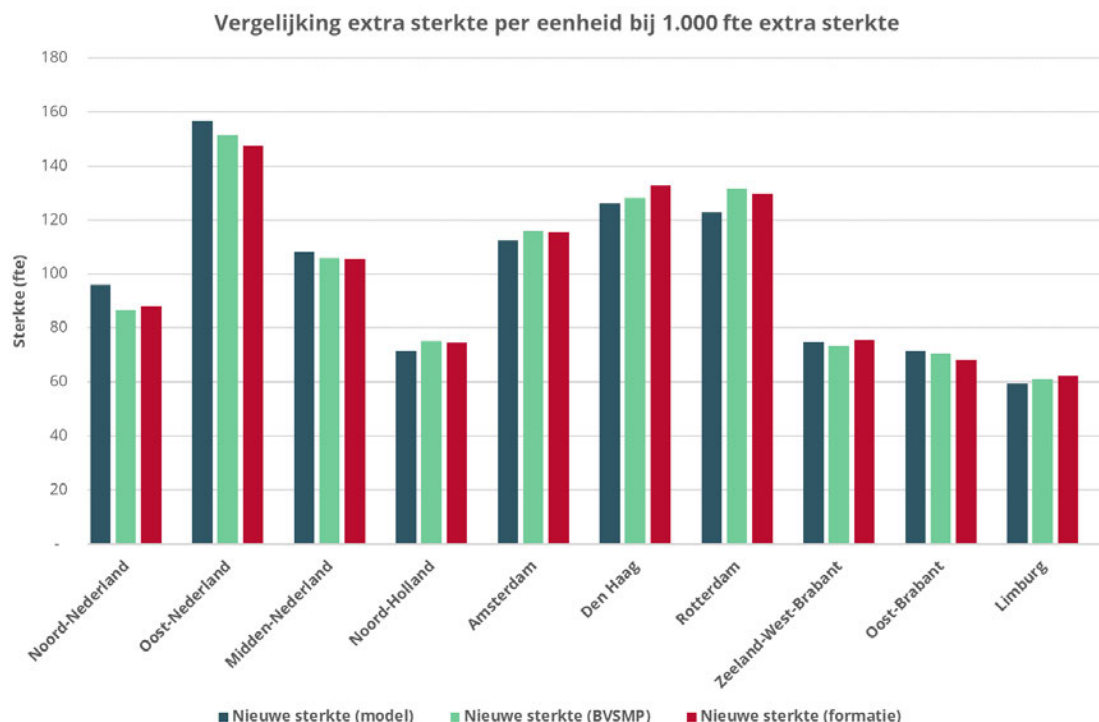
Om weer te kunnen geven wat het verschil is tussen de uitwerking van dit nieuwe verdeelmodel, de verdeelsleutel uit het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie', en de formatie van de

¹⁶ Zie 'Begroting en beheerplan 2025-2029' ([Link](#)). De cijfers (vastgestelde formatie per eenheid) die zijn gebruikt staan in het bijlagenboek bij dit document. Dit bijlagenboek is niet openbaar beschikbaar.

operationele sterkte voor 2025 (uit het begroting en beheerplan 2025-2029, zoals bovenstaand beschreven), gaan we uit van een hypothetische situatie waarin er landelijk in totaal 1.000 fte aan extra sterkte beschikbaar zou komen voor de regionale eenheden. Hoewel dit een hypothetische situatie betreft, lijkt 1.000 fte een realistische hoeveelheid te zijn als wordt gekeken naar de omvang van eerdere toevoegingen.

In onderstaande figuur is voor elke regionale eenheid weergegeven hoeveel extra sterkte de eenheid in totaal zou ontvangen als er landelijk 1.000 fte extra sterkte beschikbaar zou komen. Voor elke eenheid zijn drie kolommen opgenomen.

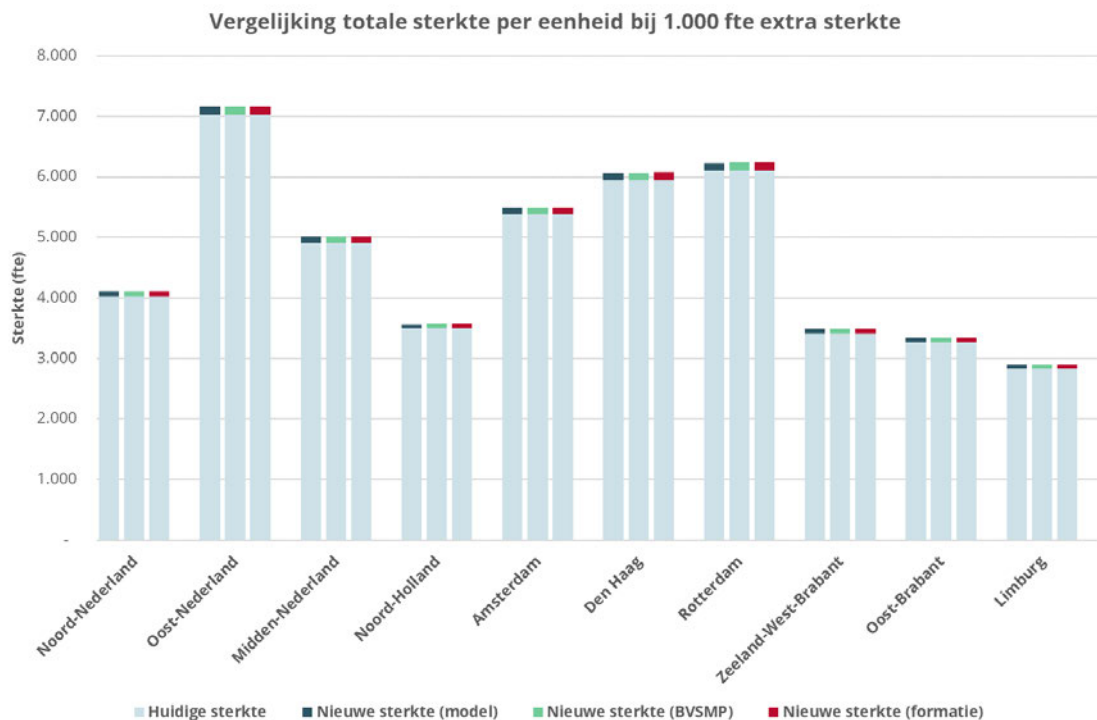
- ▶ In de linker kolom van elke eenheid is te zien hoeveel extra sterkte die eenheid zou ontvangen als de extra 1.000 fte verdeeld zou worden volgens het in dit onderzoek ontwikkelde model.
- ▶ Per eenheid is in de middelste kolom weergegeven welke extra sterkte die eenheid zou ontvangen als de extra 1.000 fte verdeeld zou worden volgens de verdeelpercentages uit het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'.
- ▶ In de rechter kolom is voor elke eenheid opgenomen hoeveel extra sterkte de betreffende eenheid zou ontvangen als de extra 1.000 fte zou worden verdeeld naar rato van de formatie van de operationele sterkte in 2025 (uit het begroting en beheerplan 2025-2029, zoals bovenstaand beschreven).

Figuur 9. De extra sterkte die elke eenheid zou ontvangen als er landelijk 1.000 fte extra sterkte beschikbaar zou komen. Hier wordt een vergelijking gemaakt tussen de sterkte die eenheden zouden krijgen met het nieuwe model (blauw), de verdeelsleutel uit het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie' (groen) en de formatie volgens het 'Begroting en beheerplan 2025-2029' (rood).

Bovenstaande figuur geeft weer hoeveel extra sterkte de eenheden zouden ontvangen (volgens verschillende verdeelsleutels) als er landelijk 1.000 fte aan extra sterkte beschikbaar zou komen. Het betreft hier alleen de extra sterkte. Om dit in perspectief te zetten, hebben we onderstaand nog een tweede figuur opgenomen. In deze figuur is voor elke regionale eenheid weergegeven hoeveel

sterkte de eenheid in totaal zou hebben als er landelijk 1.000 fte extra beschikbaar zou komen. Wederom zijn er voor elke eenheid drie kolommen opgenomen. Elk van deze kolommen bevat een groot lichtgrijs deel. Dit lichtgrijze deel geeft de huidige sterkte van de eenheden weer. Logischerwijs is dit deel voor elk van de drie staven (per eenheid) even groot. Daarnaast bevat elk van de drie staven een kleiner gekleurd deel dat aangeeft hoeveel extra sterkte de eenheid zou krijgen als er landelijk 1.000 fte extra beschikbaar zou komen. Deze aantallen zijn gelijk aan de aantallen in bovenstaande figuur. Ook de kleurstelling is gelijk aan bovenstaande figuur.

Figuur 10. De totale sterkte waar de eenheden op uit zouden komen als er landelijk 1.000 fte extra sterkte beschikbaar zou komen. De lichtgrijze delen representeren de huidige sterkte. De blauwe delen de nieuwe sterkte als deze verdeeld zou worden via het in dit onderzoek ontwikkelde sterktemodel. De groene delen de nieuwe sterkte als deze verdeeld zou worden volgens het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie', en de rode delen de nieuwe sterkte als deze verdeeld zou worden naar rato van de huidige formatie (volgens het 'Begroting en beheerplan 2025-2029'.

In deze figuur lijkt weinig verschil te zitten tussen de drie kolommen van elke eenheid. Dit komt doordat het nieuwe model alléén voor eventuele nieuwe sterkte gebruikt zal worden. Zelfs als er 1.000 fte landelijk extra beschikbaar komt, is dit slechts een fractie van de totale omvang van alle regionale eenheden (de lichtgrijze delen van de staven). De verschillen tussen de drie methoden om deze nieuwe formatie te verdelen zijn dus ook lastig zichtbaar in deze figuur.

Voor de volledigheid is de extra sterkte die eenheden zouden ontvangen als er landelijke 1.000 fte extra beschikbaar zou komen, ook opgenomen in de tabel op de volgende pagina. Dit betreft dus de aantallen die in bovenstaande figuren in de blauwe, groene en rode (delen van) staven zijn weergegeven.

Regionale eenheid	Extra fte (model)	Extra fte (BVSMP)	Extra fte (formatie)
Noord-Nederland	+96	+87	+88
Oost-Nederland	+157	+151	+147
Midden-Nederland	+108	+106	+106
Noord-Holland	+72	+75	+75
Amsterdam	+112	+ 116	+115
Den Haag	+126	+ 128	+133
Rotterdam	+123	+132	+130
Zeeland - West-Brabant	+75	+74	+76
Oost-Brabant	+72	+70	+68
Limburg	+60	+ 61	+62

Tabel 21. Een vergelijking tussen de hoeveelheid extra sterkte die eenheden zouden ontvangen als er landelijk 1.000 fte extra sterkte beschikbaar zou komen. Hiervoor is gekeken naar de drie eerder benoemde methoden om sterkte te verdelen.

De vergelijking van deze verdeelmethoden is niet bedoeld om te bepalen welke verdeling juist is en welke niet. De verdeling in de huidige formatie (net als die in het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie') is een gegeven. Aan deze verdelingen liggen verschillende historische overwegingen en ontwikkelingen ten grondslag. Voor de verdeling die in dit onderzoek is ontwikkeld, zijn andere uitgangspunten gehanteerd om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de actuele werkelijkheid. Enige verschillen tussen de verdeelsleutels zijn dus te verwachten. Desalniettemin zijn afwijkingen tussen de drie verdeelmethoden beperkt. Er zijn verschillende, op elkaar inwerkende redenen die samen kunnen hangen met de verschillen die zichtbaar zijn. Een precieze verklaring hiervoor is dan ook niet te geven. Ten eerste kan de werklust van de regionale eenheden over de tijd zijn veranderd. Daarnaast kunnen bepaalde bestuurlijke keuzes ook tot verschillen hebben geleid. Een voorbeeld hiervan is het feit dat de herijking van het BVS (het HBVS) nooit volledig, en met beperkte aanpassingen, is toegepast. Dit werkt door in de verdeling in het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'. Dit werkt vervolgens ook weer door in de huidige formatie, aangezien deze is gebaseerd op de verdeling van het politiebudget, waarbij rekening is gehouden met diverse bijzonder bijdragen die onderhand niet meer bestaan. Verder zijn er sinds 2013 verschillende besluiten met formatieve consequenties genomen waarbij de verdeling van de werklust van de politie niet altijd maatgevend is geweest. Ook dit kan resulteren in verschillen met de verdeling die is ontwikkeld in dit onderzoek, aangezien deze verdeling zich primair baseert op de verdeling van de werklust van de politie over Nederland.

6.6 Adviezen over het onderhoud van het model

Het model dat in dit onderzoek is ontwikkeld bestaat uit objectieve omgevingskenmerken. Er is bewust gekozen voor deze vorm, zodat het model gemakkelijk te actualiseren is. Het model kan worden geactualiseerd door de meest actuele waarden (per gemeente) van elk omgevingskenmerk te

verzamelen vanuit de betreffende bronnen. Door deze nieuwe waarden van de omgevingskenmerken te hanteren (en de gewichten in het model gelijk te houden), ontstaat een actuele versie van het model die aansluit bij veranderingen in de maatschappij. Ons advies is om deze actualisatie jaarlijks uit te voeren. De reden hiervoor is dat vrijwel alle omgevingskenmerken jaarlijks opnieuw beschikbaar worden gesteld. Door de actualisatie ook daadwerkelijk elk jaar te doen, blijft het model dus zo goed als mogelijk aansluiten bij eventuele veranderingen in de regio's.

Hoewel het nieuwe verdeelmodel opgebouwd is uit verschillende clusters, is ons advies om nieuwe sterkte alleen te verdelen via het volledige model dat in de vorige paragraaf is gepresenteerd. De werkelijkheid is altijd vele malen complexer dan een model kan vangen. Geen enkel model zal dus exact aansluiten op de werkelijkheid. Voor sommige clusters zal het aandeel van een regionale eenheid hoger liggen dan deze in werkelijkheid nodig heeft, en voor andere clusters juist lager. Door de combinatie van clusters zullen de positieve en negatieve uitschieters elkaar (deels) mitigeren. Met andere woorden: het volledige verdeelmodel zal beter bij de werkelijkheid aansluiten dan de modellen voor de individuele clusters.

Als de situatie zich in de toekomst zou voordoen dat bepaalde taken van de regionale eenheden worden verplaatst naar andere organisatieonderdelen (of andersom), dan kan er wel naar de individuele clusters worden gekeken. Bij een dergelijke verschuiving, vergroting of verkleining van taken is het mogelijk om de onderlinge verhoudingen van de clusters in de totale verdeelsleutel aan te passen. Als voorbeeld: mochten alle taken rondom 'Bewaken, beveiligen en beschermen' in de toekomst worden verplaatst naar de landelijke eenheden, dan is het aan te raden om het gelijknamige cluster niet langer op te nemen in de volledige verdeelsleutel. Op die manier blijft de volledig verdeelsleutel zo goed mogelijk aansluiten bij de taken die de regionale eenheden hebben.

/ A Begeleiding van het onderzoek

Voor de begeleiding van het onderzoek is er vanuit het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) een bestuurlijke kopgroep samengesteld. Om deze kopgroep te ondersteunen is er daarnaast ook een ambtelijke ondersteuningsgroep samengesteld met vertegenwoordigers vanuit dezelfde partijen.

De bestuurlijke kopgroep werd voorgezeten door het ministerie van Justitie en Veiligheid (als opdrachtgever van dit onderzoek) en bestond uit de volgende deelnemers.

Voorzitter

- ▶ **Monique Commelin**, Directeur Politieel Beleid en Taakuitvoering, ministerie van Justitie en Veiligheid (*later vervangen door Monique Vogelzang (DG Politie) en daarna haar opvolger Esther Veldhuis*)
- ▶ **Monique Vogelzang**, Directeur-Generaal Politie en Veiligheidsregio's, ministerie van Justitie en Veiligheid (*ter vervanging van Monique Commelin*)
- ▶ **Esther Veldhuis**, Directeur Politieel Beleid en Taakuitvoering, ministerie van Justitie en Veiligheid (*ter vervanging van Monique Commelin*)

Leden

- ▶ **Annette Bronsvort**, Burgemeester gemeente Oost-Gelre
- ▶ **Sharon Dijksma**, Burgemeester gemeente Utrecht
- ▶ **Rinus Otte**, Voorzitter van het College van Procureurs-Generaal, Openbaar Ministerie (*later vervangen door Sue Preenen*)
- ▶ **Sue Preenen**, Procureur-Generaal, Openbaar Ministerie (*ter vervanging van Rinus Otte*)
- ▶ **Simone Roos**, Korpsleiding Nationale Politie, bedrijfsvoering politie
- ▶ **Theo Weterings**, Burgemeester gemeente Tilburg
- ▶ **Jos Wienen**, Burgemeester gemeente Haarlem

De ambtelijke ondersteuningsgroep bestond uit medewerkers vanuit de volgende partijen.

- ▶ Ministerie van Justitie en Veiligheid
- ▶ Nationale Politie
- ▶ Openbaar Ministerie
- ▶ Bureau Regioburgemeesters

/ B Overzicht activiteiten

In deze bijlage hebben we alle activiteiten opgenomen die in beeld zijn gebracht voor dit onderzoek. We hebben deze activiteiten hiervoor geordend naar de clusters waar zij toe behoren. Bij elke activiteit hebben we een korte beschrijving opgenomen, evenals het organisatieniveau waarop deze plaatsvindt (in de basisteams, districten, of regionale eenheden). Daarnaast hebben we ook de bron opgenomen waar deze activiteit op is gebaseerd. Ten slotte geven we ook aan of de activiteit al dan niet is meegenomen in het betreffende cluster.

Handhaving – Lokaal

Handhaving – Lokaal: Reactief

Evenementen, Demonstraties en Voetbal	
Beschrijving:	Toezicht houden op Evenementen, Demonstraties en wedstrijden van Betaald Voetbal Organisaties (BVO's)
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's; Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Reactief

Incidenten personen met onbegrepen gedrag	
Beschrijving:	Afhandeling van incidenten met personen met onbegrepen gedrag.
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Reactief

Vermissingen	
Beschrijving:	Inzet op vermissingen, voor zolang de zaken bij de basisteams blijven.
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Reactief

Handhaving – Lokaal: Toezicht

Toezicht houden & Handhaven	
Beschrijving:	Overig, niet specifieke handhavingsdiensten. Ook voor extra toezicht in probleemgebieden.
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	HBVS
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Toezicht (impliciet)

Horeca	
Beschrijving:	Horecatoezicht c.q. handhaving t.g.v. overlast door publiek van of naar horeca-inrichtingen.
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM; Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Toezicht (impliciet)

Milieu	
Beschrijving:	Afhandelen milieu-incidenten en preventieve milieu-aanpak (anders dan controles)
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Toezicht (impliciet)
Uitvoeren controles	
Beschrijving:	Toezicht en handhaving van wet- en regelgeving (inclusief verkeer, vreemdelingen en milieu).
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Toezicht (impliciet)
Verkeer	
Beschrijving:	Aanpak verkeersincidenten (anders dan controles of in de incidentenafhandeling)
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen
Jeugd	
Beschrijving:	Aanpakken jeugdproblematiek, ook icm drugs, explosieven
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Toezicht (impliciet)
Coaching studenten	
Beschrijving:	Het coachen van studenten door praktijkcoaches. Inclusief begeleiden van jong gediplomeerden om van start- naar vakbekwaam te komen als gevolg van verkorte opleiding. Ook begeleiding van collega's van buitenaf (inhuur).
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM; Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: Toezicht (impliciet)
Grenstoezicht	
Beschrijving:	Grenstoezicht door team Grenstoezicht
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen. De grenstoezicht in de zeehaven van Rotterdam is als aparte taak meegenomen.
Executietaken	
Beschrijving:	Uitvoeren executietaken
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's; Inzetkaders CM
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen

Samenwerking met BOA's	
Beschrijving:	Afstemmen en organiseren samenwerking met BOA's van gemeenten
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen

Handhaving – Ondersteuning

Infrastructuur	
Beschrijving:	Uitvoeren van controles etc. (primair) uitgevoerd door Nodale Oriëntatie, Verkeer, Technisch Toezicht en Water.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM; Inrichtingsplan 2012 - DROS
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Ondersteuning.

Crisis & Conflictbeheersing (CCB)	
Beschrijving:	Werkzaamheden van de team CCB incl. organiseren van paraatheid
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM; Inrichtingsplan 2012 - DROS
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Ondersteuning.

Inzet Kwaliteitsgroepen (AE, ME, VE)	
Beschrijving:	Inzet kwaliteitsgroepen (AE, BE, ME, OG, CBRNE en VE), tbv grotere evenementen, demonstraties, voetbal en TGOs.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	-
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Ondersteuning.

SGBOs	
Beschrijving:	Inzet kwaliteitsgroepen voor SGBOs
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	-
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Ondersteuning.

Beslaghuis	
Beschrijving:	Uitvoeren facilitaire dienstverlening zoals distributie van goederen, bedrijfshulpverlening en overige interne dienstverlening door het team Beslaghuis.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Ondersteuning.

Buitenrechtelijke afdoening	
Beschrijving:	Aparte administratief afhandelen niet zijnde opsporingsdossiers, primair door het team Buitenrechtelijke Afdoening
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Ondersteuning.

Honden	
Beschrijving:	Inzet Surveillancehonden
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Ondersteuning.

Executietaken	
Beschrijving:	Uitvoeren executietaken
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen

Politievrijwilligers	
Beschrijving:	Werkverdelen en monitoren team Politievrijwilligers en volontairs.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen

Handhaving – Arrestantentaken

Arrestantenzorg	
Beschrijving:	Het verzorgen en het vervoeren van arrestanten dat minimaal nodig is om dit proces 24/7 te waarborgen en het toezicht houden in de rechtbanken.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM; Inrichtingsplan 2012 - DROS
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Arrestantentaken.

Handhaving – Korpschefstaken

Wet Explosieven Civiel Gebruik (WECG)	
Beschrijving:	Toezicht op en handhaving van Wet Explosieven Civiel Gebruik (WECG).
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 + impactanalyse
Meegenomen:	Ja: Handhaving korpschefstaken

Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (WPBR)	
Beschrijving:	Toezicht op en handhaving van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (WPBR)
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 + impactanalyse
Meegenomen:	Ja: Handhaving korpschefstaken

Buitengewoon Opsporingsambtenaren	
Beschrijving:	Toezicht op Buitengewoon Opsporingsambtenaren
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 + impactanalyse
Meegenomen:	Ja: Handhaving korpschefstaken

Wet Wapens en Munitie (WWM)	
Beschrijving:	Toezicht op Wet Wapens en Munitie (WWM)
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 + impactanalyse
Meegenomen:	Ja: Handhaving korpschefstaken

Opsporing – Lokaal

Tactisch onderzoek m.b.t. aangehouden verdachten	
Beschrijving:	incl Verdachten Afhandel Teams
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Veel Voorkomende Criminaliteit (VVC), m.b.t. niet-aangehouden verdachten	
Beschrijving:	Afhandeling van Veel Voorkomende Criminaliteit (VVC)-zaken. Uitvoeren onderzoeken van feiten en omstandigheden ter vergaring van bewijs voor het OM.
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Probleemgerichte Opsporing	
Beschrijving:	Bijvoorbeeld Woninginbraken of Hennep
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Digitaal & cybercrime	
Beschrijving:	Aanpak gedigitaliseerde- en cybercriminaliteit
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Dierenpolitie	
Beschrijving:	Uitvoeren van dierenpolitietaken
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Huiselijk geweld	
Beschrijving:	Aanpakken huiselijk geweld
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Milieu	
Beschrijving:	Uitvoeren milieutaken
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

High Impact Crime	
Beschrijving:	"Uitvoeren van onderzoek naar criminaliteit met hoge impact (gewelddcriminaliteit, jeugdcriminaliteit, vermogenscriminaliteit) naar aanleiding van incidenten (plaats delict) en aangiften"
Organisatieniveau:	Districten
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DR
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Veel Voorkomende Criminaliteit (VVC)	
Beschrijving:	Uitvoeren probleemgerichte onderzoeken naar veelvoorkomende criminaliteit
Organisatieniveau:	Districten
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DR; Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

ZSM	
Beschrijving:	Leveren van capaciteit voor ZSM-beslistafel
Organisatieniveau:	Districten
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DR
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Digitaal & cybercrime	
Beschrijving:	Online fraude, Digitaal Onderzoek naar aanleiding van meldingen vanuit de kern. Verandering criminaliteit - cybercriminaliteit, project centurion
Organisatieniveau:	Districten
Bron:	Inzetkaders CM; WODC
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Lokaal

Veiligheidshuis	
Beschrijving:	Coördinatietaak en het casusoverleg binnen het veiligheidshuis
Organisatieniveau:	Districten
Bron:	Inrichtingsplan 2012 – DRR
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen

Opsporing – Regionaal

Tactische Opsporing	
Beschrijving:	Gespecialiseerde Opsporing door DRR tbv zware en/of georganiseerde criminaliteit
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal

Team Grootchalige Opsporing (TGO)	
Beschrijving:	Grootchalige opsporing
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal
Criminele Samenwerkingsverbanden (CSV)	
Beschrijving:	Aanpak CSVs.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal
Digitale criminaliteit & cybercrime	
Beschrijving:	Digitaal Onderzoek naar aanleiding van meldingen vanuit de kern. Verandering criminaliteit - cybercriminaliteit (project centurion)
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM; WODC
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal
Drugs	
Beschrijving:	Aanpakken gebruik en productie van drugs
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal
Ondermijning	
Beschrijving:	Aanpak Ondermijning
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal
Kinderporno	
Beschrijving:	Aanpak maken en verspreiden van Kinderporno
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal
Mensensmokkel	
Beschrijving:	Aanpak en opsporing Mensensmokkel
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	WODC
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal
Milieu	
Beschrijving:	Milieu-onderzoeken
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal

Terrorisme / CTER	
Beschrijving:	Contraterrorisme, extremisme, CTER.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	WODC; Quick scan LOVP
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal

Zeden	
Beschrijving:	Zeden
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal

Inzet Kwaliteitsgroepen (AE, ME, VE) voor opsporingsactiviteiten	
Beschrijving:	Inzet kwaliteitsgroepen (AE, BE, ME, OG, CBRNE en VE), tbv SGBO, TGO.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Regionaal

Werkvoorbereiding	
Beschrijving:	Werkvoorbereiding
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen

Opsporing – Ondersteuning

Financiële Opsporing	
Beschrijving:	Financiële Opsporing
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR; Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Ondersteuning

Digitale Opsporing	
Beschrijving:	Digitale Opsporing
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR; Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Ondersteuning

DNA	
Beschrijving:	Afnemen DNA-swaps, vanuit de eenheid.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Ondersteuning

Forensische Opsporing	
Beschrijving:	Forensisch Onderzoek naar aanleiding van meldingen zoals vingerafdrukafname etc.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR; Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Ondersteuning

Observatie & Interceptie	
Beschrijving:	Observatie en Techniek
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Ondersteuning

Heimelijkheid	
Beschrijving:	-
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Ondersteuning

Opsporingsondersteuning	
Beschrijving:	Zoals verwarde personen, recherchepsychologen, interceptie, BOB
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Ondersteuning

Rechtshulp	
Beschrijving:	Internationale rechtshulpverzoeken en opvolgen, en overnemen straffen.
Organisatieniveau:	Regionale Eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR
Meegenomen:	Ja: Opsporing – Ondersteuning

Incidentenafhandeling

Incidentenafhandeling - spoed en nu	
Beschrijving:	Afhandeling meldingen 'spoed' en 'nu'
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012; Inzetkaders CM; HBVS
Meegenomen:	Ja: Incidentenafhandeling

Incidentenafhandeling - later	
Beschrijving:	Afhandeling meldingen 'later'
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012; Inzetkaders CM; HBVS
Meegenomen:	Ja: Incidentenafhandeling

Wijkzorg

Wijkagenten	
Beschrijving:	Wijkzorg en aanwezigheid
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	HBVS; Inzetkaders CM; Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Wijkzorg

Netwerken	
Beschrijving:	Netwerken en afstemmen ketenpartners en culturele netwerken
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Wijkzorg (impliciet)

Wijkaanpak 'Aandachtswijken'	
Beschrijving:	Door wijkagenten in samenwerking met oa jeugd en incidentenafhandeling.
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Handhaving – Lokaal: toezicht (impliciet)

Intelligence

Real Time Intelligence Center (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	Bijdragen aan de operationele slagkracht van de organisatie door snelle veredeling van informatie tijdens het politieoptreden en door deze informatie direct beschikbaar te stellen.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DROC
Meegenomen:	Ja: Intelligence

Voorbereiding werk Intelligence ¹⁷	
Beschrijving:	Veredelen gegevens ter ondersteuning van meldkamer, kernactiviteiten Basisteams en opsporingsteams. Verzamelen en verwerken veiligheidsinformatie. Voorbereiden dagelijkse briefing.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Intelligence

¹⁷ De activiteiten die hier zijn genoemd zijn grotendeels gebaseerd op het inrichtingsplan uit 2012. Inmiddels is de Intelligence-organisatie meer dan tien jaar verder en worden er stappen gezet om de activiteiten nog meer te harmoniseren en standaardiseren. Bij de uitwerking zijn we uitgegaan van de beoogde situatie, waar de tien eenheden naartoe werken. Dat betekent dat niet alle activiteiten letterlijk in deze termen terugkomen, maar dat wel alle activiteiten uit de toekomstige (beoogde) situatie.

Analyse en Onderzoek (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	Doen van onderzoek naar veiligheidsproblemen, waarbij zowel operationele, tactische als strategische analyses worden uitgevoerd.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRIO
Meegenomen:	Ja: Intelligence
Business Intelligence en Kwaliteit (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	Ontwikkelen en beheren van standaarden ten behoeve van informatieproducten en analyseoplossingen.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRIO
Meegenomen:	Ja: Intelligence
EPICC/IRC (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	Grensoverschrijdende informatie-uitwisseling
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Ronde langs de eenheden
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen
Intelligenceknooppunten (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	Voorzien van districten en diensten van op hun taakstelling toegesneden informatieproducten.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRIO
Meegenomen:	Ja: Intelligence
Inwinning (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	De inwinning, analyse en verstrekking van heimelijke informatie op het gebied van openbare orde en (zware) criminaliteit.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRIO
Meegenomen:	Ja: Intelligence
Regionale informatie (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	De organisatie continu voorzien van actuele informatie ten behoeve van uitvoering van en sturing op het politiewerk. Zorgdragen voor de verbinding met andere regionale eenheden en de landelijke eenheid.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRIO
Meegenomen:	Ja: Intelligence
RID-WIV (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	De uitvoering van de taken voortkomend uit de WIV.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRIO
Meegenomen:	Ja: Intelligence

Specialistische ondersteuning - Ondersteuningsdesk (Intelligence-organisatie)	
Beschrijving:	Verzamelen, analyseren en verstrekken van intelligence-informatie t.b.v. het ondersteunen van onderzoeken en operaties.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRIO
Meegenomen:	Ja: Intelligence

Coördinatie en Sturing

OpCo Dagelijkse coördinatie	
Beschrijving:	Dagelijkse coördinatie door OpCo van werk, mensen, middelen en van inzet op incidenten (alle chef van dienst taken)
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Coördinatie en Sturing

Ondersteuning OpCo	
Beschrijving:	Ondersteuning van de OpCo
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Coördinatie en Sturing

Diensten HulpOfficier van Justitie	
Beschrijving:	Zoals hOvJ-H, hOvJ-ZSM en meegaan deurwaardersdiensten
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Coördinatie en Sturing

HOvJ Huisverbod	
Beschrijving:	-
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Coördinatie en Sturing

Operationele sturing HOvD	
Beschrijving:	Operationele sturing op de uitvoering door HOvD, OvD-P, OvD-R, OvD-OC en OvD-I
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: Coördinatie en Sturing

Leiding en bedrijfsvoering	
Beschrijving:	Teamchefs van de teams en administratieve ondersteuning.
Organisatieniveau:	Basisteams & Districten
Bron:	Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Coördinatie en Sturing

Meldkamer

Meldkamer	
Beschrijving:	Intake meldingen door de Meldkamer DROC, Regie voeren op uitgifte
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DROC; Inzetkaders CM; HBVS; Ronde langs eenheden
Meegenomen:	Ja: Incidentenafhandeling - Meldkamer

AVIM

Migratiecriminaliteit en Mensenhandel	
Beschrijving:	Taken op het gebied van migratiecriminaliteit en expertise op het terrein van prostitutie en mensenhandel. De kerntaken van het team zijn: • Uitvoeren van onderzoeken op het gebied van migratiecriminaliteit. • Uitvoeren van onderzoeken op het gebied van mensenhandel en mensensmokkel. • Ontwikkelen van expertise op het gebied van mensenhandel en mensensmokkel. • Aanpak van overige vormen van uitbuiting. • Ondersteunen in en adviseren over aanpak prostitutiegerelateerde vormen van criminaliteit. • Uitvoeren van strafrechtelijke prostitutiecontrole. • Aanpak van loverboys.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR
Meegenomen:	Ja: AVIM

Identiteitsonderzoek	
Beschrijving:	Uitvoeren van procesbewaking en onderzoek naar identiteitsfraude. De kerntaken van het team zijn: • Bewaken van het proces van de uitvoering van de identificatieprocedure. • Uitvoeren van onderzoeken naar identiteitsfraude.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR; Formatieplan
Meegenomen:	Ja: AVIM

Handhaving en Toezicht	
Beschrijving:	Handhaven van en toezicht uitoefenen op de vreemdelingenwetgeving
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DRR; Formatieplan
Meegenomen:	Ja: AVIM

HOvJ diensten	
Beschrijving:	Diensten Hulp Officier van Justitie, zoals hOvJ Vreemdelingen.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: AVIM

Bureauopenstelling

Bureau-openstelling	
Beschrijving:	Bureau-openstelling voor receptiefunctie en opvang publiek
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM; Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Bureauopenstelling
Informereren slachtoffers	
Beschrijving:	Terugkoppeling naar slachtoffers wat gebeurd is met aangifte, geen slachtofferhulp
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - BT's
Meegenomen:	Ja: Bureauopenstelling
Opnemen aangiften	
Beschrijving:	Opnemen aangiften aan de balie
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	HBVS
Meegenomen:	Ja: Bureauopenstelling
Overige werkzaamheden I&S	
Beschrijving:	Overige werkzaamheden van Intake & Service
Organisatieniveau:	Basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Niet expliciet meegenomen.

Regionaal Service Centrum (RSC)

Werkzaamheden Regionaal Service Centrum (RSC)	
Beschrijving:	Intake telefonie (0900-8844) voor het 24/7 aannemen en doorgeven van (niet) spoedeisende meldingen en de pre-intake van aangiften door het RSC van de eenheid. Het verwerken van internetaangiften en 3D-loket.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid
Bron:	Inrichtingsplan 2012 - DROS; Inzetkaders CM; HBVS
Meegenomen:	Ja: Intake & Service - RSC

Bewaken, beveiligen en beschermen

Bewaken, beveiligen en beschermen	
Beschrijving:	Bewaken, beveiligen en beschermen van dynamische en statische objecten en advisering daarover.
Organisatieniveau:	Regionale eenheid en basisteams
Bron:	Inzetkaders CM
Meegenomen:	Ja: bewaken, beveiligen en beschermen

/ C Overzicht werklasterkeningen

In deze bijlage geven we een uitgebreide beschrijving van de werklasterkeningen die we hebben uitgevoerd voor elk van de clusters. We gaan hierbij in op de gebruikte methode en bronnen. Daarnaast beschrijven we ook welke aannames er zijn gedaan in de berekeningen.

C.1 Handhaving

Het cluster Handhaving bestaat uit 4 subclusters:

- ▶ Handhaving – Lokaal. Voor dit cluster onderscheiden we in de werklasterkeningen een deel dat zich richt op het reactieve werk en een deel dat zich richt op toezicht.
- ▶ Handhaving – Arrestantentaken
- ▶ Handhaving – Ondersteuning
- ▶ Handhaving – Korpscheftaken

C.1.1 Handhaving – Lokaal: Reactief

Evenementen, demonstraties en voetbal

Gebuurkte bronnen en gegevens

- ▶ Rapport ‘Analyse Handhaving Openbare Orde’, 2023, Informatie-Analyseteam (IAT)
- ▶ Aantallen grote, middelgrote en kleine demonstraties per gemeente (aangeleverd door het IAT)
- ▶ Politiekalender
- ▶ BVCM
- ▶ Politie-inzet bij voetbalwedstrijden¹⁸, 2006

Berekening

Voor evenementen, demonstraties en voetbalwedstrijden gebruiken we allemaal eenzelfde methode. Bij deze methode vermenigvuldigen we het aantal keer dat de activiteit zich voor heeft gedaan met een normtijd per keer dat de activiteit zich voordoet. Omdat er forse verschillen zitten tussen de onderlinge activiteiten, hanteren we hiervoor een verdere opdeling. De categorieën die we hanteren zijn als volgt:

- ▶ Voor evenementen onderscheiden we:
 - ▶ Evenementen in categorie B
 - ▶ Evenementen in categorie C
- ▶ Voor demonstraties onderscheiden we:
 - ▶ Kleine demonstraties (1-10 deelnemers)
 - ▶ Middelgrote demonstraties (11-100 deelnemers)
 - ▶ Grote demonstraties (meer dan 100 deelnemers)
- ▶ Voor voetbalwedstrijden maken we geen onderscheid, maar hanteren we wel een weging waarbij het risico van verschillende clubs wordt meegenomen. Onderstaand wordt dit verder toegelicht. Naast de inzet voor deze categorieën, hebben we ook specifiek de inzet van de Mobiele Eenheid (ME) en Aanhoudingseenheid (AE) voor deze activiteiten meegenomen. De wijze waarop dit is gedaan, beschrijven we aan het eind van deze paragraaf.

¹⁸ Zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-25232-53-b2.pdf>

Evenementen

Het aantal evenementen per gemeente is direct overgenomen uit de Politiekalender. Voor de normtijden zijn we uitgegaan van het totaal aantal geregistreerde uren van eenheden in 2021 t/m 2023 in BVCM. Vervolgens hebben we aangenomen dat de tijd die in totaal wordt besteed aan B-evenementen, gelijk is aan de totale tijd die wordt besteed aan C-evenementen. Door deze totale tijden vervolgens te delen door het aantal B-evenementen en C-evenementen per eenheid, ontstaat de gemiddelde tijd per B-evenement en C-evenement voor elk van die eenheden. Via een statistische analyse hebben we eventuele uitschieters hieruit verwijderd, en vervolgens het gemiddelde genomen over alle eenheden en jaren. Dit levert uiteindelijk de normtijden op voor B-evenementen en C-evenementen.

Demonstraties

Het totaal aantal demonstraties per gemeente is direct overgenomen uit de Politiekalender. Vervolgens delen we deze demonstraties op in grote, middelgrote en kleine demonstraties. Hiervoor gebruiken we gegevens die zijn aangeleverd door het IAT. Het aantal grote demonstraties nemen we hieruit over. Het aantal middelgrote en kleine demonstraties bepalen we vervolgens zo dat de verhouding tussen grote en middelgrote demonstraties gelijk blijft, en de som van grote, middelgrote en kleine demonstraties gelijk is aan het totaal uit Politiekalender. Voor kleine demonstraties rekenen we gemiddeld één uur aan inzet. Voor middelgrote en grote demonstraties hebben we de inzet die in BVCM is gelabeld voor demonstraties (per eenheid), verminderd met het aantal uren voor kleine demonstraties. Vervolgens hebben we deze uren gedeeld door het aantal grote en middelgrote demonstraties per eenheid. Vanwege registratieverschillen bestaan er grote verschillen tussen de eenheden hierin. We hebben daarom op statistische wijze de uitschieters verwijderd en vervolgens het gemiddelde genomen over alle eenheden en beschikbare jaargangen.

Voetbal

Eerst hebben we alle clubs met 3.000 of meer plekken in het stadion in beeld gebracht. Aan elke club met een stadion met minimaal 7.500 plekken hebben we een toezicht-score gekoppeld. Dit hebben we gedaan door te kijken naar de gemiddelde politie-inzet uit de eerder benoemde bron over de beschikbare jaren. Hierbij hebben we het jaar met de grootste inzet niet meegenomen, om incidentele uitschieters te voorkomen. Vervolgens hebben we de toezicht-score van alle clubs binnen een gemeente opgeteld en gedeeld door het totaal aantal clubs binnen die gemeente. Dit geeft dus een gemiddelde toezicht-score per gemeente. Ten slotte hebben we het werkelijke aantal wedstrijden (uit Politiekalender) per gemeente gewogen met deze toezicht-score. Hierdoor wordt het aantal wedstrijden per gemeente dus gecorrigeerd, waardoor sommige gemeenten meer en andere gemeenten minder wedstrijden krijgen toebedeeld. Het landelijke totaal aan wedstrijden blijft hiermee gelijk. Door het aantal wedstrijden te corrigeren via deze toezicht-score, kan er hierna één normtijd per 'wedstrijd' worden gebruikt. Deze normtijd hebben we op eenzelfde manier bepaald als de normtijd voor demonstraties. We hebben hiervoor het totaal aantal uren geregistreerd in BVCM voor voetbal gedeeld door het (gewogen) aantal wedstrijden per regio. Van deze gemiddelde inzet per regio hebben we op statistische wijze de uitschieters verwijderd en vervolgens het gemiddelde genomen.

Inzet van de ME en AE voor evenementen

Voor evenementen, demonstraties en voetbalwedstrijden wordt soms ook de ME en AE ingezet. Om dit ook mee te nemen hebben we eerst het totaal aantal uren aan inzet vanuit BVCM gehaald. De registratie hiervan wordt niet overal op dezelfde wijze gedaan, wat ertoe leidt dat van slechts vier eenheden de uren konden worden achterhaald. Dit totaal aantal uur hebben we opgedeeld in inzet

voor evenementen (12%) en inzet voor demonstraties plus voetbal (86%). Deze percentages komen uit het rapport van het IAT (pagina 78). Voor evenementen hebben we voor de vier regio's met beschikbare uren, 12% van deze uren gedeeld door het aantal C-evenementen van deze regio's, voor de jaren 2021 t/m 2023. Na verwijdering van statistische uitschieters hebben we hier het gemiddelde van genomen. Dit gemiddeld is ten slotte de extra inzet (van ME/AE) per C-evenement die we meenemen in de werklasterkeningen.

Inzet van de ME en AE voor demonstraties

We hebben eerst een inschatting gemaakt van het aantal demonstraties dat 'uit de hand loopt'. Dit noemen we incident-demonstraties. Hiervoor hanteren we het percentage uit het IAT-rapport dat aangeeft hoe vaak incidenten voorkomen (3% van de demonstraties), en kijken vervolgens alleen naar situaties met meer dan één incident (24% hiervan). In totaal is er dus in (afgerond) 1% van alle demonstraties sprake van meerdere incidenten. Per eenheid vermenigvuldigen we dit met het totaal aantal demonstraties om zo te komen tot het aantal incident-demonstraties. Dit verdelen we ten slotte over de gemeenten binnen de betreffende eenheid naar rato van het aantal *grote* demonstraties dat plaats vindt in die gemeenten. Om tot een normtijd per incident-demonstratie te komen, beginnen we bij de eerder genoemde 86% voor demonstraties plus voetbalwedstrijden. Dit verdelen we over beide categorieën naar rato van het aantal demonstraties met meerdere incidenten enerzijds en het aantal voetbalwedstrijden met meer dan 5 incidenten anderzijds (beiden naar beneden afgerond). Per jaar tellen we vervolgens de ME/AE-inzet voor demonstraties van alle eenheden op en delen dit door het totaal aantal incident-demonstraties. Door het gemiddelde over 2021-2023 te nemen komen we ten slotte tot een normtijd.

Inzet van de ME en AE voor voetbalwedstrijden

Net als voor demonstraties, werken we ook met incident-voetbalwedstrijden. De toezicht-score die we eerder bepaalden reflecteert de nodig inzet, afhankelijk van de omvang en het risiconiveau van voetbalclubs. Voor het aantal incident-voetbalwedstrijden kwadrateren we deze toezicht-score. Hierna gebruiken we deze gekwadrateerde toezicht-score om het aantal wedstrijden per gemeente te wegen (analoog aan de werkwijze voor 'normale' voetbalwedstrijden). Dit geeft dus wederom een fictief aantal wedstrijden per gemeente. Ditmaal reflecteert dit aantal het risico op wedstrijden die uit de hand lopen. Vanuit het rapport van het IAT blijkt dat 13% van de voetbalwedstrijden een incident kent, en dat hiervan wederom 13% meer dan 5 incidenten kennen. Samen komt dat (afgerond) neer op 2% van de voetbalwedstrijden waarin meer dan 5 incidenten plaatsvinden. Met dit percentage komen we per gemeente tot een aantal wedstrijden met ME/AE-inzet. Dit wordt vervolgens vermenigvuldigd met een normtijd. Deze normtijd bepalen we analoog aan de wijze waarop dit voor demonstraties is gedaan.

Aannames en bijzonderheden

Voor de werklasterkeningen hebben we een aantal belangrijke aannames gedaan. Ten eerste zijn we er vanuit gegaan dat evenementen van categorie-A geen noemenswaardige invloed hebben op de *verdeling* van sterkte tussen de eenheden. Daarnaast hebben we ook aangenomen dat de totale tijd die wordt besteed aan categorie-B evenementen, gelijk is aan de totale tijd die wordt besteed aan categorie-C evenementen. De wijze waarop voetbalwedstrijden zijn gewogen om rekening te houden met risico's (hoe vaak zijn er incidenten) en omvang (hoeveel inzet is er per incident nodig) is in principe ook een aanname. Hiervoor is echter geen betere inschatting beschikbaar.

Personen met onbegrepen gedrag & Vermissingen

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Registraties E33 – Overlast door verward / overspannen persoon (BVH).
- ▶ Registraties E14 – Poging tot zelfdoding (BVH).
- ▶ Aantal vermissingen van meerderjarige en minderjarige personen.

Berekening

Het aantal registraties incidenten personen met onbegrepen gedrag is vermenigvuldigd met een gemiddelde normtijd per registratie (productiedekking).

Het aantal vermissingen van meerderjarige en minderjarige personen is vermenigvuldigd met een gemiddelde normtijd (productiedekking).

Aannames en bijzonderheden

Omdat er 'slechts' twee categorieën zijn is de aanname is dat de gemiddelde 'zwaarte' van een incident, in termen van politiewerk, niet verschilt per eenheid. Dat betekent dat verschillen in verdeling worden veroorzaakt door verschillen in aantallen.

C.1.2 Handhaving – Lokaal: Toezicht

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Aantal incidenten en misdrijven BVH, waarbij Zeden, Berovingen, Woninginbraken en Cybercrime ook gespecificeerd.
- ▶ Aantal inwoners
- ▶ Enquête Slachtofferschap 2023 voor grote gemeenten en basisteams.

Berekening

De capaciteit voor toezicht is verdeeld over de gemeentes met behulp van een veiligheidsindex: een index die de relatieve onveiligheid van een gemeente moet vatten. Een getal groter dan 1 is onveiliger dan gemiddeld, en een getal kleiner dan 1 betekent veiliger dan (landelijk) gemiddeld. Als onveiligheid uit zou worden gedrukt in het aantal incidenten per inwoner, dan betekent een index van 1,5 dat er 1,5 keer zoveel incidenten per inwoner plaatsvinden dan gemiddeld in Nederland het geval is.

De veiligheidsindex die we voor de verdeling van toezicht gebruiken is het product van 2 andere indexen. De eerste is het aantal incidenten en misdrijven per inwoner (ten opzichte van het gemiddelde aantal per inwoner voor Nederland). Hierin worden high impact crimes (Zeden, Berovingen, Woninginbraken en Cybercrime) vijf keer zo zwaar meegewogen. De tweede index is gericht op slachtofferschap en wordt berekend op basis van het aandeel van de inwoners dat meldt slachtoffer te zijn geweest van een incidenten (wederom ten opzichte van het gemiddelde voor Nederland).

De uiteindelijke veiligheidsindex die we gebruiken is de eerste maal de tweede. Is de eerste bijvoorbeeld 1,2 en de tweede 1,3 dan is de uiteindelijke index 1,56. Dit maakt de verschillen tussen gemeenten iets groter.

De veiligheidsindex bepaalt het gewicht per inwoner dat een gemeente krijgt. Door dit voor elke gemeente te doen, kan vervolgens het aandeel van elke gemeente worden bepaald. Dit is het

aandeel dat de gemeente toegewezen krijgt ten opzichte van de totaal beschikbare capaciteit voor deze activiteiten.

Van de toegewezen capaciteit wordt vervolgens de aanwendbare capaciteit uit het cluster 'Incidentenafhandeling' in mindering gebracht (mits de capaciteit voor toezicht groter is dan de aanwendbare capaciteit).

Er wordt als laatste wel rekening gehouden met een ondergrens: Een minimaal aantal fte per 1.000 inwoners per gemeente voor toezichtstaken. Er kan dus geen 0 fte uitkomen, hoeveel aanwendbare capaciteit er bij de incidentenafhandeling ook is.

In het HBVS is gebruik gemaakt van staffels om een verschillend gewicht per inwoner toe te kennen aan verschillende gemeenten. Wij hebben gekozen voor een index om zo te voorkomen dat kleine relatieve verschillen meteen grote effecten hebben. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer twee gemeenten ongeveer dezelfde indexwaarde hebben, maar dichtbij de grenswaarde van een staffel. In dat geval zou één gemeente nét in de volgende staffel kunnen vallen en daardoor een heel ander gewicht krijgen.

Een index is een manier om gemeenten een verschillend gewicht per inwoner te geven. Hoe groot die verschillen precies behoren te zijn is moeilijk te bepalen. In gesprekken met medewerkers capaciteit management bleek dit deze exacte relatie ook niet vast te stellen is. De algemene lijn dat meer onveiligheid leidt tot *meer* meer werk wordt echter herkend. Ook dat incidenten, misdrijven en high impact crimes hier belangrijk zijn, wordt herkend. Deze worden ook in beleidsplannen van de politie aangegeven als speerpunt.

Aannames en bijzonderheden

De ondergrens die wordt gehanteerd betreft 0,05 fte per 1.000 inwoners. Daarnaast worden de twee beschreven indexen met elkaar vermenigvuldigd om een combinatie-index te maken.

C.1.3 Handhaving – Ondersteuning

De capaciteit van dit subcluster wordt over de gemeenten verdeeld naar rato van de capaciteit van het subcluster 'Handhaving – Lokaal'.

C.1.4 Handhaving – Arrestantentaken

De capaciteit van dit subcluster wordt over de gemeenten verdeeld naar rato van het totaal van de capaciteit van het subclusters 'Opsporing – Lokaal' en 'Incidentenafhandeling'.

C.1.5 Handhaving – Korpscheftaken

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Onderzoek van Bureau Impactanalyse naar mogelijk af te stoten taken
- ▶ Inventarisatie van aantallen aanvragen etc. uit 2023 voor de onderliggende taken

Berekening

Bureau Impactanalyse heeft onderzoek gedaan naar taken die de politie nu doet en die mogelijk afgestoten of anders georganiseerd kunnen worden. De Korpscheftaken zijn onderdeel van die taken.

Voor dat onderzoek is de normatieve werklast in kaart gebracht voor de tien regionale eenheden én de landelijke eenheid met behulp van een gewogen productiedekking. In onze analyse is alleen het werk van de tien regionale eenheden meegenomen.

Binnen elke eenheid is de regionale capaciteit verdeeld over de gemeenten naar rato van de totale capaciteit voor de andere subclusters binnen Handhaving.

De werkzaamheden bestaan uit:

- ▶ Wet Explosieven Civiel Gebruik (WECG)
- ▶ Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (WPBR)
- ▶ Buitengewoon Opsporingsambtenaren
- ▶ Wet Wapens en Munitie (WWM)

Aannames en bijzonderheden

Een algemene aanname is dat de gehanteerde standaardtijden gelden voor alle eenheden. Daarnaast zijn eventuele efficiency besparingen, of het afstoten van bepaalde taken, niet meegenomen.

C.2 Opsporing

Het cluster Opsporing bestaat uit 3 subclusters.

- ▶ Opsporing – Lokaal
- ▶ Opsporing – Regionaal
- ▶ Opsporing – Ondersteuning.

C.2.1 Opsporing – Lokaal

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Incidenten uit het registratiesysteem BVH per maatschappelijke klasse (MK)
- ▶ Normtijden per delictscategorie o.b.v. onderzoek naar Bouwstenen opsporing van Bureau Impactanalyse
- ▶ Aantal Onderzoeksdossiers vroegtijdig beëindigd per MK
- ▶ Aantal Niet in Nederland woonachtigen voor twee rollen: als verdachten en als slachtoffer.
- ▶ Aantal inkomende rechtshulpverzoeken (uit DIAS).

Berekening

Voor de basisteams is de werklast berekend door middel van normtijden vermenigvuldigd met activiteiten. Voor 23 delictscategorieën aan incidenten is een normtijd per incident opgesteld op basis van onderzoek van Bureau Impactanalyse.

In BVH worden onder alle incidenten handelingen geregistreerd met een activiteit en formulier. Voor de incidenten die geregistreerd zijn op de Organisatie-Eenheid van basisteams is voor 23 delictscategorieën een uitdraai gedaan. Daarin is per delictscategorie een overzicht gecreëerd van welke activiteit-formulier-combinaties (AFCs) voor die delictscategorie voorkwamen en welke mate van voorkomen die hadden.

Bureau Impactanalyse heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een verzameling bouwstenen. Dat zijn sets van handelingen met daaraan gekoppelde tijden. Samen met hen hebben we de bouwstenen

voor de basisteams gekoppeld aan incidenten uit BVH en daarmee een set van 23 normtijden opgesteld.

Vervolgens is per delictscategorie gekeken naar welke AFCs aan welke bouwstenen gekoppeld moesten worden. Dit leverde 23 normtijden op voor de opsporingswerklast in het basisteam per geregistreerd incident. Deze varieert tussen de 0,16 uur en 19,19 uur per incident. Dit klinkt als een onrealistische laagste en hoogste waarde, maar dit is verklaarbaar doordat het niet om de normtijd per *ingescreend onderzoeksdossier* gaat, maar om de normtijd per *geregistreerd incident*. De mate van inscrenen van incidenten van een bepaalde delictscategorie is als het ware verwerkt in de normtijd.

Per gemeente wordt het aantal incidenten binnen diens werkgebied van elke delictscategorie vermenigvuldigd met de desbetreffende normtijd. Dit levert de werklast per gemeente op.

Vervolgens is een opslag gehanteerd voor niet in Nederlands woonachtige verdachten en slachtoffers (hiervoor is geen extra onderscheid in een van de bouwstenen). Uit BVH is de uitsplitsing gemaakt voor totale verdachten en slachtoffers en het aantal wanneer deze niet in Nederland woonachtig zijn. Wanneer er sprake was van niet in Nederland woonachtige verdachten is de werklast een factor 3 zwaarder gewogen. Voor niet in Nederland woonachtige slachtoffers is een factor 2 gehanteerd.

Dit levert de werklast op niveau 1 op, omdat het gaat om het werkelijk uitgevoerde werk bij de geregistreerde incidenten. De werklast is uitgebreid tot niveau 2 door te rekenen met het aandeel onderzoeksdossiers dat vroegtijdig beëindigd is. Is dit 10% dan was de werklast van niveau 1 dus 90% van het werk wat eigenlijk had moeten gebeuren. Dit hebben we op deze manier ook gecorrigeerd.

Voor Rechtshulpverzoeken (RHV's) is de werklast van de inkomende RHV's berekend met een gemiddeld normtijd per RHV. Deze is berekend per regio en verdeeld over de gemeentes binnen elke regio naar rato van het de capaciteit van de basisteams.

Als laatste is de capaciteit van de districtsrecherche verdeeld over de gemeentes naar rato van de capaciteit van de basisteams.

Omdat de districtsrecherches hun activiteiten en formulieren niet in BVH registreren, bleek het niet mogelijk om voor deze onderdelen ook te werken met de eerder genoemde bouwstenen. De districtsrecherches werken met Summ-IT en daar was een dergelijke uitdraai niet mogelijk.

Aannames en bijzonderheden

De werklast wanneer er sprake is van niet in Nederland woonachtige verdachten en slachtoffers wordt zwaarder gewogen. Voor het aantal niet in Nederland woonachtige verdachten wordt een factor 3 gehanteerd, en voor niet in Nederland woonachtige slachtoffers een factor 2. De normtijden op basis van het onderzoek van Bureau Impactanalyse bevatten de benodigde tijd voor de in BVH werkelijk geregistreerde combinaties van Activiteiten en Formulieren. De laatste aanname is dat vroegtijdig beëindigde onderzoeksdossiers niet zijn uitgevoerd, maar wel uitgevoerd hadden moeten.

C.2.2 Opsporing – Regionaal

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Staffelwaarde en percentielen klassen uit HBVS.
- ▶ Aantal inwoners per gemeente.
- ▶ Werklastberekening Opsporing – Lokaal.

Berekening

Het werk in het subcluster 'Opsporing – Regionaal' is opsporing van zware en georganiseerde criminaliteit en specialistische opsporing.

De capaciteit voor specialistische opsporing is verdeeld op basis van een index. De waarde van de index is bepaald op basis van de werklast van het opsporingswerk dat bij de basisteams ligt. De index van een gemeente is de werklast per 1.000 inwoners ten opzichte van het gemiddelde van Nederland.

De benodigde capaciteit voor zware criminaliteit wordt groter wanneer er ook meer regulier opsporingswerk is. Het verband tussen de twee is echter niet lineair, maar eerder exponentieel. Hier is in de Clusterbijeenkomst over Proactief Opsporingswerk over gesproken. Meer werk in regulier opsporingswerk leidt in de regel tot een nog grotere toename van werk in dit subcluster. Er ontstaat probleemcumulatie en daarmee de noodzaak voor proactief handelen, preventie en grotere onderzoeken.

Om te bepalen hoeveel meer werk er precies ontstaat voor dit subcluster, hebben we van de verhoudingen tussen de staffels uit het HBVS (en welk aandeel van de gemeentes in welke klasse viel) een exponentiële relatie tussen gemaakt. Destijds is gebruik gemaakt van celdagequivalenten (CDE). Het OM had deze ontwikkeld om verschillende strafvormen met elkaar te vergelijken. De CDE zegt iets over de zwaarte van de opgelegde straf en wordt hier gebruikt om te bepalen waar relatief meer inzet nodig is. Intussen worden deze CDE niet meer bijgehouden.

De index wordt via die exponentiële relatie vertaald naar een gewicht per inwoner dat een gemeente krijgt. Dit gewicht wordt afgezet tegen het landelijk totaal, om zo het aandeel te bepalen dat de gemeente krijgt toegewezen van de totaal te verdelen capaciteit.

Voor de thema's 'Cybercriminaliteit' en 'Kinderporno' is in de Clusterbijeenkomst Grensoverstijgend Opsporingswerk aangegeven dat deze niet geografisch gebonden zijn, maar dit hiervoor in grote mate grensoverstijgend wordt gewerkt. Voor deze thema's hebben we een kwart van het werk verdeeld naar rato van het werk van de basisteams. Van de overige driekwart hebben we elke regio een gelijk deel (één tiende) gegeven. Ten slotte hebben we het werk van een regio verdeeld over de gemeenten binnen die regio naar rato van het aandeel werk van de basisteams dat die gemeente binnen die regio had.

Aannames en bijzonderheden

We nemen hierbij aan dat de klassen en bijbehorende staffelwaarden uit het HBVS een goede verhouding geven tussen gemeente met relatief weinig opsporingswerk en relatief veel werk. Daarnaast hebben we ook aangenomen dat 25% van het werk rondom Cybercrime en Kinderporno geografisch gebonden is, en 75% grensoverstijgend.

C.2.3 Opsporing – Ondersteuning

De capaciteit van dit subcluster wordt over de gemeenten verdeeld naar rato van de capaciteit van de subclusters 'Opsporing – Lokaal' en 'Opsporing – Regionaal'.

C.3 Incidentenafhandeling

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Incidenten prioriteit 1-3 uit GMS
- ▶ De gemiddelde afhandelingsstijden en aanrijtijden komen uit GMS. Hier is onderscheid gemaakt tussen incidenten prioriteit 1 t/m 5.
- ▶ Het oppervlakte land

Berekening

Om te berekenen hoeveel eenheden er in een gebied moeten rijden om de reactietijden te halen wordt gebruik gemaakt van een noodhulpformule. De noodhulpformule is in het verleden door AEF ontwikkeld door simulaties te doen in verschillende gebieden, met verschillende meldingenintensiteit en op verschillende reactiepercentages. In een gebied waar veel incidenten samenkomen kan een eenheid meer incidenten per dienst afhandelen. Hoe meer incidenten per km² er zijn, hoe efficiënter een eenheid per incident wordt.

Deze noodhulpformule legt het verband tussen de intensiteit van incidenten (het aantal incidenten met prioriteit 1-3 per km²) en de efficiëntie per incident (het aantal incidenten per auto-uur) voor de eenheden die rijden voor incidentenafhandeling.

Eén van de factoren die de werklust voor het cluster Incidentenafhandeling bepaalt, is het reactiepercentage. In de praktijk ligt dit reactiepercentage al meer dan 15 jaar op of nabij de 85%.¹⁹ In overleg met de kopgroep is besloten uit te gaan van deze huidige werkelijkheid bij het bepalen van de verdeling van de werklust. Verder is er ook een ondergrens ingesteld. Deze ondergrens is een maximum oppervlakte die per eenheid bediend kan worden.

De registratie van incidenten over prio 1 t/m 5 verschilt tussen de eenheden. Met name het aantal incidenten prio 3 en 4 per inwoner verschilt zeer veel (meer dan te verklaren is door geografische verschillen in aantallen incidenten of meldgedrag van burgers). Daarom hebben we ervoor gekozen om voor de intensiteit de incidenten prio 1 t/m 4 mee te nemen. Deze wordt daardoor groter, waardoor de benodigde capaciteit die berekend wordt hoger uitkomt. Deze wordt echter alleen gebruikt als onderlinge verhouding in de verdeling binnen het cluster. Voor het bepalen van de aanwendbare capaciteit (zie hieronder) hebben we de totale aanwendbare capaciteit (landelijk) eerst bepaald op basis van prio 1 t/m 3, maar de verdeling hiervan over de gemeenten bepaald op basis van prio 1 t/m 3. Dit zorgt ervoor dat de absolute hoeveelheid aanwendbare capaciteit gebaseerd is op de capaciteit die nodig zou zijn voor alleen prio 1 t/m 3. Dit is noodzakelijk omdat we ook de relatieve omvang van dit cluster bepalen op basis van prio 1 t/m 3. Met andere woorden wordt prio 1 t/m 4 dus alléén gebruikt om de *verdeling* tussen gemeenten te bepalen, maar wordt de totale omvang bepaald op basis van prio 1 t/m 3.

In de praktijk is het werkproces incidentenafhandeling niet zo geïsoleerd als nu geschetst. Andere agenten pakken ook meldingen op en eenheden die rondrijden doen ook andere werkzaamheden (waarover later meer). De berekening zegt dan ook niet hoeveel er aan incidentenafhandeling ingezet moet worden (of ook niet op welke manier). Het is een berekening van hoeveel elk gebied op z'n minst beschikbaar moet hebben voor het proces. Daar bovenop is een ondergrens ingesteld. Dit is een maximum oppervlakte dat per eenheid bediend kan worden. Zou het gebied groter dan dat

¹⁹ Zie bijvoorbeeld "Kerncijfers politie bij het eerste halfjaarbericht 2024".

worden, dan zou in theorie het reactiepercentage nog gehaald kunnen worden, maar niet zonder bepaalde gebieden bij voorbaat links te moeten laten liggen.

Zoals al gezegd doen eenheden die ingeroosterd zijn om beschikbaar te zijn voor spoedeisende incidenten ook andere werkzaamheden. Voor elke gemeente is berekend hoeveel werk er is voor het aanrijden naar en afhandelen van de prio 1-3 incidenten. Deze tijd is vergeleken met de berekende capaciteit. Dit is de bezettingsgraad van de eenheden. Gemiddeld is deze 30%. Hierbij is het aannemelijk dat agenten ruimte hebben om aan te wenden voor handhavingswerk. Uiteraard is er een maximum aan hoeveel tijd een eenheid ander werk kan doen en nog steeds goed diens beschikbaarheidsfunctie voor spoedeisende meldingen kan vervullen. Eenheden moeten namelijk ten aller tijden hun werkzaamheden kunnen neerleggen en afbreken wanneer er een incident plaatsvindt.

In de werklasterkening gaan we er vanuit dat er altijd minimaal 40% vrije ruimte voor een noodhulpeenheid moet zijn om diens beschikbaarheidsfunctie voor spoedeisende meldingen goed te kunnen vervullen. Eenheden moeten namelijk ten aller tijden hun werkzaamheden kunnen neerleggen en afbreken wanneer er een incident plaatsvindt. Wanneer noodhulpeenheden in een gemeente méér dan 40% van hun tijd niet (hoeven te) besteden aan incidentenafhandeling, hebben we aangenomen dat de overgebleven tijd (exclusief 40%) besteed zal worden aan handhaving. Als voorbeeld: stel dat de noodhulpeenheden in een gemeente 30% van hun tijd besteden aan het afhandelen van incidenten. In dat geval besteden zij dus 70% van hun tijd niet aan incidenten. We gaan er vanuit dat noodhulpeenheden 40% van hun tijd nodig hebben om ten alle tijden beschikbaar te kunnen zijn. Dit betekent dat er in dit voorbeeld nog 30% (70% minus 40%) over is om te besteden aan handhaving.

De capaciteit die noodhulpeenheden volgens onze werklasterkeningen kunnen besteden aan handhaving, wordt in mindering gebracht op de capaciteit per gemeente in het subcluster 'Handhaving – Lokaal'.

Aannames en bijzonderheden

Voor dit cluster zijn een aantal aannames gebruikt. In de berekening van de intensiteit aan incidenten per km², zijn we uitgegaan van alle incidenten met prioriteit 1 t/m 4. De reden hiervoor is dat er grote administratieverschillen bestaan als alleen wordt gekeken naar prioriteit 1 t/m 3. Het reactiepercentage waar we vanuit zijn gegaan is, in samenspraak met de kopgroep, vastgelegd op 85%. De ondergrens waarmee we rekenen is 228 km² per eenheid (gelijk aan de ondergrens die momenteel ook wordt gebruikt). Dit komt neer op 0,07 fte per km². We hebben verder aangenomen dat tijd die eenheden niet voor noodhulp inzetten, voor zover dit meer dan 40% is, ingezet wordt voor handhaving. Verder hebben we aangenomen dat er twee agenten per auto rijden en er sprake is van 9-uurs diensten met drie diensten per etmaal. De werklasterkening voor incidentenafhandeling die gericht is op vermiste personen en personen met onbegrepen gedrag is niet meegenomen in dit cluster, maar in het subcluster 'Handhaving – Lokaal'.

C.4 Wijkzorg

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Het aantal inwoners per gemeente

Berekening

We zijn uitgegaan van de wettelijke norm van één wijkagent op 5.000 inwoners. De ervaring is echter dat wijkagenten niet alleen maar taken uitvoeren die onder dit cluster vallen. In de praktijk draaien wijkagenten ook diensten op de noodhulp. Tijdens deze diensten zijn ze primair met andere taken bezig, die onder andere clusters vallen. Het grootste deel hiervan, valt onder het cluster Incidentenafhandeling. In het inrichtingsplan van de Nationale Politie staat dat wijkagenten 80% van hun tijd werkzaamheden verrichten ten behoeve van de wijk.²⁰ We zijn er daarom vanuit gegaan dat zij 20% van hun tijd taken uitvoeren die onder het cluster 'Incidentenafhandeling' vallen. Deze capaciteit hebben we daarom in mindering gebracht op dat cluster om dubbeltelling te voorkomen.

Aannames en bijzonderheden

Conform het inrichtingsplan is ervan uitgegaan dat wijkagenten 80% van de tijd in de wijk aan het werk zijn. Dat is in de werklastberekening opgenomen door de overige 20% van de inzet van wijkagenten in mindering te brengen op het cluster 'Incidentenafhandeling'.

C.5 Intelligence

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Werksessies met medewerkers uit de intelligence organisatie.
- ▶ Verschillende inventarisaties van de intelligence organisatie en documenten voor het PIO.

Berekening

De intelligence-organisatie is in transitie. Meer dan twaalf jaar na de planvorming die de basis vormde voor de Nationale Politie zijn er nieuwe inzichten over rol, bijdrage en werking van Intelligence. De tien Intelligence organisaties willen naar deze nieuwe situatie toegroeien. Daarbij moet opgemerkt worden dat:

- ▶ Voor sommige taken de beoogde werking concreter is dan de andere.
- ▶ Sommige eenheden al stappen in de richting van die beoogde werking hebben gezet, terwijl andere eenheden nog min of meer conform de situatie van de vorming van de Nationale Politie werken.

We hebben meerdere werksessie gehad met medewerkers die betrokken zijn bij het vormgeven van de nieuwe werking of daar ideeën over hebben. Bij die sessies is de beoogde situatie als uitgangspunt gehanteerd, voor zover mogelijk. Daar wil de Intelligence organisatie immers naartoe en dat is tegelijkertijd een toekomstbestendigere situatie voor het nieuwe sterktemodel.

In de werksessies:

- ▶ Zijn alle intelligence taken gedefinieerd.
- ▶ Is de minimale inzet per taak per eenheid benoemd.

²⁰ In de praktijk wordt deze 80% in sommige teams overigens niet eens gehaald.

- ▶ Zijn de functies en rollen gecategoriseerd aan de hand van de (toekomstige) werking. De plaats in de huidige organisatie (de 'hark') is ter informatie ook vermeld.
- ▶ Is toegewerkt naar een percentage/volume per eenheid.
- ▶ Is benoemd dat het volume van een aantal taken meebeweegt met het werkaanbod (RTIC en Inwinning bijvoorbeeld). Zodra het definitieve 'minimum' per eenheid bekend is, wordt de huidige restinzet per eenheid gebruikt om de inzetverschillen per eenheid te ramen o.b.v. andere sleutels, zoals meldingen (voor RTIC) of het volume opsporing.

De (concept)uitkomsten zijn in verschillende sessies getoetst, bijgesteld en aangevuld.

Aannames en bijzonderheden

In de berekening zijn we er vanuit gegaan dat de capaciteit voor het real-time intelligence center (RTIC) per eenheid over de gemeenten is verdeeld naar rato van het aantal spoedeisende incidenten die behoren tot het werk van de incidentenafhandeling in de betreffende gemeenten. De capaciteit voor de andere taken is verdeeld naar rato van de werklast die gemeenten hebben voor het cluster 'Opsporing'.

C.6 Coördinatie en Sturing

Bronnen

Voor dit cluster zijn geen bronnen gebruikt.

Berekening

De verdeling van de capaciteit in dit cluster over de gemeenten is gedaan naar rato van het aandeel dat elke gemeente heeft op de andere "lokale" subclusters: 'Handhaving – Lokaal', 'Wijkzorg', 'Incidentenafhandeling', 'Bureauopenstelling' en 'Opsporing – Lokaal'.

Aannames en bijzonderheden

De aanname die wordt gebruikt is dat de werklast voor dit cluster inderdaad schaalt met de werklast van de genoemde clusters.

C.7 Meldkamer

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Gedetailleerde onderzoeksgegevens van de uitgevoerde impactanalyse in Excel. Daarin is onder andere gebruik gemaakt van het aantal telefoontjes naar de meldkamer en het aantal GMS incidenten.
- ▶ Aantal incidenten (GMS) per gemeente.

Berekening

Bureau Impactanalyse heeft onderzoek gedaan naar de werklast van de Operationele Centra (Meldkamers). Deze werklast is enerzijds gebaseerd op een gestandaardiseerde inventarisatie van de werklast bij de tien Operationele Centra (OC's) en anderzijds op een zogenaamde Erlang C-berekening van de werklast. (het aantal geregistreerde meldingen en meldkamerincidenten).

De werkzaamheden bestaan uit:

- ▶ Noodzakelijke bezetting
- ▶ Extra werk

► Werkzaamheden voor de eigen organisatie

Alle drie de categorieën bestaan uit meerdere activiteiten. Een deel van deze activiteiten is geharmoniseerd en geïntegreerd / gecombineerd, om zo tot eenduidige en zo goed mogelijk vergelijkbare situaties per OC te komen.

De geharmoniseerde en geïntegreerde / gecombineerde uitkomsten hebben we gebruikt als basis voor de werklasterkening. De uitkomsten van de tien regionale eenheden zijn geanalyseerd en daarop hebben we volgende keuzes gemaakt c.q. bewerkingen gedaan:

1. De fte's voor *intake en regie* en *backoffice* zijn gebaseerd op de Erlang C-resultaten.
2. Voor de andere taken hebben we gekeken naar het voorgesteld kader en gepoogd daarbinnen patronen te ontdekken en de resultaten tussen de eenheden eenduidiger te maken.
3. De inzet voor *coördinatie en regie* en *operationele sturing* lag in een groot deel van de eenheden rond de 2 x 7,65 fte. Bij de eenheden die meer fte aan coördinatie hadden is het gedeelte dat hoger was dan 2 x 7,65 fte verdeeld over de taken netwerken in of extern en collegiale ondersteuning. Dit is gedaan omdat de eenheden waarbij dit het geval was juist minder hoge inzet op die taken hadden en deze taken raken aan coördinatie-taken.
4. Voor de taken *personeelszorg* en *tactisch besturen* stond bij iedere eenheid ca. 1 fte per taak in het voorgesteld kader. Dit is behouden.
5. De taken waarvoor de inzet sterk kan verschillen per eenheid, vanwege de context van de regio, zijn overgenomen uit het voorgesteld kader. Dit geldt voor alle *verbindingstaken*.
6. Wel is voor de *verbindingstaken* een drempel gehanteerd gebaseerd op het eerste kwartiel van de resultaten van de verschillende eenheden.
7. Voor de taken die niet logischerwijs sterk afhankelijk zijn van de regionale context is gekeken naar het gemiddelde percentage aan inzet op die taak van de inzet op *intake en regie* en *backoffice*. Hierin zijn de resultaten van 0 niet meegenomen. Deze methode is gehanteerd voor een groot deel van de taken. De percentages staan vermeld op het tabblad fte per eenheid.

Aannames en bijzonderheden

Het onderdeel 'Intake en regie' binnen dit cluster is gebaseerd op de Erlang-C resultaten, voor de overige taken is het kader gehanteerd dat in de impactanalyse van Bureau Impactanalyse is voorgesteld. Voor de eenheden waarbij de inzet voor de onderdelen 'coördinatie en regie' en 'operationele sturing' hoger lag dan de inzet van de meeste andere eenheden, is het overschot verdeeld over de taken 'netwerken in- of extern' en 'collegiale ondersteuning'. De reden hiervoor is dat deze eenheden (administratief) relatief weinig inzet hadden op deze taken. Ten slotte bleek de inzet op 'verbindingstaken' sterk te verschillen, afhankelijk van de regionale context. De inzet uit het voorgestelde kader is overgenomen. Hierbij is een minimum gehanteerd, zodat iedere eenheid een basiscapaciteit heeft om deze taken uit te voeren.

C.8 AVIM

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Benchmark van de formatie per eenheid van de taken die onder AVIM vallen.

Berekening

We hebben een benchmark uitgevoerd van de formatie voor AVIM ten opzichte van de totale formatie van de eenheden. In de benchmark zijn alle functies binnen de verschillende organisatieonderdelen toegerekend aan een werkveld / taak. Daarmee wordt per taak in beeld gebracht hoeveel fte iedere eenheid in de formatie heeft gereserveerd.

Voor AVIM zijn, naast leiding en ondersteuning, drie primaire taken geformuleerd:

- ▶ Handhaving en toezicht
- ▶ Identiteitsonderzoek
- ▶ Migratiecriminaliteit en mensenhandel

De huidige formatie voor elk van deze taken per regionale eenheid is uitgedrukt als percentage van de totale formatie van de eenheid. Daarbij zijn de volumes van de Aanmeldcentra in Ter Apel en Budel buiten beschouwing gelaten, omdat dit taken zijn die niet in één van de andere eenheden voorkomen en de betreffende eenheden daar apart voor gefinancierd worden.

Om te bepalen of de formatie van de eenheden statistisch gezien vergelijkbaar is, zijn zogenaamde Z-scores berekend. Een Z-score is een methode in de statistiek die helpt bij het normaliseren van data voor vergelijking en analyses. De Z-score is de afwijking van de verwachte waarde, uitgedrukt in eenheden van de standaardafwijking. Het maakt het mogelijk om de relatieve positie van individuele waarden binnen een dataset te begrijpen. De Z-score wordt berekend als $Z = \frac{\text{waarde} - \text{gemiddelde}}{\text{standaardafwijking}}$.

Hierna zijn per taak de gemiddelden bepaald indien geen enkele waarde afwijkend was (een Z-score groter dan 2 of kleiner dan -2 is afwijkend). Indien één of meerdere waarden wel afwijkend waren, zijn deze eenheden buiten beschouwing gelaten en zijn de Z-scores opnieuw berekend voor de overgebleven eenheden.

Voor de eenheden met een afwijkende waarde is het gemiddelde van de overige regio's genomen. Daarbij is de waarde minus dat gemiddelde aangemerkt als opslag vanwege een bijzondere positie, indien verklaarbaar. Dit was het geval voor de eenheden waar de aanmeldcentra liggen.

Aannames en bijzonderheden

Er is impliciet aangenomen dat de onderliggende gegevens normaal verdeeld zijn. De capaciteit die wordt ingezet voor de aanmeldcentra in Ter Apel en Budel is buiten beschouwing gelaten, omdat deze niet bij andere eenheden voorkomen.

C.9 Bureauopenstelling

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Aantal aangiften op bureaus
- ▶ Dienstleveringsconcept
- ▶ Inwoners per gemeente

Berekening

Er is gestart vanuit het niveau aan openstelling uit het dienstverleningsconcept, dat bij de vorming Nationale Politie is opgesteld. Er is gekeken hoeveel openstellingsuren er daarmee in totaal in Nederland en dus gemiddeld per inwoner zijn. Hierbij is vervolgens naar rato van het aantal inwoners een aantal openstellingsuren per gemeente bepaald. Voor elk uur openstelling is één medewerker gerekend. Daarnaast is, op basis van de werkelijke hoeveelheid aangiftes en de benodigde tijd per aangifte, bepaald hoeveel extra medewerkers er nodig zouden zijn per gemeente. Deze normtijd is afkomstig van eerder onderzoek van Bureau Impactanalyse van de Politie.

Aannames en bijzonderheden

Eén belangrijke aanname is dat het dienstverleningsconcept nog altijd actueel is. Verder hebben we op basis van onderzoek van Bureau Impactanalyse 144 minuten per aangifte gerekend als normtijd. Ten slotte zijn we er ook van uit gegaan dat een medewerker voor intake & service volledig beschikbaar is voor de baliefunctie. Het opnemen van aangiftes gebeurt dan dus op afspraak en door een extra medewerker.

C.10 Regionaal Service Centrum (RSC)

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Aantal telefoontjes (klantverzoeken) per eenheid uit de servicemodule
- ▶ Aantal telefoontjes (klantverzoeken) per gemeente uit de servicemodule
- ▶ Aantal internetaangiften
- ▶ Aantal telefonische aangiften

Berekening

Voor dit cluster is onderscheid gemaakt tussen drie primaire taken.

- ▶ Beantwoorden telefoontjes/klantverzoeken
- ▶ Verwerken internetaangiften
- ▶ Opnemen van telefonische aangiften

Beantwoorden telefoontjes/klantverzoeken

De klantverzoeken zijn opgevraagd per uur van de dag en dag van de week en dat voor de 52 afzonderlijke weken in een jaar. Met die gegevens is het gemiddelde aantal klantverzoeken per uur van de dag en dag van de week berekend. Door de informatie over de afzonderlijke weken was het ook mogelijk om te kijken of er sprake was van incidentele uitbijters en hun invloed op de gemiddeldes. De klantverzoeken met 'eenheid onbekend' zijn naar rato over de tien regionale eenheden verdeeld.

Met behulp van een Erlang-C formule is berekend hoeveel medewerkers er per uur van de dag nodig zijn om een telefoontje binnen de gestelde normtijd op te nemen en af te handelen. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- ▶ De gemiddelde afhandeltijd van een telefoontje is 390 seconden (6,5 minuut). Sommigen gaan snel, anderen duren (veel) langer.
- ▶ Een telefoontje wordt binnen 20 seconden opgenomen.

Het aantal benodigde medewerkers per uur van de dag is vervolgens vertaald naar benodigde arbeidsuren.

Verwerken internetaangiften

Het gaat hier niet om opsporingswerk, maar een eerste, administratieve check op de ingevulde internetaangiften. Het aantal internetaangiften per jaar is vermenigvuldigd met een gemiddelde afhandeltijd van 15 minuten. Het resultaat daarvan is het aantal benodigde arbeidsuren.

De aanname hierbij is dat dit planbaar werk is, waarvoor geen kwantitatieve norm geldt binnen welke periode zo'n check afgehandeld moet worden.

Opnemen telefonische aangiften

Het aantal telefonische aangiften per jaar is vermenigvuldigd met een gemiddelde afhandeltijd van 30 minuten. Het resultaat daarvan is (ook) het aantal benodigde arbeidsuren.

Ook hier is de aanname gehanteerd dat dit planbaar werk is, waarvoor geen kwantitatieve norm geldt binnen welke periode zo'n check afgehandeld moet worden.

Vertaling naar fte's

Het aantal arbeidsuren is vertaald naar fte's door ze te delen door 1.200 productieve uren per medewerker. Specifiek voor de medewerkers die de telefoontjes beantwoorden is nog een roostermarge gehanteerd van 20% (het extra volume dat nodig is om te kunnen voldoen aan afspraken in de arbeidstijdenwet etc.)

Leiding en ondersteuning

Naast de primaire taken is rekening gehouden met:

- ▶ Teamleiders/coördinatoren: 1 op 15 fte
- ▶ Leiding: 1 fte per eenheid
- ▶ Medewerker opleidingen: 1 fte per eenheid
- ▶ Overige taken: 5 fte per eenheid.

Aannames en bijzonderheden

Voor het opnemen van telefonische aangiften en het verwerken van internetaangiften is de aanname gedaan dat dit werk te plannen is, en dat er geen kwantitatieve norm geldt voor hoe snel dat gedaan moet worden.

C.11 Bewaken, Beveiligen en Beschermen

Gebruikte bronnen en gegevens

- ▶ Overzicht capaciteit B&B regionale eenheden.

Berekening

Bewaken, Beveiligen en Beschermen is een nieuw centraal domein, met ook decentrale werkzaamheden. Het is ook een nieuw hoofdproces. Er zijn nog geen duidelijke cijfers over het aantal objecten en subjecten. Daarnaast zegt het aantal op zichzelf nog weinig over de werklust. Deze kan namelijk heel divers zijn: voor het ene subject is alleen een maatregeladvies misschien voldoende, voor een ander subject kan er een heel traject achteraan komen en alles wat tussen die twee uitersten in zit. Daarnaast is er soms ook een overlap tussen DKDB en eenheden. Een persoon kan bijvoorbeeld in een gemeente in de ene eenheid wonen en werken, maar in een gemeente binnen een andere eenheid op werkbezoek gaan. Dan moet deze laatstgenoemde eenheid ook iets regelen.

Een door het programma Bewaken, Beveiligen en Beschermen uitgevoerde inventarisatie van de formatie en feitelijke inzet in de eenheden is het beste wat er ten tijde van dit onderzoek was.

In de inventarisatie is onderscheid gemaakt in:

- ▶ de adviestaak (bij Conflict en Crisisbeheersing)
 - ▶ Domeinregisseur
 - ▶ Adviseurs B&B/Coördinator/senior
- ▶ uitvoering
 - ▶ Capaciteit van Team BB (+OE +senior)
 - ▶ Capaciteit van de BE

Uit de BOTIC-gelden heeft iedere eenheid gekregen:

- ▶ 1 fte de domeinregisseur
- ▶ 10 fte OE (+ 2 fte senior).

Deze fte's zijn aangevuld met de capaciteit van de maatregeladviseurs (CCB) en de capaciteit voor de BE. Daarbij is voor een taak telkens het maximum genomen van de formatie of feitelijke bezetting. Het idee daarachter is dat als er sprake is van overbezetting (feitelijke bezetting is groter dan de formatie) er dan meer werk is dan met de formatie kan worden gedaan. Als er sprake is van onderbezetting (formatie is groter dan de feitelijke bezetting) zijn er nog vacatures die ingevuld moeten worden en waar ook werk voor is.

Bij de maatregeladviseurs (ca 45 fte van het totaal) zit enige onzekerheid omdat niet voor alle eenheden duidelijk is of het om fte's of mensen gaat, waarbij bij mogelijk ook deeltijders zijn inbegrepen. Gezien het beperkte aantal fte's waarop dat betrekking heeft is de impact heel klein. De inventarisatie bevat daarnaast ook een overzicht van de inzet op dit Bewaken, Beveiligen en Beschermen bij de DRIO. Deze is hier echter niet meegenomen, maar bij Intelligence (en daar ook in kaart gebracht).

Aannames en bijzonderheden

Voor dit cluster gaan we er ten eerste (impliciet) vanuit dat de capaciteit uit de inventarisatie voor 100% wordt ingezet op dit cluster. Voor de werklustberekening is voor iedere taak uitgegaan van het maximum van formatie of bezetting. De aanname daarbij is dat, wanneer er sprake is onderbezetting (als de formatie groter is dan de feitelijke bezetting), er vacatures zijn die nog ingevuld moeten worden. Als er sprake is van overbezetting (de feitelijke bezetting is groter dan de formatie), is de aanname dat dit komt omdat er meer werk is dan met het aantal formatieplaatsen afgehandeld kan worden. Voor dit cluster waren de gegevens alleen op het niveau van regionale eenheden beschikbaar. De vertaling naar capaciteit per gemeente is gedaan naar rato van het aandeel van de gemeente in de betreffende eenheid op alle andere clusters (exclusief AVIM).

/ D Overzicht omgevingskenmerken

In deze bijlage geven we een overzicht van alle omgevingskenmerken die in dit onderzoek zijn bekeken. Hierbij zijn ook de omgevingskenmerken opgenomen die na beoordeling op de vastgestelde criteria niet geschikt bleken om te toetsen in de uiteindelijke analyse. In totaal zijn er 174 verschillende omgevingskenmerken bestudeerd. Deze zijn ingedeeld in de 70 categorieën die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Categorieën omgevingskenmerken	
Ambassades	Opleidingsniveau
Arbeidsongeschiktheid	Oppervlakte
Arrestantencomplexen	Ouderen
AZC plaatsen	Overlast en onveiligheid
Banen	Politiefaciliteiten
Bedrijven	Rechtbanken
Bevolkingsdichtheid	Recreatiegebied
Bijstandsontvangers	Risico op criminaliteit
Binnenwater	Risicjongeren
Centrumfunctie	Schoolverlaters
Criminele samenwerkingsverbanden	Schulden
Demonstraties	Sociale samenhang
Drugsdelicten	Stand- en ligplaatsen
Drugsgebruik	TBS
Eenpersoonshuishoudens	Toeristen
EPA	Uitkeringsontvangers
Evenementen	Vaste voet
GGZ	Verdachte transacties
Grensligging	Verdenkingen
Groei	Verhuizingen
Horeca en handel	Verkeersongevallen
Huishoudens	Vermogensdelicten
Huishoudens laag inkomen	Veroordeelden
Inkomen en vermogen	Voetbal
Institutionele huishoudens	Volwassenen
Inwoners	Voorzieningen
Jongeren	Waddeneilanden
Jongeren met armoederisico	Wapenbezit
Kernen	Wapenhandel
Krachtwijken	Wegen
Logistieke knooppunten	Werkloosheid
Meldingen	Woningen
Mensenhandel	Woningtype
Migratieachtergrond	Woningwaarde
Netwerken	Zeden en huiselijk geweld

Omgevingskenmerken binnen één categorie vormen meestal verschillende definities van hetzelfde onderwerp. Onder de categorie 'jongeren' vallen bijvoorbeeld onder andere de omgevingskenmerken

‘inwoners van 0 t/m 24’ en ‘inwoners van 12 t/m 24’. In de analyse kan er maximaal één omgevingskenmerk per categorie in het uiteindelijke model terecht komen. Door deze werkwijze wordt altijd de best passende definitie gekozen. Onderstaand is (op alfabetische volgorde) voor elk van de omgevingskenmerken een tabel opgenomen. Elke tabel bevat de categorie waartoe het kenmerk behoort, een korte omschrijving, een meer uitgebreide definitie, de bron van de gegevens, en een beoordeling. Deze beoordeling is gedaan aan de hand van het afwegingskader dat in [paragraaf 5.1](#) is opgenomen. We beoordelen elk aspect positief (+), negatief (–), of neutraal (+/–). Als laatste is voor elk omgevingskenmerk benoemd of dit kenmerk al dan niet is meegenomen in de uiteindelijke analyse om tot het verdeelmodel te komen. Als het kenmerk niet is meegenomen, is omschreven waarom dit het geval is.

Achterland											
Categorie:		Centrumfunctie									
Omschrijving:		Het aantal inwoners in gemeenten binnen 50 kilometer.									
Definitie:		Het achterland van een gemeente is de som van het aantal inwoners in andere gemeenten die zich (deels) binnen een straal van 50 kilometer van de betreffende gemeente bevinden. Hierbij worden ook gemeenten in het buitenland meegenomen.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	n.v.t.	–	+	+	–	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.									

Afstand arrestantencomplexen											
Categorie:		Arrestantencomplexen									
Omschrijving:		De gemiddelde afstand van inwoners tot een arrestantencomplex.									
Definitie:		Voor elke inwoner van een gemeente wordt de afstand bepaald tot het dichtstbijzijnde arrestantencomplex. Van al deze afstanden wordt vervolgens het gemiddelde genomen.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+/–	+/–	–	n.v.t.	+/–	+	+	–	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.									

Afstand rechtbanken												
Categorie:		Rechtbanken										
Omschrijving:		De gemiddelde afstand van inwoners tot een rechtbank.										
Definitie:		Voor elke inwoner van een gemeente wordt de afstand bepaald tot de dichtstbijzijnde rechtbank. Van al deze afstanden wordt vervolgens het gemiddelde genomen.										
Bron:		Niet beschikbaar.										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	n.v.t.	-	-	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Effect op werklast is niet duidelijk.										

Afstand tot de grens												
Categorie:		Grensligging										
Omschrijving:		De kortste afstand van een gemeente tot aan de landsgrens.										
Definitie:		Voor elke gemeente wordt de kortste afstand bepaald van de grens van die gemeente naar de landsgrens. Hierbij wordt alléén gekeken naar de landsgrens op het land, niet naar grenzen op zee.										
Bron:		Niet beschikbaar.										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	n.v.t.	-	+	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.										

Ambassades												
Categorie:		Ambassades										
Omschrijving:		Het aantal ambassades dat in een gemeente ligt.										
Definitie:		Per gemeente wordt het aantal ambassades dat in die gemeente ligt geteld. Hierbij worden alléén naar ambassades gekeken. Honoraire consuls, consulaten, consulaten-generaal, gevolmachtigde ministers, missies en nuntiaturen worden niet meegenomen.										
Bron:		Lijst van ambassades in Nederland, Wikipedia, (Link).										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
-	-	+	n.v.t.	+/-	+	+	+	+/-	+/-	+	+	+
Meegenomen:		Ja										

Ambassades en consulaten												
Categorie:		Ambassades										
Omschrijving:		Het aantal ambassades en consulaten dat in een gemeente ligt.										
Definitie:		Per gemeente wordt het aantal ambassades en consulaten dat in die gemeente ligt geteld. Hierbij worden ambassades, honoraire consuls, consulaten, consulaten-generaal, gevolmachtigde ministers, missies en nuntiaturen geteld.										
Bron:		Lijst van ambassades in Nederland, Wikipedia, (Link) .										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
-	-	+	n.v.t.	+/-	+	+	+	+/-	+/-	+	+	
Meegenomen:		Ja										

Arbeidsmigranten												
Categorie:		Migratieachtergrond										
Omschrijving:		Het aantal niet-Nederlanders van buiten de EU / EFTA dat naar Nederland is geïmmigreerd met als doel om in Nederland te gaan werken.										
Definitie:		Om als immigrant te kunnen worden geteld dient deze persoon ingeschreven te worden in de gemeentelijke bevolkingsregisters. Voor dit kenmerk gaat het alleen om immigranten van buiten de EU en de Europese Vrijhandelsassociatie (EFTA). Hierbij wordt per gemeente alleen het aantal immigranten geteld dat als doel heeft om in Nederland te gaan werken. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om arbeid in loondienst of arbeid als zelfstandige.										
Bron:		CBS Statline, Immigranten niet EU/EFTA (Link).										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	-	
Meegenomen:		Nee Risico op stigmatisering.										

Arbeidsongeschiktheid												
Categorie:	Arbeidsongeschiktheid											
Omschrijving:	Het aantal personen dat een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt.											
Definitie:	Het aantal personen dat een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt in het kader van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ), de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en / of de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong).											
Bron:	CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).											

Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Arrestantencomplexen											
Categorie:		Arrestantencomplexen									
Omschrijving:		Het aantal arrestantencomplexen in de gemeente.									
Definitie:		Het totaal aantal arrestantencomplexen dit in de betreffende gemeente ligt.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+/-	+/-	-	n.v.t.	+/-	+	+	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.									

Asielzoekers											
Categorie:		Migratieachtergrond									
Omschrijving:		Het aantal asielzoekers van buiten de EU / EFTA dat is opgenomen in het gemeentelijk bevolkingsregister.									
Definitie:		Om als immigrant te kunnen worden geteld dient deze persoon ingeschreven te worden in de gemeentelijke bevolkingsregisters. Voor dit kenmerk gaat het alleen om immigranten van buiten de EU en de Europese Vrijhandelsassociatie (EFTA). Bij dit omgevingskenmerk gaat het om asielzoekers, statushouders, uitgenodigde vluchtelingen of nareizigers die zijn opgenomen in het gemeentelijk bevolkingsregister.									
Bron:		CBS Statline, Immigranten niet EU/EFTA (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	-
Meegenomen:		Nee Risico op stigmatisering.									

Autohandel en -reparatie											
Categorie:		Horeca en handel									
Omschrijving:		Het aantal vestigingen in handel en reparatie van auto's dat in een gemeente is gevestigd.									

Definitie:	Het aantal vestigingen met SBI-codes 4511 (handel en reparatie van personenauto's en lichte bedrijfsauto's), 45191 (import van nieuwe vrachtwagens en bedrijfsauto's), 45192 (handel en reparatie van vrachtwagens), 45193 (handel en reparatie van aanhangers) en 452 (gespecialiseerde autoreparatie)											
Bron:	CBS Statline, Vestigingen van bedrijven (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	n.v.t.	+	+/-	+	-	+/-	+	+	+	
Meegenomen:	Nee Niet beschikbaar op gemeentelijk niveau.											

Autosnelwegknooppunten												
Categorie:		Logistieke knooppunten										
Omschrijving:		Het aantal knooppunten van autosnelwegen.										
Definitie:		Het aantal autosnelwegknooppunten dat in een gemeente ligt.										
Bron:		Lijst van autosnelwegknooppunten in Nederland, Wikipedia (Link).										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+	+	+	n.v.t.	-	-	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+	
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en effect op werklast is niet duidelijk.										

Banen												
Categorie:		Banen										
Omschrijving:		Het totaal aantal banen van werknemers bij bedrijven en instellingen.										
Definitie:		Het gemiddeld aantal banen in december van werknemers in dienst van bedrijven en instellingen. De banen van werknemers per bedrijf worden bepaald uit de Loonaangifteketen (Polisadministratie) van de Belastingdienst en het UWV. Een baan is een werkring van een werknemer. Als iemand meer dan één werkring heeft, telt elke werkring als een afzonderlijke baan. Onder een werknemer wordt verstaan iemand die arbeid verricht op basis van loon of salaris.										
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Meegenomen:		Ja										

Bebouwd terrein											
Categorie:	Oppervlakte										
Omschrijving:	Het aantal hectare in gebruik voor wonen, werken, winkelen, uitgaan, cultuur en openbare voorzieningen.										
Definitie:	Onder bebouwd terrein valt woonterrein (inclusief primaire woonvoorzieningen), terrein voor detailhandel en horeca, terrein voor openbare voorzieningen, terrein voor sociaal-culturele voorzieningen en bedrijventerrein.										
Bron:	CBS Statline, Bodemgebruik (Link)										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	n.v.t.	+/-	+	+	-	+	+	+	+
Meegenomen:	Nee Meest recente gegevens uit 2017, wordt niet meer geüpdatet.										

Bedrijven											
Categorie:	Bedrijven										
Omschrijving:	Het totaal aantal bedrijfsvestigingen in een gemeente.										
Definitie:	Een vestiging is elke afzonderlijk gelegen ruimte, terrein of complex van ruimten of terreinen, benut door een bedrijf voor uitoefening van de activiteiten. Ieder bedrijf bestaat uit ten minste één vestiging. Meerdere locaties van een bedrijf binnen één postcodegebied worden als één vestiging beschouwd.										
Bron:	CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Bedrijventerrein											
Categorie:	Bedrijven										
Omschrijving:	Het aantal hectare in gebruik als bedrijventerrein.										
Definitie:	Terrein in gebruik voor nijverheid, handel en zakelijke dienstverlening. Hieronder valt fabrieksterrein, haventerrein, veilingterrein, tentoonstellingsterrein, veemarkt, groothandelscomplex, terrein met banken en verzekeringsmaatschappijen e.d., bijbehorend opslagterrein en parkeergelegenheid, garage, kantoorgebouw, bijbehorende parkeerterreinen. Ingesloten braak- en / of niet bouwrijpe bedrijfsterreinen vallen hier niet onder.										
Bron:	CBS Statline, Bodemgebruik (Link)										

Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Meest recente gegevens uit 2017, wordt niet meer geüpdatet.									

Bevolkingsdichtheid											
Categorie:		Bevolkingsdichtheid									
Omschrijving:		Het aantal inwoners per vierkante kilometer land.									
Definitie:		Aantal inwoners op 1 januari per km² land.									
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Bijstandsontvangers											
Categorie:		Bijstandsontvangers									
Omschrijving:		Het aantal personen dat een uitkering ontvangt in het kader van de bijstandswet of bijstandsgelateerde wet.									
Definitie:		Het aantal personen dat een uitkering ontvangt in het kader van de Participatiewet (PW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), de Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz).									
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Bijstandsontvangers tot AOW-leeftijd											
Categorie:		Bijstandsontvangers									
Omschrijving:		Het aantal personen tot de AOW-leeftijd dat een uitkering ontvangt in het kader van de bijstandswet of bijstandsgelateerde wet.									
Definitie:		Het aantal personen tot de AOW-gerechtigde leeftijd dat een uitkering ontvangt in het kader van de Participatiewet (PW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), de Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz).									
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Binnengemeentelijke verhuisbewegingen											
Categorie:		Verhuizingen									
Omschrijving:		Het aantal personen dat binnen de gemeente verhuist.									
Definitie:		Het aantal personen dat verhuist en waarbij het oude en het nieuwe adres in dezelfde gemeente liggen. Wijzigingen van adres die het gevolg zijn van wijziging van straatnaam, huisnummer of iets dergelijks worden niet als verhuizing beschouwd.									
Bron:		CBS Statline, Verhuisde personen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Binnenlands migratiesaldo	
Categorie:	Verhuizingen
Omschrijving:	De netto toe- of afname van inwoners door binnenlandse verhuizingen.
Definitie:	Het aantal in een gemeente gevestigde personen (vanuit een andere gemeente binnen Nederland) minus het aantal uit de gemeente vertrokken personen (naar een andere gemeente binnen Nederland).
Bron:	CBS Statline, Verhuisde personen (Link).
Beoordeling:	

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Buslijnen											
Categorie:		Logistieke knooppunten									
Omschrijving:		Het aantal buslijnen dat door de gemeente loopt.									
Definitie:		Het aantal buslijnen waarvan minimaal één bushalte in de gemeente ligt.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+/-	-	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en effect op werklast is niet duidelijk.									

Centrumgemeente											
Categorie:		Centrumfunctie									
Omschrijving:		Een gemeente die een centrumfunctie vervult.									
Definitie:		Dit omgevingskenmerk is binair in de zin dat een gemeente wel of niet een centrumgemeente is. De mate waarin de centrumfunctie wordt vervuld, wordt in dit omgevingskenmerk niet meegenomen.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Onderdeel van HBVS, vervangen door Centrumfunctie.									

Criminele samenwerkingsverbanden	
Categorie:	Criminele samenwerkingsverbanden
Omschrijving:	Het aantal criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) in een gemeente.
Definitie:	Het aantal CSV-onderzoeken per gemeente dat is geregistreerd in Landelijk Zicht op Zaken (LZoZ).
Bron:	Niet beschikbaar.
Beoordeling:	

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	-	n.v.t.	+	+	+	-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee	Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.								

Dagbezoekers											
Categorie:		Toeristen									
Omschrijving:		Het aantal jaarlijkse aantal dagbezoekers per gemeente.									
Definitie:		Het jaarlijks aantal personen dat een gemeente bezoekt, daar niet woonachtig is, en daar niet overnacht.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee	Niet beschikbaar op gemeentelijk niveau.								

Dagrecreatief terrein											
Categorie:		Recreatiegebied									
Omschrijving:		Het aantal hectare dat in gebruik is voor dagrecreatie.									
Definitie:		Het betreft hier de oppervlakte van dagrecreatief terrein in hectare. Hieronder vallen dierentuinen, pretparken, openluchtmusea, dagcampings, sprookjestuinen, jachthavens (exclusief het water), bijbehorend parkeerterreinen en bos- en heesterstroken, speeltuinen, picknickplaatsen, hertenkampen, kinderboerderijen, midgetgolfterreinen, speelweiden en met gras of struikachtig gewas begroeid natuurlijk terrein (niet voor agrarisch gebruik en geen open natuurlijk terrein), ingericht met wandel- en / of fietspaden en recreatieve objecten zoals bankjes.									
Bron:		CBS Statline, Bodemgebruik (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee	Meest recente gegevens uit 2017, wordt niet meer geüpdatet.								

Drugsgebruik											
Categorie:		Drugsgebruik									
Omschrijving:		Het aantal personen dat drugs gebruikt per gemeente.									
Definitie:		Het aantal personen dat aangeeft regelmatig gebruik te maken van drugs.									

Bron: Niet beschikbaar.											
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+/-	+	+/-	n.v.t.	+	+	-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.									

Eenpersoonshuishoudens												
Categorie:		Eenpersoonshuishoudens										
Omschrijving:		Het aantal particuliere huishoudens bestaande uit één persoon.										
Definitie:		Particuliere huishoudens zijn huishoudens die bestaan uit één of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf, dus niet-bedrijfsmatig, voorzien in de dagelijkse levensbehoeften. Voor dit specifieke omgevingskenmerk gaat het alleen om particuliere huishoudens die bestaan uit één persoon.										
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja										

Ernstig psychiatrische aandoening												
Categorie:		EPA										
Omschrijving:		Het aantal patiënten met een ernstig psychiatrische aandoening.										
Definitie:		Het aantal patiënten met een ernstig psychiatrische aandoening.										
Bron:		Vektis (Link) en Regiobeeld RIVM (Link).										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+	+/-	+	n.v.t.	+	+	+	+/-	+	+/-	+	+	
Meegenomen:		Ja										

Ervaren overlast en onveiligheid												
Categorie:		Overlast en onveiligheid										
Omschrijving:		De ervaren overlast en onveiligheid binnen een gemeente.										
Definitie:		De ervaren overlast en onveiligheid is één van de dimensies die worden gebruikt bij het bepalen van de leefbaarheid van een gemeente. De variabelen										

die hiervoor worden gebruikt zijn geweldsmisdrijven, vernielingen, ordeverstoringen en de ervaren overlast en onveiligheid.											
Bron:		Leefbaarometer (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+/-	n.v.t.	+	+/-	-	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Bron is zelf een model en niet jaarlijks beschikbaar.									

Ervaren sociale samenhang											
Categorie:		Sociale samenhang									
Omschrijving:		De ervaren sociale samenhang binnen een gemeente.									
Definitie:		De ervaren sociale samenhang is één van de dimensies die worden gebruikt bij het bepalen van de leefbaarheid van een gemeente. De variabelen die hiervoor worden gebruikt zijn diversiteit levensfase, inwonerdichtheid, mutatiegraad, ontwikkeling huishoudens en sociale cohesie.									
Bron:		Leefbaarometer (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	n.v.t.	+	+/-	-	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Bron is zelf een model en niet jaarlijks beschikbaar.									

Evenementen											
Categorie:		Evenementen									
Omschrijving:		Het aantal evenementen dat in een gemeente plaatsvindt.									
Definitie:		Het aantal geregistreerde evenementen van categorie B en C.									
Bron:		Politiekalender									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
-	+/-	-	n.v.t.	+	+	+/-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes.									

Familienetwerken											
Categorie:		Netwerken									
Omschrijving:		Het percentage verdachten met minimaal twee verdachten in de familie.									
Definitie:		Van personen die verdacht zijn geweest van ondermijnende, financiële of drugsdelicten wordt bepaald hoeveel van hun familieleden (in dezelfde									

periode) ook verdacht zijn geweest van hetzelfde soort delict. Voor dit omgevingskenmerk wordt gekeken naar het percentage verdachten met minimaal twee andere verdachten in de familie.											
Bron:		Zicht op Ondernijning (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+/-	+	-	n.v.t.	+	+	+/-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar op gemeentelijk niveau en niet recent.									

Gemiddeld besteedbaar inkomen											
Categorie:		Inkomen en vermogen									
Omschrijving:		Het gemiddelde besteedbaar inkomen van huishoudens exclusief studenten.									
Definitie:		Het besteedbaar inkomen bestaat uit het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen. Hiervan wordt het gemiddelde genomen over alle particuliere huishoudens, exclusief studenten.									
Bron:		CBS Statline, Inkomen van huishoudens (Link)									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen											
Categorie:		Inkomen en vermogen									
Omschrijving:		Het gemiddeld gestandaardiseerd inkomen van huishoudens exclusief studenten.									
Definitie:		Het gestandaardiseerd inkomen is het besteedbaar inkomen (zie betreffend omgevingskenmerk) gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Deze correctie vindt plaats met behulp van equivalentiefactoren. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. Met behulp van de equivalentiefactoren worden alle inkomens herleid tot het inkomen van een eenpersoonshuishouden. Op deze wijze is het welvaartsniveau van verschillende typen huishoudens onderling vergelijkbaar gemaakt. Het gestandaardiseerd inkomen is een maat voor de welvaart van (de leden van) een huishouden. Hiervan wordt het gemiddelde genomen over alle particuliere huishoudens, exclusief studenten.									
Bron:		CBS Statline, Inkomen van huishoudens (Link)									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Gemiddelde WOZ-waarde											
Categorie:		Woningwaarde									
Omschrijving:		De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in een gemeente.									
Definitie:		De gemiddelde WOZ-waarde van woningen is vanaf 2019 op basis van de BAG woningvoorraadpopulatie berekend. Sinds dat jaar wordt voor de bepaling van de gemiddelde woningwaarde alleen gebruik gemaakt van BAG-objecten met een woonfunctie waarvoor een WOZ-waarde bekend is en die tussen de 10 duizend en de 5 miljoen euro ligt.									
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

GGZ-cliënten											
Categorie:		GGZ									
Omschrijving:		Het totaal aantal GGZ-cliënten									
Definitie:		Het aantal verzekerden dat gebruik maakt van Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) binnen de basisverzekering (Zvw).									
Bron:		Zorginstituut Nederland, via Vektis en Regiobeeld RIVM (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+/-	+	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Grensgemeente											
Categorie:		Grensligging									
Omschrijving:		Een gemeente die aan de landsgrens ligt.									
Definitie:		Dit omgevingskenmerk is binair in de zin dat een gemeente wel of niet een grensgemeente is. Een gemeente is een grensgemeente als deze grenst aan een ander land.									
Bron:		Ministerie van BZK (Link).									

Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	-	+	n.v.t.	-	+	+	+/-	+	+/-	+	+
Meegenomen:		Ja									

Grensligging											
Categorie:		Grensligging									
Omschrijving:		Het aantal kilometers gemeentegrens dat ook landsgrens is.									
Definitie:		Voor elke gemeente die aan de landsgrens ligt is in dit onderzoek de lengte van de grens gemeten met behulp van een interactieve kaart. Hierbij zijn alleen landsgrenzen meegenomen die zich op het land bevinden. Grenzen op zee maken hier dus geen onderdeel van uit.									
Bron:		Atlas Leefomgeving (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	-	+	n.v.t.	-	+	+	+/-	+	+/-	+	+
Meegenomen:		Ja									

Grensovergangen											
Categorie:		Grensligging									
Omschrijving:		Het aantal overgangen over de landsgrens in een gemeente.									
Definitie:		Het betreft hier het aantal grensovergangen met het buitenland via de weg, via het spoor of via het water dat een gemeente telt.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	-	+	n.v.t.	-	+	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.									

Grenspendelbewegingen van werknemers	
Categorie:	Grensligging
Omschrijving:	Het aantal werknemers in Nederland dat in België of Duitsland woont.
Definitie:	Het aantal werknemers dat werkzaam is in een Nederlandse gemeente, maar woont in België of Duitsland. Zelfstandigen zijn hierbij niet inbegrepen.
Bron:	CBS Statline, Grenspendel werknemers (Link).
Beoordeling:	

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	-	+	+	-	+	+	+/-	+	+/-	+	+
Meegenomen:		Ja									

Groei van inwoneraantal											
Categorie:		Groei									
Omschrijving:		De jaarlijkse toe- of afname van het aantal inwoners									
Definitie:		De absolute toe- of afname van het aantal inwoners ten opzichte van het voorgaande jaar.									
Bron:		Op basis van het omgevingskenmerk "Inwoners".									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Grote demonstraties											
Categorie:		Demonstraties									
Omschrijving:		Het aantal demonstraties met meer dan 100 deelnemers.									
Definitie:		De omvang van demonstraties is gebaseerd op het aantal geregistreerde deelnemers in de Politiekalender. Niet alle demonstraties in de Politiekalender bevatten echter informatie over het aantal deelnemers. In BVH wordt dit aantal in het geheel niet geregistreerd, waardoor het aantal deelnemers bij veel demonstraties onbekend is. Voor dit omgevingskenmerk zijn alle demonstraties meegenomen met meer dan 100 deelnemers.									
Bron:		Onderzoek Informatie-Analyseteam (IAT)									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
-	+/-	+/-	-	+	+	+	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Haarverzorgingszaken											
Categorie:		Horeca en handel									
Omschrijving:		Het aantal vestigingen van haarverzorgingszaken.									
Definitie:		Het aantal vestigingen met SBI-codes 96021 (Kappers).									
Bron:		CBS Statline, Vestigingen van bedrijven (Link).									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+/-	+	-	+/-	+	+	+
Meegenomen:		Nee									

Handel- en horecavestigingen											
Categorie:		Horeca en handel									
Omschrijving:		Het aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit Horeca of Handel.									
Definitie:		Aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit G (Groot- en detailhandel; reparatie van auto's) of I (Logies-, maaltijd- en drankverstreking).									
Bron:		CBS Statline, Vestigingen van bedrijven (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Handelsvestigingen											
Categorie:		Horeca en handel									
Omschrijving:		Het aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit Handel.									
Definitie:		Aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit G (Groot- en detailhandel; reparatie van auto's). Deze sectie omvat de groot- en detailhandel (verkoop zonder aanbrengen van veranderingen) in alle soorten goederen en de diensten die bij de verkoop van goederen worden verleend, tussenhandel / handelsbemiddeling, en de reparatie van auto's en motoren.									
Bron:		CBS Statline, Vestigingen van bedrijven (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Havens											
Categorie:		Logistieke knooppunten									
Omschrijving:		Het aantal havens in een gemeente.									
Definitie:		Het totaal aantal havens, ongeacht grootte, binnen een gemeente									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	-	+	n.v.t.	+/-	-	+	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee	Geen logische factor zonder de omvang mee te nemen.								

Hoogrisicjongeren											
Categorie:		Risicjongeren									
Omschrijving:		Het aantal jongeren in een gemeente met een hoger risico om verdacht te worden van een drugsdelict.									
Definitie:		Het risico wordt bepaald door middel van een risicomodel op persoonsniveau. De risicjongeren zijn jongeren in de top 5 procent van de hoogste risicoscores uit dit model. Het model is gebaseerd op verschillende variabelen, zoals het al dan niet eerder verdacht zijn geweest van een delict, het geslacht, de leeftijd en de hoogst gevolgde opleiding.									
Bron:		Zicht op Ondermijning (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+/-	n.v.t.	+	+/-	-	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee	Bron is zelf een model en niet jaarlijks beschikbaar.								

Horecavestigingen											
Categorie:		Horeca en handel									
Omschrijving:		Het aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit Horeca.									
Definitie:		Aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit I (Logies-, maaltijd- en drankverstreking). Deze sectie omvat het aan gasten verschaffen van logies en / of bereide maaltijden, snacks en dranken voor onmiddellijke consumptie.									
Bron:		CBS Statline, Vestigingen van bedrijven (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met een inkomen in het 2e, 3e of 4e deciel											
Categorie:		Huishoudens laag inkomen									
Omschrijving:		Het aantal particuliere huishoudens exclusief studentenhuishoudens in een gemeente in het 2e, 3e en 4e deciel van de landelijke inkomensverdeling van het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen									

Definitie:	Particuliere huishoudens (exclusief studentenhuishoudens) worden in tien inkomensklassen verdeeld. De klassengrenzen van de verdeling zijn als volgt bepaald. De huishoudens worden gerangschikt naar hoogte van gestandaardiseerd besteedbaar inkomen (zie beschrijving bij het betreffend omgevingskenmerk). Daarna worden deze in tien groepen van gelijke grootte (zogenaaemde decielgroepen) verdeeld. Voor dit omgevingskenmerk wordt het totaal aantal huishoudens met een inkomen in het 2e, 3e en 4e deciel genomen.											
Bron:	CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	+	
Meegenomen:	Ja											

Huishoudens met inkomen tot 101% sociaal minimum												
Categorie:	Huishoudens laag inkomen											
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 101% van het sociaal minimum.											
Definitie:	Het sociaal minimum wordt vastgesteld aan de hand van regelgeving. De norm voor een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen, bijvoorbeeld, is gelijkgesteld aan de bijstandsuitkering van een echtpaar, aangevuld met de (leeftijdsafhankelijke) Kinderbijslag. Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen wordt vergeleken met deze norm. Voor dit omgevingskenmerk worden huishoudens meegenomen tot 101% van deze norm.											
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Meegenomen:	Ja											

Huishoudens met inkomen tot 101% sociaal minimum voor 4 jaar of langer												
Categorie:	Huishoudens laag inkomen											
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 101% van het sociaal minimum voor minimaal vier jaar op rij.											
Definitie:	Het aantal huishoudens dat minimaal vier opeenvolgende jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had tot 101% van het sociaal minimum.											
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).											
Beoordeling:												

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum											
Categorie:		Huishoudens laag inkomen									
Omschrijving:		Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 105% van het sociaal minimum.									
Definitie:		Het sociaal minimum wordt vastgesteld aan de hand van regelgeving. De norm voor een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen, bijvoorbeeld, is gelijkgesteld aan de bijstandsuitkering van een echtpaar, aangevuld met de (leeftijdsafhankelijke) Kinderbijslag. Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen wordt vergeleken met deze norm. Voor dit omgevingskenmerk worden huishoudens meegenomen tot 105% van deze norm.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:		Huishoudens laag inkomen									
Omschrijving:		Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 105% van het sociaal minimum voor minimaal vier jaar op rij.									
Definitie:		Het aantal huishoudens dat minimaal vier opeenvolgende jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had tot 105% van het sociaal minimum.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot 110% sociaal minimum											
Categorie:	Huishoudens laag inkomen										
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 110% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het sociaal minimum wordt vastgesteld aan de hand van regelgeving. De norm voor een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen, bijvoorbeeld, is gelijkgesteld aan de bijstandsuitkering van een echtpaar, aangevuld met de (leeftijdsafhankelijke) Kinderbijslag. Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen wordt vergeleken met deze norm. Voor dit omgevingskenmerk worden huishoudens meegenomen tot 110% van deze norm.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Huishoudens met inkomen tot 110% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:	Huishoudens laag inkomen										
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 110% van het sociaal minimum voor minimaal vier jaar op rij.										
Definitie:	Het aantal huishoudens dat minimaal vier opeenvolgende jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had tot 110% van het sociaal minimum.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum											
Categorie:	Huishoudens laag inkomen										
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 120% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het sociaal minimum wordt vastgesteld aan de hand van regelgeving. De norm voor een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen, bijvoorbeeld, is gelijkgesteld aan de bijstandsuitkering van een echtpaar, aangevuld met de (leeftijdsafhankelijke) Kinderbijslag. Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen wordt vergeleken met deze norm. Voor dit omgevingskenmerk worden huishoudens meegenomen tot 120% van deze norm.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										

Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:		Huishoudens laag inkomen									
Omschrijving:		Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 120% van het sociaal minimum voor minimaal vier jaar op rij.									
Definitie:		Het aantal huishoudens dat minimaal vier opeenvolgende jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had tot 120% van het sociaal minimum.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link) .									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot 130% sociaal minimum											
Categorie:		Huishoudens laag inkomen									
Omschrijving:		Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 130% van het sociaal minimum.									
Definitie:		Het sociaal minimum wordt vastgesteld aan de hand van regelgeving. De norm voor een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen, bijvoorbeeld, is gelijkgesteld aan de bijstandsuitkering van een echtpaar, aangevuld met de (leeftijdsafhankelijke) Kinderbijslag. Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen wordt vergeleken met deze norm. Voor dit omgevingskenmerk worden huishoudens meegenomen tot 130% van deze norm.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot 130% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:	Huishoudens laag inkomen										
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 130% van het sociaal minimum voor minimaal vier jaar op rij.										
Definitie:	Het aantal huishoudens dat minimaal vier opeenvolgende jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had tot 130% van het sociaal minimum.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Huishoudens met inkomen tot 140% sociaal minimum											
Categorie:	Huishoudens laag inkomen										
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 140% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het sociaal minimum wordt vastgesteld aan de hand van regelgeving. De norm voor een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen, bijvoorbeeld, is gelijkgesteld aan de bijstandsuitkering van een echtpaar, aangevuld met de (leeftijdsafhankelijke) Kinderbijslag. Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen wordt vergeleken met deze norm. Voor dit omgevingskenmerk worden huishoudens meegenomen tot 140% van deze norm.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Huishoudens met inkomen tot 140% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:	Huishoudens laag inkomen										
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 140% van het sociaal minimum voor minimaal vier jaar op rij.										
Definitie:	Het aantal huishoudens dat minimaal vier opeenvolgende jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had tot 140% van het sociaal minimum.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot 150% sociaal minimum											
Categorie:		Huishoudens laag inkomen									
Omschrijving:		Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 150% van het sociaal minimum.									
Definitie:		Het sociaal minimum wordt vastgesteld aan de hand van regelgeving. De norm voor een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen, bijvoorbeeld, is gelijkgesteld aan de bijstandsuitkering van een echtpaar, aangevuld met de (leeftijdsafhankelijke) Kinderbijslag. Het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen wordt vergeleken met deze norm. Voor dit omgevingskenmerk worden huishoudens meegenomen tot 150% van deze norm.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot 150% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:		Huishoudens laag inkomen									
Omschrijving:		Het aantal huishoudens met een besteedbaar inkomen tot 150% van het sociaal minimum voor minimaal vier jaar op rij.									
Definitie:		Het aantal huishoudens dat minimaal vier opeenvolgende jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had tot 150% van het sociaal minimum.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Huishoudens met inkomen tot de lage-inkomensgrens											
Categorie:	Huishoudens laag inkomen										
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen lager dan de lage-inkomensgrens.										
Definitie:	De lage-inkomensgrens betreft een vast bedrag dat voor alle typen huishoudens een gelijke koopkracht vertegenwoordigt. De hoogte is geënt op de bijstandsuitkering van een alleenstaande in 1979, toen deze op een hoog niveau lag. Er is sprake van een laag inkomen als het inkomen omgerekend naar een inkomen van een alleenstaande, een lagere koopkracht vertegenwoordigt dan een bedrag van 9.250 euro in prijzen van 2000. Het inkomensbegrip dat hierbij wordt gehanteerd, is het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen (verminderd met huurtoeslag). Dit inkomen wordt (met het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie) herleid naar het prijspeil in 2000. Het resulterende gestandaardiseerde en gedeefleerde inkomen is laag wanneer het minder is dan 9.250 euro.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Huishoudens met inkomen tot de lage-inkomensgrens voor 4 jaar of langer											
Categorie:	Huishoudens laag inkomen										
Omschrijving:	Het aantal huishoudens met een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen lager dan de lage-inkomensgrens voor minimaal vier jaar op rij..										
Definitie:	Het aantal huishoudens dat minimaal vier opeenvolgende jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had dat onder de lage-inkomensgrens lag.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Huurwoningen											
Categorie:	Woningtype										
Omschrijving:	Het totaal aantal huurwoningen.										
Definitie:	Huurwoningen zijn woningen die niet bewoond worden door de eigenaar van de woning of niet in gebruik zijn als tweede woning. Hierbij gaat het om woningen waarvan het aannemelijk is dat de woning bestemd is voor de huurmarkt. Voor dit omgevingskenmerk zijn zowel huurwoningen van woningcorporaties als van overige verhuurders meegenomen.										
Bron:	CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Institutionele huishoudens											
Categorie:	Institutionele huishoudens										
Omschrijving:	Het aantal personen in institutionele huishoudens.										
Definitie:	Van een institutioneel huishouden is sprake wanneer één of meer personen een woonruimte bewonen en daar bedrijfsmatig worden voorzien in dagelijkse levensbehoeften. Ook de huisvesting vindt bedrijfsmatig plaats. Het gaat om instellingen zoals verpleeg-, en verzorgingshuizen, instellingen voor geestelijke gezondheidszorg, forensische centra, instellingen voor verstandelijk, lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten, instellingen voor verslavingszorg en daklozenopvang, internaten, kloosters, gevangenissen, kazernes, en asielzoekerscentra, waarin de personen in principe voor langere tijd (zullen) verblijven. Voor dit omgevingskenmerk wordt het aantal personen geteld in institutionele huishoudens.										
Bron:	CBS Statline, Huishoudens (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	n.v.t.	+	-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Nee Effect op werklust is niet duidelijk, alleen excl. zorginstellingen.										

Institutionele huishoudens exclusief zorginstellingen											
Categorie:	Institutionele huishoudens										
Omschrijving:	Het aantal inwoners in institutionele huishoudens exclusief zorginstellingen.										
Definitie:	Voor dit omgevingskenmerk wordt het verschil tussen de kenmerken "Institutionele huishoudens" en "Zorginstellingen" genomen.										
Bron:	CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link) en CBS Statline, Huishoudens (Link).										

Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+/-	+	+/-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners											
Categorie:		Inwoners									
Omschrijving:		Het totaal aantal inwoners									
Definitie:		Het aantal inwoners per gemeente op 1 januari. In de bevolkingsaantallen zijn uitsluitend personen begrepen die zijn opgenomen in het bevolkingsregister van een Nederlandse gemeente. In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woont, opgenomen in het bevolkingsregister van de woongemeente.									
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners met een laag opleidingsniveau											
Categorie:		Opleidingsniveau									
Omschrijving:		Het aantal inwoners met een laag opleidingsniveau.									
Definitie:		Het aantal inwoners van 23 jaar en ouder met een laag opleidingsniveau. Laagopgeleid omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo1), praktijkonderwijs.									
Bron:		CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners van 0 t/m 11											
Categorie:		Jongeren									
Omschrijving:		Het aantal inwoners van 0 t/m 11 jaar oud.									
Definitie:		Het aantal inwoners dat op 1 januari 0 t/m 11 jaar oud was.									

Bron: CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen: Ja											

Inwoners van 0 t/m 17											
Categorie: Jongeren											
Omschrijving: Het aantal inwoners van 0 t/m 17 jaar oud.											
Definitie: Het aantal inwoners dat op 1 januari 0 t/m 17 jaar oud was.											
Bron: CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen: Ja											

Inwoners van 0 t/m 24											
Categorie: Jongeren											
Omschrijving: Het aantal inwoners van 0 t/m 24 jaar oud.											
Definitie: Het aantal inwoners dat op 1 januari 0 t/m 24 jaar oud was.											
Bron: CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen: Ja											

Inwoners van 12 t/m 17											
Categorie: Jongeren											
Omschrijving: Het aantal inwoners van 12 t/m 17 jaar oud.											
Definitie: Het aantal inwoners dat op 1 januari 12 t/m 17 jaar oud was.											
Bron: CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).											
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners van 12 t/m 24											
Categorie:		Jongeren									
Omschrijving:		Het aantal inwoners van 12 t/m 24 jaar oud.									
Definitie:		Het aantal inwoners dat op 1 januari 12 t/m 24 jaar oud was.									
Bron:		CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners van 12 t/m 64											
Categorie:		Volwassenen									
Omschrijving:		Het aantal inwoners van 12 t/m 64 jaar oud.									
Definitie:		Het aantal inwoners dat op 1 januari 12 t/m 64 jaar oud was.									
Bron:		CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners van 18 t/m 24											
Categorie:		Jongeren									
Omschrijving:		Het aantal inwoners van 18 t/m 24 jaar oud.									
Definitie:		Het aantal inwoners dat op 1 januari 18 t/m 24 jaar oud was.									
Bron:		CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners van 18 t/m 64											
Categorie:		Volwassenen									
Omschrijving:		Het aantal inwoners van 18 t/m 64 jaar oud.									
Definitie:		Het aantal inwoners dat op 1 januari 18 t/m 64 jaar oud was.									
Bron:		CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners van 25 t/m 64											
Categorie:		Volwassenen									
Omschrijving:		Het aantal inwoners van 25 t/m 64 jaar oud.									
Definitie:		Het aantal inwoners dat op 1 januari 25 t/m 64 jaar oud was.									
Bron:		CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Inwoners van 65 jaar en ouder											
Categorie:		Ouderen									
Omschrijving:		Het aantal inwoners van 65 jaar en ouder									
Definitie:		Het aantal inwoners dat op 1 januari 65 jaar of ouder was.									
Bron:		CBS Statline, Bevolking op 1 januari en gemiddeld (Link).									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Kernen											
Categorie:		Kernen									
Omschrijving:		Het totaal aantal woonkernen van een gemeente.									
Definitie:		Woonkernen zijn geïsoleerde rastervierkanten of aaneen gesloten gebieden van met zijden aan elkaar grenzende rastervierkanten van 500 meter bij 500 meter (volgens het Stelsel van Rijksdriehoeksmeting) van een gemeente. Ieder rastervierkant van een woonkern bevat in totaal ten minste 25 verblijfplaatsen (verblijfsobject, standplaats of ligplaats) en wordt wanneer er meerdere gemeenten in een vierkant liggen aan de gemeente met het hoogste aantal verblijfplaatsen toegekend. Bij gelijke aantallen wordt een vierkant aan de gemeente met het hoogste aantal verblijfplaatsen toegekend.									
Bron:		CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Kernen met 500 of meer inwoners											
Categorie:		Kernen									
Omschrijving:		Het totaal aantal woonkernen van een gemeente met minimaal 500 verblijfplaatsen.									
Definitie:		Woonkernen zijn geïsoleerde rastervierkanten of aaneen gesloten gebieden van met zijden aan elkaar grenzende rastervierkanten van 500 meter bij 500 meter (volgens het Stelsel van Rijksdriehoeksmeting) van een gemeente. Ieder rastervierkant van een woonkern bevat in totaal ten minste 25 verblijfplaatsen (verblijfsobject, standplaats of ligplaats) en wordt wanneer er meerdere gemeenten in een vierkant liggen aan de gemeente met het hoogste aantal verblijfplaatsen toegekend. Bij gelijke aantallen wordt een vierkant aan de gemeente met het hoogste aantal verblijfplaatsen toegekend. Voor dit omgevingskenmerk worden alleen woonkernen meegenomen waar minimaal 500 verblijfplaatsen in liggen.									
Bron:		CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link).									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Kleine demonstraties											
Categorie:		Demonstraties									
Omschrijving:		Het aantal demonstraties met 1 t/m 10 deelnemers.									
Definitie:		De omvang van demonstraties is gebaseerd op het aantal geregistreerde deelnemers in de Politiekalender. Niet alle demonstraties in de Politiekalender bevatten echter informatie over het aantal deelnemers. In BVH wordt dit aantal in het geheel niet geregistreerd, waardoor het aantal deelnemers bij veel demonstraties onbekend is. Voor dit omgevingskenmerk zijn alle demonstraties meegenomen met 1 t/m 10 deelnemers.									
Bron:		Onderzoek Informatie-Analyseteam (IAT)									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
-	+/-	+/-	-	+	+	+	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Koopwoningen											
Categorie:		Woningtype									
Omschrijving:		Het aantal woningen dat koopwoningen betreft.									
Definitie:		Koopwoningen zijn woningen die eigendom zijn van de (toekomstige) bewoner(s) of in gebruik als tweede woning. De gegevens zijn vanaf 2012 gebaseerd op de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG). De eigendomssituatie wordt afgeleid via koppeling op woning en bewoner tussen de registraties Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Personen (BRP) en Inkomens Informatie Systeem (IIS).									
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Krachtwijken											
Categorie:		Krachtwijken									
Omschrijving:		Het aantal krachtwijken in een gemeente.									
Definitie:		Krachtwijken zijn de 40 wijken aangewezen in het 'Actieplan Krachtwijken: Van Aandachtswijk naar Krachtwijk' in 2007.									
Bron:		Vogelaarwijk, Wikipedia (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	-	+	n.v.t.	-	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Niet actueel (stamt uit 2007) en niet globaal.									

Landbouwbedrijven											
Categorie:		Horeca en handel									
Omschrijving:		Het aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit Landbouw, Bosbouw of Visserij.									
Definitie:		Aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit A (Landbouw, Bosbouw en Visserij). Deze sectie omvat de exploitatie van natuurlijke plantaardige en dierlijke hulpbronnen, waaronder de akkerbouw, veeteelt en de productie van overige planten en dieren op een agrarisch bedrijf of in het natuurlijke leefgebied, bosbouw, houtteelt en jacht. Specifieke loondiensten met betrekking tot het productieproces landbouw, jacht en bosbouw worden eveneens in deze sectie ingedeeld. Deze sectie omvat ook visserij, de vangst of het kweken van vis, schaaldieren en weekdieren.									
Bron:		CBS Statline, Vestigingen van bedrijven (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Ligging politiefaciliteiten											
Categorie:		Politiefaciliteiten									
Omschrijving:		Het aantal politiefaciliteiten dat in de gemeente ligt.									
Definitie:		Hierbij gaat het om politiebureaus en arrestantencomplexen.									
Bron:		Niet beschikbaar									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+/-	+/-	+/-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.									

Ligplaatsen											
Categorie:		Stand- en ligplaatsen									
Omschrijving:		Het aantal bewoonde ligplaatsen.									
Definitie:		Het aantal bewoonde ligplaatsen (bijvoorbeeld woonboten) dat in de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) is opgenomen.									
Bron:		CBS Statline, Bewoonde woonruimten (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-
Meegenomen:		Ja									

Logistieke knooppunten											
Categorie:		Logistieke knooppunten									
Omschrijving:		Het totaal aantal logistieke knooppunten in een gemeente.									
Definitie:		Onder logistieke knooppunten verstaan we treinstations, luchthavens, zeehavens en autosnelwegknooppunten.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+/-	+	n.v.t.	+/-	+	+/-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.									

Luchthavens binnen 20 km												
Categorie:		Logistieke knooppunten										
Omschrijving:		Het aantal luchthavens binnen 20 kilometer van de gemeente.										
Definitie:		Het totaal aantal luchthavens dat zich binnen 20 kilometer van de gemeente bevindt, inclusief luchthavens in het buitenland.										
Bron:		Niet beschikbaar.										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+/-	-	+	n.v.t.	-	+/-	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+	
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.										

Luchthavens binnen 50 km												
Categorie:		Logistieke knooppunten										
Omschrijving:		Het aantal luchthavens binnen 50 kilometer van de gemeente.										
Definitie:		Het totaal aantal luchthavens dat zich binnen 50 kilometer van de gemeente bevindt, inclusief luchthavens in het buitenland.										
Bron:		Niet beschikbaar.										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+/-	-	+	n.v.t.	-	+/-	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+	
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.										

Mediaan besteedbaar inkomen											
Categorie:		Inkomen en vermogen									
Omschrijving:		De mediaan van het besteedbaar inkomen van huishoudens exclusief studenten.									
Definitie:		Het besteedbaar inkomen bestaat uit het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen. Hiervan wordt de mediaan genomen over alle particuliere huishoudens, exclusief studenten.									
Bron:		CBS Statline, Inkomen van huishoudens (Link)									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Mediaan gestandaardiseerd inkomen												
Categorie:	Inkomen en vermogen											
Omschrijving:	De mediaan van het gestandaardiseerd inkomen van huishoudens exclusief studenten.											
Definitie:	Het gestandaardiseerd inkomen is het besteedbaar inkomen (zie betreffend omgevingskenmerk) gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Deze correctie vindt plaats met behulp van equivalentiefactoren. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. Met behulp van de equivalentiefactoren worden alle inkomens herleid tot het inkomen van een eenpersoonshuishouden. Op deze wijze is het welvaartsniveau van verschillende typen huishoudens onderling vergelijkbaar gemaakt. Het gestandaardiseerd inkomen is een maat voor de welvaart van (de leden van) een huishouden. Hiervan wordt de mediaan genomen over alle particuliere huishoudens, exclusief studenten.											
Bron:	CBS Statline, Inkomen van huishoudens (Link)											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja											

Mediaan vermogen												
Categorie:	Inkomen en vermogen											
Omschrijving:	De mediaan van het vermogen van particuliere huishoudens exclusief studenten.											
Definitie:	Vermogen is het saldo van bezittingen en schulden. Bezittingen worden gevormd door bank- en spaartegoeden, effecten, de eigen woning, overig onroerend goed, ondernemingsvermogen, aanmerkelijk belang en de overige bezittingen. De schulden omvatten onder meer schulden ten behoeve van een eigen woning en consumptief krediet. Van het vermogen van alle particuliere huishoudens, exclusief studenten, wordt de mediaan genomen.											
Bron:	CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja											

Meldingen huiselijk geweld												
Categorie:		Zeden en huiselijk geweld										
Omschrijving:		Het aantal meldingen wegens huiselijk geweld.										
Definitie:		Het kenbaar maken aan Veilig Thuis van een situatie of vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling met vermelding van de persoonsgegevens van de betrokkene(n) wordt geregistreerd als melding. Bij een melding wordt de verantwoordelijkheid voor het zicht op de veiligheid van de directbetrokkenen overgedragen van de melder aan Veilig Thuis.										
Bron:		CBS Statline, Huiselijk geweld (Link).										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	-	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	+	
Meegenomen:		Nee Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.										

Meldingen Meld Misdaad Anoniem												
Categorie:		Meldingen										
Omschrijving:		Het aantal meldingen bij Meld Misdaad Anoniem.										
Definitie:		Het aantal meldingen bij Meld Misdaad Anoniem.										
Bron:		Niet beschikbaar.										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	-	n.v.t.	+	+	+	-	+	+	+	+	
Meegenomen:		Nee Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.										

Mensenhandelzaken												
Categorie:		Mensenhandel										
Omschrijving:		Het aantal delicten van mensenhandel.										
Definitie:		Het aantal delicten van mensenhandel.										
Bron:		Niet beschikbaar.										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	-	n.v.t.	+	+	+	-	+	+	+	+	
Meegenomen:		Nee Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.										

Middelgrote demonstraties											
Categorie:	Demonstraties										
Omschrijving:	Het aantal demonstraties met 11 t/m 100 deelnemers.										
Definitie:	De omvang van demonstraties is gebaseerd op het aantal geregistreerde deelnemers in de Politiekalender. Niet alle demonstraties in de Politiekalender bevatten echter informatie over het aantal deelnemers. In BVH wordt dit aantal in het geheel niet geregistreerd, waardoor het aantal deelnemers bij veel demonstraties onbekend is. Voor dit omgevingskenmerk zijn alle demonstraties meegenomen met 11 t/m 100 deelnemers.										
Bron:	Onderzoek Informatie-Analyseteam (IAT)										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
-	+/-	+/-	-	+	+	+	+/-	+	+	+	+
Meegenomen: Ja											

Migratieachtergrond											
Categorie:	Migratieachtergrond										
Omschrijving:	Het aantal inwoners met een migratieachtergrond										
Definitie:	Het totaal aantal personen waarvan tenminste één ouder in het buitenland is geboren. In de bevolkingsaantallen zijn uitsluitend personen begrepen die zijn opgenomen in het bevolkingsregister van een Nederlandse gemeente. In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woont, opgenomen in het bevolkingsregister van de woongemeente.										
Bron:	CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	-
Meegenomen: Nee Risico op stigmatisering.											

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 101% sociaal minimum											
Categorie:	Jongeren met armoederisico										
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met een inkomen tot maximaal 101% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het aantal minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) woonachtig in particuliere huishoudens waarvan het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen maximaal 101% van het sociaal minimum betrof (zie het omgevingskenmerk "Huishoudens met inkomen tot 101% sociaal minimum"). Hierbij zijn studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden buiten beschouwing gelaten.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										

Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 101% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:		Jongeren met armoederisico									
Omschrijving:		Het aantal minderjarige kinderen dat minimaal vier opeenvolgende jaren in een huishouden woonde met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum.									
Definitie:		Het aantal kinderen jonger dan 18 jaar woonachtig in huishouden dat minimaal vier aaneengesloten jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had van maximaal 101% van het sociaal minimum.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum											
Categorie:		Jongeren met armoederisico									
Omschrijving:		Het aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met een inkomen tot maximaal 105% van het sociaal minimum.									
Definitie:		Het aantal minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) woonachtig in particuliere huishoudens waarvan het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen maximaal 105% van het sociaal minimum betrof (zie het omgevingskenmerk "Huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum). Hierbij zijn studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden buiten beschouwing gelaten.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:	Jongeren met armoederisico										
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen dat minimaal vier opeenvolgende jaren in een huishouden woonde met een inkomen tot 105% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het aantal kinderen jonger dan 18 jaar woonachtig in huishouden dat minimaal vier aaneengesloten jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had van maximaal 105% van het sociaal minimum.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 110% sociaal minimum											
Categorie:	Jongeren met armoederisico										
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met een inkomen tot maximaal 110% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het aantal minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) woonachtig in particuliere huishoudens waarvan het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen maximaal 110% van het sociaal minimum betrof (zie het omgevingskenmerk "Huishoudens met inkomen tot 110% sociaal minimum"). Hierbij zijn studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden buiten beschouwing gelaten.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 110% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:	Jongeren met armoederisico										
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen dat minimaal vier opeenvolgende jaren in een huishouden woonde met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het aantal kinderen jonger dan 18 jaar woonachtig in huishouden dat minimaal vier aaneengesloten jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had van maximaal 110% van het sociaal minimum.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum											
Categorie:		Jongeren met armoederisico									
Omschrijving:		Het aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met een inkomen tot maximaal 120% van het sociaal minimum.									
Definitie:		Het aantal minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) woonachtig in particuliere huishoudens waarvan het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen maximaal 120% van het sociaal minimum betrof (zie het omgevingskenmerk "Huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum). Hierbij zijn studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden buiten beschouwing gelaten.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:		Jongeren met armoederisico									
Omschrijving:		Het aantal minderjarige kinderen dat minimaal vier opeenvolgende jaren in een huishouden woonde met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum.									
Definitie:		Het aantal kinderen jonger dan 18 jaar woonachtig in huishouden dat minimaal vier aaneengesloten jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had van maximaal 120% van het sociaal minimum.									
Bron:		CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 130% sociaal minimum											
Categorie:	Jongeren met armoederisico										
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met een inkomen tot maximaal 130% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het aantal minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) woonachtig in particuliere huishoudens waarvan het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen maximaal 101% van het sociaal minimum betrof (zie het omgevingskenmerk "Huishoudens met inkomen tot 130% sociaal minimum). Hierbij zijn studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden buiten beschouwing gelaten.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 130% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie:	Jongeren met armoederisico										
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen dat minimaal vier opeenvolgende jaren in een huishouden woonde met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het aantal kinderen jonger dan 18 jaar woonachtig in huishouden dat minimaal vier aaneengesloten jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had van maximaal 130% van het sociaal minimum.										
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 140% sociaal minimum											
Categorie:	Jongeren met armoederisico										
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met een inkomen tot maximaal 140% van het sociaal minimum.										
Definitie:	Het aantal minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) woonachtig in particuliere huishoudens waarvan het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen maximaal 140% van het sociaal minimum betrof (zie het omgevingskenmerk "Huishoudens met inkomen tot 140% sociaal minimum). Hierbij zijn studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden buiten beschouwing gelaten.										

Bron: CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen: Ja											

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 140% sociaal minimum voor 4 jaar of langer											
Categorie: Jongeren met armoederisico											
Omschrijving: Het aantal minderjarige kinderen dat minimaal vier opeenvolgende jaren in een huishouden woonde met een inkomen tot 140% van het sociaal minimum.											
Definitie: Het aantal kinderen jonger dan 18 jaar woonachtig in huishouden dat minimaal vier aaneengesloten jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had van maximaal 140% van het sociaal minimum.											
Bron: CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen: Ja											

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 150% sociaal minimum											
Categorie: Jongeren met armoederisico											
Omschrijving: Het aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met een inkomen tot maximaal 150% van het sociaal minimum.											
Definitie: Het aantal minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) woonachtig in particuliere huishoudens waarvan het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen maximaal 150% van het sociaal minimum betrof (zie het omgevingskenmerk "Huishoudens met inkomen tot 150% sociaal minimum"). Hierbij zijn studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden buiten beschouwing gelaten.											
Bron: CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen: Ja											

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 150% sociaal minimum voor 4 jaar of langer												
Categorie:	Jongeren met armoederisico											
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen dat minimaal vier opeenvolgende jaren in een huishouden woonde met een inkomen tot 150% van het sociaal minimum.											
Definitie:	Het aantal kinderen jonger dan 18 jaar woonachtig in huishouden dat minimaal vier aaneengesloten jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had van maximaal 150% van het sociaal minimum.											
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja											

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot de lage-inkomensgrens												
Categorie:	Jongeren met armoederisico											
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met een inkomen tot de lage-inkomensgrens.											
Definitie:	Het aantal minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) woonachtig in particuliere huishoudens waarvan het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen lager lag dan de lage-inkomensgrens (zie het omgevingskenmerk "Huishoudens met inkomen de lage-inkomensgrens). Hierbij zijn studentenhuishoudens en huishoudens die slechts een deel van het jaar inkomen hadden buiten beschouwing gelaten.											
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja											

Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot de lage-inkomensgrens voor 4 jaar of langer												
Categorie:	Jongeren met armoederisico											
Omschrijving:	Het aantal minderjarige kinderen dat minimaal vier opeenvolgende jaren in een huishouden woonde met een inkomen tot de lage-inkomensgrens.											
Definitie:	Het aantal kinderen jonger dan 18 jaar woonachtig in huishouden dat minimaal vier aaneengesloten jaren een gestandaardiseerd besteedbaar inkomen had onder de lage-inkomensgrens.											
Bron:	CBS Statline, Laag en langdurig laag inkomen (Link).											
Beoordeling:												

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Nabijheid ambulanceposten											
Categorie:		Voorzieningen									
Omschrijving:		De gemiddelde afstand tot een ambulancepost.									
Definitie:		De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde ambulancepost, berekend over de weg.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	-	-	+	-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Effect op werklast is niet duidelijk.									

Nabijheid brandweerposten											
Categorie:		Voorzieningen									
Omschrijving:		De gemiddelde afstand tot een brandweerpost.									
Definitie:		De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde brandweerkazerne, berekend over de weg.									
Bron:		CBS Statline, Nabijheid voorzieningen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	-	-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Effect op werklast is niet duidelijk.									

Nabijheid ziekenhuizen											
Categorie:		Voorzieningen									
Omschrijving:		De gemiddelde afstand tot een ziekenhuis.									
Definitie:		De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde ziekenhuis, berekend over de weg.									
Bron:		CBS Statline, Nabijheid voorzieningen (Link).									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	-	-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee	Effect op werklast is niet duidelijk.								

Niet-Westerse Migratieachtergrond											
Categorie:		Migratieachtergrond									
Omschrijving:		Het aantal inwoners met een migratieachtergrond									
Definitie:		Het totaal aantal personen waarvan tenminste één ouder is geboren in landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. In de bevolkingsaantallen zijn uitsluitend personen begrepen die zijn opgenomen in het bevolkingsregister van een Nederlandse gemeente. In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woont, opgenomen in het bevolkingsregister van de woongemeente.									
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Meegenomen:		Ja									

Nieuw gevestigde personen											
Categorie:		Verhuizingen									
Omschrijving:		Het aantal personen dat nieuw in een gemeente is gevestigd.									
Definitie:		Het aantal gevestigde personen in de gemeente komend uit een andere gemeente binnen Nederland.									
Bron:		CBS Statline, Verhuisde personen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Omgevingsadressendichtheid											
Categorie:		Bevolkingsdichtheid									
Omschrijving:		De dichtheid van het aantal verblijfsobjecten.									
Definitie:		De omgevingsadressendichtheid (OAD) van een gebied wordt bepaald door eerst voor ieder verblijfsobject het aantal verblijfsobjecten vast te stellen binnen een cirkel met een straal van één kilometer rondom een									

verblijfsobject, gedeeld door de oppervlakte van de cirkel. Daarna is het gemiddelde berekend van de OAD van alle afzonderlijke verblijfsobjecten binnen een gemeente. De OAD wordt uitgedrukt in verblijfsobjecten per km ² en beoogt de mate van concentratie van menselijke activiteiten (zoals wonen, werken, schoolgaan, winkelen en uitgaan) weer te geven.											
Bron:		CBS Statline, Regionale kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Omvang van havens											
Categorie:		Logistieke knooppunten									
Omschrijving:		Het overgeslagen brutoplusgewicht van havens.									
Definitie:		Het totale overgeslagen brutoplusgewicht (aan- en afvoer) in Nederlandse zeehavens. De vertaling overgeslagen gewicht per haven naar overgeslagen gewicht per gemeente is gedaan naar rato van het oppervlakte buitenwater van gemeenten.									
Bron:		CBS (Link) en CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	-	+	n.v.t.	-	+	+	+/-	+	+/-	+	+
Meegenomen:		Ja									

Oppervlakte bebouwing											
Categorie:		Oppervlakte									
Omschrijving:		Totale oppervlakte bebouwing in hectaren.									
Definitie:		De oppervlakte bebouwing is de oppervlakte van de verticale projectie van de contouren van bebouwing op het aardoppervlak.									
Bron:		CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Oppervlakte binnenwater											
Categorie:		Binnenwater									
Omschrijving:		De totale oppervlakte van inlandig water.									
Definitie:		Totale oppervlakte van inlandig water in gebruik als vaarweg, recreatiewater, delfstofwinplaats, vloe- en/of slibveld, alsmede spaarbekkens. Binnenwater smaller dan 6 meter, kwelders, schorren, moerassen, rietlanden en dergelijke zijn tot land gerekend.									
Bron:		CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Oppervlakte buitengebied												
Categorie:		Oppervlakte										
Omschrijving:		De oppervlakte van bebouwing in het buitengebied.										
Definitie:		De oppervlakte bebouwing is de oppervlakte van de verticale projectie van de contouren van bebouwing op het aardoppervlak. Het buitengebied is het deel van een gemeenten dat buiten de woonkernen ligt.										
Bron:		CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link) .										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	
Meegenomen:		Ja										

Oppervlakte land											
Categorie:		Oppervlakte									
Omschrijving:		De totale oppervlakte van het land.									
Definitie:		De totale oppervlakte van land. Binnenwater smaller dan 6 meter, kwelders, schorren, moerassen, rietlanden en dergelijke zijn tot land gerekend.									
Bron:		CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Oppervlakte woonkern												
Categorie:	Oppervlakte											
Omschrijving:	De oppervlakte van bebouwing in de woonkernen.											
Definitie:	De oppervlakte bebouwing is de oppervlakte van de verticale projectie van de contouren van bebouwing op het aardoppervlak. Voor dit omgevingskenmerk is alleen de oppervlakte van bebouwing binnen de woonkernen meegenomen.											
Bron:	CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja											

Opvallende bedrijven												
Categorie:	Horeca en handel											
Omschrijving:	Het aantal bedrijfsvestigingen met opvallende kenmerken.											
Definitie:	Voor deze analyse is gekeken naar alle bedrijfseenheden en de onderliggende lokale bedrijfseenheden (bedrijfsvestigingen) die in Nederland economisch actief waren op 1 januari van het peiljaar. Bedrijven zijn ingedeeld in een branche op basis van hun hoofd-SBI code. Het uitgangspunt in deze analyse zijn vestigingen van economisch actieve bedrijfseenheden: bedrijfseenheden met omzet of werkgelegenheid. Daaraan zijn gegevens over opvallende kenmerken van de bedrijven zelf toegevoegd. Hierbij is gekeken naar de opvallende kenmerken die op 1 januari van het peiljaar geldig waren.											
Bron:	Zicht op Ondernijning (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	-	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:	Nee Niet beschikbaar na 2015-2020.											

Overnachtingen van toeristen												
Categorie:	Toeristen											
Omschrijving:	Het aantal overnachtingen door toeristen.											
Definitie:	Als startpunt is het totaal aantal nachten die gasten doorbrengen in een logiesaccommodatie genomen (per provincie). Hieronder vallen hotels, motels, pensions, appartementen met hoteldienstverlening, jeugdaccommodaties, bed & breakfasts, kampeerterreinen, huisjesterreinen en groepsaccommodaties. Dit aantal overnachtingen per provincie is vervolgens vertaald naar een aantal per gemeente met behulp van de											

toeristenbelasting per gemeente, en de tarieven per persoon per nacht per gemeente.											
Bron:		CBS Statline, Logiesaccommodaties (Link), CBS Statline, Kerncijfers gemeentebegrotingen (Link), Coelo, Atlas lokale lasten (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+/-	+	+	+	+/-	+/-	+/-	+	+
Meegenomen:		Ja									

Particuliere huishoudens											
Categorie:		Huishoudens									
Omschrijving:		Het aantal particuliere huishoudens									
Definitie:		Particuliere huishoudens bestaan uit één of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf, dus niet-bedrijfsmatig, voorzien in de dagelijkse levensbehoeften.									
Bron:		CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Global	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Perifere ligging											
Categorie:		Grensligging									
Omschrijving:		De afstand van de gemeente tot het centrum van het land.									
Definitie:		De afstand van de gemeente tot het centrum van het land.									
Bron:		Niet beschikbaar.									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	-	+	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.									

Plekken in AZC's											
Categorie:		AZC plaatsen									
Omschrijving:		Het aantal plekken in reguliere en tijdelijke AZC's									
Definitie:		Het aantal opvangplekken in reguliere en tijdelijke AZC's die in het beheer zijn van het COA. AZC's in gemeentelijk beheer zijn hier niet bij inbegrepen.									

Bron: Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), locatiezoeker (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+/-	-	+	n.v.t.	+	+	+	+/-	+	+/-	+	-
Meegenomen: Ja											

Plekken TBS-klinieken											
Categorie: TBS											
Omschrijving: Het aantal plekken in TBS-klinieken in de gemeente.											
Definitie: Het aantal plekken in TBS-klinieken in de gemeente.											
Bron: Niet beschikbaar.											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+/-	-	+	n.v.t.	+/-	+	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen: Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.											

Problematische schulden											
Categorie: Schulden											
Omschrijving: Het aantal inwoners met problematische schulden.											
Definitie: Het aantal inwoners dat een WSNP (Wet schuldsanering natuurlijke personen)-traject volgt.											
Bron: Niet beschikbaar.											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+/-	n.v.t.	+/-	+/-	-	+/-	+	+/-	+	+
Meegenomen: Nee Afhankelijk van gemeentelijk beleid i.p.v. werkelijke schulden.											

Productiebedrijven											
Categorie: Horeca en handel											
Omschrijving: Het aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit Industrie.											
Definitie: Aantal vestigingen van bedrijven met hoofdactiviteit C (Industrie). Deze sectie omvat onder andere de mechanische, fysische of chemische verwerking van materialen, stoffen of onderdelen tot nieuwe producten. De verwerkte materialen, stoffen of onderdelen zijn grondstoffen uit de landbouw, bosbouw, visserij en mijnbouw, alsmede (half)fabricaten uit de industrie.											

Daarnaast omvat het ook de reparatie en installatie van machines, apparatuur en andere benodigdheden voor bedrijven (geen consumentengoederen).											
Bron:		CBS Statline, Vestigingen van bedrijven (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Rechtbanken											
Categorie:		Rechtbanken									
Omschrijving:		Het aantal rechtbanken in een gemeente.									
Definitie:		Het aantal locaties van een rechtbank per gemeente.									
Bron:		De Rechtspraak (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	-	+	n.v.t.	-	-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Effect op werklast is niet duidelijk.									

Recreatieterrein											
Categorie:		Recreatiegebied									
Omschrijving:		Het aantal hectare aan terrein bestemd voor recreatief gebruik.									
Definitie:		Recreatief terrein bestaat uit de groepen: park en plantsoen, sportterrein, volkstuin, dagrecreatief terrein, verblijfsrecreatief terrein.									
Bron:		CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Meest recente gegevens uit 2017, wordt niet meer geüpdatet.									

Regionaal klantenpotentieel											
Categorie:		Centrumfunctie									
Omschrijving:		De mate waarin een gemeente inwoners (klanten) uit andere gemeenten aantrekt.									
Definitie:		Bij de berekeningen van het regionaal klantenpotentieel wordt uitgegaan van woonkernen. De onderlinge afstanden tussen alle woonkernen worden berekend in eenheden van 500 meter. Deze afstand wordt op minimaal 1									

kilometer gesteld (ook voor de afstand van een woonkern tot zichzelf). Als eerste stap in de berekening wordt voor iedere woonkern in Nederland het aantal inwoners volgens een formule opgesplitst in aantallen potentiële klanten voor alle woonkernen binnen een 60 kilometer. Verondersteld is dat de regionale aantrekkingskracht van een kern recht evenredig toeneemt met het kwadraat van het aantal inwoners en afneemt met het kwadraat van de afstand tot die kern. Het klantenpotentieel van een gemeente wordt verkregen door het aantal potentiële klanten van alle woonkernen binnen de gemeente op te tellen. Het totaal aantal potentiële klanten in Nederland is gelijk aan het totaal aantal inwoners.

Bron: CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) ([Link](#)).

Beoordeling:

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:			Nee	Kenmerk is verbeterd naar "Regionale centrumfunctie".							

Regionale centrumfunctie

Categorie: Centrumfunctie

Omschrijving: De mate waarin een gemeente inwoners (klanten) uit andere gemeenten aantrekt.

Definitie: De regionale centrumfunctie wordt op een vergelijkbare wijze bepaald als het regionaal klantenpotentieel. Het verschil is echter dat de afstanden tussen woonkernen voor de regionale centrumfunctie over de weg worden berekend, en niet loodrecht.

Bron: CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) ([Link](#)).

Beoordeling:

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:			Ja								

Risico op hennepkwekerij

Categorie: Risico op criminaliteit

Omschrijving: Het aantal woningen met een relatief hoog risico om een hennepkwekerij te zijn.

Definitie: Op basis van een risicomodel is bepaald welke woningen in verhoogd risico lopen om een hennepkwekerij te zijn of te worden. Kenmerken die onderdeel uitmaken van dit model zijn onder andere: het bouwjaar van de woning, de gemiddelde woningwaarde van de buurt, en eventuele eerdere veroordelingen van de eigenaar van de woning.

Bron: Zicht op Ondermijning ([Link](#)).

Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
-	+	+	n.v.t.	+	+	+/-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:			Nee	Meest recente gegevens uit 2018.							

Schietverenigingen												
Categorie:		Wapenbezit										
Omschrijving:		Het aantal schietverenigingen.										
Definitie:		Het totaal aantal schietverenigingen in een gemeente.										
Bron:		Niet beschikbaar.										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+/-	+	+	n.v.t.	+/-	-	+	+/-	+/-	+/-	+	+	
Meegenomen:		Nee Effect op werklast is niet duidelijk.										

Schoonheidsverzorgingszaken												
Categorie:		Horeca en handel										
Omschrijving:		Het aantal vestigingen van schoonheidsverzorgingszaken.										
Definitie:		Het aantal vestigingen met SBI-codes 96022 (Schoonheidssalons en pedicures).										
Bron:		CBS Statline, Vestigingen van bedrijven (Link).										
Beoordeling:												
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering	
+	+	+	n.v.t.	+	+/-	+	-	+/-	+	+	+	
Meegenomen:		Nee Niet beschikbaar op gemeentelijk niveau.										

Specialistische GGZ-cliënten	
Categorie:	GGZ
Omschrijving:	Het totaal aantal specialistische GGZ-cliënten
Definitie:	Aantal verzekerden dat gebruik maakt van Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) met verblijf of zonder verblijf binnen de basisverzekering (Zvw).
Bron:	Zorginstituut Nederland, via Vektis en Regiobeeld RIVM (Link).
Beoordeling:	

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+/-	+	+/-	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Sporen op treinstations											
Categorie:		Logistieke knooppunten									
Omschrijving:		Het aantal sporen op treinstations in een gemeente.									
Definitie:		Het aantal perronsporen op treinstations binnen de gemeente.									
Bron:		Lijst van spoorwegstations in Nederland, Wikipedia (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	-	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+	+
Meegenomen:		Ja									

Stand- en ligplaatsen											
Categorie:		Stand- en ligplaatsen									
Omschrijving:		Het aantal bewoonde standplaatsen en ligplaatsen.									
Definitie:		De som van de twee omgevingskenmerken "Ligplaatsen" en "Standplaatsen".									
Bron:		CBS Statline, Bewoonde woonruimten (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-
Meegenomen:		Ja									

Standplaatsen											
Categorie:		Stand- en ligplaatsen									
Omschrijving:		Het aantal bewoonde standplaatsen.									
Definitie:		Het aantal bewoonde standplaatsen (bijvoorbeeld stacaravans) dat in de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) is opgenomen.									
Bron:		CBS Statline, Bewoonde woonruimten (Link).									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-
Meegenomen:		Ja									

Toeristen met overnachting											
Categorie:		Toeristen									
Omschrijving:		Het aantal gasten dat minimaal één nacht heeft overnacht.									
Definitie:		Als startpunt is het totaal aantal gasten dat één of meerdere nachten in een logiesaccommodatie heeft doorgebracht genomen (per provincie). Hieronder vallen hotels, motels, pensions, appartementen met hoteldienstverlening, jeugdaccommodaties, bed & breakfasts, kampeerterreinen, huisjesterreinen en groepsaccommodaties. Dit aantal gasten per provincie is vervolgens vertaald naar een aantal per gemeente met behulp van het gemiddelde aantal nachten per gast (zie het omgevingskenmerk "Overnachtingen van toeristen", de toeristenbelasting per gemeente, en de tarieven per persoon per nacht per gemeente.									
Bron:		CBS Statline, Logiesaccommodaties (Link), CBS Statline, Kerncijfers gemeentebegrotingen (Link), Coelo, Atlas lokale lasten (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+/-	+	+	+	+/-	+/-	+/-	+	+
Meegenomen:		Ja									

Toeristische attracties											
Categorie:		Toeristen									
Omschrijving:		Het aantal musea, podiumkunsten en attracties binnen 20 kilometer van inwoners.									
Definitie:		Het gemiddelde aantal musea, podiumkunsten en attracties dat binnen 20 km van inwoners van de gemeente (vast afstand over de weg). Podiumkunsten zijn kunstvormen die worden uitgevoerd door professionele acteurs en actrices voor een levend publiek. De professionele podiumkunsten vinden plaats op locaties als schouwburgen en concertgebouwen, maar ook in buurtcentra en op poppodia. Locaties met podiumkunsten als nevenactiviteit zijn wel opgenomen in de cijfers. Festivals tellen niet mee. Onder attracties vallen pretparken, dierentuinen en binnenspeeltuinen.									
Bron:		CBS Statline, Nabijheid voorzieningen (Link).									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Uitkeringsontvangers											
Categorie:		Uitkeringsontvangers									
Omschrijving:		Het totaal aantal personen met een uitkering.									
Definitie:		Totaal aantal personen met een uitkering in het kader van de Werkloosheidswet (WW), bijstandswet (PW), bijstandsgelateerde wet (IOAW, IOAZ, Bbz), arbeidsongeschiktheidswet (WAO, WIA, WAZ, Wajong, Wet Wajong) of de Algemene ouderdomswet (AOW).									
Bron:		CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Uitkeringsontvangers tot AOW-leeftijd											
Categorie:		Uitkeringsontvangers									
Omschrijving:		Het totaal aantal personen tot de AOW-leeftijd met een uitkering.									
Definitie:		Totaal aantal personen tot de AOW-gerechtigde leeftijd met een uitkering in het kader van de Werkloosheidswet (WW), bijstandswet (PW), bijstandsgelateerde wet (IOAW, IOAZ, Bbz), arbeidsongeschiktheidswet (WAO, WIA, WAZ, Wajong, Wet Wajong) of de Algemene ouderdomswet (AOW).									
Bron:		CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Vaste voet											
Categorie:		Vaste voet									
Omschrijving:		Een vaste waarde die gelijk is voor elke gemeente.									
Definitie:		Een vaste waarde die gelijk is voor elke gemeente.									
Bron:		Niet van toepassing.									
Beoordeling:											

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Verblijfsobjecten veroordeelde eigenaren											
Categorie:		Veroordeelden									
Omschrijving:		Het aantal verblijfsobjecten waarvan de eigenaar is veroordeeld voor een delict.									
Definitie:		Het aantal verblijfsobjecten waarvan de eigenaar is veroordeeld voor een delict.									
Bron:		Zicht op Ondernijning (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+/-	+/-	+	+/-	+	+
Meegenomen:		Nee Meest recente gegevens uit 2021, updates onbekend.									

Verblijfsrecreatief terrein											
Categorie:		Recreatiegebied									
Omschrijving:		Het aantal hectare bestemd voor recreatief gebruik en verblijfsrecreatie.									
Definitie:		Het betreft hier het aantal hectare terrein in gebruik voor een meerdaags recreatief verblijf, zoals camping, bungalowparken en jeugdhoeven.									
Bron:		CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	+	+	-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Meest recente gegevens uit 2017, wordt niet meer geüpdatet.									

Verdachte transacties											
Categorie:		Verdachte transacties									
Omschrijving:		Het aantal transacties dat als verdacht is aangemerkt door de FIU.									
Definitie:		Ongebruikelijke transacties moeten in Nederland worden gemeld aan de Financial Intelligence Unit (FIU), mede omdat ze te maken kunnen hebben met het witwassen van (crimineel) geld. Sommigen van deze transacties worden daarna door de FIU als 'verdachte transacties' aangemerkt. De FIU-data zijn gebruikt om in kaart te brengen waar in Nederland de als verdacht aangemerkte transacties het meest voorkomen.									

Bron: Zicht op Ondermijning (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+/-	+	+	n.v.t.	+	+	+/-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:			Nee	Meest recente gegevens uit 2016.							

Verdachten ondermijnend delict											
Categorie: Verdenkingen											
Omschrijving: Het aantal leegstaande panden waarvan de eigenaar een familielid verdenkt van een ondermijnend delict.											
Definitie: Het aantal leegstaande panden waarvan de eigenaar een familielid verdenkt van een ondermijnend delict.											
Bron: Zicht op Ondermijning (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	n.v.t.	+	+	+/-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:			Nee	Meest recente gegevens uit 2020.							

Verhuismobiliteit											
Categorie: Verhuizingen											
Omschrijving: De mobiliteit van verhuizers binnen en tussen gemeenten.											
Definitie: De verhuismobiliteit geeft de mobiliteit van binnenlandse verhuizingen in een gemeente weer. De verhuismobiliteit van een gemeente wordt berekend als het totaal van de binnen gemeenten verhuisde personen in de regio plus de halve som van de tussen gemeenten verhuisde personen (vestigers plus vertrekkers) in de regio. De verhuismobiliteit van Nederland is gelijk aan de som van alle binnen de gemeenten verhuisde personen en tussen gemeenten verhuisde personen.											
Bron: CBS Statline, Verhuisde personen (Link).											
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:			Ja								

Verkeersongevallen												
Categorie:		Verkeersongevallen										
Omschrijving:		Aantal verkeersongevallen.										
Definitie:		Het aantal geregistreerde verkeersongevallen per gemeente.										
Bron:		QLik (Link).										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja										

Veroordeelden												
Categorie:		Veroordeelden										
Omschrijving:		Het aantal veroordeelde eigenaren, bestuurders of bedrijven.										
Definitie:		Het aantal veroordeelde eigenaren, bestuurders of bedrijven.										
Bron:		Zicht op Ondermijning (Link).										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+	n.v.t.	+	+/-	+	+/-	+	+/-	+	+	+
Meegenomen:		Nee Meest recente gegevens uit 2020, updates onbekend.										

Veroordelingen drugsdelicten												
Categorie:		Drugsdelicten										
Omschrijving:		Het aantal inwoners dat in het betreffende jaar is veroordeeld voor een drugsdelict.										
Definitie:		Het aantal inwoners dat in het betreffende jaar is veroordeeld voor een drugsdelict.										
Bron:		Zicht op Ondermijning (Link).										
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	-	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.										

Veroordelingen vermogensdelicten												
Categorie:		Vermogensdelicten										
Omschrijving:		Het aantal inwoners dat in het betreffende jaar is veroordeeld voor een vermogensdelict.										

Definitie:	Het aantal inwoners dat in het betreffende jaar is veroordeeld voor een vermogensdelict.											
Bron:	Zicht op Ondernijning (Link).											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	-	n.v.t.	+	+	+	+	+	+	+	+	
Meegenomen:	Nee Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.											

Verslavingszorg												
Categorie:	Drogsgebruik											
Omschrijving:	Het aantal personen dat gebruik maakt van verslavingszorg.											
Definitie:	Het aantal personen dat gebruik maakt van verslavingszorg.											
Bron:	Niet beschikbaar.											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+	+	+/-	n.v.t.	+	+/-	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+	
Meegenomen:	Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.											

Voetbalclubs												
Categorie:	Voetbal											
Omschrijving:	Het aantal voetbalclubs in een gemeente.											
Definitie:	Het totaal aantal professionele voetbalclubs en amateur voetbalclubs.											
Bron:	Niet beschikbaar.											
Beoordeling:												
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>	
+/-	+	+	n.v.t.	-	-	+	+/-	+	+/-	+	+	
Meegenomen:	Nee Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.											

Voetbalteams												
Categorie:	Voetbal											
Omschrijving:	Het aantal voetbalteams in een gemeente.											
Definitie:	Het totaal aantal teams bij professionele voetbalclubs en amateur voetbalclubs.											
Bron:	Niet beschikbaar.											
Beoordeling:												

Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+/-	+	+	n.v.t.	-	-	+	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	+
Meegenomen:		Nee	Niet beschikbaar en niet te construeren binnen dit onderzoek.								

Voortijdig schoolverlaters											
Categorie:		Schoolverlaters									
Omschrijving:		Het aantal leerlingen tot 23 dat het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie.									
Definitie:		Leerlingen die in een gegeven jaar het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie. Een leerling beschikt over een startkwalificatie met een havo- of vwo-diploma of met een mbo-2 diploma. Een vmbo-diploma of een mbo-1 diploma volstaat niet als startkwalificatie. Een in Nederland gangbare leeftijdsgrens is 23 jaar bij schoolverlaten. Dat wil zeggen dat personen die bij schoolverlaten 23 jaar of ouder zijn en niet beschikken over een startkwalificatie niet tot de voortijdig schoolverlaters worden gerekend.									
Bron:		CBS Statline, Voortijdig schoolverlaters (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Waddeneilanden											
Categorie:		Waddeneilanden									
Omschrijving:		De Waddeneilanden.									
Definitie:		Een gemeente is een Waddeneiland of niet. Dit omgevingskenmerk is dus binair van aard.									
Bron:		Niet van toepassing.									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+/-	-	+	+	-	+/-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Wapenhandelzaken											
Categorie:		Wapenhandel									
Omschrijving:		Het aantal wapenhandelzaken in een gemeente.									
Definitie:		Door de politie geregistreerde zaken van wapenhandel.									
Bron:		Niet beschikbaar									

Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	-	n.v.t.	+	+	+	-	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Wordt beïnvloed door inrichtingskeuzes van eenheden.									

Weglengte											
Categorie:		Wegen									
Omschrijving:		De totale lengte van alle wegen in de gemeente.									
Definitie:		Totale lengte van alle wegen die worden beheerd door het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Privéwegen zijn uitgesloten. Het betreft uitsluitend wegen die zijn voorzien van een naam of nummer en waarop verkeer met motorvoertuigen-op-meer-dan-twee-wielen is toegestaan. Wegen met verkeersmaatregelen die het weggebruik voor een deel van deze motorvoertuigen-op-meer-dan-twee-wielen beperken, zijn daarbij nadrukkelijk niet uitgesloten. Het gaat daarbij onder meer om busbanen, wegen met verbod voor tractoren en wegen met beperkingen ten zien van de afmetingen van voertuigen (breedte, lengte, hoogte of zwaarte). Ook wegen met eenrichtingsverkeer en wegen met een beperkte openstelling (zoals spitsstroken) zijn niet uitgesloten.									
Bron:		CBS Statline, Lengte van wegen (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Ja									

Wegverhuisde personen											
Categorie:	Verhuizingen										
Omschrijving:	Het aantal personen dat (binnen Nederland) weg verhuist uit de gemeente.										
Definitie:	Personen die verhuizen waarbij het nieuwe adres in een andere gemeente in Nederland ligt. Wijzigingen van adres door grenswijzigingen tussen gemeenten of door gemeentelijke herindelingen worden niet als verhuizing beschouwd.										
Bron:	CBS Statline, Verhuisde personen (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Werkloosheid											
Categorie:	Werkloosheid										
Omschrijving:	Het aantal personen met een WW-uitkering.										
Definitie:	Het aantal personen dat een uitkering ontvangt in het kader van de Werkloosheidwet (WW).										
Bron:	CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Woningdichtheid											
Categorie:	Bevolkingsdichtheid										
Omschrijving:	Totaal aantal woningen per km ² land op 1 januari.										
Definitie:	Totaal aantal woningen per km ² land op 1 januari. De gegevens zijn vanaf 2012 gebaseerd op de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG).										
Bron:	CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Woningvoorraad											
Categorie:	Woningen										
Omschrijving:	Het aantal woningen.										
Definitie:	Het aantal woningen op 1 januari. Een woning is de kleinste binnen één of meer panden gelegen en voor woondoeleinden geschikte eenheid van gebruik, ontsloten via een eigen toegang vanaf de openbare weg, een erf of een gedeelde verkeersruimte. Alle verblijfsobjecten met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.										
Bron:	CBS Statline, Regionale Kerncijfers Nederland (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:	Ja										

Zitplaatsen voetbalstadions											
Categorie:	Voetbal										
Omschrijving:	Het aantal zitplaatsen in voetbalstadions met minimaal 3.000 zitplaatsen.										
Definitie:	Van elk voetbalstadion met minimaal 3.000 zitplaatsen wordt het aantal zitplaatsen geteld. De zitplaatsen van alle stadions binnen een gemeente worden vervolgens opgeteld.										
Bron:	Lijst van voetbalstadions in Nederland, Wikipedia (Link).										
Beoordeling:											
<i>Aspecifiek</i>	<i>Globaal</i>	<i>Objectief</i>	<i>Stabiel</i>	<i>Flexibel</i>	<i>Uitlegbaar</i>	<i>Duidelijk</i>	<i>Beschikbaar</i>	<i>Betrouwbaar</i>	<i>Kwalitatief hoogstaand</i>	<i>Betaalbaar</i>	<i>Geen risico op stigmatisering</i>
-	-	+	n.v.t.	-	+	+	+	+/-	+/-	+	+
Meegenomen:	Ja										

Zorginstellingen	
Categorie:	Institutionele huishoudens
Omschrijving:	Het aantal inwoners dat in zorginstellingen verblijft.
Definitie:	Het deel van de institutionele bevolking dat in een zorginstelling verblijft. Zorginstellingen zijn instellingen voor (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten AWBZ/Wet Langdurige Zorg WLZ) verpleging en verzorging en overige zorginstellingen (gehandicaptenzorg, jeugdzorg, volwassenenzorg en -opvang). Instellingen waarvan de bewoners wel verzorgd worden maar niet ziek zijn (opleidingsinternaten, kazernes, gevangenis, asielzoekerscentra) worden in deze tabel niet tot de zorginstellingen gerekend. Bij het berekenen van de omvang van de institutionele bevolking is de formele inschrijving in de Basisregistratie personen (BRP) leidend. Personen die (tijdelijk) in zorginstellingen verblijven maar in de BRP ingeschreven staan op het

woonadres van de niet in een instelling verblijvende partner, worden niet tot de institutionele bevolking gerekend.											
Bron:		CBS Statline, Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw) (Link).									
Beoordeling:											
Aspecifiek	Globaal	Objectief	Stabiel	Flexibel	Uitlegbaar	Duidelijk	Beschikbaar	Betrouwbaar	Kwalitatief hoogstaand	Betaalbaar	Geen risico op stigmatisering
+	+	+	n.v.t.	+	-	+	+	+	+	+	+
Meegenomen:		Nee Effect op werklast is niet duidelijk.									

/ E Regressieanalyses

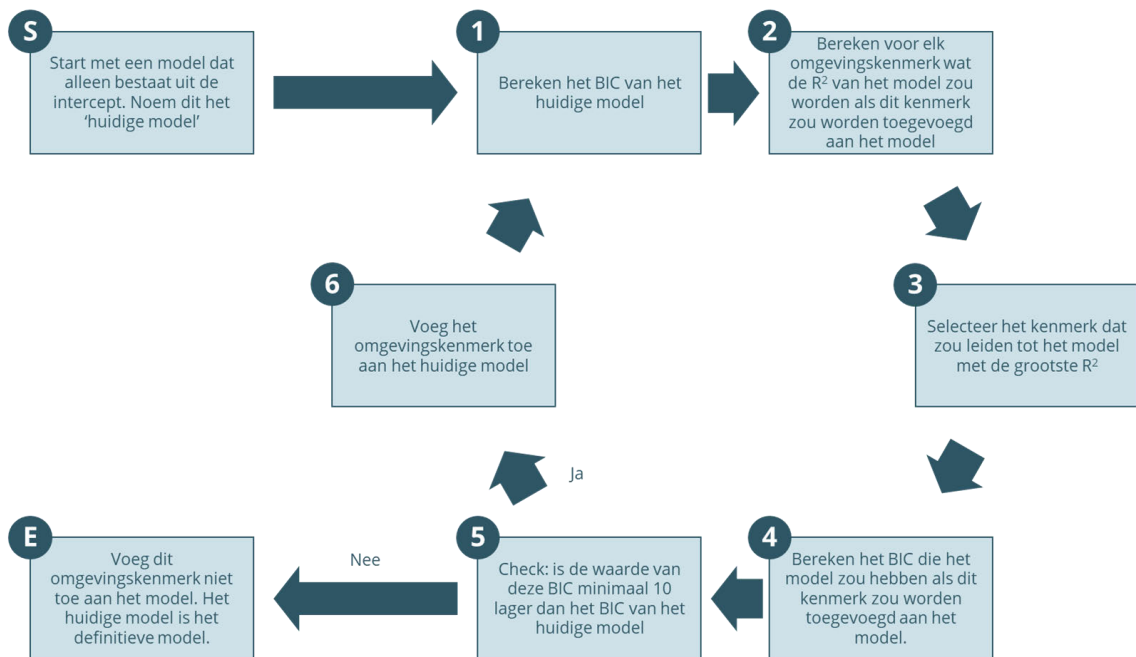
In deze bijlage geven we de technische details van de regressieanalyses die we hebben uitgevoerd. Deze analyses zijn gebruikt om, per cluster, een model van omgevingskenmerken op te stellen dat de werklust zo goed mogelijk benaderd. In [hoofdstuk 6](#) is de uitwerking van deze analyses, en de resultaten hiervan beschreven.

Een regressieanalyse is een wiskundige methode om de relatie te bepalen tussen de werklust (ook wel *afhankelijke variabele* genoemd) enerzijds en één of meerdere omgevingskenmerken (ook wel *onafhankelijke variabelen* genoemd) anderzijds. Zoals eerder benoemd voeren we deze regressieanalyses uit op het niveau van gemeenten, en niet direct op het niveau van de regionale eenheden. Omdat er slechts tien regionale eenheden zijn, zou het ontwikkelen van een model op dit niveau veel grotere onzekerheden met zich meebrengen. Door de regressieanalyses uit te voeren op het niveau van gemeenten, werken we feitelijk met 342 meetpunten, in plaats van slechts met 10. Dit zorgt voor een betrouwbaarder resultaat. Achteraf worden de uitkomsten per gemeente vertaald naar uitkomsten per regionale eenheden door de uitkomsten van de gemeenten die in de betreffende regio liggen op te tellen.

Het type regressieanalyse dat we uitvoeren heet een *meervoudige lineaire voorwaartse stapsgewijze regressie*.²¹ De term *meervoudig* betekent dat er een verband wordt gezocht tussen de werklust enerzijds, en meer dan één omgevingskenmerk anderzijds. Het verband dat wordt gezocht is *lineair* van aard. Dit houdt in dat het verband dat wordt gezocht bestaat uit een som van omgevingskenmerken die met gewichten worden vermenigvuldigd, waarbij deze gewichten constant zijn (in de toekomst niet meer zullen veranderen). *Voorwaarts stapsgewijs* betekent dat dit verband wordt gezocht door telkens slechts één omgevingskenmerk toe te voegen en dan te beoordelen hoe het model presteert. Afhankelijk van die beoordeling wordt er dan een volgend omgevingskenmerk toegevoegd, of wordt besloten dat het model af is.

De regressieanalyses die we in dit onderzoek hebben uitgevoerd, zijn allemaal volgens hetzelfde proces gedaan. In onderstaande figuur is de werking van dit type regressieanalyse schematisch weergegeven. Het blok links boven vormt het startpunt van dit schema (aangegeven door de letter 'S' in de bovenhoek). Hierna volgt een repetitief deel (stappen 1 t/m 6) dat meerdere keren doorlopen kan worden. Uiteindelijk zal dit repetitief deel eindigen als aan een bepaalde conditie wordt voldaan. De laatste stap van dit schema is dan ten slotte het blok links onder (aangegeven met de letter 'E' in de bovenhoek). In de rest van deze paragraaf lichten we de verschillende stappen in dit schema in meer detail toe. Hierbij geven we eerst een korte beschrijving van de input die nodig is voor de regressieanalyse.

²¹ De Engelse term is een *multiple linear forward stepwise regression*.

Figuur 11. Schematisch overzicht van het proces dat is gevolgd gedurende de regressieanalyses.

De input van de regressieanalyse bestaat uit slechts twee onderdelen:

1. **De werklust.** De werklust die is berekend per gemeente wordt aangeboden aan de analyse.
2. **De omgevingskenmerken.** Alle 114 omgevingskenmerken worden als input meegegeven aan de regressieanalyse. Net als de werklust, is voor elk van deze omgevingskenmerken de waarde van elk van de 342 gemeenten opgenomen.

Het doel is uiteindelijk om een model van omgevingskenmerken te ontwikkelen, dat de werklust zo goed mogelijk beschrijft. Hiermee bedoelen we dat de waarde die het model per gemeente voorspelt, zo min mogelijk moet afwijken van de werkelijke waarde van de werklust.

Of een verschil tussen het model en de werklust als 'groot' of 'klein' gezien moet worden, is uiteraard afhankelijk van de grootte van de gemeente. Voor een grote gemeente met een werklust van 100 fte is een verschil met het model van 1 fte relatief klein. Voor een kleine gemeente met een totale werklust van slechts 2 fte, zou een verschil van 1 fte ten opzichte van het model juist heel groot zijn. Om eenduidig te kunnen zeggen wanneer afwijkingen groot of klein zijn, is het dus van belang om gemeenten eerst vergelijkbaar te maken. Voor de regressieanalyse doen we dit door de werklust te delen door het aantal inwoners van de gemeenten. Daarnaast delen we ook elk van de 114 omgevingskenmerken door het aantal inwoners. Feitelijk zoekt de regressieanalyse dus naar een model dat de *werklust per inwoner* zo goed mogelijk verklaart. Dit model bestaat dan dus ook uit omgevingskenmerken die zijn geschaald naar het aantal inwoners. Het omgevingskenmerk 'woningen' wordt dus bijvoorbeeld 'woningen per inwoner'. Als het definitieve model gevonden is, worden alle omgevingskenmerken weer vermenigvuldigd met het aantal inwoners. Het uiteindelijke model bevat dus weer gewoon de omgevingskenmerken zelf en bepaalt dus ook weer de totale werklust (en niet de werklust per inwoner).

S. Het startpunt van de regressieanalyse

Om een model van omgevingskenmerken te kunnen maken, start de regressieanalyse altijd eerst met het simpelste basismodel. Dit basismodel bevat nog geen omgevingskenmerken, maar bestaat

alléén uit één getal. Dit getal wordt ook wel de *intercept* genoemd. In formulevorm ziet dit basismodel er dan als volgt uit.

$$\text{Werklast} \sim c_0$$

Aan de linkerkant in deze formule staat de werklust. Dit is de werklust die we eerder in het onderzoek hebben berekend. De c_0 aan de rechterkant van de formule is de intercept. Het teken tussen de werklust en de intercept geeft aan dat de rechterkant van de formule (in dit geval alleen de intercept) een model is dat de linkerkant van de formule (de werklust) probeert te beschrijven. Omdat het model nooit precies gelijk zal zijn aan de werklust, wordt er geen is-gelijk-teken (=) gebruikt in de formule.

Om te bepalen hoe groot de intercept (c_0) precies moet zijn, gebruikt de regressieanalyse en optimalisatieprocedure. Hierbij wordt uiteindelijk de waarde gekozen die ervoor zorgt dat de *verklaringsgraad* van het model (dat op dit moment alleen uit de intercept bestaat) zo hoog mogelijk is. De verklaringsgraad geeft aan hoe goed het model de werklust beschrijft. In onderstaand intermezzo lichten we deze verklaringsgraad in meer detail toe. Na deze optimalisatie is er dus een basismodel dat bestaat uit alleen de intercept en verder nog geen omgevingskenmerken. Hoewel de intercept op dit moment slechts een getal is, is het van belang om te benadrukken dat we in de regressieanalyse de werklust per inwoner modelleren. Zoals eerder beschreven wordt het volledige model aan het eind (als het definitieve model is gevonden) weer vermenigvuldigd met het aantal inwoners, om zo een model te krijgen dat de werklust zelf beschrijft. Door deze vermenigvuldiging verandert de intercept dus ook van een getal, naar een getal maal het aantal inwoners. In feite zal de intercept in het uiteindelijke model dus zelf ook neerkomen op een omgevingskenmerk, namelijk het aantal inwoners.

Intermezzo: de verklaringsgraad

De verklaringsgraad van een model, ook wel determinatiecoëfficiënt, R-kwadraat of R^2 genoemd, beschrijft hoe goed de voorspellingen van het model aansluiten bij de werkelijkheid. De verklaringsgraad is daarom een belangrijk middel om alternatieve modellen met elkaar te kunnen vergelijken. Daarnaast is het ook een manier om de modellen te beoordelen of een model al dan niet betrouwbaar is. Om de verklaringsgraad uit te kunnen rekenen, berekenen we eerst de *kwadratensom van residuen*. Dit wordt gedaan door voor elke gemeente individueel het verschil tussen de werkelijke werklust en de voorspelling van het model te bepalen. Dit verschil wordt vervolgens (per gemeente) gekwadrateerd. Deze 342 gekwadrateerde verschillen (voor elke gemeente één) worden ten slotte opgeteld. Onderstaand is dit in formulevorm weergegeven.

$$\text{kwadratensom van residuen} = \sum_{\text{gemeenten}} (\text{werklust} - \text{model})^2$$

De hoofdletter sigma (voor 'som') met het woord 'gemeenten' eronder geeft aan dat alles wat daarna staat voor elke gemeente apart moet worden berekend, en dat deze uitkomsten daarna moeten worden opgeteld.

Hoe kleiner de kwadratensom van residuen is, hoe beter het model is. Het is belangrijk om te benadrukken dat het verschil (per gemeente) tussen de werklust en de voorspelling van het model wordt gekwadrateerd. Dit kwadraat zorgt ervoor dat relatief grote verschillen, leiden tot een zeer grote toename van de kwadratensom van residuen. Met andere woorden: grote afwijkingen worden zwaarder aangerekend bij het beoordelen van het model.

Hoewel met de kwadratensom van residuen kan worden bepaald welk model het beste is, zegt deze maat zelf nog niks over hoe goed dat model dan daadwerkelijk is. Om dat te kunnen doen, is er een uitgangspunt nodig om mee te vergelijken. Het uitgangspunt dat hiervoor wordt genomen is de best mogelijke voorspelling van de werklast die mogelijk is als er géén model van omgevingskenmerken zou worden opgesteld. In dat geval zou de best mogelijke voorspelling gelijk zijn aan simpelweg het *gemiddelde* nemen. Ook voor dit gemiddelde kunnen we berekenen hoe goed dit de werkelijke werklast benadert. Dit wordt de *totale kwadratensom* genoemd. Deze totale kwadratensom is vergelijkbaar met de kwadratensom van residuen, behalve dat het gemiddelde wordt gebruikt in plaats van de voorspelling van het model. In formulevorm ziet dit er als volgt uit.

$$\text{totale kwadratensom} = \sum_{\text{gemeenten}} (\text{werklast} - \text{gemiddelde werklast})^2$$

Met behulp van deze totale kwadratensom kunnen we de uiteindelijk bepalen hoe goed een model slaagt in het benaderen van de werkelijke werklast. Dit doen we door de kwadratensom van de residuen te delen door de totale kwadratensom. Hoe kleiner deze verhouding is, hoe beter het model presteert ten opzichte van eenvoudigweg het gemiddelde nemen. Omdat het model nooit slechter kan zijn dan de landelijk gemiddelde werklast aan elke gemeente toebedelen, kan deze verhouding nooit groter worden dan 1. De verklaaringsgraad, of R^2 , bepalen we vervolgens door deze verhouding af te trekken van het getal 1. Dit zorgt ervoor dat een beter model een hogere verklaaringsgraad krijgt dan een minder goed model. De formule hiervoor is dus als volgt.

$$R^2 = 1 - \frac{\text{kwadratensom van residuen}}{\text{totale kwadratensom}}$$

De verklaaringsgraad ligt dus altijd tussen de 0 en de 1. Voor het gemak van de lezer vertalen we deze waarde in dit rapport naar een percentage. Een verklaaringsgraad van 100% betekent dus dat het model exact overeenkomt met de werkelijkheid (een situatie die onhaalbaar is), terwijl een verklaaringsgraad van 0% betekent dat het model geen enkele overeenkomst vertoont met de werkelijkheid (een situatie die in de praktijk ook niet voorkomt). In [paragraaf 6.2](#) wordt toegelicht wanneer een verklaaringsgraad als 'goed' gezien kan worden.

1. De BIC van het huidige model berekenen

De eerste keer dat deze stap wordt doorlopen, is het huidige model gelijk aan het basismodel. Dit is een model dat, zoals hierboven beschreven, alleen bestaat uit de intercept. Bij volgende iteraties waarbij deze stap wordt doorlopen zal het 'huidige model' naast de intercept ook één of meerdere omgevingskenmerken bevatten. Het toevoegen van extra omgevingskenmerken leidt altijd tot een model met een hogere verklaaringsgraad. Hierdoor lijkt het in eerste instantie altijd goed om zoveel mogelijk omgevingskenmerken toe te voegen. Toch is het niet altijd zo dat een model met meer omgevingskenmerken ook daadwerkelijk een beter model is. De reden hiervoor is dat de verklaaringsgraad wordt berekend door de voorspelling van het model te vergelijken met de werklast voor een specifieke periode. In het geval van dit onderzoek betekent dit de werklast gebaseerd op 2019, 2022 en 2023. Uiteraard zal de werklast tussen verschillende jaren altijd iets verschillen. In het ene jaar heeft een regionale eenheid misschien wat minder werklast, en in een ander jaar juist iets meer. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat er in één jaar een bepaald evenement plaats vond, terwijl dat in andere jaren niet het geval zal zijn. Een model dat tot op de laatste fte nauwkeurig aansluit bij de berekende werklast, zal ook alle inzet beschrijven die alléén voor die jaren relevant was. In de

toekomst zal deze inzet niet meer van toepassing zijn, maar het model neemt deze inzet in dit geval wel mee in de voorspelling. Dit soort inzet, die in één jaar wel relevant is, maar in een ander jaar niet noemen we *statistische fluctuaties*. Het is van belang dat het model deze statistische fluctuaties niet meeneemt in de voorspelling voor de toekomst, maar zich alleen richt op structurele patronen in de werklust die voor elk jaar van toepassing zullen zijn.

Uiteraard is het niet mogelijk om de statistische fluctuaties daadwerkelijk te scheiden van de structurele werklust. Om te voorkomen dat het model statistische fluctuaties meeneemt in de voorspelling (ook wel *overfitting* genoemd), moet er op een gegeven moment dus worden gestopt met het toevoegen van extra omgevingskenmerken. De methode die we hiervoor gebruiken in dit onderzoek, is het Bayesian Information Criterion (BIC). Het BIC is een waarde die de verklarende kracht van een model afzet tegen het aantal omgevingskenmerken dat ervoor nodig was om die verklarende kracht te realiseren. Als twee modellen dezelfde verklaringsgraad hebben, maar één model bestaat uit minder omgevingskenmerken dan het andere model, dan zal het BIC van dat model kleiner zijn. Voor zover ons onderzoek betreft maakt de exacte waarde van het BIC niet uit. Wat van belang is, is het verschil tussen het BIC van verschillende modellen.

In deze eerste stap van het repetitieve deel van de regressieanalyse berekenen we het BIC van het huidige model. Dit BIC kan later (in stap 5) worden vergeleken met de BIC van het model dat zou ontstaan als we een extra omgevingskenmerk toe zouden voegen. Op basis van die vergelijking kan vervolgens worden besloten om het omgevingskenmerk al dan niet toe te voegen.

2. Het toetsen van alle mogelijke omgevingskenmerken

De eerste keer dat deze stap wordt doorlopen, bestaat het 'huidige model' alléén uit de intercept. In deze stap wordt berekend wat het effect zou zijn als er één omgevingskenmerk aan dit model toegevoegd zou worden. Dit wordt gedaan voor elk van de overgebleven 113 omgevingskenmerken (de totale 114, minus het aantal inwoners) apart gedaan, waarna er dus telkens een model ontstaat dat bestaat uit de intercept, plus één omgevingskenmerk. Dit ene omgevingskenmerk wordt met een bepaald gewicht opgenomen. Dit betekent dat het omgevingskenmerk wordt vermenigvuldigd met een bepaald getal. Hoewel elke gemeente een andere waarde van het omgevingskenmerk zal kennen, is dit gewicht voor alle gemeenten gelijk. Elk van deze 113 mogelijke modellen ziet er dus als volgt uit.

$$\text{Werklast} \sim c_0 + c_1 \times [\text{mogelijk omgevingskenmerk}]$$

De waarden van zowel de intercept (c_0), als het gewicht van het mogelijke omgevingskenmerk (c_1) worden vervolgens berekend. Dit wordt zodanig gedaan dat een zo groot mogelijke verklaringsgraad ontstaat. Nadat deze stap voor de eerste keer is doorlopen, zijn er dus 113 mogelijke modellen, elk met een eigen verklaringsgraad.

In latere iteraties van het repetitieve deel van de regressieanalyse wordt deze stap op eenzelfde wijze doorlopen. Uiteraard bevat het 'huidige' model op dat moment, naast de intercept, al één of meerdere omgevingskenmerken. Daarnaast worden ook niet alle 113 omgevingskenmerken meer getoetst. Logischerwijs worden omgevingskenmerken die al in het 'huidige model' zitten niet meer getoetst. Daarnaast wordt ook gekeken of de overgebleven omgevingskenmerken wel samen in een model terecht mogen komen met de al opgenomen kenmerken. Hiervoor wordt naar twee criteria gekeken.

1. Omgevingskenmerken die onder dezelfde categorie vallen (zie de beschrijving in [hoofdstuk 5](#)) als één van de kenmerken die al in het 'huidige model' zitten, worden niet getoetst.

2. Omgevingskenmerken die statistisch teveel lijken op omgevingskenmerken die al in het model zitten, worden niet getoetst. Om te bepalen of dit het geval is, hebben we voor elk kenmerk de correlatie uitgerekend met elk ander kenmerk. Als deze correlatie groter was dan 80%, lijken deze omgevingskenmerken statistisch teveel op elkaar.

3. Selectie van een omgevingskenmerk

In de vorige stap is van elk omgevingskenmerk dat aan het 'huidige model' toegevoegd zou kunnen worden berekend wat de verklaaringsgraad zou zijn van het model als dit ook daadwerkelijk gedaan zou worden. In deze stap selecteren we het omgevingskenmerk dat, als deze toegevoegd zou worden, zou leiden tot het model met de grootste verklaaringsgraad. Op dit moment voegen we dit omgevingskenmerk nog niet daadwerkelijk toe aan het 'huidige model'.

4. Bereken het BIC als dit kenmerk toegevoegd zou worden

Hierna berekenen we het BIC wat het model zou hebben als we het geselecteerde omgevingskenmerk hieraan toe zouden voegen.

5. Vergelijk het BIC met het BIC van het 'huidige model'

In stap 1 hebben we het BIC berekend van het 'huidige model'. In stap 4 hebben we het BIC berekend wat het model zou hebben als het geselecteerde omgevingskenmerk hieraan toegevoegd zou worden. Door deze twee waarden met elkaar te vergelijken, kunnen we besluiten of het toevoegen van dit omgevingskenmerk al dan niet zou leiden tot een geschikter model. We gebruiken hiervoor de vuistregel uit de literatuur dat het BIC bij het toevoegen van een nieuw omgevingskenmerk minimaal 10 kleiner moet zijn dan het BIC van het 'huidige model'. Als dit het geval is, dan gaat het proces door naar stap 6. Als dat niet het geval is, dan gaat het proces naar de eindstap.

6. Toevoegen van een omgevingskenmerk

Als uit stap 5 blijkt dat het BIC meer dan 10 zou dalen als het geselecteerde omgevingskenmerk toegevoegd zou worden aan het model, dan voegen we dit kenmerk toe. Door de procedure die hiervoor is doorlopen is dit het omgevingskenmerk dat leidt tot het best mogelijke model, en is getoetst dat dit model alleen de structurele werklast verklaart, en niet de statistische fluctuaties. Als dit de eerste keer is dat dit repetitieve deel van de regressieanalyse wordt doorlopen, ziet het 'huidige model' er hierna als volgt uit.

$$\text{Werklast} \sim c_0 + c_1 \times K_1$$

Hierbij is c_0 wederom de intercept. Verder is K_1 het toegevoegde omgevingskenmerk, en c_1 het gewicht dat bij dit omgevingskenmerk hoort. Als dit deze stap al eerder is doorlopen, zal het model meerdere omgevingskenmerken bevatten. De bovenstaande formule zal dan voor elk van deze omgevingskenmerken een soortgelijke term bevatten.

E. Het eindpunt van de regressieanalyse

Als uit stap 5 blijkt dat het BIC minder dan 10 zou dalen (of zelfs zou stijgen) als het geselecteerde omgevingskenmerk toegevoegd zou worden, dan wordt dit kenmerk *niet* toegevoegd. In plaats daarvan wordt het 'huidige model' behouden als resulterend model. Afhankelijk van hoe vaak het repetitieve deel van de regressieanalyse is doorlopen, kan dit model meer of minder omgevingskenmerken bevatten. Onderstaand is in formulevorm opgenomen hoe het definitieve model er uiteindelijk dan uit ziet.

$$\text{Werklast} \sim c_0 + c_1 \times K_1 + c_2 \times K_2 + \dots + c_n \times K_n$$

Hierin is te zien dat het model nog steeds de intercept (c_0) bevat. Daarnaast is er voor elk omgevingskenmerk een term waarbij dat kenmerk wordt vermenigvuldigd met het bijbehorende gewicht.

Correcties na de regressieanalyse

Tijdens de regressieanalyse wordt er rekening gehouden met de correlaties tussen de verschillende omgevingskenmerken. Als een omgevingskenmerk meer dan 80% correlatie vertoont met één van de andere omgevingskenmerken in het model, wordt deze niet getoetst. Er is echter ook een andere vorm van correlatie mogelijk, namelijk multicorrelatie. In dit geval correleert één omgevingskenmerk met een combinatie van een aantal andere omgevingskenmerken. Op multicorrelatie kan alleen worden getoetst nadat de regressieanalyse tot een volledig model is gekomen. Voor elk cluster hebben we deze toets dan ook uitgevoerd op het uiteindelijke model. Soms kwam het inderdaad voor dat er sprake bleek te zijn van multicorrelatie tussen een aantal omgevingskenmerken. Als dit het geval was, hebben we eerst onderzocht welke van deze omgevingskenmerken als laatste werd opgepikt in de regressieanalyse. Vervolgens hebben we de regressieanalyse opnieuw uitgevoerd, maar dan zónder dit omgevingskenmerk aan te bieden. Dit proces hebben we herhaald totdat er een model ontstond zonder multicorrelatie.

Tijdens de regressieanalyse is gezorgd dat er nooit meer dan één omgevingskenmerk uit een bepaalde categorie werd opgenomen in een model. Het kan echter wel gebeuren dat er uit een categorie één omgevingskenmerk in het ene cluster is opgenomen, en een ander kenmerk in een ander cluster. Bij het samenvoegen van de clusters tot het uiteindelijke sterktemodel zouden er dan alsnog twee omgevingskenmerken uit dezelfde categorie in het model zitten. Om dit te voorkomen hebben we achteraf onderzocht in hoeveel situaties dit het geval was. Waar dit zo was, hebben we één van de omgevingskenmerken vervangen door het andere kenmerk uit die categorie. Hierbij hebben we de vervangingen telkens zo gedaan dat dit het minste invloed had op de verklaringsgraad van de modellen.

/ F Sterktemodel

Onderstaand is het de wiskundig formule van het resulterende sterktemodel opgenomen. Dit sterktemodel bestaat uit 27 verschillende omgevingskenmerken met elk een eigen gewicht. De onderlinge verhoudingen tussen deze gewichten staat vast. Afhankelijk van de hoeveelheid sterkte die met het model verdeeld wordt, kunnen alle gewichten (in gelijke mate) worden verhoogd of verlaagd. In onderstaande wiskundige formule zijn de gewichten opgenomen die van toepassing zijn bij het verdelen van 1.000 fte over de regionale eenheden (zoals ook in [hoofdstuk 6](#) als voorbeeld is gebruikt). Als men geen 1.000 fte, maar bijvoorbeeld 500 fte zou willen verdelen met dit sterktemodel, dan dienen alle gewichten gehalveerd te worden. Als men in plaats van 1.000 fte juist 1.500 fte zou willen verdelen met dit model, dan moet elk gewicht juist met een factor 1,5 worden vermenigvuldigd. In onderstaande formule gebruiken we de namen van de omgevingskenmerken zoals ze ook zijn opgenomen in [bijlage D](#). De exacte definitie van deze omgevingskenmerken is ook in deze bijlage opgenomen.

[Sterkte (fte)] =

- 0,000081006 × [Inwoners]
- + 0,000123083 × [Inwoners van 25 t/m 64]
- + 0,000784820 × [Bijstandsontvangers]
- + 0,000132355 × [Bedrijven]
- + 0,000023618 × [Particuliere huishoudens]
- + 0,000043142 × [Verhuismobiliteit]
- + 0,001695244 × [Oppervlakte land]
- + 0,000415536 × [Verkeersongevallen]
- + 0,165978783 × [Minderjarigen in huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum]
- + 0,000011101 × [Huurwoningen]
- + 0,000026908 × [Uitkeringsontvangers tot AOW-leeftijd]
- 0,000370086 × [Landbouwbedrijven]
- + 0,018847589 × [Middelgrote demonstraties]
- + 0,000002274 × [Woningvoorraad]
- + 0,000215918 × [Grenspendelbewegingen van werknemers]
- + 0,000119577 × [Werkloosheid]
- 0,004049539 × [Kernen]
- + 0,021097324 × [Huishoudens met inkomen tot 105% sociaal minimum]
- + 0,052246571 × [Ambassades]
- + 0,000061149 × [Mediaan vermogen]
- + 0,000005171 × [Arbeidsongeschiktheid]
- + 0,000001030 × [Eenpersoonshuishoudens]
- + 0,000000143 × [Regionale centrumfunctie]
- + 0,000225136 × [Banen]
- + 0,000002947 × [Specialistische GGZ-cliënten]
- + 0,000000307 × [Zitplaatsen voetbalstadions]
- + 0,000001077 × [Gemiddelde WOZ-waarde]

/ G Overzicht methodologische keuzes

In deze bijlage geven we een overzicht van de verschillende keuzes die zijn gemaakt in de methodiek die we hebben gevolgd. De onderstaande keuzes zijn allemaal besproken met beide begeleidende gremia (de ambtelijke ondersteuningsgroep en de bestuurlijke kopgroep). Dit overzicht van keuzes is geordend volgens de hoofdstukken in dit rapport. Bij elke keuze geven we ook aan waarom deze keuze is genomen en (indien relevant) ook wat de consequentie daarvan is.

Onderzoeksmethodiek

- ▶ Wat betreft de scope van het onderzoek is ervoor gekozen om alleen de werklast van de operationele sterkte (OS) mee te nemen. Met deze keuze sluit het onderzoek aan bij de sterkte waarop de verdeling in de bijlage van het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie' toeziet. Het onderscheid tussen operationele sterkte (OS) en niet-operationele sterkte (NOS) is echter niet altijd duidelijk. Sommige medewerkers die formeel tot de NOS behoren, voeren werkzaamheden uit die tot het operationele proces gerekend worden. Om uitvoering te geven aan de keuze om alleen de OS mee te nemen in dit onderzoek, hebben we daarom de praktische werkwijze gekozen om alle sterkte mee te nemen, behalve de staf en de bedrijfsvoering. Hiermee blijven we zo dicht mogelijk bij de keuze om het onderzoek alleen op de OS te richten.
- ▶ Werkzaamheden uitgevoerd door aspiranten worden op dezelfde wijze meegenomen als alle andere werkzaamheden. Ten eerste is hier een praktische reden voor: het is vanuit de beschikbare data niet mogelijk om de werkzaamheden van de aspiranten afzonderlijk in beeld te brengen. Daarnaast sluit ook deze keuze aan bij de verdeling in het 'Besluit verdeling sterkte en middelen politie'. De verdeelpercentages in dat besluit betreffen namelijk alle sterkte voor uitvoerende werkzaamheden, inclusief aspiranten. Ten slotte worden aspiranten in de toekomst naar verwachting uit deze sterkteverdeling gehaald. Als dat gebeurt, zullen de verdeelpercentages dus aangeven hoeveel sterkte aan 'volwaardige agenten' elke eenheid dient te realiseren. Werkzaamheden die nu door aspiranten worden uitgevoerd, zullen in dat geval dus door 'volwaardige agenten' worden uitgevoerd. Om in het model goed mee te nemen, is het van belang om ook de werklast van de huidige aspiranten mee te nemen.

Takenanalyse en clustering

- ▶ De lijst met activiteiten is, zoals beschreven in het betreffende hoofdstuk, afgestemd met zowel de ambtelijke ondersteuningsgroep als de bestuurlijke kopgroep. Dit is aanvullend op de input die is opgehaald bij de regionale eenheden.
- ▶ De indeling van de clusters, en de verdeling van de activiteiten over deze clusters is ook met beide gremia afgestemd voordat we deze hebben gebruikt in de werklastmetingen.
- ▶ In overleg met de bestuurlijke kopgroep is ervoor gekozen om zo min mogelijk *contingenten* te hanteren, mits de betreffende werkzaamheden betrouwbaar in de werklastberekeningen meegenomen konden worden. Een contingent is een bepaalde hoeveelheid sterkte die buiten het algemene verdeelmodel aan een specifieke eenheid wordt toegewezen. Het hanteren van contingenten kan nuttig zijn in zeer specifieke situaties waarin er sprake is van een bijzondere taak die door andere eenheden op geen enkele manier wordt uitgevoerd. In de methodiek hebben we er, in overleg met de kopgroep, voor gekozen om alleen contingenten te hanteren als dat noodzakelijk is om te kunnen komen tot een betrouwbare verdeling. Andersom betekent dit dus ook dat de activiteiten van de bestaande contingenten betrouwbaar in de werklastberekening meegenomen konden worden. Het aantal contingenten beperken tot een minimum voorkomt dat er dusdanig veel uitzonderingen worden gemaakt dat het algemene verdeelmodel zijn waarde

verliest. In de gehanteerde methodiek spreken we niet van contingenten, maar van drie specifieke taken die uniek zijn voor de betreffende eenheden. Voor deze drie taken (grensbewaking zeehaven, landelijke monitorcentrale bewaken en beveiligen, en de landelijke aanmeldcentra in Budel en Ter Apel) hanteren we een afzonderlijke sterkte.

Werklast

- ▶ De specifieke typen werklastberekeningen die we voor elk cluster hebben gedaan, hebben we vooraf afgestemd met de ambtelijke ondersteuningsgroep en de bestuurlijke kopgroep.
- ▶ In overleg is besloten om hiervoor, waar mogelijk, de jaren 2019, 2022 en 2023 te gebruiken, maar wel een weging toe te passen zodat latere jaren een belangrijkere rol hebben in de werklast.
- ▶ Zoals in het rapport benoemd onderscheiden we drie niveaus van werklast. In overleg met de kopgroep is eerst vastgesteld om zowel niveau 1 als niveau 2 (de werkelijke werklast, en de onbeantwoorde vraag naar werklast) mee te nemen. Daarnaast is ook besloten om eerst de mogelijkheden in beeld te brengen voor niveau 3 (werklast voor de ongestelde vraag), en daarna pas te besluiten of deze ook meegenomen zou worden. Op basis van de verschillende opties die er waren voor niveau 3, was het niet mogelijk om met zekerheid aan te geven of het meenemen hiervan zou leiden tot een beter passend model. Op basis van die conclusie is gezamenlijk besloten om dit niveau niet mee te nemen in de werklastberekeningen.
- ▶ Nadat alle werklastberekeningen waren afgerond, hebben we hier in een lange sessie met de ambtelijke ondersteuningsgroep naar gekeken. Hierbij zijn alle aannames, bronnen en berekeningen besproken. In deze bijeenkomst is aangegeven dat het voor drie aannames van belang was om deze expliciet met de bestuurlijke kopgroep af te stemmen. De kopgroep heeft ingestemd met de aannames conform de voorstellen van AEF over hoe hiermee om te gaan, waarbij de voorstellen erop gericht waren zo dicht mogelijk aan te sluiten op de werkelijkheid. Het gaat hierbij specifiek om de volgende aannames:
 - ▶ In de praktijk zullen wijkagenten een deel van de noodoproepen afhandelen. Dit betekent feitelijk dat een deel van de werklast in het cluster 'Wijkzorg' eigenlijk wordt gebruikt om activiteiten uit het cluster 'Incidentenafhandeling' op te pakken. Om dit te reflecteren brengen we (voor elke gemeente apart) 20% van de werklast in het cluster 'Wijkzorg' in minderen op het cluster incidentenafhandeling.
 - ▶ Voor het cluster incidentenafhandeling wordt gekeken naar de sterkte die nodig is om een bepaald aandeel van alle noodoproepen binnen 15 minuten te beantwoorden. Dit wordt ook wel het reactiepercentage genoemd. Welk reactiepercentage wordt gebruikt is van grote invloed op de uitkomsten van de werklastberekening voor dit cluster. De verschillende eenheden kennen verschillende reactiepercentages. In samenspraak met de kopgroep is besloten om één landelijk percentage te hanteren voor elke regionale eenheid. Dit percentage is vastgesteld op 85%, wat overeenkomt met het percentage dat al jaren wordt gerealiseerd. Er is bewust niet gekozen voor een percentage van 90% (waar naar wordt gestreefd), omdat het model dan niet zou aansluiten bij de huidige werkelijkheid, maar meer een wensbeeld zou vormen.
 - ▶ In gemeenten met slechts weinig noodoproepen, is er toch een volledige noodhulpeenheid nodig. Deze eenheid zal een groot deel van de tijd niet bezig zijn met het reageren op noodoproepen (omdat die er niet zijn). In de methodiek hebben we aangenomen dat eenheden die relatief weinig tijd aan noodoproepen (hoeven te) besteden, een deel van die tijd zullen gebruiken voor activiteiten die onder handhaving vallen. In overleg met de kopgroep hebben we hiervoor de volgende methode gekozen: als minder dan 60% van de tijd wordt gebruikt voor noodoproepen, wordt het deel tot aan 60% dat niet wordt gebruikt voor noodoproepen, in mindering gebracht op het cluster 'Handhaving – Lokaal'.

Omgevingskenmerken

- ▶ Het afwegingskader voor omgevingskenmerken dat we hebben gehanteerd is vooraf afgestemd met zowel de ambtelijke ondersteuningsgroep als de bestuurlijke kopgroep.
- ▶ De volledige lijst met omgevingskenmerken is ook afgestemd met beide gremia. In deze overleggen zijn in beide gevallen nog omgevingskenmerken toegevoegd. Het betreft hier de volledige lijst met de 174 omgevingskenmerken die zijn getoetst. De set van kenmerken die uiteindelijk in het model terecht zijn gekomen, is tot stand gekomen middels de regressieanalyse.
- ▶ Vanuit het overleg met de kopgroep is besloten om het omgevingskenmerk 'niet-Westerse migratieachtergrond' toch mee te nemen in de analyses, ondanks het stigmatiserende karakter van dit kenmerk. Hierbij is wel besloten om, in het geval dat dit kenmerk in een model terecht zou komen, ook een alternatief te maken zonder dit omgevingskenmerk. In de situaties waarin dit gebeurde, is achteraf bekeken of de verklarende kracht van dit kenmerk opweegt tegen het stigmatiserende karakter. In de enkele gevallen waarin dit kenmerk uit de analyse naar voren kwam, was de toegevoegde verklarende kracht verwaarloosbaar. Uiteindelijk is voor elk cluster besloten dat de eventuele toegevoegde verklarende kracht van dit omgevingskenmerk niet opweegt tegen de stigmatiserende werking. Op basis hiervan is dus in alle gevallen besloten om het alternatieve model te hanteren waarin dit omgevingskenmerk niet was opgenomen.

Verdeelmodellen

- ▶ Vooraf zijn de technische uitgangspunten van de regressieanalyse besproken met de ambtelijke ondersteuningsgroep. Ook met de bestuurlijke kopgroep is dit besproken. Naar aanleiding van deze overleggen is het algemene uitgangspunt gehanteerd dat er in de methodiek gezocht moest worden naar het statistisch best mogelijke model, waarbij de variabelen wel uitlegbaar moesten zijn. Er is ook specifiek gesproken over de mogelijkheid van negatieve gewichten voor omgevingskenmerken. Ook hiervoor geldt dit uitgangspunt: als het leidt tot een beter model, en als de reden hierachter uitlegbaar is, zijn negatieve gewichten toegestaan.
- ▶ De bijdragen van de verdeelmodellen van de individuele clusters in het totale verdeelmodel is ook met beide begeleidende gremia besproken. In dit overleg is besloten om de methodiek te hanteren waarbij de bijdrage van elk cluster wordt gebaseerd op de verhouding (tussen de clusters) in de huidige formatie, tenzij er een beter alternatief is (zoals bijvoorbeeld voor 'Wijkzorg' het geval is). Dit betekent níet dat de huidige formatie invloed heeft op de verdeling binnen de clusters: de verdeling binnen elk cluster is gebaseerd op de berekening van de werklust die in dit onderzoek is uitgevoerd.

bijlage

Beantwoording vragen n.a.v. toezegging aan het lid Van der Goot (OPNL) over het openen van innovatieve politielokketten

Onze referentie
6891151

Bijlage nummer

Horend bij

Datum

Tweede Halfjaarbericht politie 2025

5 december 2025

Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op de vragen gesteld in de Eerste Kamerbrief "Vragen n.a.v. toezegging aan het lid Van der Goot (OPNL) over het openen van innovatieve politielokketten (T03934)".

Beantwoording

Vraag 1

Kunt u bevestigen dat sinds januari van dit jaar hard is gewerkt aan een verdere uitwerking en concretisering van de afspraken over het politiebureau/ opkomstlocatie in Wolvega, langs de lijnen zoals weergegeven in de brief? Is er inmiddels meer duidelijkheid over de uiteindelijke oplossing voor deze voorziening? Zo ja, hoe ziet die oplossing eruit? Zo nee, wanneer verwacht u dat deze informatie kan worden verstrekt, en kunt u toezeggen om beide Kamers daar rond die tijd nader over te informeren?

Antwoord op vraag 1

Sinds begin dit jaar is gewerkt aan een verdere uitwerking en concretisering van de afspraken over het politiebureau/opkomstlocatie in Wolvega. De huidige locatie zal in de nieuwe situatie als opkomstlocatie voor de agenten van een deel van het basisteam Zuidoost Fryslân worden benut en krijgt net als in de huidige situatie een (beperkte) publieksfunctie. Realisatie van de politiepost is gepland voor 2026. Het behoud van een opkomstlocatie in Wolvega en het effect daarvan op de huisvestingsprojecten in de rest van het teamgebied zijn afgestemd met het lokaal gezag.

Vraag 2

Kunt u verder toelichten of, en zo ja, welke criteria worden gehanteerd bij het aanwijzen van een vervangend politiebureau, bijvoorbeeld ten aanzien van bereikbaarheid, publieksfunctie en samenwerking met lokale instanties? In hoeverre verschillen deze criteria per politieregio?

Antwoord op vraag 2

Centraal uitgangspunt van het landelijk huisvestingsbeleid van de korpschef is om één teambureau te hebben voor ieder basisteam, waar nodig ondersteund met

politieposten van verschillende aard en omvang. Het beleid komt tot stand in goed overleg met het lokaal gezag, zeker ook wanneer er een wijziging van het oorspronkelijke plan aan de orde is. Bij de huisvestingskeuzes wordt in algemene zin rekening gehouden met de regionale situatie waarbij wordt bekeken welke vorm van fysieke aanwezigheid passend is gelet op de kenmerken van het werkgebied, de operationele werkzaamheden van de politie en de (geldende) financiële kaders. Naast doelmatigheid en doeltreffendheid zijn overwegingen die daarbij worden betrokken bijvoorbeeld de veiligheidssituatie en -beleving ter plaatse, de leefbaarheid van een gebied, de kwaliteit van de dienstverlening, de meest gewenste inzet van de beschikbare agenten, bereikbaarheid, de mate waarin politielocaties door het publiek worden bezocht en de samenwerking met lokale instanties zoals gemeenten.

Vraag 3

Deelt u de opvatting dat een korte reistijd tussen opkomstlocatie en werkgebied belangrijk is voor de zichtbaarheid, aanwezigheid en nabijheid van agenten in wijken en dorpen?

Antwoord op vraag 3

Alle opkomstlocaties van een basisteam liggen binnen het werkgebied van het team. Reistijd tussen opkomstlocatie en werkgebied is een van de elementen die een rol speelt bij het organiseren van zichtbaarheid en nabijheid van de politie, maar zeker niet de enige. Belangrijk is bijvoorbeeld ook de apparatuur waarover agenten beschikken om een zo groot mogelijk deel van hun werk, zoals aangifte opnemen of informatie opvragen, op straat te kunnen doen. Ook kan maatwerk worden toegepast om bij bepaalde doelgroepen, bijvoorbeeld ouderen, op hun huisadres een aangifte op te nemen. Bij een melding van online criminaliteit, zoals bankhelpdeskfraude, bezoeken agenten het slachtoffer, gelet op de impact van deze criminaliteitsvorm, inmiddels binnen alle politie-eenheden ook thuis. Deze werkwijze is inmiddels landelijk uitgerold.

Vraag 4

Hoe garandeert u dat agenten in landelijke gebieden voldoende tijd in wijken en dorpen kunnen doorbrengen, en niet onevenredig veel tijd kwijt zijn aan reistijd of administratieve taken?

Antwoord op vraag 4

De inzet van politie in de basisteams wordt bepaald in de lokale driehoek door de burgemeester, als gezag over de handhaving van de openbare orde, en de officier van justitie, als gezag over de opsporing. De werklast van basisteams is hoog en in veel basisteams is er sprake van onderbezetting. Er zijn dus altijd scherpe keuzes aan de orde als het gaat over inzet van agenten voor de incidentafhandeling, openbare orde, aanwezigheid in de wijk en de opsporing, al lopen die werkzaamheden soms ook in elkaar over. Die keuzes worden lokaal gemaakt. Centraal uitgangspunt van het landelijk huisvestingsbeleid van de korpschef is om één teambureau te hebben voor ieder basisteam, waar nodig ondersteund met politieposten van verschillende aard en omvang. Dit gebeurt in overleg met het lokale gezag. Dit kunnen grote of kleine posten zijn met verschillende faciliteiten en functionaliteiten, zoals opkomstlocatie (i.v.m. reistijd)

en publieksfunctie. Om te bevorderen dat agenten een zo groot mogelijk deel van een tijd op straat kunnen zijn, en niet achter een bureau zitten, beschikken zij steeds meer over apparatuur om een zo groot mogelijk deel van hun werk, zoals aangifte opnemen of informatie opvragen, op straat te kunnen doen. In mijn antwoord op vraag 3 ben ik daar ook op ingegaan.

Vraag 5

Kunt u aangeven welke concrete en meetbare doelen worden gehanteerd om te voorkomen dat het aantal agenten in landelijke gebieden, dat daadwerkelijk zichtbaar aanwezig is in de buurt of wijk, afneemt?

Antwoord op vraag 5

Het is de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid om de politiesterkte *over* de eenheden te verdelen. De verdeling van de politiesterkte *binnen* de regionale eenheden is vervolgens de verantwoordelijkheid van de gezagen van de betreffende eenheid (burgemeesters en hoofdofficier van justitie). In de lokale driehoek overleggen de officier van justitie en de burgemeester waar de politie op wordt ingezet. Dat doen zij op basis van de veiligheidssituatie, specifieke problematiek die speelt, etc. De inzet van agenten in landelijke gebieden wordt hier dus ook besproken. Verder wordt er in iedere regionale eenheid hard gewerkt om vacatures voor wijkagenten of andere vacatures in de gebiedsgebonden politie in te vullen.

Vraag 6

Hoe wordt bij de uitvoering van het huisvestingsbeleid rekening gehouden met de leefbaarheid en de veiligheidsbeleving in dunbevolkte en vergrijzende regio's?

Antwoord op vraag 6

Rekening houden met onder andere de leefbaarheid van en veiligheidsbeleving in een bepaald gebied is onderdeel van de afstemming met het lokale gezag. Qua huisvesting wordt dit ondersteund met politiebureaus, politiestations en allerlei pop up- en mobiele vormen. Zie verder antwoord op vraag 2.

Vraag 7

Hoe waarborgt u dat de publieksfunctie van politielocaties behouden blijft, met name in regio's waar politiebureaus verdwijnen?

Antwoord op vraag 7

Centraal uitgangspunt van het huisvestingsbeleid van de korpschef is om één teambureau te hebben voor ieder basisteam, waar nodig ondersteund met politiestations van verschillende aard en omvang. Verschillende functies van fysieke politielocaties dragen bij aan de zichtbaarheid en bereikbaarheid van de politie, in het bijzonder de publieksfunctie (de mogelijkheid van het doen van een melding of aangifte na inloop en/of op afspraak, afhankelijk van de behoefte op locatie) en de opkomstfunctie (de locatie waar agenten hun dienst beginnen). Deze functies hoeven echter niet noodzakelijk op een teambureau te worden belegd; ze kunnen ook worden verplaatst naar (eventueel nieuw te openen) kleine of grote politiestations. Per geval bekijkt de politie in overleg met het lokaal gezag welke

functies op een fysieke politielocatie moeten worden belegd voor een zo passend mogelijke dienstverlening. Het hebben van een opkomst- of publiekslocatie naast het teambureau draagt vooral bij een uitgestrekt basisteamgebied bij aan het behoud van verbinding met en bereikbaarheid voor de omgeving te kunnen maken.

Vraag 8

Wordt bij de uitrol van innovatieve politieloketten en pop-uplocaties ook expliciet rekening gehouden met plattelandsregio's, waar bereikbaarheid of mobiliteit beperkter is?

Antwoord op vraag 8

De ontwikkeling van innovatieve politieloketten, waar burgers met politie in contact komen via moderne techniek en innovatie, is nog in de pilotfase. Daarbij is zeker ook oog voor zichtbaarheid en bereikbaarheid van politie in het plattelandsgebied en zijn er plannen om een of meer pilots in te richten op locaties waar burgers in hun dagelijks leven komen zoals: het gemeentekantoor, bibliotheken, winkelcentra, sportlocaties enz. Over welke gevalideerde concepten de pilots uiteindelijk gaan opleveren, en over de uitrol daarvan, kan ik op dit moment nog niets zeggen.

Verder wordt in alle regionale eenheden reeds gebruik gemaakt van alternatieve manieren om fysiek in contact te komen met burgers. Ze bestaan in vele soorten en maten, zoals pop-up bureaus, politie-wijkbussen, tafeltjes op markten of in winkelcentra. Keuzes over de inzet hiervan worden gemaakt in de basisteams zelf, waar nodig in overleg met het lokaal gezag. Zij kennen de situatie in hun werkgebied immers het best.

Vraag 9

Hoe monitort u of burgers in deze regio's daadwerkelijk tevreden zijn over de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de politie, zowel fysiek als digitaal?

Antwoord op vraag 9

De tweejaarlijkse Veiligheidsmonitor van het CBS bevat cijfers over de tevredenheid van burgers over het contact met de politie, over het functioneren van politie en over de zichtbaarheid van politie in de buurt. Data zijn beschikbaar naar stedelijkheid, per regionale eenheid en per basisteam. Middels de politiemonitor is er continu inzicht op de tevredenheid van burgers over de dienstverlening over de verschillende toegangskanalen (incl. digitaal), zodat ook op teamniveau doorlopend aan verbetering van de dienstverlening kan worden gewerkt. Op lokaal niveau wordt het gesprek over de nabijheid en zichtbaarheid van politie gevoerd in de driehoek.

Vraag 10

Wat is uw inzet met betrekking tot "het ontwikkelen van nieuwe instroompaden voor personeel, keuzes voor andere manieren van werken (meer online, meer inzet van technologie, een andere wijze van incidentafhandeling) en een selectievere en op onderdelen meer bovenlokale inzet van het strafrecht"? Wat wordt precies bedoeld met

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

"bovenlokale inzet van het strafrecht"? En hoe duidt u "selectievere en op onderdelen meer bovenlokale inzet"?

Antwoord op vraag 10

Er is de afgelopen jaren hard gewerkt aan het vullen van de operationele bezetting, onder meer door middel van de reguliere instroom bij de gebiedsgebonden politie en de specialistische zij-instroom in de opsporing. De route van specialistische zij-instroom bestaat inmiddels een aantal jaren. Via deze route kunnen mensen die specialistische kennis elders hebben opgedaan met een opleiding van enkele maanden instromen bij de politie. Deze specialistische zij-instroom is bijvoorbeeld mogelijk op financieel-economisch, digitaal, milieu, forensisch en seksuele misdrijven. Vanaf het tweede kwartaal 2026 wordt directe instroom mogelijk van politiemedewerkers die gaan werken in de tactische opsporing.¹ Deze medewerkers, bijvoorbeeld afgestudeerde HBO-ers, krijgen een opleiding van een aantal maanden en kunnen daarna specifieke opsporingswerkzaamheden gaan uitvoeren in onder andere de basisteams.

Het anders vorm geven van de incidentafhandeling krijgt stap voor stap vorm en is onderwerp van gesprek in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie. De bedoeling hiervan is om meer ruimte en tijd te (kunnen) maken voor pro-actief, wijkgericht politiewerk.

Moderne techniek helpt de politie om het werk sneller en effectiever te doen. Voorbeelden hiervan zijn drones en de inzet van sensing (ANPR-camera's, cameratoezicht) voor opsporing en handhaving.

Met een selectievere inzet van het strafrecht, bedoel ik dat de schaarse capaciteit van de organisaties in de strafrechtketen vooral wordt ingezet voor de feiten die er het meest toe doen en waarbij de inzet van het strafrecht en van strafrechtelijke vervolging daadwerkelijk verschil kunnen maken. Het OM en de politie werken op dit moment geactualiseerde uitgangspunten voor opportuniteit en selectiviteit uit, met als doel een goede instroom van zaken bij veelvoorkomende criminaliteit te realiseren. Veelvoorkomende criminaliteit vindt steeds vaker gedigitaliseerd (of: online) plaats. Daders van bijvoorbeeld bankhelpdeskfraude of andere vormen van oplichting, maken lokaal slachtoffers, maar acteren vaak nationaal of zelfs internationaal. Een aanpak vanuit basisteams is daarmee niet in alle gevallen de meest logische of de beste. Daarom wordt, in afstemming met de gezagen, gesproken over het verder ontwikkelen van een bovenlokale aanpak. Zie over opsporing in de basisteams ook mijn recente beleidsreactie op het onderzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid.

Vraag 11

"Andere belangrijke elementen zijn duurzaamheid, betaalbaarheid en steeds verdergaand gebruik van digitale en mobiele mogelijkheden in de dienstverlening." Wat is de rol en het belang van "duurzaamheid" in de dienstverlening en/of in de uitoefening van de politietaken? Kunt u concrete voorbeelden geven?

¹ In het recent gesloten [arbeidsvoorwaardenakkoord](#) is afgesproken om in de komende jaren verder richting te geven aan de vorm en uitwerking van directe instroom van politiemedewerkers en een passend loopbaanperspectief.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

Antwoord op vraag 11

Bij huisvesting is sprake van hogere kosten vanwege wettelijke verplichtingen voor verduurzaming. Kantoren in eigendom van de politie moeten bijvoorbeeld net als andere overheidsdiensten voldoen aan de energielabel C-verplichting uit het Bouwbesluit voor kantoren. Overigens brengt het uitvoeren van de duurzaamheidsmaatregelen naast het nakomen van de wettelijke verplichting ook kostenvoordelen vanwege de lagere energielasten. Van toenemend belang is verder het nemen van maatregelen die bijdragen aan de businesscontinuïteit en weerbaarheid van de politieorganisatie bij dreigingen, zoals door kunnen blijven draaien bij hevige overstromingen en stroomuitval. Dit alles is er op gericht om dienstverlening en de uitoefening van de politietaken ook bij extreme (weers)situaties zoveel mogelijk te kunnen waarborgen.

Vraag 12

Uit de brief blijkt dat de norm één wijkagent per 5.000 inwoners is. Kunt u aangeven in welke mate kleine dorpen en/of ruimtelijk zeer verspreide gemeenschappen met deze norm worden bediend? Betreft dit een gemiddelde norm, waarbij voor de genoemde gemeenschappen een hogere norm van toepassing kan zijn? Met andere woorden: in hoeverre worden de regio's en het platteland als apart aandachtsgebied meegenomen?

Antwoord op vraag 12

In de Politiewet 2012 is vastgelegd dat er ten minste één wijkagent is per 5.000 inwoners.² Dit betreft een landelijke norm die geldt als gemiddelde op eenheidsniveau. Bij de verdeling van de formatie binnen de eenheden door de burgemeesters en de hoofdofficier van justitie (zie ook bij de beantwoording van vraag 5) wordt deze norm toegepast bij het bepalen van het totaal voor de eenheid minimaal aantal wijkagenten. Daarbij is het niet de praktijk en ook niet de bedoeling om een spreekwoordelijk 'hek' te plaatsen rond elke 5.000 inwoners en daar 1 fte wijkagent tegenover te zetten. Het is juist belangrijk om lokaal bewust maatwerk te kunnen leveren en dat gebeurt ook. Er zijn wijken en buitengebieden die meer inzet van een wijkagent vragen dan andere, vanwege de zich daar afspelende veiligheidsproblematiek of andere specifieke omstandigheden.

Vraag 13

Wordt met de norm van één wijkagent bedoeld dat er 24 uur per dag, zeven dagen per week, één agent werkzaam moet zijn? En bent u bereid te overwegen in de Politiewet een minimale norm voor politieaanwezigheid per gemeente op te nemen?

Antwoord op vraag 13

Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 12, wordt de wettelijke norm dat er ten minste één wijkagent is per 5.000 inwoners toegepast bij de verdeling van de formatie op eenheidsniveau. Uit de norm volgt dus niet dat er 24/7 een bepaald aantal wijkagenten werkzaam moet zijn. De inzet van de beschikbare politiecapaciteit wordt bepaald door de gezagen in de lokale driehoek. Verder is er

² Artikel 38a Politiewet 2012.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

bij de vorming van de nationale politie uitdrukkelijk niet voor gekozen om een wettelijke norm op te nemen voor de aanwezigheid van de wijkagent in de wijk. De overweging daarbij was dat dit zou impliceren dat daarvoor in algemeen verbindende voorschriften moet worden vervat welke werkzaamheden meetellen voor de berekening van zo'n norm. Bovendien zou het een belangrijke toename van de administratieve lasten met zich meebrengen.³

Vraag 14

Vervolgens lezen de leden van de fractie van de BBB: *"Parallel daaraan, en van groot belang voor het bereiken van grote doelgroepen, maakt de politie de noodzakelijke stappen om online en op straat bereikbaar te zijn voor burgers. Het aantal internetaangiften groeit, van ruim 300.000 in 2019 tot zo'n 400.000 in 2024. Mobiele faciliteiten maken het steeds meer mogelijk om aangiften thuis op te nemen of op straat. De politie geeft aan dat dit in 2024 naar schatting ongeveer 100.000 keer gebeurde."* Volgens deze leden heerst onder burgers in toenemende mate het gevoel dat het doen van aangifte zinloos is. Zij constateren dat het vergroten van de mogelijkheden voor digitale en anonieme aangifte dit gevoel niet zal wegnemen. Welke acties heeft u voor ogen om het vertrouwen in het nut van het doen van aangifte te herstellen?

Antwoord op vraag 14

Iedereen die slachtoffer is of op een andere manier kennis heeft van een strafbaar feit kan daarvanaangifte te doen bij de politie. Er kunnen meerdere factoren een rol spelen bij de overweging om wel of geen aangifte te doen, zoals de beleving en de ernst die het slachtoffer aan de gebeurtenis verbindt, maar ook de kwaliteit van het contact met de politie en de verwachtingen ten aanzien van de opvolging van de aangifte. De afgelopen jaren zijn verbeteringen doorgevoerd in het proces van het doen van een melding en/of aangifte, waarbij de behoeften en rechten van het slachtoffer meer centraal zijn komen te staan. Verder monitort de politie de tevredenheid van burgers na het contact met de politie, zodat ook op teamniveau doorlopend aan verbetering van de dienstverlening kan worden gewerkt. Het doen van aangifte is echter geen doel op zich. Er zijn ook andere manieren om – buiten het strafrecht – het slachtoffer op een bij zijn of haar situatie en individuele behoefte passende wijze te helpen (bijvoorbeeld door hulpverlening aan te bieden of via herstellbemiddeling). In het contact tussen politie en slachtoffer is in toenemende mate aandacht voor het kiezen van een wijze van opvolging die past bij de wens en het doel van het slachtoffer.

Vraag 15

In de brief staat ook een aantal voorbeelden van concepten die in de nieuwe pilots zullen worden beproefd, zoals *"het helpen van burgers die een drempel ervaren omdat zij de Nederlandse of Engelse taal niet machtig zijn. Hierbij wordt gekeken naar oplossingen als het meertalig aanbieden van services en mogelijke realtime vertaling bij het videobellen met een politiemedewerker."* Zal het verlagen van deze taaldrempel niet tegelijkertijd de drempel om de Nederlandse taal te leren verhogen, en daarmee de integratie met onze cultuur en taal verder

³ Zie toelichting Besluit wijkagenten.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

vermoeilijken? Welke kosten zijn met deze maatregelen gemoeid, en zijn deze reeds voorzien in de begroting van de politie?

Antwoord op vraag 15

Het is belangrijk dat een ieder die in Nederland hulp behoeft zich effectief kan wenden tot de politie. Dat de politie via een pilot het meertalig aanbieden van services wil beproeven, sluit wat mij betreft daarbij aan. Meertalig aanbieden van diensten is overigens een van concepten die de politie wil gaan beproeven. Zie ook het antwoord op vraag 8. Over welke gevalideerde concepten de pilots uiteindelijk gaan opleveren, over de uitrol daarvan en de ermee gemoeide kosten, kan ik op dit moment nog niets zeggen. In brede zin is door het kabinet geïnvesteerd in de ontwikkeling van innovatieve politieloketten. Voor de jaren 2025 en 2026 is daarvoor respectievelijk 7,5 en 10 miljoen euro aan de begroting van politie toegevoegd.

Vraag 16

Voor welke van bovengenoemde opties denkt u dat voor invoering aanpassingen in wet- en regelgeving nodig zullen zijn en om welke wetten zou het dan gaan?

Antwoord op vraag 16

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 8, is de ontwikkeling van innovatieve politieloketten nog in de pilotfase. Over welke gevalideerde concepten de pilots uiteindelijk gaan opleveren en welke (aanvullende) wet- en regelgeving eventueel nodig is, kan ik op dit moment dus nog niets zeggen.

Vraag 17

Welke van bovengenoemde opties bent u voornemens op het platteland in te zetten, op welke wijze en waarom zouden deze daar veiligheid kunnen vergroten?

Antwoord op vraag 17

Zie het antwoord op vraag 8.

Vraag 18

De politie heeft recent aangegeven op het gebied van ICT 400 miljoen euro tekort te komen. Moet dit financiële gat niet gedicht worden in het licht van het toenemende belang van ICT in de maatschappij? En hoeveel extra begrotingsruimte heeft u naar inschatting extra nodig voor (alle) in de brief genoemde initiatieven?

Antwoord op vraag 18

Leden van de fractie BBB van de Eerste Kamer hebben vragen gesteld over het tekort bij de politie op het gebied van ICT en of dit financiële gat niet gedicht moet worden. In het begroting en beheerplan 2026-2030 van politie is de financiële opgave van politie nader toegelicht. Politie heeft zelf maatregelen getroffen om een deel van de tekorten te mitigeren. De in te passen problematiek op het terrein van informatievoorziening (IV) bedraagt structureel 186 miljoen euro. De totale

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

resterende financiële problematiek waarvoor nog dekking gevonden moet worden bedraagt structureel circa 350 miljoen euro.

Ik heb de Tweede Kamer geïnformeerd over de meerjarenbegroting van de politie en de financiële opgave (Kamerstuk II 29628, 1277). Voor 2026 is de landelijke financiële opgave vertaald naar de eenheden. Zoals besproken in het LOVP, worden door de gezagen in de eenheden, waar nodig, maatregelen getroffen om de financiële opgave in te vullen. De meerjarige keuzes bij het op orde brengen van de politiebegroting moeten in het licht van de financiële kaders zorgvuldig gewogen worden, waarbij dit uiteraard ook in overleg met de gezagen (regioburgemeesters, Openbaar Ministerie) zal gebeuren. De voorbereiding hiervoor loopt.

Vraag 19

De politie maakt gebruik van het C2000-communicatienetwerk. Dit netwerk hapert al geruime tijd, wat leidt tot gebrek aan dekking, hetgeen vooral in afgelegen gebieden op het platteland tot gevaarlijke situaties kan leiden. Verbetering is dringend noodzakelijk, constateren de leden van de BBB-fractie. De Arbeidsinspectie eiste al in 2023 dat de problemen bij het netwerk uiterlijk op 8 juni 2024 zouden zijn opgelost en legde later dat jaar een dwangsom op van 325.000 euro per twee maanden. In 2025 werd de termijn voor het opleggen van de dwangsom uitgesteld, laatstelijk tot 31 oktober 2025. Kunt u bevestigen dat de problemen met het netwerk inmiddels zijn opgelost?

Antwoord op vraag 19

Ervoor zorgen dat hulpverleners de kennis en kunde hebben om veilig met randapparatuur zoals portofoons om te gaan, en het beheer ervan, is een verantwoordelijkheid van de werkgever. Daarom heeft de Arbeidsinspectie handavingsbesluiten opgelegd aan de politie, op basis van de werkgeversverantwoordelijkheid die de politie heeft voor de agenten op straat.

Op 31 oktober 2025 is de deadline van de Arbeidsinspectie verlopen. De Arbeidsinspectie heeft de politie verteld dat zij in november 2025 het onderzoek zal voortzetten om vast te stellen of de politie al dan niet heeft voldaan aan de besluiten. Over het verbeterprogramma en de getroffen maatregelen informeerde ik eerder per brief de Tweede Kamer op 11 april 2025.⁴

De politie zet het verbeterprogramma ook de komende maanden voort. Er zijn namelijk nog meer maatregelen in voorbereiding (zoals een verplichte e-learning) die bovenop de gerealiseerde verbeteringen komen.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid gaat, in samenwerking met de landelijke meldkamer samenwerking (LMS), binnen het verbeterprogramma onverwijld door met het optimaliseren van de beschikbaarheid en dekking van C2000, zowel in de meldkamers als op straat. Voorbeelden daarvan zijn het verbeteren van de dekking van C2000 door het bijplaatsen van masten in gebieden met verminderde dekking, het robuuster maken van het radiobediensysteem van C2000, , het

⁴ Kamerstukken I, 2024/25, 29628, nr. 1254

sluiten van nieuwe C2000 contracten en het verminderen van verstoringen van C2000 door externe factoren zoals zonnepanelen. Het is daarbij goed te realiseren dat 100% dekking nooit mogelijk zal zijn, bijvoorbeeld door veranderingen in de bebouwde omgeving.

Vraag 20

Wat zijn momenteel de aanrijtijden van de politie? Wat is het landelijk gemiddelde? Wat zijn de aan-rijtijden in de grote steden, wat zijn de aanrijtijden op het platteland, en kunt u een aantal gemiddelde aanrijtijden geven van een paar specifieke rurale gebieden in Nederland?

Antwoord op vraag 20

De politie hanteert een scherpe interne streefnorm voor de reactietijd bij spoedmeldingen, namelijk dat zij in 90% van de gevallen binnen 15 minuten ter plaatse is. In 2024 werd deze norm landelijk gezien in 83,7% van de gevallen gehaald. Dit beeld is redelijk stabiel (het landelijk gemiddelde ligt de afgelopen jaren steeds rond de 84%), terwijl het aantal spoedmeldingen op landelijk niveau fors toeneemt (van 285.000 in 2021 naar 335.000 in 2024). Op gemeenteniveau zijn er verschillen, zie hiervoor data.politie.nl - [Reactietijd Prio 1-meldingen, gemeente, regionale eenheid](#). De reactietijden worden onder andere beïnvloed door geografische en infrastructurele kenmerken waaronder rivieren, bruggen en spoorlijnen, ook in combinatie met de omvang van het werkgebied. Vooral in landelijke en uitgestrekte gebieden zien we dat de reactietijd over het algemeen langer is.

Vraag 21

Laat u de aanrijtijden van de politie in alle delen van Nederland jaar-na-jaar in kaart brengen? (Waar) worden deze jaarlijks gepubliceerd? Laat u de Nederlandse aanrijtijden ook *benchmarks* tegenover die van de politie in omliggende landen?

Antwoord op vraag 21

De reactietijden van de politie worden maandelijks gepubliceerd en zijn tot gemeenteniveau raadpleegbaar (zie data.politie.nl - [Reactietijd Prio 1-meldingen, gemeente, regionale eenheid](#)). De interne streefnorm van de politie voor de reactietijd bij spoedmeldingen is afgestemd op de Nederlandse situatie (zowel kenmerken van het gebied als het presterend vermogen van de politieorganisatie). Daarmee is een vergelijking met het buitenland lastig te maken.

Vraag 22

Bent u bereid onderzoek te laten doen naar mogelijkheden om de aanwezigheid van de politie op het platteland en in kleine dorpen te vergroten, door – net als vroeger – ter plaatse dienstwoningen voor politieagenten en hun gezinnen aan te kopen, of om hen anderszins te faciliteren bij het vinden en huren of kopen van woonruimte in de plaats of omgeving waar zij werken?

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

Antwoord op vraag 22

De mogelijkheden hiertoe zijn in 2024 onderzocht in het onderzoek naar Arbeidsmarktstrategiemaatregelen bij de politie. Sommige gemeenten hebben een beroepsgroepenregeling voor een aantal beroepen, zoals de zorg, het onderwijs en de politie. De politie beschikt nog over een klein aantal dienstwoningen. Uitbreiding daarvan is niet voorzien.

Vraag 23

Kan de politie in rurale gebieden (nog) meer met drones en paarden surveillance uitvoeren? Bent u bereid hiervoor een plan op te stellen en de Kamer hierover te informeren?

Antwoord op vraag 23

Moderne techniek helpt de politie om het werk sneller en effectiever te doen. Welke technologische middelen het beste kunnen worden ingezet in een specifieke situatie of een bepaald gebied is aan de politie. Inmiddels heeft elke politie-eenheid de beschikking over een droneteam. Met behulp van een drone kan de politie bijvoorbeeld in een kort tijdsbestek een overzichtsbeeld maken van een verkeersongeval, zodat het betreffende wegdeel weer snel kan worden vrijgegeven. Ook kan door een drone met een warmtebeeldcamera gericht naar een vermist persoon worden gezocht. Bij een ordeverstoring kan de politie door de inzet van een drone snel een beeld krijgen van de mensenstromen en de gebeurtenissen op de grond, waardoor eventueel politieoptreden gericht kan plaatsvinden. De luchtvaartwetgeving biedt op dit moment geen ruimte om buiten het zicht van de operator te vliegen. Surveillancevluchten met behulp van een drone zijn daarom niet mogelijk. De politie voert wel tests uit met drones die buiten het zicht van de operator kunnen vliegen om te kijken of en hoe drones bij kunnen dragen aan efficiëntere en effectievere incidentafhandeling. In het eerste halfjaarbericht politie van 2026 zal ik uw Kamer informeren over de voortgang van deze tests. Met betrekking tot de inzet van paarden kan ik u melden dat er geen plan is voor meer surveillance met paarden. De huidige inzet, bijvoorbeeld bij vermissingen in bosgebieden of in het kader van de openbare orde, past bij de beschikbare capaciteit en competentie.

Vraag 24

Bent u bereid te overwegen om in de wet op te nemen dat, wanneer de aanrijtijden van de politie bij bedreigingen uitzonderlijk lang zijn, de burgemeester of de politie toestemming kan geven aan de bedreigde om zich met pepperspray te beschermen totdat de politie aanwezig is? Eenzelfde vraag leggen de leden van de BBB-fractie aan u voor met betrekking tot particuliere beveiligers van bedreigde personen.

Antwoord op vraag 24

Voor het kerstreces ontvangt uw Kamer een brief over de inzet veiligheidsmiddelen door vrouwen in openbare ruimte en een verkenning naar het beleid rond pepperspray in de omliggende landen.

Vraag 25

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

Na de meest recente aanpassing van het politiebesteding lijkt de binding van de politie met de regio of streek waar zij werkt afgenomen, aldus de leden van de fractie van de BBB. Bent u bereid, met name met het oog op plattelandsgebieden, onderzoek te laten doen naar de mogelijkheid om in de Politiewet ruimte te creëren om delen van de politie meer te laten aansluiten op de problemen en wensen van de lokale bevolking en autoriteiten? Hierbij kan worden gedacht aan het spreken van de lokale taal of het dialect, het wonen en opgegroeid zijn in het gebied waar wordt gewerkt, aanstelling voor een specifiek werkgebied, gebruik van de naam of symbolen van de regio of streek, maar ook aan het vergroten van de ruimte voor het lokale gezag om prioriteiten in de handhaving en andere taken te stellen.

Antwoord op vraag 25

De politie werkt naar een model dat gebiedsgebonden is, waarin de politie continu in verbinding staat met de omgeving en meebeweegt in de ontwikkelingen van de veranderende en diverse samenleving. De Politiewet 2012 biedt hiervoor ruimte. Een belangrijk element daarbij is dat de aansturing van de taakuitvoering van de politie vooral op lokaal niveau moet plaatsvinden met daarbij een leidende rol voor de in deze wet verankerde lokale driehoek. Specifiek ten aanzien van meer ruimte voor het lokale gezag wordt door de politie gewerkt naar meer budgettaire verantwoordelijkheid voor de eenheden, zodat politiechefs en teamchefs meer ruimte hebben in het overleg met het (lokaal) gezag over de inzet van mensen en middelen. Ik zie geen aanleiding voor een onderzoek om de lokale verankering nog verder wettelijk te borgen.

Vraag 26

Bent u bereid na te denken over het toestaan – mogelijk ook middels een aanpassing van de Politiewet – dat provincies bijdragen aan het budget van de politie, zodat regionaal, en met name in plattelandsgebieden, meer capaciteit beschikbaar komt en de politie daar dus meer aanwezig en zichtbaar is?

Antwoord op vraag 26

Medefinanciering van de politie door provincies past niet in het nationale politiebesteding. Uitsluitend de minister stelt ten laste van zijn begroting bijdragen ter beschikking aan de politie en met inachtneming daarvan bepaalt hij de omvang van de totale sterkte en verdeelt hij deze over de onderdelen van de politie. Het is aan de lokale gezagen om de sterkte te verdelen over de onderdelen van de regionale eenheid. Ik zie dan ook geen aanleiding onderzoek te doen naar medefinanciering door provincies.

Vraag 27

In een aantal (stads)regio's van Nederland werkt de lokale politie nog met vele, duizenden, vrijwillige politiemedewerkers, met name tijdens drukke winkeltijden, evenementen en delen van het weekend. Deze dienen uiteraard voldoende te zijn opgeleid en getraind. Ziet u potentieel in het opzetten van regionale groepen politievrijwilligers, met name voor landelijke gebieden, als aanvulling op de vaste capaciteit?

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

Antwoord op vraag 27

Politievrijwilligers werken samen met beroepscollega's aan de veiligheid van Nederland en zorgen voor aanvullende capaciteit, specialisme en ondersteuning binnen de politieorganisatie. Ze verrijken het politiewerk met hun specifieke kennis, kunde en ervaring en met de frisse blik waarmee ze naar de organisatie kijken. De politievrijwilligers maken geen onderdeel uit van de formatie en bezetting van de politieorganisatie. Politievrijwilligers mogen dan ook niet gezien worden als oplossing voor de capaciteitsproblematiek.

Politievrijwilligers zijn binnen de politie werkzaam op verschillende taken zowel in de uitvoering als in de ondersteuning (bedrijfsvoering). Op 24 november 2025 waren er 2807 politievrijwilligers, waarvan 1198 breed generiek opgeleide politievrijwilligers. Deze breed generiek politievrijwilligers draaien voornamelijk mee in basisteam in de Gebiedsgebonden Politie. Op vrijwillige basis kunnen zij enige verlichting betekenen voor zo'n team, daarmee vormen zij belangrijke aanvullende capaciteit. Momenteel kunnen er geen nieuwe breed generieke politievrijwilligers worden opgeleid, gezien de grote instroom van beroepsaspiranten en de absorptiecapaciteit van zowel de politieacademie voor het opleiden als de politieorganisatie voor begeleiding. Gezien bovenstaande is het oprichten van regionale groepen politievrijwilligers niet passend en niet wenselijk.

Vraag 28

Bent u bereid met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een plan te ontwikkelen om in kleine en plattelandsgemeenten meer boa's in dienst te kunnen laten nemen? Bent u bereid specifiek daarvoor extra begrotingsruimte beschikbaar te maken?

Antwoord op vraag 28

Als minister van Justitie en Veiligheid draag ik een stelselverantwoordelijkheid voor het boa-bestel. Het al dan niet aannemen van een buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) is aan de werkgever. Vanuit mijn departement is voor de kalenderjaren 2024, 2025 en 2026 jaarlijks € 13 mln. aan het Gemeente- en Provinciefonds toegevoegd voor het verlenen van subsidie aan werkgevers van groene boa's en werkgevers van vrijwillige groene boa's voor het uitbreiden van de groene boa-capaciteit en voor het behouden van bestaande groene boa-capaciteit. Er zijn mij geen signalen bekend die tot aanvullende maatregelen noodzaken.

Vraag 29

In veel dorpen en landelijke gebieden is, vooral 's nachts, meer particuliere beveiliging dan politie aanwezig, zo constateren de leden van de BBB-fractie. Bent u bereid om samen met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opties te onderzoeken om – binnen de wet en onder aansturing van de politie of gemeente – in dorpen en op het platteland meer gebruik te maken van particuliere beveiliging, als 'ogen van de politie' en om aanwezigheid uit te stralen?

Antwoord op vraag 29

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

Vanuit de ontwikkelagenda politiefunctie wordt er georiënteerd op politietaken waar andere partijen, waaronder private partijen, een rol kunnen spelen. Hiertoe is vanaf 2025 een traject gestart om te spreken met verschillende partijen – zowel publiek als privaat – en daarbij een gezamenlijk beeld te schetsen van gezamenlijke waarden en knelpunten. Dit traject wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 afgerond. Met politie zal worden besproken hoe dit traject vervolg zal krijgen. De beschreven situatie in uw vraag zal worden meegenomen en overwogen, gezamenlijk met politie.

Vraag 30

Bent u bereid om, voor plattelandsgebieden en dorpen waar de Koninklijke Marechaussee regelmatig aanwezig is voor haar taken, met betreffende burgemeesters te overleggen om vaker bijstand van dat korps te vragen – steeds voor een aantal jaren – zodat het korps hiervoor ook structureel capaciteit kan plannen en rekruteren? Hierbij kan worden gedacht aan de 'semipermanente bijstand' uit de jaren '70 en '80.

Antwoord op vraag 30

De Koninklijke Marechaussee (KMar) voert een aantal zelfstandige onderdelen van de politietaak uit en kan daarnaast bijstand verlenen aan de politie. Bijstand heeft naar zijn aard een incidenteel karakter, ingegeven door een tekort aan een voor de taak noodzakelijke geachte kwaliteit of kwantiteit van personeel of materieel. Structurele bijstand past daarbij niet. Het voor bijstand benodigde personeel en materieel is primair werkzaam in een van de zelfstandige onderdelen van de politietaak. Het is aan de gezaghebbers op de taakuitvoering van de desbetreffende onderdelen van de politietaak om over de prioriteiten van de taakuitvoering van de KMar en de capaciteit voor bijstand afspraken te maken met de minister van Defensie vanuit zijn beheersverantwoordelijkheid.

Vraag 31

In veel wijken, dorpen en landelijke gebieden werken burgers samen bij het alert zijn op verdachte bewegingen, onder andere via buurtpreventie en buurtapp-groepen. Bent u bereid te overwegen om dit soort initiatieven proactief verder uit te rollen? En kunt u toezeggen dat deze burgerinitiatieven op een eenduidige manier worden ondersteund door middel van advisering, training en eventueel het faciliteren van de aankoop van alarmsystemen, communicatieapparatuur en dergelijke?

Antwoord op vraag 31

Dit soort activiteiten ontstaan op initiatief van burgers of gemeenten. De waarde van buurtpreventie ligt in het vergroten van vertrouwen en samenwerking in de buurt, dat een positieve sociale controle vormt. Het kan ook helpen om snel te reageren op verdachte situaties of noodsituaties. 112 kan worden gebeld in geval van spoed en 0900-8844 in overige gevallen. Het is nuttig voor buurtpreventie om periodiek informatie uit te wisselen met lokale veiligheidspartners, zoals gemeenten en politie. Het is aan het lokaal bestuur om te beslissen of ze dit soort initiatieven willen stimuleren en zo ja, hoe ze dat willen doen. Ik zie vanwege het lokale karakter van dit soort groepen geen rol voor mijn departement weggelegd in het proactief stimuleren van deze initiatieven zoals voorgesteld.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

Vraag 32

Wilt u overwegen voor geweld tegen hulpverleners zoals brandweer, politie en zorgpersoneel, die er op het platteland langer in kleine aantallen 'alleen voorstaan', de wet aan te passen zodat altijd vervolging wordt ingesteld en alleen onvoorwaardelijke gevangenisstraf mag worden gegeven?

Antwoord op vraag 32

Het wetsvoorstel voor de aanscherping van het taakstrafverbod is de afgelopen periode in consultatie geweest. Dit wetsvoorstel regelt dat het taakstrafverbod wordt uitgebreid naar mishandeling van handhavers en hulpverleners die zijn belast met het verlenen van acute hulp of de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde. Dit geldt ook voor handhavers en hulpverleners op het platteland. Zo wordt uitgesloten dat een kale taakstraf wordt opgelegd bij dergelijke misdrijven. De consultatiereacties zijn we nu goed aan het bekijken en deze worden waar nodig en mogelijk verwerkt in het wetsvoorstel. Vervolgens zal het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd.

Vraag 33

Wilt u ook overwegen om particuliere beveiliging in de wet te scharen onder 'hulpverleners', zodat ook bij geweld tegen hen hogere straffen kunnen worden geëist?

Antwoord op vraag 33

Het wetsvoorstel voor de aanscherping van het taakstrafverbod is de afgelopen periode in consultatie geweest. De Vereniging Veiligheidsdomein Nederland (VVNL) heeft in haar consultatiereactie geadviseerd om beveiligers onder het wetsvoorstel te laten vallen. Dit advies en de andere consultatieadviezen zijn we nu goed aan het bekijken en deze worden waar nodig en mogelijk verwerkt in het wetsvoorstel. Vervolgens zal het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd. Mijn ministerie gaat in ieder geval graag het gesprek aan met de brancheverenigingen over agressie tegen beveiligers.

Vraag 34

Wat heeft u gedaan voor de juridische borging van de neutrale uitstraling van boa's? De leden van de fractie van de BBB hebben dezelfde vraag voor de politie en de Koninklijke Marechaussee, alsook voor andere *plural policing*-actoren, zoals de Douane (via de Douanewet), deurwaarders (via de Gerechtsdeurwaarderswet) en particuliere beveiliging (via de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus)? En wat bent u, bovenop wat u al heeft gedaan, nog voornemens te doen voor de juridische borging van de neutrale uitstraling van genoemde organisaties?

Antwoord op vraag 34

Zoals aangegeven in het tweede Halfjaarbericht Politie heb ik op 17 november het advies van de Raad van State ontvangen over het borgen van de neutrale uitstraling van buitengewoon opsporingsambtenaren via een AMvB. Dit advies

neem ik ter harte en ik bestudeer welke benodigde vervolgstappen gezet moeten worden om de neutrale uitstraling via wet vast te leggen.

Voor de politie is de neutrale uitstraling geregeld via de Politiewet en onderliggende regelgeving. De Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr) bepaalt dat particuliere beveiligers een uniform moeten dragen dat door mij is goedgekeurd. De dienst Justis voert deze taak namens mij uit en let daarbij op een aantal aspecten waaronder (neutrale) uitstraling.

Ten aanzien van de Koninklijke Marechaussee en de Douane geldt dat zij, voor zover de betreffende medewerkers geen buitengewoon opsporingsambtenaar zijn, onder de wet- en regelgeving van hun eigen ministerie vallen. Gerechtsdeurwaarders zijn geen plural policing actor. Voor deze beroepsgroep is er geen wettelijke regeling over de neutrale uitstraling.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6891151

bijlage

Beleidsreactie eindrapport commissie monitoring waarborgen heimelijk werk

Onze referentie
6926128

Bijlage nummer	7a
Horend bij	Tweede Halfjaarbericht Politie 2025
Datum	5 december 2025
Onze referentie	6926128

In de afgelopen jaren is door politie en het OM gewerkt aan de professionalisering van het heimelijk domein. Sinds het voorjaar van 2024 is dit proces gemonitord door de commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk onder voorzitterschap van mevr. Mr. Winnie Sorgdrager. Dit heeft geresulteerd in bijgaand rapport. Samen met de Korpschef en het College van procureurs-generaal dank ik de commissie voor haar grondige werk en het gegeven advies. Alvorens in te gaan op de constatering en conclusies van de commissie, ga ik in op het traject dat tot dit punt geleid heeft.

Voortraject

In 2021 deed de commissie Brouwer onderzoek naar de werkwijze van het toenmalige team Werken Onder Dekmantel van de Landelijke Eenheid. Uit het onderzoek van deze commissie bleek dat de professionaliteit van de organisatie als geheel ernstig te wensen overliet en dat de organisatorische en ethische waarborgen voor de inzet van heimelijke bevoegdheden onvoldoende waren.

In zijn reactie op het rapport van de commissie Brouwer constateerde de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid dat de inzet van heimelijke bevoegdheden van groot belang is voor de bestrijding van ernstige vormen van (georganiseerde) criminaliteit, maar brengt ook risico's met zich mee die kenmerkend zijn voor het werkveld. Het middel moet daarom worden omgeven door een sluitend stelsel van waarborgen. De toenmalige minister stelde een externe commissie (de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel ovv mevr. mr. Winnie Sorgdrager) in met als doel te adviseren over een sluitend stelsel van waarborgen.

De commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel liet zich in haar eindrapportage (oktober 2023)¹, met een aantal kritische kanttekeningen, positief uit over de inspanningen die tot dan toe door de politie en het Openbaar Ministerie waren gedaan voor het doorvoeren van verbeteringen binnen het heimelijke domein. Ook zag de commissie dat er binnen het heimelijk domein meer aandacht was gekomen voor mentaal welzijn van het personeel en ethische afwegingen. De commissie zag dit als een belangrijke en zelfs randvoorwaardelijke ontwikkeling. Als vervolg op de adviezen van de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel heeft de korpschef toegewerkt naar een borging van personeelswelzijn gedurende het hele loopbaantraject van het betrokken personeel. Ook is er besloten tot een samenhangend stelsel waarin de waarborgen voor het heimelijk werken geborgd worden. Om de conclusies van de commissies verder uit te werken en te borgen (te 'professionaliseren'), heeft de politie een kwartiermaker aangesteld die gezamenlijk optrok met de kwartiermaker bij het Openbaar Ministerie, daartoe aangesteld in opdracht van het College van procureurs generaal.

Mijn ambtsvoorganger heeft de commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk (hierna: commissie) geïnstalleerd onder voorzitterschap van mevr. mr. Winnie Sorgdrager en de opdracht gegeven om het proces van de overgang naar een nieuw undercover team te monitoren. Een taak van de commissie was het monitoren van het borgen van organisatorische waarborgen en waarborgen voor het personeelswelzijn binnen het heimelijk domein bij de politie. Daarnaast had de commissie de opdracht om de professionalisering van het heimelijk werken te monitoren. Dit heeft geresulteerd in bijgaand rapport.

Professionalisering

De commissie constateert dat er goede stappen zijn gezet in de professionalisering van het heimelijk domein. Zo zijn er nu meer waarborgen op het gebied van personeelswelzijn en worden deze ook nageleefd, zijn er psychologen, professionele standaarden en protocollen gekomen, is er een grotere betrokkenheid van de lijn bij besluiten en een toenemend ethisch besef. Ook is er door de oprichting van het Regiepunt Heimelijke Operaties (RHO) landelijk overzicht gecreëerd op de heimelijke operaties. Hierdoor is er een betere coördinatie mogelijk. Het RHO speelt sinds haar oprichting in 2022 een belangrijke

¹ Kamerstukken II, 2023–24, 29 628, nr. 1190

rol in de verdere professionalisering van het heimelijk domein onder andere door toetsing van plannen van aanpak en de toetsing door de ethische commissie.²

Planvorming en implementatie nieuw opgericht undercover team

In juli 2022 heeft de korpschef in samenspraak met de politiechef van de LE besloten, om de organisatie en de werkwijze van het toenmalige team WOD te wijzigen. Voor dit besluit was steun van het Landelijk Parket van het openbaar ministerie, de Ondernemingsraad LE en de commissie Schneiders. Ook de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel heeft de korpschef destijds laten weten dat ook een nieuwe start voor het WOD noodzakelijk achtte.³ Het team WOD werd afgebouwd, waarna, na een periode van herbezinning, in relatief korte tijd een nieuw undercoverteam is opgebouwd. Een ingreep als deze is niet uniek. Meerdere Europese politieorganisaties hebben te kampen gehad met een crisissituatie die noodzaakte tot een complete herstart van teams binnen het heimelijke domein.⁴ Het heimelijke domein binnen een politieorganisatie blijkt kwetsbaar te zijn voor misstanden die voortkomen uit de risico's die de noodzakelijke afscherming en de bijzondere context waarin heimelijke operators werken helaas met zich meebrengt. Het afbouwen en het inrichten van een nieuwe structuur waarin de door de commissies Brouwer en Waarborgen Werken Onder Dekmantel geadviseerde waarborgen zijn geborgd, blijkt vanuit internationaal perspectief gezien een werkbare en veilige situatie op te kunnen leveren. De korpschef heeft destijds een zorgvuldige afweging gemaakt. In deze afweging werd de noodzaak om bestaande patronen binnen het team WOD te doorbreken van groter belang geacht dan de nadelen – zoals beperktere (praktijk)ervaring in de eerste jaren van een nieuw team - die kleven aan een herstart. Met inachtneming van de nadelen is destijds bewust gekozen voor deze constructie.⁵

De korps- en eenheidsleiding achtten een voortvarende opbouw van een nieuw undercoverteam noodzakelijk omdat de inzet van heimelijke opsporingsmiddelen onmisbaar is bij de aanpak van zware criminaliteit. Daarbij heeft de politie er bewust voor gekozen om bij de start van het undercoverteam eerst te richten op meer traditionele criminaliteitssoorten (zoals moord, doodslag en zedendelicten)

² Kamerstukken II, 2023–24, 29 628, nr. 1190

³ Kamerstukken II 2021-22, 29 628, nr. 1121

⁴ Denk aan recente berichten over undercoverteams in Groot-Brittannië, [Revealed: at least 25 UK 'spy cops' had sex with deceived members of public | Undercover police and policing | The Guardian](#), maar ook in Zweden is het undercoverteam een aantal jaar geleden afgebouwd en vervolgens in een periode van enkele jaren opnieuw ingericht en opgebouwd: Commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, *Waarborgen voor Heimelijk werk*, p. 14.

⁵ Hierover is uw Kamer geïnformeerd in Kamerstuk II, 2021-22, 29 628, nr. 1121,

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6926128

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6926128

en het team op die basis verder te ontwikkelen. Per 1 januari 2025 is in één keer een relatief groot aantal nieuwe medewerkers gestart. Het voordeel hiervan was dat er direct een zekere basis was voor de opbouw van de zo noodzakelijke operationele slagkracht. Daarmee werd geaccepteerd dat zich bij die snelle opbouw knelpunten zouden kunnen voordoen op het gebied van kennis en ervaring en dat een nieuw team in de eerste periode strakkere inzetkaders nodig heeft vanwege haar eigen veiligheid. Het nieuwe team draait momenteel operaties en heeft daarbij operationele resultaten bereikt.

De commissie constateert dat de nadelige gevolgen van het genomen besluit zichtbaar zijn als 'groeipijn' bij een startend team. Op het niveau van de leiding is er meer kennis en ervaring nodig. De korpschef geeft aan dat zij dit onderkent. Daarom is inmiddels leiding geworven met bewezen beschikbare kennis en ervaring die direct ingezet kan worden. Verder komen er personen met kennis en ervaring van buiten het UCT beschikbaar voor reflectie en advies aan de leiding, met als doel een evenwichtige ontwikkeling van het team en het mitigeren van bepaalde risico's die de commissie heeft geconstateerd. Daarbij is ook nadrukkelijk aandacht voor goede zorg voor het personeel van het UCT. Verder overweegt de korpschef een aanpassing van het instroomarrangement, zodat de uitbreiding van het UCT op een lager tempo kan plaatsvinden. Dit kan bijdragen aan een meer geleidelijke en zorgvuldige opbouw van ervaring binnen het team. In reactie op de constatering van de commissie dat ook het opleiden van medewerkers verbetering behoeft, verkent de politie de mogelijkheden om (nieuwe) medewerkers beter voor te bereiden en op te leiden voor het werk in het heimelijk domein, incompany-opleidingen worden hierbij meegenomen.

De commissie constateert in haar rapport dat er – mede door een gebrek aan ervaring – sprake is van een risico op herhaling van oude patronen in het undercoverteam. De commissie noemt daarbij onder andere de neiging van leden van het team tot een zeker isolement. Dit is een risico dat sterk verbonden is aan het heimelijke karakter van het werk waardoor afscherming van de medewerkers noodzakelijk is. Onderkend wordt dat dit ongewenste neveneffecten met zich mee kan brengen. Alle betrokken partijen moeten hier blijvend alert op zijn. De commissie constateert verder dat uit angst voor herhaling van oude patronen en ongezonde culturele uitwassen de nieuwe medewerkers en leidinggevenden te weinig ruimte wordt gegeven die wel nodig is voor het leren en ontwikkelen. De

commissie schetst hierbij wel een positieve ontwikkeling richting meer zelfstandigheid van het undercoverteam. De eerder genoemde strakke kaders zijn in het heimelijk domein nodig voor een zo veilig mogelijke inzet van medewerkers. Het is aan de leiding om met inzet van de toetsingssytematiek van het RHO en de ethische toetsen te zorgen dat een inzet verantwoord kan plaatsvinden. Hierdoor krijgen het team en de medewerkers de kans om te groeien.

Een ander gevolg die de commissie constateert is dat door de focus op de snelle opbouw de politie en het Openbaar Ministerie te weinig tijd hebben genomen om meer fundamenteel na te denken over de toekomst van het heimelijk domein. De commissie geeft aan dat de politie en het Openbaar Ministerie goede eerste stappen hebben gezet in het kader van visiteontwikkeling. Zo heeft het Openbaar Ministerie een met de politie afgestemd dynamisch inzetkader vastgesteld. Daarnaast is door de politie een position paper opgesteld voor het denkwerk over de visie. De commissie is van mening dat dat verdere uitwerking noodzakelijk is. Aan de hand van de reeds gezette stappen zullen politie en het Openbaar Ministerie gezamenlijk de doordenking van de inzet van het heimelijk middel nader vormgeven.

De commissie constateert ten slotte dat de effectieve gezagsuitoefening van het OM in het heimelijk domein vraagt om en kennis en betrokkenheid van het OM. Het College onderschrijft het belang hiervan en geeft aan dat met deze reden het UCT-cluster Landelijk Parket (UCT-cluster LP) is ingesteld die bestaat uit een Landelijke officier van justitie UCT en een specialistisch beleidsmedewerker. Het UCT-cluster LP adviseert en coacht de zaaksofficieren en de rechercheofficieren op dit terrein. Daarnaast heeft het UCT-cluster LP een beleidsmatige rol met betrekking tot de verdere ontwikkeling van het heimelijk middel.

Om het kennisniveau binnen het Openbaar Ministerie te vergroten en te borgen is een aantal opleidingen waarbij aandacht is voor het heimelijk werk verplicht gesteld voor officieren van justitie die leiding geven aan opsporingsonderzoeken waarin langlopende of kortdurende intensieve trajecten op gebied van heimelijke opsporing worden ingezet.

Verder geeft het College aan dat binnen het Openbaar Ministerie meer aandacht is voor de ethische implicaties van heimelijke inzetten. Zo monitort het UCT-cluster

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieel Beleid en
Taakuitvoering
Politiebestel, Bevoegdheden
en Informatiefunctie

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6926128

LP op ethiek en welzijn bij heimelijke inzetten en omvat het advies van de Centrale Toetsingscommissie naast de juridische toets ook de ethische aspecten die bij het toetsen van de proportionaliteit- en subsidiariteit ter sprake komen.⁶

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6926128

Vervolg

Met de afronding van het werk van de commissie en het gegeven advies wordt de professionalisering van het heimelijk domein niet afgesloten. De commissie constateert dat er sinds 2021 positieve stappen zijn gezet, maar trekt ook kritische conclusies en het is van belang dat de ontwikkelingen in het domein nauwlettend worden gevolgd. Het advies is een extra stimulans om de professionalisering verder op te pakken. De korpschef, het College van procureurs-generaal en ikzelf gaan verder aan de slag met de conclusies van de commissie. Ten behoeve van een nauwe betrokkenheid op het proces stellen de Korpsleiding en het College van procureurs-generaal een onafhankelijke visitatiecommissie in, uitgevoerd vanuit de deskundigheid van het vak. De visitatiecommissie bestaat uit experts uit de opdrachtgevende organisaties met afstand tot de dagelijkse praktijk, maar met veel inhoudelijke kennis en expertise. De visitatiecommissie zal reflecteren op de verdere ontwikkeling van randvoorwaarden en hulpstructuren die zorgen dat het werk voldoende veilig, met een goede juridisch grondslag en ethisch verantwoord met voldoende oog voor het welzijn van de medewerker (en diens thuisfront) kan worden uitgevoerd. Het heimelijk middel blijft een bijzonder instrument dat vraagt om constante kwaliteitszorg voor het werk, het personeel en de inrichting van het stelsel.

⁶ Meer over de Centrale Toetsingscommissie in Kamerstukken II, 2023–24, 29 628, nr. 1190.

WAARBORGEN VOOR HEIMELIJK WERK

Eindrapport van de Commissie

Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk

WAARBORGEN VOOR HEIMELIJK WERK

Eindrapport van de Commissie

Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk

Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk

De Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk bestond uit:

- Mevrouw mr. Winnie Sorgdrager, voorzitter
- De heer mr. Jan van den Bos, commissielid
- Mevrouw drs. Nicoline de Groot, projectdirecteur
- De heer mr. Jeroen Mensink, onderzoeker
- Mevrouw dr. Robin Groen, onderzoeker
- Mevrouw Bianca Breumelhof, secretariaat

Colofon

Uitgave

Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk
November 2025

Vormgeving

Pencilpoint | hét reclamebureau voor design & online marketing, Woerden

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst	2
1. Inleiding.....	3
2. Onderzoeksverantwoording.....	6
3. Beschrijving van het heimelijk domein.....	10
4. Conclusies uit eerdere rapportenover het heimelijk domein	19
5. Bevindingen en aanbevelingenstart- en tussenmeting	28
6. Afbouw van het team	32
7. Functioneren van het tijdelijke team WOD	37
8. Periode van herbezinning.....	40
9. Opbouw van het nieuwe infiltratieteam	42
10. Openbaar Ministerie.....	49
11. Een visie op heimelijk werken.....	55
12. Conclusies	63
Bijlagen	71

Afkortingenlijst

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AO	Afgeschermd Operaties
BOB	Bijzondere opsporingsbevoegdheden
CTC	Centrale Toetsingscommissie
DLR	Dienst Landelijke Recherche
DRR	Dienst Regionale Recherche
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
FP	Functioneel Parket
LO	Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies
LP	Landelijk Parket
LX	Eenheid Landelijke Expertise en Operaties
KMar	Koninklijke Marechaussee
NOW	Projectteam Nieuw Ontwerp WOD
OM	Openbaar Ministerie
RHO	Regiepunt Heimelijke Operaties
S.i.	Stelselmatige inwinning van informatie
SO	Specialistische Ondersteuning
Sv	Wetboek van Strafvordering
UCT	Undercoverteam van de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies
VA	Virtueel agent
WOD	Werken Onder Dekmantel

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In de nasleep van een suïcide van een medewerker in april 2021 van het team Werken Onder Dekmantel (WOD) zijn meerdere onderzoeken uitgevoerd, waaronder het onderzoek van de Commissie Brouwer, het inspectierapport van de Inspectie Justitie en Veiligheid¹ en het onderzoek van de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel (WWOD). De uitkomsten van deze onderzoeken maakten duidelijk dat een fundamentele heroriëntatie op het gebied van personele en organisatorische waarborgen en de toekomst van de heimelijke opsporingsmiddelen waaraan het team WOD uitvoering gaf, noodzakelijk was. Mede op advies van de Commissie WWOD heeft de korpsleiding van de politie besloten om het team WOD af te bouwen en een nieuw landelijk infiltratieteam in te richten. Daarbij is ingezet op het wegnemen van de onderliggende tekortkomingen van het team WOD en het inrichten van nieuwe waarborgen voor de toekomst.

Naar aanleiding van het rapport van de Commissie WWOD in oktober 2023 besloot de minister van Justitie en Veiligheid om de voortgang van het realiseren van deze waarborgen te laten volgen door een externe commissie.² Deze commissie kreeg de opdracht de planvorming en implementatie te monitoren en in beeld te brengen in hoeverre de noodzakelijke aanpassingen daadwerkelijk worden doorgevoerd en leiden tot de gewenste verbetering. Tevens achtte de minister het wenselijk dat, enkele maanden nadat het nieuwe team operationeel zou zijn, het functioneren van het heimelijk domein en de voortgang van de ontwikkelrichtingen getoetst zouden worden door een externe visitatiecommissie.

1.2 Beschrijving verloop werkzaamheden monitoring

Opdracht bij aanvang van de commissie

Bij de instelling kreeg de Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk de opdracht om de planvorming en implementatie van de waarborgen, zoals geadviseerd door de Commissie WWOD³, te monitoren. Om een beeld van de voortgang van de afbouw, opbouw, de periode van herbezinning en het functioneren van het tijdelijke team te kunnen geven, heeft de commissie door middel van een startmeting (augustus 2024) de stand van zaken in kaart gebracht. Vervolgens heeft de commissie een tussentijdse meting uitgebracht die de periode tot en met de start van het nieuwe infiltratieteam besloeg (januari 2025).

1 Inspectie Justitie en Veiligheid, *Onderzoek naar de taakuitvoering bij de Landelijke Eenheid. Deelonderzoek 3: De Dienst Specialistische Opsporing, afdeling Afgeschermd Operaties*, Den Haag: Inspectie Justitie en Veiligheid 2022.

2 Zie Verzamelbrief Politie en missiekritische communicatie van 20 oktober 2023, *Kamerstukken II 2023/24*, 29 628, nr. 1190, (Brief van de minister van Justitie en Veiligheid).

3 *Waarborgen voor heimelijk werk* (Rapport commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, 'Commissie-Sorgdrager'), bijlage bij *Kamerstukken II 2023/24*, 29 628, nr. 1190.

In de huidige rapportage beschrijft zij de eerste negen maanden van dit nieuwe team.

Op grond van artikel 2, lid 2 van het Instellingsbesluit had de commissie tot taak de monitoring van:

- a) de professionalisering van het heimelijk werken door de politie en het gezag daarover bij het openbaar ministerie;
- b) het borgen van organisatorische waarborgen en waarborgen voor personeelswelzijn binnen het heimelijk domein bij de politie; en
- c) de afbouw, periode van herbezinning, opbouw en het functioneren van het tijdelijk team Heimelijk Werken bij de Landelijke Eenheid van de politie.⁴

Onderdelen a en b richten zich op de wijze waarop de politie en het openbaar ministerie invulling hebben gegeven aan de aanbevelingen uit het rapport van de Commissie WWOD.

Onderdeel c richt zich specifiek op het team WOD en zijn opvolger, het undercoverteam (UCT). Sinds het besluit tot afbouw is een reorganisatie begonnen. De Commissie WWOD adviseerde de politie om de reorganisatie gefaseerd uit te voeren en adviseerde specifiek over de afbouw, periode van herbezinning en de opbouw van het nieuwe team. Gedurende deze fasen werkte het team WOD door totdat het nieuwe infiltratieteam van start ging. Dat tijdelijke team is daarom ook onderdeel van de monitoring.

De monitoring focuste bij al deze onderdelen ten minste op de voortgang en richting van de ontwikkelingen. Daarnaast richtte de monitoring zich op hoe de rollen en verantwoordelijkheden bij deze ontwikkelingen zijn belegd. Dit betreft zowel de rolverdeling binnen de politie en het openbaar ministerie als de rolverdeling tussen de politie en het openbaar ministerie. Ten slotte besteedde de monitoring expliciet aandacht aan de wijze waarop waarborgen zijn vormgegeven.

Visitatie

In de verzamelbrief politie werd naast de aankondiging van de Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk tevens een visitatie door een externe commissie aangekondigd.⁵ De commissie ziet dat er een vorm van visitatie nodig is en geeft graag haar aanbevelingen mee ten aanzien van de uitgangspunten voor een dergelijke visitatie. Deze staan in hoofdstuk 12 benoemd.

⁴ Instellingsbesluit Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk, *Stcrt.* 2024, 6208.

⁵ Zie Verzamelbrief Politie en missiekritische communicatie van 20 oktober 2023, *Kamerstukken II* 2023/24, 29 628, nr. 1190, (Brief van de minister van Justitie en Veiligheid).

1.3 Leeswijzer

Het rapport is uit de volgende hoofdstukken opgebouwd.

Hoofdstuk 2 begint met een verantwoording van het verrichte onderzoek en de daarvoor gebruikte methoden. In hoofdstuk 3 wordt een beschrijving van het heimelijk domein gegeven, inclusief de juridische grondslagen op grond waarvan heimelijke operaties worden uitgevoerd. Centraal staan daarbij wat het heimelijk domein is en hoe het is georganiseerd. In hoofdstuk 4 wordt een overzicht geboden van de resultaten van eerdere onderzoeken naar het heimelijke opsporingsdomein, waaronder rapporten van de Commissie Brouwer, de Inspectie Justitie en Veiligheid en de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel.

In de hoofdstukken 5 tot en met 10 komen de bevindingen uit de monitoringsperiode aan de orde. In hoofdstuk 5 wordt een inleiding geboden op de monitoring en worden de resultaten van de startmeting en het tussenbericht verkort gepresenteerd. Hoofdstuk 6 gaat in op de bevindingen van de commissie ten aanzien van de afbouw van het team WOD. In hoofdstuk 7 wordt het functioneren van het tijdelijke team (het team WOD dat tot 31 december 2024 infiltratiewerkzaamheden uitvoerde) besproken. In hoofdstuk 8 komt de periode van herbezinning aan de orde en in hoofdstuk 9 wordt de opbouw van het landelijke infiltratieteam (het Undercoverteam van de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies, UCT) beschreven. Hoofdstuk 10 is ten slotte gewijd aan de ontwikkelingen die gedurende de monitoringsperiode bij het openbaar ministerie (OM) hebben plaatsgevonden.

In de rapportage van de Commissie WWOD werd het belang van een gezamenlijke visie op de heimelijke opsporing benadrukt. Daarvoor heeft die commissie een periode van herbezinning geadviseerd. De Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk komt in dit rapport tot de conclusie dat de periode van herbezinning niet is gebruikt. In hoofdstuk 11 komen enkele onderwerpen aan bod die de commissie van belang vindt bij het verder ontwikkelen van een visie op het heimelijk domein. In dat hoofdstuk worden ook de resultaten van een door de commissie georganiseerde expertmeeting gepresenteerd.

De commissie sluit dit rapport in hoofdstuk 12 af met reflecties op het heimelijk domein en de ontwikkelingen die de commissie heeft gesignaleerd gedurende haar taakvervulling.

1.4 Samenstelling commissie

De Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk bestond uit:

- Mevrouw mr. Winnie Sorgdrager, voorzitter
- De heer mr. Jan van den Bos, commissielid
- Mevrouw drs. Nicoline de Groot, projectdirecteur
- De heer mr. Jeroen Mensink, onderzoeker
- Mevrouw dr. Robin Groen, onderzoeker
- Mevrouw Bianca Breumelhof, secretariaat

2. Onderzoeksverantwoording

In dit hoofdstuk legt de commissie verantwoording af over het door haar verrichte onderzoek. Daarbij komen achtereenvolgens aan bod de afbakening en reikwijdte van het onderzoek, de gebruikte onderzoeksmethoden en de omgang met vertrouwelijke informatie.

2.1 Afbakening en reikwijdte

In artikel 2 van het Instellingsbesluit zijn drie kerntaken beschreven.⁶ De eerste kerntaak is het toezien op de professionalisering van het heimelijk werken door de politie en het gezag daarover bij het openbaar ministerie. De tweede kerntaak is het monitoren van de borging van organisatorische waarborgen en waarborgen voor het personeelswelzijn binnen het heimelijk domein. De derde kerntaak is het monitoren van de afbouw, de periode van herbezinning, de opbouw en het functioneren van het tijdelijke team Heimelijk Werken bij de Landelijke Eenheid van de politie (waarmee het toenmalige landelijke infiltratieteam van de toenmalige Landelijke Eenheid wordt bedoeld, het team WOD). De begrippen *heimelijk werken* en *heimelijk domein* zijn daarbij niet eenduidig omschreven en worden in de praktijk op verschillende manieren ingevuld. In deze paragraaf gaat de commissie kort in op de scope van het onderzoek en stelt zij de afbakening van het onderzoek vast. Hoofdstuk 3 beschrijft de begrippen heimelijk werk en heimelijk domein in meer detail.

De commissie verstaat onder heimelijk werk alle vormen van het inwinnen van informatie en bewijsgaring in het kader van opsporing, waarbij een politieambtenaar zich niet als zodanig kenbaar maakt en waarbij wordt gestuurd op interactie met het subject en/of diens omgeving, zowel fysiek als online.

Het heimelijk domein bij de politie kent zowel een landelijke als een regionale organisatie. Landelijk is het werk belegd bij de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO), waar onder andere het UCT en ondersteunende teams werkzaam zijn. Ook virtueel agenten, die heimelijk online worden ingezet, maken hier onderdeel van uit. Daarnaast beschikken de tien regionale politie-eenheden over een eigen team voor heimelijke inwinning. Binnen deze teams worden uiteenlopende methoden toegepast, zoals de (stelselmatige) inwinning van informatie, pseudokopen en andere vormen van heimelijke operaties. In sommige gevallen worden deze inzetten begeleid vanuit de landelijke eenheid, in andere gevallen vanuit de regio.

Het openbaar ministerie vervult de gezagsrol over deze heimelijke inzetten, zowel landelijk als regionaal. De zaaksofficier is daarbij opdrachtgever en moet zich laten adviseren door de rechercheofficier van zijn parket of door de landelijke WOD-officiëren. Verder zijn er diverse overleg- en toetsingsstructuren die richting geven aan het heimelijk domein, zoals de stuurgroep HUMINT (human intel-

⁶ Instellingsbesluit commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk, *Stort.* 2024, 6208.

ligence), het Regiepunt Heimelijke Operaties (RHO) en de ethische commissie binnen de politie. Binnen het OM speelt de Centrale Toetsingscommissie (CTC) een adviserende rol, en in bepaalde gevallen is goedkeuring van het College van procureurs-generaal vereist.

Deze landelijke en regionale organisaties, teams en overlegstructuren vormen gezamenlijk het object van onderzoek voor de commissie. In eerste instantie richtte de commissie zich vooral op de periode van afbouw, herbezinning en opbouw van het infiltratieteam en de ontwikkelingen van de waarborgen voor heimelijk werk waar het OM het gezag over voert. Gaandeweg concludeerde de commissie echter dat bij alle typen heimelijk werk een bepaalde vorm van waarborgen noodzakelijk is. Dat betekent dat een focus op uitsluitend het UCT te beperkt is. De monitoring richt zich daarom op het gehele veld van heimelijk werk binnen politie en openbaar ministerie. Daarmee wordt zichtbaar dat het heimelijk domein breed en gelaagd is ingericht en dat monitoring alleen zinvol kan plaatsvinden wanneer dit domein in zijn geheel en in samenhang wordt gezien.

De commissie is haar onderzoek gestart in januari 2024 en heeft de laatste inhoudelijke gesprekken met geïnterviewden gevoerd in oktober 2025.

2.2 Toelichting op vertrouwelijkheid van startmeting en tussenrapportage

De commissie heeft op basis van haar onderzoek een startmeting (augustus 2024) en een tussenmeting (januari 2025) opgesteld. Deze documenten zijn niet openbaar gemaakt en zijn met de direct betrokkenen besproken. Daarmee waarborgde de commissie dat betrokken partijen de ruimte hadden om tijdig op basis van voorlopige bevindingen bij te sturen. In dit eindrapport zijn deze bevindingen in samengevoegde vorm opgenomen.

2.3 Methoden en werkwijzen

De commissie heeft in haar onderzoek voor de startmeting, tussenmeting en de periode tot aan het opstellen van dit eindrapport van verschillende onderzoeksmethoden gebruik gemaakt. De commissie startte met een uitgebreide documentstudie van relevante (wetenschappelijke) literatuur, reeds gepubliceerde onderzoeken van toezichthouders en eerdere onderzoekscommissies en interne beleidsdocumenten. Hiervoor hebben politie en openbaar ministerie (interne) documenten beschikbaar gesteld. Een aanzienlijk deel van deze stukken was als vertrouwelijk aangemerkt en was door de commissie alleen op locatie in te zien.

De commissie heeft gedurende verschillende fasen van haar onderzoek een groot aantal interviews afgenomen met (voormalig) politiemedewerkers, vertegenwoordigers van het openbaar ministerie evenals inhoudelijk deskundigen. Ook heeft de commissie via interviews internationale invalshoeken bij haar onderzoek betrokken, om de af- en opbouw van het team in internationaal verband

te bezien. Voor de gesprekken heeft de commissie gebruik gemaakt van een topiclijst, die – afhankelijk van de geïnterviewde – werd aangepast en die gedurende de loop van het onderzoek werd aangevuld. Een geanonimiseerd overzicht van de personen waarmee gesprekken zijn gevoerd, is opgenomen in Bijlage B van dit rapport.

De gesprekken, in combinatie met de bestudeerde documenten, vormen de onderbouwing van de door de commissie opgestelde bevindingen en reflecties.

In september 2025 heeft de commissie een expertmeeting georganiseerd waarin de commissie in gesprek ging met verschillende experts uit de opsporingspraktijk en de wetenschap over de toekomst van het heimelijk domein en de impact van toekomstige ontwikkelingen op de organisatie van het heimelijk werken. De resultaten hiervan worden onder andere weergegeven in hoofdstuk 11.

2.4 Rubricering en vertrouwelijkheid

Niet alle werkwijzen binnen het heimelijk domein zijn in dezelfde mate zichtbaar voor de buitenwereld. Een deel is door publicaties in de media en wetenschap en uitspraken van strafrechters wel tot het publieke domein doorgedrongen, maar andere methoden zijn nauwelijks bekend. Een belangrijk doel van de afscherming van werkwijzen houdt verband met de veiligheid van de medewerkers. Een ander doel van afscherming is dat methoden zo inzetbaar blijven.

Om die reden beperkt de commissie zich tot een meer algemene duiding en hanteert zij niet de terminologie die binnen de politie gangbaar is. Evenmin maakt zij operationele details openbaar. Gegevens over bijvoorbeeld aantallen medewerkers, aantallen inzetten en organisatorische inrichting blijven in dit rapport bewust beperkt, zodat de vertrouwelijkheid en inzetbaarheid van de betreffende methoden zoveel mogelijk gewaarborgd blijven.

2.5 Medewerking politie en OM

De commissie sprak met een groot aantal personen en kreeg daardoor een breed beeld van de praktijk. Medewerkers van opsporingsdiensten waren daarvoor onmisbaar. De gesprekken met politiemedewerkers waren over het algemeen zeer open en informatief. Ook oud-medewerkers, soms met een belast verleden of een beschadigde relatie tot de politieorganisatie, stelden zich bereidwillig op en spraken in openheid met de commissie.

Met vrijwel alle infiltranten en hun begeleiders van het UCT en een groot deel van het tijdelijk team WOD is gesproken, waarbij de politie de noodzakelijke afscherming van deze gesprekken verzorgde.

Naast deze gesprekken kreeg de commissie in de loop van het onderzoek inzage in interne documenten, waar in de beginfase van haar onderzoek de toegang tot

deze documenten werd bemoeilijkt. Voor bepaalde stukken gold dat zij nog niet verstrekt of ingezien konden worden, omdat volgens de politie de documenten daarvoor nog niet ver genoeg gevorderd waren. Met betrekking tot de documenten over de inrichting van het stelsel heimelijk werken, waarvoor de politie verschillende scenario's had opgesteld en uitgewerkt, zijn in de eerste maanden van de monitoring door de politie in het geheel geen stukken verstrekt of ter inzage aangeboden. Dit beperkte de mogelijkheden van de commissie om dit onderdeel op dat moment adequaat te monitoren.

Verder voerde de commissie gesprekken met vertegenwoordigers van het openbaar ministerie, waaronder zaaksofficieren, rechercheofficieren en het lid van het College van procureurs-generaal dat belast is met het opsporingsbeleid. Het openbaar ministerie verleende bovendien toegang tot vertrouwelijke CTC-stukken en interne beleidsdocumenten.

De commissie spreekt haar dank uit voor de openheid en de medewerking van alle betrokken partijen.

3. Beschrijving van het heimelijk domein

3.1 Inleiding

Voordat de commissie haar bevindingen uiteenzet, beschrijft zij het heimelijk domein bij het openbaar ministerie en de politie. In paragraaf 3.2 wordt een definitie van heimelijk werk gegeven en worden de verschillende vormen van heimelijk werken beschreven. Ook wordt kort stilgestaan bij de wettelijke grondslag die wordt gebruikt voor de verschillende onderzoeksmethoden. In paragraaf 3.3 wordt beschreven hoe het heimelijk werk bij het openbaar ministerie en de politie is georganiseerd.

3.2 Wat is heimelijk werk?

De Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk hanteert de definitie van heimelijk werk zoals deze door de Commissie WWOD in het rapport ‘Waarborgen voor heimelijk werk’ is geformuleerd. Deze definitie luidt als volgt:

“Heimelijk werk betreft alle vormen van het inwinnen van informatie en bewijsgeving in het kader van opsporing, waarbij een politieambtenaar zich niet als zodanig kenbaar maakt, en waarbij er gestuurd wordt op interactie met het subject en/of diens omgeving. Dit kan zowel fysiek als online plaatsvinden.”⁷

Heimelijk werk vindt op verschillende manieren – en op grond van verschillende wettelijke grondslagen – plaats. Hierna volgt een beschrijving van de verschillende vormen van heimelijk werken en de wettelijke grondslagen die ervoor worden gebruikt.

Infiltratie

Infiltratie is, wettelijk gezien, de zwaarste vorm van heimelijke opsporing. In het belang van het opsporingsonderzoek wordt door een opsporingsambtenaar – de infiltrant – deelgenomen of medewerking verleend aan een groep van personen waarbinnen naar redelijkerwijs kan worden vermoed misdrijven worden bedreemd of gepleegd.⁸ De wet stelt zware eisen aan de inzet van deze bijzondere

⁷ Waarborgen voor heimelijk werk (Rapport commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, ‘Commissie-Sorgdrager’), bijlage bij *Kamerstukken II* 2023/24, 29 628, nr. 1190, p. 19.

⁸ Zie nader artikel 126h lid 1 en ook de artikelen 126p en 126ze Sv. Deze bespreking beperkt zich tot de politieke infiltrant. De inzet van burgerinfiltranten (zie artt. 126w, 126x en 126 zu Sv) is door de commissie niet onderzocht.

opsporingsbevoegdheid. De officier van justitie geeft het bevel infiltratie aan een opsporingsambtenaar. Daarvoor is een verdenking vereist van een misdrijf als omschreven in artikel 67 lid 1 Sv dat gezien zijn aard of de samenhang met andere door de verdachte begane misdrijven een ernstige inbreuk op de rechtsorde oplevert. Het bevel mag alleen worden gegeven als het onderzoek dit dringend vordert; andere (lichtere) opsporingsbevoegdheden hebben (nog) niet tot resultaat geleid. Op grond van het tweede lid van artikel 126h Sv geldt het zogenaamde instigatieverbod (ook wel het uitlokverbod genoemd): de verdachte mag door de politie-infiltrant niet gebracht worden tot andere strafbare feiten dan die waarop zijn opzet reeds tevoren was gericht. Het bevel tot infiltratie is schriftelijk en vermeldt op grond van artikel 126h lid 3 Sv ten minste:

- het misdrijf en indien bekend de naam of anders een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de verdachte; of
- een omschrijving van de groep van personen tot wie de infiltratie zich richt;
- de feiten en omstandigheden waaruit blijkt dat de voorwaarden, bedoeld in het eerste lid, zijn vervuld;
- de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het bevel, waaronder het plegen van strafbare feiten door de infiltrant, mits op voorhand te voorzien; en
- de geldigheidsduur van het bevel.

Een bijzonder kenmerk van de bevoegdheid tot infiltratie is dat de opsporingsambtenaar strafbare feiten mag plegen in het kader van de uitvoering van het bevel.

Op grond van artikel 126h lid 4 Sv worden bij AMvB regels gesteld ten aanzien van de eisen van bekwaamheid waaraan de opsporingsambtenaar, die het bevel tot infiltratie uitvoert, moet voldoen. Die regels zijn uitgewerkt in het Samenwerkingsbesluit bijzondere opsporingsbevoegdheden 2019 (hierna: het Samenwerkingsbesluit).⁹ Artikel 3 van het Samenwerkingsbesluit bepaalt dat een lid van het infiltratieteam een daartoe gerichte opleiding moet hebben gevolgd. Artikel 7 Samenwerkingsbesluit bepaalt dat het hoofd van het infiltratieteam en het hoofd van het team dat is belast met de operationele ondersteuning van het infiltratieteam verantwoordelijk zijn voor de selectie en opleiding van kandidaat-leden voor het infiltratieteam, de ondersteuning van dekmantelwerkzaamheden en de coördinatie (waaronder de registratie) van de bevelen tot infiltratie, pseudokoop en -dienstverlening en de stelselmatige inwinning van informatie. Het Samenwerkingsbesluit bevat verder bepalingen over de uitvoering van infiltratiebevelen door opsporingsambtenaren die géén lid zijn van het infiltratieteam (artikel 8) en over de inzet van buitenlandse infiltranten (artikelen 9 en 10).

Pseudokoop en pseudodienstverlening

Een andere vorm van heimelijk werk is het doen van een pseudokoop of het uitvoeren van pseudodienstverlening. Een bevel daartoe houdt in dat een opspo-

⁹ Stb. 2018, 448.

ringsambtenaar goederen afneemt van een verdachte of diensten verleent aan de verdachte. Zo kan de inzet zich richten op de aankoop van een (partij) vuurwapen(s), verdovende middelen of gestolen goederen. In sommige gevallen wordt de bevoegdheid ingezet om de opgebouwde cover van een infiltrant in stand te houden (de vertrouwenskoop).

De bevoegdheid tot pseudokoop en pseudodienstverlening is geregeld in artikel 126i Sv.¹⁰ Het bevel daartoe wordt gegeven door de officier van justitie, in het belang van het onderzoek, aan een opsporingsambtenaar. Er moet daarbij sprake zijn van een verdenking van een misdrijf als bedoeld in artikel 67 lid 1 Sv. Het bevel is schriftelijk en bevat ten minste:

- het misdrijf en indien bekend de naam of anders een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de verdachte;
- de feiten of omstandigheden waaruit blijkt dat de voorwaarden, bedoeld in het eerste lid, zijn vervuld;
- de aard van de goederen of diensten;
- de wijze waarop aan het bevel uitvoering wordt gegeven, daaronder begrepen strafbaar gesteld handelen; en
- het tijdstip waarop, of de periode waarbinnen aan het bevel uitvoering wordt gegeven.

De inzet heeft in principe een eenmalig karakter. Voor verschillende inzetten moeten verschillende bevelen worden gegeven. Pseudoverkoop is door de wetgever op grond van artikel 126i Sv niet mogelijk gemaakt. Een dergelijke inzet is, onder voorwaarden, wel mogelijk op grond van een bevel tot infiltratie.

Anders dan bij de bevoegdheid tot infiltratie stelt het Samenwerkingsbesluit geen specifieke eisen aan de opsporingsambtenaar die het bevel uitvoert. In de Aanwijzing opsporingsbevoegdheden (een beleidsregel van het College van procureurs-generaal van het openbaar ministerie) is opgenomen dat de officier van justitie bepaalt of het landelijke infiltratieteam wordt belast met de uitvoering van het bevel, of dat dat bevel kan worden uitgevoerd door een andere opsporingsambtenaar.¹¹

Stelselmatige inwinning van informatie

Stelselmatige inwinning van informatie (ook wel afgekort als s.i.) biedt opsporingsambtenaren de mogelijkheid om zich (heimelijk) in de directe omgeving van de verdachte te begeven om op die manier informatie in te winnen over de verdachte. De opsporingsambtenaar kan daarmee onderdeel worden van de (sociale) omgeving van de verdachte. Een belangrijk verschil met de methoden van infiltratie en pseudokoop is dat op grond van de bevoegdheid tot stelsel-

¹⁰ Zie ook de artikelen 126q, 126j en 126zd lid 1 aanhef en sub b Sv. De inzet van een burger-pseudokoper of -dienstverlener (op grond van artikel 126zt lid 1 aanhef en sub a Sv) is door de commissie niet onderzocht.

¹¹ Zie Aanwijzing opsporingsbevoegdheden 2014, *Stort.* 2014, 24442, par. 2.8.

matige informatie-inwinning, géén strafbare feiten mogen worden gepleegd door de opsporingsambtenaar.

De bevoegdheid tot stelselmatige informatie-inwinning is geregeld in artikel 126j Sv.¹² De bevoegdheid kan, in het belang van het onderzoek, worden ingezet bij een verdenking van een misdrijf. Op grond van het derde lid van artikel 126j Sv is het bevel schriftelijk en bevat het ten minste:

- het misdrijf en indien bekend de naam of anders een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de verdachte;
- de feiten en omstandigheden waaruit blijkt dat de voorwaarden, bedoeld in het eerste lid, zijn vervuld;
- de wijze waarop aan het bevel uitvoering wordt gegeven; en
- de geldigheidsduur van het bevel.

Het Samenwerkingsbesluit geeft enige regels over wie deze bevoegdheid mag uitvoeren. Op grond van artikel 8 lid 1 van het Samenwerkingsbesluit mag een s.i.-bevel alleen worden uitgevoerd door een opsporingsambtenaar die beschikt over de specifieke kennis en vaardigheden, benodigd voor de uitvoering van het bevel. Die beoordeling wordt gemaakt door het hoofd van het landelijke infiltratieteam, ter advisering aan de officier van justitie. Begeleiding van een s.i.-traject *kan*, op grond van het vierde lid van artikel 8, door het landelijke infiltratieteam plaatsvinden. Daarover beslist de officier van justitie.

De praktijk laat zien dat er verschillende typen s.i.-operaties zijn. Dit kunnen kortdurende inzetten zijn, waarbij zeer gericht wordt geprobeerd bepaalde informatie te verkrijgen, tot aan langdurige inzetten van opsporingsambtenaren met het doel om een band met de verdachte op te bouwen. Bekende vormen van s.i.-trajecten zijn de insluiting en de Mr. Big-operatie. Bij een insluiting wordt een politieagent bij een verdachte ingesloten gedurende diens voorarrest, terwijl voor de verdachte niet bekend is dat hij met een opsporingsambtenaar als celgenoot van doen heeft. De agent probeert zo (dader)informatie te verkrijgen. De Mr. Big-operatie betreft een uit Canada afkomstig type inzet van undercoveragenten die de verdachte actief benaderen met een fictieve (semi-)criminele organisatie, waarvan de verdachte lid zou kunnen worden. De verdachte worden lucratieve klussen in het vooruitzicht gesteld, maar dan moet hij eerst open kaart spelen over zijn (al dan niet) criminele verleden. Dat gebeurt in een gesprek (dat wordt opgenomen) met de grote baas van de criminele organisatie (“Mr. Big”, een undercover-opsporingsambtenaar). Zo wordt – met name in cold cases – gepoogd een bekentenis van de verdachte te verkrijgen. In de media bekende voorbeelden zijn de zaak ‘Kaatsheuvel’ en de ‘shreddermoord’.¹³

¹² Zie ook de artikelen 126qa en 126zd lid 1 aanhef en sub c Sv.

¹³ Zie bijvoorbeeld ten aanzien van de Kaatsheuvel-zaak Gerechtshof Den Haag 16 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:205 en ten aanzien van de ‘shredderzaak’ onder andere Hoge Raad 12 december 2023, ECLI:NL:HR:2023:1700.

Andere vormen van heimelijk werk op basis van artikel 3 Politiewet

De politie voert nog andere vormen van heimelijk werk uit die in principe niet onder het bevel van een officier van justitie plaatsvinden, maar worden uitgevoerd op grond van de algemene taakstelling van de politie van artikel 3 Politiewet 2012. Deze vormen van heimelijke inwinning zijn juridisch toelaatbaar, mits zij niet een grote inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de verdachte maken. Wordt die grens overschreden, dan moet een specifiek in de wet geregelde opsporingsbevoegdheid worden aangewend.¹⁴ Ook voor deze categorie heimelijk werken geldt dat allerlei vormen mogelijk zijn.

Vanwege de beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer die de wettelijke grondslag toelaat kan de bevoegdheid maar in beperkte mate worden ingezet tegen een specifieke verdachte. Immers, wanneer de grenzen van de beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer worden overschreden, moet een specifieke wettelijke grondslag (zoals de hiervoor besproken opsporingsbevoegdheden uit het Wetboek van Strafvordering) worden aangewend. De bevoegdheid van artikel 3 Politiewet maakt het echter wel mogelijk om informatie in te winnen ten aanzien van groepen personen of ten aanzien van bepaalde criminaliteitsfenomenen. Die informatie kan later gebruikt worden in een opsporingsonderzoek.¹⁵

Online of fysiek heimelijk werk

De verschillende vormen van heimelijk werk worden van oudsher in de fysieke wereld ingezet. Maar sommige vormen kunnen ook online worden ingezet. En niet zelden komt het voor dat een heimelijke inzet digitaal begint, bijvoorbeeld naar aanleiding van een bericht in een besloten chatgroep waarin een vuurwapen wordt aangeboden, waarna een fysieke bevoegdheid wordt ingezet (de pseudo-koop van het vuurwapen). Politieagenten die online aan heimelijk werk doen worden virtuele agenten genoemd. Virtuele agenten worden ook ingezet ten behoeve van de aanpak van (online) radicalisering (extreemrechts/-links, jihadistisch gedachtegoed), die tegenwoordig veel in chatgroepen en/of op sociale media plaatsvindt en de aanpak van de verspreiding en vervaardiging van kinderpornografisch materiaal. Ten slotte kunnen virtueel agenten ook worden ingezet in het kader van de handhaving van de openbare orde, waarbij de scheidslijn met de opsporing van strafbare feiten dun kan worden.¹⁶

¹⁴ Zie bijvoorbeeld het vonnis inzake de zogenaamde politieverkenner van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant 19 juni 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:4133.

¹⁵ Zie nader *Waarborgen voor heimelijk werk* (Rapport commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, 'Commissie-Sorgdrager'), bijlage bij *Kamerstukken II* 2023/24, 29 628, nr. 1190, p. 35-42.

¹⁶ Denk aan de inzet ten aanzien van demonstraties van protestgroepen waarbij verkeerswegen worden geblokkeerd of opruiende uitlatingen worden gedaan.

3.3 Hoe is heimelijk werk georganiseerd?

Als achtergrond bij de bevindingen van de commissie is het relevant om inzicht te hebben in de organisatie van heimelijk werk bij de politie en het openbaar ministerie. In deze paragraaf wordt daarvan een beschrijving gegeven. Deze beschrijving is, vanwege de vertrouwelijkheid van de materie, op hoofdlijnen.

Organisatie van heimelijk werk binnen de Nationale Politie

De Nationale Politie bestaat uit 12 eenheden. Er zijn twee landelijke eenheden en tien regionale politie-eenheden. Elke eenheid wordt aangestuurd door een eenheidsleiding, die valt onder de leiding van de Korpsleiding. Heimelijk werk wordt binnen de politieorganisatie zowel op landelijk als op regionaal niveau uitgevoerd.

Organisatie van het heimelijk werk op landelijk niveau

De landelijke eenheden zijn de Eenheid Landelijke Expertise en Operaties (LX) en de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO). De LO is ingedeeld in vier diensten, waaronder een dienst Afgeschermde Operaties (AO). Onder dit organisatieonderdeel vallen het landelijke undercoverteam (UCT) en enkele andere teams. Zo is de afscherming van heimelijk werk (*backstopping*) landelijk geregeld, zowel voor het landelijke als het regionale heimelijk werk.

De dienst AO wordt aangestuurd door een sectorhoofd met een plaatsvervangend sectorhoofd.

Het UCT verricht undercoverwerkzaamheden voor opsporingsonderzoeken van de Dienst Landelijke Recherche (DLR) en de researchediensten van de regionale politie-eenheden. Het UCT staat onder leiding van een teamchef.

Organisatie van het heimelijk werk op regionaal niveau

Ook de regionale politie-eenheden hebben onderdelen die zich bezighouden met heimelijk werk. Sinds de inrichting van de Nationale Politie zijn alle regionale politie-eenheden op dezelfde wijze georganiseerd. De grootte van de formatie verschilt per regionale eenheid. De teams die zich bezighouden met verschillende vormen van heimelijk werk zijn ondergebracht binnen de Afdelingen Specialistische Ondersteuning (SO), die vallen onder de Dienst Regionale Recherche (DRR) van een regionale politie-eenheid.

Coördinatie en regie

De Commissie Brouwer constateerde in 2021 in haar rapport dat de begeleiding, sturing en toezicht rondom heimelijke operaties niet voldoende was ingericht binnen de politieorganisatie.¹⁷ Sindsdien heeft de politie diverse maatregelen getroffen.

In de tussen de politie (afdeling Afgeschermde Operaties, Eenheid Landelijke

17 Uit het zicht (Rapport Commissie Brouwer), bijlage bij Kamerstukken II 2021/22, 29 628, nr. 1050.

Opsporing en Interventies) en het openbaar ministerie (Landelijk Parket) overeengekomen governance (dit document is niet openbaar) is afgesproken wie van welke inzet op de hoogte wordt gesteld, daarover moet adviseren en/of zijn goedkeuring moet geven.

Regiepunt Heimelijke Operaties (RHO)

Het Regiepunt Heimelijke Operaties (RHO) houdt overzicht over alle heimelijke operaties in de regionale politie-eenheden en de landelijke eenheid. Het RHO is beheersmatig ondergebracht in de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies en is in zijn inhoudelijke advisering onafhankelijk. Het RHO heeft, naast het houden van overzicht, tot taak om te adviseren over voorgenomen inzetten, het vaststellen van ethische kaders ten behoeve van besluitvorming in het heimelijk domein, het ontwikkelen van professionele standaarden, het stimuleren van samenhang en samenwerking binnen het heimelijk domein (ook ten aanzien van het buitenland) en de strategische borging van ontwikkeling en beleid. Ook ‘deconflictie’ (het voorkomen dat verschillende opsporingsdiensten, terwijl men dat niet van elkaar weet, dezelfde verdachte, of zelfs elkaar, opsporen) behoort tot het takenpakket van het RHO.

Elke voorgenomen inzet wordt via een bepaalde procedure aan het RHO voorgelegd. Het RHO toetst de voorgenomen inzet aan de hand van de waarborgen van de Commissie WWOD en de door het RHO opgestelde professionele standaarden, de werkgeversverantwoordelijkheid (in het kader van moraliteit en ethiek) en de mate van complexiteit van de operatie. Het RHO maakt aan de hand daarvan een advies op. Dat advies is zwaarwegend. Wil men van het advies afwijken, dan dient die afwijking te worden voorzien van een inhoudelijke onderbouwing en via escalatie in de lijn (richting eenheidsleiding en/of korpsleiding) aan de orde te worden gesteld.

Met de invoering van professionele standaarden probeert het RHO de manier van werken te uniformeren. Aan de hand van afgenomen interviews heeft het RHO een aantal specifieke werkwijzen uitgewerkt en van een min of meer vast stramien voorzien. Het advies van het RHO volgt naar aanleiding van een ingestuurd plan van aanpak door het team dat de inzet wil uitvoeren. In de praktijk wordt soms al eerder met het RHO contact opgenomen om te sparren of om – informeel – advies te vragen voordat het plan van aanpak aan het RHO wordt voorgelegd.

Stuurtafel HUMINT

Sinds de zomer van 2021 is binnen de afdeling Afgeschermd Operaties van de Landelijke Eenheid een zogenaamde stuurtafel HUMINT (*human intelligence*) ingericht. De stuurtafel bestaat uit vertegenwoordigers van AO, het openbaar ministerie en van het Regiepunt Heimelijke Operaties en wordt voorgezeten door het plaatsvervangend sectorhoofd van AO.

Elk plan van aanpak voor een heimelijke inzet waarbij de landelijke humint-teams (waaronder het landelijke infiltratieteam) zijn betrokken (zowel in de uitvoering als in de begeleiding), wordt – na een positief advies van het Regiepunt Heimelijke Operaties – op de stuurtafel besproken. Het plan van aanpak wordt onder andere getoetst op haalbaarheid, afbreukrisico, ethische grenzen en waarborgen.

Nadat de stuurtafel het plan van aanpak heeft goedgekeurd, vervult de stuurtafel een monitorende rol ten aanzien van de goedgekeurde operatie. Elke twee weken worden alle lopende operaties door middel van voortgangsrapportages gemonitord. De voortgangsrapportages worden opgesteld door de (zaaks)begeleiders van het UCT.

Ethische commissie

Naar aanleiding van de adviezen van de Commissie Brouwer is een ethische commissie ingesteld die de politie adviseert over de ethische aspecten van operaties in het gehele heimelijk domein. De ethische commissie heeft inmiddels een duurzaam karakter. De focus van de advisering ligt op het perspectief van de politie als werkgever en de daarbij behorende verantwoordelijkheid voor het politiepersoneel in het heimelijk domein. Daarnaast is de ethische commissie bedoeld om het RHO een kritische spiegel voor te houden. Periodiek wordt casuïstiek van het RHO met de ethische commissie besproken.

Organisatie van heimelijk werk binnen het openbaar ministerie

Organisatie van het heimelijk werk binnen diverse onderdelen van het OM

Het openbaar ministerie (OM) is een landelijke organisatie verdeeld in tien arrondissementsparketten en drie landelijke parketten. De landelijke leiding van het OM is in handen van het College van procureurs-generaal, dat wordt ondersteund door medewerkers van het Parket-Generaal.

Het land is verdeeld in tien arrondissementsparketten die qua geografische indeling gelijk zijn aan de regionale eenheden van de politie. Op landelijk niveau zijn het Landelijk Parket (LP, gericht op de bestrijding van (internationaal) georganiseerde misdaad) en het Functioneel Parket (FP, gericht op criminaliteit op het gebied van milieu, economie en fraude) relevant met betrekking tot heimelijk werk.

Ook de Rijksrecherche, een landelijke opsporingsdienst die valt onder het beheer van het College van procureurs-generaal, kan relevant zijn met betrekking tot heimelijk werk. De Rijksrecherche doet onderzoek naar strafbaar gedrag binnen de overheid.

Procedure binnen het OM bij de inzet van een heimelijk opsporingsmiddel

De inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden

Binnen het OM zijn werkafspraken gemaakt over het inzetten van bijzondere opsporingsbevoegdheden (BOB). Deze afspraken zijn vastgelegd in een intern document, te weten de BOB-matrix.

Het begin van een heimelijke inzet ligt altijd bij de officier van justitie die de leiding heeft over het opsporingsonderzoek (de zaaksofficier). Dat kan een officier van een arrondissementsparket of van het LP of FP zijn.

Afhankelijk van welk heimelijk opsporingsmiddel wordt ingezet, heeft de zaaksofficier overleg met de WOD-officier, de rechercheofficier, de hoofdofficier en/of het College van procureurs-generaal. Voor sommige inzetten geldt dat toestemming van de rechercheofficier, hoofdofficier of het College vereist is. Alle arrondissementsparketten en het LP en FP hebben ten minste één rechercheofficier. De rechercheofficier, een ervaren officier van justitie, is de evenknie van de recherchechef van de bijpassende politie-eenheid. De rechercheofficier geeft inhoudelijk advies aan collega's en is verantwoordelijk voor het invullen van het beleid van het College binnen het parket.

Centrale Toetsingscommissie

Bij de inzet van zwaardere bijzondere opsporingsbevoegdheden dient het College op basis van advies van de Centrale Toetsingscommissie (CTC) akkoord te geven voor een bevel. Dan gaat het bijvoorbeeld om de inzet van een infiltrant. Voor de inzet van bepaalde vormen van stelselmatige informatie-inwinning kan de CTC om 'collegiaal advies' worden gevraagd; formeel is de toestemming van het College dan niet vereist om de bevoegdheid in te zetten, maar via een collegiaal advies kan wel de expertise van de CTC worden geraadpleegd.

De CTC bestaat uit ervaren officieren van justitie en hogere politiefunctionarissen. Het is een intern adviesorgaan van het OM. De CTC bestaat uit drie kamers die de in de Aanwijzing opsporingsbevoegdheden en BOB-matrix aangewezen voorgenomen bijzondere opsporingsbevoegdheden beoordelen. Een vierde kamer beoordeelt alleen getuigenbeschermingszaken en (kroongetuigen)deals met criminelen. De leden van de CTC worden benoemd door de hoofdofficier van het LP. De hoofdofficier treedt tevens als voorzitter van de CTC op.

WOD-officieren

Bij het LP werken twee WOD-officieren, ondersteund door een parketsecretaris. Ze gaan niet over de inzet van opsporingsmiddelen maar dienen als adviseur voor zaaksofficieren en rechercheofficieren op het gebied van heimelijk werk. Zij hebben regelmatig contact met het UCT en hebben zitting in de stuurtafel HUMINT van de politie. De functie van WOD-officier is van oudsher een functie die wordt gecombineerd met de functie van landelijk officier terrorismebestrijding. Momenteel zijn deze portefeuilles onderling verdeeld: één WOD-officier beheert de portefeuille van landelijk officier terrorismebestrijding, de andere WOD-officier houdt zich hoofdzakelijk bezig met het UCT en het heimelijk domein.

4. Conclusies uit eerdere rapporten over het heimelijk domein

In dit hoofdstuk gaat de commissie in op de belangrijkste conclusies uit eerder onderzoek die betrekking hebben op de professionalisering van het heimelijk domein en de daarbij behorende waarborgen. De commissie kijkt terug op een aantal rapporten uit de periode tussen 2021 en nu. Achtereenvolgens wordt stilgestaan bij de bevindingen van de Commissie Brouwer, de bevindingen van de Inspectie Justitie en Veiligheid en de resultaten uit het rapport Waarborgen voor heimelijk werk van de Commissie WWOD. Het hoofdstuk plaatst deze uitkomsten in samenhang, zodat zichtbaar wordt welke rode draden en structurele aandachtspunten zich aftekenen. Het sluit af met enkele beschouwende opmerkingen over de betekenis van deze bevindingen voor het huidige onderzoek van de commissie.

4.1. Onderzoek Commissie Brouwer

De Commissie Brouwer onderzocht de toedracht van de suïcide van een WOD-infiltrant tijdens een heimelijke operatie in Zevenbergschen Hoek in april 2021. Naast de toedracht van het overlijden van de infiltrant heeft de Commissie Brouwer de werkwijze van het team WOD onderzocht. De Commissie Brouwer heeft de conclusies van haar bevindingen op 17 november 2021 in een openbaar rapport gepresenteerd.¹⁸

Ondanks dat het team WOD grote operationele successen behaalde, dankzij de kwaliteit van de medewerkers, oordeelde de Commissie Brouwer dat de professionaliteit van de organisatie als geheel ernstig te wensen overliet. Er was onvoldoende aandacht voor het mentale welzijn van medewerkers, belangrijke operationele beslissingen werden op een te laag hiërarchisch niveau genomen en een breed afwegingskader voor voorgenomen inzetten ontbrak. De commissie presenteerde in algemene zin de volgende bevindingen:

- De tekortschietende professionaliteit van de organisatie leidt tot risico's voor het mentale welzijn van medewerkers en hun integriteit. Werkwijzen zijn niet vastgelegd of geborgd en de professionaliteit is daarmee te sterk afhankelijk van de individuele kwaliteit van medewerkers.
- Leidinggevendenden hebben een te grote “span of control” en “span of care”. Te grote werkverbanden leiden ertoe dat zicht op mensen en operaties ontbreekt.
- Zwaarwegende besluiten over operaties van de WOD werden op een te laag hiërarchisch niveau genomen en vanuit een te beperkte oriëntatie, terwijl een escalatiestructuur ontbrak. Tactische en strategische leidinggevendenden hebben langdurig te weinig aandacht gehad voor de operaties en organisaties van het team WOD.

¹⁸ *Uit het zicht* (Rapport Commissie Brouwer), bijlage bij *Kamerstukken II 2021/22*, 29 628, nr. 1050.

- In samenhang met het vorige punt constateerde de commissie dat de mogelijkheid bestond om met een beroep op heimelijkheid terughoudend om te gaan met informatieverstrekking aan gezagsdragers en de Centrale Toetsingscommissie van het openbaar ministerie.
- Begeleiders waren in wisselende mate bekend met de aspecten en risico's van het werk voor het mentale welzijn en de integriteit van infiltranten. Structurele vakontwikkeling en de borging en toepassing van kennis hierover ontbrak.
- De commissie omschrijft de omgang met bindingstermijnen binnen het team WOD als ambivalent. WOD-medewerkers omschreven de omgang met bindingstermijnen als willekeurig, wat leidde tot onzekerheid en negatieve effecten op het werkklimaat.
- Daarmee hangt samen dat het uitstroombesleid voor WOD-medewerkers onevenwichtig was en medewerkers aan hun lot over liet. Omdat WOD-medewerkers tijdens hun werk volkomen afgesneden zijn van de politieorganisatie, staan zij op achterstand op de interne arbeidsmarkt.

De commissie presenteerde ook bevindingen die specifiek zien op de operatie in Zevenbergschen Hoek. Hieronder worden enkele bevindingen verkort weergegeven.

- De risico's voor het mentale welzijn en de integriteit van de infiltrant werden vooraf en tijdens de operatie onvoldoende onderkend. Er leek gedurende de operatie sprake te zijn geweest van een overheersende oriëntatie op resultaten.
- De commissie beschrijft dat, terwijl er voldoende aanknopingspunten bestonden om te veronderstellen dat de infiltrant geschikt was voor deze langdurige, intensieve operatie, er ook aanknopingspunten bestonden om extra aandacht te besteden aan de kwetsbaarheden van de inzet van deze infiltrant.
- Signalen en onderbouwde waarschuwingen van andere infiltranten rondom de inzet van de belangrijkste infiltrant werden niet of onvoldoende serieus genomen.
- De ethische aspecten van de langdurige, intensieve inzet zijn onvoldoende van tevoren beoordeeld. Een toetsing door de Centrale Toetsingscommissie is niet door het openbaar ministerie aangevraagd.
- De infiltrant kreeg veel ruimte bij het vormgeven van de operatie en gaf relatief zelfstandig invulling aan het scenario dat was gecreëerd. De infiltrant hoefde niet meer aanwezig te zijn bij het vaste, wekelijkse teamoverleg, terwijl het contact met de infiltrant zeer waarschijnlijk lange tijd overwegend op afstand plaatsvond.
- Signalen en in ernst oplopende indicaties dat het mentale welzijn van de infiltrant gedurende de operatie achteruitging, leidden niet tot adequate interventies en maatregelen vanuit het team WOD.

Het een en ander leidde de Commissie Brouwer ertoe de volgende aanbevelingen te doen die in ieder geval onderdeel zouden moeten zijn van een snelle professionalisering van het team WOD:

- Kom tot een protocollering van de werkwijze. Leg daarin de professionele standaarden vast en beschrijf ook hoe de verantwoordelijkheden voor de toepassing en naleving zijn belegd.
- Verhoog en borg de kennis over specifieke risico's van heimelijk werken voor het mentale welzijn en de integriteit van infiltranten.
- Zorg voor permanente aanwezigheid van deskundigen die de zorg voor het mentale welzijn en de integriteit van infiltranten als belangrijkste verantwoordelijkheid hebben. Geef deze deskundigen ook toegang tot operaties en laat hen gevraagd en ongevraagd adviseren.
- Intensiveer vanuit zorg om medewerkers, het systeem van monitoring van het mentale welzijn en de psychologische begeleiding van medewerkers.
- Verbeter de initiële opleiding voor medewerkers, onder andere door een aparte opleiding voor infiltranten en begeleiders in te richten. Zorg voor permanente vakontwikkeling van medewerkers.
- Kom tot kleinere werkverbanden binnen het team WOD waarbinnen voldoende zicht is op mensen en operaties. Verklein de span of control en de span of care van leidinggevend.
- Beleg de besluitvorming over operaties van de WOD op een hoger hiërarchisch niveau en richt het systeem zodanig in dat betrokkenheid van tactische en strategische leidinggevend bij zwaarwegende besluiten geborgd is. Zorg dat ook ethische afwegingen betrokken worden bij besluitvorming.
- Hervorm het loopbaanbeleid en zorg dat medewerkers die aan het einde van hun bindingstermijn komen goed gefaciliteerd worden bij het vinden van een nieuwe functie. Laat onderzoek doen naar de onderbouwing van de bindingstermijnen en pas op basis hiervan eventueel de systematiek aan.

4.2. Onderzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid

In 2022 bracht de Inspectie Justitie en Veiligheid het rapport *Onderzoek naar de taakuitvoering bij de Landelijke Eenheid: deelonderzoek gericht op de Dienst Specialistische Operaties, afdeling Afgeschermd Operaties* uit. Dit onderzoek richtte zich op de afdeling Afgeschermd Operaties van de Dienst Specialistische Operaties en volgde op signalen die eind 2019 binnenkwamen over misstanden bij de Landelijke Eenheid van de Nationale Politie, waaronder ongewenst gedrag, machtsmisbruik, stijl van leiderschap en onprofessioneel handelen. Het deelrapport richtte zich specifiek op de organisatorische oorzaken van deze signalen en hun invloed op de kwaliteit van de taakuitvoering binnen AO. Hieronder zijn de belangrijkste conclusies gegroepeerd die de Inspectie nam ten aanzien van het bereiken van organisatiedoelen, sturing, cultuur, checks and balances en het team WOD.

Het bereiken van organisatiedoelen en sturing

- Onderzoekers constateerden dat de doelstellingen van AO onvoldoende zijn uitgewerkt en niet zijn doorvertaald naar de onderliggende teams. Hierdoor ontbreekt een gedeeld kompas, stellen teams eigen prioriteiten en werkt men reactief en vraaggestuurd. Het ontbreken van concrete doelen maakt het moeilijk om prestaties te meten en systematisch bij te sturen.
- In samenhang met het vorige punt constateerde de Inspectie ook dat teams in organisatorisch opzicht als afzonderlijke eenheden functioneren.

De ambitie achter het samenbrengen van de teams, namelijk om relevante informatie met elkaar te delen, nauw samen te werken en over en weer elkaars expertise te gebruiken, komt in de praktijk niet van de grond.

- Door een grote span of control bij teamchefs is het zicht op mensen en processen beperkt. Personeelszorg wordt vaak aan teamleiders gedelegeerd, maar hun takenpakket wat betreft leidinggevende taken is onduidelijk. Formeel zijn zij sturend op de inhoud, maar hebben zij geen lijnverantwoordelijkheid. Tegelijkertijd constateerde de Inspectie in haar onderzoek dat het takenpakket van teamleiders wel degelijk elementen van personele zorg bevatte. Deze informele delegatie leidt tot een wisselende, persoonsafhankelijke praktijk in plaats van een uniforme professionele werkwijze.
- Functionerings- en beoordelingsgesprekken vinden niet structureel plaats en de toepassing van bindingstermijnen, begeleiding en beloningsregelingen verschilt per team. De Inspectie concludeerde dat de zorg voor personeel en hun welzijn niet structureel geborgd zijn.
- Ook constateerde de Inspectie dat het escaleren van problemen naar hogere leidingniveaus niet goed werkt: leidinggevenden verwijzen kwesties vaak terug naar het team, en medewerkers die problemen aankaarten ondervinden daar persoonlijk negatieve gevolgen van.

Cultuur en checks and balances

- Onderzoekers constateerden dat rollen, verantwoordelijkheden en tegenkracht niet scherp zijn afgebakend, waardoor tegenspraak beperkt blijft en interne controle en bijsturing onvoldoende tot hun recht komen. Dit tast de operationele veiligheid en de rechtsstatelijke waarborgen van het werk aan.
- Ook de gesloten cultuur, terughoudendheid in het bespreken van fouten en het gebruik van heimelijkheid om kritiek buiten te houden, leiden ertoe dat checks en balances die op papier bestaan in de praktijk worden uitgehold.
- De bestaande functiehuizen en HR-systemen sluiten niet aan op het specifieke karakter van afgeschermd werk. Dit belemmert een samenhangend beleid op het gebied van werving, opleiding en loopbaanontwikkeling.

Team Werken Onder Dekmantel

- De onderzoekers constateerden dat de sturing op het team WOD ingewikkeld is ingericht, zowel extern als intern. Verschillende actoren binnen politie en openbaar ministerie zijn betrokken bij besluitvorming, uitvoering en toetsing, waardoor verantwoordelijkheden over meerdere niveaus lopen. De Inspectie signaleert dat deze gelaagdheid kan leiden tot onduidelijkheid over sturing en verantwoording.
- De Inspectie constateerde dat AO-brede problemen in versterkte mate optreden binnen het team WOD. De Inspectie signaleert daarbij dat het eerdergenoemde 'organisatorisch isolement', een te grote span of control, ontbreken van personele waarborgen, en een cultuur van heimelijkheid waardoor knelpunten niet bespreekbaar zijn en men elkaar niet aanspreekt op gedrag, ook bij dit team duidelijk zichtbaar zijn.

Conclusie

De Inspectie concludeerde dat het ontbreken van een gedeelde koers en een vanzelfsprekende dialoog leiden tot een gebrekkige realisatie van organisatorische en operationele ambities. Het organisatorisch isolement van teams in combinatie met een gebrek aan sturing op basis van checks en balances, en de gesloten werkcultuur waarin tegenspraak onvoldoende plaatsvindt levert risico's op voor de beheersbaarheid en controle van operaties, en voor het welzijn van de medewerkers van AO.

De Inspectie concludeerde specifiek dat binnen het team WOD een opeenstapeling van factoren op het gebied van aansturing, onderlinge verhoudingen en gebrekkige personele zorg heeft geleid tot een sociaal onveilige werksfeer. Hierdoor ontbreken waarborgen voor de operationele veiligheid tijdens de uitvoering van taken. Het ontbreken van effectieve checks en balances op dit vlak maakt dat de Inspectie aanzienlijke veiligheidsrisico's constateert.

4.3. Onderzoek door de Commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel

Beschrijving van de onderzoeksperiode

Naar aanleiding van het rapport van de Commissie Brouwer besloot de minister van Justitie en Veiligheid dat verschillende maatregelen en verdiepend onderzoek nodig zijn. Hiertoe werd begin 2022 de Commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel (WWOD) ingesteld.¹⁹ Haar eindrapport werd in september 2023 gepresenteerd.²⁰

De Commissie WWOD onderzocht het heimelijk domein in brede zin en deed onderzoek naar de vraag ten aanzien van welke aspecten nadere versterking van waarborgen nodig is. Ook adviseerde de commissie over de werkwijzen bij het openbaar ministerie en de politie over het heimelijk domein.

De Commissie WWOD begon haar werkzaamheden met het bestuderen van de stand van zaken na het uitkomen van het rapport van de commissie Brouwer. Naar aanleiding van haar bevindingen kwam de Commissie WWOD in juli 2022 tot de conclusie dat de politie nog niet de goede weg was ingeslagen om te komen tot een toekomstbestendig team WOD. Zo was het onduidelijk op basis waarvan keuzes rondom het inrichten van waarborgen werden gemaakt en ontbrak een doordacht plan op basis waarvan de doorontwikkeling van het heimelijk werk werd gebaseerd. Ook zag de Commissie WWOD gedurende de eerste onderzoeksperiode zorgelijke situaties rondom cultuur en gebrekkig leiderschap, waardoor politiemensen in (sociaal) onveilige situaties terecht kwamen en er zich integriteitskwesaties voordeden.

¹⁹ Zie het Instellingsbesluit van de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel van 29 januari 2022, *Stcrt.* 2022, 7403.

²⁰ Zie nader *Waarborgen voor heimelijk werk* (Rapport commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, 'Commissie-Sorgdrager'), bijlage bij *Kamerstukken II* 2023/24, 29 628, nr. 1190.

Daarom adviseerde de Commissie WWOD in juli 2022 om het team WOD af te bouwen en ruimte voor bezinning en planvorming te nemen. De commissie was van mening dat een nieuwe organisatie, met de daarbij behorende (nieuwe) waarborgen, gestoeld moest worden op een helder plan en heldere visie over het heimelijk domein en de positie van het infiltratieteam in dat domein. In september 2022 heeft de Commissie WWOD dat advies nader ingekleurd ter ondersteuning van het besluitvormingsproces dat binnen de politie op dat moment plaatsvond. Daarin gaf de Commissie WWOD adviezen over een verantwoorde afbouw van het team WOD en de zorg voor medewerkers die door de reorganisatie worden getroffen. Ook ging de Commissie WWOD uitgebreider in op haar opvattingen over de periode van herbezinning die politie en openbaar ministerie in haar optiek zouden moeten gebruiken voordat een nieuw infiltratieteam werd opgebouwd.

Gelijktijdig met het advies van de Commissie WWOD besloot de Korpsleiding van de Nationale Politie om het team WOD af te bouwen. In februari 2023 is de Nationale Politie met de reorganisatie en afbouw van het team WOD gestart.

Bevindingen van de Commissie WWOD ten aanzien van de ontwikkelingen sinds april 2021

Eén van de taken van de Commissie WWOD was het beoordelen van de wijze waarop de aanbevelingen van de Commissie Brouwer zijn opgevolgd. De commissie constateerde dat die aanbevelingen in grote mate zijn opgevolgd.²¹ Een aanzienlijk deel van deze aanbevelingen zag op het krijgen en/of vergroten van inzicht in en controle op de inzet van heimelijke bevoegdheden. Met de inrichting van het Regiepunt Heimelijke Operaties en de stuurtafel HUMINT is daar invulling aan gegeven. De Commissie WWOD constateerde dat er binnen het heimelijk domein meer aandacht is gekomen voor mentaal welzijn en ethische afwegingen.

De Commissie WWOD constateerde verder dat de aandacht van de politie na de beslissing tot afbouw snel gericht werd op het opbouwen van het nieuwe infiltratieteam, terwijl de herbezinning en het opstellen van een visie nog niet waren afgerond. Daarom adviseerde Commissie WWOD om de processen van afbouw, herbezinning en opbouw beter van elkaar te scheiden. Verschillende functionarissen zouden voor verschillende fasen verantwoordelijk kunnen worden gemaakt en de Commissie WWOD adviseerde om een kwartiermaker aan te stellen die werkt aan herbezinning en opbouw van het nieuwe infiltratieteam. Dat ten behoeve van de opbouw van het nieuwe infiltratieteam gebruik kan worden gemaakt van expertise en specialistische kennis van medewerkers van het afgebouwde team WOD, lag volgens de Commissie WWOD voor de hand, terwijl zorg moest worden gedragen voor het voorkomen van het meenemen van negatieve cultuurelementen uit het verleden. In haar rapport deelde de Commissie WWOD met medewerkers van politie en het openbaar ministerie haar zorgen over het krappe tijdschema waarin een en ander moest gaan gebeuren. De commissie beschreef daarbij hoe een dergelijke krappe planning het risico in zich bergt dat de oude situatie grotendeels opnieuw wordt opgebouwd en dat daarmee geen wezenlijke verandering optreedt.

²¹ Zie *Waarborgen voor heimelijk werk* (Rapport Commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, 'Commissie-Sorgdrager'), bijlage bij *Kamerstukken II 2023/24*, 29 628, nr. 1190, p. 63-69.

Waarborgen en andere adviezen van de Commissie WWOD

De Commissie WWOD wijdde in haar eindrapport een hoofdstuk aan de waarborgen voor het heimelijk domein. Daarin maakte de Commissie WWOD een onderscheid tussen waarborgen in een organisatorische context en personele waarborgen. De organisatorische context van de waarborgen zag de Commissie WWOD als de basis voor het (blijvend) functioneren van de inhoudelijke waarborgen voor het heimelijk domein. De Commissie WWOD beschreef verschillende organisatorische waarborgen.²² In het rapport wordt geadviseerd het heimelijk domein als samenhangend stelsel te organiseren en wat in zo'n organisatie als randvoorwaardelijk dient te gelden. Ook werden adviezen gegeven over de opleiding en het inrichten van een team dat zich specifiek richt op zorg, welzijn en mobiliteit binnen het heimelijk domein. De Commissie WWOD adviseerde om de rol van zaaksbegeleider en sociaal begeleider te scheiden en een specifieke begeleider aan te stellen die zorgdraagt voor de afscherming en opbouw van covers. Als onderdeel van de geadviseerde checks en balances werd ingegaan op de rol van het openbaar ministerie binnen het heimelijk domein (bijvoorbeeld ten aanzien de belastbaarheid van infiltranten), de eisen die aan officieren van justitie kunnen worden gesteld en de inhoud van de toetsing van de CTC. Ten aanzien van leiderschap, cultuur en gedrag, adviseerde de Commissie WWOD om het leiderschap over operaties op hoog niveau, maar dicht bij de operatie, te organiseren en ervoor te zorgen dat leidinggevendenden goed uitgerust zijn om aan dit specifieke domein leiding te kunnen geven. Daarbij besteedde de Commissie WWOD ook aandacht aan het feit dat het domein veel wisselingen in de leiding kende, wat zorgde voor instabiliteit en onrust. Als laatste onderdeel van de organisatorische waarborgen, stond de Commissie WWOD stil bij het belang van 'visie en dynamische bekwaamheid'. De Commissie WWOD adviseerde structureel inzicht in interne en externe ontwikkelingen in de organisatie te organiseren en deze inzichten te vertalen naar een visie en strategie voor het heimelijk werken. De Commissie WWOD wees daarbij op het belang van lerend vermogen vanuit de praktijk. Ten slotte stond de Commissie WWOD stil bij het belang van het realiseren van aanpassingsvermogen in de organisatie om invulling te kunnen geven aan de toekomstige ontwikkelingen en veranderingen.

Ten aanzien van de personele waarborgen werd een drieluik aan waarborgen gepresenteerd.²³ De eerste categorie ziet op de waarborgen gedurende de voorbereiding op werken in het heimelijk domein. Daarin komen kennismaking, werving, selectie en opleiding aan bod.

De tweede categorie waarborgen gaat over de periode waarin de medewerker werkzaam is in het heimelijk domein. De Commissie WWOD formuleerde waarborgen in het kader van het vastleggen van werkafspraken in een handboek ('reglement van orde'), de instroom van nieuwe medewerkers, personeelszorg en de afscherming van medewerkers. Ook werden aanbevelingen gedaan over de

²² Zie *Waarborgen voor heimelijk werk* (Rapport Commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, 'Commissie-Sorgdrager'), bijlage bij *Kamerstukken II* 2023/24, 29 628, nr. 1190. p. 73-85.

²³ Zie *Waarborgen voor heimelijk werk* (Rapport Commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, 'Commissie-Sorgdrager'), bijlage bij *Kamerstukken II* 2023/24, 29 628, nr. 1190. p. 86-92.

bindingstermijn (ook wel ‘functieverblijfsstermijn’ genoemd) van medewerkers in het heimelijk domein en de doorstroom en mobiliteit van medewerkers.

De derde categorie waarborgen zag op de uitstroom van medewerkers uit het heimelijk domein en de bijbehorende nazorg. Daarin werd onder meer aandacht besteed aan de begeleiding van medewerkers naar een functie buiten het heimelijk domein en het beschikbaar stellen van psychologische zorg nadat een medewerker het heimelijk domein heeft verlaten.

In het afsluitende hoofdstuk gaf de Commissie WWOD enkele beschouwingen mee, die in haar optiek konden bijdragen aan de ontwikkeling van het heimelijk domein op een toekomstbestendige en veilige manier. In het bijzonder besteedde de Commissie WWOD aandacht aan het belang van visie en stevig leiderschap voor het heimelijk domein, degelijke opleidingen en het onderzoeken van de bijdrage van heimelijke inzetten aan de bewijsvoering in strafzaken. De Commissie WWOD adviseerde ook om financiële ruimte te reserveren voor structurele investeringen in het heimelijk domein, als gevolg van het invoeren van de verschillende waarborgen.

4.4 Overkoepelende beschouwing Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk

De eerdere onderzoeken van de Commissie Brouwer, de Inspectie van Justitie en Veiligheid, en de Commissie WWOD laten, elk vanuit een eigen invalshoek, een consistent beeld zien van de structurele aandachtspunten en kwetsbaarheden in het heimelijk domein. De Inspectie legde in haar rapporten de nadruk op het ontbreken van heldere sturing in combinatie met een cultuur waarin het voeren van een dialoog niet vanzelfsprekend is. De Inspectie legde een verband tussen het ontbreken van concrete doelstellingen en de doorvertaling daarvan in de teams en de moeilijkheden die de Inspectie constateerde op het gebied van sturing. De Commissie Brouwer toonde aan dat deze tekortkomingen zich in het bijzonder manifesteerden binnen het team WOD, waar gebrek aan vakmanschap en leiderschap in combinatie met zwakke zorgstructuren leidden tot risico's voor medewerkers en de rechtsstatelijke legitimiteit van het werk. De Commissie WWOD kwam in haar eindrapport tot de conclusie dat de nodige verbeteringen het best tot hun recht komen als het heimelijk domein wordt benaderd als een samenhangend stelsel van professionaliteit, zorg en leiderschap met bijbehorende waarborgen. Daarbij nemen visie en daarop gebaseerde strategische uitgangspunten een essentiële rol in. De Commissie WWOD wees dan ook op het belang van het inlassen van een periode van herbezinning om visie en strategische uitgangspunten te ontwikkelen.

Gezamenlijk maken deze onderzoeken duidelijk dat de kwetsbaarheden en specifieke aandachtspunten van het heimelijk domein niet kunnen worden teruggebracht tot afzonderlijke incidenten of tekortkomingen, maar een systemisch karakter lijken te hebben. De kern van die problematiek hangt samen met het bijzondere karakter van het domein, waarin afscherming een belangrijke rol

vervult maar ook gebruikt kan worden om sturing van boven- of buitenaf af te weren. Als rode draad komt ook de positie en invulling van het leiderschap in de genoemde rapporten terug, waarbij van leidinggevendens kwaliteiten worden gevraagd die niet van de gemiddelde politie-leidinggevende gevergd worden. Ook is als rode draad het onderwerp ‘cultuur’ aan te wijzen. Juist in een betrekkelijk isolement (vanwege de vergaande afscherming) is cultuur een aandachtspunt voor politieleidinggevendens en politiemedewerkers. De verschillende rapporten benadrukken dat elk van deze onderwerpen bijzondere aandacht verdient en tot risico’s kan leiden wanneer de benodigde aandacht niet voldoende is georganiseerd, onderhouden en/of wordt getoetst.

5. Bevindingen en aanbevelingen start- en tussenmeting

In de hiernavolgende hoofdstukken beschrijft de commissie haar bevindingen uit de monitoringsperiode. De gehele periode liep van januari 2024 tot oktober 2025. Om de ontwikkeling in die periode goed te kunnen volgen, hanteerde de commissie een gefaseerde aanpak met drie metingen: een startmeting (januari - juni 2024), een tussenmeting (juli - december 2024) en een eindmeting (januari - oktober 2025).

Voor de start- en tussenmeting heeft de commissie haar bevindingen aan politie en OM gedeeld in de vorm van vertrouwelijke tussenproducten, met als doel actuele knelpunten tijdig onder de aandacht te brengen. Op die manier kon waar nodig al op korte termijn actie worden ondernomen en hoefde niet te worden gewacht tot de publicatie van het eindrapport.

In dit hoofdstuk wordt teruggegrepen op de bevindingen en aanbevelingen uit de startmeting, evenals op de aanvullende aandachtspunten die tijdens de tussenmeting zijn geformuleerd. Deze eerdere inzichten worden hier in samengevatte vorm gepresenteerd en vormden ijkpunten voor de analyse van de eindmeting.

5.1 Startmeting Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk, augustus 2024

De startmeting richtte zich op het in kaart brengen van de actuele stand van zaken ten opzichte van de situatie zoals vastgesteld door de Commissie WWOD in juni 2023. Daarnaast bood deze meting ruimte om acute knelpunten te signaleren die om directe aandacht vroegen. Hieronder worden de in de startmeting opgenomen overkoepelende bespiegeling en aanbevelingen van de commissie beschreven. Deze vormden richtinggevende ijkpunten voor de verdere monitoring.

Overkoepelende bespiegeling startmeting

De commissie sprak haar zorg uit over de insteek die de politie had gekozen voor het proces sinds de beslissing tot afbouw. In het rapport van de Commissie WWOD constateerde de commissie dat de politie te snel over was gegaan tot opbouw, zonder eerst een periode van herbezinning in te lassen waarin de politie – in samenwerking met het openbaar ministerie – zich kon richten op het opstellen van een visie op het heimelijk domein. Ook na deze eerste monitoringsperiode constateerde de commissie dat herbezinning noch visievorming op strategisch niveau het afgelopen jaar had plaatsgevonden. Het opbouwen van een nieuw infiltratieteam zonder dat dit essentiële proces van herbezinning heeft plaatsgevonden, vond de commissie onverstandig en zag zij als een gemiste kans.

De commissie zag ook dat in de nieuwe organisatie veel energie zit en dat bij de opbouw actief aan de waarborgen gedacht werd. Echter, de commissie adviseer-

de de politie om bij de implementatie van de waarborgen zich actief te blijven afvragen of de gekozen vorm ook de gewenste effecten en uitkomsten zal hebben. Het is van belang dat kwaliteit niet ten koste gaat van snelheid.

Besluitvorming over de inrichting van het stelsel heimelijk werken verliep daarentegen traag.²⁴ Hoewel de politie voor stevige opgaven stond en zwaar belast werd, adviseerde de commissie toch met klem dat de politie op zeer korte termijn, bij voorkeur nog in september (2024), een besluit zou nemen over de inrichting van het stelsel, ook al betekende dit dat er extra middelen nodig zouden zijn. Snelheid was geboden omdat een gebrek aan tempo risico's voor onder meer het draagvlak met zich meebracht en in meer concrete zin onrust en onzekerheid veroorzaakte waardoor gekwalificeerde mensen het domein (of zelfs de politie) verlieten en/of geen vacatures werden opengesteld. Daarnaast zou het streven naar 100% draagvlak in de praktijk niet realistisch zijn; er zullen altijd tegenkrachten zijn. Uit de gesprekken die de commissie medio 2024 voerde bleek dat er voldoende draagvlak leek te zijn om de besluitvorming niet verder vooruit te schuiven.

Tot slot zag de commissie een risico dat door de aandacht voor de opbouw, die onder hoge tijdsdruk vorm kreeg, de politie onvoldoende aandacht zou houden voor de afbouw van het huidige team en de bijbehorende personeelszorg.

Aanbevelingen startmeting augustus 2024

Afbouw

- Houd aandacht voor de begeleiding en nazorg van oud-medewerkers van het team WOD en maak de operationele afbouw voor alle betrokkenen een goed afgerond proces.
- Voorkom dat unieke kennis en ervaring verloren gaan. Overweeg om expertise van medewerkers van het tijdelijke team te betrekken bij de opbouw van het nieuwe infiltratieteam.
- Maak van de afbouw voor alle betrokkenen een goed afgerond proces. Betrek en/of informeer de huidige medewerkers en de relevante betrokkenen van het OM in de wijze waarop de operationele afbouw van legends, covers en de bijbehorende financiën wordt geregeld. Overweeg een projectleider afbouw aan te stellen of deze verantwoordelijkheid bij een functionaris in de organisatie te beleggen.

²⁴ Het stelsel heimelijk werken betreft het organiseren van de regionale en landelijke heimelijke teams in een samenhangend stelsel waarin onder andere afscherming, zorg en uniformering van werkwijzen worden geregeld.

Tijdelijk team

- Het was voor de commissie duidelijk dat medewerkers de afbouw als een ingrijpende gebeurtenis ervaarden.
- Er waren positieve ontwikkelingen op het gebied van een aantal waarborgen zoals:
 - uniformering van werkzaamheden
 - de inrichting van de stuurtafel
 - de structurele aanwezigheid van psychologische zorg voor het team
 - de bestendiging van de rol van het RHO
 - de structurele aandacht voor het evalueren van inzetten
- De commissie constateerde dat deze veranderingen kunnen bijdragen aan een veiligere en professionelere werkomgeving voor medewerkers van het team WOD.

Herbezinning

- De commissie blijft nadrukkelijk aanbevelen om voldoende aandacht te besteden aan een periode van herbezinning op toekomstige ontwikkelingen en de inrichting van het heimelijk werk dat daarop is afgestemd. Politie en OM dienen hierin samen op te trekken.
- Bezie bij de uitvoering van aanbevelingen en waarborgen van de Commissie WWOD tevens of de onderliggende belangen op andere wijze beter kunnen worden geborgd. Pas in dergelijke gevallen het comply or explain-principe toe.

Opbouw

- De commissie adviseert om het nieuwe infiltratieteam vanuit een omvattend perspectief op informatie-inwinning vorm te geven. Concreet betekent dit hierin ook de virtueel agenten en operators van aanpalende teams expliciet mee te nemen.
- Laat besluitvorming over de inrichting van het stelsel op korte termijn plaatsvinden.
- Geef vanuit de politieleiding sturing aan het proces van gedeelde visieontwikkeling tussen organisatieonderdelen die betrokken zijn bij de opbouw van het nieuwe team.
- Bewaak de balans tussen zorgvuldigheid, samenhang en snelheid van beslissingen en stuur daarop. Ook hier ligt een rol voor de kwartiermaker en de eenheidsleiding.
- Zorg dat geen ruimte ontstaat voor het meenemen van de oude cultuur.
- Betrek interne en externe expertise die behulpzaam kan zijn bij de opbouw van het nieuwe infiltratieteam en de visievorming op het heimelijk middel.

5.2 Tussentijdse brief Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk, januari 2025

Over de periode van juni tot en met december 2024 schreef de commissie een tussentijdse brief (tussenmeting) aan de korpsleiding van de Nationale Politie en het College van procureurs-generaal van het openbaar ministerie. Deze brief had als doel om de stand van zaken tot aan januari 2025 in beeld te brengen en de focus aan te kondigen voor de resterende monitoringsperiode tot aan het eindrapport. Hieronder worden de in de brief aangekondigde aandachtspunten beknopt weergegeven.

Aanvullende aandachtspunten commissie tot het einde van de monitoringsperiode

- De mate waarin het nieuwe team tijd en ruimte neemt om zich te ontwikkelen van startbekwaam naar vakbekwaam, met oog voor de beoogde veiligheid van medewerkers.
- Het tempo waarmee het UCT complexere en zwaardere inzetten oppakt, in relatie tot de snelheid waarmee nieuwe medewerkers vakbekwaam worden.
- De beschikbaarheid van voldoende tijd en ruimte voor leidinggevendenden om te bezinnen en te reflecteren.
- De verdere doorontwikkeling van de opleiding en de wijze waarop dit wordt vormgegeven.
- De voortgang in de professionalisering van het OM, met specifieke aandacht voor:
 - de rol van de rechercheofficier binnen het nieuwe stelsel,
 - het leerklimaat in het heimelijk domein,
 - het structureel bijhouden van lijnen in CTC-bevindingen,
 - de visievorming vanuit het OM.

6. Afbouw van het team

Dit hoofdstuk bespreekt de belangrijkste bevindingen met betrekking tot de afbouw van het team WOD in de periode van 1 januari tot en met 31 december 2024. De bevindingen hebben betrekking op het tijdelijke team (medewerkers WOD die tot eind 2024 actief zijn geweest); een klein aantal bevindingen heeft ook betrekking op oud-medewerkers van de WOD (medewerkers die tot eind 2022 actief zijn geweest).

Herplaatsing van oud-medewerkers WOD

Medewerkers die het team WOD eind 2022 als gevolg van de reorganisatie verlieten, kregen de status van herplaatsingspluskandidaat toegewezen. De “plus” duidde erop dat voor hen de mogelijkheid bestond om buiten- en bovenformatief geplaatst te worden.

Van deze groep oud-medewerkers WOD zat begin 2024 een derde voor langere periode thuis. De andere medewerkers waren op dat moment reeds herplaatst of zaten in de laatste fasen van herplaatsing. Eind 2024 hadden al deze oud-medewerkers, met uitzondering van een medewerker die vanwege langdurige ziekte niet bemiddelbaar was, een nieuwe functie binnen of buiten de politie (zowel landelijk en regionale teams) gevonden.

Ondersteuning bij het vinden van een nieuwe plek was belegd bij de begeleidingscommissie. Deze was tussen 21 februari 2023 en 1 januari 2025 belast met de opdracht om het bevoegd gezag te adviseren over passende (her)plaatsing van de aangewezen herplaatsingskandidaten. Ten minste één medewerker gaf aan pas na lange tijd een gesprek te hebben gevoerd met de begeleidingscommissie; ook waren medewerkers uit deze eerste groep niet onverdeeld tevreden over dat proces. Voor sommige medewerkers gold dat zij een nieuwe functie zonder ondersteuning van de begeleidingscommissie hadden gevonden. Voor andere medewerkers is de commissie wel behulpzaam geweest bij het vinden van een nieuwe functie.

In de gesprekken met deze medewerkers kwam naar voren dat er ongeveer 1,5 jaar na dato nog steeds ongenoegen en frustratie heersten rondom de beëindiging van hun functie bij de WOD. Dit wijdden zij aan het feit dat hen nooit is uitgelegd waarom zij niet door mochten in het tijdelijke team en hun functie op korte termijn werd beëindigd.

Herplaatsingsproces tijdelijk team

Ook de medewerkers van het tijdelijke team (waarvan de werkzaamheden op 31 december 2024 eindigden) spraken in 2024 met de begeleidingscommissie over vervolgopties. Eind 2024 hadden alle medewerkers uit deze groep, uitgezonderd één, een nieuwe functie gevonden. Uit verschillende gesprekken kwam naar voren dat een aantal van de medewerkers van het tijdelijke team heeft gesolliciteerd op functies in het nieuwe UCT. Een enkeling is aangenomen.

Begeleidingscommissie

Uit gesprekken die de commissie voerde, waaronder met de begeleidingscommissie, kwam het beeld naar voren dat de verwachtingen bij medewerkers over de begeleiding naar een andere functie niet altijd overeenkwamen met hetgeen de begeleidingscommissie voor hen kon doen. Ook gaven sommige medewerkers aan dat zij flink moeite hadden moeten doen om een gesprek met de begeleidingscommissie te krijgen. Andere medewerkers gaven wel aan tevreden te zijn over hetgeen de begeleidingscommissie voor hen had kunnen doen bij het vinden van een nieuwe functie. Meerdere geïnterviewden, waaronder de begeleidingscommissie zelf, gaven daarnaast aan dat de naam ‘begeleidingscommissie’ bij medewerkers de verwachting wekte dat ze persoonlijk begeleid zouden worden. In feite kwamen de werkzaamheden van de begeleidingscommissie overeen met die van een plaatsingsadviescommissie. Ook gaf de begeleidingscommissie aan dat de (gebrekkige) communicatie een rol speelden in de mismatch van verwachtingen. De begeleidingscommissie kon medewerkers van het team WOD, door hun afgeschermd positie, niet op de gebruikelijke manieren bereiken en bijvoorbeeld een algemene startbijeenkomst met hen beleggen. Tot slot bleek uit gesprekken in het najaar van 2024 dat medewerkers onzeker waren of zij na 1 januari 2025 nog bij de begeleidingscommissie terecht konden. Deze onzekerheid kwam voort uit de verschillende signalen die de begeleidingscommissie en de sectorleiding afgaven over de einddatum van de inzet van de begeleidingscommissie. Uiteindelijk is de begeleidingscommissie actief geweest van 21 februari 2023 tot 1 januari 2025.

Pas laat in het proces kwam er voldoende oog voor de persoonlijke impact van de afbouw

Halverwege 2024 gaven zowel oud-medewerkers van de WOD en van het tijdelijke team aan dat een groot deel van hen de aandacht van de leidinggevenden voor de afbouw – en de impact die dit op hen als personen heeft – als oppervlakkig of zelfs ontoereikend ervoer. Vanuit het tijdelijke team gaf men aan dat er vanuit de teamchefs vooral aandacht ging naar de opbouw van het nieuwe team. Medewerkers beschreven de periode als zeer impactvol. Leidinggevenden gaven in de gesprekken met de commissie aan dat zij verschillende ondersteunende maatregelen hadden getroffen, zoals onder meer het bieden van de gelegenheid om passend afscheid te nemen en het beschikbaar stellen van professionele zorg voor oud-medewerkers. Op basis van deze tegenstrijdige signalen, constateerde de commissie in de startmeting een discrepantie tussen wat er volgens leidinggevenden aan nazorg was geregeld en hoe medewerkers de personeelszorg in de praktijk hebben ervaren.

In het najaar van 2024, enkele maanden voor de definitieve ontmanteling van het tijdelijke team, gaven medewerkers aan dat de teamleiders meer aandacht hadden voor de persoonlijke impact van het eindigen van hun aanstelling. Zo belde de teamleiding vaker met medewerkers en kreeg iedereen een individueel gesprek over het afronden van het werk. Ook besloot de teamleiding tegen het einde van 2024 dat alle medewerkers twee weken ‘inbetween tijd’ zouden krijgen tot het moment dat ze aan hun nieuwe functie begonnen. Zo konden zij afscheid nemen en zich voorbereiden op een nieuwe werkplek.

De commissie maakt uit de gesprekken met medewerkers die een functie vervullen in het nieuwe team op dat zij, ondanks toenemende aandacht van de teamleiders voor de persoonlijke impact van de afbouw en de voorgenomen ‘inbetween tijd’, de afbouw van het team nog niet volledig hebben afgesloten.

Afbouw begon voor veel betrokkenen zonder duidelijk koers

Hoewel de teamleiding begin 2024 aangaf een duidelijk beeld te hebben van hoe zij het traject van afbouw met betrekking tot operationele zaken zou vormgeven, gaven medewerkers vanuit het tijdelijke team en het OM aan dat voor hen op dat moment onduidelijk was hoe dit proces zou verlopen. Dit gold met name voor de afbouw van covers na 1 januari 2025, de financiële afwikkeling daarvan en de consequenties van de terugkeer naar de niet-heimelijke politie-omgeving.

Na de zomer van 2024 heeft de organisatie vervolgens een intensiveringstraject ingezet, waarbij met iedere medewerker concrete afspraken gemaakt zijn ten aanzien van de operationele én persoonlijke afbouw. Toen werd ook bekend dat één van de teamleiders in ieder geval tot en met februari 2025 aan zou blijven om hier zorg voor te dragen.

De commissie heeft ten tijde van haar monitoringsonderzoek geen documentatie ingezien met een plan van aanpak en/of voorgenomen stappen die ten grondslag lagen aan de operationele afbouw van het team WOD.

Tijdens de afbouw is bewust gekozen voor een harde knip tussen het oude en nieuwe team

Bij de afbouw van het tijdelijke team en de opbouw van het nieuwe team UCT is besloten om de twee gescheiden te houden, zodat er geen risico zou zijn dat ‘oude cultuur’ mee zou gaan naar het nieuwe team. Deze keuze van de politie was mede gebaseerd op adviezen van commissies, die erop wezen dat er binnen het team WOD geen gedeelde professionele opvattingen over het werk bestonden.

Medewerkers van het tijdelijke team hebben hun kennis en ervaring niet gedocumenteerd voor of overgedragen aan het nieuwe team. Zij hadden hier in de laatste maanden van hun aanstelling wel de tijd voor en boden dit ook aan. Vanuit de gedachte van een harde knip is er echter bewust voor gekozen om geen gebruik te maken van dit aanbod en deze kennis en ervaring niet mee te nemen in de opbouw van het nieuwe team. Ook projectteam NOW (Nieuw Ontwerp WOD), het team belast met de inrichting en opbouw van de nieuwe organisatie UCT, had geen contact met de medewerkers van het tijdelijke team. Er is daardoor zeer beperkt sprake geweest van kennisoverdracht over het heimelijk werk.

Het gebrek aan kennisoverdracht baarde medewerkers van het tijdelijke team zorgen. Eén van de genoemde voorbeelden van zorg is de situatie dat infiltranten in de toekomst mogelijk als getuige moeten optreden in een strafzaak over inzetten die zij tijdens hun WOD-tijd hebben uitgevoerd. Men vroeg zich af of de nieuwe begeleiders in het UCT snel genoeg vakbekwaam zijn om de oud-infiltranten daarbij te begeleiden. Zij vroegen zich daarom af of de werkzaamheden van infiltranten en begeleiders niet in een document hadden moeten worden vastgelegd.

Ook gaven sommige medewerkers aan dat zij zorgen hadden over de mate waarin hun (buitenlandse) netwerk zou blijven bestaan, omdat zij deze niet konden overdragen. Volgens hen deelde hun netwerk, ook in het buitenland, deze zorg.

Eind 2024 gaf een medewerker aan dat er een kentering leek te zijn en men de waarde van de ervaring van de toenmalige medewerkers toch leek in te zien. De professionele standaarden van het Regiepunt Heimelijke Operaties zijn mede opgesteld in samenwerking met oud-medewerkers van de WOD. Daarnaast zijn er tegen het einde van 2024 verschillende werkgroepen ingericht. Medewerkers gaven aan dat zij het, met het einde van hun dienstverband in zicht, lastig vonden om deel te nemen aan de werkgroepen, omdat zij niet zouden meegaan naar het nieuwe team. Tot slot is een aantal WOD'ers verzocht om het UCT na 1 januari als 'praktijkcoach' te ondersteunen. De commissie constateert op basis van de gesprekken met een aantal praktijkcoaches, dat medewerkers die al elders een functie bekleden in de praktijk niet in staat zijn de rol van praktijkcoach te vervullen.

Inzetten WOD en begeleiding vanuit WOD steeds minder beschikbaar

Hoewel operaties tot eind 2024 zouden doorlopen, was bij de regionale eenheden en het OM vroeg in 2024 merkbaar dat de afbouw van het team operationele consequenties had. Het team kon vaker niet dan wel gehoor geven aan verzoeken om operaties uit te voeren. Hierdoor konden volgens verschillende geïnterviewden opsporingskansen niet benut worden. Binnen de regionale eenheden was een duidelijke toename merkbaar van het aantal verzoeken dat de regionale heimelijke inwinningsteams (HI-teams) ontvingen van de tactische teams uit hun eenheid. Bij een schouw van het Regiepunt Heimelijke Operaties, tijdens de afbouwperiode, op de inzetten die regionale teams bij hen aanmeldde, constateerde het Regiepunt dat de uitvoering in de praktijk verder ging dan op papier was voorzien. Ook bleek dat politiemedewerkers uit de regionale eenheden meer deden dan passend was bij hun ervaringsniveau. De uitkomst van de schouw is een indicatie dat regionale eenheden tijdens de afbouw van het team WOD mogelijk de leemte zijn gaan opvullen. Geïnterviewden gaven in de afbouwperiode aan dat een gebrek aan capaciteit binnen het tijdelijke team WOD als risico werd gezien: dit kon leiden tot minder aanvragen voor inzetten die op basis van de governance en het Samenwerkingsbesluit onder de verantwoordelijkheid van het team WOD zouden vallen. Dit zou invloed hebben op de analyse van de behoeften rondom de inzet van verschillende type operaties. Tot slot gaf een geïnterviewde aan dat in de periode voor 31 december 2024 aan tactische teams uit de regionale eenheden verteld is dat zaken die in de ijskast gezet zouden zijn, gedraaid konden worden als het nieuwe team operationeel zou zijn.

Reflectie commissie op de afbouw

In de startmeting van augustus 2024 signaleerde de commissie een duidelijke discrepantie tussen het beeld dat bij de teamleiding bestond over onderwerpen als nazorg en operationele afbouw, en de wijze waarop medewerkers deze periode hebben ervaren. In de loop van de afbouwfase is op verschillende thema's

een verandering zichtbaar geworden. Deze koerswijziging werd ook door medewerkers herkend en gewaardeerd, maar vond relatief laat plaats, tegen het einde van de afbouwperiode.

Op basis van constatering van eerdere commissies, waaruit bleek dat er geen gedeelde professionele opvattingen over vakmanschap en leiderschap binnen het heimelijk domein bestonden, koos de politie voor een duidelijke scheiding tussen oud en nieuw. De commissie acht het te begrijpen dat de politie hiermee bewust het risico op het meenemen van de oude cultuur heeft willen beperken en onderkent dat er een spanningsveld bestaat tussen het behouden van kennis en het doorbreken van elementen van de oude cultuur. Tegelijkertijd heeft de commissie ten tijde van de start- én tussenmeting nadrukkelijk gewezen op het risico dat waardevolle kennis en ervaring verloren zouden gaan.

Hoewel het aanbod van oud-medewerkers en leden van het tijdelijke team om werkwijzen vast te leggen niet benut is, heeft er wel kennisoverdracht plaatsgevonden door middel van interviews van het Regiepunt Heimelijke Opsporing met oud-medewerkers van de WOD. De commissie heeft desondanks van meerdere geïnterviewden vernomen dat medewerkers nu opnieuw het wiel moeten uitvinden, wat de commissie als een gemiste kans beschouwt. Ook de introductie van de praktijkcoach, hetgeen de commissie tijdens de tussenmeting zag als een positieve interventie, blijkt niet goed van de grond gekomen.

7. Functioneren van het tijdelijke team WOD

Het tijdelijke team was een klein team

Een klein team van infiltranten en begeleiders is in de periode tot en met eind december 2024 tijdelijk aangebleven. Het zogeheten tijdelijke team WOD bestond uit relatief meer infiltranten dan begeleiders. Vanwege de kleine formatie en scheve verhouding van infiltranten en begeleiders kon niet aan alle inzetverzoeken voldaan worden en noemden meerdere geïnterviewden dat dit bij infiltranten tot onderspanning leidde en risico's gaf vanuit de kans op verveling. Ook noemden geïnterviewden dat de kleine formatie het team kwetsbaar maakte, omdat uitval direct tot consequenties zou leiden voor landelijke operaties en inzetten in de regionale politie-eenheden.

Geïnterviewden deelden wisselende beelden over de sfeer op het team. Sommigen noemden dat de sfeer na de harde reset eind 2022 aanzienlijk verbeterd was, anderen gaven aan dat er vaak een negatieve sfeer hing rond de teamoverleggen.

Vanuit AO is een vaste psycholoog betrokken bij het team

Vanaf de periode van het bestaan van het tijdelijke team is vanuit AO een vaste psycholoog toegewezen aan het team. Medewerkers van het tijdelijk team vonden de psycholoog goed ingebed en waardeerden diens rol in het team. Ook gaf men aan dat de psycholoog aandacht had voor het thuisfront van de infiltranten en begeleiders en dat men dit op prijs stelde. De teamleiding bevestigde in gesprekken met de commissie dat de psycholoog, vanwege de geheimhoudingsplicht, de teamleiding niet informeerde over het welzijn van individuele medewerkers. Vanuit het nieuwe zorgconcept is de psycholoog aanwezig bij de operationele briefing voorafgaand aan een inzet. De psycholoog beoordeelt daarin mede de inzetbaarheid van de infiltrant en draagt bij in het beoordelen van operationele risico's. In overeenstemming met het in het najaar van 2024 vastgestelde zorgconcept, is een tweede psycholoog bij AO aangenomen. Naast de zorgpsychologen is er ook een zorgcoördinator aangesteld en zijn er vanuit het (theoretische) zorgconcept voor alle vormen van zorg, zorgprofessionals beschikbaar.

Signalen over toenemende waarborgen in de werkomgeving

Sinds de rapporten van de verschillende commissies zijn er, volgens verscheidene personen in de politieorganisatie en daarbuiten, diverse veranderingen in de organisatie geweest die bijdragen aan een professionele werkomgeving. Dit ziet op betere administratieve hygiëne bij de infiltranten en begeleiders; gewerkte uren en financiële administratie worden maandelijks bijgehouden en werknemers worden erop aangesproken wanneer zij zich niet aangemaakte afspraken houden. Daarnaast noemen meerderde geïnterviewden dat er meer structuur en consistentie is aangebracht in de wijze waarop werkwijzen worden voorbereid, vastgelegd en gevolgd. Het Regiepunt Heimelijke Operaties heeft hiervoor uniforme werkwijzen geïntroduceerd, die voor alle betrokkenen verplicht zijn gesteld. De voortgang en resultaten van de inzet worden systematisch gemonitord en regelmatig geëvalueerd, soms in samenwerking met een onafhankelijke partij, om zowel inhoudelijke als procesmatige aspecten te verbeteren.

Uitkomsten van interne evaluaties hebben volgens medewerkers direct tot aanpassingen in werkprocessen geleid.

Tot slot noemden geïnterviewden als belangrijke verandering dat de teamleiding (teamchef en sectorhoofd) en het Regiepunt bij het wekelijkse teamoverleg aansloten, waardoor het inzicht in het heimelijk werk toenam bij degenen die daarover beslissingen nemen. Geïnterviewden benadrukken dat deze aanpassingen voortkomen uit de hoge prijs die in het verleden betaald is toen de leiding op te grote afstand bij dit type operaties stond. De commissie ziet dat hiermee stappen zijn gezet om meer sturing en zicht te organiseren op heimelijke operaties. Tijdens de periode van het tijdelijke team sloot ook het OM structureel aan bij de teamoverleggen.

RHO leidt tot uniformering van werkwijzen in het domein

De rol van het Regiepunt Heimelijke Operaties is ten tijde van het tijdelijke team verder bestendigd. Zowel het landelijke team als de regionale eenheden dienen alle inzetten bij het RHO aan te melden. Uit gesprekken met landelijke en regionale eenheden bleek dat zij deze werkwijze aanhouden; het RHO is van alle lopende operaties op de hoogte. Het RHO beoordeelt inzetplannen vervolgens aan de hand van de waarborgen, de professionele standaarden, de werkgeversverantwoordelijkheid (moraliteit en ethiek), de mate van complexiteit, de proportionaliteit en draagt zorg voor deconflicte.

Ten tijde van het tijdelijke team heeft het RHO daarnaast meerdere werkwijzen en professionele standaarden in protocollen vastgelegd. Vrijwel alle geïnterviewden van politie en het OM geven aan te spreken te zijn over het RHO en zien dat het RHO door zijn meerwaarde een belangrijke plek heeft ingenomen in het werkveld. Geïnterviewden zijn onder meer tevreden over de snelheid waarmee inzetten beoordeeld worden, de uniformering die plaatsvindt als gevolg van landelijke standaarden, de kwaliteit van het overleg met het RHO en de kennisuitwisseling tijdens bezoeken van het RHO aan de eenheden.

Andere - regionale - waarborgen

Naast de implementatie van een uniform plan van aanpak zijn er in de regionale eenheden ook andere waarborgen ontwikkeld ten tijde van het tijdelijke team. De begeleiding van operaties en inwinners²⁵ is verbeterd. Daarbij heeft de governance heimelijke operaties ook in de regionale eenheden bijgedragen aan duidelijkheid over wie er over de operatie besluit, wat de rol is van het OM, wat de rol is van de werkgever en op welk niveau welk mandaat is georganiseerd.

Verder geven medewerkers van de regionale eenheden aan dat er meer ethisch besef is en dat ook binnen hun teams explicieter over ethische en morele vraagstukken gesproken wordt. Eenheden organiseren jaarlijks mental check-ups, maar geven aan dat de psychologische zorg verder ontwikkeld dient te worden, bijvoorbeeld door dit landelijk in te bedden en te zorgen voor een psycholoog met kennis van en ervaring met het heimelijk domein.

²⁵ Inwinners zijn politiemedewerkers van regionale eenheden die heimelijk informatie inwinnen.

Ook stelt de commissie vast dat betrokkenen signaleren dat de afscherming van de inwinners in de regionale teams onvoldoende is geregeld. Daarnaast staan teamchefs vaak op grotere afstand van de teams die de heimelijke inzetten verrichten, waardoor het voorkomt dat zij niet volledig op de hoogte zijn van zwaardere inzetten. Ook ontbreekt in de regionale eenheden een samenhangend zorgconcept, waardoor structurele ondersteuning en bescherming van medewerkers niet overal geborgd is.

Reflectie commissie op het tijdelijke team

De commissie merkt op dat de beperkte omvang en samenstelling van het tijdelijke team WOD niet alleen gevolgen had voor de operationele inzet van het team zelf, maar ook invloed had op de regionale eenheden. De beperkte capaciteit van het team zorgde ervoor dat regionale eenheden meer zelfstandig invulling hebben gegeven aan de uitvoering van heimelijke operaties. Deze gegroeide praktijk heeft geleid tot een sterkere positie van de regionale HI-teams. De commissie merkt op dat dit tot spanning kan leiden nu, conform besluitvorming, de landelijke structuren steviger worden ingericht.

In het tijdelijke team hebben sinds het uitkomen van de verschillende rapporten inhoudelijk veel veranderingen plaatsgevonden, zoals de uniformering van werkzaamheden, de inrichting van de stuurtafel, de structurele aanwezigheid van psychologische zorg voor het team, een bestending van de rol van het Regiepunt Heimelijke Operaties en structurele aandacht voor het evalueren van inzetten. De commissie beschouwt deze ontwikkelingen als positief en ziet hierin een versterking van de waarborgen die noodzakelijk zijn voor een veilige en verantwoorde uitvoering van het werk binnen het heimelijk domein.

Tegelijkertijd constateert de commissie dat er op onderdelen, met name op het terrein van afscherming, sturing en psychologische zorg, verdere ontwikkeling ook binnen de regionale eenheden noodzakelijk is.

8. Periode van herbezinning

Inleiding

De Commissie WWOD adviseerde in haar eindrapport om een periode van herbezinning in te lassen. De resultaten daarvan kunnen dienen als fundament voor het opbouwen van een nieuw infiltratieteam.

In de startmeting constateerde de Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk dat herbezinning echter in grote mate (nog) niet had plaatsgevonden. De commissie benadrukte in dat document dat het van groot belang is dat het openbaar ministerie en de politie gezamenlijk optrekken om een visie op het heimelijk domein en de inzet van het middel te ontwikkelen.

In de tussenmeting van de commissie werd geconstateerd dat er enige, voorzichtige, stappen in het kader van herbezinning zijn gezet. De commissie omschreef het nemen van een richtinggevend besluit inzake de stelselbeslissing als een positieve ontwikkeling. Daarbij adviseerde de commissie om op korte termijn nadere stappen te zetten in het ontwikkelen van een inhoudelijke visie voor het infiltratieteam en om daarin ook de operators van aanpalende teams en de virtuele agenten mee te nemen.

Bevindingen van de Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk

De politie heeft gedurende de opbouwfase van het nieuwe infiltratieteam (vanaf begin 2024) gewerkt aan het ‘opwerken’ van de fenomenennotitie. In deze notitie zijn criminaliteitsfenomenen beschreven waar het undercoverteam zich in zijn inzetten op kan richten. De notitie is gebaseerd op het onderzoek dat Boin en De Graaf verrichtten ten behoeve van een rapportage van de commissie Schneiders.²⁶ Een geïnterviewde geeft aan dat deze notitie veel ingrediënten bevat, maar dat een recept – over welke richting men met het team op wil – wordt gemist.

Politieleidinggevendenden vertelden de commissie medio 2024 dat de periode van herbezinning op dat moment geen prioriteit had. De focus van de organisatie lag vrijwel volledig op het opbouwen van het nieuwe infiltratieteam en de snel naderende deadline daarvoor van 1 januari 2025.

Het opbouwen van het team aan de hand van een vooraf opgestelde en overeengekomen visie, werd daarmee onmogelijk. Verschillende geïnterviewden (medewerkers van het team WOD en medewerkers van het nieuwe infiltratieteam, geïnterviewden in de politieleiding en vertegenwoordigers van het openbaar ministerie) hebben aangegeven een dergelijke visie te hebben gemist en te missen.

Hun zorgen daarover lopen uiteen. Sommige geïnterviewden vragen zich af waarom fundamentele vragen over het bestaan van het infiltratieteam niet zijn gesteld.

²⁶ A. Boin & B.A. de Graaf, ‘Trends en Uitdagingen voor de Landelijke Eenheid: een schets van benodigde capaciteiten’, bijlage bij ‘Naar een toekomstbestendige Landelijke Eenheid. Tussenadvies van de Adviescommissie voor de Landelijke Eenheid’, Commissie Schneiders 28 februari 2022.

Zij wijzen op de hoge kosten en offers, zowel op financieel vlak als in het kader van risico's voor medewerkers, en vragen zich af of deze kosten opwegen tegen de baten. Daarbij wordt ook regelmatig de vraag opgeworpen wat de toegevoegde waarde van het heimelijke middel is aan de opsporing. Deze discussie hierover wordt echter niet gevoerd.

Geïnterviewden geven aan strategische richtingen voor de groei van het team te missen. Zij geven aan behoefte te hebben aan duidelijkheid daarover. Daarbij vragen zij zich af binnen welke context of welke type strafbare feiten het team gaat opsporen en of dat meer reactief rechercheren (bijvoorbeeld in het kader van het oplossen van een cold case) behelst of juist gaat om het actief participeren in een crimineel samenwerkingsverband (bijvoorbeeld in het kader van de opsporing van georganiseerde criminaliteit). Andere vragen zien op welke tactische teams men met het undercoverteam wil bedienen en op welke manier het landelijke undercoverteam zich onderscheidt van de heimelijke inwinningsteams van de regionale politie-eenheden. De antwoorden op dit soort vragen kunnen van invloed zijn op de functieprofielen van de te werven medewerkers. Geïnterviewden geven aan dat deze antwoorden ook richting kunnen geven aan de koers van het team en 'handvatten en vangrails' bieden voor de medewerkers.

Eind september 2025 ontving de commissie een persoonlijke reflectie ('position paper') van het nieuwe sectorhoofd van AO waarin hij, na ongeveer honderd dagen in functie te zijn, zijn visie geeft op de toekomst van de heimelijke opsporing. In dit stuk wordt een flink aantal van de hierboven genoemde onderwerpen geïntegreerd en worden enige contouren zichtbaar van de richting waarin het sectorhoofd wil dat het heimelijk domein zich de komende jaren gaat ontwikkelen. In de persoonlijke reflectie worden drie strategische lijnen gepresenteerd: 1) integraliteit en kwalitatieve begeleiding, 2) stabiele basis en goed werkgeverschap en 3) maatschappelijke impact en lokale verbondenheid. De commissie gaat in hoofdstuk 11 nader op de inhoud van het position paper in.

9. Opbouw van het nieuwe infiltratieteam

Periode van opbouw vóór de start van het nieuwe infiltratieteam UCT

De politie heeft om de opbouw van het nieuwe infiltratieteam te faciliteren een projectteam ingericht met aan het hoofd een projectleider. Aan het team is op een later moment een programmamanager toegevoegd. Aan de hand van een aantal strategische uitgangspunten is een plan opgesteld voor de opbouw van het nieuwe infiltratieteam.

Ten aanzien van de opleiding van nieuwe medewerkers is bedacht dat medewerkers na de opleiding aan de Politieacademie “startbekwaam” in het nieuwe team begint. Na de start kan men vakbekwaamheid ontwikkelen door ervaring op te doen en opleidingen te volgen gedurende de werkzaamheden van het infiltratieteam. Een ander uitgangspunt is dat bij de werving en selectie van nieuwe medewerkers de controleerbaarheid van de medewerker centraal staat. Daarnaast wordt ervoor gekozen om generieke infiltranten te werven. De werving van infiltranten met bijzondere expertise wordt daarmee vooruitgeschoven. Als theoretisch uitgangspunt kiest men ervoor om de fysieke en virtuele opsporingsmethoden integraal met elkaar te verbinden. Bij de inrichting van het nieuwe infiltratieteam en in de periode daarna krijgen de virtuele agenten echter geen plek in het nieuwe undercoverteam.

De politie kiest ervoor om het nieuwe team te beginnen met ‘een schone lei’ en om een ‘knip’ te maken tussen het oude en nieuwe infiltratieteam. Daarmee geeft de politie een strikte invulling aan het advies van de Commissie WWOD om ervoor te waken dat de oude cultuur van het team WOD wordt overgedragen aan het nieuwe team. Deze keuze betekent dat bij de planvorming en het ontwerpen van het nieuwe team geen gebruik wordt gemaakt van de kennis en ervaring van oud-medewerkers van het voormalig team WOD. Dat leidt bij deze medewerkers tot onbegrip en het gevoel dat ze bewust weg worden gehouden van de opbouwplannen. Ook nadat ze hebben aangeboden bij te dragen aan het ontwerpen van het nieuwe team, wordt van hun kennis en unieke ervaring geen gebruik gemaakt. Later wordt door de politie wel een ‘klankbordgroep’ ingericht waarin enkele medewerkers uit het heimelijk domein (maar niet uit het tijdelijke team), die mee kunnen denken over de voorgestelde veranderingen. Sommige geïnterviewden vertellen in hun gesprekken met de commissie dat ze niet het idee hebben dat hun input in de klankbordgroep tot een aanpassing van de ontwerpplannen leidt.

Na enkele maanden wordt een Realisatieteam UCT ingericht. Dat team werkt aan de verdere totstandkoming van het undercoverteam. Er wordt een ‘grof ontwerp’ van het UCT opgeleverd. De verschillende functies binnen het UCT worden beschreven en er wordt in het Landelijk Functiehuis Nationale Politie (LFNP) gezocht naar passende functieprofielen. Echter blijkt tegelijkertijd dat deze profielen niet in alle gevallen goed passen bij de specifieke functies van het nieuwe infiltratieteam.

Ondertussen moet een nieuwe opleiding worden ingericht, afgestemd op de werking van het undercoverteam en de nieuwe functies die in dat team worden gecreëerd. De deadlines zijn krap: de opleiding moet in september 2024 beginnen terwijl medio mei 2024 in grote mate onduidelijk is wat het ontwerpteam van de opleiding aan de Politieacademie verwacht. Geïnterviewden wijten de onduidelijkheid aan de wisselende en soms tegenstrijdige communicatie van de teamleiding van het UCT en het ontwerpteam.

De commissie benadrukte in de startmeting ook het belang van gedeelde visieontwikkeling tussen organisatieonderdelen die betrokken waren bij de opbouw van het nieuwe UCT. Betrokkenen geven aan dat de onduidelijkheid vanuit de leiding van het UCT over de inhoud van de opleiding bleef bestaan, ook nadat de opleiding van start was gegaan. Daar komt bij dat de rol van begeleider in het nieuwe team wordt opgesplitst in drie te onderscheiden rollen, te weten de zaaksbegeleider, de coverbegeleider en de sociaal begeleider. De zaaksbegeleider richt zich op de aspecten van begeleiding die zien op operationele beslissingen, het ontwerp van het te gebruiken scenario, het contact met het tactisch team dat om de inzet heeft verzocht en het beschrijven van en verantwoording afleggen over de voortgang van de operatie. De coverbegeleider richt zich op het in gezamenlijkheid met de undercover onderhouden van het cover, beslist over het gebruik van bepaalde covermiddelen en overlegt daarover met het team backstopping. De sociaal begeleider concentreert zich op de sociale kant van het undercoverwerk, waarbij aandacht is voor de psychologische aspecten van het werk, de bij het werk behorende risico's en het contact met het thuisfront. Het is de bedoeling dat deze verschillende rollen eigen modules krijgen in de nieuwe opleiding. Betrokkenen geven aan dat het lastig is dat het projectteam dat het plan voor de scheiding van de drie rollen heeft ontwikkeld, over beperkte inhoudelijke kennis van het domein beschikte.

Het is daarnaast de bedoeling dat de opleiding wordt ingericht aan de hand van verschillende producten van het Regiepunt Heimelijke Operaties. Met betrekking tot de eerste run van de opleiding, geven geïnterviewden aan dat de producten van het Regiepunt nog onvoldoende diepgaand in de opleiding aan bod zijn gekomen. Inmiddels bestaan er concrete plannen om deze producten verder in de opleiding te implementeren. Door geïnterviewden uit verschillende gremia worden twijfels geuit over de kwaliteit van de docenten aan de Politieacademie. De kritiek richt zich met name op de geschiktheid van de docenten om de nieuwe werkwijzen en theorieën aan te leren en ziet in het bijzonder op het doceren van de nieuwe begeleidersrollen. Dat komt volgens sommigen door het feit dat enkele docenten oud-medewerkers van het infiltratieteam zijn en op basis van hun ervaring het vak doceren. Van de leidinggevenden op het undercoverteam heeft alleen de operationeel coördinator (een nieuwe functie vergelijkbaar met de eerdere functie van teamleider) de UCT-opleiding gevolgd.

Ook is er een nieuwe wervings- en selectieprocedure ingericht. Sommige geïnterviewden hebben over de manier van afscherming van deze procedure tegenover de politieleiding en de commissie hun zorgen geuit. Het niveau van afscherming wordt als onvoldoende beschouwd, wat veiligheidsrisico's kan opleveren voor

de nieuwe medewerkers van het UCT. Sommige geïnterviewden wijten dit aan de hoge tijdsdruk waarmee het een en ander tot stand moest komen.

In het najaar van 2024 worden verschillende teamleden van het team WOD benaderd om ten aanzien van het nieuwe infiltratieteam de rol van praktijkcoach te vervullen. Dat is voor sommigen een lastige beslissing: enerzijds willen ze bijdragen aan de opbouw van het nieuwe team door hun kennis en ervaring te delen, anderzijds is op dat moment al duidelijk dat er voor hen, vanwege verschillende redenen, geen plek in het nieuwe infiltratieteam is. Ook praktische redenen, zoals een nieuwe aanstelling op een andere plek binnen de politie, kunnen een belemmering zijn voor het vervullen van de rol van praktijkcoach.

Periode na de start van het nieuwe infiltratieteam

De infiltranten, begeleiders en de operationeel coördinator hebben hun opleiding aan de politieacademie (PA) voltooid en starten begin januari 2025 aan hun werkzaamheden voor het nieuwe infiltratieteam. Medewerkers vertellen de commissie dat de eerste weken op het undercoverteam niet verlopen zoals ze van tevoren hadden verwacht. Op hun eerste werkdag blijken basale zaken niet geregeld of te ontbreken. Zo zijn er geen dienstvoertuigen beschikbaar en moeten onderdelen van de ICT-structuur nog worden ingericht. De rollen van de verschillende medewerkers zijn nieuw en de onderlinge verhoudingen moeten worden uitgevonden. Medewerkers zijn naar eigen zeggen continu ‘zoekende’, bijvoorbeeld in de begrenzing van welke werkzaamheden bij welke functie of rol horen. Daar komt bij dat er, zoals eerder beschreven, slechts een enkele medewerker met ervaring met het heimelijk domein in het team werkt. Geen van de nieuwe medewerkers in de teamleiding heeft deze ervaring. De manier waarop het team op papier is vormgegeven, moet nu in de praktijk worden gebracht en daarbij komen onvolkomenheden in het ontwerp aan het licht. Ook is er bij de start geen duidelijk beeld over hoe medewerkers vakbekwaamheid gaan ontwikkelen. Inmiddels, zo heeft de commissie vernomen, bestaat er een plan. De Politieacademie is hier niet bij betrokken.

De eerste maanden van 2025 omschrijven medewerkers als zwaar. De organisatie ‘piept en kraakt’. Sommige medewerkers geven aan dat na de start van het nieuwe team het zo snel mogelijk weer uitvoeren van heimelijke operaties prioriteit krijgt, terwijl er volgens hen juist behoefte is aan een periode van rust waarin het team verder kan worden opgebouwd en ervaring kan worden opgedaan. Medewerkers geven aan een gezamenlijke visie of een vorm van toekomstperspectief te missen.

Het uitvoeren van operaties

Aanvankelijk heeft het UCT moeite om voldoende operaties uit te voeren. Eén van de oorzaken zien geïnterviewden in het feit dat de HI-teams van de regionale eenheden in de afwezigheid van het landelijke infiltratieteam een verdere professionaliseringsslag hebben gemaakt. Nu er weer een landelijk infiltratieteam operationeel is, loopt dat team qua operationele ervaring, kennis van methodieken en tactische vaardigheden, kortom qua vakbekwaamheid achter op de heimelijke inwinningsteams van de regionale eenheden. Volgens sommigen speelt daarbij

ook een rol dat oud-medewerkers van het team WOD in de HI-teams van de regionale eenheden zijn gaan werken.

Geïnterviewden vertellen de commissie dat de tactische opsporingsteams van de regionale eenheden in de rij stonden om inzetten met het nieuwe undercover-team uit te voeren. Dat ging om inzetverzoeken die eerder gericht waren aan het tijdelijke team, maar door het tijdelijke team op een wachtlijst waren gezet. Deze inzetten kunnen, vanwege hun (juridische) zwaarte op grond van de governance, alleen door het landelijke infiltratieteam worden gedraaid. In de periode tussen de afbouw van het tijdelijke team en de opbouw van het nieuwe infiltratieteam hebben de tactische opsporingsteams de onderzoeken waarin de heimelijke inzet werd bedacht voortgezet. Direct na de start van het nieuwe infiltratieteam kloppen ze bij het UCT aan. Het UCT moet dan 'nee' verkopen: het team is nog niet klaar om te kunnen voorzien in de vraag van de tactische teams. Dat leidt tot frustratie, zowel bij het UCT als in de regionale eenheden.

Sommige geïnterviewden, waaronder uit de leiding, zijn van mening dat het UCT te snel is gestart met het uitvoeren van operaties. Dat heeft ertoe geleid dat de rustige opbouw van het team geen kans kreeg. Een strategie, bijvoorbeeld ten aanzien van de opbouw van coveridentiteiten, ontbrak.

De plannen van aanpak die begeleiders opmaken ten behoeve van inzetten in nieuwe zaken, worden door het Regiepunt Heimelijke Operaties van advies voorzien. Deze adviezen worden door medewerkers van het UCT omschreven als streng, veel van hun plannen van aanpak worden door het RHO afgekeurd. Geïnterviewden van het RHO geven aan dat zij het gevoel hebben dat ze door het UCT worden gezien als een te nemen horde. Geïnterviewden van het UCT geven aan dat ze vinden dat het RHO te veel op de stoel van het team gaat zitten en zich te veel met de operatie bemoeit.

Daar komt nog bij dat de medewerkers van het infiltratieteam het idee hebben dat zij onder een vergrootglas liggen. De sector- en teamleiding wil koste wat het kost voorkomen dat er fouten worden gemaakt en stuurt op detailniveau. Dat wordt door de medewerkers van het UCT als beklemmend ervaren en zou hun creativiteit afremmen. Sommige medewerkers geven aan te twifelen of zij hun rol in het team willen voorzetten. Vanuit de leiding wordt aangegeven dat het juist een bewuste keuze is geweest om dichter op het team te zitten. Het verleden heeft geleerd dat bij dit type operaties te grote afstand van de leiding risico's met zich meebrengt. Tegelijkertijd erkent men dat deze manier van sturing in de praktijk nog niet altijd werkt zoals beoogd en dat er verdere ontwikkeling nodig is richting passend leiderschap en een interne governance die ruimte en sturing in balans brengen. Dat hangt ook samen met de verdere ontwikkeling van vakbekwaamheid die op dit moment nog onvoldoende in het team aanwezig is en om die reden vraagt om meer sturing van de teamleiding.

Naarmate de tijd vordert geeft men aan dat 'de rem er af' is gegaan. Medewerkers zeggen dat het team positie begint op te bouwen in het land. Geïnterviewden van het RHO geven aan dat de ingestuurde plannen van aanpak van hogere kwaliteit zijn en dat vaker een positief advies wordt afgegeven. Ten aanzien van het RHO

geldt dat het nu eerder bij een voorgenomen inzet wordt betrokken, zodat coaching en advisering in een vroeger stadium plaats kan vinden. Dat leidt er mede toe dat het RHO vaker positief kan adviseren op een ingediend plan van aanpak. Ook hebben medewerkers het gevoel dat de sturing van de leiding minder op detailniveau plaatsvindt en dat het team meer vrijheid krijgt in zijn werkzaamheden.

Signalen uit het verleden lijken zich te herhalen en worden onvoldoende herkend

Tegelijkertijd vertellen geïnterviewden de commissie dat negatieve ontwikkelingen, die zij uit het verleden herkennen, zich (opnieuw) bij het undercoverteam lijken aan te dienen. Het undercoverteam beweegt zich meer richting isolement. Het team lijkt zijn eigen koers te willen varen. Afscherming wordt als excuus gebruikt om sturing van bovenaf te belemmeren. Verschillende teamleden en betrokkenen bij het team geven aan dat undercovers geen zaken van de HI-teams willen uitvoeren, omdat ze deze ‘onder hun niveau’ vinden. Leidinggevend worden geconfronteerd met ‘strategisch’ gedrag van undercovers om eigen doelen te bereiken. En de leidinggevend zijn zich volgens sommigen onvoldoende bewust van dit gedrag van undercovers.

Leren en ontwikkelen blijft in alle lagen van de organisatie noodzakelijk

Veel geïnterviewden geven aan dat de opbouw van het team nog volop bezig is. Leren en ontwikkelen zijn in alle lagen van de organisatie noodzakelijk, temeer omdat de werving van een nieuwe lichting teamleden gedurende het schrijven van dit rapport al is begonnen. Men vraagt zich af hoe nieuwe medewerkers kunnen worden begeleid als de huidige medewerkers nog onvoldoende op vlieghoogte zijn. Sommige geïnterviewden vragen zich af of de organisatie klaar is voor het opnemen van een lichting nieuwe medewerkers.

Over hoe het scheiden van de begeleidersrollen in de praktijk uitvalt, krijgt de commissie wisselende signalen. Undercovers vinden het storend dat ze na een inzet bij elke begeleider een debriefing moeten doen en dat dat veel tijd in beslag neemt. Gaandeweg vindt het team een manier om minder ‘schools’ met deze vormen van debriefing om te gaan. De verdeling van de onderlinge rollen tussen de begeleiders leidt in de praktijk soms tot onduidelijkheden: wie gaat nu waarover? Ook dat lijkt zich gaandeweg op te lossen. Geïnterviewden vertellen de commissie echter dat het risico dat undercovers de verschillende begeleiders tegen elkaar uitspelen op de loer blijft liggen. Daarvan zijn enkele voorbeelden bij de commissie bekend, ten aanzien waarvan de teamleiding de risico's onvoldoende op waarde lijkt te schatten.

Waarborgen in de opbouw

In de periode van opbouw zijn stappen gezet om de waarborgen in het heimelijk domein te versterken. Daarvan verschilt per waarborg de voortgang van de implementatie. Zowel voor de voorbereiding op het werk, tijdens de uitvoering als in de fase daarna zijn waarborgen ontwikkeld, maar er blijven ook duidelijke verbeterpunten zichtbaar.

Bij de werving en selectie wordt steeds meer gewerkt volgens uniforme processen. De selectie vindt plaats op basis van beoogde rollen en taken. Er wordt meer

aandacht aan passende voorlichting voor potentiële medewerkers besteed. Dit was bij de eerste selectieronde nog onvoldoende zichtbaar, maar is volgens betrokkenen bij de tweede selectieronde verbeterd. Zoals eerder beschreven, is er in de opleiding nog ruimte voor ontwikkeling. Op de eerdere aanbeveling om een in-company opleidingstraject te realiseren zijn vooralsnog geen stappen gezet.

Zoals eerder beschreven, is er voor wat betreft de waarborgen die zien op de uitvoering van het werk ten tijde van het tijdelijk team al wel vooruitgang geboekt. Er is een intern reglement opgesteld dat richtinggevend is voor het werk en voor medewerkers van het nieuwe team is duidelijk dat de leiding naleving van deze regels verwacht. Ook regels over het gebruik van middelen en dienstreizen zijn inmiddels vastgelegd in een handboek. Betrokkenen geven aan dat het nieuwe team ook de eerder beschreven vaste werkwijzen en protocollen (opgesteld door het RHO) in de praktijk toepast. Tegelijkertijd geven geïnterviewden ook aan dat de daadwerkelijke invulling van taken en verantwoordelijkheden nog nadrukkelijk aandacht vraagt. Door de beperkte ervaring binnen het team verloopt dit nog niet optimaal.

De ontwikkeling van vakmanschap binnen het team is nog onvoldoende. Dit komt deels door het beperkte aantal medewerkers met ruime ervaring en de huidige nadruk op operationele inzetten. Uit gesprekken met teamleden van het undercoverteam bleek dat er nog geen gezamenlijke professionele visie is op vakmanschap en de uitvoering daarvan.

Personeelszorg is daarentegen wel verankerd: leidinggevend en staan dicht bij het team, er zijn vaste psychologen en het zorgconcept is goed geborgd, al blijven er ook hier in de dagelijkse uitvoering ontwikkelpunten bestaan. De balans tussen werk en privé wordt zorgvuldig bewaakt.

In de uitstroomfase zijn de waarborgen nog maar zeer beperkt ontwikkeld. Bindingstermijnen, een doorstroombeleid en de organisatie van mobiliteit zijn beleidsmatig nog niet vastgelegd, noch binnen de afdeling, noch binnen de bredere politieorganisatie. De commissie merkt op dat hier een urgente opdracht ligt voor de relevante onderdelen van de politieorganisatie om deze waarborgen verder te ontwikkelen.

Reflectie commissie op de opbouw

De opbouw van het nieuwe infiltratieteam is niet vlekkeloos verlopen. De commissie ziet meerdere aandachtspunten die samenhangen met vakmanschap, leiderschap en cultuur. Het vakmanschap van het team is nog onvoldoende ontwikkeld. Er lijkt wel planvorming over te bestaan, maar deze wordt in de praktijk (nog) niet toegepast. Een breed gedragen opvatting over wat het vak inhoudt leeft niet of nauwelijks onder de medewerkers van het team.

De commissie ziet dat het leiderschap van het team nog zoekende is naar hoe het team functioneert en wat ieders rol daarin is. Daar komt bij dat een groot deel van de leiding geen ervaring met heimelijk werken heeft en de typische risico's

van het heimelijk werk niet (althans niet direct) herkent. Dat maakt de organisatie kwetsbaar en is volgens de commissie één van de oorzaken van het feit dat signalen uit het verleden zich lijken te herhalen. Tegelijkertijd ziet de commissie dat de onervarenheid van het team ertoe leidt dat de leiding (ter voorkoming van risico's) op detail stuurt, wat leidt tot verkramping.

De samenwerking met de regionale eenheden dient verbeterd te worden. De commissie ziet, in het kader van het proces richting vakbekwaamheid, mogelijkheden voor het undercoverteam om – in samenwerking met de regionale eenheden – operaties uit te voeren die niet tot het exclusieve domein van het undercoverteam behoren, maar die wel kunnen bijdragen aan het opdoen van essentiële ervaring.

Daarnaast wijst de commissie op mogelijke risico's van de niet-naleving van de afgesproken governance. Het feit dat het niveau van vakbekwaamheid van het undercoverteam nog niet voldoende is, kan er in de praktijk toe leiden dat operaties worden uitgevoerd door regionale eenheden, die op grond van de governance door het undercoverteam zouden moeten worden uitgevoerd. De risico's die de commissie daarbij ziet, hangen samen met mogelijk opereren buiten het zicht, gebrekkige afscherming, leiding die te veel op afstand staat en andere aandachtspunten in het kader van de waarborgen.

10. Openbaar Ministerie

In de voorgaande hoofdstukken heeft de commissie de ontwikkelingen binnen de politie beschreven, in de volgorde van afbouw van team WOD, het functioneren van het tijdelijk team, de periode van herbezinning en de opbouw van het UCT. In dit hoofdstuk richt de commissie de blik op het openbaar ministerie (OM).

Het OM staat, als gezag over de opsporing, in een andere verhouding tot het heimelijke opsporingsdomein dan de politie, maar ook voor het OM gold dat in de periode tussen de verschillende rapporten, tijdens de opbouw van het UCT en in de huidige fase belangrijke stappen dienden te worden gezet in het kader van de waarborgen voor het heimelijk domein en ten aanzien van de samenwerking daaromtrent met de politie. In dit hoofdstuk gaat de commissie in op de ontwikkelingen die binnen het OM hebben plaatsgevonden en op welke wijze het OM zich heeft verhouden tot de veranderingen bij de politie.

Contact tussen OM en politie geeft een wisselend beeld

Het contact tussen politie en OM tijdens de opbouw van het team liet een gemengd beeld zien. Aan de ene kant gaven geïnterviewden van politie en OM aan dat het persoonlijke contact goed was. Aan de andere kant kwam naar voren dat het OM zich niet altijd tijdig en goed geïnformeerd voelde over de strategische en operationele besluitvorming door de politie. Geïnterviewden van het OM zijn van mening dat de politie, vanwege de grote impact van het WOD-dossier op de eigen organisatie, zich gesloten opstelde en het OM niet vanzelfsprekend betrok. De politie deelde dit beeld desgevraagd niet. Geïnterviewden van de politie vertelden de commissie op meerdere momenten dat zij het OM (en dan in het bijzonder de WOD-officieren) hebben meegenomen in hun besluitvorming, maar dat het betrekken van de rechercheofficieren ingewikkelder ligt.

Later in de fase van de opbouw van het team noemden beide organisaties dat het overleg tussen de politie en het OM verbeterd was, en dat het OM meer betrokken was bij onder andere de werving en selectie voor het UCT. Echter, in de periode na de start van het nieuwe team namen enkele geïnterviewden juist weer een meer gesloten houding van de politie waar. Volgens deze geïnterviewden moet het OM actief aandringen om aan te kunnen schuiven bij operationele overleggen en stuurtafels. De Kmar, één van de samenwerkingspartners van het UCT, gaf eenzelfde signaal.

Visievorming over het middel verloopt langzaam; gebrek aan gezamenlijk beeld over de toegevoegde waarde van het middel

Uit gesprekken met het OM komt naar voren dat het proces van visievorming net als bij de politie ook bij hen stilgelegen heeft. Eind december 2024 is een eerste notitie van het Landelijk Parket gedeeld met daarin de ideeën over een zogenaamd dynamisch inzetkader. Hierin pleit het OM voor een duidelijke afbakening van de inzet, waarbij ook expliciet benoemd moet worden welke zaken niet gedaan worden. Het OM waarschuwt dat de beschikbare capaciteit voor informatieverwerking beperkt is, omdat er al een overvloed aan informatie is die binnen de bestaande middelen moet worden verwerkt.

Geïnterviewden benoemen dat dit type visie op een ander niveau aangrijpt dan waarop de politie zit met de gedachtenvorming. Op basis van de fenomenennotitie lijkt de politie zich primair op de meest bedreigende fenomenen (zoals terrorisme, cyber en buitenlandse inmenging) te richten, waarbij met name proactief optreden centraal staat. Het gaat dan om het verstoren en wegnemen van dreigingen. Het OM legt de nadruk op opsporing en bewijsgaring met het oog op de vervolging van strafbare feiten. Dit maakt het volgens geïnterviewden lastig om tot een gezamenlijk beeld te komen.

Ook komt op basis van de gesprekken naar voren dat er binnen het OM verschillende opvattingen bestaan over de vraag waar het heimelijk middel van toegevoegde waarde is. De meeste geïnterviewden gaven aan enige selectiviteit te wensen: het OM moet kijken in welke gevallen het middel van toegevoegde waarde is en in welke gevallen het middel te kostbaar is (financieel of menselijk). Geïnterviewden gaven aan dat er binnen het OM ook een stroming is die voor een brede inzet van het heimelijke middel pleit: dat middel moet ingezet kunnen worden zoals dat voorheen gedaan is. Ook werd genoemd dat het fundamentele gesprek over de vraag of het heimelijke middel überhaupt nog ingezet moet worden, gevoerd moet worden voordat over de toegevoegde waarde van het heimelijke middel nagedacht wordt.

Tot slot vonden geïnterviewden van het OM dat er te weinig gebeurt op het gebied van visievorming en dat hier vooralsnog weinig binnen het Landelijk Parket over gesproken wordt. Volgens deze geïnterviewden hangt dit mogelijk samen met het feit dat de toegevoegde waarde van een visie in de praktijk beperkt is. Zij noemen hiervoor verschillende redenen. Zo bestaat de grootste instroom van zaken uit “brengcriminaliteit”, waardoor de werkvoorraad grotendeels een gegeven is en zich maar beperkt laat sturen. Daarnaast vormt capaciteit een structureel knelpunt, onder meer omdat zedendelicten en artikel 6 Wegenverkeerswet-zaken²⁷ al geprioriteerd worden ten opzichte van andere strafbare feiten. Tot slot noemt men dat zelfs wanneer er wel een visie op prioritering van strafbare feiten is dit in de praktijk vaak leidt tot het strategisch labelen van zaken om aan de norm te voldoen. Daarmee geeft een visie wel sturing, maar blijft de werking ervan volgens de geïnterviewden oppervlakkig. Men noemt de prioriteiten vanuit de Veiligheidsagenda 2023 - 2026 van het Ministerie van Justitie en Veiligheid hierbij als voorbeeld.

Precieze invulling stelsel heimelijk werken is nog onderwerp van discussie, maar binnen het OM is men het eens over de koers

In de gesprekken voorafgaand aan het stelselbesluit²⁸ gaven geïnterviewden van het OM aan dat zij het voorstel voor de inrichting met een centraal en een beperkt aantal gedecentraliseerde werkverbanden steunden. Men geeft aan dat het OM meegaat in de stelselontwikkeling: zij zullen de organisatie op soortgelijke wijze organiseren. De precieze invulling is nog onderwerp van discussie.

27 Artikel 6 Wegenverkeerswet 1994 stelt strafbaar het veroorzaken van een verkeersongeval waardoor iemand zwaar lichamelijk letsel oploopt of gedood wordt.

28 Intern besluit in het KMTO van 30 oktober 2024 inzake het inrichten van het stelsel heimelijk.

Daarbij wacht het OM op meer gedetailleerde besluitvorming bij de politie. Belangrijke uitgangspunten die geïnterviewden hierbij noemen, zijn dat parket en rechercheofficier verbinding blijven houden met de politieteams en de inwinners (regionale nabijheid) en dat de verantwoordelijkheid voor inzetten zoveel mogelijk door één rechercheofficier wordt gedragen. Tot slot geven geïnterviewden aan dat het OM slechts de politie volgt in het proces van invulling van het stelsel. Voor de verdere ontwikkelingen met betrekking tot het stelsel zijn nog geen deadlines of tijdlijnen afgesproken. Het OM ziet voor zichzelf een beperkte rol in de ontwikkeling van het stelsel.

Bij het OM bestaat het vertrouwen dat bij schaarste in capaciteit binnen het werkverband men er onderling uitkomt. Voor uitzonderingsgevallen zou volgens het OM een escalatiestructuur kunnen worden ingericht, al wordt erkend dat dit ingewikkeld is omdat er geen hiërarchische verhouding bestaat tussen het landelijke en regionale OM.

Ethiek komt breder ter sprake binnen het OM, maar is niet terug te zien in CTC-stukken

Meerdere geïnterviewden hebben aangegeven dat ethiek meer aandacht krijgt binnen het OM. Volgens betrokkenen is de Centrale Toetsingscommissie meer op ethiek gaan toetsen. De commissie heeft dit niet expliciet teruggezien in de stukken, maar mogelijk komt dit met name mondeling aan de orde tijdens de toetsing in de CTC. Daarnaast noemen geïnterviewden dat discussies over wat ethisch toelaatbaar is prominenter in de opleidingen naar voren komen en tijdens reflectiebijeenkomsten wordt besproken. Bovendien geven meerdere personen aan dat zij ook zien dat dit meer in zaaksverband besproken wordt. Ook in gesprekken met officieren van justitie die zelf met heimelijke inzetten gewerkt hebben, kwam naar voren dat zij nadachten over ethische kwesties, zoals de effecten van dit soort trajecten op de undercover, maar ook op het target en diens omgeving. Eén geïnterviewde deelde bijvoorbeeld gedachten over de geschiktheid van het middel in relatie tot de grote inbreuk op de privacy die ermee gepaard kan gaan.

OM is primair resultaatgericht

Op basis van gesprekken met zowel de politie als het OM constateert de commissie dat er bij het OM bewustzijn bestaat over het belang van het welzijn van de infiltrant, maar dat de aandacht, vanuit de (gezags)rol van het OM, primair uitgaat naar de zaak. Geïnterviewden geven aan dat van een officier van justitie betrokkenheid en kennis van het traject wordt verwacht, maar niet ten aanzien van alle aspecten daarvan. Het directe contact met de undercover ontbreekt, waardoor officieren van justitie zijn aangewezen op de informatie die zij van de politie (meer specifiek de begeleiders) ontvangen. Geïnterviewden signaleren dat dit de mogelijkheden van het OM om zich een eigen beeld te vormen van de belastbaarheid en mentale gesteldheid van een infiltrant of inwinner beperkt.

Het spanningsveld tussen aandacht voor de zaak en oog voor het welzijn komt ook naar voren in de zorgen die door geïnterviewden van het OM zijn gedeeld over de mate waarin de politie geneigd is aan de veilige kant te blijven in de opbouw en start van het nieuwe team. Geïnterviewden van het OM geven aan dat ervoor gewaakt moet worden dat de operatie door discussies over veiligheid niet

verkrampt. Men stelt enerzijds dat er in het verleden te veel beslissingsbevoegdheid bij de begeleider lag, maar anderzijds ook dat het onwenselijk zou zijn als leidinggevers op een hoger niveau (zoals sectorleiding of eenheidsleiding) zich met operationele keuzes zouden gaan bezighouden.

Samenwerking met politie rond de inzet van Virtueel Agenten (VA's) draagt bij aan versterken van waarborgen voor VA's

Na de gesprekken met de politie en het OM constateert de commissie dat de komst van de VA-officier (een WOD-officier die zich specifiek richt op de inzet van virtueel agenten) eraan heeft bijgedragen dat er bij officieren van justitie meer overeenstemming lijkt te zijn over de inzet van VA's. Desondanks loopt de politie ertegenaan dat het OM terughoudend blijft in het verstrekken van infiltratiebevelen. De politie heeft daarom aan de Centrale Toetsingscommissie de praktijk van een online infiltratietraject toegelicht. Dat is van belang omdat de inzet van VA's mogelijk een uitdaging is voor zaaksofficieren wanneer de CTC niet goed weet hoe het middel in elkaar zit.

De commissie heeft ook geconstateerd dat er landelijk een beperkt aantal VA's werkzaam is en dat dit aantal o.a. vanwege de onduidelijkheid omtrent het nieuwe stelsel tijdens de periode van monitoring is teruggelopen. In een enkele eenheid zijn er meerdere VA's werkzaam en is het werk volgens betrokkenen goed georganiseerd. Daar bestaat een stevig netwerk en de VA's worden ook landelijk geraadpleegd. De VA-officier heeft zich actief ingezet om het belang van het VA-werk onder de aandacht te brengen. Ook hebben de VA-officier en teamleiders van de VA's zich meerdere keren uitgelaten over de behoefte aan VA-specifieke begeleiders. Het VA-werk is mentaal zwaar, mede omdat het zich niet beperkt tot kantooruren. De opleiding voor VA-begeleiders is meermaals uitgesteld, terwijl in de praktijk de behoefte aan een goede opleiding bestaat. De commissie constateert dat de samenwerking tussen OM en politie bijdraagt aan het creëren van stevigere waarborgen voor de VA's, maar constateert ook dat waarborgen voor de inzet van VA's, bijvoorbeeld ten aanzien van de opleiding voor begeleiders, meer aandacht verdient.

Rolzuiverheid RHO en OM

Meerdere geïnterviewde van het OM benadrukken dat het Regiepunt Heimelijke Operaties een waardevolle bijdrage levert aan de kwaliteit van heimelijke trajecten, door toetsing van plannen van aanpak, bewaken van tijdspaden en de nadrukkelijke aandacht voor ethische toetsing. Tegelijkertijd constateert de commissie dat bij veel geïnterviewden vragen bestaan over de rolzuiverheid van het RHO en de verhouding tot de Centrale Toetsingscommissie. Zo signaleren sommige officieren dat het RHO in de praktijk afwegingen maakt die primair tot de verantwoordelijkheid van het OM behoren. Daarbij wordt gewezen op mogelijke overlap: waar het OM de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit toetst en hierover verantwoording aflegt aan de strafrechter, hanteert ook het RHO criteria die daarop betrekking hebben. Geïnterviewden stellen de vraag of de toetsing van deze beginselen niet exclusief bij het OM zou moeten liggen. Ook wordt genoemd dat het RHO soms voorbijgaat aan de rol van de zaaksofficier, bijvoorbeeld bij het beoordelen van de verklaringsbereidheid van een verdachte.

Niet alle geïnterviewden delen bovenstaande zorgen. Zij benadrukken de aandacht die RHO heeft voor ethiek en benoemen dat er een duidelijke governance bestaat om eventuele verschillen van inzicht te adresseren. Volgens hen is deze escalatieprocedure slechts zelden nodig gebleken.

Opleiding en leerklimaat bij het OM

Geïnterviewden benadrukken dat heimelijke trajecten complex en uitzonderlijk zijn, waardoor het voor vrijwel niemand dagelijkse kost is. Structurele scholing en intervisie noemt men daarom als belangrijk. Elke officier van justitie in opleiding volgt de BOB-cursus, waarin de bijzondere opsporingsbevoegdheden uit het Wetboek van Strafvordering worden gedoceerd. Daarnaast is het uitgangspunt dat officieren van justitie ten minste de korte (eendaagse) WOD-cursus van de SSR hebben afgerond voordat ze leidinggeven aan een infiltratietraject. Dit is op dit moment uitgangspunt, geen verplichting. Op elk parket zijn in ieder geval twee officieren aanwezig die de uitgebreide, driedaagse leergang hebben gevolgd, zodat officieren met minder ervaring bij hen terecht kunnen voor advies en handvatten. Zowel de eendaagse als driedaagse opleiding wordt op dit moment herzien. Naast opleiding vindt ook doorlopende scholing en intervisie plaats via landelijke bijeenkomsten, zoals reflectie- en kwaliteitsoverleggen.

Uitgangspunt is daarnaast dat aan onervaren officieren een meer ervaren officier wordt gekoppeld, in het geval dat een officier van justitie nog weinig ervaring heeft met een inzet in het heimelijk domein.

Meerdere geïnterviewden van het OM geven aan dat zij een duidelijke beweging richting een leer-en overlegcultuur binnen het OM waarnemen. Terwijl men oudere generaties beschrijft als soms meer zelfstandig opererend, geven geïnterviewden aan dat intervisie en collegiale ondersteuning nu worden gestimuleerd en in toenemende mate vanzelfsprekend is voor jongere officieren van justitie. Dit beeld wordt bevestigd door voorbeelden die een aantal senioren officieren van justitie noemen waarin collega's hen benaderden om advies.

Rode dradenanalyse ontwikkelen bij CTC

Binnen het OM is geopperd dat het waardevol zou zijn als de CTC rode draden ontwikkelt rond bepaalde thema's (bijvoorbeeld ethische beslissing in specifieke gevallen). Nu komt het voor dat de CTC in vergelijkbare zaken verschillende beslissingen neemt, afhankelijk van de samenstelling van de CTC-kamer. Tegelijkertijd geeft men aan dat casuïstiek sterk afhangt van de specifieke feiten en omstandigheden van een individuele zaak. Juist daarom zien geïnterviewden meerwaarde in het formuleren van rode draden zodat die richting geven en houvast bieden aan de visie op heimelijk werk vanuit het OM. Volgens geïnterviewden is het uiteindelijk de bedoeling, mits er voldoende voorgenomen inzetten worden aangemeld bij de CTC, om de rode draden jaarlijks te evalueren.

Reflectie commissie

De samenwerking tussen politie en OM op landelijk niveau verloopt niet altijd soepel als het gaat om de ontwikkeling van het heimelijk werk. Dit werd begin 2024 zichtbaar, onder meer rondom de opbouw van het team UCT. Hoewel de samenwerking daarna tijdelijk verbeterde, ontving de commissie later signalen dat er vanuit de politie weer enige geslotenheid ontstond. De commissie beschouwt dit als een belangrijk aandachtspunt, omdat de organisaties in dit domein onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en duurzame ontwikkeling van het heimelijk domein alleen mogelijk is als zij gezamenlijk optrekken.

De commissie constateert dat er bij het OM meer structurele aandacht is gekomen voor het toerusten van officieren in heimelijke operaties. Intervisie, reflectie overleggen en begeleiding door ervaren collega's lijken meer ingebed. Ook is er een cultuurverandering merkbaar voor geïnterviewden, waarbij jongere, meer onervaren officieren de meer ervaren officieren op zoeken voor overleg en dat meer intervisie op het gebied van heimelijk werken plaatsvindt.

Sinds de vorige rapporten lijkt er bij het OM meer aandacht te zijn voor de ethische dimensie van heimelijk werk. Meerdere geïnterviewden zien dit als vooruitgang. De commissie deelt dit.

De commissie neemt waar dat er vragen blijven over de verhouding tussen het RHO en de CTC, met name over wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor toetsing op proportionaliteit, subsidiariteit en ethiek. Het is van belang deze rolverdeling duidelijk te krijgen.

De commissie merkt op dat de visie van het OM op het terrein van heimelijk werk met name is beschreven in het dynamische inzetkader. In hoofdstuk 11 gaat de commissie nader in op het dynamisch.

Ten slotte ziet de commissie kansen in het versterken van de zogenoemde rode dradenanalyse. Door de eigen advisering van de CTC systematisch te analyseren en lijnen te ontwikkelen, kan meer houvast voor en consistentie ontstaan in toekomstige adviezen. De kennis die de CTC opbouwt door voortdurende advisering wordt nu nog onvoldoende benut voor nieuwe vraagstukken en strategische koersbepaling.

11. Een visie op heimelijk werken

Inleiding

In dit hoofdstuk geeft de commissie haar opvattingen en inzichten ten aanzien van het vraagstuk van een gedeelde visie op het heimelijke opsporingsmiddel, de positionering van het infiltratieteam en het stelsel heimelijk werken. Onder visie verstaat de commissie dat overeenstemming bestaat over het doel, de toegevoegde waarde en de noodzaak van het heimelijke middel. Daaruit zou moeten volgen dat een toekomstbestendige organisatie wordt opgebouwd die voldoende wendbaar is om toekomstige criminaliteitsontwikkelingen het hoofd te bieden, in samenhang gezien met technologische ontwikkelingen en andere ontwikkelingen in het kader van de opsporing van strafbare feiten. Waarborgen voor effectief en veilig werken zijn daarbij randvoorwaardelijk en regelmatig herzien. Hiermee bedoelt de commissie dat de invulling die aan de waarborgen wordt gegeven van voldoende flexibiliteit moet zijn om mee te kunnen bewegen met de veranderende omstandigheden die zich in de toekomst aandienen, zowel in de organisatie als ten aanzien van criminaliteitsontwikkelingen. Een visie omvat al het heimelijk werk - zowel landelijk als regionaal - en omvat ook de aansturing van het heimelijk werk door de politie en het openbaar ministerie.

De commissie stelt vast dat er de nodige divergentie in opvatting bestaat, zowel binnen de politie als binnen het openbaar ministerie, over het middel en de organisatie ervan. Zolang geen gedeelde visie is vastgesteld, en dus geen koers wordt bepaald, is het lastig om een gewenste richting op te gaan en/of daarop bij te sturen. De verschillen in opvatting lijken de ontwikkeling te blokkeren.

Een gedeelde visie is ook om andere redenen van belang. Een visie geeft richting aan de opbouw van het undercoverteam en de positie van het team binnen het bredere heimelijk domein, inclusief de samenwerking met andere eenheden en partners. Het draagt bij aan de ontwikkeling van het team als het gaat om werving, selectie en opleiding. Het kan richting geven aan welke profielen nodig zijn voor een toekomstbestendige opbouw van het infiltratieteam en kan invulling geven aan de opleiding die medewerkers ten behoeve van het team volgen. Tot slot draagt een visie bij aan onderlinge verbondenheid en motivatie. Een gezamenlijke visie helpt medewerkers zich te verbinden aan gezamenlijke doelen en waarden.

Richting is nodig voor beslissingen over welke inzetten wel en welke inzetten niet worden gedaan. Dan gaat het om afweging in het kader van effectiviteit, toegevoegde waarde en een beoordeling van de risico's, zowel op fysiek als psychologisch vlak, voor medewerkers van het heimelijk domein. De afweging van de risico's afgezet tegen de toegevoegde waarde van het middel in de opsporing van strafbare feiten, is voortdurend van belang.

De Commissie WWOD benadrukte in haar eindrapport van september 2023 al het belang van een visie voor het heimelijk domein en adviseerde om deze visie te ontwikkelen tijdens de periode van herbezinning en voorafgaand aan de opbouw van het nieuwe infiltratieteam. Vervolgens besteedde de commissie zowel in haar startmeting als in haar tussenmeting aandacht aan dit onderwerp en sprak

zij haar zorgen uit over de voortgang die politie en openbaar ministerie maakten op dit vlak. Op het moment van opleveren van dit eindrapport, terwijl het infiltratieteam zich in de opbouwfase bevindt en de gedachtenvorming over het stelsel heimelijk werken meer concrete vormen krijgt, is de noodzaak van een visie op het heimelijk werk nog steeds volop aanwezig.

Op basis van de bevindingen uit dit rapport, wijst de commissie op een aantal voorbeelden die verband houden met het ontbreken van een visie op het middel, zowel op het gebied van inhoud als ten aanzien van de organisatie van het heimelijk werk. Zo is het (nieuwe) undercoverteam als een klassiek infiltratieteam opgebouwd. Daarmee is het, qua inhoud, in grote lijnen een kopie van het oude infiltratieteam. De verhouding tussen fysieke en virtuele inzetten heeft in het nieuwe team niet de aandacht gekregen die het in de huidige tijd verdient. Het undercoverteam ontwikkelt zich bovendien richting een team in isolement, waarbij de kans op het terugvallen in 'oude patronen' toeneemt. Het ontbreken van gezamenlijke waarden (bijvoorbeeld over de vakinhoud) leidt tot een soms moeizame verhouding tussen de heimelijke teams van de regionale eenheden en het landelijke undercoverteam.

De commissie benadrukt daarom (wederom) dat het opstellen van een gezamenlijke visie noodzakelijk is. Een dergelijke visie biedt niet alleen richting aan het dagelijks werk, maar vormt ook de toetssteen bij het beoordelen van de wenselijkheid van samenwerking met buitenlandse undercoverdiensten. Dan gaat het bijvoorbeeld om landen waar normen en waarden verschillen van de onze, terwijl deze verschillen zich manifesteren in de bijzondere omstandigheden waarin undercoverers worden ingezet. Daarnaast is een visie behulpzaam bij het inrichten van de organisatie met betrekking tot leren en ontwikkelen, waarin aandacht wordt besteed aan constante vakontwikkeling en ondersteuning bij doorstroom en uiteindelijk uitstroom binnen of buiten de politieorganisatie.

Stappen van openbaar ministerie en politie

In 2025 zijn in het kader van visieontwikkeling enige stappen gezet. Het openbaar ministerie ontwierp een 'dynamisch inzetkader' en verstrekte de commissie in april 2025 daarover een notitie. Dit inzetkader bestaat uit drie pijlers: 1) veiligheid en uitlegbaarheid; 2) controleerbaarheid en stuurbaarheid; en 3) effectiviteit. De eerste pijler wordt volgens de notitie van het OM reeds geadresseerd door verschillende organisatieonderdelen die het OM in gezamenlijkheid omschrijft als het stelsel van waarborgen. Dan gaat het om het RHO, de versteviging van de rol van de landelijke WOD-/UCT-officieren, de uitbreiding van de scope en expertise van de CTC, de inrichting van overlegstructuren en het opstellen van de governance. Ten aanzien van de tweede pijler (controleerbaarheid en stuurbaarheid) presenteert het OM het uitgangspunt dat elke inzet plaatsvindt vanuit een tevoren bepaalde strategie en het verloop van de inzet continu wordt gemonitord door de politieleiding en het OM. Het is de commissie niet duidelijk geworden of dit uitgangspunt momenteel staande praktijk is. Ten slotte kan, als de basis op orde is, worden geïnvesteerd in de effectiviteit van het middel. De notitie van het OM plaatst de kanttekening dat het team momenteel in opbouw is en dat dat noopt tot een bescheiden ambitieniveau. Werving en selectie van bijzondere expertisen liggen op dit moment daarom nog niet voor de hand,

uitgezonderd twee ontwikkelingen. Ten eerste worden investeringen voorzien ten aanzien van het digitale domein en ten aanzien van de financiële kennis en expertise van de opsporing. Door middel van voortdurende monitoring en evaluatie van het domein wil het OM, in samenwerking met de politie, borgen dat het middel ook in de toekomst op een veilige, ethisch verantwoorde, controleerbare en effectieve wijze wordt ingezet en blijft beantwoorden aan de vraag vanuit de opsporingspraktijk. De evaluatie van de oordelen van de verschillende toetsingsgremia (het RHO, de CTC) en de rechtspraak kan aanleiding zijn tot het aanpassen van werkwijzen. De notitie besteedt tenslotte aandacht aan twee toekomstige ontwikkelingen die van invloed zijn op het heimelijke middel. Zo wordt, als gevolg van technologische ontwikkelen – waaronder op het gebied van biometrie – het risico en daarmee het belang van afscherming in de toekomst groter. Ten tweede wordt de opkomst van *artificial intelligence* als kans genoemd voor het undercoverteam en voor de virtuele agenten.

De commissie beschouwt de notitie als een werkdocument, waarin, door middel van een operationele invulling, processen worden beschreven en een doorkijkje naar toekomstige ontwikkelingen wordt gegeven. Daarin wordt terecht aandacht besteed aan het feit dat de organisatie adaptief vermogen nodig heeft om toekomstige ontwikkelingen het hoofd te bieden. De commissie ziet het document als een onderdeel van bredere visieontwikkeling, maar beschouwt het niet als een overkoepelend en met de politie afgestemde visie op het heimelijk domein. Niet duidelijk is in hoeverre dit document in de huidige opsporingspraktijk wordt gebruikt en welk effect dat dan sorteert.

In de periode waarin de commissie haar onderzoek verrichtte, heeft de commissie geen stukken ontvangen van de politie over de ontwikkeling van een visie op het heimelijk domein. Eind september 2025 ontving de commissie van het sectorhoofd van AO van de landelijke eenheid een ‘position paper’ waarin hij zijn ideeën voor de toekomst van het heimelijk domein uiteenzet naar aanleiding van zijn ongeveer eerste 100 dagen in de functie van sectorhoofd.

In het paper worden verschillende criminaliteitstrends beschreven, wat leidt tot de conclusie dat de toekomst van het undercovermiddel ligt in een combinatie van inzetten in de fysieke en virtuele wereld. De toegevoegde waarde van het middel ten opzichte van andere opsporingsbevoegdheden ligt volgens het sectorhoofd in het opbouwen van een relatie met het target en het winnen van vertrouwen. Daarmee kan daderinformatie worden verkregen die niet door middel van de inzet van andere opsporingsbevoegdheden kan worden verkregen. Aan de hand van drie strategische lijnen moet richting gegeven worden aan de toekomstbestendige inrichting en uitvoering van undercoverbevoegdheden. Die lijnen zien op ‘integraliteit en kwalitatieve begeleiding’, een ‘stabiele basis en goed werkgeverschap’ en ‘maatschappelijke impact met lokale verbondenheid’. Voor de toekomst worden drie centrale krachten van undercoveroperaties beschreven, namelijk a) digitalisering als gegeven terwijl technologie de menselijke factor van gestuurde interactie nooit volledig vervangt; b) internationalisering door samenwerking en harmonisatie van waarborgen; en c) ethiek als leidraad voor nieuwe inwinningsmethoden en andere ontwikkelingen die leiden tot nieuwe morele vraagstukken.

De commissie ziet dat met deze notitie een eerste stap is gezet in het denkwerk over een visie. Zij is benieuwd op welke wijze de verdere uitwerking van en besluitvorming over dit paper vorm zal krijgen. Pas dan kan bezien worden in hoeverre deze denkrichting ook alomvattend kan zijn voor de verdere ontwikkeling van het heimelijk domein.

Expertmeeting georganiseerd door de commissie

Omdat herbezinning op het domein niet heeft plaatsgevonden en er enkel recent enige eerste stappen door het OM en de politie zijn gezet in het kader van visievorming, wilde de commissie de opvattingen van verschillende experts vernemen over de toekomst van de heimelijke opsporing en de implicaties van ontwikkelingen op de organisatie van het heimelijk werk. Deze expertmeeting vond plaats in september 2025.

Verschillende wetenschappers en praktijkexperts met enige afstand tot de uitvoeringspraktijk van het heimelijk werk gingen in twee sessies met elkaar in gesprek. In de eerste sessie werden, aan de hand van de input van de deelnemers, de te verwachten criminaliteitstrends met elkaar besproken. Als uitdagingen voor de toekomst werden de voortschrijdende digitalisering van de samenleving – en van de criminaliteit – en de professionalisering van de georganiseerde criminaliteit genoemd. Digitalisering leidt tot voordelen in de opsporing, zoals het fingeren van online profielen die in het kader van undercoverbevoegdheden kunnen worden ingezet en het feit dat “klassieke” opsporingsmethoden (zoals stelselmatige observatie of stelselmatige informatie-inwinning) online gemakkelijk kunnen worden aangewend. Bedreigingen voor het middel werden gesignaleerd in het kader van onderkenning en ontmaskering van politiemedewerkers, bijvoorbeeld door middel van AI-technieken. De fysieke opvolging van een virtueel gestarte operatie werd als uitdaging aangemerkt. Dat een undercoverteam over digitale competenties beschikt, werd als een vanzelfsprekendheid gezien.

Ook de professionalisering van de georganiseerde criminaliteit werd als bedreiging voor een effectieve heimelijke opsporing genoemd. De contra-activiteiten die criminele organisaties toepassen om heimelijk opererende politiemensen te ontdekken nemen in kwaliteit toe. Sommige deelnemers noemden dat daarbij dienstverleners met een achtergrond in de heimelijke opsporing en inwinning worden gebruikt. Eén van de deelnemers uitte zijn zorgen over de verdergaande internationalisering van de georganiseerde criminaliteit en het feit dat buitenlandse mogelijkheden daarbij een faciliterende rol kunnen spelen.

In de tweede sessie volgde een verdiepingsslag. In die sessie stond de vraag centraal wat de impact van deze ontwikkelingen is op de randvoorwaarden waarbinnen heimelijk werk veilig en verantwoord kan plaatsvinden. Sommige deelnemers aan de expertmeeting vroegen aandacht voor de toegevoegde waarde van het heimelijke middel in de opsporing is en verbaasden zich over het feit dat de fundamentele discussie over het (voort)bestaan van het middel niet gevoerd wordt. Daarbij wezen zij op de hoge, financiële kosten van het middel en de risico's voor de medewerkers die gepaard gaan met de inzet van het middel. Anderen gaven aan dat de toegevoegde waarde van het middel in het bijzonder ligt in opsporingsonderzoeken waarin de verdachte niet of minder bedacht is op de inzet er-

van. De gedachte van de inzet van undercovermethoden als ‘ultimum remedium’ is volgens sommigen niet houdbaar. Juist in het kader van efficiënte opsporing (en het voorkomen van de inzet van langdurige, kostbare andere opsporingsbevoegdheden) kan een heimelijke inzet voordelig zijn wanneer deze niet pas wordt ingezet als andere opsporingsbevoegdheden niets hebben opgeleverd.

In de tweede sessie kwamen verder vormen van toezicht ter sprake om de toekomstige ontwikkeling van het undercoverteam en het heimelijk domein te monitoren. Sommigen zagen grote meerwaarde in het verbeteren van het reflectieve en zelflerende vermogen van het undercoverteam en het domein. Daarbij staat het bespreken van gevoelige onderwerpen, plannen van aanpak, problemen op het team en dergelijke centraal door middel van intervisie. Het helpt daarbij als het team komt tot gezamenlijke waarden, waaraan eenieder zich conformeert. Ook werd gewaarschuwd voor het risico dat teams in isolement (bijvoorbeeld vanwege vergaande afscherming) zelfsturend kunnen worden als er geen gemeenschappelijke waarden zijn aan de hand waarvan aansturing plaats heeft.

Meerdere deelnemers aan de expertmeeting benadrukten het belang van goed leiderschap binnen het heimelijk domein. Leiderschap moet begrenzen, handhaven, maar ook inspireren en zorgen voor de benodigde rust in de organisatie. Van leidinggevendenden wordt bovendien verwacht dat ze over voldoende kennis van de bijzonderheden van het heimelijk domein beschikken en aan de hand daarvan hun stijl van leiderschap vormgeven.

Ten aanzien van leiderschap ligt volgens de deelnemers van de expertmeeting ook een belangrijke rol weggelegd voor de korpsleiding. De korpsleiding dient, vanuit haar rol als verantwoordelijke over de gehele politie, het ontwikkelen van visie ten aanzien van het heimelijk domein te stimuleren en te faciliteren.

Reflecties van de commissie

De commissie benadrukt (nogmaals) het belang van een visie op het heimelijk domein en het infiltratieteam. Hiervoor is door de politie en het openbaar ministerie geen periode van herbezinning ingericht.

Nu staan politie en openbaar ministerie wederom voor grote opgaven. De opbouw van het nieuwe infiltratieteam is nog steeds gaande en ondertussen wordt een inventarisatie verricht die moet leiden tot verdere invulling van het stelsel heimelijk werken. Daarin krijgen zowel het landelijke team als (onderdelen van) de regionale heimelijke teams een plek. De commissie vond het onverstandig om het infiltratieteam al op te bouwen zonder dat de richting van het middel en de positionering ervan bepaald waren. De commissie signaleert hetzelfde risico voor de opbouw van het stelsel, nu daaraan gewerkt wordt zonder gedeeld beeld van het grotere geheel. Zij ziet met name het risico dat er deeloplossingen naast elkaar ontstaan, in plaats van dat deze bijdragen aan een toekomstbestendig heimelijk domein als geheel.

Dat de commissie signalen ontvangt van medewerkers in het domein, en in het bijzonder van het undercoverteam, dat richting wordt gemist in het kader van op te sporen criminaliteit, werving en selectie, specialisatie, opbouw van covers en te ontwikkelen methodieken, houdt volgens de commissie sterk verband met het overslaan van de periode van herbezinning. Ze dringt er daarom op aan om, nu wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het undercoverteam en aan een stelsel heimelijk werken, pas op de plaats te maken en prioriteit te geven aan het ontwikkelen van een heldere visie op het heimelijk domein en het infiltratieteam.

Op basis van de gevoerde gesprekken en de resultaten van de expertmeeting, geeft de commissie een aantal lijnen aan voor een nadere uitwerking van een visie op heimelijk werk. Hierin maakt zij onderscheid tussen een visie op de inhoud van het werk en een visie op de organisatie van het werk.

Inhoud van het werk

Eerst zou de discussie kunnen worden gevoerd over het bestaansrecht van het heimelijke middel en de wenselijkheid van de inzet ervan. Inzet van het heimelijke middel brengt hoge kosten met zich mee, in financiële zin en ook als het gaat om de veiligheidsrisico's voor medewerkers in fysieke en psychologische zin. Het is een nader te onderzoeken en te bediscussiëren vraag in hoeverre deze kosten opwegen tegen de resultaten die de inzet van het middel opleveren. Daarbij kan ook aan de orde komen dat de inzet van het heimelijke middel de inzet van andere opsporingsbevoegdheden vervangt en daarmee kostenefficiënt kan zijn. Discussie en standpuntbepaling over deze afwegingen en het bestaansrecht van het middel kunnen bijdragen aan het bepalen van de richting en de toegevoegde waarde van het heimelijke middel in het kader van de opsporing van strafbare feiten.

Vanuit dat vertrekpunt kan gestart worden met het verder afwegen van de doorontwikkeling van het undercoverteam en/of het stelsel heimelijk werken. Die fundamentele uitgangspunten kunnen richting geven aan en vertaald worden in de missie en strategie van het team, en gebruikt worden ten behoeve van de werving van nieuwe medewerkers. Dan gaat het bijvoorbeeld over de keuze of zij parttime of fulltime aan het team verbonden zijn en of zij over bijzondere expertise dienen te beschikken. Op grond daarvan kan ook de opleiding (qua onderwijsvorm, qua inhoud, etc.) doorontwikkeld worden en verdieping worden geboden in de periode van het 'vakbekwaam' worden van medewerkers.

Zoals de maatschappij digitaliseert, digitaliseert de criminaliteit en de opsporing van strafbare feiten. Uit de gesprekken met medewerkers van de politie en het OM en op basis van de resultaten van de expertmeeting, komt het beeld naar voren dat verdergaande digitalisering zowel risico's kent als kansen biedt voor de heimelijke opsporing. Dat vraagt, naar mening van de commissie, om een voortdurende en grondige analyse van kansen en risico's en om het tijdig implementeren van de eventuele gevolgen daarvan voor de operatie. Het meest in het oog springt in dat kader de positie van de virtueel agenten en de organisatie van dat heimelijke middel binnen het undercoverteam. Op deze plaats wijst de commissie ook op de verhouding tussen fysieke heimelijke inzetten en virtuele heimelijke inzetten, waarbij het in de lijn der verwachting ligt dat de virtuele inzetten

in aantallen zullen stijgen, wat weer consequenties heeft voor de inrichting van het team, bijvoorbeeld op het gebied van goed opgeleide begeleiders. Tegelijkertijd zullen fysieke inzetten ook in de toekomst van grote meerwaarde zijn voor de opsporing van strafbare feiten, omdat wordt verwacht dat er vrijwel geen inzetten meer plaatsvinden waar geen digitaal component in zit of aan voorafgaat.

Een andere ontwikkeling die, naar mening van de commissie, grote impact kan hebben op de toekomst van het heimelijke middel is de verdere internationalisering van criminaliteit. Landsgrenzen leveren in meer of mindere mate al geruime tijd geen begrenzingen meer op voor criminele activiteiten. De opmerkingen die de commissie maakte over verdergaande digitalisering, gelden in grote lijnen ook voor internationalisering in de zin dat deze ontwikkeling eveneens kansen biedt en risico's kent voor het heimelijke middel. De intensivering van de samenwerking met buitenlandse undercoverdiensten vindt de commissie essentieel. Nederland is klein en de inzet van buitenlandse undercover's heeft als voordeel dat Nederlandse politiemedewerkers minder snel worden herkend. Daar staat tegenover dat, op grond van het principe van *quid pro quo*, Nederlandse undercover's in het buitenland zullen worden ingezet. Ook ten aanzien van internationalisering adviseert de commissie om de gevolgen voor de inhoud van het werk verder te inventariseren en in kaart te brengen hoe deze doorwerken in de verdere ontwikkeling van het heimelijk middel.

Organisatie van het heimelijk werk

Ten slotte benadrukt de commissie het belang van het ontwikkelen van een wendbare organisatie. Hoewel aan de hand van criminaliteitsbeelden, onderzoek naar maatschappelijke ontwikkelingen en technologische ontwikkelingen uitspraken kunnen worden gedaan over bedreigingen en kansen voor de opsporing, is de realiteit ook dat er een bepaalde capaciteit beschikbaar moet zijn voor ontwikkelingen die zich onverwachts of acuut voordoen en om een passend antwoord van de opsporing vragen. Alleen een wendbare organisatie kan in die behoefte tijdig en adequaat voorzien.

De rol van de waarborgen bij deze stappen kan niet onderschat worden. Zij dienen als leidraad bij het inrichten van de organisatie maar zijn – op onderdelen – ook van toepassing op de inhoud van het heimelijk werk. De commissie ziet de waarborgen als randvoorwaardelijk voor de inzet van het middel. Alleen als de randvoorwaarden waarbinnen veilig (en effectief) heimelijk kan worden opgespoord op orde zijn, kan gebruik worden gemaakt van de heimelijke opsporingsmiddelen. In de verdere ontwikkeling van de organisatie (waarbij de commissie hecht aan de volgorde om eerst overeenstemming te vinden over de *inhoud* van het werk, voordat er tot gedachtenvorming over de *organisatie* van het werk wordt overgegaan) dienen de waarborgen zo vormgegeven te worden dat zij voldoende wendbaar zijn om te kunnen gelden in de veranderende omstandigheden van de toekomst. De commissie ziet in dat kader een belangrijke relatie tussen de visie op het heimelijke middel en de waarborgen.

Een visie op de organisatie van het middel dient daarnaast oog te hebben voor de bijzondere rol en positie van leidinggevers in het heimelijk domein. Veel geïnterviewden benadrukten bij de commissie het feit dat leidinggeven aan

het heimelijk domein (een niche, een bijzondere expertise en in grote mate afgeschermd) atypisch is voor de stijl van leidinggeven die binnen de politie gebruikelijk is. Ook tijdens de discussie in de expertmeeting werd hierop gewezen. De commissie ziet daarom de noodzaak om in een verder te ontwikkelen visie expliciet aandacht te besteden aan de manier waarop leidinggevendenden worden geselecteerd en voorbereid op leidinggeven in het heimelijk domein.

Ook dient een visie op de organisatie van het middel, volgens de commissie, aandacht te besteden aan de manier waarop er invulling wordt gegeven aan intern en/of extern toezicht op de organisatie. Dat toezicht is van belang om de overeengekomen visie te bewaken en de strategische uitgangspunten die erop volgen te blijven toetsen. In de visie op de organisatie kan uiteengezet worden hoe dit toezicht voor de korte termijn en voor de lange termijn wordt georganiseerd.

Tot slot benadrukt de commissie het belang van het inbouwen van een structureel mechanisme waarmee de politie en het OM hun visie periodiek kunnen herijken. Dit vraagt om het gericht benutten van intelligence afkomstig uit eigen inzetten of van andere organisatieonderdelen en het analyseren van trends om vooruit te kijken en ontwikkelingen tijdig te signaleren, voorbij de waan van de dag. Een dergelijk structureel mechanisme zou ook de mogelijkheid kunnen bieden om teams hierin mee te nemen en gezamenlijk richting te blijven geven aan de verdere ontwikkeling van het heimelijk domein.

12. Conclusies

Op grond van het Instellingsbesluit had de commissie een aantal specifieke taken. Zo diende zij de professionalisering van het heimelijk werken van de politie en het gezag daarover bij het openbaar ministerie te monitoren. Daarnaast had zij tot taak te monitoren in hoeverre de organisatorische waarborgen en waarborgen voor het personeelswelzijn binnen het heimelijk domein bij de politie geborgd zijn. En ten slotte zag de commissie toe op de afbouw, periode van herbezinning, opbouw en het functioneren van het tijdelijk team heimelijk werken bij de landelijke eenheid van de politie. Meer precies ging dat om de afbouw van het team Werken onder Dekmantel (WOD), het functioneren van het tijdelijk team WOD tot 31 december 2024 en de opbouw van het nieuwe, landelijke infiltratieteam, het Undercover team (UCT).

In dit hoofdstuk presenteert de commissie haar conclusies op basis van het onderzoek dat volgde uit deze taken.

Besluitvorming zonder herbezinning

De commissie constateert, in het verlengde van haar constatering in de startmeting en tussenrapportage, dat herbezinning vrijwel niet heeft plaatsgevonden. De periode van herbezinning was bedoeld om de tijd te nemen om na te denken over de toekomst van het heimelijk domein, het middel en de positie van het landelijke infiltratieteam in dat domein. Een gedeelde visie van de politie en het OM op het heimelijk werk, het middel en het stelsel heimelijk werken is daardoor niet tot stand gekomen. In plaats daarvan is, onder grote tijdsdruk, volledig ingezet op het zo snel mogelijk operationeel krijgen van een nieuw infiltratieteam. Daarbij heeft de politie zichzelf met de datum van 1 januari 2025 een te ambitieuze deadline opgelegd.

De politie koos, mede op basis van aanbevelingen van eerdere commissies, ervoor om een ‘harde knip’ te maken tussen het oude en nieuwe infiltratieteam. Dat heeft ertoe geleid dat de opgebouwde unieke kennis en ervaring van de medewerkers van het team WOD niet is benut, uit vrees voor het risico van ongewenste cultuuroverdracht. Het undercoverteam mist diepte en continuïteit omdat expertise niet is overgedragen en fundamentele keuzes over het middel en het stelsel onvoldoende zijn doordacht, wat de commissie als een gemiste kans ziet. De daarvoor bedoelde rust en ruimte is niet gebruikt. Het undercoverteam maakte daarmee een valse start.

Nieuw team met een valse start en ruimte voor oude patronen

De commissie constateert op basis van haar bevindingen dat het risico bestaat dat het undercoverteam zich in de richting van isolement beweegt. Oude patronen, zoals het afzonderen met een beroep op de afscherming, het zichzelf toekennen van een aparte status en weinig ruimte laten voor feedback, leiden ertoe dat de gewenste vernieuwing – die juist het doel was van het opnieuw opbouwen van het infiltratieteam – beperkt tot zeer beperkt plaatsvindt.

De commissie neemt ook een beweging richting isolement waar in de verhoudingen tussen het landelijke undercoverteam en de heimelijke teams van de regionale politie-eenheden. Tijdens de periode van afwezigheid van een landelijk infiltratieteam, hebben de regionale politie-eenheden hun eigen vaardigheden en capaciteiten doorontwikkeld, terwijl het undercoverteam qua vaardigheden en capaciteiten nog onderontwikkeld is. Regionale eenheden kunnen daardoor ten opzichte van de 'oude' situatie, een kwalitatief hoger niveau van heimelijke inzetten verrichten (binnen de context van het type zaken dat zij op basis van de governance en het Samenwerkingsbesluit mogen verrichten), waarbij het landelijke infiltratieteam in meer of mindere mate betrokken is vanuit het oogpunt van begeleiding. Het hoogste niveau van inzetten is op grond van de governance – en andere regelgeving – belegd bij het landelijke undercoverteam, dat aan die vraag (nog) niet kan voldoen.

De leiding beschikt nog over onvoldoende kennis en ervaring

De commissie constateert dat de huidige leiding binnen het heimelijk domein van de landelijke eenheid vrijwel allemaal recent aan hun functie zijn begonnen. Over de benodigde kennis en ervaring, die in grote mate alleen in de context van een undercoverteam kan worden opgedaan, beschikken zij daarom nog niet. De commissie ziet dat dat in de praktijk leidt tot situaties waarin de leiding negatieve patronen uit het verleden onvoldoende herkent en de risico's daarvan onvoldoende op waarde kunnen schatten.

Tegelijkertijd doet zich het volgende spanningsveld voor. Nieuwe leidinggeven en nieuwe medewerkers hebben ruimte nodig om te leren en te ontwikkelen, maar het afbreukrisico van inzetten binnen het heimelijk domein maakt dat die ruimte niet altijd gegeven wordt of beschikbaar is. Omdat het undercoverteam onder een vergrootglas ligt, wil men koste wat het kost voorkomen dat er fouten gemaakt worden. Daarnaast constateert de commissie dat de besluitvorming binnen het heimelijk domein, die over verschillende lagen en advies- en beslisorganen is uitgespreid, in de praktijk leidt tot onduidelijkheid over hoe en in welke volgorde besluitvorming moet verlopen. De commissie wijt dat aan de onervarenheid van medewerkers met betrekking tot de nieuwe organisatie van het undercoverteam.

De leiding staat (veel) dicht bij de operatie dan voorheen het geval was. Dat heeft tot gevolg dat besluitvorming op een passender niveau in de organisatie is belegd en daarmee is een belangrijke aanbeveling van eerdere commissies opgevolgd.²⁹ In de praktijk blijkt echter dat deze vorm van leidinggeven nog niet werkt zoals was bedacht. Omdat de organisatie zich nog in een fase van ontwikkeling bevindt en de leiding het heimelijk werk en de bijbehorende risico's nog onvoldoende heeft doorleefd, leidt hun nabijheid nu nog te veel tot oversturing en beperkte ruimte voor mandaat. Het een en ander leidt tot de waarneming van de commissie dat de leiding binnen het heimelijk domein van de landelijke eenheid sneller terugvalt op detailsturing en controle.

²⁹ Zie de rapporten van de Commissie Brouwer en de Commissie WWOD

Het feit dat “de lijn knijpt” is voor de commissie een duidelijke indicatie dat de basis nog niet op orde is.

Opleiding bereidt medewerkers onvoldoende voor op de praktijk

De commissie is van mening dat de huidige opleiding de medewerkers van het undercoverteam onvoldoende heeft voorbereid op hun werkzaamheden binnen het undercoverteam. Ook hier lijkt de tijdsdruk, waaronder de opleiding tot stand moest worden gebracht, een rol te spelen.

Het ontbreken van een duidelijk pad om van startbekwaam naar vakbekwaam te ontwikkelen, heeft als risico dat de ontwikkeling van de kwaliteit van medewerkers achterblijft. De commissie ziet, op grond van haar bevindingen, hoe ervaring en bekwaamheid in grote mate alleen kunnen worden ontwikkeld door werkzaamheden in het infiltratieteam uit te voeren. Dat kunnen ook werkzaamheden zijn ten aanzien van inzetten die, op grond van de governance, niet uitsluitend door het infiltratieteam moeten worden uitgevoerd, maar in de regel door een HI-team van een regionale politie-eenheid worden verricht. Op basis van haar bevindingen constateert de commissie dat de samenwerking tussen regionale eenheden en het landelijk team nog onvoldoende tot stand komt. Hierdoor worden kennis en ervaring onvoldoende gedeeld en benut, waardoor voor het domein als geheel een belangrijke kans onbenut blijft. Het verbeteren van de samenwerking op dit type werkzaamheden is van belang, omdat juist daarin de route van startbekwaam naar vakbekwaam kan worden vormgegeven. Daarbij dient, in navolging van het advies van de Commissie WWOD, ook verkend te worden wat de mogelijkheden van ‘incompany’ opleiden zijn.

Effectieve gezagsuitoefening vraagt om kennis en betrokkenheid van het OM

De commissie heeft in haar bevindingen genoemd dat het OM als gezag over de opsporing een bijzondere rol inneemt. De officier van justitie geeft het juridische bevel om een heimelijke bevoegdheid in te zetten, waarna de politie de taak heeft het bevel uit te voeren. Op die uitvoering ziet de officier van justitie toe, onder meer ter bewaking van de wettelijke grenzen. De verantwoordelijkheid van het OM reikt, naar mening van de commissie, verder dan dat. Omdat het OM gebaat is bij een goed functionerend heimelijk domein – onder andere omdat alleen dan de resultaten van inzetten ten behoeve van het bewijs in een opsporingsonderzoek kunnen worden gebruikt – verwacht de commissie vanuit de gezagsrol nauwe betrokkenheid van het OM bij de beschreven ontwikkelingen in het heimelijk domein. Daaronder verstaat de commissie ook dat officieren van justitie zich, in het kader van hun gezag over de opsporing, vergewissen van de risico's die een heimelijke inzet voor de politiemedewerker opleveren en daar in hun sturing rekening mee houden.

Om deze risico's voldoende op waarde te kunnen schatten, is kennis over (en bij voorkeur ervaring met) het heimelijk domein vereist. De commissie adviseert het OM daarom om verder te investeren in het opleiden van officieren van justitie die gebruik willen maken van heimelijke opsporingsbevoegdheden en ervoor te zorgen dat aanwezige ervaring wordt gebruikt, bijvoorbeeld in een adviserende rol.

Ten slotte roept de commissie het OM op om in het kader van de ontwikkeling van de visie op het heimelijk domein, de samenwerking met de politie te blijven opzoeken. Hoewel beide organisaties verschillende belangen hebben ten aanzien van het heimelijk domein, staat het gezamenlijke belang van een veilige en effectieve inzet van heimelijke opsporingsbevoegdheden voorop.

Waarborgen voor het heimelijk domein

De commissie constateert aan de hand van haar bevindingen dat de organisatie van heimelijk werken, zowel op landelijk als regionaal niveau, vooruitgang heeft geboekt op het gebied van waarborgen, zoals door de Commissie WWOD was geadviseerd.

De komst en bestendiging van het Regiepunt Heimelijke Operaties wordt door velen als aanzienlijke verbetering gezien. Het RHO zorgt voor standaardisering en uniformering van werkwijzen binnen het heimelijk domein en aan de hand van de door het RHO geschreven professionele standaarden, kunnen inzetten in het heimelijk domein op een verantwoorde manier worden uitgevoerd. Dat het RHO in zijn adviezen expliciet aandacht besteedt aan de waarborgen ten aanzien van verschillende facetten bij heimelijke operaties, is volgens de commissie van grote meerwaarde. De komst van de stuurtafel HUMINT, waarin operaties op landelijk niveau worden geaccordeerd en gemonitord, leidt ertoe dat de politieleiding meer betrokken is bij besluitvorming omtrent operaties. Op verschillende lagen in de organisatie van zowel het OM als de politie zijn ethische implicaties van heimelijke inzetten meer gemeengoed geworden en wordt daarover discussie gevoerd. De personeelszorg, door middel van het aanstellen van specifieke zorgpsychologen en het aanstellen van begeleiders met specifieke kennis, is verbeterd. Tegelijkertijd is de commissie kritisch over de mate waarin de politie stappen heeft gezet met het organiseren van de waarborgen op het gebied van nazorg. Bindingstermijnen, doorstroombeleid en mobiliteit zijn nog niet beleidsmatig verankerd binnen de organisatie.

Hoewel er vooruitgang is geboekt, maakt de commissie zich zorgen over het tempo en de richting van de verdere ontwikkelingen omtrent het nieuwe undercoverteam en het heimelijk domein in breder verband. Zo lang een gedeelde visie, koers en heldere plannen ontbreken, bestaat het risico dat waarborgen aan waarde en kracht inboeten als de randvoorwaarden hiervoor niet of onvoldoende aanwezig zijn.

Kosten, risico's en randvoorwaarden

Als gevolg van het ontbreken van de periode van herbezinning zijn fundamentele vragen omtrent het heimelijk domein en de positionering van het infiltratieteam daarin, niet gesteld. De commissie benadrukt het belang van deze gedachtenvorming, zodat helderheid wordt verkregen ten aanzien van de toegevoegde waarde van het middel van infiltratie en een infiltratieteam binnen de opsporing; het verschil van het landelijke team met de heimelijke inwinning in de regionale politie-eenheden en de randvoorwaarden voor een toekomstbestendig undercoverteam.

Bij deze fundamentele vraag over de noodzaak en wenselijkheid van een infiltratieteam dienen ook de hoge financiële kosten en de potentiële risico's die inzetten met zich meebrengen, zowel in fysieke als psychologische zin, betrokken te worden. Deze afwegingen zijn voortdurend van belang in de besluitvorming rondom het heimelijk domein. Complicerende factor hierbij zijn de naderende bezuinigingen binnen de politie. Nu een nieuw infiltratieteam is opgebouwd en er stappen worden gezet in het kader van het inrichten van een stelsel heimelijk werken is de financiële context ook sterk medebepalend voor de doorontwikkeling van het infiltratieteam en het heimelijk domein in brede zin. Zonder de beschikbaarheid van voldoende financiële middelen kan een robuust geheel aan waarborgen niet verder ontwikkeld worden.

Toezicht op de toekomstige ontwikkeling van het heimelijk domein

Ter afsluiting maakt de commissie enkele opmerkingen over de verdere ontwikkeling van het heimelijk domein en het infiltratieteam. Na overleg met het ministerie van Justitie en Veiligheid is geen visitatieplan in dit eindrapport opgenomen. Wel acht de commissie het van belang om uitgangspunten te schetsen die bij de verdere ontwikkeling van het heimelijk domein haar ogen essentieel zijn.

Ten eerste hecht de commissie grote waarde aan inhoudelijke deskundigheid bij degenen die toezien op de verdere ontwikkeling van het domein. Het heimelijk domein is vanwege zijn aard gesloten en specifieke kennis van en ervaring met dit domein is, zowel bij de politie als bij het OM, schaars. De complexiteit en het bijzondere karakter van het domein maken dat de organisaties en haar processen voor buitenstaanders niet eenvoudig te doorgronden zijn. Inhoudelijke kennis is onontbeerlijk om tot een goed onderbouwde analyse en advies te komen.

Ten tweede benadrukt de commissie dat degenen die toezien op de verdere ontwikkeling van het domein de mogelijkheid moeten hebben om een onafhankelijke positie in te nemen ten opzichte van de organisaties waar zij op toezien. Dit bevordert openheid bij medewerkers en betrokkenen omdat zij zich vrij voelen om hun ervaringen en observaties te delen. Een externe positie voorkomt daarnaast mogelijke schade of ongemak voor interne commissies wanneer zij kritische bevindingen delen.

Ten derde ziet de commissie, op grond van haar bevindingen, grote meerwaarde van 'vreemde ogen'. Verschillende geïnterviewden van de politie en het OM hebben aangegeven behoefte te hebben aan externe beoordeling. Het effect van 'vreemde ogen' wordt breed erkend als waardevol en stimulerend. Het zet aan tot reflectie en versnelt gewenste veranderingen die intern mogelijk als minder urgent worden ervaren.

En ten vierde ziet de commissie de grote meerwaarde van extern toezicht als waarborg voor voortdurende kwaliteitsontwikkeling van het domein. Een volwassen organisatie kenmerkt zich door goed ingerichte processen voor interne kwaliteitszorg. In de ontwikkelfase, waarin het heimelijk domein en het infiltratieteam zich bevinden, is het wenselijk om de voortgang en effectiviteit hiervan door middel van (een vorm van) extern toezicht periodiek te toetsen. Dit helpt bij het structureel op niveau brengen en houden van de kwaliteitsborging.

Afsluitende beschouwing van de commissie

De commissie had als opdracht het monitoren van de professionalisering van het heimelijk werk door de politie en het gezag daarover bij het openbaar ministerie alsook het borgen van de organisatorische waarborgen en waarborgen van het personeelswelzijn.

De commissie constateert dat er weliswaar stappen zijn gezet maar zij stelt ook vast dat er nog verdere, stevige stappen noodzakelijk zijn willen de politie en het OM het heimelijk domein voorzien van duurzame waarborgen. De commissie vindt het daarom noodzakelijk dat de politie en het OM een einde maken aan de divergerende beelden binnen beide organisaties over de inrichting en het doel van het middel. De eerste prioriteit ligt dan ook bij het vormen van een door beide organisaties gedeeld beeld zodat van daaruit sturing kan worden gegeven aan de gewenste ontwikkeling en zodat fouten uit het verleden zich niet hoeven te herhalen.

Omdat er te weinig tijd is genomen voor een doordachte opbouw van het nieuwe team moet de basis van dat team op orde worden gebracht. Dat is een tweede prioriteit. Dan gaat het om het creëren van voldoende ruimte voor de opbouw van vakbekwaamheid - onder meer door het versterken van de samenwerking met andere eenheden en het organiseren van een kwalitatief hoogwaardige (in-company) opleiding - en het waarborgen van kwalitatief hoogwaardige begeleiding. Aan leidinggevendenden worden in dit verband hoge eisen gesteld. De commissie adviseert dat zij worden geselecteerd op affiniteit met het heimelijk domein en reflectief vermogen, zodat zij gericht kunnen sturen op de verdere ontwikkeling van de organisatie en inrichting van het middel.

Als derde prioriteit acht de commissie het van belang dat het stelsel heimelijk werken als geheel verder vorm krijgt. Gebeurt dat niet, dan ontstaan onvermijdelijk opnieuw verschillende opvattingen en wijzen van inrichting van het heimelijk werken in de eenheden. Regionale eenheden moeten zich niet afzonderen, juist omdat het landelijk team gebaat is bij een stabiele en rustige opbouwfase. Ook hier is een gedeelde opvatting noodzakelijk om deze ontwikkelingen de gewenste kant op te sturen. Daarbij komt dat samenwerking vanuit de stelselgedachte essentieel is om te komen tot een gedeelde professionele opvatting over het vakmanschap dat binnen het gehele heimelijk domein nodig is. Alleen zo kunnen de waarborgen die aan de basis van het heimelijk werk staan ook in de toekomst hun kracht behouden. Een eventueel tekort aan middelen mag geen argument zijn om de stelselontwikkeling niet door te zetten.

De commissie beseft dat de urgente behoefte vanuit de dagelijkse opsporingspraktijk groot kan zijn. Toch zal er ruimte moeten worden gemaakt om de genoemde vraagstukken met prioriteit aan te pakken. De commissie ziet nu al tekenen van regressie en kans op herhaling van fouten uit het verleden. Doorgaan zonder het bedoelde gedeelde beeld tot stand te brengen acht de commissie zeer onverstandig. Die stap moet eerst worden gezet voordat verdere stappen aan de orde kunnen zijn. Dit kan als een pas op de plaats worden ervaren maar is naar het oordeel van de commissie dringend noodzakelijk voor een duurzame ontwikkeling van het heimelijk werk.

BIJLAGEN

A.	Instellingsbesluit.....	72
B.	Lijst met geïnterviewden.....	76

Besluit van de Minister van Justitie en Veiligheid 11 januari 2024, kenmerk 5124894, houdende instelling van de Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk (Instellingsbesluit Commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk)

Gelet op artikel 2, eerste lid, van de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies;

Besluit:

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. *minister*: Minister van Justitie en Veiligheid;
- b. *commissie*: commissie, bedoeld als in artikel 2, eerste lid;

Artikel 2. Instelling en taak

1. Er is een commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk.
2. De commissie heeft tot taak:
 - a) Monitoring van de professionalisering van het heimelijk werken door de politie en het gezag daarover bij het openbaar ministerie.
 - b) Monitoring van het borgen van organisatorische waarborgen en waarborgen voor het personeelswelzijn binnen het heimelijk domein bij de politie;
 - c) Monitoring van de afbouw, periode van herbezinning, opbouw en het functioneren van het tijdelijk team Heimelijk Werken bij de Landelijke eenheid van de politie.

Artikel 3. Samenstelling, benoeming, ontslag

1. De commissie bestaat uit een voorzitter en één ander lid.
2. De voorzitter en het andere lid hebben zitting op persoonlijke titel en oefenen hun functie uit zonder last of ruggespraak.
3. De voorzitter en op voordracht van de voorzitter het andere lid, worden door de Minister benoemd.
4. De benoeming geschiedt voor de duur van de commissie.
5. Bij tussentijds vertrek van een lid kan de Minister een ander lid benoemen.
6. De voorzitter en het andere lid kunnen worden geschorst en ontslagen door de Minister.

Artikel 4. Leden

1. Voor de duur van de commissie worden tot lid van de commissie benoemd:
 - a. mevr. mr. W. Sorgdrager, tevens voorzitter;
 - b. dhr. mr J.A. van den Bos.

Artikel 5. Instellingsduur

1. De commissie wordt ingesteld met ingang van de datum van inwerkingtreding van dit besluit.
2. De commissie wordt vier weken nadat het eindrapport is uitgebracht opgeheven.

Artikel 6. Secretariaat

1. De commissie wordt ondersteund door een secretariaat.
2. De commissie voorziet zelf in haar secretariaat.

3. De Minister draagt, op verzoek van de voorzitter, zorg voor de nodige voorzieningen ten behoeve van de werkzaamheden van de commissie.
4. Het secretariaat is voor de uitvoering van zijn taak uitsluitend verantwoording schuldig aan de voorzitter van de commissie.
5. Aan het secretariaat kunnen medewerkers worden toegevoegd.

Artikel 7. Werkwijze

1. De commissie stelt haar eigen werkwijze vast.
2. De voorzitter en de Minister leggen in een informatieprotocol vast op welke wijze informatie wordt verstrekt en hoe de vertrouwelijkheid daarvan wordt geborgd.
3. De commissie legt in een vroegtijdig stadium van het traject vast welke afspraken zij maakt met de Korpschef en het College van procureurs-generaal van het openbaar ministerie over de manier waarop zij personen hoort en daarvan verslag doet.
4. De commissie verantwoordt haar werkwijze in het eindrapport.
5. De commissie kan zich door andere personen doen bijstaan voor zover dat voor de vervulling van haar taak nodig is.

Artikel 8. Inwinnen van inlichtingen

1. De commissie is bevoegd zich voor het inwinnen van inlichtingen rechtstreeks te wenden tot personen en instellingen en hen te verzoeken die medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de taakuitvoering van de commissie.
2. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het College van procureurs-generaal van het openbaar ministerie, en op grond van artikel 31 van de Politiewet 2021, de Korpschef, verlenen de commissie de verlangde medewerking en toegang tot alle informatie die zij nodig heeft met inachtneming van het in artikel 7.2 bedoelde protocol.
3. Bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid berustende Stg. Confidentieel en hoger gerubriceerde informatie kan slechts worden ingezien op het ministerie.
4. Ambtenaren van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het openbaar ministerie en de Nationale Politie, zijn verplicht om de leden van de commissie de verlangde medewerking te verlenen, voor zover deze samenhangt met hun ambtelijke taak.
5. De commissie zal zich over de aan haar geboden medewerking verantwoorden in haar eindrapport.

Artikel 9. Vergoeding

1. Aan de voorzitter wordt een vaste vergoeding per maand toegekend, waarbij de salarisschaal wordt vastgesteld op schaal 18, trede 10, zoals opgenomen in de bijlage bij de meest recente CAO Rijk en de arbeidsduurfactor op 8/36.
2. Aan het andere lid wordt een vaste vergoeding per maand toegekend, waarbij de salarisschaal wordt vastgesteld op schaal 18, trede 10, zoals opgenomen in de bijlage bij de meest recente CAO Rijk en de arbeidsduurfactor op 8/36.
3. De leden ontvangen een vergoeding voor reiskosten gebaseerd op de voet van de regeling, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Wet vergoedingen adviescolleges en commissies.

Artikel 10. Kosten van de commissie

1. De kosten van de commissie komen, voor zover op basis van een door de Minister goedgekeurde raming, voor rekening van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Onder kosten worden in ieder geval verstaan:
 - a. de kosten voor de faciliteiten van vergaderingen en voor secretariële ondersteuning,
 - b. de kosten voor het inschakelen van externe deskundigheid en het laten verrichten van onderzoek; en

- c. de kosten voor oplevering van het rapport.
2. De commissie biedt zo spoedig mogelijk na haar instelling een kostenraming aan de Minister aan.

Artikel 11. Huisvesting

De commissie verricht haar werkzaamheden op een locatie buiten het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Artikel 12. Rapportage

1. De commissie brengt uiterlijk in het laatste kwartaal 2025 haar eindrapport uit aan de Minister.
2. Tussentijdse bevindingen rapporteert de commissie met een frequentie van een half jaar aan politie en OM en zij doet van de bevindingen verslag aan het departement.
3. Indien onvoorziene omstandigheden naar oordeel van de commissie het tijdig uitbrengen van het eindrapport in de weg staan, dan stelt zij de Minister daarvan onverwijld op de hoogte.
4. De Minister beslist over de eventuele verlenging van de termijn, bedoeld in het eerste lid, en brengt de commissie daarvan schriftelijke op de hoogte.

Artikel 13. Archiefbescheiden

1. De commissie draagt uiterlijk zes weken na oplevering van het rapport, of, zo de omstandigheden daartoe aanleiding geven, zoveel eerder, de bescheiden betreffende die werkzaamheden over aan het archief van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.
2. Het archief zoals bedoeld in het eerste lid bevat tenminste de documenten die ten grondslag hebben gelegen aan de onderzoeksbevindingen en het rapport. Over de wijze van aanlevering van het archief worden nadere afspraken gemaakt in het onder artikel 7.2 genoemde protocol.

Artikel 14. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot en met 1 januari 2024.

Artikel 15. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Commissie Waarborgen Heimelijk Werk

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst en in afschrift worden gezonden aan betrokkenen.

*De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yeşilgöz-Zegerius,
Namens deze,
De Directeur-Generaal Politie en Veiligheidsregio's,
M. Vogelzang*

TOELICHTING:

De commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel (WWOD) is in maart 2022 gevraagd om te onderzoeken op welke aspecten van heimelijk werk nadere versterking van waarborgen nodig is en hierover advies uit te brengen. Tevens is de commissie gevraagd te toetsen op de voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van de commissie Brouwer, die onderzoek deed naar de feiten en omstandigheden rond de suïcide van een politie-infiltrant.

Op 6 september 2023 presenteerde de commissie Waarborgen Werken Onder Dekmantel, onder voorzitterschap van mevr. mr. Winnie Sorgdrager (commissie Sorgdrager) haar adviesrapport aan de Minister van Justitie en Veiligheid. Dit rapport omvat een breed scala aan personele en organisatorische waarborgen voor het professionaliseren van het heimelijk domein van de politie en het Openbaar Ministerie. Vanwege het belang van de professionaliseringsslag en het borgen van de personele en organisatorische waarborgen wordt een onafhankelijke commissie ingesteld om het verdere proces te monitoren: de commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk.

Vanwege het belang van het kunnen beschikken over undercover werken door de politie én het belang van een verantwoord functioneren, worden de af- en opbouw en het tijdelijk functioneren van het team Werken Onder Dekmantel onderwerp van monitoring door de commissie Monitoring Waarborgen Heimelijk Werk. Verder monitort de commissie de professionalisering van het heimelijk domein en het borgen van organisatorische waarborgen en waarborgen voor het personeelswelzijn binnen het heimelijk domein bij de politie.

Bijlage B

Lijst geïnterviewde personen

Nationale Politie - Korpsleiding

Wilbert Paulissen - *Lid Korpsleiding*

Strategisch adviseurs korpsstaf

Nationale Politie – Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO)

Rob van Bree - *Eenheidschef LO*

Hoofd Operatiën Eenheid LO

Sectorhoofd Afgeschermd Operaties

Plaatsvervangend sectorhoofd Afgeschermd Operaties

Jurist afdeling Afgeschermd Operaties

Psycholoog AO

Projectteam NOW

Realisatieteam UCT

Regiepunt Heimelijke Operaties (regisseur en medewerkers)

Lid Ondernemingsraad LO

Projectleider stelselvorming

Projectleider Virtueel Agenten

Teamchef AO

Teamleider Team Operationele Ondersteuning

Adviseur hoofd operatiën

Virtueel agenten

Voormalig team Werken Onder Dekmantel (WOD)

Teamchef

Teamleiders

(Oud-)Begeleiders en (oud-)infiltranten

Undercoverteam (UCT)

Teamchef

Operationeel coördinator

Begeleiders

Undercovers

Praktijkcoaches

Eenheid Den Haag

Teamchef Specialistische Opsporing

Begeleider heimelijke inwinning

Inwinner

Virtueel agent

Eenheid Limburg

Teamchef Specialistische Opsporing

Eenheid Midden-Nederland

Teamchef Specialistische Opsporing
Teamleider Heimelijke Operaties
Coördinator Heimelijke Operaties
Virtueel agent

Politieacademie (PA)

Sectorhoofd vakspecialistisch politieonderwijs
Teamleider team heimelijk onderwijs
Docenten

Openbaar Ministerie (OM)

Guus Schram - *Procureur-generaal*
Teamleider Landelijk Parket
WOD-officieren en parketsecretaris
Zaakofficier arrondissementsparket Limburg
Rechercheofficier arrondissementsparket Midden-Nederland
Zaakofficier arrondissementsparket Midden-Nederland
Rechercheofficier arrondissementsparket Noord-Holland
Rechercheofficier arrondissementsparket Noord-Nederland
Zaakofficier arrondissementsparket Oost-Brabant
Rechercheofficier arrondissementsparket Oost-Nederland
Zaakofficier arrondissementsparket Oost-Nederland

Koninklijke Marechaussee (KMar)

Coördinator heimelijke inwinning

Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD)

Teamleider
Projectleider

Overig

Oebele Brouwer - *Voorzitter Ethische Commissie*
Stoffel Heijmans - *Voorzitter Begeleidingscommissie*
Bernt Schneiders - *Voorzitter Commissie Schneiders*
Teamleiding undercoverteam Belgische politie
Teamleiding undercoverteam Zweedse politie

Verder heeft de commissie gesproken met

Janny Knol - *Korpschef Nationale Politie*
Hanneke Ekelmans - *Lid Korpsleiding Nationale Politie*
Monique Vogelzang - *Directeur-generaal Politie en Veiligheidsregio's*
Anneke van Dijk - *Voormalig directeur-generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving*

Verschillende wetenschappers op het gebied van (heimelijke)opsporing, criminologie, ondermijnende criminaliteit en bestuurskunde.

Samenvatting

De adviescommissie LO&LX constateert dat de doorontwikkeling van de twee landelijke eenheden aan de hand van twee veranderagenda's de afgelopen maanden de goede kant op gaat maar vanaf '26 onder grote druk komt te staan van bezuinigingsmaatregelen. De realisatie van de aanbevelingen van de eerste commissie Schneiders en het beoogde effect, komt verder weg te liggen in de tijd en dreigt ongewis geworden.

Adviescommissie

De adviescommissie Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO) en Eenheid Landelijke Expertise en Operaties (LX) is de opvolger van eerdere advies- en monitorcommissies. Zij is eind '24 ingesteld door de korpschef voor de periode van een jaar. De commissie geeft gevraagd en ongevraagd advies maar volgt ook de doorontwikkeling van de twee landelijke eenheden en rapporteert daarover - in overeenstemming met de wens van de Tweede Kamer - in het openbaar. De commissie heeft begin juni 2025 haar eerste openbare rapportage opgeleverd en brengt nu haar tweede openbare rapportage uit.

De bedoeling: twee toekomstbestendige eenheden met een nieuwe werkcultuur en nieuw leiderschap

De bedoeling van het advies van de eerste commissie Schneiders uit november '22 en het daarop gebaseerde transitieplan van begin '23 was tweeledig: eerst een ingrijpende structuurwijziging -splitsing van de oude landelijke eenheid- doorvoeren om daarna twee toekomstbestendige eenheden met een nieuwe werkcultuur en nieuw leiderschap te realiseren. Een onderdeel van de toekomstbestendige doorontwikkeling van de twee eenheden was ook het inrichten van landelijke regie en coördinatie om operationele slagkracht en efficiency te organiseren binnen het korps op thema's als de aanpak van georganiseerde criminaliteit en intelligence. Op dit geheel waren de aanbevelingen en het daarop gebaseerde transitieplan uiteindelijk gericht. De huidige adviescommissie adviseerde het afgelopen jaar vanuit deze bedoeling en kijkt in deze rapportage vanuit dit perspectief naar de situatie van de twee landelijke eenheden.

Drie fases

De adviescommissie gaat uit van de drie fases waarin de uiteindelijke bedoeling – twee toekomstbestendige eenheden met een nieuwe werkcultuur en nieuw leiderschap - moet worden gerealiseerd. Die fasering werd ook in het afsluitende rapport van de monitorcommissie (juli 2024) al aangehaald. Fase 1 betreft de splitsing en vorming van de twee eenheden waarbij via een generieke benadering ook de eerste interventies op cultuur en leiderschap plaatvonden zoals een schouw van alle leidinggevendenden. Deze fase is dankzij grote inzet en hard werken, afgerond en heeft een goede basis gelegd voor de verdere doorontwikkeling. Fase 2 is de huidige fase die bestaat uit het verder op orde brengen van de twee nieuwe organisaties en het inzetten van gerichte interventies op werkcultuur en leiderschap. Ook wordt in deze fase gewerkt aan het ontwerpen en deels al realiseren van landelijke coördinatie en regie op diverse thema's. In fase 3 moeten alle transitiedoelen als geheel worden gerealiseerd waarbij ook een aantal organisatorische herontwerpen – en dan gaat het om herontwerpen die vanuit het werk met medewerkers tot stand komen en dús van grote waarde zijn voor cultuurverandering- worden geïmplementeerd. In deze fase zouden de korpsopdrachten die zijn verstrekt aan de beide eenheden en die zien op effectieve coördinatie en regie binnen het korps op diverse thema's, ook in werking moeten zijn gebracht.

Veranderagenda per eenheid

Begin '25 stelde de adviescommissie vast dat na de vorming van twee unieke nieuwe eenheden, de tweede fase was aangebroken en adviseerde te komen tot een haalbare effectieve aanpak per eenheid voor '25 en '26 met een beperkt aantal veranderopgaven. Het was belangrijk een nieuw evenwicht te vinden tussen de noodzakelijke verandering en de hoge operationele druk (o.a. de Navo-top) maar vooral ook om de aandacht te gaan verschuiven van de grote structuraanpassingen naar gericht veranderen in het werk mét de mensen. Zonder die aanpassing zal het immers niet lukken een bestendige verbetering van werkcultuur en leiderschap te realiseren.

Eerste rapportage

De commissie was in haar eerste openbare rapportage die begin juni verscheen positief over het vele werk dat is verzet en de door de eenheden opgestelde veranderagenda's. Het adagium "niet stapelen, maar kiezen" was duidelijk leidend en er was per eenheid een navolgbare selectie van veranderopgaven gemaakt. Die zagen deels

op het op orde brengen van de organisatie en de besturing daarvan maar waren óók gericht op veranderen in het werk.

In de rapportage gaf de commissie een aantal adviezen mee voor de uitvoering van de veranderagenda's. Het doel daarvan was de gerichte langdurige aandacht voor veranderen in het werk te borgen. Hierbij werd gewezen op het belang van: strakke regie op de uitvoering, voldoende veranderkundige deskundigheid en voldoende capaciteit binnen de het Politie Dienstencentrum om alle geprioriteerde veranderopgaven te ondersteunen.

Bezuinigingen

Kort na het verschijnen van de eerste openbare rapportage werd duidelijk dat er in 2026 bezuinigingsmaatregelen worden genomen die ook de veranderagenda's van LO en LX gaan raken. Beide eenheden ondervinden effect van de besparingsmaatregelen binnen de bedrijfsvoering die leiden tot een beperking van de dienstverlening door het PDC bij de doorontwikkeling. Deels is dit een gevolg van het beperken van het aantal veranderopgaven in het gehele korps – het traject “kiezen en realiseren”- en deels van taakstellingen op het PDC-apparaat die doorwerken in de dienstverlening. Daar komt bij dat de commissie constateert dat de inzet van speciaal voor de transitie van de LO&LX ingerichte capaciteit binnen het PDC, hapert.

Een fors aantal veranderopgaven van LO en LX vergt vroeg of laat en in meer of mindere mate extra inzet van het PDC; het gaat immers om twee eenheden die opnieuw worden ingericht en die bv. in opdracht van het Korpsmanagementteam uiteindelijk nieuwe landelijke taken op zich moeten nemen. Daarvoor is de ondersteuning van de bedrijfsvoering vanuit alle kolommen cruciaal. Vooralsnog is echter onzeker in welke mate de veranderopgaven in '26 kunnen worden ondersteund. Welk perspectief er is voor ondersteuning vanuit het PDC bij de doorontwikkeling in de jaren na '26, is ook onzeker.

Beide eenheden maken in het kader van de doorontwikkeling de komende jaren een groei door in personeel maar worden in '26 gekort op hun personeelsbudget. Voor de LO levert dat voor 2026 geen probleem omdat het een korting betreft die het voorgenomen groeipad in personeel niet raakt. Voor de LX is de korting op het personeelsbudget wel problematisch als deze onverkort wordt toegepast. Dat wordt mede veroorzaakt door het feit dat deze eenheid te maken heeft met relatief hogere kosten per fte dan het normbedrag en besloten is dat de eenheid deze hogere kosten vanaf 2026 zelf moet oplossen in de personeelsbegroting. Voor zowel LO als LX geldt dat nog onzeker is welk groeipad qua personeel mogelijk is na '26.

De adviescommissie heeft de consequenties van de voorgenomen bezuinigingen besproken met de korpsleiding en stelt vast dat er een positieve grondhouding is om de negatieve invloed van bezuinigingen op de twee eenheden in opbouw, zo beperkt mogelijk te houden. Nog in december '25 zal een strategische heroverweging over de ondersteuning door het PDC plaatsvinden. Het is belangrijk zekerheid te geven over de mate waarin de veranderagenda's in '26 ondersteund worden vanuit de bedrijfsvoering. Met betrekking tot het personeelsbudget van de LX heeft commissie van de korpsleiding begrepen dat hierover nog overleg wordt gevoerd; de commissie dringt aan op een dusdanige bijstelling van de besluitvorming dat ook voor de LX de benodigde groei in de personeelsbezetting en daarmee ontwikkeling van de LX-organisatie mogelijk is.

Als de doorontwikkeling van de twee eenheden stopt door bezuinigingen betekent dit ook dat de realisatie van de diverse al lopende opdrachten voor het tot stand brengen van coördinatie en regie binnen het korps, worden vertraagd of wellicht zelfs niet tot uitvoering komen. Hiermee worden naar de opvatting van de commissie dan belangrijke kansen op verbetering van de operationele slagkracht en efficiency van het gehele korps gemist.

Uitvoering veranderagenda's tweede helft '25

De aankondiging van de bovengenoemde bezuinigingen halverwege '25 heeft effect gehad op de twee eenheden en er is de nodige schaarse tijd en aandacht gestoken in de omgang met deze ontwikkeling. Ook leidt het – ondanks alle inzet en het gericht werken aan de doorontwikkeling in de afgelopen maanden- tot zorgen bij medewerkers over het toekomstige verloop van de doorontwikkeling.

Hoewel de impact van de aankondiging van bezuinigingen er zeker was, is door de twee eenheden hard gewerkt aan de uitvoering van de veranderagenda's. Dankzij grote inzet wordt nog dit jaar de nieuwe organisatiestructuur – de omzetting van de indeling in de oude diensten naar de nieuwe indeling in domeinen, conform het besluit van de minister van Justitie en Veiligheid daarover- geïmplementeerd en dit wordt gecombineerd met de nieuwe manier van sturen. Hoofden operaties vormen een “driehoek” met een operationeel specialist en een bedrijfsvoeringsspecialist en zorgen gezamenlijk voor sturing op de operatie maar ook voor een veilige werkomgeving en goede personeelszorg. Om dit goed tot ontwikkeling te brengen worden oefensessies gehouden waarin gebruikt wordt gemaakt van voorbeelden uit de dagelijkse praktijk, zo wordt een leercyclus op

gang gebracht. Het model van de driehoeken wordt het komende jaar op het niveau van de teamleidingen ingevoerd. In haar eerste rapportage wees de commissie al op het belang van deze veranderingen: als de organisatie en de besturing niet op orde worden gebracht is het niet mogelijk om bestendig te gaan veranderen in het werk.

Voor de strakke regie op de uitvoering van de veranderagenda's is in beide eenheden sinds kort een "cockpit" in ingesteld die de voortgang van de veranderopgaven volgt en integrale sturing door de ELO faciliteert en in staat stelt voorop te gaan in de verandering. Dit is belangrijk om de benodigde realisatiekracht te ontwikkelen voor de verandering en te voorkomen dat de aandacht te snel uitgaat naar de operatie. De commissie ziet dat deze cockpits kort na de start direct knelpunten blootlegden en op zichzelf een illustratie zijn van een bewuste cultuurverandering in het leiderschap; er wordt met professionele openheid gesproken over problemen en in gezamenlijkheid gewerkt aan oplossingen.

De commissie is van oordeel dat het de goede kant op gaat met de uitvoering van de twee veranderagenda's. Het is zaak dit door te zetten en vooral de realisatiekracht verder te versterken. Daarbij zijn twee dingen van belang:

- Op het niveau van de eenheidsleiding/domeinleiding bestaat merkbaar focus op de uitvoering van de veranderagenda's maar dat moet zich nu consequent gaan doorzetten naar het niveau van de teams en uiteindelijk de werkvloer. Daar krijgt veranderen in het werk gestalte en wordt verandering merkbaar. Op dit niveau moet de realisatiekracht gaan toenemen.
- Het realiseren van effectieve veranderingen in het werk gaat niet zonder scherpe analyse van de problemen en de oplossingen onder deskundige begeleiding, waarbij ook ongemakkelijke waarheden op tafel moeten komen. Dit geldt vervolgens ook voor het uitvoeren van een verandertraject. Realisatiekracht heeft in dat opzicht ook een kwalitatief aspect.

In beide eenheden wordt hard gewerkt aan de uitvoering van de twee veranderagenda's, hieronder wordt een beeld gegeven van belangrijke ontwikkelingen.

LO

In haar eerste rapportage signaleerde de commissie dat er ruimte en energie is voor gerichte doorontwikkeling c.q. veranderen in het werk en dit heeft zich doorgezet in de tweede helft van het jaar. Een belangrijke stap is het begin van een ontwikkeltraject binnen DSF onder leiding van het nieuwe hoofd operatie; de aanpak wordt geënt op veranderen in het werk en vanuit het vak. Een belangrijk aangrijpingspunt is de versterking van de samenwerking in de driehoek Intell, tactiek en expertise. Binnen DISO zijn stappen gezet op het al eerder ingezette cultuurtraject en is voortvarend gewerkt aan de vorming van één organisatieonderdeel waarin alle technische en digitale expertise is geïntegreerd¹.

Voor het nieuwe domein Cyber is het fijnontwerp vrijwel gereed en er kan snel gestart worden met de inrichting van de nieuwe organisatie als de benodigde budgetten worden gealloceerd (reeds toegekende gelden vanuit HLA). Het fijnontwerp voor de intelligence-functie binnen de LO wordt binnenkort afgerond; hiermee krijgt de nieuwe inrichting en werking van de intelligence vorm binnen de driehoek intelligence, tactiek en expertise. Ook de realisatie hiervan is afhankelijk van de benodigde ondersteuning door de bedrijfsvoering.

LX

De eenheidsleiding van de LX kwam in de tweede helft van het jaar volledig op sterkte en er is een regisseur voor de doorontwikkeling toegevoegd aan de eenheidsleiding; dit alles geeft een merkbare versterking van de realisatiekracht op het hoogste niveau en de ruimte om te focussen op de beoogde effecten van de veranderagenda.

In de veranderagenda van de LX wordt onder de noemer "toekomstbestendig maken van de organisatie" prioriteit gegeven aan het oplossen van een aantal langsepende en complexe organisatie-en/of personeelsproblemen om zo een stabiele basis voor de verdere ontwikkeling te creëren. Hierop is de tweede helft van het jaar merkbaar voortgang geboekt maar deze deelopgaven blijven aandacht en energie vragen.

Een belangrijke pijler binnen de veranderagenda van de LX is het ontwikkelen van concepten voor landelijke regie en coördinatie; een essentieel onderdeel van de positionering van deze eenheid binnen de werking van het gehele korps en een concrete invulling van de opdracht om de operationele slagkracht van de gehele politie

¹ De commissie Sorgdrager heeft de vorming van het nieuwe Undercoverteam – de opvolger van de oude WOD- nauwlettend gevolgd en hierover gerapporteerd.

nationaal en internationaal te versterken. Een deel van deze opgaven wordt gerealiseerd in het werk door op een aantal actuele operationele thema's concepten te ontwikkelen en direct toe te passen. De commissie ziet dat met het instellen van een opgavemanager die de (conceptuele) samenhang binnen deze pijler van de veranderagenda bewaakt, een betekenisvolle stap is gezet.

De realisatie van de veranderopgave binnen het domein Bewaken, Beveiligen & Beschermen – die bestaat in totaal uit 9 deeltrajecten en heeft ook betrekking op de uitbouw van de samenwerking met de Koninklijke Marechaussee- loopt voortvarend en conform planning. Een belangrijke mijlpaal is de afronding van het grofontwerp voor de nieuwe organisatie van dit domein; dit is in een iteratief proces met medewerkers tot stand gekomen.

Voor het onderdeel Sensing is een fijnontwerp opgeleverd dat in realisatie kan worden gebracht waarbij de ophanging binnen de LX een aandachtspunt is. Binnen dit domein is ook gestart met een verandertraject voor een specifiek organisatieonderdeel gericht op werkcultuur en leiderschap; de commissie volgt dit. Binnen het domein Intelligence zijn dit jaar in een iteratief proces met medewerkers twee grof ontwerpen voor de nieuwe organisatie tot stand gekomen.

Korpsopgaven

Een belangrijke korpsopgave uit het transitieplan was de opbouw van een bijzondere bedrijfsvoering ten behoeve van de twee landelijke eenheden en het inrichten van besluitvormingstrajecten en processen die een stabiele toedeling van middelen garanderen aan de twee eenheden binnen het geheel van het beheer van het korps. Om zicht en grip te krijgen op de benodigde bedrijfsvoering is een nieuw arrangement voor de beide eenheden ontworpen en gereed voor besluitvorming. Bij het PDC is inmiddels geoormerkte capaciteit ingericht voor de bedrijfsvoering van de twee eenheden. Helaas constateert de commissie dat desondanks de ondersteuning toch nog hapert; zij vraagt aandacht hiervoor van de leiding van het PDC en de korpsleiding.

De inrichting van de benodigde besluitvormingstrajecten en processen is afgerond; dit betekent dat hiermee een interne voorwaarde voor een stabiele financiering van de twee eenheden is vervuld. Dit laat onverlet dat de eenheden natuurlijk alleen stabiel gefinancierd kunnen worden als er voldoende middelen beschikbaar zijn binnen de begroting van het korps.

Met betrekking tot een versterking van de positie van de twee landelijke eenheden binnen de governance van het korps en de besturing van het politiebestedel is de commissie van mening dat hier weliswaar een aantal afgesproken acties op zijn ondernomen maar dat dit niet geleid heeft tot volledige beoogde verbetering van de positie van de twee eenheden.

Terug- en vooruitblik

De eerste adviescommissie bracht in november 2022 haar eindrapport uit. Alle adviezen werden omarmd door de korpsleiding, de minister van JenV, de medezeggenschap, de vakbonden en de gezagen. De transitie van de oude landelijk eenheid startte vervolgens formeel in maart '23; in de tussenliggende periode was door het korps een transitieplan opgesteld dat werd goedgekeurd door de minister van JenV. Hierin waren alle aanbevelingen van de eerste adviescommissie omgezet in transitielijnen die uiteindelijk moeten leiden tot twee toekomstbestendige eenheden. Op 1 januari 2024 werd de oude landelijke eenheid gesplitst en ontstonden twee unieke nieuwe eenheden die daarna ieder hun eigen ontwikkeling gingen doormaken. De monitorcommissie volgde op verzoek van de minister van JenV het gehele proces en bracht in juli '24 haar eindrapport uit.

Het eindrapport van de monitorcommissie benadrukte het grote belang van het doorzetten van de transitie langs de lijnen van het eerdere adviesrapport omdat anders niet de gewenste effecten bereikt zullen worden. Halverwege '24 gaf zij toen drie algemene reflecties die de huidige adviescommissie opnieuw nadrukkelijk onder de aandacht brengt:

- **De transitie is een proces van lange adem en blijft op alle niveaus om aandacht vragen**
De twee eenheden hebben met de veranderagenda's een goede prioritering in veranderopgaven aangebracht voor de tweede fase van de doorontwikkeling. De uitvoering van die agenda's richt zich ook op veranderen in het werk en daarmee op een bestendige verbetering van de werkcultuur en het leiderschap. Nu de uitvoering van die twee agenda's in '26 door voorgenomen bezuinigingen onder druk komt te staan en er nog geen perspectief is voor de jaren daarna, wordt ook de realisatie binnen afzienbare tijd van alle adviezen en de daarop gebaseerde transitieplannen (fase 3), ongewis. De adviescommissie herhaalt daarom de oproep uit het eindrapport van juli '24 om op alle niveaus binnen en buiten het korps de urgentie van de doorontwikkeling van de twee landelijke eenheden te blijven naleven.

- **De komende periode is cruciaal voor het vertrouwen van medewerkers**

De monitorcommissie schreef halverwege '24 dat het momentum voor verandering niet verloren mocht gaan omdat medewerkers wachtten op merkbare veranderingen. Deze notie geldt ook eind '25 nog. Dit was de belangrijkste reden voor de commissie om de twee eenheden begin dit jaar te adviseren om tot twee haalbare effectgerichte veranderagenda's te komen en te beginnen met veranderen in het werk. Als de uitvoering van deze agenda's in '26 stokt is het de vraag welke basis er is voor medewerkers om erop te vertrouwen dat de doorontwikkeling van de twee eenheden zal worden voortgezet.

- **Er is voldoende en blijvende financiële rugdekking nodig.**

De doorontwikkeling van de twee eenheden komt onder grote druk te staan als de voorgenomen bezuinigingen worden doorgezet. Als de financiële problematiek van het korps dusdanig is dat dergelijke bezuinigingen echt onvermijdelijk zijn geworden, acht de commissie helaas een herbezinning op de veranderagenda's voor fase 2 en de transitiedoelen in fase 3 ook onvermijdelijk. Het is niet verstandig een langjarige organisatieontwikkeling die twee unieke landelijke eenheden en bijna 6000 medewerkers aangaat, op de huidige wijze zonder perspectief op voldoende en blijvende financiële rugdekking door te blijven zetten. Tegelijkertijd zal een dergelijke herbezinning naar de mening van commissie kunnen leiden tot een negatief effect op het vertrouwen onder de medewerkers.

De korpschef heeft al voordat de financiële problematiek zich aandiende het initiatief genomen om een nieuwe organisatievisie op het korps te formuleren met het doel te komen tot een toekomstbestendige politie. Daarbij wordt nu ook de structurele betaalbaarheid van het korps betrokken en ontstaat een richtsnoer voor het maken van (inrichtings)keuzes. Hierin wordt ook de rol en functie van de twee landelijke eenheden betrokken en zijn "bouwstenen" gedefinieerd die mogelijk betekenis hebben voor de toekomst van de LO en LX.

De adviescommissie steunt de beweging die de korpschef met het formuleren van een nieuwe organisatievisie in gang heeft gezet en de bereidheid om fundamentele keuzes te maken als het nodig is. Als blijkt dat het meerjarige financiële kader daartoe noodzaakt dan is de commissie van mening dat het beter is om óók voor de twee landelijke eenheden fundamentele keuzes te maken vanuit het vak. Een voortzetting van oplopende bezuinigingen via de kaasschaafmethode maar wel blijven vasthouden aan een volwaardige doorontwikkeling van de twee eenheden conform de oorspronkelijk plannen, is niet geloofwaardig. Als dergelijke fundamentele keuzes aan de orde zijn, moeten deze snel worden gemaakt zodat er geen vacuüm ontstaat in '26 waarin te lang onzekerheid voortduurt over de doorontwikkeling.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6921337

Bijlage(n)
1

nota

Tweede halfjaarbericht politie

1. Aanleiding

Halfjaarlijks wordt de Kamer geïnformeerd over de staat van de politie. Middels deze brief doet u ook diverse moties, toezeggingen en aanvullende kamerverzoeken gestand.

2. Geadviseerd besluit

U wordt verzocht in te stemmen met het verzenden van de Kamerbrief en bijlagen.

3. Kernpunten

In het tweede halfjaarbericht politie wordt de Kamer geïnformeerd over diverse aan de politie gerelateerde onderwerpen, waaronder:

- Financiën politie
- Doorontwikkeling politie
- Bewaartermijnen en cold cases
- Rapport Sorgdrager

4. Toelichting

Het halfjaarbericht politie schets de voortgang op diverse thema's in relatie tot de politie. Zo wordt de Kamer halfjaarlijks geïnformeerd over diverse kerncijfers, wordt er een toelichting gegeven op de begroting en wordt de stand van zaken betreffende internationale politiesamenwerking gedeeld.

4.1. Politieke context

Middels deze brief doet u diverse moties, toezeggingen of aanvullende kamerverzoeken gestand, of wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang hiervan. Het betreft:

Hoofdbrief

- Doorontwikkeling richting een toekomstbestendige politie
- Begroting 2026 en meerjarenbegroting politie
- Neutrale uitstraling boa's
- Veiligheidsagenda 2027-2030

Bijlage 1 Visual Kerncijfers politie

Bijlage 2 Stand van zaken IV en ICT

Bijlage 3 Moties, toezeggingen en aanvullende verzoeken

- Toezegging inzake doorstroommogelijkheden na de basisopleiding
- Motie inzake bedreigingen politiemedewerkers
- Motie inzake het borgen van de lifestyleneutraliteit van de agent in uniform
- Toezegging inzake vervroeging evaluatie geweldsmiddelen basispolitiezorg
- Motie inzake het gebruik van de selectiepaal
- Motie inzake een huisvestingsplan per regio
- Motie inzake een pas op de plaats bij de sluiting van politiebureaus
- Vier moties inzake de politieverdeelsystematiek
- WODC-onderzoek boa domein IV
- Verkenning toegang BVV en SKDB boa's
- Reactie OV-NL op rapport 'handhaven in het OV'
- Besluit team bijzondere bijstand boa's
- Toezegging inzake een ultieme poging voor verlenging van de bewaartermijn politiegegevens
- Motie inzake de wettelijke mogelijkheid creëren om politiegegevens te bewaren voor het oplossen van cold cases
- Motie inzake een betere aanpak van cold cases
- Motie inzake een single point of contact bij het Landelijk Expertisecentrum Persoonsvermissingen
- Toezegging inzake massaal slachtofferschap
- Motie inzake digitale aangifte cyberaanvallen en delicten
- Reactie op inspectierapport hackbevoegdheid
- Toezegging inzake het blijvend te informeren van de Kamer rondom het datalek
- Toezegging inzake instroom in teams seksuele misdrijven
- Motie inzake update werkvoorraad zedenzaken
- Motie inzake het specialistisch team over verkorten doorlooptijd
- Motie inzake verplichte bijscholing voor politiemedewerkers over huiselijk geweld, stalking, intieme terreur en femicide
- Motie inzake handhaving tegen digitale intimidatie en stalking
- Toezegging inzake de korpscheftaken
- Toezegging inzake publiek private samenwerking bij winkeldiefstal
- Reactie WODC rapport Met vereende krachten
- Motie inzake de strafbaarstelling van de verkoop en aanschaf van nep politie-uniformen
- Toezegging inzake lacunes in de aanpak van nepagenten
- Motie inzake aanbevelingen Ombudsman rapport 'Blind vertrouwen?'
- Motie inzake forensische geneeskunde
- Reactie op openbare rapportage Schneiders
- Toezegging inzake visie op de politiefunctie
- Herzieningstraject wet wapens en munitie
- Reactie rapport Aanhoudend dienstbaar
- Onderzoek Nederlandse Arbeidsinspectie in relatie tot C2000

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6921337

Bijlage 4 Internationaal en Caribisch

- Politiesamenwerking in EU verband
- Internationale en bilaterale politiesamenwerking
- Potentiële bijdragen aan missies

Bijlage 5 Verdeelsystematiek

- Onderzoek AEF over de sterkteverdeelsystematiek over regionale politie-eenheden

Bijlage 6 Beantwoording vragen EK

- Beantwoording van vragen n.a.v. toezegging over het openen van innovatieve politieloketten

Bijlage 7a Beleidsreactie op rapport Sorgdrager

Bijlage 7b Rapport Sorgdrager

Bijlage 8 Rapport Schneiders

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
5 december 2025

Onze referentie
6921337